Lelkipásztor

XIV.

1937-38

LELKIPÁSZTOR

FELELŐS SZERKESZTŐ: **D. KAPI BÉLA**

FŐMUNKATÁRSAK:

KARDOS GYULA — KEMÉNY LAJOS
DUSZIK LAJOS — VÉRTESI ZOLTÁN

1937. DECEMBER—1938. JANUÁR HÓ.
XIV. évfolyam. 1—2. szám.

TARTALOM:

Danhauser László—Mohr Henrik: Csendes óra. — *Luther Márton:* Első ige. — *Tanulmányok: Novák Elek:* Korunk és az igehirdetés. — *Virág Jenő:* Luther az igehirdető. — *Vasárnapi és ünnepi beszédvázlatok, délelőttre és délutánra: Dr. Keken András:* Ébredjetek! — Krisztus körül. — *Kiss István:* Ádventi reménység. — Krisztus második eljövetele. — *Garam Zoltán:* Döntő ítélet. — Kit várunk, hogyan várjuk? — *Fuchs Pál:* Az Úr közelg! — Az Útegyengető. — *D. Kapi Béla:* Karácsonykor Isten izen az embereknek. — Karácsonykor az ember felel Istennek. — Karácsonykor az Isten megmutatja az ember tévedéseit. — Karácsony azzal végződik, hogy az ember megtalálja Krisztust. — *Zongor Béla:* A szilveszteri harangok három kongása! *Szántó Róbert:* A törvényen át az evangéliumhoz. — A névadás. *Wolf Lajos:* A keresztség tanítása. — Jézus megkereszteltetése. — *Marcsek János:* Krisztus világuralma. — Hódolók és ármánykodók. — *Scherer József:* Az élő áldozat és te. — Örül mi szívünk. — *Dr. Csengődy Lajos:* A kegyelemben való élet. — Krisztus bora. — *Fábián imre:* Az én Uram az igaz bíró. — A csodálkozó Jézus. — *Irányi Kamill:* A törvény betöltése a szeretet. — Jézus és a tenger. — *Harmati Béla—Nagy Miklós:* Vasárnapi iskola.

Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetési ára negyedévre 3 pengő, egész évre 12 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Győr, Kossuth L.-u. l.
FELELŐS KIADÓ: TÚRÓCZY ZOLTÁN GYŐR.

Ref. Kir. Teológiai Tud. Főiskola
Gyakorlati teol.
szemináriuma
Lelt. szám: Vd-1

KAPI BÉLA:

BÉKESSÉG.

ELMÉLKEDÉSEK ÉS IMÁDSÁGOK

III. kiadás.

FRANKLIN TÁRSULAT KIADÁSA.

Megrendelhető a kiadónál, minden könyvkereskedésben, lelkészi- és tanítói hivatalban. — Ára kötés szerint 5 pengőtől feljebb.

Csendes óra.

Megváltó Úr Jézusom! Hálaadással és kéréssel állok meg a csend órájában Előtted.

Hálát adok Neked, hogy Te mindig közeledsz hozzám és örök ádventem van nékem.

Hálát adok, hogy Te sohasem jössz üres kezekkel, hanem hozod az örökélet drága vízét.

Hálát adok, hogy ezt most nekem kínálod fel ingyen, kegyelemből.

Kérlek, Uram segíts, hogy a csendes Igéd szíven találjon.

Kérlek, Uram segíts Szentlelked által, hogy mindent el tudjak fogadni.

Kérlek, Uram segíts, hogy szavadra ámént is tudjak mondani. Ámen.

Én vagyok az élet.

— János ap. I., II., III. lev. alapján. —

I. Nekem az élet Krisztus.

November 28. Kezdettől fogva. I. Ján. 1, 1—2. Élet csak Krisztusból indulhat ki. Krisztus nélkül nincsen élet. Ő az alfája minden egyéni és gyülekezeti életnek. Ő fakasztott életet a tanítványokban, az anyaszentegyházban, a gyülekezetben. Az Ige élet. Az élet igéjére van szükségem, hogy én bennem és gyülekezetemben élet támadjon. A kinyilatkoztatott, a meghallott, a valósággá lett igének kell nekem egyszerű engedelmes bizonyságtevőjének lenni. Most látom csak, hogy miért nem fakadt élet minden igehirdetésem nyomán ...

November 29. Még ma is. I. Ján. 1, 3—4. Közösség nélkül nincs keresztyén élet. Ez kettőt jelent. Közösség az Istennel és közösség az emberekkel. Egyoldalú közösség nincsen. Istennel való közösségemnek fokmérője mindig az embertársaimmal való közösségem intenzitása. Egyik építi a másikat és egyik megromlása magával ragadja a másikat. A közösség áldása az igazi öröm. Elszáll az öröm, ha nincsen életközösségem. Öröm nélkül az élet siralomház, szolgálatom robot, magvetésem konkolyhintés. Krisztus számomra csak addig élet, ameddig közösségben vagyok vele.

November 30. Meddig? I. Ján. 1, 5—6. Krisztus számomra csak addig élet, ameddig világosságban járok. Őbenne nincsen semmi sötétség. Ha sötétségben járok, bűnben járok. Az Isten világosság! Isten azért világosság, hogy eloszlassa a „sötétséget.“ Ahova ő bevilágít, ott megnyúlnak az árnyak. Csendesórámban megnőnek a bűneim és eltörpülnek érdemeim. Sok sok kudarcomnak az a magyarázata, hogy nem jártam a világosság útját. Titkolózás, kétfelésántikálás a lelkiélet halálvölgye.

December 1. Miképpen? I. Ján. 1, 7. A világosságban való járás és az egymással való közösségünk nem jön létre a mi tusakodásaink, jó feltételünk, becsületes szolgálatunk és akarásunk alapján, hanem egyedül Jézus Krisztus vére útján. Csak a megbocsájtás hoz új közösségbe. A megszentelődés útján is mindennap szükségem van Krisztus bocsánatára. Öröm-

hír ez: a megbocsátás folyamatos jelen. Ezért a kereszt alatt a helyem. Csak a kereszt alatt állva tudom hirdetni az összes bűntől való szabadulást, csak a kereszt alatt állva tudok én is másoknak megbocsátani.

December 2. Az élet feltétele. I. Ján. 1, 8—10. Mondd meg nekem, hogy állasz bűneiddel szemben és megmondom, hogy állasz a kegyelemmel szemben. Minél súlyosabbak a bűneim, annál közelebb állok a kegyelemhez. Nem könnyű dolog bűneimet a legnagyobbnak látni. Csak megőrizne az Isten a farizeusok kovászától és felsorakoztatná bűneimet a maguk véres komolyságukban. Bűnbocsánat és bűntől való szabadulás csak ott van, hol gyónás is van. Boldogok azok az élettársak, kik egymásnak gyóntatóatyák. Gyóntató lelkipásztor csak gyónó lelkipásztor lehet.

December 3. Az élet haszna. I. Ján. 2, 1—2. Krisztus a Szószóló. És milyen tapintatosan. Szinte kér, hogy ne vétkezzünk. Kemény igazságok gyengéd formában mindíg többet érnek el, mint hideg, merev parancsban. A szeretet melegsége is ébreszt. A vétkektől megrakott szívnek nagy örömhír, hogy van Szószóló. Az ördög a szenteket bűnösökké, a bűnösöket szentekké akarja csinálni, hogy csak nyugodtan bűnözzenek tovább. A mai igénk éppen fordítva cselekszik. A bűnösöket vigasztalja, a szenteket óva inti. Melyik szól nekem?

December 4. Az élet próbaköve. I. Ján. 2, 3—6. A tiszta meglátás elválaszthatatlan a tiszta élettől. Meditációmban felismert és a hirdetett igazságokat élnem is kell. Nem elég igazságot kibányászni a bibliából, azt élni kell. Ez a próbakő. Krisztus csak akkor él az én életemben, ha fel is ismerhető. Krisztus megismerése mindíg imitátio Christi. Híveim elé állított követelményeket magamban kell először megkeresni.

December 5. Az élet parancsszava. I. Ján. 2, 7—8. A keresztyén élet nem önfejű élet. Ha Krisztus az én életem, akkor ez azt jelenti, hogy ő az én diktátorom. Ezt könnyű mondani, de nehéz elfogadni. Ne üssük rá az egyéni elgondolásainkra, hogy az az Ur akarata, hanem inkább kérjük Őt, hogy álljon útunkba, hogy ne járhassunk egyéni útakon. Az alázat lelkét kérem ma, hogy parancsát követni tudjam.

December 6. Az élet feladata. I. Ján. 2, 9—11. Ez az élet tele van törtetéssel és egyéni szempontokkal, emberi kicsinyességgel, szőrszálhasogatással, könyörgéssel és olyan dolgokkal, melyek sokszor embergyűlöletet ébresztenek bennem. Boldog vagyok olyankor, ha nem látok embert. Emberszeretet helyett embergyűlölet, emberi lelkekért való égés helyett emberiszonyat vesz erőt rajtam. Ilyenkor elveszítem a „látásomat.“ Bárcsak ma minden hozzám közeledő lélekre szeretettel, türelemmel, készséggel tudnék feltekinteni... mert az Úr küldi őket hozzám.

December 7. Az élet megoldása. I. Ján. 2, 12—14. Minden életkornak meg van a maga előjoga, kötelessége és kincse. Mindegyiknek becsülni és tisztelni kell a másikat. Nem vethetjük meg a higgadt és tapasztalt öregkort és nem kicsinyelhetjük le a győzelmi lehetőségben gazdag fiatalkort. A generációk küzdelme sok keserves harcot jelent a családban. Apák és fiúk. Anyák és leányok problémáin ki nem töprengett már keserves éjszakákon. Milyen jó, hogy Krisztusban kiegyenlítődnek a korok és ellentétek. Két dolgot kell mindíg a szemem előtt tartani. 1. Mindnyájunk bűne megbocsáttatott. 2. Mindnyájan Isten gyermekei vagyunk. Apám, gyermekem és én is. Oh bárcsak előbb tudtam volna így tekinteni az enyéimre...

December 8. Élet és élet. I. Ján. 2, 15—17. Élet és élet között különbség van. Van Krisztus szerinti és e világ szerinti élet. A kettő közti különbség akkor válik nyilvánvalóvá, ha az elsőt kívánjuk élni. A két világ közötti elkülönülést nem én állapítom meg, hanem az Isten. Az Atya szeretete. Az egyikben Isten szeretete, a másikban az Én szeretete dominál. A test, a szemek, az Én nagyravágyása. Isten nem tűri a säcularizált életet. Hány papiház verseng a világ fiainak életével. Pedig ha a só megízetlenül ... mire jó? A „szószék életét" a családi otthonomba is el kell vinni. Augustinus: Amint szemünk egyszerre nem tekinthet az égre és a földre, úgy a szívünkben sem fér össze a kettő szeretete. Nekem az élet Krisztus. Mi az én papiházam ismertető jele?

December 9. Az élet kísértése. I. Ján. 2, 18—25. Az antikrisztus eljövetelét igazolja a sok antikrisztus fellépése. Ez az esztendő különös vigyázatra int, mert sok antikrisztus járkál a gyülekezetekben. Az antikrisztus ismertető vonása, hogy nem ismeri el Jézust Isten fiának. Minden kudarcomat és bukásomat erre a fundamentális okra lehet visszavezetni: Nem számolok mindíg azzal, hogy Jézus Isten fia ... Az Ige arra is figyelmeztet, hogy ez a kísértés nem kívűlről éri az embert és a gyülekezetet, hanem belülről. Valóban a legveszedelmesebb kísértések mindíg belülről indulnak ki. Egyházunknak sem a külső ellenségek ártanak legtöbbet, hanem akik tőlünk távoznak el. Egyetlen reménységem az, hogy a Szent felkent engem, vagyis meg vagyok keresztelve. Uram segíts az én hitetlenségemben.

December 10. Az élet biztosítása. I. Ján. 2, 26—29. A következő esztendő a mi tanításunk megkísértés esztendeje lesz. Hiveink közül igen sokan meginognak majd látva a nagy felvonulásokat stb-t. Hogy vigyázó pásztorok lehessünk, meg kell erősödni a „kenetben." Bizony igaza van az igének, hogy át kell néznem újra, amire taníttattunk. Megmaradni Krisztusban és bizodalmasnak lenni, hogy ő igaz. Légy hű mindhalálig. Az életbiztosításom az, hogy újra és mindíg Őrá helyezek mindent.

II. Az Isten Fiában való hitben élek.

December 11. Isten ismeret. I. Ján. 3, 1—3. Egy megtért hindu, kit a bibliafordításhoz használtak, azt mondotta egykor, hogy az „Isten gyermekei" elnevezés túl sok a számunkra. Elegendő volna, ha Krisztus lábát megcsókolhatnánk. Kimondhatatlan kitüntetés ez a jelző. Horderejét magunk sem tudjuk, értékét a világ nem foghatja fel, mert nem ismeri azt, aki adja. Az első ajándéka: Úgy ismerjük meg Őt, amint van. Bárcsak ez a napom is egy új „ismerettel" gazdagítana.

December 12. Önismeret. I. Ján. 2, 4—6. Hogy mi lakozik az emberben, azt csak Isten gyermekei tudják igazán. Azok tudják csak igazán, hogy nincsen bennünk semmi jó. Bűn, törvénytelenség, lázadozás és Istentől való elpártolás az egész életünk. A keresztyén ember minden nap roszszabb lesz a saját szemében. De azt is tudja, hogy Ő megtisztít minket minden bűntől. Ameddig magamat nagyon jónak és kiválónak ismerem, addig nem vagyok Isten gyermeke. Istenfiak élete a bűnösség ismereténél kezdődik. Uram mutasd meg nekem az én szívemet.

December 13. Ördögismeret. I. Ján. 3, 7—9. Az ördögöt legkevésbé a saját szolgái ismerik. Valójában csak Isten gyermekei ismerik. Az ördög

gyermekeiből Isten gyermekének kell lenni, de Isten gyermekeiből is lehetnek ördögfiak. Bűnösnek lenni és a bűnt szeretni az kettő. A legszentebb embernek is vannak bűnei. De aki a bűnt szereti és uralkodni engedi, ördög gyermeke az. Ezért vágyom ma is újjászületés után.

December 14. Emberismeret. I. Ján. 3, 11—12. Isten gyermeke vagy ördög gyermeke leszek ma? Attól függ, hogy igazságosan cselekszem-e, szeretem-e felebarátaimat? Az Isten-fiúság fokmérője a mindennapi élet. Hiába hivatkozom ezek szerint a megtérésre, a jóakaratra és kegyes szólamokra. Festett koporsó az életem, ha cselekedeteim ellenem szólnak. Kinek mondanak ma engem az emberek? És kinek mond ma az Isten?

December 15. Környezetismeret. I. Ján. 3, 13—15. Az igazi keresztyén élet életigénnyel lép fel. Ezért a világ csak gyűlölni tudja. Ameddig nem szenvedtünk Krisztusért, addig nem is élhetünk átadott életet. A keresetlen szenvedés csak vigaszom lehet. Hívő ember mindíg nyugtalanságot és ítéletet jelent a környezetnek. Vajjon ezt érzik-e az én jelenlétemben is? Vigyáznom kell, hogy bűneim miatt ért szenvedéseimet ne fogjam az igazságért való szenvedésre. Mi a világ bűnét gyűlöljük és nem az egyes emberét. A világ az egyes keresztyént gyűlöli. Aki atyjafiát gyűlöli, kétszeres gyilkos az. Testvérgyilkos és öngyilkos. Ha Isten gyermekei vagyunk, hát miért öljük egymást...

December 16. Szeretetben élek. I. Ján. 3, 16—18. Hitből fakadhat csak igazi szeretet. Csak a hitből fakadó szeretet tud áldozatos szeretet lenni. Látható szeretet kell Istennek és e világnak. Eleget szavaltunk róla, beszéljenek egyszer már a cselekedetek. Luther a pestises Wittenbergben maradt, Kagava megfelezte egy trahomás beteggel ágyát, Assisi Ferenc szétosztotta vagyonát, Kunst Irén ragályos betegeket ápolt... s ki tudná elsorolni a vértanu orvosok, diakonisszák, misszionáriusok, katonák, anyák és apák neveit, akik névtelenül haltak meg a cselekvő szeretet harcmezején. Karácsony előtt állok. Mi fog a szeretetről prédikálni? A nyelvem-e, vagy az életem...?

December 17. Békességben élek. I. Ján. 3, 19—22. Békesség alatt nem ért az ige nyugalmi állapotot. Harc nélkül nincsen keresztyén élet. De ebben a harcban óráról-órára megnyugtat Isten igérete. Meditátió, tentátió, orátió segít a szív nyugalmához.

December 18. Hitben élek. I. Ján. 3, 23—24. A hit és a szeretet olyan, mint az anya és gyermeke. A hit elfogad, a szeretet ad. Hittel hozok magamnak Istentől ajándékot és szeretettel adom azt tovább. Istenfiában való élet hit és szeretet nélkül nincsen. Ebben az életben csak úgy tudok szeretni, ha a parancsolatokat megtartom, vagy másszóval engedelmeskedem a Szentléleknek. Engedetlenségem egyenlő a hitetlenséggel. Csendes órám bárcsak hitbeli nyereséget jelentene, hogy szeretetre tudjam váltani a szolgálatban.

December 19. Nyitott szemmel élek. I. Ján. 4, 1—3. Lelki ébredések korában az ördög is angyal képében járkál közöttünk. Meg kell válogatni, hogy ki szól a gyülekezethez. Senkisem olyan nagy, hogy mondanivalóját bírálat tárgyává ne tehetnénk és senkisem olyan kicsi, hogy mindent ne tudna próbára tenni. Krisztus a hiszékenységnek ép oly ellensége, mint a kételkedésnek. Mindent megpróbáljatok és ami jó megtartsátok... Isten csak krisztusira ad áldást. Ébredések korában éber szemmel kell járnom.

December 20. Győzedelemben élek. I. Ján. 4, 4—6. Az egyháznak igérete van, hogy a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat. Mt. 16, 18. Nekem abban is bizonyosnak kell lennem, hogy a Szentlélek a tiszta igehirdetésben győzelemre segít. Komolyan kell vennem az igeszolgálatát. Egészségtelen eledel nem táplálja a gyülekezetet. Az orvos ha téved, meghal a beteg. Ha a lelkész téved, elkárhozhat egy egész gyülekezet. De a jó orvosság életet hoz. Az élet Krisztus!

III. Isten szeretetében élek...

December 21. Isten szeretet. I. Ján. 4, 7—13. A legszebb textusok a legnehezebbek. Nemcsak igehirdetés szempontjából, hanem a megvalósítás szempontjából is. Helyes szeretet sohasem szentimentálizmus, hanem áldozat (agape). Isten szeretetét a Golgotán ismerhetem meg. Isten-szeretet vesz körül engem mindenben, anélkül, hogy ezt a szeretetet viszonozni tudnám. Szeretet csak ott van, ahol áldozat van. A mi emberszeretetünk is ott kezdődik... ha valaki életét adja barátaiért... Isten szeretete mindíg megelőző és teljes szeretet. És az enyém...?

December 22. A szeretet Istentől van. I. Ján. 4, 14—21. A szeretet sohasem emberi tulajdonság, hanem ajándék (az erossal szemben). Isten ajándéka, aki maga a szeretet. Isten a szeretet és nem fordítva. Hogy Isten szeretet, azt csak Krisztusban foghatjuk fel, akit szeretetének bizonyságául adott. Isten szeretete mindíg valakiért van. Mi sem tudjuk Istent direkt szeretni, hanem felebarátainkban. Ha valakit gyűlölök, az csak azt bizonyítja, hogy nem szeretem az Istent. Milyen az én szeretetem...?

December 23. Hit és szeretet. I. Ján. 5, 1—5. Istentől eredő szeretet győzelmes. Ha Krisztus csak ember volna, akkor csak emberi erőt kaphatnék tőle. De mert Isten volt, isteni erőt ad; hitet, mellyel legyőzöm a világot. A legnehezebb győzelem az „Én-világom" feletti. Az a legjobb keresztyén, aki odahaza a családban, a gyermeknevelésben, a mindennapi életben szeret. Győzni csak az tud, akit már Krisztus legyőzött.

December 24. A szeretet ünnepe. I. Ján. 5, 6—12. Ha jó pásztorok akarunk lenni, akkor tökéletes pásztorra van szükségünk. A teljes Krisztus „víz, vér és lélek." Mind a háromra szükségünk van. Krisztus keresztsége, halála és lelke tesz bennünket hívővé. Ugy érzem, hogy a Szentlélek még mindíg hamupipőke a mi lelki életünkben. Három megtérésen kell keresztül menni. Istenhez, Jézushoz és végül a Szentlélekhez kell megtérnünk. Szentlélek nélkül nem lehet karácsony értelmét felfogni. Karácsony, husvét és pünkösd lényegileg egy. Szentlélek által lesz számomra Krisztus Megváltó. Jövel Szentlélek Uristen!

December 25. Szeretetben imádkozzunk egymásért. I. Ján. 5, 13—15. Leveleinket nemcsak tentával, hanem Szentlélekkel is kell írni. Aki hívő, annak mindíg többet kell hinni és többet kell imádkozni. Vigyáznom kell, hogy a hivatalos imádkozás mellett ki ne száradjon az egyéni imaéletem. Ma azért imádkozom, hogy karácsony örömhire tisztán csendüljön meg minden evangélikus szószéken. Szép volna, ha minden lelkipásztor szombat este imádságban gondolna szolgatársaira, a másnapi igehirdetésekre... Kezdjük el, mert már sokan vannak...

IV. Senkisem él önmagának...

December 26. Mindenkiért élek. II. Ján. 1—3. Egy lelkipásztori levél. A predikációnak nincs vége a szószéken... Sokat jelent egy-egy lelkipásztori levél. Akiket egyszer az Isten hozzánk vezérelt, azokkal levélbeni összeköttetést kell fenntartani. Iróasztalomon heverő levelek áldások. Válaszolnom kell, de azonnal. Inkább röviden (egy fejezetben), mint hosszan és elkésve. Legyen minden levelünkön Krisztus pirospecsétje.

December 27. Családomért élek. II. Ján. 4—6. Nagy kincs a gyermek, de még nagyobb, ha hívő. A gyermek Isten áldása mindkét értelemben. Adott-e már az Úr nekem lelkigyermeket? A megtért gyermekeket sem szabad magukra hagyni. Szeretetközösség kell ide is. Amíg „gyermekek" vagyunk, az Atyából élünk.

December 28. Munkámnak élek. II. Ján. 7—13. Nincs megállás, nincs befejezés. Szakadatlan munka a keresztyén élet. Krisztus tanításából ki lehet esni. A lelkipásztori munka is szakadatlan. Az önnevelés is. Theológiai tanulmányok megfakulása sokszor a „határátlépést" jelenti. (9. v.) Egy szép napon azon fogom magam észrevenni, hogy nem vagyok Krisztus tanítványa. Theológia nélkül nincs igehirdetés és lelkipásztorkodás. Kötelez erre Krisztusom, az esküm, a nyáj és az ellenség.

December 29. Munkám gyümölcséből élek. III. Ján. 1—4. Akár egészségben, akár betegségben, az Úrnak élünk. Ha egészséges vagyok, annál inkább szolgálhatok Neki s hálát adok érte. Ha pedig beteg vagyok, akkor csak arra vigyázok, hogy lelkileg egészséges legyek. Ez az esztendő teli volt munkával, szenvedéssel, gonddal, verejtékkel, de minden fáradságot efeledtet a munkám gyümölcse. Dicsőség legyen érte Istennek.

December 30. Misszióért élek. III. Ján. 5—8. A lelkipásztori élet nem személyválogató élet. Ha módjában áll, mindenkin segít és mindenkinek köteles az evangéliumot hirdetni. Szeretetben se fukarkodjunk, mert mig a pogányoknak juttatunk, önmagunkat tápláljuk. Ingyen kaptuk, ingyen adjuk. Ha számomra Krisztus nincs, miért ne juttatnánk el őt másokhoz. Misszió nélkül még ma is pogány lennék. A misszió Krisztus végrendelete, drága öröksége. Meddig várnak még a pogányok és a Misszió Ura az én szeretetemre...?

December 31. Az Urnak élek. III. Ján. 9—11. Szolgálatommal, szavaimmal s tetteimmel az Urnak felelek. Akár élünk, akár halunk, az Uréi vagyunk. Számon kér a közösség, de számon kér az Isten is. A mai nap a számadás napja. Hány lelket fogadtunk be az Ő nevében? Hány előtt zárult be a papiház ajtaja...? Gájuszok, vagy Diotrefészek voltunk? Hányszor felejtettem el, hogy nem birója és tulajdonosa vagyok a gyülekezetnek, hanem csak sáfára? Az Isten ítél. Pásztor vagy béres? Orvos vagy kuruzsló? Magamnak vagy másoknak éltem? Konkolyt vagy tiszta magot hintettem? Halált vagy életet? Én vagyok... az élet!

Danhauser László
budapesti vallástanár.

Az új év életrendje.

Január 1. Hálaadás. 145. zsolt. 2. v. Életem naponkénti legelső és legfontosabb megnyilatkozása az Ur iránti hálaadás. Bár még nem ismerem az eseményeket, amelyek az év folyamán életemben bekövetkeznek, sem a körülményeket, amelyek között élni fogok, — de azt tudom, hogy az Úr kezében vagyok és onnan ő nem hágy kiesni. Azt is tudom együtt a zsoltáríróval, hogy „jó az Úr mindenki iránt", hogy „irgalmas és könyörületes az Úr, késedelmes a haragra és nagy kegyelmű." Azért az lesz a legkedvesebb részemre ez év minden napján, hogy mondom és énekelem és hirdetem az Úr iránti hálámat.

Január 2. Szolgálat. II. Mózes 32, 26. Az én szolgálatom Istentől adott szolgálat. Az ő csodálatos kegyelme az, hogy megbíz szent munkával. Munkával embertársaim lelke érdekében, munkával a testi és lelki nyomor enyhítésére, munkával az Ő dicsőségére. És ezen szolgálatomban veszem Istenem minden áldását: azt is, amellyel lelkemet és azt is, amellyel testemet akarja táplálni és megtartani. Én Atyám! adjad nekem naponként Szentlelked indítását, hogy életem az év minden napján örömteljes szolgálat legyen.

Add oh Uram, hogy hitemben növekedjem!

E növekedésre feltétlenül szükségem van,

Január 3. Mert ezzel közelebb jutok életcélomhoz. Máté 5, 48. Ha ember tűzné ki e célt — az vakmerő elbizakodottság, esztelen ábránd volna, — de hogy az Úr hirdeti, tehát kegyelmének csodálatos célkitűzése. És e célt nekem is kitűzi, bár tud minden hűtlenségemről. Magas cél, fenséges cél — senki sem érheti el hirtelen, hanem csak lassú, de állhatatos növekedéssel. A szeretet vésője rajtam is munkálkodik, hogy vezetésben és tanításban, büntetésben és áldásban vonást vonás után véssen lelkembe az én Uram tökéletességéből. E növekedés nélkül csak göröngy maradok, amely sohasem érhet a csillag felé.

Január 4. Mert az Úr intése indít erre. Luk. 13, 6—9. Milyen szomorú látvány: fa gyümölcs nélkül! Élet, amelyet valami kór emészt, hogy megszűnik növekedni, igéretei lehullanak, életereje elsatnyul. Vajjon milyen az én életem? Lát-e a gyülekezet rajtam jó gyümölcsöt? És mit lát az én mindenttudó Uram az én életemben? Tovább — új életévbe elhozott kegyelme, — de mi lenne, ha a kegyelmi időt csak elvesztegetném és örömrepeső gyümölcshozásban nem jutnék? (Ján. 15, 2.)

Január 5. Mert különben elesem az első szeretettől. Ján. jel. 2, 1—5., 3, 1—3. Amilyen örömmel fogadja mennyei Atyánk a megtérő bűnöst, olyan szomorú az ő féltőn szerető szíve, ha megtért gyermekének első szeretete ellanyhul, elhal. És ezen aggasztó visszaesés engem is fenyeget. A megtéréskor felvett új szokások: a rendszeres igeolvasás, az ima, a világi örömök kerülése, stb. még fennállanak életemben — de a szeretet, az éltető erő fogyóban van. A szeretet örök forrása ott a kereszten fakad — ellany-

hulásom feletti bánatommal Megváltómhoz megyek: ott újra éled és növekszik szeretetem.

Január 6. Mert különben könnyen hamis prófétává leszek. Máté 7, 15—21., I. Kor. 9—27/b. Ez a lelkipásztorok legnagyobb veszedelme: hogy az igét hirdetik, de az Ige szerint való életet elhagyják. Álszenteskedő, hamis prófétákká válnak, akik miatt az Ige ellenségei hatalmasak lesznek és megszaporodnak. Csak egy módon menekülhetek meg a szomorú állapot elől: ha hitben növekszem.

Január 7. Mert különben a sátán újból visszatér szívembe. Luk. 11, 24—26. Úrszentvacsora idején, vagy ha bűnöm gyalázatba, veszedelembe sodort — akkor mélységes bűnbánattal, könnyek között fordulok az Úrhoz bocsánatért és megtisztításért. A megtapasztalt kegyelem és a nyert tisztaság boldogsággal tölt el. De jaj — ha nem növekszem, ha szívembe nem fogadom, ha ott nem növekszik az Úr Jézus — akkor gonosz ellenségem visszatér hadával és sötét uralmával tölti el szívemet.

Január 8. Mert különben végkép is elveszek. Zsid. 6, 4—8., 10, 26—27. Ez igében oly megrendítően sötét kép mered elém, hogy megremeg szívem tőle. De érzem azt is, hogy még ezen állapot is fenyeget, ha játszom a Szentlélek indításaival és lelkem ügyét nem veszem teljes komolysággal. Oda ragad a sötét ellenség, hogy megszomorítom, sőt becsmérlem a Szentlélek munkáját és semmibe sem veszem az Úr szent akaratát — szándékosan vétkezve ellene. Óh Uram, fogd hanyatló szolgádnak kezét! Emelj fel és növeld hitemet!

Január 9. Mert ezáltal leszek csak szent pappá. I. Péter 2, 1—5. Ha megrendített az elmult napokban a hanyatlás sötét lehetőségeinek képe, amit az Ige elém tárt, — most az Úr kegyelme új bíztatást ad életembe: hogy lelki házzá, szent papsággá épüljek sok testvéremmel együtt. Érzem és ízlelem az Úr jóságát, aki gyenge gyermekét tejjel és erős étellel is táplálja és szeretetével is növeli, mignem célhoz ér és az ő dicsőségére szent pappá lesz.

Kegyelmed megadja a növekedés előfeltételeit is.

Január 10. Te Magad munkálod azt. Fil. 1, 6. Igen — ez az első feltétel, hogy az én Istenem munkálja bennem a jó dolgot, mert különben sohasem jutnék előre. Én magam már gyakran fogtam hozzá, hogy megjavulok — de majd a csüggedés, majd az elbizakodottság, majd a csábítással szemben való gyengeség bukásomat okozta. De így, ha az én Uram az ő erejével, el nem múló szeretetével munkálkodik rajtam — akkor célhoz fogok jutni.

Január 11. Örömmel hallgatom az Úr igéjét. Márk 12, 37/b., 119. zsolt. 7—16. Minden lelki megmozdulásnak és növekedésnek kezdete abból fakad, hogy az Úr igéjét örömmel hallgatom. Napi élményeim, emberekkel való érintkezésem, újságolvasás stb. világi gondolatokkal és gondokkal töltött el. Ezek mind a porba vonnak és nincs belőlük növekedésem. Azonban az Úrhoz folyamodom — az Ő igéje kivezet engem mulandókból, hiábavalókból és az egy igazi gondot adja belém: a lelkemért való gondot és az Isten országa keresését, amiből fakad lelki növekedésem.

Január 12. A megértés ajándékáért mindenkor kérem az Istent. Máté 13, 11—16., 11, 25. Az Igét sokféle ember sokféle oknál fogva olvassa. Egyesek tudós véleményük igazolását keresik benne, mások önző és bűnös céljaik számára vélnek benne alapot találni, vannak akik érdemszerzés céljából olvassák benső vágy és szomjúság nélkül — ám ezek közül egy sem érti meg az Igét: Isten csak alázatos, gyermekded lelkeknek adja meg azt, hogy szent Igéjét megértsék. Mint gyermek anyja elé, úgy járulok az Igéhez és az Úr meghallgatja kérésemet és megvilágosítja értelmemet, hogy értsem, amit nekem mond.

Január 13. Megvizsgálom az Isten akaratát. I. zsolt. 2. v., Róm. 12, 2/b. Ha az Úr kegyelmesen megengedi, hogy szent akaratát megértsem, akkor elmélkedem rajta és fontolgatom, hogy mit akar az Úr ezzel az én életemben véghez vinni. Az Úr igéje nem prédikációtéma — hanem élet, amelyet csak az tud igazán továbbadni és másoknak hirdetni, aki maga már elfogadta és hatása alatt van.

Január 14. Megtartom Isten akaratát. Jak. 1, 22—25., Máté 7, 21—27. Mivelhogy tudom, hogy az én szándékaim és vágyaim gonoszak — belefogódzkodom az Úr szent akaratába, hogy bennem és általam mindazt véghez vigye, ami az én üdvösségemre és szolgálatomhoz tartozik. A megtartott Ige áldás és igazi indítás a növekedésre, — a meg nem tartott Ige itt nyugtalansággal tölt el és elveszi szolgálatom jó eredményét, ott pedig kemény vádló lesz velem szemben.

Január 15. Szakítok mindennel, ami akadályozhatna lelki növekedésemben. Máté 6, 19—20., 19, 21—24., Fil. 3, 4—7. Új élethez új körülmények szükségesek. A legnagyobb célkitűzéshez megalkúvást nem tűrő elhatározások kellenek — olyan elhatározások, amelyeknél fogva magam előtt csak egyet látok: az Úr Jézust. Mindent, ami visszatarthat vagy eltéríthet tőle — elhagyok és elvetek, mert célomban akadályozó dolog — értéktelen, sőt veszélyes részemre.

Január 16. Szívemet az Urnak adom. Példb. 23, 26., Máté 22, 36—38. Visszajutok az első előfeltételhez, hogy maga az Úr kell, hogy munkálja lelki növekedésemet. Ezt azonban csak úgy teheti, ha Ő az én szívem Ura. Ha szívem valósággal ő rajta csüng és őt mindenekfelett szereti. Azért tehát ne hátráltasson engem semmi sem. A világnak vannak tetszetős dolgai, amelyek könnyen beleveszik magukat a szívbe és ott mint a sátán eszközei szerepelnek. Halálos komolysággal kell ezeket tehát magunktól elvetnünk és kiirtanunk, hogy helyükbe Megváltónk Igéje jöjjön és növekedésünk meginduljon.

A Te Szent Lelked ajándékozzon meg a növekedés igazi jeleivel!

Január 17. Alázatossággal. Fil. 2, 1—3., Máté 11, 29., Kol. 3, 12. Az alázatosság a keresztyén egyéniség alaptulajdonsága. Ahol igazi alázatosság van — ott a sátán már elvesztette lába alatt a talajt. Ebben fogom tehát magamát szüntelen gyakorolni és ezt fogom az Úrtól kérni, hogy magamat egész kicsinynek tartsam, hogy mások felett ne ítélkezzem, hogy dicsőséget ne keressek, hogy gyalázatot örömmel tűrjek, hogy az alacsonyokhoz tartsam magam és minden jóban mindenkinek szívesen engedjek.

Január 18. A testi indulatok megvetésével és megzabolázásával. Gal. 5, 16—21., I. Kor. 9. 27., I. Ján. 2, 15—17. A test vágyai — a természetemnél fogva bennem lakó bűnös vágy — legveszedelmesebb lelki életemre nézve. Ez a testi vágy az én életem igazi árulója, amely kedveskedik és hízeleg és biztat — de ha hallgatok rá, akkor menten kiszolgáltat az ellenségnek. A Szent Lélek erejéből tehát megvetem ezen testi indulatokat és halálos komolysággal küzdök ellenük. Tudom, hogy e harc — amíg élek, nem szünetel — de Az, akinek nevében e harcba bocsátkoztam — végig megerősít és megtart.

Január 19. Hogy igaz gyermekednek bizonyuljak. Ján. 1, 12—13., Róm. 8, 14—16. Előbb a szenvedélyek, a gondok és a világ gyermeke voltam — azok átkos bélyegét viseltem. Most az Úr Szent Lelke naponként közli velem az Úr megtartó erejét és kegyelmét — és szívemet, valamint egyéniségemet az Ő Szent képére formálja. Ez az istenfiúság az alap és az indítás is arra, hogy búzgón és éberen harcoljak a gonosszal szemben.

Január 20. Hogy bátor bizonyságtevőd legyek. Ap. csel. 4, 18—20., I. Ján. 4, 14—15. Mint a bűn követője és rabja, nagyon bátor voltam — sőt sokszor vakmerő, mert nem féltem Istentől — amikor a gonoszt elkövettem. Ám most hálát adok az Úrnak, hogy Szent Lelke erejét adja belém, hogy Róla és Igéjéről szólhatok. Hiszen naponként gazdag az életem az Úr jóvoltával és csodálatos kegyelmével — nem lehetek oly gyáva és hazúg, hogy ne szóljak arról, amit rajtam cselekszik!

Január 21. Igaz istentisztelettel. Róm. 12, 1., Jak. 1, 27. Az Urtól adott kedves és hasznos keresztyén közösség a gyülekezeti istentisztelet, amelyben minden hivő némi előízét is veheti az örökkévaló ünneplésnek — azonban ha ott hallgatom — vagy különösen — ha hirdetem az Úr igéjét — annak nyilvánvalóvá kell válnia életem minden terén is. Az odaadott — szeretetben és alázatosságban szolgáló élet legyen részemről is az istentiszteletem.

Január 22. Megszentelt beszéddel. Ef. 5, 3—4., 19., Kol. 3, 16. Ha a világnak, az istentelenségnek és ledérségnek megvan a maga nyelve, amelyet ha hallok — mindjárt tudom, hogy kivel van dolgom — akkor Isten fiainak is van nyelve és beszédmodora. Ezért ugyan sokszor csúfolják Isten gyermekeit, mint szenteskedőket, azonban ez nem tarthat vissza engem attól, hogy az Úr akaratát ebben is követve, e nyelven szóljak. E nyelvnek főjellemvonása, hogy szelíd és igaz és az Úr dicséretét szólja és sohasem szól saját dícséretemről vagy mások ítéléséről.

Január 23. Igaz szeretettel. I. Kor. 13., I. Ján. 4, 7. A szeretet a keresztyén egyéniség lénye és a keresztyén erények koronája. Igazi isteni tulajdonság. Mint Istent szemtől szembe nem láthatom, de mégis mindenhol ott van és körülvesz — ugy a szeretet is nem nevezi meg magát és nem dicsekszik — de a keresztyén ember minden életmegnyilatkozásában benne van. Én Uram — kérlek — ajándékozz meg a keresztyén életben való növekedés drága jeleivel — főképpen a szeretettel.

A Te kegyelmed adja meg nékem a növekedés áldott eredményeit.

Január 24. Az Úr Jézussal való barátságot. Ján. 15, 13—15. Volt idő, amikor mástól kértem tanácsot és mással álltam bizalmas viszonyban.

Testi indulataim — világi érdekeim és világi társaságom voltak bizalmasaim és tanácsadóim. Sokszor csalódtam és sokszor bántam e barátságot — de nem használt. Most azonban megismertem Őt — az én Uramat, aki értem adta életét, mikor még nem is ismertem és akiben még senki sem csalatkozott. Ő engem is barátságába fogad és közli velem naponként védő és vezető szeretetét.

Január 25. A Jézussal való legbensőbb közösséget. Ján. 15, 4—5., Ján. 17, 23—24., Gal. 2, 20., Fil. 1, 21. Az Úr Jézussal való viszonynak is vannak fokozatai. Van úgy, hogy valaki már ismeri Őt, már számít rá, már tanácsát és segítségét kéri — de egyéniségében még külön áll tőle. Van azután, hogy valaki érte kűzd és érte él — de bár sokat adott már egyéniségéből — a szentélyben az Úr Jézuson kívül még az ő énje is ott terpeszkedik. Az a növekedés, amely azt eredményezi, hogy neki növekednie, nekem fogynom kell — végül odavezet az Úr kegyelméből, hogy Ő mindenem, Ő él bennem és én Őbenne.

Január 26. Igaz testvéri közösséget. Ap. csel. 2, 42—46., I. Ján. 1, 3—7. A világ gyermekeinek is van közösségük egymással. Ezeket a bűnös vágyak és önző érdekek fűzik egymáshoz. Isten gyeremekei ilyen közösségekből kiszakadnak. Azonban az Úr Szent Lelke új közösségbe kapcsolja őket, amelyben a hívek egyazon hittel és bensőséges szeretettel vannak egymás között és ahol egymás hitéletét testvéri szolgálattal növelik.

Január 27. Békességet. Ján. 14, 27., Róm. 8, 6., Róm. 15, 13. Míg a bűnnek éltem és a világot szerettem — addig szívem tele volt nyugtalansággal, gonddal és rettegéssel. Nyugtalanított az a tudat, hogy sok rosszakaróm van aki ártani akar nekem, vagy rám veszedelmet hozni. Nyugtalanított rossz lelkiismeretem és nyugtalanított aggodalmam a jövőt illetőleg. Most azonban Isten Szent Lelke bizonyossá tett abban, hogy bűnbocsánatot nyertem és hogy Isten szerelmétől semmi sem választhat el és senki sem árthat nekem — tehát boldogan vallom, hogy békességem van.

Január 28. Reményteljes bizodalmat a halállal szemben. I. Kor. 15, 54—58., Zsid. 2, 14—15. A halál nagy hatalom. Sok ember remeg még a reá való gondolásban is. A világi javakban bízókat kétségbeejti az a tudat, hogy mindenüktől megfosztja őket ezen ellenség. A hívő ember azonban tudja, hogy noha hatalmas ellenség — de legyőzött ellenség. Az Úr Jézus Krisztus által a halál már nem is ellenség, hanem szolga, aki elvezérel bennünket a földi lét minden gyötrelméből és fájdalmából az Úr örömébe.

Január 29. Győzelmet, amelynek nagy jutalma van. Ján. jel. 2, 7., 11., 17., 26—28., 3, 5., 12., 21. A harc áll mindvégig, de nem kilátástalan a harc. Ha sebeket is kapunk a gonosszal szemben való küzdelemben — az még nem vereség. Csak a hűséget tartsuk meg mindvégig, csak békét ne kössünk, csak meg ne adjuk magunkat — hanem bízva az Úr erejében, mindvégig híven harcoljunk — akkor az Úr kegyelme megadja a győzelmet és vele mindannak a csodálatos igéretnek teljesedését, amelyet az Úr e győzelem esetében ígér.

Január 30. Helyet az üdvözültek sokaságában. Ján. jel. 7, 9—17. Csodás látvány: az üdvözültek sokasága. Az Ige azt mondja ugyan, hogy sokan vannak a hivatottak, de kevesen a választottak, hogy a szoros kapút és a keskeny ösvényt kevesen találják meg — de minden népből és az emberiség

történelmének folyamán mégis megszámlálhatatlan sokaság lesz, ott az Úr előtt az üdvösség boldog bizonyosságában. Oh köztük leszek-e? Köztük leszel-e Te Testvérem? Csak adjunk helyt az Úrban való növekedésnek és akkor az ebben való boldog bizonyosságot tőlünk senki sem rabolhatja el. Ámen.

Kegyelmes Mennyei Atyám, hálát adok Neked, hogy az elmúlt napokban a hitben való növekedést állítottad elém szent Igédben. Hálát adok Neked, hogy Te ezen növekedést nemcsak akarod, hanem mindennel ellátsz engem a Te Szent Lelked által, ami e növekedéshez szükséges.

Immár tudom, hogy ezen növekedés nélkül életem hiábavalóságban folyik és nyomorúságban végződik. Azért kérlek az én Uram, a Jézus Krisztus által, hogy e megvilágosítás után indítást is adj, hogy életemben ezen növekedés meginduljon. Ámen.

Móhr Henrik
budapesti lelkész.

Első ige.

A nagy viaskodás.

És lőn az égben nagy viaskodás: Mihály és az ő angyalai viaskodnak vala a sárkánnyal; és a sárkány is viaskodik vala és az ő angyalai. Jelenések könyve 12, 7.

Ugyanennek a harcnak kell végbemennie e földön a látható egyházban is. Ezt a harcot nem az angyalok vívják, hanem a keresztyének, akik hitükkel Krisztus országának polgárai.

Harcolnak pedig az ördöggel, aki a világot elhiteti. Nincs is a földön más harc, csak ez az egy. E harc fegyvere nem páncél, kard, dárda, puska, vagy testi erő, hanem az Ige egyedül. Ahogy olvassuk is: „És ők legyőzték azt az ő bizonyságtételök beszédével.“ E bizonyságtétellel, vagyis az Ige hirdetésével és megvallásával verik le az ördögöt, mikor közéjük akar lopakodni, hogy kibuktassa őket üdvösségükből: itt a hitből, ott a szemtől-szemben való látásból.

Dr. Luther Márton.

Tanulmányok.

Korunk és az igehirdetés.

Ez a cím kétségkívül több, mint egy egyszerű homiletikai tétel. Itt most végső elemzés szerint arról van szó, hogy e kettőnek, korunknak és az igehirdetésnek miben látjuk a lényeges alapelemeit a kölcsönös egymásra vonatkoztatás tükrében. E címben nem a történeti, hanem az elvi kérdés vetődik elénk.

Ebből a szempontból már eleve eldöntött kérdésnek kell lenni a számunkra annak, hogy a keresztyénségnek van-e korunkkal szemben missziója. Az ilyen irányú kérdések töltötték ki a mult század elvi tisztázásait. Mi már rájöttünk arra, hogy az ilyen elvi tisztázás a meddő theologizálás idejére való. A kétezer éves történeti mult és a jelen keresztyénségünk tusakodása már rég eldöntötte ezt a kérdést.

Itt már csak arról lehet szó, hogy igehirdetés tartalmi és alaki oldaláról nézzük a felvetett kérdést és igy próbáljuk megtalálni a helyes megoldást arra a kérdésre, amelyről lényegében itt szó lehet: melyik az az út, melyen járva az igehirdetés korunkban is maradék nélkül elvégezheti a maga szent hivatását.

Annyi bizonyos, hogy korunk legszembeszökőbb jellemzője éppen az, hogy keresztyénség nélkülien akar berendezkedni. Megjegyzendő, hogy ebben a megállapításban nem a keresztyénség nélküliességen van a hangsúly. Az evangélium szempontjából tudnunk kell, hogy e megromlott bűnös világ állandó jellemzője volt és lesz a keresztyénséggel szembeni ellenséges magatartás. Korunk ettől abban tér el, hogy kifejezetten s tudatosan akar a keresztyénség nélkül berendezkedni.

Ha az ókorban az emberiség szellemi életének az élén a filozófia volt a zászlóhordozó és ha a középkorban az arisztoteleszi filozófiával felhigított és platonikus elemekkel elpogányosított thológia emelte a zászlót magasra, oly annyira, hogy az egész emberi élet két szilárd pilléren épült fel sztatikus nyugalommal, akkor a reformáció tisztító munkája, a renaissance új embertipusa, melyet a művész-lelkek egyre visszaálmodnak, a felvilágosodás, a nemzeti forradalmak, a technika, a szocializmus felvetődése után ma ott tartunk, hogy nincsen tudomány és szellemi mozgalom, mely a porban heverő zászlót egyetemes érvényességgel és hatalommal magához tudná ragadni és azt az élen hordozhatná. Annyi irányú erők mozgatják és tartják lüktetésben korunkat, hogy azoknak tülekedő harcában mint kristályosodó pont a keresztyénietlenség, általában a puszta emberi erőkre és hatalmasságokra való tudatos berendezkedés világosodik meg előttünk. A keresztyénségnek világszerte tapasztal-

ható erősbödése még mindíg nem bír akkora átütő erővel, hogy útmutató és vezető ereje tapasztalható lenne. Sőt egyenesen mellőzésben részesül a gazdasági, nemzeti és általában a politikai újjáépítésben. Az embernek egyenesen az az érzése, hogy a nemzetek politikai életében az ókori pogány állami berendezkedésnek minden válfaja és típusa hatványozott méretekben vívja élet-halál harcát. Még a filozófia is vissza felé utal bennünket, mert ennyire transcendenciátlan bölcsészet, mint ma, csak az okorban létezett. Szinte érezzük, hogy az élet minden területén jobb- és baloldaliság tünnek fel a legtöbbek számára, mint választható ellentétek. Persze ez a jobboldaliság még távolról sem pozitiv keresztyénség.

A keresztyén hit szempontjából a nemzeti szocializmus faji, népi gondolata, a maga véri mitoszával, a fascizmus a régi római pogány dicsőség hajtó erejével, nem különben az egyre fellépő túlzott nacionalizmusok itt is, ott is, éppen olyan veszedelmes földi bálványokat faragnak, mint a nyilt Isten ellenesség irányzatai, melyek álláspontjukat legalább nyiltan be is vallják. Ez utóbbiakkal szemben könnyebb a harcmodor, mint amazokkal szemben, mert hiszen azok a belső, emésztő ellenség báránybőrbe bújtatott farkasai. Az úgynevezett demokratikus irányvonal mellett kitartó népeknél — hitünk szerint — ma több kihült oltárt találunk, mint égőt, melyek mellett világít a keresztyén hit és erkölcsiség. Ha korunk keresztyén népei mernék vállalni ma a hit és hitetlenség ádáz harcát, akkor tudnánk csak menekülni attól az átokpecséttől, melyet korunkra fognak reásütni az utánunk következő korok. És méltán, mert az ókori keresztyén üldözéseket messze felülmúló mai állapotok, melyekkel szemben nem látunk még csak kialakulóban sem egy egységes keresztyén frontot, igazi vértelen keresztyénségre mutatnak.

S milyen megítélés alá esik magának a keresztyénség táborának mai széthúzó magatartása?

Ezen élettüneteknek és még sok másnak a lázas tusakodása és érvényesülésre való törekedése határozza meg korunknak emberét, akivel az igehirdetőnek igehirdetői munkájában dolga van. Az egyes embert a maga családi, falusi, városi életében. Azt az embert, akihez az evangélium üzenetét maradék nélkül el kell vinnünk. Az igehirdetés szempontjából még ma is, a kollektivizmus túlhajtottsága ellenére is, az egyes ember az, akinek az evangéliom örömüzenete hirdetendő. Az igazi sejtrendszer az evangéliummal lépett be ebbe a világba. Kommunisztikus alakja már másolat, a keresztyénségen belül elmellőzött sejtrendszernek általuk való újboli felélesztése saját bűnös céljaikra. A szószék magasodásával veszett ki az igazi sejtrendszer és ma a cura pastoralis újra ébredésével kezd újra hatóerőként érvényesülni a keresztyénségen belül is. Az igehirdetői szolgálat kiépítése azért ma el nem végezhető anélkül, hogy a korunk em-

berét meghatározó ezernyi kortünet és mozgalom tekintetbe vétele nélkül próbálunk a szívéhez és lelkéhez férkőzni.

Az emberhez kell férkőzni. Azt jelenti ez, hogy eleve elhibázott a ma általánosan gyakorolt módszer, mely egyes kortünetek és irányzatok ellen szónokol. Ennek helye értekezések keretében van. Az igehirdetésnek arra kell törekednie, hogy az egyes emberi szivekre reárakodott korjelenségeket és erőket áttudja törni és a szívhez hozzá tudjon férkőzni.

És itt két dolgot kell felismernünk. Az egyik az, hogy korunknak legtöbb jellemzője gátló és démonikus erőként jelentkezik az igehirdetői cél elérésében. Olyan távlatok és szempontok nyíltak meg a szemek előtt, melyek mellett az evangélium dolgai legfeljebb a patinás régiségek első díját vihetik el. Itt persze a mult századbeli, illetve a háború előtti keresztyénség kerül megítélés alá. A másik, amit fel kell ismernünk az, hogy viszont a másik oldalon talán soha nem adott kor annyi alkalmat és módot arra, hogy a kortünetek világításában az evangélium dolgai oly dicsőségesen találjanak megértésre és befogadásra, mint ma. A romok tetején alapok után kutat korunk minden életterületen. A keresztyénség fundamentuma is ezért tárul fel ma, mert a vallási válságba jutott ember itt is az alapokig hatol.

Lehet, hogy még egyesek a hit és a tudás viszonyát taglalják ma, mint a legalapvetőbb theológiai kérdést. Lehet, de annyi bizonyos, hogy a keresztyénségnek ez a mult századbeli nagy kérdése, melyért annyi könyvet és tanulmányt megírtak, ma már lecsendesedőben van és helyette az eleven vallásosság éltető ereje kezd buzogni. A theológiákról a keresztyénség visszajön az életbe, hogy az élet-halál harcot itt vívja meg. Nem a többi tudományokkal való békességes viszonyért folyik a fő harc, nem azért, hogy az egyetemek épületében méltó lakhelyet nyerjen az égi tűz, hanem ma ott tartunk mustármagnyilag, hogy az evangélium evangélizáló és misszionáló, tehát őskeresztyéni ereje utat tör az eltévelyedettek, a bűnösök, az ördög hatalmában lévők, a megváltásra szorultak soraiban és viszi az éltető, egyszerű keresztyén hit dynamisát, balzsamát.

Azt mondhatjuk tehát, hogy az igehirdetés akkor lesz korszerű, ha utat tud nyitni a kort meghatározó jelenségeken és erőkön át a bűnös emberi szívhez és az előtt az üdv kérdését, ezt a legsajgóbb sebet taglalni tudja úgy, hogy az Isten Szentlelke ott befogadásra és meghallgatásra talál. Egy szóval: legyen ma az igehirdetés az, ami annak lényegét alkotja, t. i.: evangélizálás. Hirdesd az igét úgy, hogy az a mai korban élő emberhez el tudjon jutni.

Szerintem a probléma nem abban van, hogy milyen alakban történjék az igehirdetés. Felosztásos, vagy írásmagyarázati jellegű legyen-e? Hanem a fő kérdés mindig ez lesz: lásd magad előtt világosan a célt, amit igehirdetéseddel el akarsz érni. Min-

den módszer használható lesz, ha vele az evangelizálás ügyét lehet szolgálni. A régi beszédeknek az a törekvése, hogy megfeleljenek a stilisztika és retorika s nem utolsó sorban az esztétika követelményeinek, nagyon hátráltatta, sőt sokszor elfedte az evangélizációs célt. Egy évtizeddel, vagy még előbbről való igehirdetéseket e cél alkalmazása mellett lehet újra segítségül venni, mert e változtatás nélkül nem a szószék alatt ülőkhöz, hanem csak őseikhez szólunk, melléjük beszélünk. Korszerű lesz az az igehirdetés, amelyik minden tartalmi és alaki kellékével az evangélizációs célt hordozza magában és abban kulminál. Minden felosztási darab, minden kitérésnek látszó epizód, mint valami lelki ütő kell, hogy reáüssön a mai korban élő belső emberére, érzékeny pontjára. Ez a cél ad témagazdagságot, egységet, apostoli lelkületet az igehirdetőnek. Ez emeli ki a megszokás, a mechanizálás veszedelméből és minden ténykedése ezáltal válik hivatásbeli cselekedetté. Egyházi beszéd nem önmagáért, nem szereplésére, írói, költői és esztétikai hajlamok levezetésére, pláne gyakorlására van. Az igehirdetés az Ur Jézus Krisztus missziói parancsára, Isten országának, tehát uralmának terjesztésére, kegyelmének felajánlására, a váltságért és megbékélésért van. Ezekből táplálkozik és ezekért íródik s mondatik el.

Ha ezen célt megláttuk, akkor ebből következik az, hogy újra vállalnunk kell az evangélium tejszerű prédikálását. Minden új egyháztagot misszionálandó egyénnek, minden újabb nemzedéket megtérítendő rétegnek kell tekintenünk, mely megnyerésre, magvetésre vár.

Korunk és az igehirdetés. Lezáratlan kérdések sorozatát nyitja meg, melyre nincs végleges recept, de a cél az világos: a döntésre hívó isteni kegyelmet minden eszközzel eljuttatni azokhoz, akik reánk bízattak. A többit pedig lelkipásztori imádságunkban az elé visszük, aki minden magvetést megáld és érlel.

Novák Elek.

Az igehirdetés.*)

Staupitz azt akarta, hogy hitszónok legyek. Nagyon féltem a szószéktől. Mégis ebben az irányban kellett előrehaladnom. Rákényszerítettek a prédikálásra. Eleinte az ebédlőben kellett beszélnem a testvérekhez. Hogy féltem a szószéktől! ... Több mint 15 érvem volt, melyekkel dr. Staupitz előtt vissza akartam utasítani a megbizatást, ép e körtefa alatt, ahol most ülünk. De nem használt semmit. Végül, mikor ezt mondottam: „Dr. Staupitz Uram, Ön a halálba kerget engem; nem élek meg egy negyedévet sem“ — így felelt: „Legyen az Isten nevében! Istenünknek

---

*) Részlet Virág Jenő: „Dr. Luther Márton önmagáról“ c. könyvéből.

nagy dolgai vannak; odafönt is szüksége van okos emberekre!“

Milyen sokat prédikáltam! Azt hiszem ezer esztendő alatt sem akad olyan ember, akinek a hivatása annyira súlyos terhet jelentene, mint nekem, aki már 30 éven át prédikáltam, sokszor egy nap háromszor, azonkívül mindennap a bőjtben. Néha egy napon négy prédikációt is mondtam, úgy, hogy azt hiszem, tartottam annyi prédikációt, mint szent Ambrosius és Augustinus.

Ha prédikálni akarsz, beszélj Istennel ilyenformán: „Édes Istenem, a Te dicsőségedet akarom hirdetni, Rólad akarok beszélni, Neked hálát adni és a Te nevedet dicsőíteni. Jóllehet én ezt nem tudom olyan jól, amennyire kellene.“

Álmomban sokszor szenvedtem, mert azt éreztem, mintha prédikálnom kellene és nem volna meg a kéziratom.

Krisztus prédikálása igen nehéz és veszélyes tisztség. Ha ezt annakidején tudtam volna, sohasem prédikáltam volna, hanem Mózessel együtt (II. Mózes 4, 13.) azt mondtam volna: „Kérlek, Uram, csak küldd, akit akarsz.“ Senki se tudott volna rábírni a prédikálásra.

Sokszor tettem magamnak szemrehányást, amikor a szószékről lejöttem: „Ppuj, hogyan prédikáltál?! Ezt ugyan jól megcsináltad, nem ragaszkodtál a kézirathoz.“ De ugyanezt a beszédet az emberek igen-igen dícsérték, hogy ilyen szép prédikációt már régen nem mondottam. Amikor a szószékről lejöttem és gondolkodtam, azt találtam, hogy egyáltalán semmit, vagy igen keveset prédikáltam abból, amit leírtam.

Minden lelkésznek meg kell szoknia, hogy világosan és egyszerűen prédikáljon. Gondolniok kell arra, hogy fiatal, fejletlen értelmű embereknek prédikálnak, a pórnépnek, mely ép oly keveset ért meg, mint a fiatalok. Ilyenek vannak a legtöbben. Olyan legyen a beszéd, hogy ezek is megértsék, vagy legalább valamit felfogjanak belőle és életüket megjobbítsák. Nekem és Melanchton Fülöpnek nem kell, hogy prédikáljanak, noha mi is tanulhatunk. Nem kell a prédikálásnál a nagy szavakkal vitézkedve dobálózni, pompásan és művésziesen, hogy lássák, milyen tanult az ember és nem szabad a maga dicsőségét keresnie. Nem erre való ez a hely. A hallgatósághoz kell alkalmazkodni és ez hiányzik általában a lelkészeknél. Ugy prédikálnak, hogy a köznép igen keveset tanul belőle... Egyszerűen prédikálni nem művészet. Krisztus maga így tett. Ő a földmívelésről, a mustármagról beszél és csupa egyszerű, pórias hasonlatot használ. Krisztus a lehető legegyszerűbben beszélt és mégis ő volt maga az ékesszólás. A próféták se túlmagasak, mégis sokkal nehezebbek. Azért a leghelyesebb és legszebb ékesszólás az egyszerű beszéd.

Igy hát Wittenbergben hitszónok lettem. Kevéssel ezután Staupitz, a rendfőnököm egy napon elgondolkodva ült az alatt a körtefa alatt, mely ma is az udvaromon áll[1]).

---

[1]) A kolostor épületét később a fejedelem Luthernek adta lakásul.

Egyszer csak így szólt hozzám: „Magister Úr, Önnek le kell tennie a doktorátust; így tud majd alkotni“. Amint vonakodtam, így szólt Staupitz: „Ugyan Kedvesem, ne légy okosabb, mint az egész konvent és az atyák.“ Erre én: „Bizonyos, hogy nem fogok sokáig élni, minek hát ilyen nagy költségeket csinálni?“ Staupitz ezt válaszolta: „Mindegy, a mi Urunk Istenünknek most sok dolga van a mennyben, ha meghalsz, a tanácsába kerülsz, neki pedig néhány doktorra is szüksége van!“ Igy utasított vissza tréfával. Nem sokkal ezután Lipcsébe utaztam, hogy a fejedelemségi kincstártól az avatási költséget átvegyem.

28-ik életévemben (1512. október 19-én) avattak doktorrá. Amikor doktor lettem, még nem ismertem az evangéliomot. E szavak: „igaz“ és „Isten igazsága“, mint mennydörgés hatottak lelkiismeretemre. Amikor hallottam, megijedtem és azt gondoltam: „Ha Isten igaz, akkor meg fog büntetni.“

De hála Istennek, amint egyszer itt ebben a toronyszobácskában gondolkoztam eme igék felett: „Az igaz ember hitből él“ (Habakuk 2, 4.) és „az Isten igazsága“ (Róma 1, 17.), erre gondoltam: ha a hit által megigazulva kell élnünk és ha az Isten igazságára minden hívőnek szüksége van az üdvösséghez, akkor ez nem a mi érdemünk, hanem Isten kegyelme. Ez emelt fel engem. Tehát Isten igazsága az, ami bennünket megigazít és megment. Azonnal kedvesek és boldogítók lettek számomra ezek az igék. A Szentlélek ebben a toronyban nyilatkoztatta ki előttem a Szentírást. Igy szívem békességet talált. Ekkor úgy éreztem, hogy teljesen újjászülettem és tárt ajtókon keresztül egyenesen a mennyországba léptem be. Amennyire gyűlöltem korábban e szavakat: „Isten igazsága“, ép olyan szeretettel magasztaltam ezután, mint legkedvesebb igéimet. Igy lett Pál apostolnak ez a mondása számomra valóban a mennyország kapujává.

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Ébredjetek!

Advent I. vasárnapjára. Délelőtt.

Róm. 13, 11—14.

Két évezred óta száz és százezer keresztyén templomban millió és millió prédikáció hangzott el, de minden igazi igehirdető, Aranyszájú Jánostól kezdve Savonarolán, Lutheren, Spurgeonon keresztül a mai neves vagy névtelen igehirdetőkig e két célt tartotta szeme előtt: vagy azt akarta megértetni, hogy Isten szíve az ember felé fordult, vagy az akarta elérni, hogy az ember szíve az Isten felé forduljon. Ezért — bár a prédikátorok és prédikációk száma millió és millió — csak két téma van. Az egyik

a kereszt, mely hirdeti, hogy „úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen“ (János 3, 16.). A másik téma pedig ez: szeresd a te Uradat Istenedet és felebarátodat, mint önmagadat.

A római levélben mindkét témát megtaláljuk. A levél első felében arról beszél Pál, hogy Isten ingyen kegyelméből igazulunk meg a Krisztus Jézusban való váltság által (Róma 3, 24.), a levél második felének (nem számítva a 9—11. fejezeteket, melyek az apostol történetfilozófiáját adják, különös tekintettel a választott nép sorsára) alaphangját pedig 12, 2. adja meg: vizsgáljátok meg, mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata.

A felvett ige a levél második részéből való. Nem más, mint ennek a második témának klasszikus változata. Amit Jézus Krisztus így mondott meg Nikodémusnak: szükség néktek újonnan születnetek, — amit Péter így prédikált az első pünkösd ünnepén: térjetek meg és keresztelkedjetek meg, — azt Pál a felvett igében így fejezi ki: ideje már, hogy az álomból felserkenjünk. Ébredjetek!

Ezt a felszólítást Pál háromszorosan indokolja.

Első indokolása az, hogy az éjtszaka elmult, *a nap pedig elközelgett*. Nem más ez, mint utalás a világ örök ádventjére, Jézus Krisztus eljövetelére és életművére. Abban a golgothai háromórás sötétségben benne volt egy régi korszak esti szürkülete és egy új korszak hajnalpirkadása. A Krisztus előtti korszak éjtszaka volt az önismeret szempontjából. Ugy a farizeusi gyakorlat, mint a görög-római életszemlélet nagyon sokra tartotta az embert. Felruházta azzal a képességgel, hogy saját erejéből is megszerezheti az Isten előtt való megállásra a jogcímet, a császári palotákban pedig egyenesen a trónra ültette és Istennek kijáró tiszteletben részesítette. Sötét volt ez a korszak az istenismeret szempontjából is. A zsidók istenfogalma — pedig arra a próféták lelkén keresztül igazi fény is hullott — éppenúgy emberalkotta istenkép volt, mint a pogányok istenképei. A világ életében az első ádvent hajnalhasadás volt s a kereszt a teljes fényözön: nagyobb, erősebb a bűn, mint minden emberi jószándék, de nagyobb a kegyelem, mint minden emberi bűn!

Serkenjetek fel azért az éjtszakai álomból és nézzetek borzalommal megvilágított bűnös magatokra és nézzetek örömmel a megvilágított kegyelmes Istenre.

Ezt a felszólítást másodszor egy fenyegetéssel indokolja Pál: *közel van a kárhozat* az éjtszaka embereihez. Nincs meg ez a fenyegetés ezekkel a szavakkal az igében, de ha Pál igehirdetésének teljességét tartjuk szem előtt, belátjuk, hogy a háttér itt is ez. Pál nem szünik meg hirdetni az Úr második eljövetelét, az ítélet napját s ezért minden felszólításban benne van a fenyegetés és sürgetés. Kevés az idő. Hogy mennyi, azt nem tudjuk. Nem a mi dolgunk tudni az időket. Lehet, hogy 50 évünk van, lehet, hogy csak 5 percünk. S kik azok, akiknek számára az ítélet pillanata

kárhozatot jelent? Kik azok, akik a sötétség cselekedeteiben járnak? Nem a betörők, nem a fal mellett surranó tolvajok, nem a bártündérek, nem is az utcák kifestett leányai, hanem mindenki, aki az első ádvent után sem látja és ismeri önmagát és Istent. Lehet valaki a világ és élet minden jelenségét hatalmas, egységes rendszerbe foglaló filozófus, a természet titkainak eredményes kutatásáért Nobel-díjat nyert fizikus vagy kémikus, mindaddig az értelmi sötétség lovagja, míg nem döbben rá a bűneire, bűnös önmagára; mindaddig, míg az álomhoz hasonló öntudatlan megelégedésben él, a testi kívánságoknak s a test minden vágyának dorbézolásokban, stb. való kielégítését „normális emberi“ életnek tartja. A sötétség lovagja minden nagyotakaró szociális reformer, politikus vagy közgazdász, míg meg nem látja emberi énjének és jóakaratának bűnszabta korlátait. De a sötétség lovagja az is, aki magacsinálta Istent imád, legyen akár pénzimádó kapitalista, akár gépimádó szociáldemokrata, akár fajimádó nemzeti szociálista, akár olyan „jó keresztyén“, aki kiformál magának egy istenképet és ezt a magacsinálta istent lekötelezi jócselekedetekkel, imádságokkal és templombajárásokkal. Ezekre álomban jő el a nagy pillanat s a késő felismerés minden iszonyata benne fog rezegni sikoltásukban: Istenem, hát ez vagyok én? Istenem, hát ez vagy te?

Pál apostoli hivatásának minden felelősségérzésével kiáltja nekik: serkenjetek fel az álomból, míg nem késő!

A harmadik indokolás egy ígéret: *közel van az üdvösség* azokhoz, akik a világosság gyermekei. Kik ezek? Mennyire visszaéltek ezzel a szóval, hogy világosság. A „felvilágosult“ ember a világosság gyermekének tartotta magát. Azt gondolta, hogy az iskolák tanítása és nevelése, vagy népművelési kurzusok útján terjedni fog a világosság. Azt gondolta, hogy elég az embereket írni-olvasni megtanítani, kiírtani a babonákat és valamilyen polgári életnívót adni nékik és akkor itt a világosság kora. Ugyanilyen meggondolásból mennyire félreértették a reformációt is. Hajnalhasadásnak nevezték el, de csak azért, mert lehetővé tette a szabadgondolkozást, pedig ez csak egyik kísérő jelensége volt a reformációnak. Ez a félreértés a magyarázata 19. századi magyar protestantizmus tragédiájának is. Felvilágosult volt s azt hitte, hogy most már ezzel együtt jó protestáns, sőt jó keresztyén is. Ez a tragédiája nagyon sok külmissziói munkának is. Azt hiszi, hogy főfeladata iskolák és kórházak építése és fenntartása. Pedig a világosság gyermeke csak az lehet, aki világosan látja, hogy ő elveszett és elkárhozott ember, de ezzel együtt látja azt is, hogy Isten kegyelmes Isten a Jézus Krisztusért. A Jelenések könyvében mondja az Úr: Végy tőlem fehér ruhát, hogy ne lássék mezítelenségednek rútsága. Aki a világosság gyermeke, az tudja, hogy milyen rút az ő mezítelensége, tudja, hogy az igazságos Istennek el kellene őt ítélnie, azért felöltözi a fehér ruhát, a Jézus Krisztust, hogy ne lássék

mezítelenségének rútsága, hogy Isten kegyelmes Istene legyen a Jézus Krisztusért.

Serkenjetek fel azért, mert ádvent van!
Serkenjetek fel, mert közel van a kárhozat!
Serkenjetek fel, mert közel van az üdvösség!

Dr. Keken András
hódmezővásárhelyi lelkész.

Krisztus körül.

Advent I. vasárnapjára. Délután.

Máté 21, 1—13.

Ebben az igében is arról van szó, mint az epistolában is, hogy Jézus Krisztus úgy osztja két részre az emberiséget, mint a hullámtörő gát a hullámokat.

Jézus megjelenik Jeruzsálemben és az emberek azonnal két csoportra oszlanak. Vannak olyanok, akik ismerik és vannak, akik csodálkozva kérdik: ki ez? Ma is így van. A világ nagyobbik fele még nem ismeri őt, ez ád mindíg megújuló lendületet a külmissziónak. Ha pedig a téves ismeretet is nem-ismerésnek vesszük, akkor nem kell a pogányokhoz mennünk. Ilyet közelebb is találunk. Ez kell, hogy lendületet adjon a belmissziói munkának. Igaz: az üdvösség szempontjából nem fontos az ismeret. De a keresztyénség mégis itt kezdődik: Jézus megismerésénél. Aki megismeri, az megszereti és urának vallja őt.

Jézus megjelenik Jeruzsálemben és más szempontból és két csoportra oszlanak körülötte az emberek: uzsorásokra és áldozatkészekre. Akik latrok barlangjává tették a templomot, azoknak mindenük a pénz volt. A pénzváltók azért várták az ünnepet, mert ez pénzt jelentett, a főpapok azért várták, mert az áldozatokból nagy hasznuk volt. De ott voltak Jézus körül azok is, akik nem számolgattak, hanem egyszerűen leterítették ruhájukat a sárba, a porba. Ma is így van. Vannak, akik mindenből ki tudják sajtolni a maguk hasznát, még a vallást is csak alkalomnak tekintik erre. Gondoljunk a bűnbocsátó cédulák árusítására, vagy a szegények közül azokra, akik azért járnak templomba, mert az eljövendő karácsonyi segélyezésre gondolnak. De vannak áldozatkészek is, akik tudják, hogy mindenük, a pénzük és vagyonuk is Istené.

Jézus megjelenik Jeruzsálemben és harmadik szempontból is két csoportra oszlanak körülötte az emberek: felháborodottakra és ünneplőkre. Azt olvassuk: „felháborodék az egész város.“ Miért? Minden uzsorás felháborodik, ha bűnét szemébe vágják, — minden gazdag ember felháborodik, ha azt mondják neki, hogy nincs joga két szelet kenyérre, mikor milliónak egy sem jut, — minden szegény felháborodik, ha azt hirdetik neki,

hogy van mennyei kenyér is s ez fontosabb a földi kenyérnél, — minden hitetlen felháborodik, ha keményen megfenyegetik, hogy a kárhozat felé halad. Jézus ezt tette s teszi ma is. Ezért küzdenek ellene ma is. De ott vannak az ünneplők is, akik hozsannát kiáltanak s zengik: ha kitépitek a nyelvünket, akkor sem mondjuk Krisztust átkozottnak, ha máglyára tesztek, akkor is azt kiáltjuk: Hozsánna a Krisztusnak.

Krisztus bevonul Jeruzsálembe az emberek azonnal két csoportra oszlanak: a világosság és a sötétség gyermekeire.

Most már csak az az egy van hátra, hogy a Krisztus körüli emberek seregében keresd meg magadat.

Dr. Keken András
hódmezővásárhelyi lelkész.

Adventi reménység.

Advent II. vasárnapjára. Délelőtt.

Róm. 15, 4—13.

Olvasott igénk olyannyira gazdag tartalmú, hogy nagyon sok, magunk választotta szempontból lehetne fejtegetni. De a jó Isten is adott egy szempontot. Abban és akkor, amikor a múlt vasárnappal egy új adventet adott. És mi akkor járunk el leghelyesebben, ha ez alá az Isten adta szempont alá helyezzük az igénket.

Advent a várakozás, reménység ideje. Lám, igénk tengelye is a reménység. Első és utolsó mondata is a reménységről beszél. — Mint minden embernek, a keresztyénnek is van reménysége. De nagy különbség van a kétfajta reménység között! A különbség abban van, hogy amazé rendszerint csak a változékony vágyon, illuziokón épül, a keresztyén ember reménysége Isten igéretében bírja bizonyos alapját. Azé csalóka, ezé valóságos; azé sokszor holt, ezé mindíg élő s mindenek felett életet tápláló. Ez a keresztyén reménység úgy hálózza be a hívő életet, akárcsak a vérerek a testét. Amint a vérerek a szív kamráiba torkolnak, úgy a keresztyén ember reménysége is egy célra: Jézus Krisztusra, — ne feledjük, most advent van — az ő eljövetelére, a vele való, áldott, szent közösségre irányúlnak.

Igénk tanítása szerint ezt az adventi reménységet a békességes tűrés tartja fenn, növeli mind nagyobbra mibennünk. Isten a hívő embert sem emeli ki a világból, annak zűrzavarából, háborúságából. Ő is benne marad. Kísértései, harcai, nehézségei neki is vannak. Sőt úgy lehet, hogy megsokasodnak. Épp azért, mert ő keresztyén. Azzal nem lehet áltatni senkit, hogy legyen keresztyén, majd zavartalan csendességben telnek a napjai. Küzdő, harcos élet marad az övé is. De a mások életharcától abban különböző, hogy ő sohasem magára maradva vívja küz-

delmeit. Az ő oldalán mindíg ott van Isten az ő segítségével. S ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Bármit mondjon a világ, a hatalom mégis csak az övé, aki ügyünknek előbb vagy utóbb jó kimenetelt, diadalmat ad. S ezért nincs oka soha a keresztyénnek csüggedni, kétségbeesni. S vele reménységét elveszteni. Mert a szív csendje, nyugalma, békességes tűrése az az olaj, melyből a reménység bátorságot, kitartást, erőt adó világossága táplálkozik.

Azonban könnyebb mondani, hogy csak küzdj, szenvedj fenntartott fővel, megőrizve szívedben a békességet. De megtenni nehéz, sokszor igen nehéz. — Nemcsak a testnek, a léleknek is az a törvénye, hogy lankad, fárad az állandó feszültségben. Ezt is, azt is erősíteni kell. A lélek tápláléka, erőssége az Ige és annak vigasztalása. Hál' Istennek, vannak ebben a gyülekezetben már sokan, akik számára ez nem oly állítás, amelyre még csak várakozva, vagy éppen kételkedve figyelnek fel, hogy miként is fogjuk ezt bebizonyítani. Vannak már sokan, akik számára ez már régóta boldog, áldott tapasztalás. Vannak, akik úgy élnek a bibliából s a bibliával, mint az Élet kenyerével s az örökélet vízével. Ugyan, ti többiek vegyetek egy kis fáradságot, figyeljétek meg az ő életüket. Észre veszítek majd, hogy külsőleg az ő életük is bajokkal küzdő, harcos, talán megtépett élet, de bent a szívükben csend, békesség honol. Olyanok ők, mint a rengeteg erdő közepén álló viharvert, de jól lezárt kis kunyhó, melynek asztalán a kis mécsesben a reménység világossága zavartalan fénnyel lobog. Itt a bizonyítás módja nem a megszokott. Hogy előbb felállítjuk a tételt s aztán igazoljuk s te az értelmi belátástól vezéreltetve elfogadod. Itt az a dolgok menete, hogy arra a bibliára bizalommal, fenntartás nélkül rá teszed az életedet s engeded magad általa vezettetni s te csak várod, nézed s majd álmélkodó csodálkozással előbb vagy utóbb megtapasztalod, hogy — ha mindenki megcsalt is, — bibliád nem csalt meg soha, majd megtapasztalod, hogy harcok, nehézségek közepette is, hogy komolyodott, épült, szépült, erősödött a belső embered.

Azonban igénk alapján meg kell azt is mondani, hogy ezt a csodálatos gyarapodást nem maga a biblia, mint valami varázsszer, nem is annak olvasása, mint értelmi munka eszközli, hanem annak hittel, élő hittel: eleven bizodalommal való befogadása. Semmi más, hanem csak a hitem győz meg engem arról, hogy a bibliában, noha sokszor emberek nyelvén, mégis maga a felséges Isten szól hozzám. S csak a hívő embernek van abban titkos, de valóságos találkozása a Jézus Krisztussal. Azzal a Krisztussal, aki a világ fundamentumának felvettetése előtt ott élt az Atyánál, aki aztán emberré lett, hogy magára véve a mi bűneinket, meghaljon értünk, akit az Isten harmadnapra feltámasztott s akivel a Szentlélek által hitben ma is élő közösségben lehetünk. S aki éppen a mi evangéliumi igénk bizonysága szerint

majd eljő és megmutatja magát abban a dicsőségben is, melyet egykor éppen értünk hagyott el.

Ez a hit azonban nemcsak a Krisztusra utal, kivel való közösségben mindenekre elégséges erőm van, hanem utal embertársaimra is. Akikkel egymás iránt való szeretetben, a krisztusi indulattal eltelve kell élnünk, ha nem akarjuk elveszteni Isten ígéreteiben való reménységünket. Sokszor hallottam az élet forgatagában épp a legelső sorban küzdő emberek ajkáról, hogy mily jótékony megpihenés, felüdülés, tisztább meglátások, új erőnyerés forrása számára az otthon, szeretteinek, barátainak szűk köre. Vagy ott van a mi Lutherünk! Vívja az emberileg egész kilátástalan harcát az akkori világ legnagyobb hatalmasságával. Tulajdonkép nincs semmije és senkije. Csak a bibliája a kezében, a szívében hit s körötte egy meghitt családi és baráti kör. Azt mondják, hogy amikor a tenger viharzik, a csónak köré öntött olaj enyhíti annak a hánykolódását. A mi hányattatásunkat az enyhíti, ha a szeretet olaját öntjük szét magunk körül. Legalább magunk körül! Szeresd felebarátodat, szól a nagy parancs. Ugyan minden ember a felebarátunk, de semmi kétsége, a parancs elsősorban azokra vonatkozó, akik között letelik az éltünk. S mi itt is mily fonákúl cselekszünk. Van hajlandóság bennünk nagy általánosságban és személytelenségben szeretni a felebarátunk, csak épp azokat nem, akikkel naponként ezer és ezer a dolgunk. S így ma saját magunk nehezítjük a harcunk, növeljük keserűségünk és oltogatjuk a reménységünk.

Kiss István
vallástanár.

Krisztus második eljövetele.

Advent II. vasárnapjára. Délután.

Lukács 21, 25—36.

Még a bibliás evangélikusok közül is soknak hibája, hogy válogat Isten ígéreteiben. Némelyiket magáévá tesz, másokat csaknem egészen figyelmen kívül hagy s innen van, hogy csorba lesz a keresztyénsége.

Az őskeresztyének például sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítottak, mint napjainkban. Akkor ez a kijelentés egyike volt a hívek leghőbb reménységének. Ez volt az igehirdetés egyik legsűrűbben visszatérő motívuma s a hivek élete az Úr eme eljövetelének várásában telt el.

A biblia Krisztus többféle eljöveteléről beszél. Először azért jött szolgai formát öltve, hogy magára vegye bűneinket, meghaljon értünk s megváltson minket. Szó esik a bibliában Krisztus Jeruzsálem elpusztítására való eljöveteléről. Továbbá mindenkihez a halála óráján való eljöveteléről. Némelyek hisznek egy

ezeréves országlásra való eljövetelében. A mai igénk Krisztus ama dicsőséges eljöveteléről szól, amelyikben abban a dicsőségben mutatja meg magát a világnak, melyet szeretetből akkor vetett le, mikor emberré lett, hogy megváltson bennünket.

Jól észbe kell venni, hogy a biblia minden helye nem egy és ugyanarra az eljövetelre vonatkozik, mert ez megóv minket attól a végzetes zavartól, amelybe például a zsidók estek. Ők Krisztus első eljövetelét is dicsőségesnek várták. S e dicsőség és hatalom gondolataival eltelve, nem ismerték fel a szelid és alázatos Fiúban a Megváltójukat. S ez lett a vesztük.

Evangéliomunk úgy beszél Krisztus dicsőséges megjeleneséről, mint amit még az akkor élő nemzedék is meg fog élni. A biblia más helyein ez egy távoli idő története lesz. Bizonytalanság köde ül a kijelentéseken — gondolod talán magadban. Ugyanaz a dolog egyszer nagyon közelvalónak, máskor meg a messze távolban levőnek van feltüntetve. Az ellenmondás csak látszólagos s az idő viszonylagos természete adja a feloldás kulcsát. Ami egyik szempontból hosszú idő, másik megvilágításban egészen rövid időköz. Ezer szempontból talán késik az Úr eljövetele, más szempontból az ajtó előtt áll. Egy nap az Úrnál ezer esztendő, viszont egy évmillió annyi, mint egy nap!

De különben is mit okoskodunk oly sokat! Az Úr igéreteinek beváltása teljesen Őreá tartozik. A mi dolgunk a bizakodó várakozás, a kitartó reménykedés. Ez a várakozó reménység nem holmi tespedő tétlenség, hanem csupa érzés, gondolat, mindenekfelett pedig olyan cselekedet, melyek éppen igazi keresztyén mivoltunk építik ki.

Ez állítás igazságának van egy példája és egy próbája. A példát az őskeresztyének adják, akik folytonosan készen tartották magukat e nagy napra. Ez volt számukra az egyik legerősebb ösztön a szent életre. Békességes tűrést, állhatatos kitartást tanusítottak üldöztetésük idején. Erőt adott erre nékik az a tudat: Krisztus bármikor jöhet. Nem perlekedtek, nem irigykedtek. Minden dolgaikban vigyázók, mértéket tartó józanok voltak. Krisztusra vártak s az ő megjelenésében oly kimondhatatlan örömre, amely mellett e világ minden öröme, gyönyörűsége semmivé törpült a szemükben.

De minden próbánál meggyőzőbb egy próbatétel! Helyezd csak rá, Testvérem az életedet bizalommal, fenntartás nélkül Isten ez igéretére; tégy és végy úgy, mint aki Krisztus dicsőséges megjelenését élete bármely napjára várja, keresztyén életed fejlődése, gazdagodása fogja igazolni e reménység életformáló áldott igazságát.

Kiss István
vallástanár.

Döntő ítélet.

Advent III. vasárnapjára. Délelőtt.

I. Kor. 4, 1—5.

Döntő jelentőségű és az apostoli szolgálat lényegét mutató nyilatkozat az apostol betűkbe foglalt megállapítása: „Krisztus szolgája és Isten titkainak sáfára.“ Eszméltető és irányt szabó meghatározás ez minden idők minden igehirdetője és hívő serege számára. Ez az ige nem engedi összezavarni a fogalmakat, amelyek a lelkipásztor hivatása és munkássága tekintetében lényegbevágóan fontosak. Minden gyülekezettől származó és lelkipásztornak szóló meghívás az isteni küldetésben bírja a maga alapját; általa megnemesül és Isten országát építő szolgálattá válik, nélküle elvilágiasul és béres-munkát eredményez.

A szolgálat alapja határozza meg annak értékét is, melyről az apostol minden egyéni vonatkozás ellenére is általános érvényű igazságokat mond. Ma pedig, amikor az élet rohanó árja mindinkább hatalmába keríti az embert, amikor mind szélesebb körben fenyeget az elgépiesedés veszedelme, amikor a mozgó munkapad korában messze megelőzi a mennyiség kérdése a milyenség kérdését s így többé-kevésbbé minden embert kísért a látszat-munkára való törekvés, nem lehet eléggé hangsúlyozottan tovább adni az apostol figyelmeztetését: a szolgálatban való hűségben rejlik a munka értéke! Értendő ez természetesen legelőbb is arra a szolgálatra, amit Isten országa elhívott munkásai végeznek; bármennyire is változott meg azonban a világ, nem dőlt meg még az a tétel, hogy a kegyelmi ajándékokban, a szolgálatban és a cselekedetekben való különbségek ellenére is ugyanaz a Lélek és ugyanaz az Úr, aki cselekszik mindent mindenekben. (I. Kor. 12, 4—6.) Az ige csak ösztökél bennünket arra, hogy a panama-vádak és botrányok, a szándékos rombolások és sikkasztások korában reá irányítsuk a sokszor megdöbbent, vagy elfásult lelkű emberek figyelmét arra a tényre, hogy Isten azt kívánja tőlünk, hogy minden élethivatásban és munkakörben Tőle kapott lehetőséget lássunk arra, hogy munkásai lehessünk az Ő országának. Minden életmunkát és dolgozást pedig egyedül a vele kapcsolatos hűség avat igazi szolgálattá és sáfársággá! Luther ilyen értelemben mondja azt, hogy a gyermekeit az egy szükséges dologra nevelő édesanya és a takarítást alapos gonddal elvégző kis cselédlány istentiszteletet végeznek. Istenszolgálattá, értékes szolgálattá avatja életüket az igazi munkának lelke: a hűség.

A keresztyén ember életvonalának ez a felfelé való beirányítása, még inkább ennek a beirányítottságnak tudatos megtapasztalása döntő változást idéz elő az életben. Első hallásra lehet talán megdöbbenve és elámulva hallani és dacos fennhéjázásnak tekinteni az apostolnak azokat a — lelke mérlegén jól

lemért — szavait, amelyekkel az emberi véleményalkotást és az önbírálatot jelentéktelennek tartja. Pedig komoly életszemlélet tanította meg az apostolt arra, hogy elégtelennek, sőt végzetesnek tartsa azt az életutat, amelyet mindig vagy a mások, vagy a magunk ítélete irányít s amelyre nincs döntő hatása annak, aki kicsinyes emberi életérdekeken s problémákon felül s a külszín csalóka mázán belül az örökkévalóság és a sáfári hűség szemszögéből vizsgálja az életet.

Az a nagy bátorság és merészség, amelyet az apostol szavaiból kiérezhetünk (3—4 v.), csak fokozódik a szemünkben akkor, ha nem síklunk el a következtetés felett, amire Pál akkor jut, amikor így szól: „Aki ugyanis engem megítél, az Úr az!“

Mások közvéleményét megvetni, az önbírálatot felesleges-nek tartani lehet gyarló és gyáva emberek szokása. Emberi közvéleményt és ítéletet lekicsinyelni és önvizsgálatot mellőzni azonban igazában csak az mer, aki Isten döntő ítéletének mérlegére állította életét. Ezt tette Pál apostol, ezt az őskeresztyének, így lett a világ és egyház szemében dacos ellenszegülő Luther s ez tette martírokká a gályarabokat is.

Mi képesíthet bennünket is erre a bátor síkraszállásra, valamint a szolgálat alapjának és értékének helyes felismerésére? Az ádventi gondolat teljes megértése.

Ádvent értelmét és jelentőségét helytelenül fogjuk fel akkor, ha az isteni kegyelemnek és mentő szeretetnek csak azokra a jól ismert hangjaira gondolunk, amelyeket nem találunk meg ebben az igében. Ádventi Krisztus-várásunk s Krisztus közelsége utáni sóvárgásunk csak úgy nyer megvalósulást és úgy jelent áldást, ha benne azt a „világosságot“ várjuk, aki elűzi a bűn homályát és képessé teszi a mi gyarló látásunkat arra, hogy megítéljük, mi a jó és mi a rossz. Amint borus szürkületben s esti fénynél nem látja pl. gyarló szemünk a ruhakelmék szinét, hanem „napfény-lámpát“ kell gyujtani, hogy a szinek igazi árnyalatát megítélhessük, úgy egyedül a „világ világossága“ képesít bennünket arra, hogy ítéletet mondjunk a dolog és az élet igazi milyensége és értéke felől. Ez az Isten ádventi kegyelme és mentő szeretete, hogy mi Krisztus által és Krisztusban ítélhetünk jó és rossz között.

Istennek ez a kegyelme és szeretete pedig nemcsak lehetőség, de elkötelezés is a számunkra, mert a keresztyén ember életében az első ádvent ténye mellett ott kell állania az utolsó ádvent gondolatának. Az utolsó ádventnek, mint Krisztus ítélettartásra való eljövetelének gondolata ott él mindazok lelkében, akik az első ádvent üzenetét és tényét valójában megértették.

Pál apostolt Krisztus világossága képesítette olyan meglátásra, amellyel „kárnak és szemétnek“ ítélt mindent, amit homályos látása elébb értéknek tartott. Nem törődött azzal sem, hogy ebben mennyire került ellentétbe a világgal, vagy talán önmagával. Sáfársága tudatában híven végzi szolgálatát s hívő bizalom-

mal néz annak a döntő ítéletnek elébe, amely az utolsó napon, a Krisztussal való találkozáskor hangzik el felette.

Halljuk mi is ádvent izenetét: jön Jézus, a világ világossága, hagyjuk, hogy egészen bevilágítsa életünket, hogy megítélhessük, mi a jó és mi a rossz. Szenteljük hű szolgálatban Neki életünket s ne féljünk, az utolsó ádvent döntő ítélete nem lesz kárhoztatás, hiszen Aki minket megítél, a hűeknek készen tartja az örökélet koronáját!

Garam Zoltán
bobai lelkész.

Kit várunk, hogyan várjuk?

Advent III. vasárnapjára. Délután.

Máté 11, 2—10.

Keresztelő János alakja, mint az ádventi ember mintaképe él a lelkünkben. Ő az, aki felismeri a feléje közeledő Jézusban Istennek „bárányát." Maga tesz bizonyságot arról, hogy nem akar más lenni, mint ujjmutatás, amely a Krisztusra irányítja az emberek tekintetét. Éppen ezért sokan bizonyára megütközéssel hallgatják kérdő szavait: „Te vagy-e az, aki eljövendő, vagy mást várjunk?" Talán lehangolódottan mondják: hát még ő is ingadozik, biztosnak gondolt ujjmutatása is tétovázik?

Nyugodjunk bele abba, hogy Keresztelő Jánosnak, mint ádventi embernek képéhez — éppen ember-mivoltából folyólag — ez a vonás is hozzátartozik, s mi csak hálásak lehetünk azért az őszinteségért, amellyel a Keresztelő lelkének ezt a nagy kérdését egyenesen az Úr Jézus Krisztus elé viszi.

Minden időben ott rejtőzött az emberi lelkek mélyén ez a kérdés, de ma a kizárólagossági jogigénnyel fellépő eszmeáramlatok s a bajokból való szabadulást és megváltást teljességgel igérő programmok korában még több ember lelkében szorong az ádventi izenettel kapcsolatban a kérdés: Krisztus-e az, aki eljövendő, vagy mást várjunk?

Keresztelő Jánosban minden prófétai lélek és ádventi küldetéstudat mellett is ott szunnyadt az ótestámentomi messiási várakozás nagy eseményeket és földi dicsőséget ígérő álma, amelyet éppúgy megzavart Krisztus jelentéktelennek látszó életmunkája, mint ahogy a mai ember — minden emberileg gondolkozó és e világi eszmékkel telített ember — számára első fokon bolondság és botránkozás a Krisztus élete és halála.

Keresztelő János kérdése tehát örök emberi kérdés, s legyen hála a kegyelmes Istennek, hogy reá örök isteni felelet született. Lehet kiábrándulás ez a nemzet-szabadító hőst váró népnek, lehet csalódás a harcias Krisztust formálni akaró új világ emberének, lehet elkedvetlenedés a gigantikus személyiségek előtt hódolni vágyó, nagyok fényében sütkérezni kívánó s megrázó hatásokra sóvárgó tömegnek; az ádventi gyülekezetek

Isten-küldötte szabadítót váró seregének a legboldogítóbb üzenet, Krisztus ajkán pedig a teljes szerénység mellett is a leghősibb nyilatkozat: „Menjetek el és jelentsétek meg, amiket hallotok és láttok: a vakok látnak . . .“ stb. (4, 5. v.)

Krisztus tehát nem önszemélye dicsőségét kereső, vagy a reá irányított imádat tömjén-füstjében tetszelgő, s az elvégzett életmunka után tétlen fenségben megpihenő keleti istenség; nem vágyik arra, hogy lenyügöző méretű szobrai töltsék be a templomok szentélyét. Ő isteni ereje teljes odaadásával, élővalóságának szünet nélküli megmutatásával munkálkodó Szabadító, akinek hatalmas erejét önmagában nem csodálhatjuk, csak másokon látjuk. (5 v.)

Boldog az, aki csak ezt látva meg nem botránkozik. Boldog, aki nem az emberi megítélések mértékvesszejével, de alázatos és bizodalmas hittel közeledik Jézus felé.

Keresztelő János prófétánál is nagyobb nagysága éppen abban mutatkozott meg, hogy a Messiás-várás és Krisztus fogadás igazi útját a bűnbánatban és megtérésben jelölte meg.

Nem kétkedő bírálgatással és csodálkozó kíváncsisággal, hanem csak bűnbánó megalázkodással közeledhetünk Jézus bölcsőjéhez, mert csak így látjuk meg a gyermek Jézusban azt, akire a lelkek mélyén mindenki vágyik: a világ Megváltóját.

Garam Zoltán
bobai lelkész.

Az Úr közel!

Advent IV. vasárnapjára. Délelőtt.

Filippi 4, 4—7.

Ezekben az utolsó adventi napokban részben már mienk a karácsonyi evangéliom boldogító megvalósulása. Minél közelebb megyünk karácsonyhoz, annál jobban átérezzük a Krisztus-nélküli korok vágyakozását s annál inkább igazat adunk a próféták örömének és megértjük sóvárgásuk okát, ha arra gondolunk, hogy Isten egyszer meglátogatja népét s nagyon megáldja. Erre a jogos adventi boldogságra utal mai epistolánk. Benne elénk tárul, amire az adventi szívek várnak. Benne felragyog az „adventet“ élő lelkeknek a beteljesülés felé haladó reménysége:

az Úr közel!

ezért

1. örüljetek,
2. imádkozzatok,
3. teljesedjetek meg békességgel.

1. *„Örüljetek . . .“* — mondja az apostol. Mindenki számára kötelező érvényességgel bír ez a figyelmeztetés. Minden emberhez szól. Azoknak, akik e világi életüket kedvtelésben, szenvedélyeik kielégítésében, mámorban töltik el, akik ilyen örömök keresésében életcélt látnak — és azoknak is, akiknek számára

tehertétel az örvendezés, akiknek az öröm szó hallatára mintha éles tőr járná át szívüket, egyenlő arányban üzenet az Ige: „örüljetek az Urban . . .“

Öröm. Gyakori ez a szó, de mélysége, tiszta jelentése ritka az emberi életben. Csak az Urban való öröm az igazi, mert a Léleknek gyümölcse az. Az Urban való örvendezés szent öröm, — a tárgya is szent.

Krisztus örömöt hozott, mert azt hozott, ami nem volt, ami egészen hiányzott: szeretetet. A megváltó szeretetet. Krisztus előtt nem volt teljes a szeretet. Az idegenek, az ellenség, a mások iránti szeretetet Krisztus hozta a világra. Nem a baráti egyetértést, mert ez volt. Nem a részvétet a felebarát iránt, mert ez is volt. Nem vendégszeretetet az idegenek iránt, mert ez is volt. Hanem *a szeretetet*. Azt a szeretetet, amely keresztet hordoz másokért. Azt a szeretetet, amely meghal másokért, hogy újra éljen. Szeretetet mindeneknek mindenki iránt. És ennek a szeretetnek örök fundamentoma a betlehemi jászol, — megdönthetetlen pecsétje a golgothai kereszt. Mindkettő Isten hozzánk való közelségének áldott bizonysága. „Örüljetek az Úrban mindenkor . . .“

2. *Imádkozzatok*. Az imádság alapja a hit, koronája a szeretet. Nem emberi elbírálás a mi imádságunk fokmérője. Tárgyát a Lélek sugallja, alakját az Ige adja, erejét az Úr közelségének átélése tartja egyensúlyban.

Az adventi imádság forrása és célja egy: az Úr közel! Az adventi imádság kizár mindenféle aggodalmat, mert abban a pillanatban, amikor felszakad a fohász, elcsitul a gond, a töprengés, — az imádság boldog önátadás lesz. Csak egy *aggodalom* marad meg: méltó vagyok-e, hogy én, a keresett, Isten kereső tekintetével találkozzam és ennek a tekintetnek szent tüze leperzseljen rólam mindent, amit naponként a föld porából magamra szedek? . . . És mégis . . . „hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt.“ A Krisztus-várásban kitartást, biztatást, szükséges életerőt jelent az apostol ezen intése.

Az imádkozásra, hálaadásra való felszólítás ugyan egyetemleges és az élet minden adottságában feltétlenül kötelező. Itt azonban az, hogy „. . . tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt“, annyit is jelent, mint önmagunkat egészen „kinyitani“, éhséget, olthatatlan szomjúságot érezni, mint lelki szegények Ő elébe menni. Mert a csillapulni vágyó éhség, az enyhülést kereső szomjúság, a lelki gazdagodás utáni sóvárgás, ha Krisztushoz vezet, hitté lesz. A hit beszédes bizonysága pedig az imádság. Érték az imádság, hatalom, amely még az emberi érzelmeket is megmozgatja, mert öröm, ha él, boldogtalanság, ha elhal. — Azért imádkozzatok!

3. Az adventi öröm és imádkozás jutalma: békesség. Nem ember teremtette békesség, hanem Isten jelenlétének velejárója, szent némaság, amely magába szív ezer és ezer jajt, háborgást, kétségeskedést, nyugtalanságot, bánatot, — fényével megemészti

a bűn útját, az azon járók tekintetét önmagára irányítja s önmaga lesz bennük, mint szíveket és gondolatokat őriző erő, élő tanuja annak, hogy az Úr közel. Ez a békesség mennyei sugár, a kegyelem megnyilatkozása felettünk... Teljesedjetek meg azért vele!

Kell-e még valami, ami ezenkívül az adventi reménység beteljesülését közelebb hozza hozzánk és minket közelebb visz ahhoz?! Elég e három: öröm, imádság, békesség. Ápold a lelkedet, hogy ezek nagyra nőjjenek abban, hogy általuk a te szelídlelkűséged ismert legyen az emberek előtt, mert az Úr közel!

Fuchs Pál
iharosberényi lelkész.

Az Útegyengető.

Advent IV. vasárnapjára. Délután.

János ev. 1, 19—28.

Keresztelő János magára vonta az emberek figyelmét ugyannyira, hogy azok ő benne vélték a megigért Messiást látni. Innen van a papok és leviták kérdése: „Kicsoda vagy te?“ Ő azonban alázatos, de határozott és nyiltszívű feleletet ad: „nem én vagyok a Krisztus.“

Keresztelő János megingathatatlan ember volt. Nem döntötte meg az sem, hogy őt Illésnek és a prófétának nézték. Megvallotta és nem tagadta, hogy kicsoda ő. Benne volt az Isten küldötte ember kitartása,. bizalma, hite és reménysége. Nem akart több lenni, csak kiáltó szó. Mondhatjuk, hite diktálta azt, hogy mindazokat a gondolatokat, amelyeket lelkében hordozott, azt az isteni kijelentést, amelynek az emberek szívébe az ő szavai által kell bejutni, néki kell bele kiáltani a pusztába, a világba. „Egyengessétek az Urnak útját...“ — A kiáltó szó elhangzott és visszhangra talált. Volt szív, amelyet megérintett. Volt lélek, amely felébredt harsogására. A „puszta“ éledni kezdett. Bár az útegyengetés nem megy könnyen és gyorsan, mégis kezdett magához térni a pusztaság.

Hogyan egyengessük az Urnak útját? Mélységes bűnbánattal, erős hittel, megtéréssel. Jézusnak útja a lélek, az emberi szív. Tehát innen induljon ki és itt történjen az útegyengetés. — A mi egész életünknek „egyengetésnek“, folytonos, állandó, szakadatlan megtérésnek kell lennie. És én szeretném hinni, hogy a te lelked nem sivár puszta. Szeretném látni, hogy a pusztának egyetlen tulajdonsága megtalálható életedben: a kimondhatatlan vágyakozás az éltetadó, életet-tápláló kútfő: a Krisztus után.

Keresztelő János kiáltó szava ezt a vágyat akarja feltámasztani. S annak meg kell találnia az enyhülést. Ne embereknél keresd ezt, hanem egyedül Krisztusnál. Azok, akik hozzá irányítanak, szintén „kiáltó szók“, ha erőtelenebbül hangzik is harso-

nájuk. Mindazok, kik Őreá mutatnak, nem méltók ugyan, hogy saruja szíjját megoldják, mert Ő az, aki előttünk lett.

Ennek az evangéliumnak van még egy komoly intése: „Én vízzel keresztelek, de köztetek van, akit ti nem ismertek.“ Nehéz vád ez. Nem ismerni azt, aki közöttünk van! Ítéletet hordoz az az ember magában, aki a kiáltó szó hallatára sem hiszi el, hogy Jézus a Krisztus, aki eljövendő vala.

Járjatok tehát Előtte bűnbánattal és hittel. A bűnbánat tisztítja, a hit pedig szilárdíja az utat. Ezen az úton Jézusban és Jézus által érezzük meg, hogy felettünk, mellettünk, velünk a kegyelem. Ez az, amire advent és az adventi apostol előkészülni segítenek.

Fuchs Pál
iharosberényi lelkész.

Karácsonykor Isten izen az embereknek.

Karácsony I. ünnepére. Délelőtt.

Tit. lev. 2, 11—15.

Bev. Karácsony ünnepe: Isten izenete az emberhez. Megizeni, hogy milyen elhatározásra jutott az ember életét és jövendőjét illetőleg. Karácsony ünneplése: az ember válasza Isten izenetére. Megmondja, hogy a karácsonyi kegyelemből mennyit fogad el saját javára. Az ünnep és ünneplés nincsenek összhangban. Karácsony ünnepe mindig méltó az Istenhez. De az emberek ünneplése méltatlan a megajándékozó Istenhez.

A karácsonyi ünneplés veszedelme kettős. Az emberek csak a külső történeti eseményre figyelnek, arra, hogy Jézus megszületett. De elfelejtkeznek az esemény mögött álló isteni tervről. arról, hogy miért kellett Jézusnak a földre jönnie. Az ünneplés második veszedelme, hogy a régiek maradunk. Karácsonyfát díszítünk, ajándékot osztogatunk, templomba megyünk, de a régiek maradunk. Pedig Isten karácsonyi izenetére válaszolnunk kell.

A karácsonyi prédikációk Isten izenetét és az ember válaszolgatását tartalmazzák. Értsük meg Isten izenetét és jussunk el a helyes válaszadásra.

Karácsony azzal kezdődik, hogy Isten izen az embernek.

1. Mindenkinek felajánlom kegyelmemet; 2. Mindekitől hitetlensége megtagadását követelem; 3. Mindenkit népem táborába gyüjtök.

1. Az írás szerint karácsony a mindenki-ünnepe. Az élet szerint pedig csak kevés kiválasztottnak az ünnepe.

a) *Kevesek-ünnepe.*

A szegénység és gazdagság ellentéte. Meleg szoba; dús karácsonyfa; gazdag ajándékok; terített asztal; gondtalan öröm;

az ember önmaga is boldog, másokat is boldogít. Másutt: hideg, fütetlen szoba; csupasz fenyőgaly; üres éléskamra; nincs ajándék; az ember nem örül és nem tud örömet szerezni.

Egészség és betegség ellentéte. Karácsony a betegágy mellett; lehervadt reménység; sötét sejtelmek; karácsony a kórházban; karácsony a temetőben.

Szeretet és szeretetlenség ellentéte. Más azoknak a karácsonya, kik életüket szeretetben élik le. Más az emberekhez, a munkához való viszonyuk. A szeretetlenségben élők karácsonya, elégedetlenség, gyűlölködés, irígység.

Azt mondják: karácsony csak kevesek ünnepe. Az ige pedig azt mondja: mindenki ünnepe.

b) *A mindenki-ünnepe.*

Isten teszi a karácsonyt mindenki-ünnepévé azzal, hogy megjelenteti az ő kegyelmét.

Az ige kegyelemről beszél és nemcsak szeretetről. Bevilágít karácsony mélyére. Megmutatja a bűnös embert minden nyomorúságával. Ha Isten előtt megáll az ember, vajjon mit kér karácsonyi ajándékul? Ruhát, vagyont, terített asztalt, egészséget, fűtött szobát? Mindez jelenthet örömet, de nem ez a legnagyobb ajándék. Az ember lelkének ruhája rongyos, szíve szennyes. Homlokán a halál és kárhozat bélyege. Legnagyobb karácsonyi ajándéka: a bűnbocsátó kegyelem, a megtartás, a visszafogadás. Az, hogy Isten kegyelme megjelent Krisztusban.

Mindenki ünnepe, mert mindenki számára biztosítja a kegyelmet. A karácsonyi öröm mellett tartsunk önvizsgálatot. Vizsgáljuk magunkat. Könnyek, vádak, bűnök, mulasztások égnek lelkünkben. Hol van a megoldás? Csak a kegyelem oldja meg életünk nehézségeit.

c) *Gyermek képében* küldi el a kegyelmet. Nem bírót, nem büntető hadsereget küld, hanem ártatlan, mosolygószemű gyermeket a békesség virágával kezében.

Karácsony mindenki ünnepe. A tied is. Te is rászorulsz a kegyelemre. Neked is kínálja Isten a kegyelmet. Hozzád is gyermeket küld el.

2. Isten kegyelme azt követeli, hogy *megtagadjuk a hitetlenséget.*

Karácsonyi örömünket hideg fuvalom érinti. Nagy akadályt érzünk magunkban és magunk körül. Karácsony követelése: tagadjuk meg a hitetlenséget! Más követeléseket is tartalmaz az apostol intése, de az első a hitetlenségre vonatkozik, mert minden rossznak ez a forrása.

A hitetlen ember nem hisz az élő Istenben. Nem hisz munkájában, igéjében. Úgy gondolkodik és él, mintha Isten nem lenne. Ha nincsen Isten, akkor nincs Krisztus, karácsony, nagypéntek, husvét. Akkor Isten igéje üres költemény.

A hitetlenség nemcsak Istennel való viszonyunkat semmisíti meg, földi életünket is szétrombolja. Önzővé tesz. Kiveszi éle-

tünkből a komoly bűntudatot. Nem érzünk felelősséget. Nem látjuk magunk előtt az ítéletet.

A hitetlenségből származik minden bűn. Ha megtagadjuk, akkor megtagadjuk a világi kívánságokat is. Akkor mértékletesen, igazán és szentül tudunk élni a jelenvaló világban.

Karácsonykor izeni Isten: ébressz hitet lelkedben! Higyj Istenben, ki kegyelmét elküldi Krisztus személyében.

3. *Isten megizeni, hogy kegyelmével mindenkit táborába gyűjt.*

a) Karácsony megmutatja Isten végső célját: önmaga számára népet tisztít. Erős, tiszta lelkű, tiszta életű népet, mely tud küzdeni, élni, győzni; van királya; tud engedelmeskedni; áldozatot hozni; van élő hite; tud hinni Isten országában, egy tisztább életben.

Isten karácsonykor toborozza az ő népét.

b) Karácsony megmutatja, hogy miként leszünk Isten népévé. Nem azzal, hogy Jézus megszületett. Nem is azzal, hogy jók vagyunk, hogy népe akarunk lenni, hanem azzal, hogy Jézus minket megvált. Az apostol igéje a karácsonyi bölcső felett megmutatja a golgothai keresztet. „Aki önmagát adta mi értünk, hogy megváltson minket minden hamisságtól és tisztítson önmagának kiváltképen való népet, jó cselekedetekre igyekezőt.“ Karácsonyban el van rejtve a golgothai kereszt. Krisztus csak akkor születik meg a mi számunkra, ha eljutunk keresztjéhez. Megváltó vére tesz minket az ő népévé.

Mit mond Isten karácsony első ünnepén? Karácsony a te ünneped is. A legdrágább karácsonyi ajándék az Isten kegyelme. De meg kell törnöd hitetlenségedet és el kell jutnod Krisztus keresztjéhez. Krisztus bölcsője mellett keresztje áll és csak az Ő keresztje által lesz tied Krisztus bölcsője és benne a te jobb életed bölcsője.

Kapi Béla.

Karácsonykor az ember felel Istennek.

Karácsony I. ünnepére. Délután.

Lukács 2, 1—14.

Bev. Karácsony délelőtti igéjében megizente Isten, hogy mennyi áldást és kegyelmet ígér Krisztus földre küldésében. Igérete új élet, megtartás, boldogság, üdvösség.

Mit felel az ember az Istennek? 1. Nincs szükségünk Megtartóra. 2. Nincs szükségünk Isten dicsőségére. 3. Nincs szükségünk mennyei életre.

1. Az első karácsonyi történet megrázó vonásai. Vándorolnak. Hosszú út, tikkasztó hőség. Lassú lépegetés. Fokozatos kifáradás. Mária fáradtan vonszolja testét. Végre feltünnek Betle-

hem házai. Az úton idegenek tolonganak. Házak előtt emberek csoportosulnak. Megkérdezik van-e még hely? Felelet: nincs hely. Tovább mennek. József előre siet. Bemegy néhány házba s csüggedten jön vissza. Nincsen hely! Leszáll az est homálya. Egymásután megzörgetik az ablakokat. Nincs hely!

Embertelen emberek, nincs helyük Krisztus számára!

Karácsonykor Isten minden emberhez elküldi Jézust. Azért küldi el, hogy befogadjuk és kegyelmével éljünk. Sokan felelik: nincsen számára hely!

a) Némelyek feleslegesnek tartják. Megvagyunk nélküle! Nem szorulnak rá! Nem érzik, hogy életükben olyan fogyatkozás, hiány, baj lenne, ami csak Jézussal oldható meg.

b) Másoknak kényelmetlen lenne Jézus befogadása. Sokat követel. Sok mindenről le kellene mondaniok. Sok mindenhez hozzá kellene szokniok. Sokféle életkövetelés. Más lenne a szórakozás, a munka, stb. Mások lennének a hétköznapok és vasárnapok.

Nincs szükségünk Jézusra! Nem eresztem be szívembe, családomba, életembe, műhelyembe, irodámba, szórakozó helyembe!

Vannak-e köztünk olyanok, kiknek szívén nem hiába zörgetett Krisztus? Vannak-e köztünk olyanok, kik azt felelik: nincs számára hely!

Kegyetlenség, mert hiábavalóvá teszi Isten kegyelmét és Krisztus áldozatát.

2. *Nincs szükségünk Isten dicsőségére.*

Az angyalok éneke beszél arról, hogy az emberekhez jóakarat és a földön békesség, de a magasztaló ének elejére Isten dicsőségét állítja. Krisztus azért jött, hogy Isten dicsőségét szolgálja.

Az emberek nem keresik Isten dicsőségét. Önmagukat szolgálják. Életük célját a világban ismerik fel. Egész élet-berendezkedésük saját maguk körül forog. Munka, szórakozás, vagyon. Legfeljebb embertársaikkal törődnek. Családjukkal, szüleikkel, emberekkel, közösségekkel. De kevesen emelkednek fel arra a magaslatra, hogy Isten dicsőségére kell élniök. Nem rólunk van szó, hanem Istenről.

A karácsonyfagyertya nem önmagát, hanem Krisztust világítja meg. Minden ember élete kicsi gyertyaláng, nem saját magát, hanem Krisztust kell megvilágítania. Ez a karácsonyi ének első akkordja: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek!

3. *Az ember utolsó felelete az Istennek: nincs szükségem mennyei életre!*

Karácsony megnyílt eget mutat. Nemcsak azt, ahonnan Jézus alászállt, hanem ahova nekünk vissza kell térnünk. Karácsony intése: a mennyről ne felejtkezzél el!

Aki Krisztust nem bocsátja be, az a mennyei életet tagadja. Annak a földi élet az egyetlen. Sokszor látjuk, hogy emberek csak a földi életért munkálkodnak. Gyüjtik az élet különböző értékeit. De mindezek elvesznek és nem marad semmi egyéb,

mint a néhány deszkából álló koporsó és a halotti ruha. A többi mind elmarad a sírparton.

Csak a vak, a halottszívű ember mondhatja, hogy nincs szükségem mennyei életre. A hívőszívű, az összetört lelkű, az Istent megtalált ember boldogan tekint felfelé, ahol örökéletét tudja Istennél.

Isten arca elborult, mikor látta, hogy Krisztust nem fogadják be. Ma is fájdalmasan tekint azokra, kik Krisztus elfogadása és befogadása nélkül akarnak karácsonyt ünnepelni. De amint órákat, perceket adott Betlehem népének Krisztus befogadására, úgy nekünk is ad kegyelemből ünnepi órákat, az ünnepi órákban új igéket, hogy feltárjuk szívünket és befogadjuk Krisztust.

Kapi Béla.

Karácsonykor az Isten megmutatja az ember tévedéseit.

Karácsony II. ünnepére. Délelőtt.

Titus 3, 4—8.

Bev. Isten és ember karácsonyi beszélgetésében Isten a kegyelem szükségéről, az ember annak felesleges voltáról beszél. De Isten nem ejti el az ember boldogságát. Ujból megvilágítja a kegyelmet. Egész életünkben állandóan Krisztus keresztjét világítja meg és ahoz vezet.

Az ünnep két napból áll. Alkalmat nyujt a krisztusi kegyelem megismerésére, elhatározására, döntésre.

Isten megmutatja az ember tévedéseit.

1. Nem cselekedet, hanem irgalmasság; 2. Nem emberi erő, hanem Szentlélek; 3. Nem földi boldogság, hanem örökélet.

1. *Nem cselekedet, hanem irgalmasság.* „Mikor a mi megtartó Istenünknek jóvolta és az emberekhez való szeretete megjelent, nem az igazságnak cselekedetéből, amelyeket mi cselekedtünk, hanem az Ő irgalmassága tartott meg minket.“

Az apostol megvilágítja az ember kettős tévedését:

a) *Rosszul ítéli meg önmagát.* Önmagát jónak tartja. Értékét erkölcse, munkássága, becsülete, élettisztasága, hűsége, stb. szerint állapítja meg. Ismeretes kijelentés: Nem vétek senki ellen! Az emberek másról és másnak értékét is ezen szempontok szerint állapítják meg.

Téves ítélet, mert megfeledkeznek az eredendő bűnről, tévedés, hogy csak erkölcse szerint bírálják el. Isten a hit alapján vizsgálja. Csak a földi élethez való viszonyt nézik s nem törődnek az Istennel való viszonnyal.

Hiába áll az ember gőgösen Isten előtt, karácsony izeni: cselekedeted nem tarthat meg!

b) Második tévedése: *Nem ismeri fel Isten kegyelmét.* Isten kegyelmének megnyilatkozása: elküldi Jézust. De az igének van

részletező utalása: „Megtartott az újjászületésnek fürdője és a Szentlélek megújítása által.“

Isten folytatólagos kegyelme, hogy Krisztussal való állandó közösségünket biztosítja. Nemcsak megszületett, hanem bennünk is megszületik. Nemcsak az ő történeti korában élt, hanem ma is él. Nemcsak tanítványai éltek vele közösségben, hanem mi is közösségben élhetünk vele.

Állandó együttlétét biztosítja a keresztség szentsége, melyre ez a karácsonyi szentlecke hivatkozik: az újjászületés fürdője. Csodálatos és titokzatos kegyelmi eszköz. Krisztussal egyesít és általa Krisztus belép életünkbe. Biztosítja számunkra a keresztvíz jegyében a bűnbocsánat kegyelmét és az üdvösséget. Luther állandó keresztségről beszél: ez a bűnbánat naponkénti megerősítése és visszaállítása a keresztségnek.

Gondolsz-e arra, hogy a keresztségben a karácsonyi kegyelem állandósul számunkra? Dolgozik benned, hogy Jézus megszülessék lelkedben és állandó közösségben élj vele.

2. *Nem emberi erő, hanem Szentlélek.* Karácsony összetöri azt az emberi tévelygést, mintha saját erőnk elég lenne az Isten előtt való megállásra.

a) *Az emberi erő elégtelensége tárul elénk.* Naponként halljuk, látjuk az elbizakodott embereket: majd én! . . . Van akaratom! . . . Elég az önmegtagadás, a fegyelmezés! . . . Hiszik, hogy élettörvények alkalmazásával és szigorú megtartásával megállhatnak.

Mindig felejtik, hogy Isten magasabb mértékkel mér. Nem elégszik meg erkölcsi jósággal, hanem hitet követel. Életünket nem emberekhez és a világhoz, hanem Krisztushoz méri. Emberi erővel nem tudunk eleget tenni Isten követelésének.

b) *Kegyelemből kapjuk az isteni erőt.* A Szentlélek adja ezt az erőt az anyaszentegyházban Isten igéjével. Minden hallott és olvasott ige, minden templomlátogatás és istentisztelet drága alkalom Istennek, hogy megmutassa az emberi erő erőtlenségét és megadja az isteni erő segítségét. Karácsony Krisztus földrejövetelével feltárja az emberi élet csődjét, de megmutatja Isten kimeríthetetlen kegyelmét. Nem emberi erő, hanem Szentlélek munkálkodik értünk.

3. *Nem földi boldogság, hanem örökélet.* „Az Ő kegyelméből megigazulván, örökösök legyünk az örökélet reménysége szerint.“

a) Isten megizeni karácsony ünnepén, hogy Krisztust nem a földi életért küldi el, célja nem a földi boldogság biztosítása. A lélek üdvösségét keresi s a lélek megmentéséért küzd.

A földi élet felett kibontakozik az örökélet. Isten örökösökké akar tenni. Az örökség mindig szeretet és gondoskodás. Annál nagyobb a szeretet, minél többet ér az örökség és minél több áldozattal biztosítják. Isten üdvössége örökéletet, mennyei boldogságot, feltámadást biztosít. Ezt adja örökségül és ennél drágább kincsek nincsenek. Mindez egyszülött Fia keresztfára

adásával biztosítja. Ennél drágább áron nem biztosíthatná örökségünket.

b) Megmutatja az örökéletbe átvezető utat. Krisztus kegyelméből igazulunk meg. Megváltó halálát igazságul tudja be nekünk és mi Krisztus erejével kegyelemből élünk új életet. A földi életből az örökéletbe Krisztus keresztje az átvezető híd.

Krisztus bölcsője mellett ismét meglátjuk az Ő keresztjét: megértjük születésének örök titkát: megszületett, hogy a kereszten meghalhasson. Mi pedig csak keresztjétől juthatunk el bölcsőjéhez, ha megértjük, hogy nem cselekedet, hanem irgalmasság, nem emberi erő, hanem Szentlélek, nem földi boldogság, hanem örökélet a hozzávezető út.

Kapi Béla.

Karácsony azzal végződik, hogy az ember megtalálja Krisztust.

Karácsony II. ünnepére. Délután.

Lukács 2, 15—20.

Bev. Isten karácsonnyal azért üzen, hogy meghallgassuk. Krisztust azért küldi, hogy az emberek elérkezzenek ő hozzá. Nem elég tudni, hogy Jézus megszületett, el kell jutni ő hozzá.

A Krisztushoz jutás útját megjelöli a karácsonyi történet.

Három parancs hangzik felénk: 1. Szakadj el régi életedtől és keresd meg Krisztust; 2. Győződj meg saját szemeiddel, hogy Ő a Megtartó; 3. Menj embertársaidhoz és hirdesd karácsony örömét.

1. A pásztorok elmennek, kiszakadnak régi életükből; félbe hagyják munkájukat; lemondanak kényelmükről; hosszú éjszakai utat tesznek; viselik a Krisztus-keresés kockázatát.

Krisztus-keresés nincsen áldozat nélkül. Időt, fáradságot, munkát kíván. Nincsen lemondás nélkül, nincsen a régi életből való kiszakadás nélkül.

Krisztustól elválasztó rossz-szokások, közömbösség bűn.

Krisztus mindennél és mindenkinél több. Érdemes érte minden áldozatot meghozni, küzdelmet felvenni. A legtöbb ember azonban készen várja az eredményt. Mindennel törődik: tanul, dolgozik, embereknek kedveskedik, építi előrehaladása lépcsőjét, berendezi testi, lelki életét, csak Krisztusra nem fordít időt, erőt, fáradságot.

Ne maradj meg régi kényelmes életedben, bontakozzál ki bűneiből, indulj Krisztus keresésére! Az Ige ébreszt fel. Az Ige vezet.

2. A pásztorok saját szemükkel meggyőződtek a karácsonyi történet valóságáról. Nem mondták: angyalok hirdették, tehát igaz! Nem hivatkoztak a prófétákat magyarázó tudósokra: meg volt jósolva eljövetele, tehát igaz!

Minden megismerésnél fontos a közvetlen meggyőződés. Természeti tájak megismerése leírás szerint, megtekintés szerint. Emberek megismerése mások beszéde szerint, személyes találkozás alapján.

Nem elég Krisztusról hallani, Őt hallgatni kell. Nem elég, hogy Őt mások látták, nekünk magunknak is látnunk kell Őt. Ez tanításának olvasása alapján történik. Életét vizsgáljuk, igéjét hallgatjuk, hozzánk való viszonyát nézzük. Csodálatos dolgokra jutunk. Arra, hogy Ő valóban élő személy, Isten egyszülött Fia. Megismerjük segítő szeretetét: vígasztal, kísértésben erősít, útbaigazít, erőt ad, velünk és értünk harcol. Meglátjuk emberi munkája felett megváltó munkáját. Végül állandó kapcsolatba lépünk vele igéje és szentsége által.

Saját életünkben megtapasztaljuk, hogy Ő valóban Krisztus a világ megváltója. Ha még nem tapasztaltad meg, vajjon miért maradt ez el? Vizsgáld meg, hogy eljutottál-e Krisztushoz és megismerted-e benne a te Megváltódat? Ha nem ismerted meg, miért nem ismerted meg? Állítsd életedet az Ige fényébe, meglátod benne a Krisztust.

3. A pásztorok elmennek és hirdetik karácsony örömét.

a) Nem tudják ezt az örömet magukba zárni. Túlárad, mint a gyöngyöző nektárral teleöntött serleg. Beszélnek Krisztusról. Arcuk sugárzik, szemük tűzben ég, boldogan mondják el tapasztalatukat.

b) Nem szabad magukba zárni, amit láttak. Megérzik a Krisztusról való bizonyságtevés kötelességét. Mások is részesüljenek Krisztus áldásaiban, ismerjék meg, jöjjenek hozzá. Ez állandó missziói munka, mely a Krisztust-látók szívéből fakad és erősödik. Ennek a missziói munkának leghatalmasabb eszköze pedig az átalakult élet. Átalakult-e a te életed? Mentél-e embertársaidhoz? Bizonyságot tettél-e szóval és cselekedettel, hogy te láttad Jézust?

Bef. Karácsony ünnepei elmultak. A karácsonyfa tűlevelei lehullanak. Az ajándékok megszokottá válnak. Az ünnepi hangulat szétfoszlik. A mosolygós arcokra gond-barázdák húzódnak. Jön a mindennapi munka, a mindennapi teher, a keserűség. De megmarad a legnagyobb ajándék: maga Krisztus és a benne megjelent kegyelem. Ha eljutsz hozzá és benne megtalálod életedet, akkor helyesen fejezed be Istennek a karácsonyról szóló beszélgetését. Örök karácsonyod lesz Jézusban.

Kapi Béla.

A szilveszteri harangok három kongása.

Szilvesztereste.

Zsolt. 102, 28. — Zsolt. 103, 2. — Zsid. 13, 8.

A harangoknak nincsen lelkük, csak zengő ércek azok. Mi emberek azonban fölruházzuk a harangokat élő lélekkel, amely érez és gondolkodik, prófétája az Istennek és hirdetője az isteni igazságoknak. Milyen mélységes áhítattal hallgatjuk az Isten ezen hirnökeinek a magasságból jövő szavát különösen ma, Szilveszter-este, amikor az esti csendben belezúg az a lelkünkbe!

Hármas kongását halljuk a szilveszteri harangoknak.

1. Az első az örökkévaló Istent hirdeti: *„Te ugyanaz vagy és a te esztendeid el nem fogynak.“* Minden elfogy és elmulik ezen a világon. Virul a tavasz, mosolyog a nyár, pergeti a fákról a levelet az ősz és hótakaró alá temeti azt a tél. Minden elmulik ezen a világon. Egy szép augusztusi reggelen vizeink mélyén sok-sok millió kérész születik. Vidám életkedvükben ott repkednek a víz fölött a levegőben, de estére már halálos bágyadtsággal hullanak bele a hullámsírba. Minden elmulik ezen a világon.

„A százados fa s egynapos rovar
Eszmél, örül, szeret és elbukik,
Midőn napszámát s vágyait betölté.“
(Madách.)

Korunknak a pusztulásra kárhoztatott vagy az életet büszkén igénylő nemzetei, amelyek mintha egy új népvándorlás forgatagába sodródtak volna bele, mind reménykednek nemzeti létük fönnmaradásában vagy kivirágzásában, de reményüknek gyönge hangját túlharsogja a történelemnek a költő szavaiban kifejezett, kérlelhetetlen bizonysága:

„Ó a világ története
Szomorú egy tanulmány!
Mint buborék tünik föl ott
Nép, nép után kimulván;
Jaj annak, mely már tündökölt!
Annak közelg halála,
Elsimul a víz tükre és
Új hab tólul reája.“
(Arany.)

Az idő siető folyam, amely az ő habjaival, a napokkal megszakítás nélkül ömlik az örökkévalóság tengerébe. A folyam lassan-lassan aláássa a partot, mígnem maga a part, az élet is a tajtékzó habok közé omlik. Minden elmulik ezen a világon. Megmutatod gyermekeidnek ifjúkori arcképedet, de azok nem ismernek abban reád, sőt te magad is látod, hogy nem vagy már ugyanaz, aki egykor voltál, mert minden esztendő távolabb taszított ifjúkorodnak a tavaszától. Minden elmulik ezen a világon.

De nemcsak külsőleg, hanem belsőleg sem vagyunk ugyanazok, akik valamikor voltunk. Érzéseink, vágyaink, nézeteink és meggyőződéseink úgy változtak az idők folyamán, mint a felhők alakulata az égbolton. Amiért ifjú szívvel hevültünk, ma már talán meg sem értjük és búsan szólunk a költővel: „Hová lettél, hová levél, ó lelkem ifjúsága?“ Minden elfogy, minden elmulik ezen a világon.

Csak egy marad ugyanaz, évek jöttén és évek fogytán: az az Isten, akinek a szemében mult, jelen és jövő semmi más, mint hullámoknak a futó játéka. Ha mindenki hűtlenné lenne is, Ő hű marad, ha minden szeretetnek a lángja elhamvadna is, az Ő szeretete mindig egyforma erővel lobog! Az Ő hűséges és szerető karjaiba ajánljuk a muló esztendő véghatárán szeretteinket, gyülekezetünket, anyaszentegyházunkat és nemzetünket, tudván, hogy Ő mindörökké ugyanaz a végtelen nagy szeretet!

2. A szilveszteri harangok második kongása a szeretet Istene iránt való hálára hív: *„Áldjad, én lelkem, az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről!“*

Gondoljunk ennek az esztendőnek az áldásaira. Adott a jó Isten ragyogó napsugárt és permetező esőt, úgyhogy megérett a síkságokon a gabona, a kertekben a gyümölcs és a hegyeken a szőlő. Bölcsők ácsolódtak és az Isten Lelke lebegett a bölcsők fölött, hogy gyarapodhattak a gyermekek bölcseségben, az Isten és emberek előtt való kedvességben. Mirtuszkoszorúk ékesítették a menyasszonyok homlokát és új szeretetlángok kezdtek lobogni új családi hajlékokban. Talán neked is adott a jó Isten egy kedves gyermeket, vagy talán a te életedet is összekötötte egy drága élettel. Hallod-e a szilveszteri harangnak a hálára hívó szavát: „Áldjad, én lelkem, az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről!“

Gondoljunk azokra a szenvedésekre is, amelyek ebben az esztendőben osztályrészünkül jutottak. Irígyeljük talán azokat, akiket nem csapkodtak meg a bajoknak a fekete hollószárnyai? Ne irígyeljük, mert olyan iskola a szenvedés, amelyet szükséges kijárni! Avagy nem tudjuk-e a saját tapasztalatunkból, hogy:

„A szenvedés tűzláng, mely perzsel és éget,
Emészti a gyomot, bűnös kevélységet...
Hol e tűzláng tombolt, a pusztulás helyén
Uj tenyészet indul: hit, szeretet, remény
Virága illatoz s a dudva kiveszett.
Tisztul s nemesbül az, ki sokat szenvedett?!“
(Nagy Lajos.)

A szenvedésekért is „áldjad, én lelkem, az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről!“

Mi magától értetődőnek tartjuk az Istennek a jótéteményeit, mintha csak megérdemeltük volna azokat, pedig hát már régen megtanultuk, hogy mindezt a jótéteményt az Isten „csupán atyai, isteni jóvoltából és irgalmasságából cselekszi, a nélkül, hogy arra érdemesek vagy méltók volnánk.“ Avagy talán érdemesek

és méltók voltunk a jó Istennek az ebben az esztendőben velünk közölt áldásaira? Nézzétek, milyen szent fogadással léptük át ennek a most véget érő esztendőnek a küszöbét: erősebbek akartunk lenni az Istenbe vetett hitünkben, hűségesebbek kötelességeink teljesítésében, ragaszkodóbbak egymáshoz, ó de nem kell-e most pirulva bevallanunk, hogy „az akarás megvolt bennünk, de a jó véghezvitelét nem találtuk!?“ Amint növekedett éveink száma, úgy növekedtünk-e a mi belső emberünkben? Protestánsok vagyunk, de tiltakoztunk-e minden olyan kísértés ellen, amely el akart tántorítani bennünket az Istentől? Evangélikusok vagyunk, de hűséges hirdetői voltunk-e a mi házunknépe között az evangéliomnak? Magyarok vagyunk, de megértettük-e, hogy magyarnak lenni annyit jelent, mint jobbnak lenni, többet dolgozni és buzgóbban imádkozni?

Bizony, nem voltunk érdemesek és méltók az Istennek a jóvoltára és irgalmasságára! Annál inkább áldjuk hát ezen a csendes estén a mi mennyei Atyánkat, hogy jóságos és irgalmas volt hozzánk az ő szent Fiának érdeméért!

3. A szilveszteri harangok utolsó kongása a mi megváltó Krisztusunk nevét zúgja felénk: *„Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz!“* Valaki kiszámította, hogy minden percben 90, minden órában 5300 és minden nap 127.000 ember megy el a minden halandók útján. A halál tehát kérlelhetetlenül szedi áldozatát sorainkból. Az egyik ember szeretteitől körülvéve, a másik mindenkitől elhagyatva hunyja le örök álomra szemeit. Az egyik embert a bőség, a másikat az éhség viszi sírba. Az egyik ember életének gonosztevő keze vet véget, a másik önként dobja el magától az életet. Halljátok-e a szilveszteri harang kongását? Egy soha el nem muló életről beszél az: „Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz!“ Őhozzá meneküljünk a mulandóság szomorú jelei közül a búcsúzó esztendő utolsó napján, aki ezt mondja magáról: „Én vagyok az élet!“ Földi sátorunk összeomolhat az újesztendőben, elszakadhatnak tőlünk szeretteink és kietlenné teheti életünket haláluk, de az élő Krisztus ott lesz velünk halálos vergődésünkben és szomorú elhagyatottságunkban is! „Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz!“

Elhallgatott a szilveszteri harangok kongása, de szavuknak utózöngéje rezegjen szívünkben tovább is, az előttünk álló, ismeretlen jövőnek a ködében is: „Te, Istenünk, ugyanaz vagy és a te esztendeid el nem fogynak . . . Áldjad, én lelkem, az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről . . . Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz!“

Zongor Béla,
körmendi esperes-lelkész.

A törvényen át az evangéliumhoz.

Újév napjára. Délelőtt.

Gal. 3, 23—29.

1. Az egész Galata-levél keserű küzdelem azok ellen, akiket Pál apostol a törvénytől az evangéliomhoz, vagyis Krisztushoz vezetett és akik zsidózó-keresztyének befolyására az evangéliomot ismét hátuk mögé vetették és zsidóknál is nagyobb csökönyösséggel kapaszkodtak a törvény előírta külsőségekbe. Az olvasónak e keserű sorok olvasása közben sokszor az az érzése, hogy Pál felveti a kérdést: Törvény, vagy evangélium? És hogy követőit egy ilyesféle veszedelmes választás elé állítja: A törvényt akarjátok-e, vagy az evangéliumot, mert a kettő egymást kizárja. Pedig Pál apostol egészen mást akar: megmutatni, hogy az evangéliumhoz az út a törvényen át vezet.

2. Bűn mindenütt van, ahol teremtettség (ember) van. Bűntudat azonban csak ott van, ahol törvény van, vagyis ahol a törvény határozottan és félre nem ismerhetően az ember lelkiismerete elé állítja: mi a bűn?! „Eként a törvény Krisztusra vezérlő mesterünkké lőn.“ Pál itt a „paidagogos“ szót használja, ami nevelőt jelent. Az ilyen paidagogos az ókorban a rabszolgák sorából került ki és szerepe az volt, hogy a reábízott gyermekeket a legsúlyosabb fegyelmi eszközökkel (verés) nevelje. Ilyen kemény és kegyetlen, de szükséges paidagogos a törvény. Előkészít az evangéliumra. A törvény egyetlen kézzelfogható jelentősége, hogy miközben bűneinket nyilvánvalóvá teszi, a megváltás után való sóvárgást kelti fel bennünk és előkészít az isteni kegyelem elfogadására.

3. A törvény, vagyis a pedagogus szerepe megszünt és a börtönből való szabadulás órája ütött, mihelyt „eljött a hit.“ Pál kifejezésre juttatja, hogy a hívő a legszorosabb életközösségbe lép Krisztussal, vagyis, hogy azzá lesz, ami maga Krisztus: fiúvá. Ez a csodálatos folyamat a kereszтséggel indul, amelyben a cselekvőleges isteni kegyelem felkínálkozik az embernek. Tehát az ember passziv és más szerepe nincs, mint elfogadni. Noha az apostol idejében még felnőtt-keresztelés volt, éppen az ember szenvedőlegessége teszi érthetővé a gyermekkeresztelés jogosultságát. A kereszteléssel tehát az ember felöltözi a Krisztust. De éppen ezért itt nem lehet unio mysticaról szó, valami titokzatos összeolvadásról, mint ahogy az ember az ingével, a ruhájával sem olvad egybe, csak hordja azt.

4. Mi a jelentősége mindennek az új esztendőt ünneplő ember életében?

a) Az ember, aki istenkeresésében eljutott odáig, hogy a törvény rettenetes béklyóját és korbácsát érzi, nem léphet más fohásszal az új esztendőbe, csak ezzel: Uram, szabadíts meg engem ettől a kegyetlen nevelőtől, hogy a Jézus Krisztusban való hit által egészen a Te fiaddá lehessek! Korbácsolj addig a tör-

vénnyel, amíg a bűntudat fel nem ébred bennem. Adj ennek nyomán bűnbánatot, mert ez máshová, mint Krisztushoz nem vezethet engem. Hadd indítsa meg a törvény bennem a Veled való viaskodást, hadd lássam meg általa, hogy bűneimmel, kétségeimmel, gyarlóságaimmal egyedül a felséges Istennel találom magam szemközt és másra nem hivatkozhatom, csak a Krisztus érdemeire. Ez a gondolat mélységesen alázatossá tesz majd engem!

b) Aki a hit által Isten fiává lett, az a törvény szolgaságából kikerült és *szabaddá lett*. Az tudja, hogy „nincs zsidó és nincsen görög“ és a szuverén Isten nem a faj és nem a vérség szerint osztja az embereknek az üdvösséget. Az a maga faji és nemzeti gondolata mellett kitart, de tudja, hogy nincsenek másod- és harmadrendű fajok és népek és küzdeni fog ebben az esztendőben is a hitélet terén is jelentkező fajelmélet ellen.

Az Isten fia tudja, hogy „nincs szolga és nincs szabad.“ Tudja, hogy a társadalmi korlátok a jövendőben is fenn fognak állni, de küzd azért, hogy az evangéliom szellemében legyen szociális igazságosztás a földön. Az igazság és a szabadság jogaiért nem „Viharsarok“-szerű forradalmi megnyilatkozásokkal küzd, hanem imádsággal és a szeretetnek a szívekbe való átültetésével törekszik arra, hogy az ember testvérét lássa az emberben. Mert bizonyos abban, hogy király és pór, földesúr és zsellér az Isten előtt egyenlő esélyekkel indulnak a harcba a mennyei örökségért.

Az Isten fia tudja, hogy „nincs férfi, sem nő.“ Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a fiziologiai különbségek tünnek el, hanem azt, hogy a férfi a gyakorlati életben tartozik a nőt egyenrangú társának tekinteni és az egyenlő jogok, megosztott kötelességek alapján állni. A nemek különbsége csak az örökkévalóságban tünik el, ahol „sem nem házasodnak, sem férjhez nem mennek.“ Aki a Krisztussal való életközössége révén új teremtéssé lett, annak családi élete is Istennek tetszővé lesz.

5. Az Isten fiának a jövőre vonatkozóan boldog reménysége van, mert Ábrahám magvához számíttatik, mivelhogy Ábrahám örökösei nem testszerinti leszármazottai, hanem, akik a hit nagy patriarkájához hitben lettek hasonlókká.

6. Áldott új esztendő csak ott van, ahol az ember a hit által a törvény szolgasága alól felszabadul és ezáltal új teremtéssé lesz.

Szántó Róbert
budapesti lelkész

A névadás.

Újév napjára. Délután.

Lukács 2, 21.

1. Nomen est omen! . . . mondja a latin közmondás, ami azt akarja jelenteni, hogy az ember sorsa elválaszthatatlan a nevétől. Ha dicsőségkoszorúzottan jön haza, mint az első magyar nobeldíjas tudós, nevétől visszhangzik a világ. Ha gyalázatban éli életét, átkozva emlegetik nevét. Pedig ezt a nevet emberek adták. Mennyivel elválaszthatatlanabb most már annak a neve egész egyéniségétől és tevékenységétől, aki azt Istentől kapta.

2. Jézusnak Isten adott nevet, mert ő az angyal parancsára neveztetett el „szabadító"-nak. A délelőtti Ige arról szól, hogy a bűn a törvény szolgaságába kényszerít, de viszont a Krisztusvaló közösség szabaddá tesz. Ime a név és a küldetés azonossága.

3. Újesztendő első napját sokan féktelen örömök rút edényévé teszik. Pedig úgy kellene ezen a napon járnunk, mintha szentélyben járnánk, hiszen ez Jézus névadásának ünnepe. Újesztendő napján az emberek — egy átduhajkodott óévéjszaka után — különböző jelszavakkal , formulákkal és zászlókkal indulnak meg és csak a legkevesebben tudják, hogy győzelme csak annak lehet, aki Jézus lobogója alatt menetel.

4. Jézus megszabadít bennünket a bűn okozta félelemtől és szorongástól, mert élete és áldozati halála az igazán megtérőnek életet oszt.

5. Jézus megszabadít az önerőnkre való támaszkodás balgatagságaitól, mert megtudjuk tőle, hogy megállása csak annak van, aki Jézusra támaszkodik bajaiban és örömeiben, diadalaiban és vereségeiben egyaránt. Ahogy az előrehaladásnál a háborus esztendők kétszeresen számítanak, úgy számítanak Isten előtt sokszorosan azok az évek, amelyeket Jézus szolgálatában töltünk el.

6. Jézus megszabadít a földi gondoktól és fölösleges aggodalmaskodásoktól. Aki Jézus lobogója alatt indul, az megtanulja, hogy Jézus nem szereti a keserű és örökké aggodalmaskodó embereket. Jézus nem szereti azokat, akik az élet soha el nem kerülhető keresztjeit türelmetlenül és zúgolódva hordják. Nem szereti a sirhantok és a halál szerelmeseit, de örül a mindíg daloló ajkaknak, a mindíg hálaéneket zengő embereknek. Jézus, az örömosztó és boldogsághozó áll most a küszöbötök előtt, hogy napi kenyereteket élő kenyérré, gondjaitokat Isten-bizakodássá, könnyeiteket boldog nevetéssé, meddő tépelődéseiteket hívő imádsággá formálja át. Ilyen újévi ajándékot ád hiveinek.

7. Nemcsak az ember neve, az esztendő neve is fontos. Vajha ezt az évet Jézus esztendejének lehetne nevezni!

Szántó Róbert
budapesti lelkész.

A keresztség tanítása.

Újév utáni vasárnapra. Délelőtt.

I. Péter 3, 20—22.

Földi polgárságunk első templomlátogatása az volt, amikor a keresztség szentségében részesítettek bennünket. Áldott emberek szentnek tartották Jézus rendelését és siettek életünk kezdetén Isten kezébe letenni életünket. Most a polgári új esztendő első vasárnapja talál itt bennünket Isten házában és életünknek erre a legelső templomlátogatására emlékeztet. Fel akarja eleveníteni bennünk megkereszteltetésünk emlékezetét.

A keresztség szentsége *Istenről ad nekünk tanítást,* mert szól nekünk Isten megmentő szeretetéről. Péter is ezt a tényt látta világosan maga előtt, mikor a keresztségről ír és olyan nagy csodának látja Isten irgalmazó szeretetét, hogy a szent történetnek egyik legsötétebb napja elevenedik meg lelki szemei előtt, melyben a multból legfényesebben ragyog elő Isten könyörülő szeretete. Nóénak és hozzátartozóinak megmaradása valóban a kegyelem műve volt. A mi bűnben fogant életünk sem juthat más sorsra, mint pusztulásra, ha nem hajlik le hozzánk Isten irgalmazó keze. Isten csodásan tudja megtartó erővé tenni, ami pusztító hatalom az életünkben. A világot elvesztő özönvizet is a kegyelem forrásává tudta tenni. (A vizesés mindent összetör, ami alája kerül mindaddig, míg zsilipekbe nem fogják az alázúduló hatalmas víztömeget és rá nem kényszerítik arra, hogy a bárkában lévőt a szabadulás hegyéig emelje fel.) A keresztség tehát legszemléletesebb kifejezője annak, amit régóta így nevezünk: Isten felénk hajló kegyelme. A keresztség mint „képmás“ hirdeti az Istennek az ember felé irányuló, az embert kereső, az emberrel találkozó szeretetét. Feltárul a keresztségben Isten atyai karja, hogy magához öleljen. A régiek azon csodálkoztak el, hogy Isten szeretete elég hatalmas ahhoz, hogy egy világösszeomlásból kimentsen 8 kegyelmet talált embert. Mi a Jézus Krisztus által szerzett keresztség csodájában ezt a mentő kegyelmet végnélkülinek látjuk és azt olvassuk róla, hogy „Megjelent az Isten idvezítő kegyelme *minden embernek.*“

Másrészt azonban a keresztség arra is tanít minket, hogy Isten felénk hajló szeretete *a keresztyén hívő életnek egyetlen alapja,* egyben erős, ingathatatlan alapja is. A mi megszenteltetésünk, Istennel való életközösségünk Isten kezében nyugszik. Ez hívő életünk számára azt a követelést tartalmazza, hogy életünknek állandó meghalássá kell lennie a bűn számára, hogy „meghaljunk a bűnnek“ — hogy „eltemettessünk Krisztussal együtt a keresztség által a halálba.“ (Róma 6, 2—4.) Tehát a keresztség nem „a test szennyének lemosása“ csupán, hanem le kell győznünk magunkban mindent, ami Isten szerető akaratával ellenkezik. Ezt Luther úgy fejezi ki, hogy az ó-embernek naponkénti bűnbánattal meg kell halnia bűneivel és gonosz kívánságai-

val együtt, hogy naponként támadhasson fel az új ember, aki igazságban és szentségben él Isten előtt.

A keresztség életünk nagy szövetségkötése volt. Nem hozzánk hasonlóan gyenge, erőtelen emberrel kötöttük meg azt a szövetséget, hanem azzal a Hatalmassal, aki a mennyben van, „akinek alávettettek az angyalok, hatalmasságok és erők."

Wolf Lajos
ceglédi lelkész.

Jézus megkereszteltetése.

Újév utáni vasárnapra. Délután.

Máté 3, 13—17.

Keresztségről szólnak e vasárnap szentleckéi. Evangéliomi igénk is egy keresztelés történetét beszéli el. Jézus megkereszteltetéséről szól.

Ujszövetségünkben kétféle keresztségről hallunk. Az egyiket Jézus rendelte, ezzel kereszteltek meg minket is. Ez a két szentség egyike. Az evangéliomban szereplő másik keresztség Keresztelő Jánosé. Hogy a kettő között különbség van, arról János már az előző 11-ik versben szól. Ő, — Keresztelő János — vízzel keresztel, Jézus keresztsége azonban a Szentlélek és a tűz keresztsége. Hogy a kettő között különbség van, azt olvassuk Apostolok cselekedetei 19, 1—6.-ban is, Pál efezusi útjával kapcsolatban. Pál itt tanítványokat talál, akik János keresztségére kereszteltettek meg s nem is hallották még, hogy van Szentlélek.

Jézus tehát Jánossal kereszteltetni meg magát. Miért? Ő maga ezt mondja róla: „Igy illik nékünk minden igazságot betöltenünk." Jézus élete fordulóponthoz jutott. Eddig előkészült hivatása betöltésére, most készül nyilvánosan fellépni. Szükség van arra, hogy János megkapja prófétaságának igazolását. János evangélioma 1, 33.-ban olvassuk: „Aki elkülde engem, az mondá: Akire látod a Lelket leszállani és rajta megnyugodni, az az, aki keresztel Szentlélekkel." Mások bűneiket bánva járultak Keresztelő János keresztségéhez. Jézus, a bűntelen, nem bűnbánattól hajtva megy oda, hanem inkább, hogy így vegye magára a világ bűneit. (János 1, 29.)

Ha Keresztelő János keresztségét összehasonlítjuk a Jézus által rendelt keresztséggel, szegényesnek látszik mindaddig, amíg Jézus oda nem jött. De ebben a percben a kijelentéstörténet egyik legnagyobb horderejű eseményévé lesz. Itt látjuk szentháromságában megjelenni Istent. Jézus a keresztség vizében, Isten felhangzó igéje és a Jézuson megnyugvó Szentlélek.

A megnyílt ég, az égi szózat szent avatást jelentenek Jézus megváltói művéhez: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm."

Ez a hang szólal meg és feltárul az ég, valahányszor az Úr keresztségével keresztelünk. Mifelettünk is hangzott ez. Nem a bűneinket szereti Isten és nem azokban gyönyörködik, hanem a keresztségben újjászült, az örök élet növekedésére alkalmassá vált embert szereti. Ha ezt az örök életre hivatott embert magunkban megfojtjuk, akkor a halál gyermekei vagyunk, ha élni engedjük, Istennek vagyunk örökké boldog gyermekei.

Wolf Lajos
ceglédi lelkész.

Krisztus világuralma.

Vízkereszt ünnepére. Délelőtt.

Ézs. 60, 1—8.

Olyan a korszellem, hogy egészen könnyen a keresztyénség alkonyát lehet belőle következményképpen megállapítani. Mindenfelől ellenséges áramlatok hullámait érezzük. Már éppen közhelyként hangzik, ha modern istentagadásról, modern pogányságról beszélünk. Szinte azt érezzük, hogy milliók szakadtak le külső kényszerből, vagy belső indításból a keresztyénség tömegeiből. Idegenül hangzik tehát, ha mi ezen az ünnepélyen a keresztyénség világmissziójáról, Krisztus világuralmáról beszélünk. Könnyen az a hiedelem ébredhet a lelkekben, hogy mi azt a nagyszerű halált, amelybe a keresztyénség belemerülni látszik, mosolyogva akarjuk átélni, s vidámaknak kívánunk látszani a hatalmas sir körül, amelybe a kétezeréves keresztyénség temetődik el.

Hát téved, aki így gondolkozik. Mi nyugodtan merünk szemébe nézni a multnak, a jelennek és a jövendőnek. Épen ezen az alapon foglalkozunk azzal a felséges látomással, amely a próféta szavaiban tárul fel előttünk.

*

Felségesen szép a próféta látomása. A Sionnak, tehát Isten népének dicsőségét látja. Hétszáz év távlatából tekint előre, hiszen az olvasásakor nyomban érezzük, hogy ez a jövendölés Krisztusban lett valósággá, mert akkor támadt fel az Ur dicsőséges világossága, s megláthatta a világ azt a csodálatos mennyei fényességet, amely Krisztus személyiségéből és tanításából olyan pazar bőséggel sugározódott széjjel az emberiség felett.

Bizony nincs az emberiség történelmében még egyetlenegy olyan gyönyörűségesen megkapó és elragadó esemény, mint Krisztus megjelenése. A költészet bármennyire igyekszik is megközelíteni ennek a szépségét, mégis tökéletlen a tiszta valóság mellett és minden kísérlete bizony tökéletlen próbálkozás marad, mert itt emberfölötti dolgokról, itt theofániáról, Isten megnyilatkozásáról van szó. Ezt ember kifejezésre juttatni, megjeleníteni nem képes. A Karácsony történetének az örök szépsége épen az egyedülálló valósága.

Ez az, ami a prófétai látomásból megvalósult. Krisztusban jött el az a tiszta és igazi világosság, amelynek nyomán mindenütt az Ur dicsősége tündöklik. Izrael népének történeti hivatása azzal lett teljessé, hogy belőle támadt az a dicsőséges fényesség, amilyen nem mutatható fel egyetlen nép életében sem. Bizony az Ur dicsősége tündöklik itt! Népek jöttek északról és délről, keletről és nyugatról ehhez a világossághoz, az emberek milliói hódoltak a bethlehemi jászolbölcső glóriás alakja előtt az idők folyamán.

A prófétai látomás beteljesedett.

*

Szent elragadtatásunkban azonban nem feledhetjük el, hogy fájdalmas érzés is kél a szívünkben: az a teljes meghódolás nem következett be, Isten népének nincs meg az a boldog öröme, amelyet Krisztus életek és javak feletti uralma jelentene.

Arról szoktunk számot adni, hogy hétszázmillióra emelkedett a keresztyének száma, de éreznünk kell, hogy a szám nem fejezi ki a szellemi erejét a keresztyénségnek. A megkereszteltek nagy sokasága messze van a valódi keresztyénségtől. Ugyan hány millióban látja az Egyház Ura a hétszáz milliónak mondott keresztyént, mikor mi emberek is igen mélyen leszállítjuk ezt a mennyiséget. Attól tartok, nagyon mélyen kell elpirulnunk, ha ezt latolgatni kezdjük. A komoly keresztyénségnek nem fokmérői a díszesnél díszesebb templomok, százezrekre becsült hatalmas körmenetek, világraszóló eucharisztikus kongresszusok, vallási gyűlések, sőt a templomok áhítatos közönsége, a felzúgó ének, a kifejlesztett egyesületi élet sem, mert ezeken a területeken is több a látszat, mint a valóság.

Még ott is, ahol mi keresztyénséget látunk, milyen messze vagyunk attól, hogy egészen Krisztus legyen az Ur az élet és annak minden java felett. A komoly keresztyének között, akiknek van hitük, az életük erkölcsös, milyen kevésbbé ismert a sáfárság gondolata, mely abban áll, hogy az életem minden javaival, házával, földjével, pénzének minden földi értékével egyaránt az Isten tulajdona és én csak ideiglenes birtokosa vagyok azoknak. Nem az államtól kellene várnunk és könyörögnünk az egyházfenntartás lehetőségeit, hanem a magunk áldozatkészségéből, önként vállalt és szivesen teljesített, egyenes kötelességből fakadó adakozó készségből kellene virágzóvá, hódítóvá alakítanunk keresztyénségünket.

A próféta látomása, mely szerint népek, királyok, hatalmas tömegek fordulnak a feltámadt fényességhez és odafordúl a tenger kincsözöne, a népeknek gazdagsága, bizony nem látható a jelenben megvalósultnak. Krisztus uralma nem látszik meg a jelen világunkban.

*

Ne vonjuk le azonban azt a következtetést, hogy a prófétai látomás valamilyen felcsigázott képzelet soha meg nem valósuló alkotása. Hiszem a prófétai jövendölés tökéletes megvalósulását. Itt az Isten beszéde van s ez feltétlen igazság.

Épen azért, mert a világ képe ezzel teljesen ellentétes képet mutat, feltétlen bizonyossággal hiszem ennek a megragadó képnek gyakorlati megvalósulását. Isten a lehetetlennek látszó helyzetekben mutatja meg az erejét és nagyságát. Amit Ő cselekszik, az az embert megdöbbentő, számításait keresztülhúzó kijelentés.

Tökéletes lehetetlenség volt a Golgotán lefolyt nagy tragédia után Krisztus további hatása, s a Husvét új lelket öntött a csüggedt tanítványokba. Tökéletes lehetetlenség volt a néhány tanítvány számára a világmisszió lehetősége, s a Pünkösd tűzkeresztsége a lehetetlen legyőzésére képesítette őket. Lehetetlenség volt emberileg a keresztyén egyház világhódító útra való elindulása és lehetetlen volt emberileg a pápai és birodalmi átok alá helyezett Luther számára a reformáció diadalrajuttatása és mégis mindezek a lehetetlenségek a legteljesebben összeomlottak, mert Isten egészen más, mint mi vagyunk és egészen másképen cselekszik, mint amiképen mi gondoljuk.

Hiszem a Krisztus világuralmát, s odaállok ennek megvalósítása egyszerű, gyarló eszközeként az isteni célok szolgálatára. Állj ide te is, aki az Igét hallgatod, akị keresztyénnek mondod magad. Gondoljuk el, mivé alakulna át ez az egész világ, ha itt hétszázmillió komolyan, szívvel-lélekkel keresztyén ember volna! Nemzetek életkérdései, társadalmi problémák, egyéni életsorsok oldódnának meg itt. A harcok helyett kölcsönös megértésben végzett munka volna a világon, amely elnyelné a munkanélküliséget, a gyűlölet helyett a szeretet volna az emberi cselekedetek legerősebb mozgatója, s volna itt mindenkinek, aki ezt akarja, rendes és biztos kenyere. Bűn akkor is volna, de féken tartaná és szüntelenül legyőzné a Krisztusban való hit ereje. Bizony átalakulna a világ képe, mert megújulnának a lelkek.

Nem volnék keresztyén, ha nem tudnék hinni ebben a messiási országban, ahol Krisztus az Ur mindenekben, mindenek felett. Meg kell valósulnia a prófétai felségesen gyönyörű látomásnak!

Testvérem! Akik szoktátok imádkozni az Urtól tanult imádságot, ezt kéritek a második kérésben: Jőjjön el a Te Országod!

Marcsek János
ózdi lelkész.

Hódolók és ármánykodók.

Vízkereszt délutánjára.

Máté 2, 1—12.

Ezen a képen nagyszerűen látható a fény és az árnyék. A keleti bölcsek rokonszenves alakjai, kitartó bizodalmuk, adakozó szeretetük mutatja a kép ragyogását. Heródes mérhetetlen önzése, aggodalmas nyugtalansága és leleményes bosszúvágya a kép sötét színeit tárja elénk. A képre a fény Krisztus alakjáról sugárzik.

Jézus közelében mutatkozik az ember rejtett világa. Az egyik szívének teljes szeretetével tárul ki Előtte, a másik minden ravaszsággal igyekszik kitérni vonzóerejének hatása alól.

Látjuk e történetben azt is, hogy a Krisztus mellett állók csupán a hitükkel bírnak, míg a Krisztus elleni ármánykodásban találkozik a hatalom, a tudás, a jellemtelen ravaszság. Mennyivel több ez a fegyverzet, s emberi számítás szerint feltétlen bizonyossággal el is érheti a célját.

A hódolók milyen jámbor emberek, az ármánykodók pedig milyen sokoldalú felkészültséget mutatnak minden időben.

Ezt látva, reménytelen a Krisztus mellett állók helyzete. Kevésnek és gyengének látszik a hit fegyvere. Ha csak az embereket vesszük számításba, akkor a következtetésünk helytálló.

Épen ez a történet azonban megmutat nekünk egy mindenekfelett álló hatalmasságot, aki a hitet győzelmes erővé, a vallásos jámborságot minden alattomos támadást visszapattantó ércpáncéllá alakítja. Ez maga a gondviselő Isten.

Ott áll az Isten az emberek felett, látja a hívő alázatos hódolatát, de ismeri az önző ember alattomos ármánykodását. Hiábavaló a hatalom istenellenes igénybevétele, hiábavaló a tudás erkölcstelen kihasználása, hiábavaló az emberi értelem minden méltatlan alakoskodása, Isten átlát a bűn ravaszkodásán és kellő pillanatban közbelép céljai megvalósítása érdekében.

Isten gondot visel az övéiről, Isten vezeti azokat, akik rábízzák magukat. Ez nem a vallásos lélek naiv bizakodása, hanem beigazolt valóság. A bizodalmasan hívő, feltétlen engedelmeskedő ember állandóan tapasztalhatja, hogy Isten ma is cselekvő, gondviselő hatalom. A felolvasott bibliai történet igazsága ma is megismerhető, mert Isten ma is ugyanaz.

A napkeleti bölcsek hosszú utat tettek meg a csillag nyomán s állandóan engedelmeskedtek a belső, isteni szónak. Tegyünk mi is úgy, mint ők. Mindent elhagyva menjünk Krisztushoz, Benne bízva, Istennek engedelmeskedve mi is megtapasztaljuk, hogy a Krisztus ellen ármánykodók megszégyenülnek, de a Krisztus előtt hódolók Isten gondviselő kegyelmét élvezik.

Marcsek János
ózdi lelkész.

Az élő áldozat és te.

Vízkereszt után 1. vasárnapra. Délelőtt.

Róm. 12, 1—5.

A szent ige áldozatról beszél. Az áldozat oly régi, mint az emberiség. Isten-keresésének útján talán az első lépések egyike az áldozati oltárhoz vezetett. A ma embere is ismeri az áldozatot, hisz nap-nap után áldozatot vár, kér, követel tőlünk haza, egyház, felebarát. Hányan belefáradtak, hányszor belefáradunk mi is az áldozathozatalba! Tehernek érezzük, melyet néha keserű szájízzel hordozunk, de ha csak lehet, ledobunk a vállainkról. Az ilyen terhes áldozat nem áldozat!

Isten maga mutatja meg, mi az igazi áldozat. A karácsonyi ünnepkör üdvtényei adventtől vízkeresztig egyet hirdetnek: Itt az örök Isten odaszánja (advent) és odaadja (karácsony) magát áldozatul a bűnös emberiségért. Ki kényszerítette erre Istent? Senki, csak a szeretet. (János 3, 16.) Szeretet és áldozat úgy tartoznak össze, mint édesanya és gyermeke. Nincs áldozat szeretet nélkül. Az egyik a másik valódiságának kritériuma.

Isten áldozata nem tárgy, pénz, holt eszköz, hanem eleven, örökké élő személy: Jézus. Mai szent igénk pedig mindnyájunktól ezt kérdezi:

Hogyan állasz te Isten örökkévaló, élő áldozatával szemben?

1. *Élő áldozat vagy-e te Isten számára?*

a) Róm: 8, 38—39: Isten szerelmétől el nem szakíthat bennünket semmi, ami rajtunk kívül áll, de elszakíthat a hálátlanság. Róm. 11, 33—36: Isten csodálatosan vezérel magához, de távol tarthat tőle a közöny. Élő áldozata nem a tétlenség párnáját rakja fejünk alá, hanem a hálás cselekvés mezejére szólít bennünket!

b) Ez a hálás cselekvés nem lehet más, mint: odaszánás Istennek kedves áldozatul. Az indok: nem *megnyerni* akarjuk Isten jóindulatát, hisz „irgalmassága" már megvan számunkra, amint erről Krisztus jövetelének, életének, halálának, feltámadásának, mennybemenetelének és Isten jobbján ülésének ténye kétségtelen bizonyságot tesz, hanem *a hála és öröm áldozatát* akarjuk Istennek bemutatni. Isten áldozatához, az értünk született, megfeszített és feltámadott Kriszushoz nem lehet méltó más áldozat, mint *egész énünk odaadása:* életerőinknek minden megnyilatkozását, tehát nemcsak a bensőnk gondolatait, érzelmeit, szándékait, hanem a külsőnk (testünk) cselekedeteit, magatartását is rendelkezésére bocsátjuk Istennek szolgálatkész engedelmességgel.

c) Ez az okos istentisztelet. Nem tiszteli szülőit az a gyermek, aki csak szavakkal és nem az állandó magatartásával tiszteli őket (Jézus a mai evangéliomban!). Isten tisztelete sem állhat szavakban (templomi istentisztelet, ének, ima, jó szándék), hanem az életünk mindennapi magatartása tiszteli vagy nem tisz-

teli Istent. Nem az az okos tisztelet, mikor a gyermek mindent jobban tud és szembehelyezkedik szülőivel, mint a tékozló fiú, hanem az, mikor a gyermek engedelmes. Hogyan tiszteljük mi az Istent?

d) Szent igénk szerint tehát nekünk egészen más életet kell folytatnunk, mint e világ fiainak. Milyen a te életed? Isten élő áldozatával meg akarja *változtatni* életünket, hogy az ne a világ fiaiéhoz legyen hasonlatos, hanem legyen Istennek kedves, élő és szent áldozat: odaadás Isten számára. Adni csak a szeretet tud. Ez is csak annak, akit szeret. Isten a szeretetünket akarja megnyerni a maga számára. Ezért kell a lelkünkben változásnak, újulásnak történni, mert enélkül nem vagyunk képesek magunkat Istennek élő áldozatul adni. Megtörtént-e ez már tenálad? Az életünk, magatartásunk bűnössége igazolja, hogy e változásnak naponta újra és elölről kell kezdődnie és végbemennie. Csak így lehet belőlünk élő áldozat Isten számára.

2. *Hogyan lesz ez lehetséges?*

a) Amikor az apostol elváltozást, elménk megújulását követeli tőlünk, akkor a mi szempontunkból nem másról, mint csakis az engedelmességről van szó. Ez elváltozást *nem mi magunk* kezdjük és végezzük el a saját erőinkkel, hanem elkezdi és elvégzi azt bennünk az *Isten Szentlelke*. Utal erre az apostol is, midőn azt mondja, hogy „a hit mértékét" mindegyikünknek az Isten adja. A Szentlélek az, aki nap-nap mellett *világosan megmutatja,* hogy „mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata" azoknak, akik ezt nem kíváncsiságból vizsgálgatják, hanem azért veszik kezükbe az Irást, hogy amit abból az Isten Szentlelke nekik megmutat és mond, azt ők készségesen, engedelmesen meg is cselekedjék. Viszont ezt csakis úgy végzi el bennünk, ha mi erre naponként vágyódunk és épen ezért naponként „tudakozzuk az írásokat", mert Isten Szentlelke nem máskép, hanem csakis a szentíráson, az igén keresztül árad a mi lelkünkbe. Istennek kedves, élő áldozat csak úgy lehetsz, ha nem tartod zárva, hanem naponta felnyitod szívedet és ezzel együtt az Isten beszédének könyvét.

b) Az új élet veszélye: *elbizakodottság*. A Szentlélek élő áldozattá tesz, de nem mindent bíz ránk. Ezért józanul bölcselkedjünk! Magunkról ne tartsunk többet, Isten szolgálatának a nevében ne vállaljunk egyebet, csak annyít, amire az Isten a lelkiismeretünkön keresztül ezt mondja: Igen. Isten élő áldozata csak akkor lehetsz, ha önérzetedet is alázattal és felelősséggel az ő rendelkezésére bocsátod. Alázattal, hogy a magad és munkád értékelését Istenre hagyod. Felelősséggel, hogy a gyülekezetben azt a munkát és magatartást okvetlenül véghez is viszed, amelyről a lelkiismereted azt súgja, hogy ezt az Isten alighanem tetőled várja.

Igy tesz az Isten Szentlelke minden nap újra élő, szent és Istennek kedves áldozattá bennünket, ha mi magunkat mindenestől (belső és külső együtt!) alávetjük az ő vezetésének. Igy

illeszt bele a gyülekezeti élet közösségébe, hogy aztán beiktasson a „szentek közösségébe“, az ő örök gyönyörűségébe.

És most újra megkérdez bennünket ez a mai szent ige: Hogyan állasz te Isten élő áldozatával szemben? Élő áldozat vagy-e már? Boldog, akinek élete a bizonyság, hogy őt a Szentlélek naponta azzá teszi.

Scherer József
szentgotthárdi lelkész.

Örül mi szívünk.

Vízkereszt után 1. vasárnapra. Délután.

Lukács 2, 41—52.

Mennyi örömről számol be ez a szentige! Örömre vágyódik a mi szívünk is. Bölcsőnktől a koporsónk bezártáig egyebet se teszünk, mint harcolunk azért, hogy minél több örömben legyen részünk. De mily kevés eredménnyel! Örömeink, mint sebes szárnyú madár elröppennek felettünk. Alighogy megízleltük őket, máris elfogytak, eltüntek s örömre vágyó szívünk kielégülést nem talál. Mi ennek az oka?

Nem más, mint az, hogy elszakadtunk az öröm forrásától, az Istentől. Önélküle pedig nincs igazi, maradandó öröm. Bűnös voltunk megzavarta örömutáni vágyódásunkat is; ott keressük az örömöt, ahol nem lehet megtalálni: e világ útvesztőjében és nem keressük ott, ahol meg lehet találni: Istennél.

Ez a mai szent ige azért tud olyan sok örömről beszámolni, mert ez örömök mind az Isten felé vezető úton termettek.

1. Mekkora örömöt jelenthetett a 12 éves Jézusnak az első *templomba menetel!* Kb. 130 km. utazás gyalog és szamárháton. Vissza ugyanannyi. Jézus nem sokalja az áldozatot, de a szülők sem. Ők is boldogok, hogy a gyermek Jézusnak ily nagy öröm a templomba menés. Viszik magukkal.

Tudsz-e örülni annak, ha gyermeked örömest megy a templomba? Viszed-e magaddal, vagy csak küldöd? Nem tartod-e vissza a templomtól, mert „messze van“, „korán kell felkölteni a gyermeket“, „megfázik?“ Ugy neveld gyermekedet, hogy együtt mondhassátok: „Örül mi szívünk . . .“ 289. ének 1. v.

2. *Jézus öröme a templomban.* Annyira nagy öröm volt ez, hogy minden más gondolatot háttérbe szorított. Még a hazatérés gondolata és kötelessége is teljesen feledésbe merül. Mi az, ami az önfeledésig le tudja kötni Jézust? Mi az, ami feledteti a nagyváros különlegességeit, a paloták szépségét, a sátortábor felkerekedésének érdekességét, a szülők utitervét, az otthon csendes hívogatását? Nem más, mint *az Isten igéje.* A gyermek Jézus lelke nem tud betelni Isten izenetével. A szülők 3. napra az elindulás után még mindig ott találják a „doktorok“ közt. A szentírás alapos ismerői közt ül Jézus, ezeket kérdezgeti, ezek-

kel beszélget, ezeknek felelget úgy, hogy mindenek csodálkoznak azokon, amiket Istenről kérdez és mond.

51/b.: „Szívében tartá". Az izgalom elcsendesedése után mi maradt meg ebből az egész élményből Mária szívében? A féltés, aggódás szorongó érzése feloldódott, de évek, évtizedek multán is boldog mosoly kelt Mária arcán, valahányszor az emlékezés szárnyán visszaszállott ehhez az élményhez és ott látta fiát a templom doktorai közt úgy, hogy azokat is ámulatba ejti. Gondolkozz el, testvér, szereztél-e te ily el nem muló örömöt a szülőidnek? Ugy neveled-e gyermekedet, hogy az Isten izeneteinek mérhetetlen becsét megérezze? Érzed-e te is gyermekeddel együtt azt, amit Jézus érez az Isten beszédéből: ezek *hazai hangok*, az *édesatya szavai* édes gyermekéhez?

3. Mily nagy öröm volt az, hogy az Istentől jövő (az ő atyja dolgaival foglalkozott!) Jézus haladéktalanul teljesíti Isten akaratát: 4. parancsolat, engedelmeskedik nekik. Mekkora öröm az Jézusnak, szülőnek, de az Istennek is, hogy Jézus gyarapszik *Isten és emberek előtti kedvességben!*

Lehet-e más kívánságod magadat illetően, mint az, hogy kedves légy az Isten és kedves az emberek előtt? És a gyermekedet illetően? Lásd, ez a mai szent ige megmutatja az igazi életöröm forrását és útját: forrása az Isten beszéde, útja az engedelmesség, Isten parancsolatainak a betöltése. Örömmel keresd fel hát az Isten házát, örömmel hozz a templomba menetelért áldozatot, akár nagyot is, örömmel vidd magaddal a gyermekedet, családodat, mert itt Isten atyai izeneteivel, szerető szavával találkozik a lelkünk, itt Isten maga igazgatja szent beszédével mind lelkünket, mind testünket a tiszta öröm és maradandó boldogság útjára, mígnem a mennyei seregekkel lehet zengenünk: 289. ének 4. vers.

Scherer József
szentgotthárdi lelkész.

A kegyelemben való élet.

Vízkereszt után 2. vasárnapra. Délelőtt.

Róm. 12, 6—16.

Az Isten örök törvényeit ismerő és az emberekkel megismertető próféták sorába állt be az Üdvözítő Jézus Krisztus, amint embersorban végezte megváltásunk munkáját. Emberré lett, hogy az emberek által is érthető nyelven közölje azokat az üdvigazságokat, amik nélkül a földi halandó csak a kárhozat martaléka lehet. Ezt az emberi életét az Istenhez legközelebbállók, a próféták sorában élte le. Az ő munkásságukat koronázta be rövid földi életének munkálkodása. A Fiúisten tiszteletének ebben az időszakában anyaszentegyházunk, mint a próféták prófétája elé vezeti a hívőket az Úr Krisztus elé, hogy földi életünk foly-

tatására vonatkozó üdvös tanításokkal teljék el a lélek, amik egyben a boldog élet titkai is.

Az Úr Jézus lelke tiszta égi kristály volt, amelyen át Isten kegyelme törés nélkül sugárzott bele a világba. Amint azonban ez az égi sugár a földi élettel találkozik, egyszerre ezerszínűvé változik át, mint a napsugár, amely a felhők szegélyének ezernyi cseppecskéjén sokszínű szivárvánnyá változik át. Ez tükröződik a mai vasárnap szent evangéliumából is felénk, amely lelki tápláltatásunk alapjául e vasárnapon szolgál.

Minden jó adomány onnan felülről van — tanít az Irás —, de mindegyiknek alapja az a kegyelem, amellyel Istenünk újra magához ölelte ezt a bűnös világot az Úr Krisztus által. Az ő kegyelme élteti a mindenséget, a világot, a földet és rajta az életet, az embert is. Ennek a kegyelemnek különös részese a Krisztus megváltottja és követője, aki nem földi emberek, hanem a Krisztus anyaszentegyházának tagja — azé, amelyben az evangéliumi örök isteni akaratot és törvényeket tisztán és igazán hirdetik s rendeléseit meg nem változtatva tartják meg. Mint édesatyánk jó minden emberhez, még a legismeretlenebb idegenhez is, de jósága egész különlegesen érvényesül irányunkban, kik az ő édes gyermekei vagyunk, úgy a mi Mennyei Atyánk is ennek az ő égi kegyelmének különös részeseivé tesz bennünket, kik szent Fia, a Krisztus által az ő gyermekei lettünk. Ámde míg ebben a kegyelemben mind egyek és egyformák vagyunk, addig e világi életünkben ez a kegyelem az életet átsugárzó ezerféle színűvé és formájuvá változik. Nincs két falevél, amely teljesen egyforma volna, nincsen ember sem ilyen. Mindegyikünknek más és más kegyelmi ajándéka van, amit az élet vásárján aprópénzre kell beváltanunk. Egyikünket az Írások mélységei felé ragad lelki tehetsége, a másikunkat a minden idők legfontosabb hivatását, a jövendőt kiformálni hivatott tanításra tesz alkalmatossá, a harmadikat az intőszózatok továbbadására, a szolgálatokban való kiválóságra, a könyörületesség munkálására tudja különösebben felindítani — mind az Istennel összekapcsoló hit jegyében cselekedjük. Mindnyájunkat kapcsoljon egybe a kegyelem mindenkit egyformán érintő ajándéka, a szeretet, a jóratörekvés, gyöngédség, tiszteletadás, jóreménység, adakozásra való feltétlen készség, az ellenség irányában is megnyilvánuló tiszta keresztyén lelki különlegesség, a szeretet. S az egymás melletti életet igazi sorsközösséggé alakító közös öröm és közös bánat érlelje ki azt az indulatot egymásban, amely a Krisztus és az angyalok testvéreinek életét másolja bele ennek a világnak a történelmébe s annak általunk teleirandó lapjaira.

Minél messzebb sodródik századunk élete ettől, annál jobban mélyedjünk ebbe mi, kik nemcsak ismerői vagyunk az Isten evangéliumában kijelentett akaratának, de annak a megtartói is akarunk lenni. Nemcsak azért, hogy a magunk földi élete a világnyomoruságok és boldogtalanságok hullámveréseiből egyszer az Istennel való békesség örök kikötőjébe is elérkezhessék, ha-

nem azért legfőképen, hogy ezzel a mi jó Istenünk iránti hálának is méltó kifejezést adjunk azért a megköszönhetetlen égi kegyelemért, amely minékünk megváltást és üdvösséget ajánl fel — ingyen a Krisztus által.

A Krisztus előtti próféták szava, az utolsóé is a pusztákba veszett el. Az evangélikus templom nem lehet a puszták testvére s az evangélikus templomot látogató nép lépjen a magyar nép prófétáinak sorába, akik nemcsak a szavak, de a tettek prófétái is a mi boldogtalan hazánk Isten országa egy darabjává való átváltoztatásának nehéz, hálátlan, de nélkülözhetetlen munkájában.

Dr. Csengődy Lajos
salgótarjáni lelkész.

Krisztus bora.

Vízkereszt után 2. vasárnapra. Délután.

Ján. 2, 1—11.

Alig egy-két szó az, amit a mai délesti evangélium Krisztus Urunk ajakáról feljegyez. Az ő prófétai működésének a küszöbét jelentő elindulása idejéből. És mégis — minden szónál szebben beszél a tett — a most felolvasott történetben olyan prédikációt tart, amelyre nemcsak a jelenlevők figyeltek fel, de amelyből minden időknek van kimeríthetetlen tanulni valója.

Az emberi hatalmon és képességen messze felülálló égi hatalmát nyilatkoztatja ki itt a víznek borrá való átváltoztatásában. Ma, amikor a természettudománynak immár több csodája van, mint a vallásnak, meghatódott lélekkel kell megállanunk az Úr minden természeti titkot is ismerő és alkalmazni tudó ereje láttán, amellyel népének segítségére volt ott Kánában és van ma is az élet sokféle viszontagságaiban.

S hogy ezt az erejét épen egy menyegző alkalmával mutatja meg, amely egy családalapításnak a forrása és alapja — ebben a családi élet mindent átalakító erejét és jelentőségét tárja elénk, amelyen át e földi bűnös élet elposványosodott vizei új életerőt, életkedvet jelentő nektárrá változhatnak át, ha annak középpontjába Krisztus kerül.

A családi élet azonban soha sem önmagáért van. A gyermekért. A jövendőért. Az egész emberiség életének üressé, blazirttá, tartalmatlanná vált intézményei, önmagukat kiélt kővedrei is új tartalommal telnek meg, amint belép az Evangélium a világba és azt semmiféle földi vízzel, emberi találmánnyal, elmagyarázgatásokkal és ferdítésekkel nem keverten, tisztán fogadják el és tartják meg az emberek. Szent mámor, az üdv előíze tölti el a szívet, lendíti munkára a kart, hevíti a keblet, a bűntől megtisztult lélek szent mámora, ha Krisztus, az Úr asztalának kővedréből egy cseppnyi is osztályrészünkké lehet.

...És az ő tanítványai hívének benne... És ezt a hitet hagyták hátra örökbe minékünk, kik a magunk mái életének üressé vált kővedreit minden vasárnap Eléje visszük az istentisztelő órán, hogy ennek a hitnek mindent kibíró és minden bajt feledtető örömmámorával teljünk el az égi örömhírnek, az Evangéliumnak hallatára.

Mert mindannyiunk számára külön is eljő az Ő órája.

Dr. Csengődy Lajos
salgótarjáni lelkész.

Az én Uram az igaz bíró.

Vízkereszt után 3. vasárnapra. Délelőtt.

Római lev. 12, 17—21.

Még most is fülemben cseng annak az idősebb embernek keserű panaszszava, aki egy komolyabb társaságban, beszélgetés közben, azt mondotta: Nem tudom megérteni a Teremtő rendelkezését az emberre vonatkozólag. Az embert Isten a teremtés koronájává teremtette. Érte s számára teremtett mindent. Emellett a két kézzel osztogatott nagy áldás mellett mégis neki juttatta a legmostohább sorsot a földön. Csak arra adott Isten módot a teremtés koronájának, hogy belekóstoljon ennek a csodásan szép világnak életébe. A leghaszontalanabb állat is hosszabb ideig él, mint az ember. Nem szólva a több száz éves teknősökről s egyes madárfajokról, az állatok átlaga a maga teljes kifejlődésének legalább öt-, hatszorosát éri meg. Egyedül az ember az, aki teljes kifejlődésének a kétszeresét és háromszorosát érheti el. Az állatok arányában, a régi patriarchák példájára neki legalább 120 esztendőt kellene élnie.

A keserű szemrehányás talpra esett választ kapott azonnal abban a figyelmeztetésben: nem szabad elfeledni, hogy az irígyelt állatok csak erre a világra vannak teremtve, a megrövidítettnek látszó embert pedig Isten az örökkévalóság számára teremtette. Mégis fülemben cseng a beszéd kesernyés íze, mert nagyon sokan vannak, akik a Teremtő munkáját ugyanazon módon sokszor kifogásolják. Úgy szemlélik az életet, hogy abban az volna a legnagyobb baj, hogy Isten a földön nem mért egyforma mértékkel. Úgy állítják be az emberi életet, mintha Isten annak boldogulása elé áttörhetetlen akadályokat állított volna. Mintha az ember volna hivatott arra, hogy Isten elhibázott világrendjét és világvezetését kijavítsa. Az ember megnyugtatóbbnak látná a világvezetést a maga kezében, mint a bölcs Istenében s a maga szerepét az égi bírói székben megnyugtatóbbnak látná, mint Istenét. Pál apostol úgy érezte, hogy ezek felett a kesernyés ember panaszok felett világosan kell rámutatnia a Krisztus gyermekei előtt a bölcs és hatalmas Isten örök gondviselésére. Rá kell mutatnia a hívő lélek előtt arra, hogy Isten gyermekei

előtt megdönthetetlen valóságként kell állania annak a kézzel fogható valóságnak, hogy a teremtő Isten az igaz bíró, aki megfizet kinek-kinek cselekedetei szerint.

Isten megfizet:

1. neked mások cselekedeteivel. Én megfizetek, azt mondja az Úr. Nemcsak azt mondja az Úr, hanem azt is cselekszi. Gondviselő keze állandóan ki van nyujtva a megfizetésre. Mi vagyunk a Krisztus teste. A mi kezünk a Krisztus keze. Akaratát gyermekein keresztül cselekszi. Amit eggyel cselekedtetek az én kicsinyeim közül, velem cselekedtétek. Isten akarata az, hogy szeretet, irgalom, könyörület vegyen körül az életben.

Vannak a könyörülő szeretetnek cselekedetei egyesekben, akikkel találkozol és intézményekben, amelyekben sok kéz együtt az Úr kezét mutatja meg. Milyen jóleső ez a szeretet.

Vannak szívtelen emberek, gonosz emberek. Gonosz emberek, akik a jérikói úton kifosztják az Isten gyermekeit. Testi, lelki javaira, életére törnek egyenként, szervezetekben, intézményekben. Pedig ezek is Isten küldöttei. De elszakadtak tőle. Az ő cselekedeteik keserítik meg annyi ember életét és teszik nyomorulttá, szerencsétlenné, koldussá sokszor az életét. Ezek életében, cselekedeteiben lép a bűn az ember életébe és lesz sors alakítóvá. Ezeken keresztül mutatja meg Isten a bűn végzetes hatalmát, erejét. Keserűen fáj, feljajdulunk, ha gonosz emberek gonoszsága ér bennünket. Elkeseredünk, életkedvünket veszítjük, elhibázottnak találjuk a világot, ha bennünket bántanak. Ime ez a bűnnek gyümölcse és valósága. Isten keze van ezekben a fájdalmakban is. Igy érezteti meg velünk a bűnnek boldogsággyilkoló valóságát.

2. Másoknak pedig fizet a te cselekedeteiddel. Magatokért bosszút ne álljatok szerelmeseim! Ezt a követelését Pál apostol avval támasztja alá, hogy az Urat állítja oda, mint igaz bírót, aki igazán megfizet. Nemcsak mások élete által dolgozik Isten keze, hanem te általad is, a te kezeid által is. A te életed is fizető eszköz Isten kezében. Isten keze benned értéket akar adni mindazoknak, akik közé odaállított. Értéket akart adni szeretteidnek, családodnak, nemzetednek, egyházadnak. Minek érzik s tarthatják azok életedet, akiket veled, magaviseleteddel, cselekedeteiddel fizet ki az Isten?! Angyalkéz-e mindig kezed, ahova odaér? Mások cselekedeteiből tudod, hogy milyen jól esik a szeretet. Magadon érzed mások szívtelen cselekedeteiben a bűn keserűségét. Azért, hogy a te életed sohase legyen keserűség hozó. Mit tud fizetni Isten keze veled? Keserűséget, vagy áldást szeretetet? Akik ismernek, életed által igaz bírónak tarthatják-e Istent, akinek nevével, akinek képével homlokadon s váltságpecsétjével lelkeden mégy hozzájuk?

3. Mindkettőtöknek pedig örök kegyelmével fizet az igaz Bíró. Ha éhezik a te ellenséged, adj ennie . . . Nyugodtan teheted ezt. Nemcsak azért, mert így gyüjtesz eleven szenet fejére, hanem azért is, mert Nála ez a cselekedeted nincs elfeledve.

Ő akaratának cselekedetére küld ide minket. De tudja, hogy milyen gyarlón hajtjuk végre akaratát. Tudja, hogy nemcsak mások nem cselekszik velünk az Ő örök akaratát, hanem a mi életünk is torz formája az Ő akaratának. Ő maga egyenlíti ki gyarlóságainkat. Részben már itt a földön. De teljességben és tökéletességben örökkévaló ítélő széke előtt. Mert mi nekünk mindnyájunknak meg kell jelennünk az Isten ítélő széke előtt. Tudj várni s számítani Ő reá. Tudj hittel hinni benne s igazságában, kegyelmében ide alant. Erre tanít az Úr minden prófétáival, különösen a gazdag kétségbeesésével az ítéletben.

Hinned kell és tudhatod: az Úr az igaz bíró másokkal szemben, veled szemben is most és mindörökké Ámen.

Fábián Imre
sárszentlőrinci lelkész.

A csodálkozó Jézus.

Vízkereszt után 3. vasárnapra. Délután.

Máté 8, 1—13.

Az Úr Jézus nem szokott csodálkozni. Ellenségei ugyan bőven szolgáltak számára meglepetéssel. De Ő mindezt várta s nem csodálkozott rajta. A tövisről nem lehetett szőlőt szedni. Tanítványai meg messze alatta maradtak hit dolgában várakozásának. Eléjük állította, hogy annyi hitük sincs, mint a mustármag. De nem csodálkozott.

Annál meglepőbb az Urnak itteni csodálkozása. A felolvasott Igében két történet van. Ezt a két történetet az Úr csodálkozása fogja össze egy egésszé. Ezekben a csodákban azt akarja, hogy ne Őt nézzük ez egyszer, hanem minden figyelmünkkel merüljünk el annak szemléletébe, amin az Úr csodálkozott. Nézzük azt a hitet, ami hegyeket mozdít el helyéből. Milyen volt hát az a hit, ami még az Úr Jézust is csodálkozásra indította?

1. Mindegyik betegséggel kezdődött. Egyik saját magát, másik szolgáját látta elveszettnek. Mindegyik menthetetlennek érezte magát. „Elveszett, elkárhozott ember.“ Ez a Krisztuson kívül való menthetetlen állapot a hit alapja.

2. Segítségkeresés. Mindegyiknek lábai elkoptak a segítségkeresésben. Ez mutatja, hogy mennyire szabadulni akartak és sehol szabadulást nem találtak. Míg az ember ki nem ábrándul emberek s világba vetett reményéből, nincs hite. A világ részéről való menthetetlenség megtapasztalása mellett a menekülésért, az életért való remegés a hitnek további velejárója.

3. Könyörületes. Erre ugyan csak a második történet utal, de az annál nagyobb erővel. Egy szolgáról van szó. Abban az időben a szolgán, ha használni nem tudták, rugtak egyet. Ez meg úgy remeg érte, mint saját magáért. Szinte az irgalmas samaritánuson is túl tett. Akinek hite van, mindig könyörülő szívű, szá-

nakozó, mert érzi, hogy mennyi szüksége van neki magának Isten könyörülő irgalmára.

4. Oda talál Jézushoz. Egyiket se járatták Jézushoz iskolába. Egyiket avval ijesztették tőle, hogy népének, fajának ellensége, másikat avval, hogy bolondság minden tanítása. Mégis mindegyik odaér hozzá tűzön, vizen keresztül. A hitnek mágneses ereje van. Oda vonz az örök mágneskőhöz mindenhonnét, mindenen keresztül s nincs előtte akadály.

5. Ismeri Krisztus hatalmát. Mindegyik a feltétlen bizonyosság erejével lép az Úr elé. Mindegyik érzi s meg is mondja: itt van számára a segedelemnek forrása és pedig az egyetlen forrása. Az igaz hit mindenből kiábrándult, de szent kétségbeeséssel ráveti magát a segedelem megtalált urára s az élő hit örök forrására, a Jézusra s Őt nem hagyja.

6. Alázatos. A hit embere ismeri az Urnak kibeszélhetetlen hatalmát, szentségét, aki előtt és mellett az ember csak porba roskadhat. A hit embere alázatos ember.

7. Az Urat a királyok királyának ismeri. Csak egy szót szólj! A zsidók feleseltek, mert nem volt hitük. El is vesztek bűneikben. Ezek az örökkévalóság királyát látták meg az Urban s mint ilyen előtt hódoltak meg. Megtartattak.

8. Csodát lát és él át. Érintés nélkül eltünt a poklosság, meggyógyult a szolga. Mit éltek át ezek ketten azalatt?! Aki hisz, annak számára vannak csodák. Tele van rakva életútja csodákkal, a kegyelem és szabadítás örök nagy és felséges csodáival. Az Istennek élő csodái között a hit embere, mint boldog álmodozó, úgy járja útját.

9. Ismeri az örvendező Krisztust. A csodálkozó Krisztus örvendező Krisztus. Az Urat nem sok helyen látjuk örvendezni. Itt átüt szavain az öröm melege. Művészi ábrázolásokon is szomorú tekintettel ábrázolják legtöbbször az Urat. Kevés volt a hit. Akarod az örvendező Krisztust látni? Legyen több és erősebb a hited.

10. A szabadító Krisztushoz megy és nála marad. Az élő hitnek sok ismertető vonása és jellemző sajátsága van. De a legbiztosabb s letagadhatatlan jele az, hogy mindenhonnét mindig odavezet a Jézushoz. Akinek hite van, az mindig Jézus felé s Jézushoz megy. Ott találja meg a szabadulást, az életet.

Megállja-e hited a hitnek e hatalmas próbáit? Megállja-e azt a próbát, hogy elszakíthatatlanul odakötött a Jézus Krisztushoz? Ámen.

Fábián Imre
sárszentlőrinci lelkész.

A törvény betöltése a szeretet.

Vízkereszt után 4. vasárnap. Délelőtt.

Rom. 13, 8—10.

A mai korban, amely a takarékos gazdálkodás jelszavát hangoztatja, szánalomra méltónak tartanók azt az embert, aki vaskapcsokkal és betonragasztékkal próbálgatja összefogni házának megrepedt s düledező falait, holott maga is jól tudja, hogy a tulajdonképeni baj a ház alapjában van, amit már tönkre tett az idő vasfoga. Ilyen szánalomraméltó emberhez hasonlít a mai emberiség! Látja, hogy életének évezredes falai repedeznek, düledeznek. Tudja, mert nap-nap után kell éreznie és látnia, hogy a hiba abban az alapban van, amely életének az épületét tartja, mert hiszen az egyre táguló repedések mind az alap gyenge anyagára: az önzésre mutatnak. S ennek dacára mégis csak vaskapcsokkal, betonragasztékokkal: békekötésekkel, véd- és dacszövetségekkel, szinpadi látványosságok között megrendezett nemzetközi konferenciákkal, újabb és újabb törvényekkel próbálgatja összefogni a düledező falakat.

A józan gondolkodású ember, ha észreveszi, hogy háza megrendülésének az oka a gyenge alap, házának mindenek előtt új és szilárd alapot csinál. Erre az új és szilárd alapra mutat rá felolvasott szent leckénkben Pál apostol, mikor kijelenti, hogy a törvény betöltése a szeretet. A törvény ugyanis az emberi közösségek és az egész emberiség életében csak vaskapocs és betonragaszték, amelynek célja, hogy összetartsa az épületet és biztosítsa a benne lakók békés életét. De ha gyenge az alap, hiába való minden vaskapocs és betonragaszték. Hiába próbálja az emberiség az együttélés békéjét törvényekkel biztosítani, ha életének az alapja nem a szeretet.

Cseréljük ki hát az alapot! Dobjuk ki a törékeny alapot: az önzést s tegyük helyére a viharálló szilárd alapot: a szeretetet, amely csakugyan a törvény betöltése, mert a szeretet

1. pótolja a törvény hiányait,
2. örök adóssá teszi az embert és
3. másokkal szemben is az önszeretet mértékével mér.

I.

Pál apostol szent leckénkben egymás mellé állítja a tíz parancsolat négy parancsolatát és a felebaráti szeretet parancsát, hogy ezzel reá mutasson a törvények gyarlóságára és a szeretet tökéletességére. A felsorolt parancsolatok ugyanis mind tiltó rendelkezéseket foglalnak magukba s azt a látszatot keltik, hogy ezeknek puszta megtartása már elég az emberi békés együttélés biztosítására és ahhoz, hogy valaki jó keresztyén legyen. És csakugyan mennyi keresztyén embert ismerünk, aki ezeknek a tiltó rendelkezéseknek megtartására támaszkodva farizeusi önteltséggel vallja: „Engem bíróság még soha el nem

ítélt gyilkosságért, paráználkodásért, lopásért, vagy a más vagyonának megkivánásáért, tehát én jó keresztyén, én igaz ember vagyok.“ De hát akkor igaz ember volt az a farizeus is, aki a publikánussal együtt imádkozott a templomban. Már pedig Jézus szavai szerint nem az a farizeus volt az igaz ember, hanem az a publikánus — bizonyságául annak, hogy a törvény puszta betartása még senkit sem tehet igazzá, — mert a törvény gyarló és hiányos.

Ha igaz ember akarsz lenni, a törvényt szeretettel kell megtöltened, mert a törvény betöltése a szeretet. Ilyen formán a törvény sokkal szigorubb arccal lép eléd és többet követel tőled. A törvény csak annyit mond, hogy ne ölj, a szeretet viszont arra kötelez, hogy felebarátodnak segítségére légy minden szükségében. A törvény csak azt tiltja, hogy ne paráználkodjál, a szeretet arra kötelez, hogy hitvesed boldogítása életcélod legyen. És így tovább . . . A szeretet nem elégszik meg sehol a törvény tiltó rendelkezéseivel, hanem azokon túlmenőleg mindíg embertársai javán dolgozik. Igy azután a szeretet egy lelkünkbe vésett törvénykönyvvé válik, amelynek ezer olyan törvénye és paragrafusa van, ami sohasem kerül be semmiféle törvénykönyvbe és nem kap helyet semmiféle szerződésben sem.

Ha a törvényt nem töltené be a szeretet, szegény lenne a föld és az élet. Nem lennének többé emberbarátok, akik a törvény keretein túl áldoznak a jótékonyság oltárán. Nem lennének többé tudósok, akik saját életüket emésztik fel abban a törekvésben, hogy embertársaik életét szebbé, jobbá és nemesebbé tegyék és nem lennének többé hősei a hitnek és a hazaszeretetnek, mert a rideg törvénytisztelő sohasem láthatja meg az egyház és a haza ama sebeit, amelyeket csak a szeretet samaritánusi szeme tud felismerni.

II.

A törvény betöltése a szeretet, mert a szeretet örök adóssá teszi az embert. Ezt a gondolatot fejezi ki Pál apostol, mikor azt mondja: „Senkinek semmivel ne tartozzatok a kölcsönös szereteten kívül.“

Minden adóságot letörleszthetünk, minden munka végére pontot tehetünk, csak a szeretet munkájára nem, mert a szeretet munkája és adósága soha meg nem szűnik. Ha este pihenni térsz, háztartásodat, mesterségedet vagy hivatali foglalkozásodat illetőleg elmondhatod: Ma elvégeztem, amit a napnak a terhe reám rótt; nem maradtam adósa senkinek és semminek, de ha megkérdezed a szívedet: elvégeztél-e mindent a szeretet szolgálatában, amit el kellett végezned hitveseddel, gyermekeiddel, embertársaiddal szemben, akkor nagy tartozás súlyát fogod érezni válladon, amit sohsem vagy képes letörleszteni.

A szeretet nagy adósságát törlesztette le Isten: Az Örök Szeretet is a Golgotán. Hiszen ha Ő is csak a törvény szerint cselekszik, akkor mi még ma is a kárhozat halálraszánt gyer-

mekei vagyunk. De Ő a törvény kényszere nélkül, szeretetből lejött a földre és életét adta megváltásunkért.

A szeretet tehát egy olyan adóságot rak vállaidra, amit neked minden reggel újra meg újra számba venni és egész életeden át törleszteni kell, amíg csak a szíved dobogni tud. A törvény kényszere megszűnik fölötted, ha önmagaddal is tehetetlen nyomorékká válsz. De a szeretet láthatatlan törvénye még akkor is kötelez és parancsol: Ha nem tudsz már tenni mást a szeretet szolgálatában, de — mint Üdvözítőd tette, a keresztfán, odaszegzett tagjaival és haldokló ajkával — még akkor is tudsz imádkozni.

III.

A törvény betöltése a szeretet, mert a szeretet másokkal szemben is az önszeretet mértékével mér. Ezt a gondolatot az apostol ezekkel a szavakkal világítja meg: „A szeretet nem tesz rosszat felebarátjának.“ Ugy van! Nem tesz rosszat, mert aki szeret, az embertársának is azzal a mértékkel mér mindig, mint önmagának.

Az önszeretet mérlege a béke és az emberi boldogulás legbiztosabb műszere. Hiszen esztelen és balga ember az az ember, aki önmagának rosszat akar, aki saját kárán dolgozik. Hiába gyártják tehát a törvényeket, a világ csak akkor lesz boldog igazán, ha a szeretet úrrá lesz a szíveken és minden ember az önszeretet mérlegén szolgálja embertársait.

A törvény megtiltja nekem, hogy lopjak és a másét megkívánjam. Ez a törvény csak akkor lesz Krisztushoz vezérlő mesterem, ha a szeretet megérteti velem, hogy amilyen jogom van nekem megtartani azt, ami az enyém, olyan joga van az én embertársamnak is megtartani, ami az övé.

Hiába bünteti a törvény a becsületsértést, a rágalmazást, amig a szeretet meg nem érezteti velem, hogy embertársam becsülete és jóhíre ép oly drága ő előtte, mint előttem az enyém. És hiába próbálják szerződésekkel, büntető szankciókkal lehetetlenné tenni a háborút. Amíg embertársaink életét, vagyonát és boldogulását nem tesszük fel kölcsönösen az önszeretet mérlegére, addig lesznek fegyverkezési versenyek és lesznek háboruk.

Állítsd be hát — testvérem — a te embertársaiddal való viselkedésed központjába az önszeretet mérlegét. Ne mondj ki soha olyan szót, amit nem szeretnél hallani a mások ajkáról sem. Ne tégy semmi olyat, amit embertársadnál elítélsz. És ne gondolj soha olyan dolgot a te felebarátodról, amit zokon vennél, ha más gondolna rólad. Igy lesz a te életedben is a törvény betöltése a szeretet; így fog új és szilárd alapot kapni az emberiség düledező épülete is. Ámen.

Irányi Kamill
székesfehérvári lelkész.

Jézus és a tenger.

Vízkereszt után 4. vasárnapra. Délután.

Máté 8. 23—27.

Mikor Jézus a hajóba szállt, a tanítványok — az Irás szerint — követték őt. A hajózás a tanítványok előtt nem volt szokatlan dolog, hiszen az is a halász mesterségéhez tartozott. Valahányszor halászni mentek, mindenekelőtt gondosan megvizsgálták a láthatárt, hogy nem közeledik-e valami vihar? Ez alkalommal ezt elmulasztották s habozás nélkül léptek Jézus nyomába, mert tudták, hogy Jézus közelében nem érheti őket semmi baj.

Vajjon a mi Jézusba vetett hitünk és bizodalmunk van-e olyan erős, mint amilyen azoké a tanítványoké volt?

A tengeren azonban egyszerre kitört a szörnyű vihar s ezzel a tanítványok hite erős próba elé került. Addig azt hitték, hogy Jézus mellett napsütésben és sima tükrön hajózhatnak, de ime! hitük és bizalmuk csorbát szenved.

Hányszor kerül váratlan viharba a mi életünk is és ezzel hányszor jut a mi hitünk is hasonló kemény próbák elé? És hány keresztyén ember gondolkodik úgy, hogy a vallásos szertartások elvégzésével már biztosította maga számára Jézus közelségét s ezzel biztosította élete sima, napsütéses vízen való folyását is.

„Jézus pedig aludt.“ Milyen csodálatos dolog! Körülötte dühöng a vihar, alatta recseg-ropog a hajó és Ő alszik! Igy aludni csak az tud, akinek teljesen tiszta és nyugodt a lelkiismerete és aki még álmában is a Mennyei Atya karjai közt érzi magát.

Vajjon mi fogjuk-e oly erősen a mi Mennyei Atyánk kezét, hogy minden sorsban Nála érezzük magunkat? És a mi álmunkat nem zavarja-e meg soha háborgó lelkiismeretünk vihar-zúgása?

A megrettent tanítványok felébresztik Jézust és kérik: „Uram, ments meg, mert elveszünk.“ Az előbb még bizakodó tanítványok lelkén a viharban úrrá lesz a kishitűség. — S ez a kishitűség hányszor töri meg a mi szárnyainkat is a nehéz időkben. Ha koporsó mellett állunk, ha boldogságunk és reményeink romjait temetjük, hányszor ébresztgetjük mi is Jézust azoknak a tanítványoknak a kétségbeesésével! S ez a kishitűség a legnagyobb csapás, de egyben súlyos megbántása Istennek és az Ő Gondviselésének.

Ezt bizonyítja az is, hogy Jézus megdorgálja a kishitű tanítványokat. Ezt a dorgáló szót mi is gyakran hallhatjuk Jézus ajkairól, mikor a nehéz napokban elfelejtjük, hogy sorsunk a legjobb kezekben: az Atya kezében van.

A történet legcsodálatosabb jelenete az, amikor Jézus dorgáló szavára egyszerre elül a vihar. Ez csoda, amely Jézusnak az elemek felett való hatalmát és isteni erejét bizonyítja. Jézus látta, hogy tanítványainak a hite még nem az a szikla, amire reáépítheti anyaszentegyházát. Csodával akarta megerősíteni hitüket.

Jézus sokszor tesz csodát a mi életünkben is. Sokszor kerülünk reménytelen helyzetbe s egyszerre váratlanul kiderül felettünk az ég, bizonyságául annak, hogy Jézus ma is él és uralkodik az elemek felett.

A genezáreti csoda felett azok a tanítványok csak csodálkozni tudtak. Ebben ne kövessük őket. Mi minden csodában ismerjük fel Istennek atyai szerelmét és szent Fiának állandó közelségét. Életünk minden csodája töltse meg szívünket mélységes hálaérzettel és nyissa meg ajkunkat Péter vallomására: „Te vagy ama Krisztus, az élő Istennek Fia.“ Ámen.

Irányi Kamill
székesfehérvári lelkész.

Vasárnapi iskola.

Ádvent.

Mikor kezdődik az egyházi év? (Felelet: Ádvent I. vasárnapján.)

Melyik hónap, melyik napjára esik az idén Ádvent I. vasárnapja? (November 28-ra.)

Hány hétig tart az Ádvent? (4 hétig.)

Micsoda nagy ünnep következik utána? (Karácsony.)

Micsoda szó ez: Ádvent? (Latin szó és annyit jelent: Eljövetel.)

Kinek az eljöveteléről beszél az Ádvent? (Az Úr Krisztus eljöveteléről.)

* * *

Az Ádvent az Úr Krisztus 4 féle eljöveteléről beszél:

1. Eljött hozzánk *testben,* mint alázatos tanító és mester. Elfogták, keresztre feszítették, de harmadnapon feltámadt, azután mennybe ment.

2. Az Úr Krisztus él és eljön hozzánk *lélekben,* valahányszor imádságban hívjuk: „Jövel Jézus, légy vendégünk! . . .“ (414. ének Ker. Én. k.) Azt mondotta: „Ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük!“ (Mt. 28, 20.) „Én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig!“ (Mt. 28, 20.)

3. Eljön értünk *halálunk óráján* és magához veszi lelkünket. István vértanu így imádkozott Csel. 7, 59.: „Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet!“

4. A világ végén *ítéletre* jön el az Úr Krisztus. II. hitágazat: „. . . eljő ítélni élőket és holtakat!“ Mt. 24, 42.: „Vigyázzatok, mert nem tudjátok, mely órában jő el a ti Uratok!“

Az első, *testi* eljövetel, már megtörtént. Ez tehát a multé. A második, *a lelki* eljövetel a jelenben folyik. A harmadik és negyedik, t. i. a *halálunk óráján* és *ítéletkor* való eljövetele még ezután fog bekövetkezni.

Lelki ébrenlét.

Advent I. vasárnapjára.

Róma 13, 11—14.

„Ideje már, hogy az álomból felserkenjünk!“ Mi a különbség az alvó és felébredt ember között? Az alvó ember nem tud önmagáról. Öt érzékszerve: látása, hallása, ízlése, tapintása és szaglása nem működik. A ház teteje leéghet fölötte, az árvíz elboríthatja a házát, csak akkor veszi észre, mikor a hideg víz már az ágya szélét mossa. Az alvó ember hasonlít a halott emberhez. Azért mondja a példaszó: Az alvásnak a testvérje a halál!

Ideje már, hogy az álomból felserkenjünk! Mit gondoltok, testi vagy lelki álomról beszél itt az apostol? *Lelki* álomról! Milyen lehet az a lelki álom vagy lelki alvás? Az az állapot, mikor a lelki szemem nem lát, a lelki fülem nem hall. A lelki fül az valami olyan csodálatos készülék, mint a rádió, de annál még sokkal fínomabb és érzékenyebb. Ez az érzékszerv, mellyel a keresztyén ember felfogja Isten hangját, gondolatát, amidőn Isten az Igén és az imádságon keresztül beszél hozzá.

Ilyen fínom lelki füleik voltak az ótestamentomi prófétáknak. Irásaikban folyton ismétlik ezt az egy mondatot: „Azt mondja az Úr!“ vagyis ők lelki füleikkel Isten szavát hallották meg és azt tolmácsolták.

Már most a lelki érzékszervem, látásom, hallásom megbénulhat. Ilyenkor nem működik vagy csak rosszul működik. A rádiónál is sokszor fordul elő hiba. Ilyenkor az összeköttetés a leadó állomással megszakad. Szakemberre van szükség, hogy rendbehozza a készüléket.

Ugyanúgy van a lelki füleimmel is. A bűn, „a sötétség cselekedetei“ megzavarják Istennel való kapcsolatomat. Mik a sötétségnek ezek a cselekedetei? A 13. vers felsorol néhányat: Dobzódás vagyis: a túl sok evés, részegség vagyis: túl sok ívás, bujálkodás vagyis: testi tisztátalanság, „vessétek el a sötétségnek cselekedeteit!“ — mondja az apostol (12. v.) Nem könnyű dolog ám ez. Ezt az apostol is jól tudta. Egy másik helyen azért kiált fel: „Óh én nyomorult ember. Kicsoda szabadít meg engem?“ (Róma 7, 24.)

A lelki élet baját is csak szakértő hozhatja rendbe. Ez a szakértő: az Úr Jézus Krisztus! Ő már egyszer itt járt. Itt hagyta az orvosságot: testét és vérét, amelyet az úrvacsorában veszünk.

Erre az ő első eljövetelére gondoljunk ma Ádvent I. vasárnapján! Erről beszél mai evangéliomi szentigénk is, t. i. az Úr

Jézus jeruzsálemi bevonulásáról. (Mt. 21. r.) Ő azért jött, hogy lelki bajainkat orvosolja. Felébresszen lelki alvásunkból. Mert a bűn ringat lelki álomba bennünket, ez szakítja el az Úrral való kapcsolatot.

Ádvent van. Várjuk őt! Mind a négyféleképen: testben és lélekben, halálunk óráján és az ítéletkor! Senkit se találjon alva mikor megérkezik!

Aranymondás: „Ideje már, hogy az álomból felserkenjünk!" — *Tanulság:* Ádvent az Úr Krisztus eljövetelére int benünket!

A világ vége.

Advent II. vasárnapjára.

Lukács 21, 27.

Mult vasárnap hallottátok, hogy az Ádvent az Úr Krisztus négyféle eljövetelét hirdeti. Ismételjük csak el, melyik az a négyféle eljövetel? A négyféle eljövetel közül talán legfontosabb az utolsó, az t. i. amidőn a világ végén, mint Bíró ítéletre fog eljönni.

Miért használja az Úr Krisztus az „Emberfia" és nem az „Istenfia" nevet? A főpapok irígysége miatt. Ezért Dániel prófétától átveszi az „Emberfia" elnevezést (Dán. 7, 13.).

Ma három kérdésre fogunk felelni:

1. Milyen lesz a világ vége?
2. Mikor lesz a világ vége?
3. Mire int a világ vége?

***

1. *Milyen lesz a világ vége?* Nem csupán a Földnek és a Föld lakosainak végéről van szó, hanem az egész világ, tehát a Nap, Hold, csillagok és az egész világegyetem végéről. Az égitestek elvesztik fényöket, az egeket tartó erők megrendülnek.

Miért kell a mostani világnak elpusztulnia? Mert ezt a világot megrontotta a bűn.

Volt már a végítélethez hasonló ítélet? Az özönvíz. Most is víz által fog elpusztulni a világ? Nem, most tűz által fog megégni. De ugyanakkor Isten új eget és új földet teremt, amelyben már nem lesz többé bűn. Ez már maga lesz a mennyország, ahol Isten gyermekei örökké élni fognak.

Ének: Ments meg engem Uram! 593, 1. v.

***

2. *Mikor lesz a világ vége?* A világ végének idejét Isten tudja egyedül. Még az angyaloknak és Fiának sem árulja el. Lehet, hogy igen hamar, még a mi életünkben, talán holnap lesz. Lehet, hogy csak sok ezer év mulva. Isten órája másként mutat, mint a mi óránk. Nála ezer esztendő annyi, mint egy nap és egy nap, mint ezer esztendő. Csak az az egy egészen bizonyos dolog, hogy meg lesz. Az Úr Krisztus mondta, hogy meg lesz. Az ő szavairól pedig így nyilatkozott ő maga: „Az ég és a föld elmúl-

nak, de az én beszédeim semmi képen el nem múlnak!“ (Lukács 21, 33.)

* * *

3. *Mire int a világ vége?* Mindennap vigyázzunk, mert nem tudjuk, mikor jön el ítéletre az Úr Krisztus. II. hitágazatban azt valljuk: „eljő ítélni élőket és holtakat!“

A kínai törvényszékek két nagy könyvet vezetnek. Egyiket „az élet könyvének“, másikat „a halál könyvének“ nevezik. Az élet könyvébe jegyzik be mindazoknak neveit, akik törvénytisztelők. Másik könyvbe, a halál könyvébe azoknak neveit írják be, akik a törvény ellen vétkeztek. Minden ember nevét vagy az egyik vagy a másik könyvben meg lehet találni. De mind a két könyvben ugyanazon időben senki neve sem állhat.

A világ végén a nagy, fehér királyi trón előtt megjelennek mind a halottak: kicsinyek és nagyok (Jel. 20.). Kétféle könyvet nyitnak meg az angyalok: Az életnek és halálnak könyvét. Csak azok állhatnak meg az Emberfia előtt (Lukács 21, 36.), akiknek neve az élet könyvében van feljegyezve.

A kürtzengés már is hallik. 590. ének 3. v.

Aranymondás: Lk. 21, 27.: „Akkor meglátják az Embernek Fiát eljöni a felhőben hatalommal és nagy dicsőséggel.“

Tanulság: Mindennap vigyázzunk, mert nem tudjuk, mely órában jön vissza az Úr Krisztus!

A botránkozás köve.

Advent III. vasárnapjára.

Máté 11, 6.

Ez az ádventi időszak a „várakozás“ időszaka. Vendég érkezését várjuk. A magyar ember híres a vendégszeretetéről. Ha vendége van, az neki ura és parancsolója. Nagy áldozatokat is szívesen hoz, ha kell, csakhogy vendége jól érezze magát nála. Minket nemcsak mint magyarokat, hanem mint keresztyéneket is kötelez a vendégszeretet.

Ez a vendég, az Úr Krisztus, azért jön, hogy király legyen szívünkben. Hogy elvegye büneinket. Ezért sokan megbotránkoznak benne. Keresnek benne botránkozásra valót és találnak. Mi botránkozásra valót találtak az emberek az Úr Krisztusban?

a) *Galileából való,* b) Szegény, c) Bűnösök barátja, d) Keresztfán halt meg.

Nézzük igazuk volt-e? Védelmezzük meg az Úr Krisztust! Ő ugyan nem szorul a mi védelmünkre, mégis jól esett neki a lator védelmezése a keresztfán (Lukács 23, 41.). A gyermekeket pedig egyenesen szövetséges társaiul tekinti. Azt mondja: „Gyermekek és csecsemők szája által szereztél dicsőséget!“ (Máté 21, 16.)

a) Galileából való. Elsőnek az írástudók ütköznek bele az Üdvözítőbe és azt mondják: Galileából nem származik próféta!

Ez a botránkozás tudatlanságból származott. Ha jobban utána kutattak volna, meglepődve látták volna, hogy az Üdvözítő Judeában, Betlehem nevű városban született, az Írások szerint (Mik. 5, 2—4.), hogy a Dávid családjából származott. Sok hamis ítélkezésnek oka a tudatlanság.

b) *Szegény*. Ezen leginkább az előkelő főpapok és a fényes Jeruzsálem ütköztek meg. Nem érték föl ésszel: Hogyan lehet király az, aki szegény?! Valóban: istállóban születik, szülei polgáremberek, gyalog jár, nincs fejét hová lehajtania, barátai kérgestenyerű halászemberek. Mikor keresztre feszítik, nincs egyéb vagyona, mint egy ing és egy varratlan köntös, amire hóhérai sorsot vetettek. Hogyan lehetne — a főpapok szerint — egy ilyen „koldus", a fényes Jeruzsálemnek és az egész Zsidóországnak a Messiás-királya?!

A főpapok nem tudták és nem akarták megérteni, hogy az Úr Krisztus lelki, mennyei király és hogy az egyszerű köntös őnála mennyei dicsőségének a leplezője volt. Nem látták, hogy az Ő királyi koronája az a dicsfény, amely szentséges fejét körülövezte.

c) A farizeusok azért nehezteltek reá, mert elvegyült a bűnösök közé. Ők másként tettek: a bűnösök társaságát gondosan kerülték, nehogy megfertőztessék magokat. Nem is voltak képesek egyetlen elveszett embert sem Isten útjára vezetni. — Az Üdvözítő kijelentette, hogy a betegeknek van szükségök orvosra. Ő azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.

Még fájdalmasabban esett az Üdvözítőnek, hogy ezen a ponton, a bűnösökkel való bánásmód kérdésében, az ő útegyengetője, Keresztelő János sem értette meg őt. Keresztelő János a „gyors elintézés" embere volt. Ugy gondolta, hogy elég a bűnösöket egyszer megtérésre felszólítani. A megtérők azután menjenek be az Isten országába, a meg nem javulók pedig pusztuljanak el! Azért prédikál így: „A fejsze immár a fák gyökerére vettetett. Azért minden fa, amely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és a tűzre vettetik!" (Máté 3, 10.)

Mivel az Üdvözítő nem az ő szája íze szerint bánt a bűnösökkel, megbotránkozott benne és megkérdezte: „Te vagy é az, aki eljövendő, vagy mást várjunk?" (Máté 11, 3.)

d) Az Úr Jézus kereszthalálán úgy szólván mindenki megbotránkozott. Miért engedte magát, mint egy közönséges gonosztévő keresztfára feszíttetni?! Ma is sokan vannak, akik nem akarják látni az ő töviskoronás fejét, sem véres sebeit. Csunyának találják mindezt és megbotránkoznak rajta.

Jó ha tisztába jössz vele, hogy a vendég, aki érkezik a karácsonyi jászolbölcsőben, ilyen, amilyennek lefestettem: Galileából való, szegény, bűnösök barátja és keresztfára feszített!!! Megbotránkozol-e te is rajta?! Fogadd el őt úgy, amint jön! Ő azt mondja (Aranymondás): „Boldog, aki énbennem meg nem botránkozik!"

Keresztelő János.

Advent IV. vasárnapjára.

János 1, 23.

Mai vasárnapon éri el az ádventi várakozás tetőfokát. Már egészen közel van az, akit várunk. Régente, mielőtt egy király valamely városban megjelent, elküldte maga előtt hirnökét. A hirnök hangos szóval adta tudtul a város lakóinak, hogy „jön a király!“ Ha a király a városba hintón akart bevonulni, akkor gondosan megjavították, kiegyengették azt az utat, amerre el kellett vonulnia. Nehogy lovainak lába megbotoljon. De a király emberei hozzáegyengették az emberek szívét is, hogy minél hódolatteljesebben fogadják királyukat.

Krisztus királyunknak is volt egy ilyen előhírnöke, útegyengetője: Keresztelő János. Már a mult vasárnap is találkoztunk vele. Ma pedig részletesen fogunk az ő életével foglalkozni. Lássuk 1. Keresztelő Jánost, a gyermeket, 2. Keresztelő Jánost, a prófétát.

1. *Keresztelő János a gyermek.* Zakariás papnak és Erzsébetnek az egyetlen fia. Mint kis gyermek „örömére és vígasságára“ volt szüleinek. Hát te? Örömére vagy szomorúságára vagy-e szüleidnek?! — Részegítő italt nem ivott, ellenben a Szentlélek már csecsemőkorától fogva betöltötte. (Lk. 1, 14-15.) Angyal adta tudtul Zakariásnak, a gyermek atyjának, hogy fia Illés prófétához lesz hasonló. Bátorsággal fog síkraszállni Isten ügyéért és sokakat megtérít az úrhoz.

2. *Keresztelő János a próféta.* Most lássuk, milyen volt Keresztelő János a próféta!? Az volt a nép hite, hogy a Messiás eljövetelét Illés, vagy egy Illéshez hasonló próféta fogja megelőzni, aki a Messiás útját elkészíti és neki előhírnöke lesz. Keresztelő János bizonyos volt afelől, hogy ő az a várva-várt próféta, azért mindenben Illést utánozta. Künn lakott a pusztában, teveszőr ruhát viselt, melyet bőröv szorított a derekához. Ügyelt arra, hogy teste el ne puhuljon. Ajándékot senkitől sem fogadott el. Azt ette, amit a természetben, erdőn-mezőn talált: sáskát és erdei mézet.

Mint a futótűz terjedt el a hír, egész Zsidóországban, hogy egy hatalmas próféta lakik a Jordán folyó melletti pusztaságban. A kíváncsiskodók nagy tömege jött ki hozzá. Ezeknek így prédikált: „Térjetek meg, mert elközelített a mennyeknek országa!“ (Máté 3, 2.) Más szóval: Hagyjátok el a gonosz utat, térjetek Isten útjára, mert királyotok a Messiás, már egészen közel van, az ajtótok előtt áll! Akik szót fogadtak neki és bűneiket megbánták, azokat a Jordánban megkeresztelte. Ez a vízzel való keresztelés azt jelképezte, hogy amint a víz megtisztít a testnek szennyétől, úgy a bűnbánat a léleknek szennyétől, a bűntől.

Igy egyengette Keresztelő János az utat az emberszívekben a közelgő Krisztus király számára.

Aranymondás: „Én kiáltó szó vagyok a pusztában. Egyengessétek az Urnak útját!“ János 1, 23.

Tanulság: Keresztelő János hűséggel végezte feladatát, amit az Isten szabott eléje. Cselekedjünk mi is hasonlókép!

Harmati Béla
ősagárdi lelkész.

Új ember.

Új esztendőre.

II. Korinthusi lev. 5, 17.

Mindenkinek jobban tetszik az új, mint a régi. A gyermekeket az új ruha valósággal lázba hozza. Annyira tudnak az újnak örülni. De így vannak a felnőttek is. Bizony nekünk is jobban tetszik az új, mint a régi. Ha valahol a faluban egy új ház épül, mennyi nézője akad annak!

Ma újesztendőre virradtunk és örülünk ennek az új esztendőnek. Imádságban már korán reggel hálát adtunk Istennek, az új esztendőért.

De hát csakugyan új lesz ez az esztendő? ... Miért lenne új? ... Éppen úgy lesz benne négy évszak, mint a régi esztendőkben. Tavasz, nyár, ősz, tél.

Ha mi emberek a régiek maradunk, az új esztendő nem lesz különb, mint az elmultak. A hanyag tanuló az új esztendőben is csak rossz bizonyítványt visz haza. Az engedetlen gyermeket megbüntetik. A rossz gazdának silány termése lesz. A részeges embernek ebben az új esztendőben sem kerül kenyérre, ruhára. A hitetlen, a templomkerülő, az imádság nélkül élő ember éppen úgy hordozza bűnei terhét, mint az ó-esztendőben. Ha tehát mi emberek a régiek maradunk, bizony, bizony az új esztendő sem lesz új, nem lesz más, mint a régiek voltak.

Azért ha új esztendőt akarunk érni, nekünk magunknak kell megújulni! Uj esztendő lesz ez a mostani, ha az engedetlen — engedelmes lesz, ha a hanyag — szorgalmas lesz, a lelkiismeretlen — lelkiismeretes, a durva — szelid, a büszke — alázatos, ha a templomkerülő — templomos lesz, ha többet imádkozik az, aki eddig keveset imádkozott, ha még jobban féli és szereti az Istent az, aki eddig is félte és szerette egy kicsit, új esztendő csak úgy lesz ez a mostani, ha mi hívőbbek leszünk, mint eddig voltunk. Minden megváltozik, ha megváltozik maga az ember. Minden megújul, ha megújul maga az ember!

Igen ám, de hogyan újulhat meg az ember? ... Hogyan lehet az engedetlenből engedelmes? Stb. Stb. Hogyan lehet a régi emberből új ember? ... Megmondja az Isten igéje! „Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az, a régiek elmúltak, ime újjá lett minden!“ Mondogassuk ezt az igét mindnyájan mindaddig, amig

pontosan meg nem tanuljuk. Mi magunktól hiába akarunk megjavulni. Nem sikerül az. Hiába teszünk nagy igéreteket, hiába fogadkozunk, mint ahogyan hiába igérné a vadkörtefa, hogy az idén majd jó gyümölcsöt terem. Embernek, fának be kell oltatni, hogy jó gyümölcsöt teremhessen. Csak a Krisztussal lehet új esztendőnk. Különben minden marad a régi!

Holt hit.

Vízkereszt ünnepére.

Jakab lev. 2, 17.

Ha valamelyitek nagyon jól, egészen hibátlanul tudja a IV. parancsolatot, hozzá a Luther-féle magyarázattal együtt — ez mindenesetre szép dolog. Dicséretet kap érte! S ha egy harmadosztályos elemista mind a 10 parancsolatot és azoknak magyarázatát is igen jól tudja, akkor talán már kitünőt is kap! Örűlhet neki... De ez még nem minden ám!... Mit szólnátok ahhoz a gyermekhez, aki az iskolában megakadás nélkül elmondaná a IV. parancsolatot, de amikor haza érkezik, először is elfelejt köszönni, azután elereszti a füle mellett az édesanyja parancsát, s úgy tesz, mintha nem hallotta volna meg, délután már megharagítja a szüleit, mert engedelem nélkül csak úgy elszökik hazulról és egészen későn érkezik haza... No, mit szólnátok az ilyen gyermekhez?... Mit ér az ilyen gyermek nagyszerű tudása? Mit ér az ilyen gyermek „kitünője“ a hittanból?... Majdnem semmit! Az ilyen tudást holt tudásnak nevezzük. Amint a megholt ember bizony már semmi jót sem tehet, amint a megholt, az elszáradt fa nem teremhet többé piros almát — éppen igy értéktelen, megholt a mi hitünk is, ha nem cselekesszük azt, amit a hitünk parancsol. Hogyan is mondja Jakab apostol? Ismételgessük el a mai igét! — Nos, ugye ti örömmel hallotok és tanultok Jézusról. Milyen szép volt a karácsony este. Emlékezzetek csak vissza. Az egész esztendőben a karácsony este talán a legszebb este!... Igazság! hadd halljam, hogyan folyt le nálatok a karácsony este?... Volt-e ének? Mit énekeltetek? Felolvastátok-e a karácsonyi evangéliumot? Ki olvasta fel? Ki imádkozott? Mit imádkozott? Micsoda ajándékokat kaptatok? Ugye milyen szép este a karácsony este! S ezt az estet a Jézus szerezte. Ahol nem ismerik Jézust, ott nincs karácsony este, nincs tehát öröm sem. Ahol nincs Krisztusba vetett hit, ott minden olyan szomorú! A pogányoknál is van karácsony este? Miért nincs? Mert nem ismerik Jézust, mert nem hisznek Jézusban! Teszünk-e valamit azért, hogy a pogány gyermekeknek is legyen boldog szent karácsony estéje? A mi hitünk azt parancsolja, hogy Jézust meg kell ismertetni minden néppel, hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon! Teszünk-e ezért valamit?... Imádságok. Adományok. Nem tudnánk valamivel többet tenni? Ha semmit sem teszünk, akkor a mi Krisztusba vetett hitünk bizony holt hit, ha csak valamit teszünk, akkor a mi

hitünk nyavalyás, beteg s egészen közel van a halálhoz! Vízkereszt ünnepe a pogányok országai felé mutat és ezt kérdi: Krisztusban hívő, evangélikus gyermekek, dolgoztok-e azért, hogy a pogány gyermekeknek is legyen boldog, szent karácsony ünnepe? . . .

Egy test.

Vízkereszt ünnepe utáni vasárnapra.

Római lev. 12, 5.

Tudom, hogy szeretitek a mesét! A mesével nagyobb csendet lehet köztetek teremteni, mint a legcsípősebb pálcával. Bizonyára azt is tudjátok, hogy a jó meséből sokat lehet tanulni is! Hát most én is mesélek néktek valamit. Jól ide figyeljetek, ebből is lehet tanulni! . . . A mesét, amit most elmondok, nem én találtam ki, hanem egy régi magyar embernek, Heltai Gáspárnak könyvében olvastam. Elmondom hát!

. . . Összevesztek a test tagjai. Valamiért igen megharagudtak egymásra. A kéz nem akart többé dolgozni, a láb nem akart járni, a fej nem akart többé gondolkodni s a szív nem akart többé dobogni. Képzelhetitek, milyen nagy baj lett ebből! Már bizony majdnem elpusztult az egész test, mikor észretértek az egy testnek tagjai és szépen elkezdtek szolgálni egymásnak. Ha tovább sem törődtek volna egymással, bizony elpusztult volna, meghalt volna az egész test. Hála Istennek, hogy még idejében észretértek!

Azt mondja Pál apostol, hogy a Krisztusban hívők is egy testet alkotnak. Hogyan is mondja ezt Pál apostol? . . . Figyeljétek csak meg. Ujra felolvasom. Majd meglátom, ki tudja azután elmondani.

Mennyire megértették ezt az igét azok az első keresztyének. Hallottátok már, hogyan éltek az első keresztyének? Testvéri szeretetben. A ruhátalant felruházták. Az éhezőnek enni adtak. A bánkódót vigasztalták. A vándort hajlékukba fogadták. A gazdagabbak juttattak vagyonukból a szegényebbeknek. Az úr nem vetette meg a szolgát. Egymás tagjai tudtak lenni, mert Krisztusban éltek!

Hát a mai keresztyének érzik-e, hogy sokan egy testet alkotnak a Krisztusban? . . . Érzitek-e ti, egy gyülekezetnek fiai és leányai? . . . Tudjátok-e, hogy a Krisztusban mi Isten gyermekei vagyunk, egymásnak pedig mindnyájan testvérei vagyunk! Ha pedig testvérek vagyunk, akkor szeretni és segíteni kell egymást. Elpusztul a test, ha a tagok nem akarnak egymásnak szolgálni. Elpusztul a Krisztus gyülekezete, ha a tagok nem érzik, hogy egy testnek tagjai!

Védelmezi-e az erősebb a gyengét? Segíti-e a jó tanuló azt, akinek nehezebb a feje? A nagyobb testvér gondjaiba veszi-e a kisebbet? Tanítja-e énekelni, imádkozni, segíti-e felöltözni?

Rajta van-e a hívő gyermek, hogy a társai is hívőkké legyenek? Hívjátok-e templomba a templomkerülőt? Érte mentek-e? Ha a kis első osztályos megbetegszik, imádkoznak-e érte a VI. osztályosok is? Ha meglátogathatják, visznek-e neki hírt az iskolából a lecke felől? Melyik gazda-leány adott már jó szívvel egy is darab ceruzát a szegény béres-gyereknek? . . . Azután segítitek-e egymást imádsággal? Ki imádkozott a mult héten tanulótársaiért is? . . . Krisztusban éltek? . . . Lássátok milyen nagy szükségünk van arra, hogy ezt az igét és a mai énekünket el ne felejtsük! . . . Aki a mai igét és a mai éneket a jövő órára szépen megtanulja, azt egy emlékképpel ajándékozom meg. Magatok választhattok!

Győzni!

Vizkereszt ünnepe utáni vasárnapra.

Római lev. 12, 21.

A multkor a városban jártam s két pöttön kis gyermek lépkedett előttem. Nagy örömmel és hangosan beszélték, hogy mi győztünk! . . . Amint tovább hallgattam beszélgetésüket, hát csak rájöttem ám, hogy afelett örvendeztek, hogy valami futbal mérkőzésen a magyarok győztek! Oh, egészen ki volt pirulva az arcuk, olyan boldogok voltak . . . mert győztünk! . . . Ezen a két kis pajtáson láttam meg, hogy milyen boldoggá teheti az embert, ha győzedelmeskedik!

A mai szent igében is éppen arra biztat bennünket Pál apostol, hogy tudjunk győzni, hogy tudjuk meggyőzni a gonoszt jóval és ne engedjük, hogy a gonosz győzzön meg bennünket.

Két példát mondok el. Csak nem régen történt az iskolánkban.

Az egyik fiú ült a padban és nagy buzgósággal írta a leckéjét. A tanító úr még nem volt a tanteremben. Egy másik fiú, amint arra ment, készakarva — az ördög tanácsára — meglökte a padot . . . Szétfreccsent a tinta az irkán. A gonosz most ezt a fiút biztatta: Verd meg, üsd meg, hogy merte meglökni a padot. Tönkre tette az írásodat! . . . Lett aztán ebből nagy verekedés! Még az ablakot is kitörték dulakodás közben . . . Lássátok, ezeknek a fiúknak mindegyikét legyőzte a gonosz. Meg is szenvedett érte mindegyik. Az iskolában büntetést kaptak, az ablakot meg kellett fizetni. A gonosz, az ördög, az meg vigyorgott az egyik sarokban, örült annak, hogy mindegyik fiút sikerült legyőzni!

Képzeljétek el, mi lett volna akkor, ha egyik fiú sem enged a gonosznak! . . . Az első fiú ekkor így szólt volna: Gyere István pajtás, én majd diktálom! Igy előbb végzel az írással! . . . Vagy ha a másik fiú így beszélt volna: Ejnye Béla, de rossz pajtás vagy te! Készakarva meglökted a padot. Milyen lett most az

irásom. Megdorgál majd a tanító úr. Temiattad kapok majd ki! Ugye milyen más lett volna ekkor mindkét fiúnak a sorsa. Még az ablakot sem törték volna ki!

Újítsuk fel Ábrahám és Lót történetét. Azután gondoljunk Kainra meg Ábelra. Ki tudja a gonoszt jóval meggyőzni? Csak az, aki az Ur Jézust követi. Mennyit bántották Jézust, de ő senkit sem bántott. A gonoszért jóval fizetett. Emlegessük csak meg — hiszen tanultunk már róla — kik, mivel és mikor bántották Jézust? ... Mivel fizetett Jézus a bántalmazóinak? ... Lásd az éneket is!

Minékünk mindenben Jézust kell követni. Rajta hát! A gonoszt jóval győzd meg! Ti is megtudjátok majd akkor: milyen öröm, mekkora boldogság — győzni!

Nagy Miklós
zalaegerszegi lelkész.

Csendes óra.

Uram Jézus! Te fáradhatatlan voltál a szüntelen való munkálkodásban, a munka terhének a hordozásában. Magát az Atyát tartottad ebben is példádnak. Könyörgök Neked, Uram, tárd fel előttem a Te nagy és bölcs munkabírásod titkát, hogy pásztori munkámat ne lázadozó rabszolga módjára, ne magam vonogatásával, ne örökös felpanaszolással, de ne is dicsekvéssel végezzem, hanem örömmel, mint aki Urát és annak megbízását is szereti, mint aki nem a szemnek, nem is elismerésért, hanem Neked szolgálok, nem is magamtól, hanem a Te nagy kegyelmedből. Ámen.

Az újév munkarendje.

I. Tanulás.

Január 31. Tanulni kell. Róm. 2, 19—21. A jó pap holtig tanul, tartja a jó magyar közmondás és ma különösen „jó papok"-ra van szükség, hogy a sok világtalan, világosság nélküli embernek ne legyen még a vezetője is vak, hanem legyen a sötétségben járók világossága, a balgatagok tanítója és a kiskorúak mestere. — Vigyázok és imádkozom-e és tanulok-e, hogy Máté 23, 24. szerint ne tartson az Úr engem is „vak vezér"-nek?

Február 1. Tanulnivágyás. Luk. 2, 46. I. Mózes 3, 1—24; 11, 1—9. Lehet, hogy számomra nem parancs a tanulás, mert minden vágyam az, hogy tanuljak és tudjak. Ez esetben vizsgáljam meg a tanulnivágyásom legtitkosabb rugóit is, hogy ebben mi vezet engem: más fölé kerekedni akarás, más lepipálása, vagy elismert szellemi és lelki nagyságok megközelítése, vagy pedig az, hogy megismerjem az Istent és akit Ő elküldött, az Úr Jézust? Ján. 17, 3. Az Úr Jézusban már 12 éves korában olthatatlan tudásvágy lakozott, ezért is maradt el a templomban, de mindebben az vezette, hogy az Ő Atyjának dolgaiban legyen otthonos és nem az önmaga csodáltatása. — Van átkos tudásvágy is.

Február 2. Mit tanuljak? Ézs. 55, 89. Róm. 3, 10—31. Mindenek előtt azt, hogy az Istennek útjai és gondolatai homlokegyenest ellentétesek és mások, mint a miéink. Ezt ne csak hálával vegyem tudomásul, hanem fájdalommal is, mert ez ítélet is számomra. Tanulmányozzam magamban is, hogy a Róm. levél jelzett zsoltáridézetei és a többi része is mennyiben állnak rám is. — A reformáció sarkalatos tétele mennyiben ment át az életembe és nemcsak a híveimébe. — A csendes órát is ezért adta az én Uram!

Február 3. Hogyan tanuljak? Luk. 10, 38—42., Ján. 15, 5—7. Ez a kis családi esemény és jelenet nemcsak a „hogyan"-ra, de a „hogyan ne"-re is feleletet ád. Ha Jézus megjelent az életemben, a gyülekezetemben, miről lehet nálam az ő közelségére ráismerni? Arról-e, hogy lázas tevékenységbe kezdek s mikor nem győzöm, akkor zúgolódásra nyílik ajkam, hogy ezt a hajszát és iramot *én magam* nem bírom. — Az Ő közelségét csak úgy bírhatom ki, ha Máriaként lába elé telepszem és figyelek arra, amit

mond. — A magyarázatra figyelés még az iskolai tanulást is megkönnyíti, hát még az egy szükséges dolog megtanulását és megismerését. (Ján. 8, 43.)

Február 4. Miért tanuljak? Ján. 6, 39; 10, 28; 17, 6—12; 18, 9; Máté 18, 4. Tanulásomnak és tudásomnak nem lehet egyéni, önző célja. — Az Úr Jézus sem használta fel tudását a maga dicsőségére. Máté 3, 3, 4., — hanem hogy megjelentse az Istennek igazi nevét, amelyre Istennek minden hatalma és ereje megindul és hogy a rábízottakból egy se vesszen el. — Minden tanulásom célja is csak az lehet, hogy a rámbízott lelkek közül egy se vesszen el, hogy Dán. 12, 3. szerint minél többeket vezethessek el az Isten igaz ismeretére az Úr Jézuson keresztül.

Február 5. A tanulás veszedelme. II. Tim. 3, 7—9. Nem fenyeget-e engem is az a veszély, hogy minél többet tanulok, annál távolabb érzem magamat az Úrtól, aki Ján. 14, 6. szerint maga az igazság és a „hitre nézve nem becsületes emberek" közé csúszom?

Február 6. Amit meg kell tanulnom. Máté 13, 24—30; Kol. 3, 12—17. Ha a „gazda" „szolgája" akarok lenni, akkor meg kell tanulnom megérteni és gyakorolni az ő hosszútűrését (II. Péter 3, 9.) és ha még olyan búzgóság fogna is el az Ő dicsősége, aratása, nyája tisztaságának megóvása érdekében. — Az ő tanácsa, véleménye kikérése nélkül neki ne keseredjem a tisztogatás munkájának, mert a jó ügynek többet ártok vele, mint használok. — Ez ellen a fehér ördög ellen (Luk. 52—56.) nagyon jó tanítást ad az epistola, de különösen az utolsó két verse: minden szavunk és tettünk az ő nevében történjék és menjen végbe.

II. Tanítás.

Február 7. Istenadta képesség kell hozzá. I. Kor. 12, 1—11. Mint lelkésznek nemcsak theológusnak, hanem pedagógusnak is kell lennem. — Nemcsak az Isten Lelkének titkait, hanem az emberekéit is kell ismernem. Mindkét irányban rá kell jönnöm, hogy charizma kell hozzá. — A „non fit, sed nascitur" igazság érvényesül itt. Ha őszinte percemben szomorú fényt vet rám ez az igazság, ne essem kétségbe, mert a születésbeli adottságokon még némileg gyökeresen változtathat a Lélek mindeneket megújító műve: az újjászületés. — Ezért a Lélekért kell könyörögnöm.

Február 8. Gyermekek tanítása. II. Tim. 3, 14—15. Fel tudom-e fogni az ige eme szavainak súlyát: „gyermekségedtől fogva tudod a szentírásokat..." Átérzem-e azt a felelősséget, amellyel a gyermekekkel szemben tartozom, ami az Úr Jézusban élt Máté 18, 1—11. szerint. Vagy még ott tartok, ahol a tanítványok (Máté 19, 13—14.) és nem tartom őket elég éretteknek az evangélium, a Krisztus megismerésére? — A gyermeki lélekben rejlő kiszámíthatatlan fontos lehetőségek értékelésében hagyom-e még, hogy a Krisztus ellenségei a maguk céljai érdekében ugyan, de túl tegyenek rajtam?!

Február 9. Konfirmandusok tanítása. Máté 21, 15—16. E téren nem tartok-e még ott, hogy a legjobb esetben hatheti oktatással és néhánylapos konfirmációi Káté anyagának szóról szóra bevágatásával, esetleg a kellemetlenségek kizárása kedvéért kiosztott tételek betanultatásával és a „vizsgá"-n való elmondatásával elintézettnek tekintem a konfirmáció nagy-

jelentőségű dolgát? Kérjek az Istentől erőt arra, hogy a mi konfirmandusainkkal körülbelül egykorú jeruzsálemi gyermekek módján és meggyőződésével tegyenek bizonyságot a Krisztusról a konfirmációi oktatás végén az én konfirmandusaim és még a mások ellentétes meggyőződésű környezetében is megvallják, hogy Krisztus az ő Urok. Ettől pedig ne sajnáljam az éveket sem, nemhogy a hónapokat s különösen a heteket. De ehez nem elegendő a konfirmációi Káté tanítása: hanem magát az Igét kell a kezükbe adnom.

Február 10. Az ifjúság tanítása. I. Tim. 4, 12; Példab. 4, 23; 23, 26; 119 zsoltár 9. A konfirmandus oktatás végeztével nem tekinthetem befejezettnek a serdülő, a megkonfirmált nemzedékekkel szemben való kötelezettségemet? Belenyugszom-e abba, hogy csak a templomban találkozom velük, ha találkozom? Az ifjúság megnyilatkozásainak ócsárlásában élem-e ki magam? Azon vagyok-e, hogy az Ige segítségével megakadályozzam azt, hogy a gyülekezetem ifjúságának feltörő erői csak kirobbanjanak és ellobbanjanak és a kilobbanás után sötétség, bűn és bűnhődés és keserűség maradjon vissza? Azon vagyok-e, hogy az ifjúság drága, soha visszza nem térő ideje alatt megismerkedjenek az örök ifjú Krisztussal?

Február 11. Nehézségek II. Mózes 20, 5—6; Máté 9, 14—17; 15, 1—9. Ha az Úr Jézus Krisztusnak tanítói, ifjúság, tanítvány és apostol nevelői munkájában akadályozói voltak a „vének", úgy ne csodálkozzam azon, ha a „vének rendelései"-be, az „atyák vétkébe" én is beleütközöm és ők megütköznek azon, hogy átlépem azokat. — Csak arra kell vigyáznom, hogy „Isten parancsolataiért" tegyem azt és ne csak egy más szokás, vagy „rendelés" bevezetéséért. — Mindezért kijáró kritikát, rosszalást én is csak úgy vegyem, mint az én Uram és semmiképen sem úgy, hogy többé ne adjak okot az eféle elégedetlenségre. I. Ján. 5, 4.

Február 12. Eredménytelenségek. Máté 23, 37; Ján. 15, 18—20. Látom a munkámat, érzem is a felelőséget; végzem is a munkát teljes felelőséggel. Ennek ellenére nem hogy javulna a helyzet, a gyülekezetem lelkiélete, hanem egyre vigasztalanabb, egyre nyilvánvalóbb, hogy nem kell nekik a Krisztus. — Úgy látom sötét perceimben, mintha vízszínére vetettem volna a drága magot: nyomtalanul eltűnt. — Most értem meg az én Uram könnyekre fakadásának kimondhatatlan fájdalmát és most vagyok hálás azért, hogy erre előre figyelmeztette övéit, hogy ne érje őket mindez készületlen.

Február 13. Emberé a munka, Istené az áldás. I. Kor. 9, 24, 10—5; Máté 20, 1—16. Ne csak a földmíves, de a lélek talajának mívese: a lelkész számára is ez legyen a vigasztalás. I. Kor. 3, 6. Rajtam csak egy múlik és ezért felelős is vagyok, hogy az Ő hívását meghalljam és ne álljak „hivalkodva", hanem menjek az Úr szőlőjébe. — Ne vonogassam magam a munkától az időtájra hivatkozással. — Ha korán álltam munkába, az az Isten iránti hálámat növelje és ne a velem egy szőlőben dolgozó, de később beállt társakkal szemben való fölényem hamis tudatát. — Vigyázzak, hogy a „választott", „elhívott" nép sorsára ne jussak, amelyiknek ezen öntudatán kívül más megnyilatkozása sem volt másokkal szemben és ezért „elhullának." — Milyen szomorú fényt vetett volna az apostolokra, ha a később beállt Sault: Pált nem fogadták volna be és nem ismerték volna el.

III. Pásztorolás.

Február 14. Erre van a legnagyobb szükség. Máté 9, 35—38. Nem régen mondta a protestáns közélet egyik Istentől megáldott „látó"-ja, hogy a mai időknek megfelelő lelkésztipus: a lelkipásztor-tipus. — Ma olyan lelkészekre van szükség, akik nemcsak a zárt ajtó, a „tanuló" csendjét, vagy a szószéket szeretik, vagy legfeljebb az iskola zsivaját hallják meg, hanem mindezeken kívül és túl az Úr Jézus Krisztus vezetése mellett meglátják népük, gyülekezetük betegségeit, erőtlenségeit, akik „körüljárják a városokat mind és a falvakat" és hirdetik az Isten országa evangéliumát és azzal gyógyítják népük erőtlenségeit, akik látva a nyomorúságnak, kiszolgáltatottak sokaságát, „könyörületességre indul"-nak és pásztornak szegődnek népük mellé és nem népvezérnek.

Február 15. Szétszóródott nyáj. Máté 9, 9—13; Luk. 15, 1—7. Evangélikus egyházunk szórvány-egyház, tehát fogalmam kell, hogy legyen a szétszóródott nyájról. — De nem ez az igazi szétszóródottság, hanem az, mikor a nyáj akla: a templom majdnem üresen áll, vagy nagyon sok az istentisztelet idején is az üres hely benne, pedig a nyáj ott lakik körülötte. — Fáj-e ez nekem? Belátom-e, hogy ily körülmények közt pásztorrá kell lennem és utána kell, hogy menjek a különböző testi, lelki nyomorúság miatt szétszórodott nyájnak. — Van-e bennem csak egy mustármagnyi abból az elveszettek iránti nagy szeretetből, amit Isten érez irántuk, amit Jézus minden ócsárlás ellenére is nyiltan tanusított irántuk?

Február 16. Elidegenedett nyáj. Ján. 1, 11; Luk. 14, 1; Luk. 7, 36—50. Egy igazi pásztor számára az a legfájdalmasabb tapasztalat, amikor az övéi nem fogadják be, sőt még a vendégbarátságukban sem bízhatik meg, mert „leselkednek" rá. — Jézusénál fájdalmasabb tapasztalatokon egyikünk sem eshetik át, de Ő sohasem riadt vissza az elidegenedetteknek, vagy elidegenítetteknek utána nézni. — Nekem sem szabad ezeket a fájó találkozásokat, önmagam kímélése miatt kerűlnöm, mert sohasem tudhatom, hogy az igazi pásztori szeretet és hűség mikor teszi az elidegenedettet és elidegenítettet kezes báránnyá.

Február 17. Örüljetek az örülőkkel, sírjatok a sírókkal. Róm. 12, 15; Ján. 2, 1—11; 11, 32—35. Ez igazán pásztori tulajdonság és kellék. Észre kellett vennem, hogy a nyájamhoz tartozók örömében nem mindíg vehetek részt, fenntartással kell élnem sokszor. De soha sincs erre szükségem akkor, ha nyájam síró tagjaival kell közösséget vállalnom. Itt értem meg Préd. 7, 2—4.-et. A fájdalom tűzében, sírás közben könnyebben olvadnak meg és forrnak össze a szívek, a nyáj juhai és a pásztor, mint az öröm idején. — Vigyáznom kell, hogy az előbbiekre való közösségre ne helyezzek nagyobb súlyt, mint az utóbbiakkal valóra.

Február 18. Hűtlen pásztorok. Ezék. 34, 1—16. Jó nékem, ha nemcsak a nyáj gyengéit ismerem, hanem a pásztorokéit is. Ha összejövök lelkipásztor testvéreimmel, nem tudunk kifogyni a nyájunk szapulásából és a magunk pásztori bölcseségének, fogásainak dícséretéből és méginkább készek vagyunk a hűtlen pásztorok szóval agyoncséplésére. Pedig Ezekiel idézett verseit nem olvashatom el szégyenkezés nélkül. Ha a 11—16. verseket veszem mértékül pásztori munkám hűségének megítélésében, akkor nem lesz kedvem dicsekedni sem, — legfeljebb az erőtlenségeimmel dicse-

kedhetem, — de másokat csépelni sem. — Imádkozom-e azért, hogy hűséges pásztor lehessek?

Február 19. A jó pásztor. Ján. 10, 11—16. A „jó pásztor" felülmulhatatlan példakép. Az Úr Jézus Krisztus nem dicsekszik, amikor megállapítja magáról: „én vagyok a jó pásztor", mert Ő nem csak az idejét, figyelmét, érdeklődését, tudását, erejét, hanem *az életét* is odaadta nyájáért. Nem tudhatom, hogy mikor jő el az az idő, amikor a nyájért az életemet is oda kell adnom. Akkor fog kitűnni, hogy ki volt a béres és ki a jó pásztor. — Péter esetét tudva félve gondolok erre, de ugyancsak Péterre gondolva hiszem, hogy az én jó Pásztorom, az Úr nem hágy megszégyenülni; vigyáz rám, hogy el ne fogyatkozzék az én hitem. Luk. 22, 32.

Február 20. Mindenki pásztora. II. Kor. 11, 19. — 12, 9; Luk. 8, 4—15. Ennek a vasárnapnak epistolájánál alkalmasabb szentírási hely nem is ékelődhetett volna az eddigiek után a mai csendes órám helyére és idejére. Ime egy pásztor, akinek sok és egymástól nagyon messzeeső akla és juha van, nem úgy, mint talán nekem, akinek egy kis gyülekezettel, talán egykét filiával és szórvánnyal kell, hogy törődjem. De ha még annyi is volna a reámbízott gyülekezetek és hívek száma, megközelítőleg sem jelent nekem olyan terhet és annyi gondot azok pásztorolása, mint Pálnak jelentett az övé. Nyomába sem léphetek Pálnak, akinek nemcsak az egyes gyülekezetekre, de az egyes tagokra is külön-külön volt gondja, velük szenvedett, botránkozott, örült. Ehez jött még az ő zaklattatása, üldöztetése és ráadásul a testében hordozott tövis: a testi gyengeség. Isten ereje és kegyelme volt vele, hogy le nem roskadt. — Az eddigiek hűségesen vételénél nekem is kellett éreznem, hogy ezt sokáig nem lehet bírni. De nem szabad csüggednem, mert aki ezzel megbízott, erőt is ad hozzá. — *Csak a magam testi lelki ereje és képessége kevés a jó pásztor munkájához,* de nem azé, aki pásztorrá tett és őrállóvá. Ha erre rájöttem, akkor rájövök Isten kegyelméből én is arra, amire Pál is rájött II. Kor. 12, 9.-ben. — Pásztori munkám eredménye és sorsa közös az igének eredményével és sorsával. Ezzel számoljak.

IV. Igehirdetés.

Február 21. Csak akkor eredményes, ha az előzőkre támaszkodik. Máté 11, 2—6. Tényekre mutatással válaszol az Úr Keresztelő János kérdésére. Látható és hallható az a változás, ami az ő tanítói és pásztori munkája nyomán jár. Elgondolható, hogy a nyáj, a hívek mint hallgatják az igének hirdetését ott, ahol a jó pásztor munkája nyomán annyi vak látóvá, siket hallóvá, nyomorék éppé, poklos tisztává és halott elevenné lett. Az ige, amely engem pásztorrá tett már, vagy tehet, ha a mélységeibe hatoltam, vagy fogok hatolni a Lélek világossága mellett, — ez az ige akár szószékről, akár koporsó mellől, akármikor és akárhonnan szóljon, nem maradhat eredménytelen. Ézs. 55, 10. 11.

Február 22. Anélkül erőtelen. I. Kor. 4, 19—20. Sok „jó szónoka" van evangélikus egyházunknak és mégis olyan erőtelenek vagyunk. Szinte sértőnek és kellemetlennek érzem egy-egy komoly igehirdetéssel és hirdetővel szemben, ha valaki jó szónoklatnak, vagy jó szónoknak minősít. Mindíg a fenti ige jut eszembe. A helyén és találóan mondott szóban is nagy

erő van, de nyilvánvalóbb a szóban való erő is, ha az az erő nemcsak a szószéken nyilatkozik meg „beszédben“, hanem a szószéki igehirdetést megelőző tanítói és pásztori munkában is. Különben I. Kor. 4. végigolvasva érthetőbbé teszi előttem a „beszéd“ erőtelenségét az apostoli, a pásztori munkán alapuló igehirdetéshez képest.

Február 23. Érthetetlen. II. Péter 2, 17. Tanítói, pásztori munka nélkül, vagyis a gyermeki, az ifjú és felnőtt lelkek és körülményeik ismerete nélkül érthetetlen lesz azoknak az igehirdetésem és a fejük felett fogok elbeszélni. Igy azok számára víztelen kútfő és széltől hányatott terméketnyító, üdítő esőt soha nem hullató felleggé leszek, amelyik csak arra jó, hogy a nap világosságát eltakarja. Igy a hallgatóknak a sötétség homályát tartom fenn, ha nem is örökre, ellenben a számomra mint ítélet tartatik fenn a sötétség homálya„ de örökre, ha tanítói és pásztori munka nélkül akarom az „élet“-nek beszédét híveimhez közel vinni.

Február 24. Nekem is terhes. Csel. 4, 13—20; II. Péter 1, 16. Megszégyenülve olvasom el ezeket az igéket és gondolok arra, hogy sokszor milyen szellemi és lelki tusába kerül egy-egy igehirdetésre készülődésem; milyen nyomasztó érzés fog el már napokkal előbb és milyen mesterkéltséggel indulok meg igehirdetésemben. Hogy megszégyenítenek engem Péter és János, az írástudatlan és közönséges emberek az ő szólásban való bátorságukkal és készségükkel, akiknek Krisztusról hallgatni lett volna elviselhetetlenül terhes, mint nekem olykor róla szólanom. De ők látták és hallották őt. Ők szemlélői voltak az ő nagyságának. — A tanítói és pásztori munka útján mi is szemlélői lehetünk a Krisztus evangéliuma erejének. Máté 25, 35—40 is ilyen munkára irányítja figyelmünket.

Február 25. Másoknak is terhes. Csel. 20, 9. Még egy Pál apostolnak igehirdetése alatt is elszunnyadhatott valaki, aki pedig igazán „az életnek“ és az „örökéletnek beszédét“ tárja hallgatói elé, hát akkor hogyne szunnyadhatna el bárki is az én igehirdetésem alatt. Igaz, hogy Pál „éjfélig nyújtá a tanítást“, míg én az igehirdetésem elején sem tudom sokszor lekötni a hallgatók figyelmét. Ebbe nem szabad belenyugodnom, hogy ez mindíg így volt. Nem. Ha én az élő Úr Jézus Krisztussal találkoztam tanuló szobám csendjében, vagy tanítói és pásztori munkám közben, akkor az igehirdetésem is az életnek és az örökéletnek beszédévé lesz és mint ilyen feltétlen nagyobb érdeklődésben részesül, még a könnyen elalvók részéről is.

Február 26. Életből-életbe. Máté 4, 23. — 5, 2; 7, 28—8, 13. Az eredményes igehirdetés útját és módját is az Úr Jézustól kell megtanulnom. Ő a hegyi beszéd alatt is ott volt a népe között, mint annak tanítója és pásztora és onnan ment fel egyenesen a hegyre. Mikor pedig elvégezte a „beszédeket“, amelyeken a nép is megérezte, hogy erő és hatalom van benne, nem úgy, mint a néptől elzárkózó és elkülönülő írástudókéban, — akkor megint csak „leszállott“ a hegyről és elvegyült a sokaságban. Köztük megint csak ott folytatta, ahol elhagyta: a poklosok megtisztításán, a gutaütöttek stb. meggyógyításán. — Ilyen megvilágításban nem kell-e szégyenkeznem azon, hogy sok igehirdetésem az irodámban született meg és a szószéken fejezte be pályafutását?

Február 27. A legigazibb igehirdetés. A szeretet igehirdetése az az igehirdetés, amelyik minden szónál ékesebb és hatalmasabb, ame-

lyik a szónak is erőt és hitelt ad. Ilyen volt az Úr Jézus Krisztus igehirdetése is. A szeretet nyelvén csak tanító és pásztor-lelkész hirdetheti az igét, enélkül az ige hirdetése zengő érc és pengő cimbalom. Az Úr Jézus azért, amit mondott és tett, kész volt a halálra is menni, amivel csak méginkább bizonyította, hogy amit ő mondott és tett, az az örök életnek beszéde s annak a halál sem árt. Énekek é. 8, 6b. A halál árnyékában is ugyanaz a pásztora maradt népének a mai evangélium szerint, sőt még a kereszten is az maradt. Minden lelkészi munkámért merném-e vállalni én is a munkám hitelreméltóságának próbáját: a keresztet és halált? Az Uréi mindíg vállalták, akikre nem volt méltó a világ.

Február 28. Munkarendem eredményének egyetlen titka. Fil. 1, 21; Ef. 4, 15, 16. Ha a Krisztus nekem élet, akkor másoknak is: a tanítványaimnak és híveimnek is az lesz; ha nem, úgy ne csodálkozzam az eredménytelenségeken, ne szidjam a híveimet és a közállapotokat. Nincs jogom többet kívánni tőlük, mint amennyi tőlem telik. — Imádságban sokat kell tusakodnom azért, hogy híveimmel együtt növekedjem abban, aki a fő: a Krisztusban, akinek segítségével az egyház teste, a híveim velem együtt fognak nevekedni Őbenne, minden tagnak mértéke szerint.

Torda Gyula
domonyi lelkész.

A szenvedések iskolájában.

Milyen álláspontot foglalok el vele szemben?

Március 1. Menekülök előle? Máté 16, 21—26. Sok ember élete nem egyéb, mint menekülés a szenvedés és halál gondolata elől. Farsangi szórakozások karjaiba is azért vetik bele magukat, hogy mindez feledve legyen. A hivatásommal együtt járó terhek, nehézségek, szenvedések elől nem futamodtam-e meg én is nagyon sokszor? Nem fogtam-e gyakran — a magam kényelmét féltve — könnyebb végét a dolognak? Az Isten dolgai helyett „a magam jól felfogott érdekében" nem gondoltam-e csupán emberi dolgokra? Ha így tettem volna, pedig de sokszor tettem így, az eljárásommal csak súlyos károkat okoztam a magam és mások lelkében. Bizony farsang utolsó napján nekem, az Úr méltatlan szolgájának, nem vigadozásra, hanem szégyenkezésre és bűnbánatra van okom.

Március 2. Kegyelem, ha beiratkozhattam. Filip. 1, 27—30. Amikor még nem hozták be az általános iskolakötelezettséget, még inkább a szülői szeretet és gondoskodás jele volt, ha a szülők beiratták gyermekeiket az iskolába. Gondviselő atyai szeretet, üdvözítő isteni kegyelem bizonysága az is, ha a szenvedések iskolájába beiratkozhattam. Nem a veszedelem jele ez, hanem inkább az üdvösségé. Csodálkozó áhítattal ebből is csak azt látom, hogy Istennek célja van velem, gyarló, bűnös szolgájával; nem akarja. hogy bűneimben elvesszek, nem akarja, hogy lelki kiskorúságban maradjak, egyre előbbre visz egy dicsőséges cél: a tökéletesség felé.

Március 3. Szolgálatom eredményes elvégzése végett is szükségem van erre. Koloss. 1, 24—25. Tanultuk és tanítjuk, hogy a keresztyén anyaszentegyház vértanuinak a szenvedése magvetés volt, mely gazdag gyümölcsöket termett. Magvetés lesz az én lelkipásztori szenvedésem is, ha örömmel tudok szenvedni Krisztusért és a reám bízott lelkekért. A szolgálatomra való felkészülés nem csupán a theologia elvégzését teszi szükségessé, hanem azt is, hogy végigjárjam a szenvedések iskoláját. Minél jobb eredménnyel teszem le itt a vizsgákat, annál alkalmasabbá leszek a szolgálatra, Krisztus egyházának építésére.

Tantárgyaim.

Március 4. Anyagi csapás. Joel. 1, 13—20. Akár természetbeni járadókat élvező falusi pap, akár fixfizetéses városi lelkész vagyok, egyaránt érhetnek anyagi csapások. De ha gyülekezetem valamelyik tagjára súlyt le az Úr ilyen csapásokkal, lelkipásztori szeretettel vele is együtt kell éreznem. Örülnöm kell az örülőkkel és sírnom a sírókkal. Isten sújtó kezét érezve magamon és gyülekezetemen, panaszra, zúgolódásra nyilik-e ajkam, vagy bűnbánó imádságra, Istenhez való könyörgésre? Szavaimmal és példaadásommal képes vagyok-e gyülekezetem tagjait az utóbbira inteni?

Március 5. Testi betegség. Ézs. 38, 9—17. Ha Isten kifürkészhetetlen bölcs és szent akarata betegágyba fektet, azért teszi, hogy ne csak a szószéken, hanem a betegágyon is prédikáljak, családom és gyülekezetem előtt bizonyságot tegyek arról, hogy van élő hitem, nemcsak mondom, hiszem is azt, amit nekik hirdettem. A betegágyon elmondott prédikációkkal sokat lehet rontani, de nagyon sokat lehet építeni is. Óh Uram, légy segítségül nékem, hogy ne hazudtoljam meg magamat a betegség idején, s ne hozzak szégyent a Te nevedre.

Március 6. Hontalanság. Jer. sir. 5, 1—22. Amiképen Megváltómat megkísértette a sátán a negyven napi pusztai bőjtölés után, s arra akarta rábírni, hogy a köveket változtassa át kenyerekké, úgy kísért engem is Trianonnal, népem és fajom szenvedéseivel, rá akarván bírni arra, hogy meg nem engedett szavakat mondjak, meg nem engedett cselekedeteket vigyek véghez, a nemzeti csapás idején, a várakozás hosszú ideje alatt olyan kitörésekre ragadtassam magamat, amelyek semmiképen nem méltóak a Krisztus szolgájához. Azok a kövek csak hadd maradjanak kövek, a szenvedések csak hadd maradjanak szenvedések mindaddig, míg meg nem alázkodnak súlyuk alatt a bűnös magyar szívek. Az én hivatásom nem az, hogy lázítsak, hanem hogy bűnbánatra intsek.

Március 7. Hozzátartozóim elvesztése. II. Sám. 12, 13—23. Hivatásom gyakran koporsó mellé állit, s arra kötelez, hogy a gyászolóknak Isten vigasztaló igéjét, az örökkévalóság izenetét hirdessem. De meglehet, hogy a leghatásosabb temetési beszédet akkor lesz alkalmam elmondani, mikor engem állít oda az Úr hitvestársam vagy gyermekem koporsója mellé. Sok szem figyeli ilyenkor a viselkedésemet. Mit olvashatnak ki a szemeimből, szavaimból, magatartásomból? Reménytelen kétségbeesést, vagy az örökélet boldogító reménységét? Óh Uram, adj erőt, hogy ha ennek a legnehezebb temetési beszédnek az elmondására kerülne a sor, ezt is hiba nélkül tudjam elmondani.

Március 8. Hozzátartozóim hitetlensége. Róm. 9,1—5; 11, 1—5. Ha valóban Isten szolgája vagyok, a testi halálnál is kell, hogy jobban fájjon a lelkemnek hozzátartozóim hitetlensége, családom tagjainak az Isten dolgaival szemben tanusított közönyössége, az a szomorú tapasztalat, hogy amit én szentnek tartok, azt ők nem tartják szentnek, amiben én örömömet találom, az nekik egyáltalában nem szerez örömet. Ezt a fájdalmat azonban nagyon megáldhatja és megszentelheti az Úr, ha ez engem önvizsgálatra, bűnbánatra, hozzátartozóim előtti hűségesebb bizonyságtevésekre, érettük való tusakodásra, imádkozásra indít.

Március 9. Hozzátartozóim rosszakarata. II. Kor. 2, 1—11. Nagy igazság, hogy nem lehet nagyobb a tanítvány az ő Mesterénél. Ha Jézusnak meg kellett tapasztalnia hozzátartozói: családtagjai, tanítványai, népe rosszakaratát, ezekből a fájdalmas tapasztalatokból nekem is ki kell venni a részemet, ha tanítványa vagyok. Próbaköve ez a keresztyénségemnek. Könnyű azokat szeretni, akik engem szeretnek. Ennek a feladatnak a teljesítéséhez talán elégséges az én gyarló emberi erőm is, de szeretni családom és gyülekezetem tagjai közül azokat is, akik velem szemben ellenséges indulatot mutatnak, erre csak akkor vagyok képes, ha nekem is, mint Pál apostolnak, élő közösségem van Krisztussal és az Ő szeretete tölti be a szívemet.

Március 10. Bűneim mardosása. Zsolt. 51, 1—15. Ahhoz, hogy a bűnt ostorozzam, s a bűnösöket tanítsam, megtérésre hívogassam, csak akkor van jogom, ha újra meg újra mardosó fájdalmat érzek bűneim miatt, újra meg újra meg tudok alázkodni a szent Isten előtt, s átélem az Ő szabadításának örömét. Béresből pásztorrá, kuruzslóból hivatásos orvossá csak úgy lehetek, ha először a magam életében szerzek drága tapasztalatokat a jó Pásztor mentő munkájáról, az áldott Orvos gyógyító szeretetéről és hatalmáról. Titkos kamrám, ahol a bűneim miatti vergődések végbemennek, s bűnbocsánatért való esdekléseim elhangzanak, az Úr nevelő iskolája.

Tanítómestereim.

Március 11. Akitől Isten akaratán való megnyugvást tanulhatok. Jób 2, 1—10. Jób az ótestámentomi kor gyermeke volt. Nem ismerte Jézust, nem hallott az ő gecsemánéi gyötrődéséről, golgotai szenvedéséről, nem kapott olyan világos isteni kijelentéseket a földi szenvedések céljáról, mint én, s mégis hogyan meg tudott nyugodni Isten akaratán. Ha odaülök melléje a hamuba, s látom, milyen megadással szenved, milyen nagy lelki erővel utasítja vissza az átkozódásra való ösztökélést, nagyon meg kell szégyenülnöm. Én még sok esetben annyira nem vagyok hajlandó Isten kezéből csendes szívvel elfogadni azt, ami rossznak látszik, amiről pedig tudnom kellene, hogy áldást rejteget.

Március 12. Akitől Istenbe vetett bizalmat tanulhatok. Zsolt. 18, 1—4. Dávidot, mikor az Istenbe vetett bizalomnak az útján elindult, nem vette körül a bizonyságoknak az a nagy fellege, ami engem körülvesz, s mégis milyen rendületlenül tudott bízni a szabadító Istenben. Előttem ott van az apostolok, reformátorok, gályarabok példája is, nagy szégyenemre válna hát, ha kőszikla helyett ingadozó nádszál lennék, s a nagy hithősök korcs

utódának bizonyulnék. Ha az „Erős várunkat“ a szívemmel is megtanultam énekelni, ha a gályarabok egyházának élő tagja, Lélek szerinti lelkipásztora vagyok, nem lehetek ingadozó nádszál a hitben.

Március 13. Akitől türelmes várakozást tanulhatok. Jer. sir. 3, 20—33. Reám sem igen borulhat sötétebb éjszaka, mint Jeremiásra. Ő csodálatos türelemmel várta ebben az éjszakában a hajnalhasadást. Vajjon én tudok-e így várni?Midőn gyakran úgy tünik fel, hogy minden reménység hiábavaló, midőn rosszakaratu ellenségeink, kishitű honfitársaink egyre a halálharangot kongatják hazám és népem felett, tudok-e reménykedni Abban, aki az én népemet sem zárja ki örökre? Erre a türelmes várakozásra nekem is csak úgy lehet erőm, ha rajtam is minden reggel megújul az Úr hűsége és kegyelme, engem is minden reggel megerősít az Ő igéje és Szentlelke.

Március 14. Akitől kitartó imádkozást tanulhatok. Máté 15, 21—28. Csak Isten a megmondhatója, hány evangélikus ifjú és leány, hány magyar gyermek gyötörtetik gonoszul az ördögtől s a gyógyulásuk talán azon is múlik, hogy én nem érzek elég felelősséget irántuk, nem fáj eléggé a lelkemnek szomorú sorsuk, s nem vagyok elég hűséges és kitartó az értük való könyörgésben. Magyar evangélikus lelkipásztor létemre tudok-e komolyan hinni abban, hogy a magyar feltámadás egyik leghathatósabb eszköze a hitből fakadó, kitartó imádkozás? Isten igéje a kananeus asszony példája által erre akar megtanítani. Olyan harcra buzdít, melyet a térdeinken kell megvívnunk, s amely feltétlenül győzelemmel végződik, ha kitartók vagyunk.

Március 15. Akitől az Isten előtti megalázkodást tanulhatom meg. I. Pét. 5, 5—11. Péter apostol is olyan önmagában bizakodó, heves, lobbanékony természetű és állhatatlan ember volt, mint amilyenek általában mi magyarok vagyunk, de mert megalázta magát Isten hatalmas keze alatt, Isten felmagasztalta, új emberré formálta. Az én népemen is csak a teljes megalázkodás segíthet. Alázatosságra azonban a magyar népet csak alázatos szívű lelkipásztorok által nevelheti az Úr. Addig, amíg egészen ki nem gyógyulok az elbizakodottságból, az önerőmre való támaszkodásból, nem lehetek népem tanítómestere. Ha vak vezet világtalant, mind a ketten a verembe esnek. Uram, törj össze, alázz meg a porig, hogy felhasználhass bűn által elvakított, tévelygő népem nevelésénél.

Március 16. Akitől a szenvedések közötti örvendezést tanulhatom meg. Filip. 4, 4—7. Nekünk, magyar keresztyén lelkipásztoroknak ma még nem kell börtönbüntetést szenvednünk a hitünkért, s mégis a Krisztusban való örvendezés helyett nem egyszer csak úgy árad ajkunkról a panasz. Mi lenne velünk, ha még nehezebbre fordulna a helyzetünk, s ugyanolyan körülmények közé jutnánk, mint Pál apostol? Igyekeznem kell megerősödni evangéliumi hitemben addig, míg a kegyelmi idő tart, míg a nagyobb megpróbáltatások viharai reánk nem törnek, hogy képes legyek nyugodt. békés, örvendező szívvel megállni a helyemet a legnagyobb viharban is. Ha örömöm nem földi forrásokból táplálkozik, nem kell félnem attól, hogy bármikor is elapad ez a forrás.

Március 17. Aki mindenben példát adott. I. Pét. 2, 19—25. Nem lehetek elég hálás azért, hogy földi tanítómesterek mellett van egy tökéletes mennyei Tanítómesterem is, aki mindenben példát hagyott nékem, hogy nyom-

dokait kövessem. Nincsen olyan szenvedés, amit Ő meg ne kóstolt volna. Ha talán előttem ismeretlenek is azok a szenvedések, amelyek hirtelen, váratlanul reám törnek, Jézus előtt egytől-egyig ismeretesek. Ő a legnehezebb helyzetben is megmutatja a kivezető utat, a követendő példát, a legsúlyosabb betegséghez is megmutatja a biztos hatású, gyógyító orvosságot. Csak ne szűnjek meg Reá figyelni, s hűségesen, engedelmesen mindíg a lába nyomába lépni.

Miért kell végig járnom ezt az iskolát?

Március 18. Hogy meglássam porszem voltomat. Zsolt. 90, 1—13. Ágaskodó önérzetem, büszkeségem miatt igen nagy szükségem van arra, hogy Isten a szenvedések által kijózanítson, eszembe juttassa, amiről különben talán egészen megfeledkeznék, hogy mi is vagyok én tulajdonképen: kicsiny porszem, melyet bármely pillanatban elsodorhat az Ő ítéletének vihara, parányi féreg, amit egyszerre széttaposhat az Ő mindenható ereje. Ha elkerülne a szenvedés, aligha tudnám jól megtanulni azt a keresztyén életszabályt, hogy az éltemben és szolgálatomban Krisztusnak kell növekedni, nekem pedig alább kell szállanom. Óemberem tiltakozik és lázadozik minden alábbszállás ellen, de Isten a szenvedések által segítségemre jön, s megtanít az alábbszállásra.

Március 19. Hogy tudatára ébredjek bűneimnek. Zsolt. 32, 1-5. Bűneim egyik súlyos következménye az, hogy lelki szemeimre hályogot borítanak és vakká tesznek. Ez a vakság a halálomat okozná, ha Isten nem könyörülne meg rajtam. A szenvedés az Ő gyógyító kezében olyan, mint az operáló kés, mely által eltávolítja szemeimről a veszedelmes hályogot, megtanít látni, bűntudatra és bűnbánatra ébreszt. Ha az üdvösségemet drága kincsnek tartom, a szenvedéseim miatti zúgolódás helyett inkább könyörögnöm kell az Úrhoz, hogy szükség esetén használja mindíg nálam is ezt az operáló kést.

Március 20. Hogy meglássam Isten hatalmát. Zsolt 46. Mikor rendes kerékvágásban halad, csendes mederben folyik az életem, könnyen megfeledkezem arról, hogy nem én tartom fenn magamat, hanem Isten hatalma és kegyelme az, ami gyarló életemet fenntartja. Mikor azután a szenvedések vihara csap le reám, megdöbbenve, ámulva és csodálkozva szemlélem ebben Istennek a nagy hatalmát, aki egy ideig nagy hosszútűréssel elnézi teremtményeinek hetvenkedését és trónbitorlását, de végül is megmutatja, hogy Övé minden hatalom mennyen és földön, s Övé az utolsó szó. A szenvedések viharai között sokszor van alkalmam arra, hogy embertársaim figyelmét is a világkormányzó Isten mindenhatóságára irányítsam.

Március 21. Hogy megtapasztaljam az Úr szabadítását. Ézs. 43, 1—11. Apróbb bajoknál, kisebb szenvedéseknél, melyekből könnyűszerrel meg tudok szabadulni, nem egyszer abban a tévhitbe ringatom magamat, hogy emberi erő szabadított meg: önmagam, hozzátartozóim, barátaim, orvosaim ereje és képessége. A nagy szenvedések, melyeknek az elhárításánál minden emberi próbálkozás csődöt mond, egyebek mellett arra is jók, hogy megtanuljam: az Uron kívül nincs más szabadító. Ha tapasztalataim alapján ez az igazság szilárd meggyőződésemmé vált, másoknak is meggyőződéssel

tudom majd hirdetni. Hallgatóim megérzik, hogy nem üres beszéd, amit mondok, hanem élettapasztalatok vannak mögötte.

Március 22. Hogy megtanuljak mindenért hálás lenni. Zsolt. 116. Gyarló, bűnös, háládatlan szívem nagyon könnyen természetesnek veszi az Úr jótetteményeit, kegyelmi ajándékait. Mennyei Atyám épen azért kénytelen néha valamit elvenni tőlem: egészséget, családi örömöket, zavartalan munkát, megtelt templomot, eredményeket, hogy megtanuljam mindezt jobban megbecsülni, s képes legyek mindenért, még a kevésért is, hálás lenni. Mennyivel előnyösebb helyzetben vagyok, mint németországi, vagy oroszországi lelkésztestvéreim. Mégis panaszkodom? Olyan nagy kegyelem, hogy súlyosabb megpróbáltatások nem nehezednek még reám, hogy nem lehetek érte elég hálás Isten iránt.

Március 23. Hogy együtt érezzek a többi szenvedővel. II. Kor. 1, 3—7. Az a hivatásom, hogy orvos legyek, lelki orvos, nem az egészségesek, hanem a betegek, a szenvedők között. Hogyan lennék képes hozzájuk szólni, őket gyógyítani, vigasztalni, ha nem tudnám, mi a szenvedés, ha nem jártam volna a szenvedések iskolájában, s nem részesültem volna Isten vigasztalásában? Olyan idegenül hangzanék így résztvevő, vigasztaló, tanácsadó szavam, mintha a harcteret járt katonák között olyan valaki beszélne a harcterek szenvedéseiről, aki maga még soha sem volt tűzvonalban. Legyen áldott az Isten, aki a szenvedések által is azt munkálja, hogy önző, részvétlen szívem másokkal együttérző szív legyen.

Március 24. Hogy jobban vágyakozzam haza. II. Kor. 5, 1—5. Ha földi vándorútam nem lenne tövissel telehintve, egészen meg is feledkeznék ennek a végső céljáról: az örök üdvösségről. Életem és szolgálatom minden szenvedése erősíti honvágyamat, s arra indít, hogy a magam tekintetét is, vándortársaimét is az igéret földjére, a mennyei Kánaánra irányítsam. A nagy Malmivaara lelkében is a nagy szenvedések között született meg a finn evangélikus énekköltészet egyik drága gyöngyszeme: „Uram, óh add, ha vándorútam . . .“

Rossz, vagy jó tanítvány vagyok-e?

Március 25. Akik feledékenyek voltak. Zsolt. 78. 1—11. Mennyei Tanítómesterem azért kénytelen nem egyszer régi leckéket újra feladni, osztályt is ismételtetni velem, mert nagyon feledékeny vagyok. Izrael népe sokkal hamarább birtokába vehette volna az igéret földjét, ha a mult tanulságait nem felejtette volna el. Lelki növekedésemnek, előrehaladásomnak igen nagy akadálya a feledékenység bűne. Igyekeznem kell a Szentlélek ereje által mielőbb mgszabadulnom tőle, nagyon komolyan vennem és megszívlelnem az Úr minden figyelmeztetését.

Március 26. Akik hálátlanoknak bizonyultak. Luk. 17, 11—19. Bármilyen visszatetsző a kilenc hálátlan bélpoklos viselkedése, mégsem dobhatok követ reájuk, mert magam is gyakran voltam már hálátlan gyógyító Orvosommal, Szabadítommal szemben. Ha gyülekezetem, vagy családom tagjai részéről hálátlanságot tapasztalok, abban is, mint tükörben, az én hálátlanságomat láthatom meg. Amilyen mértékkel én mértem Jézusnak, olyannal mérnek nekem is. Uram, taníts meg úgy élni, hogy hálátlanságommal ne okozzak Néked fájdalmat, s ne mutassak rossz példát másoknak.

Március 27. Akik kicsinyhitűséget árultak el. Máté 14, 22—23. Ha közelebbről megfigyelem a félelem miatt kiáltozó tanítványok, vagy a megrémült Péter arcát, szégyenkezve kell beismernem, hogy nagyon sokszor hasonlítottam hozzájuk. Pedig a kicsinyhitű lelkipásztor nem lehet más, mint sűlyedő lelkipásztor. S ha a pásztor sűlyed, vele együtt sűlyed a legtöbb esetben a gyülekezet is. Uram, légy segítségül nekem az én hitetlenségemben, Lelked által erősíts meg a hitben, hogy bárhogyan háborogjon is körülöttem a tenger, én sohase a háborgó tengerre nézzek, hanem mindíg Tereád, s példámat követkessék azok is, akiket reám bíztál.

Március 28. Akik türelmetleneknek mutatkoztak. Luk. 9, 51—56. Menynyi bajt okoz önmagának is, környezetének is a türelmetlen beteg. Ha lelkipásztori szolgálatom szenvedései, csalódásai, megpróbáltatásai közt erőt vesz rajtam a türelmetlenség, ezzel csak ártok magamnak is, másoknak is, az Úr ügyének is. Türelmetlenséggel soha nem építhetem Isten országát, egyedül a türelem és szelídség lelkével. Uram, ne hagyd elfelejtenem, hogy Te milyen türelmes vagy hozzám.

Március 29. Akik boldogan tudnak szenvedni. Csel 5, 34—42. A bátor vallástevők egyike egyszer csúfosan megbukott a vizsgán, megijedt a szenvedéstől, s megtámadta Mesterét. A megszégyenülés azonban nagy hasznára vált. Ime most már milyen boldogan tud szenvedni Jézusért apostoltársaival együtt. Uram, gyávaságommal, hűtlenségemmel, megalkuvásommal sokszor hoztam én is szégyent a Te nevedre. Szeretnék egyszer már úgy élni, hogy dicsőítselek Téged az éretted való boldog szenvedéssel.

Március 30. Aki mindíg megelégedett volt. Fil. 4, 10—13. Nagy nyereség lenne számomra, ha én is olyan tanítványa tudnék lenni Jézusnak, mint Pál apostol, aki megtanulta a szenvedések iskolájában a legnagyobb tudományt, azt, hogy minden körülmények között megelégedett legyen. Tőlem függ csupán, hogy ilyen lehessek, hisz az én tanítómesterem ugyanaz, mint az Övé, s a pedagógiai képességei sem fogyatkoztak azóta meg. Ha úgy tudok reá figyelni és olyan buzgalommal tudok Tőle mindent elfogadni, mint az apostol, akkor nekem is mindenre lesz erőm a Krisztusban, aki engem is megerősít.

Március 31. Uram, tégy engem a szenvedések iskolájában figyelmes és engedelmes tanítványoddá. Zsolt. 25, 1—10. Magamat csalnám meg és vétenék az igazság ellen, ha azt merném állítani, hogy a szenvedések iskolájában jeles tanuló voltam. Tanítómesterem végtelen jóságának köszönhetem, hogy ki nem csaptak, el nem távolítottak eddig ebből az iskolából. Uram, nem akarok továbbra is iskolád szégyene lenni, adj erőt arra, hogy megváltozzam, s a legjobb, legfigyelmesebb tanulók közt foglaljak ezentúl helyet a Te örömödre, a lelkem javára, üdvösségére, s mindazoknak áldására, akiknek vezetőjévé tettél. Ámen.

Kegyelmes mennyei Atyám! Hálás szívvel köszönöm meg Néked, hogy velem sem tettél kivételt, hogy engem is, kit a szenvedések töviseitől megtépett, megsebzett juhok pásztorává tettél, beírtál a szenvedések iskolájába. Magamtól nem lett volna erőm és bátorságom beíratkozni, de Te, hogy igazi pásztorrá nevelj, kegyelmesen megcselekedted ezt. Hála Néked azért a csodálatos hosszútűrésért is, melyet velem szemben iskolalátogatá-

som eddigi ideje alatt tanusítottál. Szégyenkezve gondolok arra, hogy figyelmetlenségemmel, makacsságommal, lustaságommal és iskolakerülésemmel mennyi fájdalmat okoztam Néked. Bocsásd meg bűneim sokaságát, s az Úr Jézus Krisztus által tégy engem iskolád legjobb tanulójává, akiben mindig örömödet találod, s akit követendő példa gyanánt állíthatsz oda többi tanítványaid elé. Ámen.

Túrmezei Sándor
tokaji lelkész.

Bőjti előadások.

A mi Urunk Jézus Krisztus szenvedésének története.

H. Fuglsang Damgaar-nak,
a dán ev. egyház primásának bőjti beszédsorozata.*)

I.

A Gecsemáné kertjében.

A világ legszentebb kérdéséről, Isten Fiának szenvedéséről és haláláról beszélünk. Isten megszentelte a szenvedést, amikor fölhasználta a világ megváltására. A szenvedés az ember bűnbeesésével szakadt rá a világra és azóta sötét árnyékként kíséri útján az emberiséget évezredeken át. Mennyit szenvedett az ember! Vér és könnyfolyamok hömpölyögtek végig nyomorult földünkön! Sok millió szív megszakadt és sok sír helyezkedett egymás mellé! Minden életnek van szenvedése és csak abban tudunk bízni, aki megérti a szenvedést. Aki nem tapasztalta, mi a szenvedés, az nem ismeri az emberiséget és annak mélységes nyomorúságát. Igaz, tudjuk, hogy Isten mindenható s így mindenről tudomása van, de mégis azt mondhatjuk, hogy nem érthetne meg bennünket a magunk nagy nyomorúságában, ha nem ismerné a szenvedést. Azért ment olyan messzire határtalan szeretetében, hogy magára vette a szenvedést. Ezzel lett csak igazán eggyé velünk, amikor eggyé lett velünk a szenvedésben. Erre a szenvedő Istenre akarunk föltekinteni ezekben a csöndes órákban. Az ember maga volt az, aki a szenvedést rázúdította erre a világra és Isten megtehette volna, hogy távol maradjon a szenvedéstől. De nem tette meg. Saját személyében magára vette a szenvedést, még pedig, mivel a szeretet Istene, személyválogatás nélkül. Nemcsak ennek vagy annak az egyes

---

*) Fuglsang Damgaard, a dán egyház prímása a múlt évfolyamban közölt reformációi beszéde révén már ismeretes a Lelkipásztor olvasói előtt. Most az Úr Jézus szenvedéséről tartott négy beszédét közöljük. A szenvedéstörténetnek ezt a magyarázatát nemes egyszerűség, mélyre hatoló theológiai megértés és a keresztyén élet gyakorlati problémáinak állandó szemmel tartása jellemzi. A beszédek Kopenhágában hangzottak el.

embernek a szenvedését vette magára: a szerető Isten nem veheti magára egy ember szenvedését a nélkül, hogy ugyanakkor ne vállalja magára minden ember szenvedését. Ezért befogadta szívébe az egész világ szenvedését.

Isten szenvedése odafönt a mennyben a szeretet szenvedése volt. Nem fájdalom, betegség vagy szegénység okozott neki gyötrelmet, hanem azért szenvedett, mert látta a mi szenvedésünket, látta, hogy azért szenvedünk, mert a bűnben élünk. Az volt a szenvedés Isten számára, hogy látta, mikép tékozoljuk el életünket a bűnben. A bűn sok ember számára öröm, de Isten számára szenvedés. Mert Isten azért szállott alá ebbe a világba, hogy mindenben hasonlóvá legyen az emberhez és azért vette magára a szegénységet és a mélységes fájdalmak gyötrelmét, hogy semmi abból, amit az ember mint szenvedést magára zúdított, ne maradjon számára idegen.

Dávid törzséből gyenge ág,
Egy kisded s mégis Isten
Elhagyta égi otthonát,
Mirajtunk hogy segítsen.
Nem bírta elviselni, ládd,
Hogy elpusztuljon e világ,
Azért szállott a földre.
Jött, mert szíve sajgott belé,
Hogy fájdalmunk enyhítené,
Hogy bűnünk eltörölje.

Igy jött el Jézus Urunk és megmutatta nekünk, milyennek kell lennie az emberéletnek, milyennek kell lennie a tökéletes emberéletnek. Eljött a jó a világba és megmutatta, milyenekké kellene lennünk. De az emberek nem voltak hajlandók ezt meglátni. Meg akartak maradni olyanoknak, amilyenek. Amikor az Úr Jézus eljött, nyilvánvalóvá lett, hogy az emberek egyáltalában nem akarják a jót. Jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert az ő cselekedeteik gonoszak voltak. Igy történt, hogy arra a pontra, amely elválasztja egymástól az eget és a földet, odakerült a kereszt. Ahol csak találkozik a szeretet a gyűlölettel, ott mindíg megjelenik a kereszt, mert a szeretetnek az a fegyvere, hogy engedi magát veretni és az a legerősebb fegyvere, hogy meg is engedi magát öletni. A szeretet nem tehet egyebet, mint hogy ad és áldozatot hoz. Abban a pillanatban, amint a maga számára követel valamit, megszűnik szeretet lenni. A szeretet tesz, cselekszik, segít, sőt sebez is, de sohasem pusztán azért, hogy sebezzen és fájdalmat sem azért okoz, hogy az fájjon. Ahol szembetalálkozik a sátáni gyűlölettel, csak azt teheti meg, ami a legvégső: odaáldozza magát teljességgel. Azzal azonban, hogy odaáldozza magát, diadalmaskodik is. Ezért a mártírok vére az egyház magvetése. Ezért az az ügy, amelynek mártírjai vannak, mindig hatalmas. Ezért fél a gyűlölet a szeretettől. Ezért egészen természetes, hogy azok

az emberek és azok a mozgalmak, amelyek a gyűlöletből élnek, üldözik a keresztyénséget. A szeretet evangéliuma belülről támadja meg a gyűlöletet. Aki a gyűlöletből akar élni, annak meg kell ölnie a szeretetet. Ami gyűlölet napjainkban tombol a kereszty énség ellen, az is jórészt onnan ered, hogy a keresztyénség az Isten és emberek iránt való szeretetet hirdeti.

Jézus szenvedése, keresztje és halála a maga megdöbbentően komoly szavával arról szól hozzánk, hogy Jézus keresztje megmutatja nekünk, mi a bűn. Gyűlöljük Istent és ezért vagyunk készek arra, hogy Jézust a keresztre szögezzük és megöljük. Isten azonban a maga szeretetében szembefordul ezzel a gyűlölettel. S a gyűlöletnek nem sikerült megsemmisítenie a szeretetet. Mihelyt letért volna Jézus a neki kijelőlt útról, mihelyt visszavágott volna karddal, mihelyt angyalok légióját hívta volna maga mellé oltalmul, mihelyt büszkeséggel és megvetéssel elfordult volna attól, aki elárulta és megtagadta, abban a pillanatban vereséget szenvedett volna a szeretet. Jézus azonban egy pillanatig sem gondolt saját magára; nem szünt meg szeretni és ennek a következménye volt a szeretet győzelme. A szeretet csak egyszer győzött itt ebben a világban: azon az úton, amely Bethlehemből a Golgotára vitt. A tökéletes szeretet győzelme azonban Isten győzelme. Mert Isten a tökéletes szeretet. Itt áll tehát a kereszt és az idők végezetéig a lázadó, gonosz és hitetlen emberről szól hozzánk; s ez a lázadó indulat a maga tajtékzó, tomboló dühével a kereszt ellen támad mindenütt, ahol csak az ember a mellett dönt, hogy megmarad a bűnben. De a kereszt is hallatja szűnös szüntelen a maga szavát, amely az örökkévaló szeretetről tesz bizonyságot, arról a szeretetről, amely épen azért engedi magát megöletni, hogy megmutassa, hogy meg nem ölhető, hogy megmutassa, hogy semmiféle bűn, még az egész világ bűne sem bír fölébe kerekedni. Hiszen az a csodálatos, hogy a szeretet ép a halálban ragyog a legsugárzóbban. Minél ádázabb az ellene indított ostrom, annál erősebb. S mivel az emberek azzal sem semmisíthetik meg a szeretetet, hogy megölik, csak két út van nyitva számukra: vagy felőrlik magukat a kereszt ellen való tehetetlen tombolásukban és ebbe maguk is belepusztúlnak, vagy átadják magukat neki. S épen ez az, amit a szeretet akar; ezzel éri el a célját. Igy lesz módja reá, hogy megváltson, így lesz módja reá, hogy a helyünkbe lépjen. Mindenünket magára vette, ez pedig azt jelenti: magára vette a mi bűnünket; s nekünk adta mindazt, ami az övé volt, ez pedig azt jelenti, hogy nekünk adta a maga igaz voltát. „Ő megsebesíttetett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért. Békességünknek büntetése rajta van és az ő sebeivel gyógyulának meg (És. 53, 5.)“.

A Golgotára vivő út a Gecsemáné kertjén vezetetett keresztül. A szenvedés hordozásának az útja imádságban való tusakodáson vezetett keresztül. Jézusnak beszélnie kellett Atyjával, mielőtt megkezdődött a nagy harc sátánnal, bűnnel és halállal.

Jézus elénekelte a dícséretet tanítványaival, azokat a zsoltárokat, amelyek Isten csodálatos vezetésére emlékeztettek, amikor kivezette Izráel népét az egyiptomi rabszolgaságból. Ime, most neki magának kell kivezetnie az emberiséget a bűnnek és a halálnak a rabszolgaságából. Le a Kidron patakán keresztül, föl az olajfák hegyére ment a kis csapat, amelyet Jézus olyan gyakorta keresett föl, hogy ott imádkozzék. A tanítványok követték; az úton oda követték, de az úton visszafelé nem voltak vele. Akkorra elmenekültek minden irányban. Jézus ott állott a nagy magánosságban, szeretet nélkül, a gyűlölet tajtékzó hullámai pedig ellene zúdultak. Még attól a szenvedéstől sem kíméltetett meg, hogy az övéi elhagyják. Milyen keserű valami, ha abban csalódunk, akiben bíztunk, ha az csal meg, hagy el bennünket, akire rááldoztuk egész életünk szeretetét. Milyen fájdalmas lehetett Jézus számára, amikor hallotta Péternek és a többi tanítványnak a fogadkozását, hogy hívek maradnak hozzá. Hiszen ezek a hangos fogadkozások csak arra voltak jók, hogy annál teljesebben nyilvánvalóvá tegyék a tanítványok nyomorult voltát. De Jézus nem esik kétségbe. Ezt is elfogadja úgy, mint amit az Atya mért rá. Egyedül megy a halálba, egyedül, csak Isten van vele.

Jézus, Isten Fia a halál kapuja előtt áll, Mi a halál? Nem tudjuk; mert aki már megtapasztalta saját magán, az nem mondhatja meg nekünk. Isten ígéje azt mondja, hogy a halál a bűn zsoldja. A bűnös ember számára tehát valami természetes a halál; aki azonban szabad a bűntől, annak valami teljességgel természetellenes. Csakugyan az az Isten akarata, hogy Isten Fia meghaljon? A halálra való gondolás irtózattal tölti el tiszta lelkét. „És kezde rettegni és gyötrődni és monda nékik: Szomorú az én lelkem mindhalálig.“ Jézusnak a Gecsemánéban való lelki vívódása azt mondja nekünk, hogy Jézus ember volt, mint mi; ennek arra kell bennünket emlékeztetnie, hogy a halál valami természetellenes, amely az ember Fiát is félelemmel tölti el, ennek pedig arra kell figyelmeztetnie bennünket, hogy Ő a végsőkig hasonlatos lett hozzánk, tehát a haláltól való félelem és rettegés tekintetében is. Ez azonban egyúttal azt is mutassa meg nekünk, hogy a halálfélelem mikép győzhető meg: azzal, ha Istent keressük, ha imádságban tusakodunk Istennel. Beszélünk róla, tudakozzuk, mi az imádságban való tusakodás. Gecsemánéban megkapjuk rá a feleletet. Annak, aki bűntelen volt, így kellett imádságában tusakodnia, hogy eljusson az Atya akaratának a megismerésére. Csodálkozhatunk e hát még azon, hogy nekünk olyan nehéz megértenünk, mi az Isten akarata az életünk felől? Nem tusakodunk Istennel imádságban. Jézus Urunk abban is hasonlatos volt hozzánk, hogy tusakodással kellett eljutnia az Atya akaratának a megismerésére; amikor azonban megismerte, bizakodással és örömmel ment a maga útján.

Mi volt az, amiről Jézus ott Gecsemánéban Atyjával beszélt? Mi volt az, ami lelkét kimondhatatlan borzalommal töltötte

meg, olyan félelemmel, amely nagyobb volt, mint amilyet embereken megfigyelhetünk? Jézus látta a világ bűnét a maga teljes rettenetességében. Olyan sátáni volt ez a bűn, hogy még a szentre, a tisztára, a jóra, Isten tulajdon Fiára sem átallotta rávetni a kezét. Megbocsátható az ilyen bűn? Nem kell é azt, aki kezét Isten Fiára vetette, örök kárhozatba döntenie? Jézus tudta, hogy Ő a világ megváltására jött; nem lesz-e ilyen módon Ő, Isten Fia és a világ Megváltója, a világ elkárhozásának az oka, ha a világ megöli őt? A jónak nincs semmi hatalma a világban? A bűné és a gyülöleté az utolsó szó? A szeretet hiábavaló? Megváltható-e egyáltalában egy ilyen emberiség? S meg akarja-e Isten váltani? A testnek a haláltól való irtózásához a lélek szörnyű gyötrelme járul és az Úr Jézus nagy szorongattatásában Atyjához kiált. Halálfélelme nőttön-nő, de egyúttal imádságának bensőségessége és ereje is növekszik. A verítéknek, amely vércseppek gyanánt hull a földre, nemcsak a félelem az oka, hanem egyúttal az imádságban való tusakodás is. Ami lelkét gyötri, az nem a saját magára való tekintet, hanem az az aggodalom, hogy hátha nem ismeri meg az Atya akaratát és így nem lép az Atya útjára. Minden alkalommal azért imádkozik, hogy az Atya akarata legyen meg és ez az imádság, amely kész a maga akaratának az Isten akarata alá való rendelésére, mindíg meghallgattatást nyer. Isten meghallgatja Jézus imádságát. „És angyal jelenék meg néki mennyből, erősítvén őt.“ S most megkapta az Úr Jézus a világosságot Isten akarata felől: „Én szerelmetes fiam!“ — szól hozzá Isten. Most láttad a bűn hatalmát. Láttad, hogy az emberek nem akarják, nem is tudják a jót cselekedni. Láttad, hogy az életük Istenük ellen való lázadás. De én nem akarom elhagyni őket. El akarom venni róluk bűnüket és nyomorúságukat, a szenvedést és a halált és mindezt reád vetem. Te vagy Isten Báránya, aki hordozza e világ minden bűnét. A világnak meg kell váltatnia; ezért kell elszenvedned a keserű halált.

Erre csönd lett a Megváltó szívében. Megértette, hogy Isten a maga örökkévaló szeretetében és kifürkészhetetlen bölcsességében a legnagyobb bűnt, amit valaha az ember elkövetett, föl akaraja használni a világ megváltására. A kereszt fája a váltság fájává lesz. Amikor a bűnösök fölhurcolják Jézust a Golgotára, ő hordozza terhüket, hordozza annak a bűnnek a terhét is, amelyet ép akkor készülnek elkövetni.

Mialatt Jézus imádságában mennyei Atyjával tusakodott és győzött, alávetvén magát az Atya akaratának, tanítványai aludtak. Jézus nem azért feddi meg őket, mert nem vesznek részt tusakodásában. Azért inti őket szeretettel a magukra való vigyázásra, hogy a kísértés órájában el ne essenek és kárt ne valljanak a lelkükben. Ilyen Jézus. Megváltásunkat munkálja, mialatt mi a bűn álmát alusszuk. Mindent végbevitt értünk és most sem fárad el, emlékeztetve, intve bennünket, hogy fogadjuk el tőle az áldást. Hála neked, Úr Jézus, hogy Te kész vagy

minden mi bűnünk elhordozására! Hála neked, hogy nem hagysz bennünket nyugton, hanem állandóan ott állasz a szívünk ajtaja előtt és zörgetsz!

Most már tudja Jézus, mi az Atya akarata. Nyugodtan megy tovább a maga útján. Már nem gondol többé arra, hogy elmúljék tőle a pohár. Útja most már egyenest a Golgota felé vezet. Tudja, hogy itt az óra, Isten órája, amikor a nagy csapásnak rá kell méretnie a bűnre és a halálra és a poklokra. Beleveti magát a harcba. „Keljetek föl, menjünk!“ — mondja tanítványainak. Elébe megy az árulónak s azoknak akik vele jönnek. Isteni méltóság sugárzik alakjáról. Visszahőkölnek, amikor meglátják. A földre esnek. Jézus maga lép eléjük. Nem menekül. Nem szolgáltatja ki tanítványait. Elfogadja az áruló csókját. Júdás az ő szemében nem ellenség; Isten parancsát látja benne, amelyet szeret. Engedelmeskedik Istennek. Ez az engedelmesség az, amely mint erő lüktet szenvedésében. Abban a szenvedésben, amelyet ellenkezéssel vállalunk, nincsen erő, a szeretetből és az engedelmességből vállalt szenvedésben azonban megváltó erő van. Ilyen volt a Megváltó szenvedése. Nem ellenségei kényszerítették bele ebbe a szenvedésbe; önként vállalta Atyjával való egyetértésben. Ennek a szeretetnek a szenvedése a legnagyobb hatalom ezen a jelenvaló világon. Ez Isten felelete a bűnre. Ez Isten könyörülő kegyelmének a tartalma. Erről valljuk az ének szavával:

Jéghegy olvad el szavára,
Zárt kapuknak hull le zára:
Hófehérré lesz a szív.

II.

A főpap udvarában.

Júdás csókkal árulta el az embernek Fiát. A szeretet jele a bűn kezében az árulás jelévé lett. Igy mérgez meg a bűn mindent. Minden tekintet nélkül használja föl a szeretetet és mindazt, ami szent az ember szemében a maga gonosz céljaira. Jézus azonban nem szűnt meg szeretni Júdást; a megtévelyedett fiút látta benne, akinek mégegyszer akkora szeretetre van szüksége. Még a gyötrelmek útjain is gondolt Júdás megmentésére.

A poroszlók, imé, összekötözik Jézus tiszta kezeit. Ezeket a kezeket, amelyek csak áldottak, amelyekkel nap-nap mellett megérintett egy-egy beteget, hogy meggyógyítsa, amelyeket nap-nap mellett kinyújtott a szegények felé, hogy segítsen rajtuk, ezeket a kezeket, amelyekkel ölébe vette a kis gyermekeket — ezeket a kezeket most körülhurkolják és mint valami gonosztevőt, elhurcolják az ártatlant. Nem akarjuk részletesebben kiszinezni, hogy drága Megváltónkat durva és könyörtelen lökések és ütések, nyers hahota és vad kiáltozás között mikép vezetik el a Gecsemáné kertjéből. Csak arra emlékeztessük egymást, hogy ezek

ugyanazok a kezek, amelyek kitárulnak felénk az oltárunkról és amelyek hívják mindazokat, akik megfáradtak és megterheltettek: ezek a kezek voltak azok, amelyekre ráhurkolták a kötelet.*)

A sötétség eltakarja ezt a cselekedetet. A sötétség cselekedeteihez sötétség illik.

Jézus egymagában áll a gyülöletnek közepette. A tanítványok, akiknek az nem adatott meg, hogy karddal küzdjenek érte, akiknek azonban ott kellett volna állniok mellette a maguk szeretetével, elmenekültek minden irányban. Megcsodáljuk azokat az embereket, akik kitartanak vezetőjük mellett a veszedelem órájában s akik halálba is mennek vele; itt még ennek a tisztára emberi csodálatnak sincs alkalma arra, hogy megnyilatkozzék. Itt nincs hősiesség; itt olyan siralmas emberi hitványságot látunk, amely még a világ gyermekeinek is arcukba kergeti a szégyen pírját.

De egy ott van a tanítványok közül Jézus mellett. Ez Júdás. Júdás, az áruló az egyetlen a tanítványok közül, aki ott van Jézus közelében, mikor utolsó alkalommal teszi meg az útat az Olajfák hegyéről Jeruzsálembe. Ilyen egymagára maradhat a szeretet; annyira juthat, hogy végül is a gyülölet oldalán kell haladnia, majd pedig szembe nézve vele meg kell állania a nagy próbát. Vajjon nem ez volt-é az az út, amely felé Júdás sodródott? Vajjon nem ez volt-é a legrettenetesebb ítélet, amelyet el kellett vennie, rettenetesebb annál, mint amikor a kötelet nyakára vetette és a mélységbe dobta magát. Vannak, akik azt vélik, hogy Júdás azért árulta el Urát és Mesterét, mert ilyen módon akarta cselekvésre kényszeríteni, így akarta rákényszeríteni arra, hogy megmutassa hatalmát, kinyilatkoztassa magát, mint Messiást. Júdás belefáradt abba, hogy csak Jézus beszédét hallgassa arról, milyen közel van Isten országa; jőjjön hát el Isten országa; látni akarta; legyen nyilvánvalóvá, hogy van-e valóság Jézus szava mögött vagy csak puszta szóbeszéd az. Csalódott ember volt Júdás. Belefáradt az emberek gúnyolódásába; rajta, építse meg a Messiás a maga országát s ő is, Júdás is, ülhessen vele együtt trónra és ítélje vele együtt Izráel tizenkét törzsét. Hogy csakugyan így gondolkodott-e Júdás, azt nem tudjuk. Egyet azonban tudunk: nem akart Isten útján járni; nem akarta megvárni Isten óráját. Ne Isten akarata legyen meg, hanem az övé. Ezért lett készséges eszközévé a sátánnak. A sátán pedig értette a módját, hogy felhasználja ezt az eszközt, amely keze ügyébe került. Elérkezett a sátánnak, a sötétség hatalmának az órája.

Jézus és Júdás! A szeretet és a gyűlölet egymás mellett haladnak a sötét éjszakában. Úgy látszott, mintha ez a sátán diadalmenete volna. De mi történt Júdással? Nem úgy tekintett-e reá is Jézus, mint ahogy Péterre tekintett? Nem ezen az úton szüle-

---

*) Szerző Thorwaldsen Krisztus-szobrára gondol.

tett-e meg Júdás szívében a kétségbeesés? Nem lobbant-e fel szívében Jézus szeretete, mint emésztő tűz? De már késő volt! Késő! Van egy „már késő“ mindnyájunk számára. Ez az élet mélységes komolysága. Úgy odaadhatjuk magunkat a bűn hatalmába, hogy nincs számunkra út visszafelé. Olyan hatalmat adhatunk a sátánnak magunk fölött, hogy el nem bocsátja többé a maga zsákmányát és megmutatja magát a maga irgalmatlanságában. Igy mutatja meg a bűn a maga igazi arculatját. Ha engedjük, hogy a sátán szolgái fölhasználjanak bennünket a bűn véghezvitelére, utána eldob bennünket magától harsogó gúnyhahotával, átenged a magunk kétségbeesésének. A sátán és a bűn megkísért, elbuktat, szeretetet, részvétet, segítő irgalmasságot azonban nem ismer. S mégis lehetséges lett volna még a szabadulás Júdás számára! Akkor, amikor még ott ment Jézus oldalán, odavethette volna magát elébe és kérhette volna: Uram, könyörülj rajtam. Mi történt volna akkor? Az örök szeretet így szólt volna: Júdás, barátom, te a hóhérok kezébe adtál engem, s én most a halálba megyek, hogy számodra is váltságot szerezzek. Kiontom véremet, hogy neked is békességed lehessen. Bízzál fiam, bűneid megbocsáttatnak. Igy szólt volna Jézus. De Júdás nem borult elébe. Sátán keményen fogta a maga zsákmányát. Felhasználta Júdásnak az emberektől való félelmét, hogy gyáván ott marassza. Mit szólna hozzá a tömeg, ha Jézus lábai elé vetné magát? Nem, inkább végigmegy a bűn útján, mintsem hogy fölidézze maga ellen az emberek gúnyját. Júdás nem tette meg a lépést Jézus felé, míg egy úton ment vele még és így azután elváltak útjaik egymástól. Elváltak egymástól mindörökre. Ha a mi útunk elválik Jézus útjától, az is elindul lefelé a kétségbeesés és kárhozat mélysége felé.

Jézus tovább ment a szenvedés útján. Miért? Hogy megváltson olyan embereket, mint Kajafás és Péter, hogy megváltson téged és engemet.

Jézust Annáshoz és Kajafáshoz vezetik. Kajafás volt a főpap. A nép élén állott. Csodálatos, hogy a nép vezetője romlásba vezeti a maga népét. Abban a pillanatban fordul ebbe az irányba, amelytől fogva a magáét keresi. Ez az, amit Kajafás cselekedett. Jézus növekvő befolyása félelemmel töltötte el. Nem azért dolgozott, hogy a jóság és a szeretet és az igazság győzedelmeskedjék mindenekelőtt, hanem azon igyekezett, hogy a hatalom az ő kezében maradjon. Csodálatos látni, hogyan tud Isten egy ilyen embert fölhasználni a maga üzenetének hirdetésére. De hiszen ez ugyanaz az Isten, aki az emberiség legnagyobb gonosztettét fölhasználta a világ megváltására! Kajafás egyszer már anélkül, hogy tudta volna — kimondta Jézus szenvedésének mélységes értelmét. Lázár föltámasztása után történt. János apostol így mondja el a maga evangéliumában: „Egybegyűjték azért a papifejedelmek és a farizeusok a főtanácsot és mondának: Mit cselekedjünk? mert ez az ember sok csodát mível. Ha ekképen hagyjuk őt, mindenki hinni fog ő benne: és eljőnek

majd a rómaiak és elveszik tőlünk mind e helyet, mind e népet. Egy pedig ő közülök, Kajafás, aki főpap vala abban az esztendöben, monda nékik: Ti semmit sem tudtok, meg sem gondoljátok, hogy jobb nekünk, hogy egy ember haljon meg a népért és az egész nép el ne vesszen. Ezt pedig nem magától mondta: hanem mivelhogy abban az esztendőben főpap vala, jövendőt monda, hogy Jézus meg fog halni a népért; és nemcsak a népért, hanem azért is, hogy az Istennek elszéledt gyermekeit egybegyűjtse (Ján. ev. 11:47—52).“

Jézusnak meg kellett halni a népért. Meg kellett halnia Istennek elszéledt gyermekeiért. Meg kellett halnia éretted és érettem.

Azok közé, akikért meghalt Jézus, tartozott az ő nagy apostola, Péter is.

Hogy cselekedhette Péter azt, amit cselekedett? A feleletet megtaláljuk újtestámentumunkban! „Mert mindnyájan vétkeztek és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül, megigazulván ingyen az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltság által (Róma 3:23—24).“ „Amint meg van írva, hogy nincsen csak egy igaz is (Róma 3:10).“ Péter nagy volt mint ember, a legnagyobb volt az apostolok között. Amikor Jézus először látta, így szólt hozzá: „Te Simon vagy, a Jóna fia; te Kéfásnak fogsz hívatni (Ján. 1:43).“ Kéfás sziklát jelent. Pétert arra szemelte ki Jézus, hogy sziklaember legyen. Egy más alkalommal azt mondja, hogy emberhalásszá teszi. Ő kapta azt a kinyilatkoztatást Istentől, hogy Jézus Isten Fia. Ő fogadott hűséget az Úrnak azon a napon, amikor sokan a tanítványok közül megbotránkoztak Jézusban és elfordultak tőle. Ekkor mondta Péter: „Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van te nálad. És mi elhittük és megértettük, hogy te vagy a Krisztus ,az élő Istennek Fia (Ján. 6:68—69).“ Úgy vélte, hogy Jézussal való kapcsolata olyan szoros, hogy semmiképp sem szakadhat el tőle, hogy együtt tudna vele a halálba is menni. Ime, még az is tévedhet a maga megítélésében, aki a legnagyobb Isten országában.

Bárha birtokodba' volna
E világi száz jelesség,
Elbukástól mely megóvna,
Nincs olyan tökéletesség.

Jézus az egyetlen, aki nem téved, amikor képet alkot magának rólunk. Ő jobban ismer bennünket, mint ahogy mi ismerjük magunkat. Tekintete átjárta Pétert is és tudta, hogy az téved a maga megítélésében. Ezért mondta meg neki, hogy meg fogja tagadni őt. Jézus tudta, hogy Péter szíve még nem teljesen és tökéletesen az övé. Ezért mondja, hogy még meg kell térnie neki, hogy atyjafiait erősíthesse (Luk. 22:32.). Péter nem ismerte még a Jézus szenvedéseivel való közösséget és feltámadásának erejét. Jézusnak meg kellett halnia és föl kellett támadnia, hogy Pétert kősziklaemberré tehesse. Csak a kősziklaember, csak az nagy Isten országában, aki Jézus feltámadásának erejé-

ben él. Péter még a maga erejében élt. Ezért is aludt el a Gecsemáné kertjében. Ezért volt azok között a tanítványok között, akik elmenekültek. De így történik meg az is, hogy menekülés közben föleszmél; megáll; meggondolja magát; megfordul. Kétségtelen, hogy a legbecsületesebb szándék vezeti, amikor visszafordul, hogy Jézus közelében lehessen. Olyan közel van hozzá, hogy láthatja. Ez az éjszaka a válság, az átalakulás éjszakája Péter életében. Ő is földi dicsőség országában reménykedett az utolsó percig; a fegyverek hatalmában bizakodott; most, amikor Jézus kiszolgáltattatott az emberek kezébe, alapjaiban rendült meg hite. Csalódás és emberfélelem vitte rá, hogy átkozta magát és esküdözött: „Nem ismerem ezt az embert!“ Nem akarom, hogy valami közöm legyen hozzá! Minden reménységem semmivé lett. A jövő szempontjából veszedelmes, hogy valami közöm legyen ehhez az emberhez. Itt az ideje, hogy megszakítsam a vele való összeköttetést. Minden forr és kavarog a Péter lelkében. Ekkor hátrafordul az Úr és Péterre tekint. Nem megvetéssel, nem haraggal, nem is csalódottan vagy keserűséggel. Nem, Péter azt a szeretetet látta meg ebben a tekintetben, amelyet azelőtt még sohasem látott. Ez megtörte a szívét. Nemcsak azért, mert megismerte a maga nyomorult és gyáva voltát. Nem, nagyobb oka volt ennek. Ezen az éjszakán azt ismerte meg, amit később levelében ezekkel a szavakkal mond ki: „a szeretet sok vétket elfedez (I. Péter 4:8.).“ Ott állott az, akiről később ezt írta: „Aki bűnt nem cselekedett, sem szájában álnokság nem találtatott: aki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre: aki a mi bűneinket maga vitte fel testében a fára, hogy a bűnöknek meghalván, az igazságnak éljünk: akinek sebeivel gyógyultatok meg (I. Péter 2:22—24.).“

Péter elérkezett a mélyre.

Nem volt a tanítványok között; most azonban nyilvánvalóvá lett, hogy ő is egy sorban áll a többiekkel. Ő is elbukhatott; de viszont ő is megállhatott Isten erejében. Ő neki is el kellett buknia, hogy megalázkodjék és abbahagyja a saját erejében és állhatatosságában való merész bizakodást; mert csak így érthette meg, hogy neki is szüksége van a mi Urunk, a Jézus Krisztus vére által való nagy megtisztulásra és az ő feltámadása erejében való megújulásra.

S most még egy kérdés van hátra, amikor a szenvedéstörténetnek ezen a szakaszán elmélkedünk, de az a felelet, amelyet erre a kérdésre adunk, mindenek fölött való jelentőségű.

Miért van Jézus Krisztus keresztjének ilyen ereje? Jézus megmondja maga: Isten Fia vagyok. Ez a szenvedéstörténet nagy titka; ez a szenvedéstörténet minden értelem fölött való gazdagsága. Isten Fia szenved és meghal. „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen (Ján. 3:16.).“ Nem minden vér tisztít meg a bűntől. Nem minden ke-

reszt vált meg. Keresztek ezreit állították fel a régi időkben, amikor a kivégzési módoknak ezt a legborzalmasabbikát használták gonosztevők megbüntetésére, azonban csak egy kereszt volt az, amely váltságot szerzett. A Jézus keresztje. S nemcsak azért szerzett váltságot, mert önként vállalta a keresztet, hanem azért, mert ő, aki vállalta, Isten Fia volt. A te, meg az én vérem nem tisztít meg senkit a bűntől. Jézusnak, Isten Fiának a vére tisztít meg minden bűntől. Ez törli el Péter bűnét; ez törölhette volna el Júdás bűnét is. Ez törölte el a lator bűnét a kereszten. Az a férfi, aki megfordult és Péterre tekintett, Isten báránya volt, aki hordozta e világ minden bűnét. Ezért az ő szenvedése és halála nem vereség volt, hanem győzelem. Ezért írhatta később Péter, amikor a Lélek már megvilágosította számára a Megváltó halálának titkát: „Áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újonnan szült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által (I. Péter 1:3.)." S ha te, meg én olyan mélyre esnénk, hogy Urunkat és Megváltónkat háromszor megtagadnók; ha elátkoznók magunkat és esküdöznénk, hogy nem ismerjük őt; ha olyan hitványakká lennénk, hogy Júdásként elárulnók harminc ezüst pénzért vagy még kevesebbért — ha Péterhez hasonlóan a bűnbánatnak keserű könnyeit sírnók, akkor Jézusnak, Isten Fiának vére megtisztíthatna bennünket minden bűntől. Igy mi is megtapasztalhatjuk a kereszt erejét. A kereszt ereje onnan van, hogy Isten maga az, aki magára vállalja a mi bűneinket és annak minden következményét. Isten nemcsak együtt érez velünk; nemcsak részvéttel van irántunk. Az együttérzés és a részvét lehet akármilyen erős, semmit sem jelent számunkra, ha nem vezet cselekvésre. Isten azonban cselekedett értünk; ezt a kereszten tette meg. Senki sem mondhatja Istenről azt, hogy nem ismeri szenvedéseinket végső gyökerükig. Maga hordozta valamennyiüket. Azt a büntetést, amelyet ő szabott ki a bűnre, saját maga vállalta el. A bűn büntetése a halál. Amikor Isten a halálba ment, a mi büntetésünket hordozta.Ez olyan nagy és megfoghatatlan rejtély, hogy nem akarjuk erőnk végső megfeszítésével megkísérleni megmagyarázását és megértését. Azon az egyetlen módon akarjuk elsajátítani, amely lehetséges számunkra. Ez pedig a hit. Hit által kell megragadnunk azt, amit Isten a keresztről mondott: hogy az bolondság és botránkozás a világ számára, de Istentől való bölcseség, és erő, mert Isten ezt az útat választotta, hogy megváltson bennünket. Miért nem választott más útat? A legnehezebb útat akarta végig járni, azt a nehéz útat, amelynél nehezebbet ember nem járt végig. A kereszt ereje onnan van, hogy Isten maga és az ő örök szeretetének az akarata hat a keresztben. Ha meg akarod próbálni, hogy megragadd ezt a szeretetet, ha kész vagy szemtől-szembe odaállani elébe, ha engeded, hogy át meg áthasson, akkor meg fogod tapasztalni, hogy van ereje, van ereje olyan szívek megolvasztására is, amelyek hidegek, mint a jég és kemények, mint az acél. Ez a szeretet nem

mond le rólad. Téged is keres, keres úgy, amint vagy: minden bűnöddel együtt. Jézusnak, Isten Fiának vére megtisztít minden bűntől.

Várasz reám, nem vetsz meg engem,
Bűnös mellett légy mellettem
A vigasztalás Lelkével
S add, hogy sírjak, úgy, mint Péter!

III.

A helytartó előtt.

Jézus a főpapi tanács előtt vallást tesz arról, hogy Isten Fia. A zsidók nem értették meg Isten szeretetét, amely abban lett nyilvánvalóvá, hogy emberré lett és meghalt bűneinkért. Az, ami a világnak váltságot szerzett, az ő szemükben halálos gonosztett volt. Igy gondolkodnak a zsidók mind a mai napig. Nem akarnak rátérni Isten útjára, amely azt vezeti megigazulásra, aki hit által elfogadja Jézus szenvedését és halálát. A maguk erejéből akarnak megigazulni Isten előtt. De békességet csak akkor találnak, ha rátérnek arra az útra, amely Isten akarata szerint az üdvösségre vezető egyetlen út. Te is, én is csak akkor találjuk meg a mennybe vezető útat, ha meghajlunk Isten végzése előtt, ha a békességet a fájdalmak emberénél keressük a Golgotán. Ő csöndben ment végig a maga útján, szenvedésről szenvedésre. Semmiben sem ellenkezett; nyugodtan pihent az Atya akaratában. Szíve lánggal égett az emberek milliói iránt való szeretettől, akik az Ő sebei által nyernek gyógyulást. Állandóan társalog az Atyával és pillanatról pillanatra igy szól hozzá: „Legyen meg a te akaratod!“ S minden pillanatban imádkozik mindazokért, akik kínszenvedést okoztak neki: „Atyám, bocsáss meg nékik, mert nem tudják, mit cselekesznek!“ Reád is gondolt, minden szenvedésének közepette. Látott téged; látta minden te bűnödet; látta az egész világ bűnét. Senki sem látta a bűnt olyan rettenetes alakban, mint Jézus, senki sem tekintett bele úgy az emberi szívnek mélységes megromlottságába és eltorzultságába, mint Jézus. De minden szenvedésének közepette mind jobban megvilágosodott előtte: „Ha ilyen az ember, akkor csak én válthatom meg.“ Szívének keménységét csak Isten szeretete győzheti meg. — Sem te, sem én nem vagyunk kivételek; ha ott lettünk volna, mi is azt kiáltottuk volna: „Feszítsd meg, feszítsd meg!“ Ha az egész világ ott lett volna, az is ezt kiáltotta volna. Az emberek jobban szeretik a sötétséget, mint a világosságot; mert az ő cselekedeteik gonoszak.

Hajnalodott. Nagypéntek volt virradóban, az a nap, amikor az emberek meggyilkolták Isten tulajdon Fiát, az a nap, amikor a gyűlölet szövetséget kötött a hazugsággal és gyávasággal és azt hitte, hogy elérte célját. Jeruzsálem utcáin egy em-

bercsoport törtet előre magán kívül a tomboló gyűlölettől. Legszívesebben köveket kapnának föl, hogy megkövezzék, mint ahogy később tanítványát, Istvánt megkövezték. De Róma fölöttük tartja erős kezét. Igy tehát a római helytartó, Pilátus elé mennek; nem valami apró népecske tehát az a világ valamely félreeső zugában, amely majd meggyilkolja Jézust. Maga a világhatalom fog ítélkezni fölötte. Az egész világ neki lát, hogy keresztre juttassa. A legfőbb emberi igazságszolgáltatásnak volt az az utolsó szava, hogy halálra ítélte az örök szeretetet.

Igy kerül Jézus a római világhatalom képviselője elé. A világ legnagyobb országának és Isten örök országának ez volt az első találkozása. Itt áll a római tisztviselő az egész világ hatalmával maga mögött és szemben vele egy magányos, elhagyott és szenvedő ember. Senki sem gondolhatta, hogy három évszázad múlva ez a hatalmas birodalom romokban hever, míg Jézus országa győzelemről győzelemre halad.

S ember nem tudhatta, hogy mielőtt alászáll a nap nagypéntek estéjén, az ördög porban hever, a sátán országa le lesz győzve, a bűn és a halál hatalma meg lesz törve.

Hogyan győzedelmeskedhetett ez a magános szenvedő a világ és a pokol hatalmasságai fölött?

Azért győzedelmeskedhetett, mert király volt. De hát a zsidók nem királyt vártak? Királyt vártak, csakhogy nem olyant, amilyen Jézus volt. „Az én országom nem e világból való.“ Ezért nem akartak a zsidók közösséget vállalni vele; ezért nem vállalnak vele ma sem szívesen közösséget az emberek. Szívünk a világhoz ragaszkodik és nem akarunk elszakadni a világtól csak azért, hogy valami olyan bizonytalanban részesüljünk, ami nem e világból való. Jézus nem ígér sem gazdagságot, sem tekintélyt, sem emberi, testi erőt, egyszóval semmit abból, ami kielégíti az érzéket vagy kedves a testnek és a vérnek. Nem ígéri nekünk a világ tetszését és kegyét, sőt megmondja előre, hogy a világ gyűlölni fogja és meg fogja vetni az övéit. Ez az oka annak, hogy a világ fiai semmi közösséget sem akarnak vele vállalni. Jézus országa nem kívánatos az olyan ember számára, aki a maga számára akar valamit. Jézus országa a bűnösök számára való, azok számára, akik a bűnök bocsánatában keresik a békességet gyötrődő lelkiismeretük számára, akik az élet mindenféle gondjai közepette Isten atyai szeretetében keresik a vígasztalást, akik az örök életre törekesznek, mert még fogva tartja őket a bűn és a halál hatalma. Jézusnak ez az országa nem szemmel látható. Ennek az országnak a vitézei nem hadakoznak a test fegyvereivel. Csak egy fegyvert ismernek: a szeretetet. A szeretet azonban a legnagyobb hatalom ebben a jelenvaló világban is. S az, akinek része van a szeretetnek ebben a láthatalan világában, amely nem e világból való, az biztosította a maga számára a győzelmet az ideigvalóságban és az örökkévalóságban egyaránt. Győzelme azért bizonyos, mert ve-

le van az Isten. Jézus az Istentől jött és ezért mindaz, amit mond, igazság. Jézus azért született és jött e világra, hogy bizonyságot tegyen az igazságról. Azért jött, hogy megmondja nekünk az igazságot Isten felől és felőlünk. Az igazság, amelyet Isten felől hirdet, az, hogy Isten szerető Atya, aki meg akar váltani bennünket a bűn és a halál hatalmából, egyúttal azonban szent Isten is, aki gyűlöli a bűnt és megköveteli akarata iránt való engedelmességet, aki emésztő tűz és aki felől meg van írva, hogy rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni. Az ember felől való igazság az a lesújtó tény, hogy elveszett bűnösök vagyunk, akik nem az Isten, hanem dacosan a magunk akaratát akarjuk keresztülvinni; hogy gyűlöljük a világosságot, hogy nem akarjuk meghallgatni az igazságot, hogy nem hiszünk az igazságnak, hanem mindíg azon mesterkedünk, hogy megkerüljük, ha meg akar ítélni bennünket. A hízelgést és a hazugságot szívesen hallgatjuk, de a felőlünk való igazság nem hangzik kellemesen a fülünknek. Mert a felőlünk való igazság az, hogy nincsen egy igaz sem közöttünk; nincs, aki keresné Istent, nincs egyetlen egy sem. Az az igazság, hogy nem vagyunk az igazságból valók és nem akarjuk hallani az igazságot. Azt még csak meghallgatjuk, hogy Isten a szeretet, de azt nem, hogy azt követeli a bűnöstől, hogy megtérjen és éljen. Azt még meghallgatjuk, hogy Isten meg akar váltani bennünket, de, hogy az elveszett bűnösöket akarja megváltani, azt már nem. „Aki az igazságból való, hallgat az én szómra.“ Aki elfogadja lelkiismeretében Isten ítéletét, aki nem futamodik meg, ha Isten szól hozzá, aki engedelmeskedik, ha Isten megmutatja neki az útat, az az igazságból való. Jézusnak Pilátushoz intézett szava lelkiismeretbe markoló figyelmeztetés a római tisztviselő számára. Az lehetetlen lett volna, hogy Pilátus a teljes igazságot ismerje. Ezt nem is várja tőle Jézus. De azt igen, hogy engedelmeskedjék annak, amit abban a pillanatban igazságként megismert. S ez az igazság, amelyet Pilátus megismert, az volt, hogy Jézus ártatlan. S így vállalnia kellett volna a végsőkig menő harcot ennek az igazságnak a diadaláért. Ilyen módon tovább vezethette volna Jézus a teljes igazság megismerése felé. De Pilátus nem az igazságból való; nem engedelmeskedett ugyanis annak, amit igazságként megismert. Az ő esetében így megfigyelhetjük, micsoda rettenetes következményei vannak annak, ha valaki nem engedelmeskedik az igazságnak. Pilátusnak az igazság iránt való engedetlensége azt vonta maga után, hogy ő juttatta Isten Fiát keresztre. Neki magának nem volt kifogása Jézus ellen; egyéniségének fenséges, felsőbbséges mivolta egyenest megragadta; sőt többszörös kísérletet tett arra nézve, hogy kiszabadítsa Jézust vádlóinak a kezéből; de nem volt kezdettől fogva engedelmes az igazsággal szemben. Szeretett volna igazságos bíró lenni, de arra nem volt bátorsága, hogy félrelökje az igazságtalanság cinkosait. Mindkettőt akarta: szolgálni akart az igazságnak is, a hazugságnak is és ennek következménye lett aztán az ő nagy

bűne. Igy van ez mindíg. Mihelyt az igazságnak is, a hazúgságnak is akarunk szolgálni, a valóságban csak a hazúgságnak szolgálunk s ez a kárhozat útjára sodor bennünket.

A szenvedéstörténetnek ez az egész szakasza arról szól, hogy Pilátus mikép akar hiábavaló próbálkozással kitérni az elől, hogy elkövesse a világtörténelem legnagyobb vétkét. Nem sikerült, mert nem engedelmeskedett az igazságnak és így rákerült a hazúgság lejtőjére. Kétfelé sántikált. Nem mert úgy dönteni, ahogy döntenie kellett volna. Azon mesterkedett, hogy a felelősséget másokra hengerítse át.

Elküldi Jézust Heródeshez, de ez csak abban erősíti meg, amit úgy is tudott, mert hiszen Heródes sem talált bűnt Jézusban. Megpróbálta felkölteni a nép igazságérzetét, amikor felszólította őket, hogy válasszanak Jézus és Barabbás között. Aztán a részvétet azzal akarja felkölteni bennük, hogy megostoroztatja Jézust.

A mi Urunk, Jézus odahajtja tehát hátát a korbácsütések alá. Olyan kegyetlen és súlyos büntetés volt ez, hogy akárhányszor ki sem bírta az elítélt. A korbácsszíjak végükön az ólomgombokkal véresre verték Jézus meghajlott hátát. A töviskoronát belenyomták homlokába. Kezében a nádvesszővel és vállán a bíborköpennyel tűri Jézus a katonák csúfolódását. Bizonyára nem tudták mit cselekesznek. De Jézus tudta. S mialatt verték, könyörgött értük, hogy váltságot és gyógyulást nyerjenek azokban a sebekben, amelyeket ők maguk ütnek most rajta. Nem tudjuk, hogy eljutott-e közülök később valamelyik a Jézusban való hitre. Talán az örökkévalóság rejtegeti számunkra azt a titkot, hogy egyikünk vagy másikunk leborul a Bárány trónja előtt és megvallja: „Uram, én is ott voltam azoknak a sorában, akik azokat a sebeket ejtették rajtad, melyek megnyitották számomra a paradicsomot. S akkor majd így szól Jézus: „Bízzál, a te bűneid is tisztára mosattak a Bárány vérében.“ Nagypéntek reggelen beteljesült a próféta szava: „Kínoztatott, pedig alázatos volt és száját nem nyitotta meg, mint bárány, mely mészárszékre vitetik és mint juh, mely megnémul az őt nyirók előtt; és száját nem nyitotta meg! A fogságból és ítéletből ragadtatott el és kortársainál ki gondolt arra, hogy kivágatott az élők földéből, hogy népem bűnéért lőn rajta vereség (És. 53:7—8.)?!“

Ime, így indul el Isten Báránya, aki hordozza mind e világ bűneit, a Golgota felé! Imhol az ember! Ecce homo!

Állj meg csöndes szívvel ebben a bőjti időben és tekints Megváltódra! Imhol az ember!

Megváltód szenvedése eltölti-e részvéttel szívedet, megtölti-e könnyekkel a szemedet? Sírjatok, minden szemek, sírjatok, sírjatok, bárcsak véres könnyeket hullathatnátok! Hiszen, utóvégre, jó, ha részvétre indítja szívedet Megváltód fájdalmának látása. De nem megindultság és részvét az, amit ő jutalmul óhajt. A síróknak azt mondja, amit néhány órával később, a fájdalmak útján, a Golgotára mentében, Jeruzsálem leányainak mondott:

„Ne én rajtam sírjatok, hanem ti magatokon sírjatok és a ti magzataitokon."

Imhol az ember! Lásd az emberek bűnét, lásd a magad tulajdon bűnét, amint ránehezedik erre az emberre. Rátekinthetsz-e úgy, hogy meg ne döbbenj? Ime, így cselekszenek az emberek az igazzal. S látod az ordítozó tömeget a helytartó palotája előtt? Hiába keresel itt részvétet, könnyet a szemekben. Csak egyetlen egy bősz kiáltást hallasz: „Vidd el ezt! Feszítsd meg!" S gondold meg: ezek a mi testünkből való test, a mi vérünkből való vér voltak. A mi szívünk ugyanolyan, mint az ő szívük. Ezrek és ezrek járnak közöttünk nap-nap mellett, akiknek a szíve ízzik a krisztus-gyűlölettől. Ha megtehetnék, újra lehoznák Krisztust a mennyből, hogy újra keresztre feszíthessék.

Imhol az ember! Minden egyes seb és minden egyes vércsepp Isten szeretetéről beszél. Ezt tettem érted én; mit teszel értem te? Nem azt várja Jézus, hogy segítségére jőjj; nem azt kívánja, hogy meggyógyítsd sebeit. Csak azt óhajtja, hogy te találj gyógyulást az ő sebei által. Azt óhajtja, hogy bárcsak meghallanád, mit mond Isten neked ezek által a sebek által. Ezt mondja: „Ne sírj, ne essél kétségbe! Hinned kell! Hinned, hogy én ezekben a sebekben adom meg neked minden te bűneidnek kegyelmes bocsánatát; hinned kell, hogy én azért hagytam Fiamat megostoroztatni, hogy a te szegény szíved békességet találjon. Hinned kell, hogy bűnös vagy, aki csak Jézus szenvedése és halála által nyer váltságot.

Imhol az ember! Jőjj hozzá! borulj le előtte! imádd! adj hálát neki és mondd:

Bűnömnek büntetése
Volt rajtad, óh igaz!
Megváltóm szenvedése
Lőn nékem a vigasz.
Ki méltó a halálra,
Itt állok én szegény,
Irgalmad esdve, várva;
Add, el ne vesszek én!

Imhol az ember!? Nem! Imhol Isten Fia!

Ez a vád, a zsidók vádja, amely újra meg újra felhangzik. Ez a botránkozás. Emberek, akik már rajta vannak a Jézushoz vezető úton, végül is ennek a hallatára torpannak meg: Isten Fia. De legyen áldott érte az Isten! Ezért lehet a mi Megváltónk. Egyszersmind azonban micsoda rettenetes felelősség ezt hallanunk! Isten Fia. Nem ember az, akit elvetünk, ha elvetjük a mi Urunkat, Jézus Krisztust. Isten tulajdon fia az. Állj meg tehát megcsöndesedő szívvel ebben a bőjti időben és dönts! Isten Fiának szenvedésével és halálával szemben csak két lehetőség van: vagy reánk száll a vére, vagy elfogadjuk, hogy vére által tiszta mosattassunk minden mi bűneinkből. Urunk, add nekünk a te Lelked erejét, hogy helyesen döntsünk! Urunk, légy áldott,

hogy hordoztad a mi bűnünket! Urunk, add, hogy keresztedhez mehessünk és lerakhassuk lábaidhoz bűnünket és félelmünket és kétségbeesésünket! Légy áldott, hogy te vagy a mi békességünk!

IV.

A Golgotán.

Via dolorosa! A fájdalmak útja Pilátus palotájától föl a Golgothára. Három ember megy a vesztőhelyre; mindegyik a maga nehéz keresztjét vonszolja. Ime, erre ítélték az emberek Isten Fiát: két gonosztevővel együtt a halálba küldték. Bizony, nem tudták mit cselekesznek. Nem tudták, hogy ennek a vigasztalan halálnak az útja az élet útjává lesz. Jézus Urunk csöndben ment a maga útján és ezt az utat megdicsőítette számára az a bizonyosság, hogy az történik vele, amit az Atya akar. A nagy tömeg nem látta, hogy Isten vele volt a fájdalmak útján. Ezért nem is gondolhatott egyebet, mint azt, hogy ennek az egész dolognak vége lesz néhány óra leforgása alatt. Az emberek csak annak a három embernek a rettenetes halálküzdelmét látták, akik a maguk utolsó órájára vártak. S így csak arra gondolhattak, hogy a halál csöndessége majd aláereszkedik a borzalmas vesztőhelyre s akkor aztán hamarosan feledésbe merül ennek a három gonosztevőnek az emlékezete. S így is történt volna, ha nem lett volna ott Isten; ahol azonban ott az Isten, ott megjelenti magát az élet a halálnak közepette is. Ott van élet egy lator számára is. A lator nem várta, hogy az élet áttörjön a halál kapuján. A Golgothára vezető úton talán vetett egy pillantást visszafelé a maga elhibázott életére s talán átsuhant akkor a lelkén az a gondolat, hogy egészen máskép élné a maga életét, ha újra kezdhetné. De most már késő, gondolta. S most, íme, azt tapasztalja, hogy mégsem késő. Sohasem késő, ha engedünk Isten hívó szavának. Sohasem késő, ha a Golgothán halunk meg.

Az örök szeretet útban van a halál felé. Azon van, hogy meghozza az utolsó áldozatot. Egészen oda akarja magát adni. Nem gondol magára. Amikor Jézus Urunk látta Jeruzsálem síró leányait, nem fogta el részvét saját maga iránt; csak reájuk gondol. Lelkét eltölti a megdöbbenés, amikor elgondolja, hogy mi vár azokra, akik ezt a bűnt elkövették vele szemben. Rettenetes, ha Isten haragja lesújt a bűnösre. De hiszen ő, Isten Fia most épen azért teszi meg ezt az útat a Golgothára, hogy az embereket megszabadítsa Isten haragjától. Ezért nem késő az olyan ember számára, aki vele megy ezen az úton. Ragadjátok meg a váltságot bennem, Jeruzsálem leányai! Igy megmenekülhettek az eljövendő harag elől. Egész Jeruzsálem megmenekedhetett volna, ha elfogadta volna a váltságot benne, akit most a kereszt alá vezetnek.

Fölér a szomorú menet a Golgothára. Az örök szeretet kész, hogy fenékig ürítse a szenvedés poharát. Nem akarja elkábíttatni magát, hogy aztán ne érezze fájdalmait. Fölhangzanak a tompa kalapácsütések, amelyek azt hirdetik, hogy az emberek most szerzik Megváltójuknak az utolsó fájdalmat. De ezzel kikerül a kezükből. Ettől fogva most már egyedül van az Istennel. A gyűlölet most már bizonyos a maga győzelme felől. De csak azt tehette meg, hogy azt a testet szögezte oda a keresztfára, amely a szeretetet hordozta. Magát a szeretetet nem győzhette le. Sőt, itt a gyűlöletnek kellős közepette olyan csodálatos módon nyilvánul meg, mint soha — sem azelőtt, sem azóta — nem nyilvánult meg a földön. A Megváltó már nem kulcsolhatja össze a kezét; de összeszedi szíve minden erejét az ellenségeiért való imádságban: „Atyám, bocsáss meg nékik, mert nem tudják, mit cselekesznek!“ A szeretet nem elégszik meg azzal, hogy imádkozik másokért; mentséget is keres számukra; tudja, hogy a bűn süketté és vakká teszi az embereket. Tudja, hogy a szívek olyan kemények, hogy csak a szeretet tudja megolvasztani őket. Amikor a gyűlölet a legsötétebb, akkor ragyog fel a szeretet napja. Amikor a gyűlölet a leghidegebb, akkor lobban fel a szeretet lángja.

Fölállítják a keresztet a Golgothán. Állj meg, csöndesedjél el és tekints föl töviskoronázott Megváltódra! Ne csak ezen az estén állj meg csöndes szívvel előtte, hanem sohase fordítsd el többé tekintetedet keresztrefeszített Megváltódról! Beletalál-e tekinteted az ő tekintetébe? Reád is odafordította a tekintetét, amikor a kereszt fájáról végigtekintett a bűnösök nagy seregén ott a kereszt lábánál. Ebben a seregben ott voltunk mi is, te is, én is. Halld, mit mond nekünk! Az a vér, amely szívemből a Golgotha földjére patakzik, magának Istennek a szíve vére. Isten szeretete az, amely odaadja magát éretted. Látott téged a bűnnek és a kárhozatnak és a kétségbeesésnek az útján. Csak apró emberi lény vagy, de szíved gyötrődése keserves volt Istennek és mielőtt te hozzá mentél volna, ő jött el hozzád, hogy mindent rendbehozzon ügyedben. Az adóssághlevelet mindazzal az igénynyel együtt, amit Isten ennek alapján támaszthatott volna veled szemben, fölhoztam magammal ide a keresztre. Ideszögeztem a keresztnek a fájára. Ezért érvényét vesztette mindörökre. Itt látsz az átok fáján. De én teérted lettem átokká, hogy az átok téged ne űzzön el mindörökre Isten színe elől. A kereszt a gyalázat fája, a fájdalomnak a jele. De neked felmagasztaltatásodra és békességedre lehet, ha ide járulsz a kereszt lábához és itt lerakod minden bűnödet.

Igy beszél hozzád Megváltód onnan a maga keresztjéről. Mi legyen számodra a kereszt: átok vagy megváltás? Hiába szól hozzád Jézus? Vagy megkapja tőled azt az egyetlen jutalmat, amelyre annyira vágyik? Megengeded neki, hogy fölvigye bűneidet magával a keresztre? Megengeded, hogy kézen fogjon és hazavezessen Atyjának országába? A kereszt az összekötő út a

föld és az ég között. Innen alulról nem vezet föl más út Istenhez. Ezt az utat Jézus maga készítette el számunkra. Rá akarsz lépni erre az útra? Olyan csodálatosak az Isten útjai, hogy az, ami az ember szemében halál, az Isten szemében élet; amit mi gyalázatnak látunk, azt Isten dicsőségnek tekinti; ami a mi számunkra botorság, az az ő számára bölcseség, ami nekünk átoknak tetszik, az az ő kezében az üdvösséget munkálja. Állj meg csöndben a kereszt előtt! Uram, ennyit kellett szenvedned, hogy nekem békességem legyen! Uram, vedd el a bűnömet és ha vétkezni akarok, mutasd meg nekem keresztedet! Óh, Istennek báránya, aki hordozod mind e világ bűneit! Légy áldott a te vigasztalásodért! Légy áldott a te békességedért! Légy áldott a te életedért!

A te helyed hol van a kereszt alatt? Mindjárt ott a Golgothán megkezdődött az emberek elkülönülése a szerint, hogy milyen a magatartásuk a kereszttel szemben. Pál apostol néhány évtizeddel később írja, hogy a keresztről való beszéd botránkozás a zsidók és botorság a pogányok számára, az elhívottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt, Isten ereje és Isten bölcsesége. A főpapok, a farizeusok, az írástudók és a nagy tömeg számára, attól a pillanattól fogva, hogy fölállították, botránkozás volt a kereszt. Csak gúnnyal és szidalommal tudtak a keresztre tekinteni és gúnyolódásuk egészen a halál pillanatáig gyalázza a Keresztrefeszítettet. A kereszt számukra az erőtlenség és a tehetetlenség jele volt. Manapság is ezt tartják felőle az emberek nagy tömegei. Másokat megváltott; saját magát nem tudja megváltani! — halljuk ma is. A pogányok számára bolondság a kereszt. Pilátus végül is arra használja föl a keresztet, hogy gúnnyal illesse azt a népet, amelyet megvet. Odatéteti a kereszt fölé a fölírást: a názáreti Jézus, a zsidók királya.

De voltak némelyek, akiket kezdettől fogva vonzott a kereszt. Ott állott a tövében Jézus anyja, Jézus tanítványa, János és a nagy bűnös, Mária Magdaléna. Csakhogy ők még nem látták a keresztben Isten erejét és Isten bölcseségét. Még nem látták, hogy nekik van szükségük a Keresztrefeszítettre, hanem azt hitték, hogy a Keresztrefeszítettnek van szüksége reájuk. Csak azt látták, hogy az, aki mindhármukat olyan mélységes szeretettel karolta át, a halállal vívódik. Vele akartak lenni utolsó órájában. Ez más kép a gyűlölet tombolásának közepette, egy szép, megható kép, amely arról beszél, hogy mire képes az ember szeretete.

Az anya szeretete! A fájdalmas anya a kereszt lábánál. Most járja át a tőr Mária szívét. Ott függ a kereszten Fia, akit szíve alatt hordozott, kiszolgáltatva az egész nép gúnyjának és szidalmának. Micsoda szégyent és gyalázatot zúdított anyjára és egész családjára! Igy vélekedik a nép. De az anyaszív nem hagyhatja el fiát a halál órájában. Dacol a gúny szavával és a gyűlölet pillantásával s megtört szívével odaáll Mária a kereszt lábához.

A barát szeretete! Az a tanítvány, aki a búcsú órájában odahajtotta fejét Jézus kebelére, eljött, hogy még ez utolsó alkalommal megmutassa baráti érzületét, hogy még egyszer beletekinthessen Jézus szemébe, mielőtt lefogja azt a halál, amikor aztán mindennek vége mindörökre.

A háladatosság szeretete! Az az asszony, akit egykor mindenki eltaszított, eljött még egyszer, hogy megköszönje azt a kibeszélhetetlen boldogságot és üdvösséget, amely eltöltötte szívét, amikor Jézus fölemelte őt, aki olyan mélyre bukott.

Eljöttek mind a hárman, hogy búcsút vegyenek, „Isten hozzád"-ot mondjanak. Az Úr Jézus barátjuk volt; abban nem kételkedtek, hogy ártatlan, de nem látták még benne a világ Megváltóját. A kereszt számukra csak a fájdalom jele volt, az emberek gonoszságának és igazságtalanságának a jele, de nem Isten erejének és Isten bölcseségének a bizonysága.

Csak egy volt ott, aki megértette a kereszt titkát. A lator. Számára Isten ereje és Isten bölcsesége lett a kereszt. Oda került, ahonnan a kereszt titka ránk mered. A bűnnek a mélységéből került oda. Ott lent megismerte, látván Jézus tisztaságát és szeretetét, a maga elkárhozott voltát. Már semmi lehetősége sem mutatkozott annak, hogy segítsen magán. Nem volt már ideje arra, hogy jó cselekedeteket vigyen végbe és jóvá tegye azt, amit vétett. Igy megkönyörült rajta az Isten és megláttatta vele a kereszt titkát. Meglátta, hogy annál a Tisztánál, aki ott függ mellette a kereszten, van reménység az ő számára is és a maga mélységes nyomorúságából könyörgött hozzá: „Uram, emlékezzél meg rólam, mikor eljössz a te országodban!" S akkor a Megváltó így válaszolt az elveszett bűnösnek: „Bizony mondom néked: Ma velem leszel a paradicsomban." Az első, akit Jézus kézen fogott, az első, akit Jézus fájdalmai díjául megnyert, egy lator volt.

Olyan nagy volt Jézus megaláztatása, hogy a gonosztevők közé számíttatott. Olyan nagy a kereszt ereje, hogy a latrot fölemeli, békességet és váltságot nyujt neki. Nem eshetsz olyan mélyre, hogy a kereszt föl ne emelhetne. A kereszt ereje és dicsősége belesugárzott az elveszett emberiségbe, amikor a lator győzedelmeskedett általa és bement a paradicsomba. Találjunk nyugodalmat a kereszt erejébe vetett hitben! Urunk, ragyogtasd föl előttünk a keresztet a kísértés idején, a bukás idején, a halál órájában!

Ne mondd: az én bűnöm nagyobb, mintsem hogy elhordozhatnám. Ha megtudná valaki, agyonütne. Az én számomra nem létezik Isten szeretete; az én számomra csak Isten haragja létezik. Nem, Istennek a bűn miatt való haragját Jézus magára vette. Ne kísértsük az Istent azzal, hogy meg akarjuk ezt érteni! Rejtsük el orcánkat és adjunk hálát Urunknak, Jézusnak, hogy megcselekedte ezt. Elkövetkezett az a leírhatatlanul rettenetes pillanat Megváltónk számára, amikor Isten elhagyta. Mi ezt nem értjük; ne is akarjuk valaha is megérteni. De a siralom

előtört Jézus szívéből ott a Golgothán, amelyet abban a pillanatban sötétség borított be: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?“ Ez a nagy titok Jézus és az Atya között, amelybe csak Jézusnak ezen a szaván keresztül pillanthatunk bele. Az történt ebben a pillanatban, amit Pál apostol később így foglalt szavakba: Azt, aki bűnt nem ismert, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk ő benne (II. Kor. 5, 21.).“ Csak egy pillanat volt ez, de ebben a pillanatban kivívatott a teljes győzelem. Eltávolíttatott az utolsó akadály, amely elválasztotta az embert Istentől.

S így Jézus végig ment az engedelmesség útján egészen végig. Amit az Atya a maga végzésében elhatározott, azt végbevitte s hogy az Irás betöltessék, kéri még a szomját csillapító italt is. Aztán fölkiálthat a győzelem szavával: „Elvégeztetett!“ A váltság végbevitetett! Nincs semmi hozzáadni való. Neked sem kell semmit hozzáadnod! Krisztus mindent elvégzett. Adj hálát neki! Adj hálát neki örökkön örökké és fogadd el azt, amit elvégezett!

A győzelem kivívatott! „Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet!“ S Isten szíve megszakadt a halálban. A szeretet győzött. Ebben a pillanatban mássá lett a világ. Föltárult a menny kapuja. Jöjjetek, mind ti elveszettek, békételen lelkek, jöjjetek haza Istenhez!

A világ mássá lett. A természet elváltoztatta arcát ebben a nagy pillanatban. „És ímé a templom kárpítja fölétől aljáig ketté hasada; és a föld megindula és a kősziklák megrepedezének; és a sírok megnyilának és sok elhunyt szentnek teste föltámada és kijövén a sírokból, a Jézus föltámadása után bementek a szent városba és sokaknak megjelenének.“ Az ördög, a bűn és a halál meggyőzetett.

S a kereszt titka megkezdte a maga munkáját, hogy az embereket odavonja a mi Urunkhoz, Jézushoz. Az első egy lator volt; a második egy pogány. A százados a kereszt alatt dicsőíté az Istent és így szólt: „Bizony ez az ember igaz vala és Isten Fia!“

In hoc signo vinces. Ebben a jelben győzni fogsz!

Hosszú a sora azoknak az elveszett bűnösöknek, akik békességet találtak a kereszt lábánál. Állj meg csöndes szívvel! Jőjj a kereszthez! Jőjj, amint vagy, minden bűnöddel! Te is bűnös vagy. De épen ezért kell jönnöd. Borulj le és valld:

Kegyelemből cselekedd meg:
Értsem titkát keresztednek!
Állj mellém a kísértésben!
Halálomban nyúlj le értem
És emelj a mennybe föl!

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Isten gyermekeinek a dísze.

Vízkereszt utáni 5. vasárnapra. Délelőtt.

Kol. 3, 12—17.

Szegénységünkben is gazdagnak lenni, egyszerűségünkben is díszt hordani, mily nagy ellentét ez! E látszólagos ellentét egyenlítődik ki a keresztyén ember — mint Isten gyermeke — életében. Az szegény lehet ugyan a világ előtt, de gazdag Istenben, szükölködhetik a földi dolgokban, de bővelkedik a mennyei javakban; látszólag talán semmivel sem rendelkezik, valójában mégis mindene van. A világ előtt talán fel sem tünik, mégis értékes dísszel van megáldva.

Mi diszíti Istennek a gyermekeit?

1. A szívbeli szeretet,
2. a drága béke,
3. az istentiszteletnek a nemes gyakorlása.

Isten gyermekeit diszíti mindenekelőtt a szívbeli szeretet. Pál apostol a kolossébeli keresztyénekhez úgy intézi szavait, mint „Istennek a választottaihoz, szentekhez és szeretettekhez". Az Úr kegyelméből mi is Istennek a „választottai, szerettei" közé tartozhatunk, mert Ő bölcs végzése folytán minket is kiválasztott az üdvösségre, amit a világ számára kezdettől fogva elkészített s aminek eszközlése végett elküldötte hozzánk egyszülött Fiát, Benne jelentvén ki irántunk való végnélküli szeretetét, Általa hirdettetvén: „Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes." A tökéletes, szent életre vagyunk mi is hivatva. Eme magasztos cél elérhetése végett kövessük azokat az erényeket, amelyekről szentleckénk szól: „Öltözzetek fel — mondja az apostol — könyörületes szívet, jóságosságot, alázatosságot, szelídséget, hosszútűrést!" Mindezekre az erényekre oly kimondhatatlan nagy szükségünk van nekünk, nagy szüksége van az egész világnak! Másnak a testi, lelki baját, nyomorúságát meglátó, másnak a bánatában, fájdalmában őszintén résztvevő, könyörületes szív óh mennyire kell a mai korban, amikor annyi a szomorkodó, bánkódó, annyi a nyomorgó ember! Menynyit segíthet a felebaráton a jóság! Mennyire helyénvaló az alázatosság, amely nem kérkedik a maga előnyeivel és tehetségeivel, nem tekinti magát nagyobbnak, mint amekkora és másokban is felismeri, megbecsüli az Isten képére teremtett embert! Mily nagy szükségünk van a szelídség erényére, midőn lépten-nyomon a vad erőszakot látjuk, halljuk, tapasztaljuk! Az ugyancsak nagy mértékben elharapódzott türelmetlenség, ideges kapkodás, gonoszság közepette nem kell-e nekünk a hosszútűrés erénye?, amely elnézésre, kiméletre, megbocsátásra indít, amint Isten is megbocsát minekünk! Mindezeket az erényeket magábanfoglalja a szeretet; azért mindezeknek fölébe öltözzük fel a szívbeli sze-

retetet, hogy abból fakadjon a mi könyörületünk, jóságosságunk, alázatosságunk, szelídségünk, hosszútűrésünk, akkor ezek nem a tettetésnek, hanem a tökéletességnek a bélyegét viselik magukon s meglesz az igazi értékük. Ez a szívbeli szeretet diszíti Istennek a gyermekeit.

Ékesíti azokat továbbá a drága béke. Az a béke, amelyből az igazi szeretet származik. Mennyire óhajtottuk, vártuk, kértük a békét! Várjuk azt ma is. Csak akkor tudja az ember ezt a drága kincset is igazán értékelni, amikor elveszítette. Ez idő szerint is még mindig csak reméljük, hogy majd talán meglesz az a külső béke, melyre annyira áhítozik a világ. És, ha az eljön is, vajjon magával hozza-e és biztosítja-e a belső békét, a szíveknek a békéjét? „Istennek békessége uralkodjék a ti szívetekben!“ Arra van legnagyobb szükségünk. Arra a békességre, mely abból a boldogító tudatból táplálkozik, hogy mennyei Atyánk szent Fiának az érdeméért kegyelmébe fogadott minket, nem tekinti bűnös voltunkat, folytonfolyvást megbocsátja vétkeinket, csak alázattal, igaz bűnbánattal, bizodalommal, hittel forduljunk Hozzá. Arra a békességre hivattunk mi el egy testben, abban, amelynek Krisztus a Feje, vagyis a keresztyén anyaszentegyházban. Mint ennek a tagjai a belső, az igazi békét, Istennek a békéjét élvezhetjük, amit Krisztus hozott e világra, az lehet életünknek a vezetője, irányítója minden viszonyunkban; ha nem zárkózunk el előle, az honol a mi szívünkben örömben, búban, szerencsében és balsorsban egyaránt. A szívbeli szeretettel együtt ez a drága béke is diszíti Isten gyermekeit és ennek a természetes megnyilvánulásaként diszíti azokat az istentiszteletnek a nemes gyakorlása is.

Már az első keresztyénekről olvashatjuk, hogy gyakran összegyülekeztek istentiszteletekre, amelyek egyszerűségükben is meghatók, lélekemelők voltak. Az áhítat óráiban a gyülekezetben és magánházaknál az Igének, a buzgó éneknek és imának szárnyain emelkedett a lélek Istenhez és az Úr Jézusnak a nevében áldották, magasztalták, kérték Őt, hálákat is adván Néki minden jóságáért. A mi hitbuzgó elődeink is nem a gyülekezeti és házi istentiszteleteken nyerték-e mindazt a lelkesültséget, erőt és kitartást, amellyel oly sok szép példát szolgáltattak az utókornak arra, hogy mint lehet és miként kell a szeretetet és békességet gyakorolni az élet viszontagságai között? Az istentiszteletnek a nemes gyakorlására hív fel minket is az apostol szentleckénk 16.—17. versében. . . . . Krisztusnak a beszéde, vagyis Istennek igéje, a buzgó éneklés és imádkozás emelje fel a mi szívünket is az Úrhoz, Krisztus Urunk nevében szóljunk és cselekedjünk mindeneket, Ő általa adjunk hálát mennyei Atyánknak mindazon jóságáért, amit reánk naponként kiáraszt! Tegyük ezt a családi körben is, a templomban is! A házi áhítat jelentősége, fontossága! Sajnos, kevés helyen gyakorolják. Miért? Szégyenlik az evangéliomot, éneket és imádságot; lefoglalja az embereket e világ, közönyösek, hitetlenek . . . A közös istentiszteleteket is mel-

lőzik sokan. Mi annak az oka? Azok fontosságát, jelentőségét szemlélteti ez a kis történet: Egy misszionáriustól azt kérdezték a bennszülöttek: Miért jöttök ti össze imádkozni, énekelni?, hiszen azt mindegyitek elvégezhetné odahaza is! Erre a misszionárius a tűzből kivett egy erősen lángoló fadarabot és mutatta a bennszülötteknek. „Látjátok, — kérdezte rövid idő mulva, — mint kisebbedik ennek a lángja?“ Néhány perccel később már csak parázslott s nemsokára majdnem teljesen kialudt. Akkor visszatette a már alig-alig parázsló fadarabot a többi közé s újra élénk lánggal kezdett az égni. Ilyen hatással van a mi hitünkre is az együttes buzgólkodás, a családi és a gyülekezeti közös istentisztelet. Abból meríthetünk mindig újabb és újabb táplálékot a néha-néha már kialvófélben levő hitünk számára, meríthetünk erőt keresztyén tisztünknek a hűséges teljesítésére. Gyakoroljuk tehát szorgalommal, buzgósággal istentiszteletünket; legyen az bizonyítója a szívünkben lakozó drága békének és a rajta felépülő igazi szeretetnek, hogy a szívbeli szeretet, a drága béke és az istentiszteletnek a nemes gyakorlása együtt diszíthesse a mi életünket is Isten nevének a dicsőségére!

Gerencsér Zsigmond
mórichidai lelkész.

A jók és gonoszok sorsa.

Vízkereszt utáni 5. vasárnapra. Délután.

Máté 13, 24—30.

Ez a példázat rövid, de nagyon éles vonásokkal festi a jók és gonoszok sorsát.

Nem a magvető maga Isten országának a képe, hanem az egész történet. E történet egyes jellemvonásai megtalálhatók Isten országának történetében is. Isten országának magvetője, az embernek Fia, Jézus jó magot vet, tisztán és igazán hirdeti az evangéliomot, úgy, amint azt maga az Isten az Ő lelkébe beleoltotta s amint annak éltető, boldogító hatásáról saját életében meggyőződött. A föld, ahova a magot veti, az embervilágnak a képe. E világ a magvetőé, Jézusé, nem ugyan valósággal, hanem rendeltetése szerint; e világ rendeltetése az, hogy Jézusé legyen, hogy Jézus a megdicsőült világot átadhassa Istennek. A jó mag Isten országának fiai, képes kifejezés; mert maga a mag, amelyből Isten országa kikel, kifejlődik, tulajdonképen az evangéliom, tehát összefoglalja Jézus az igét az azt elfogadó és gyümölcsöztető hívő szívvel.

Az alvás ideje az az alkalmas idő, amelyet a gonosz hatalmasság nagy ügyességgel, körültekintéssel kiválaszt arra, hogy a maga gonosz munkáját észrevétlenül, mégis hatásosan, eredményesen elvégezze. Az alvás lehet az emberi gyarlóság, gyengeség képe. Az evangéliom hirdetőiben is megvan a gyarlóság, óvakodjunk tehát az elbizakodottságtól és attól a gondtalan biztos-

ságtól, szellemi tunyaságtól, amelybe egyesek a kegyelem áldásainak az élvezetében könnyen elmerülnek s elfelejtkeznek arról, hogy vigyázni kell a gonosz hatalmasságával szemben, mert az folytonosan lesbenáll. A kísértetbeesésnek, az elbukásnak a lehetősége az újjászületett emberre nézve is megvan!

A gazda ellensége az ördög, tényleg létező gonosz hatalom. Isten országának és Isten országa igazságának megrontására törekszik. Terve végrehajtására igen ügyesen és álnokul felhasználja az emberi gyarlóságot, megválasztja az időt s alkalmat. Elveti a konkolyt, aztán elmegy, nem látható, csak romboló munkájának a hatása mutatja, hogy itt volt. A konkoly a gonosz fiai, kiknek szívében, életében a gonosz csábítása és hatalma tényleg megfogamzott, életükkel, jellemükkel eggyélett.

E jellemvonások festik Isten országának a keresztyén egyház alakjában történt fejlődését. Az emberi gyarlóság és a bűn nagy hatalma következtében lehetetlen azt meggátolni, hogy a ker. egyházban is legyenek, akik nem Krisztusnak, nem az Istennek, hanem a gonoszság szolgálatában állnak. Nemcsak névleges keresztyének vannak, akik titkolni akarják gonoszságukat, hanem egész nyiltan, az igazság színe alatt, a keresztyénség, a Krisztus nevében hirdetnek sokszor az evangéliommal, annak igazságával homlokegyenest ellenkező tanokat s e hamis tanokat igazakként állítják az emberek elé. Az ilyen jelenségekért Jézus határozottan visszautasítja a felelősséget. Az ellenségtől van a konkoly. Ha a keresztyénség nevében a történelem folyamán nagy bűnök, tévedések lépnek fel, ezért az evangéliomot okozni és azt kárhoztatni helytelen és jogtalan.

A gonosz hatalmasság minden erejével tör ugyan Isten országa ellen, de azt meg nem ronthatja. A végső győzelem az igazságé. A bűn szereti az igazság színét felölteni, de végül kitűnik e kettő közti különbség. Mindenik kifejti a maga sajátságos jellemvonásait, ennélfogva lesz a különbség mindig élesebb és szembetűnőbb. Minél tökéletesebb lesz Isten országa történeti fejlődésében, az egyház életében Jézus Krisztusnak a szelleme, úgy a tanban, mint az életben, annál világosabb lesz egyúttal az is, ami vele ellenkezik. Az aratás idején, a fejlődés végén a jó és gonosz közti különbség egészen kézzelfogható lesz, ennek alapján akkor az ítélet is igazságos leend.

A hű szolgák, akik az evangéliom áldásos, üdvösséget árasztó erejét ismerik, tapasztalták, méltán csodálkoznak azon, hogyan kaphat lábra a ker. egyházban a romlás. Készek a konkoly kiszedésére, de uruk utasítását várják. Ha a keresztyén egyház vezetői mindenkor abban mutatták volna meg Jézus iránti hűségüket, hogy Tőle kértek volna tanácsot és utasítást, mielőtt munkához fogtak, akkor bizonyára nem találnánk olyan sok sötét foltot a keresztyénség történetében. Nem lett volna eretneküldözés, inkvizició. A buzgóság is ártalmassá lehet, ha nem marad a kellő korlátok közt, ha vakbuzgósággá fajulva, tü-

relmetlen kiméletlenségre ragadja az embert. A 29.—30. v. óvatosságra, türelemre intés, felvilágosítás és megnyugtatás.

Az egyházban lehetséges és kell a fegyelem, de nem szabad ezt mindjárt a legszigorúbb büntetéssel, a kizárással kezdeni. A jók és rosszak rokoni kötelékekkel s egyéb érdekek szálaival vannak összefűzve s az erőszakos eljárás könnyen megbotránkoztathatná a jókat is. Az egyháznak inkább fontos feladata a jók példáját is felhasználva, az Igével meggyőzni és megtéríteni a gonoszokat. A konkolyból ugyan sohasem lesz búza, de a bűnös ember megtérhet és jó lehet Isten kegyelméből és segedelmével. Ebben kell közreműködni az egyház vezetőinek is. A megtérni nem akaró, megátalkodott gonosz nem kerülheti el a büntetést. A világ fejlődésének a végén, amikor a konkolyt nyilván meg lehet különböztetni a búzától s annak kiszaggatása nem árthat a búzának, a különválasztást Isten az Ő angyalaira bízza; ők nem fognak tévedni. Addig azonban, az az Isten akarata, hogy jók és rosszak együtt legyenek, nemcsak azért, mert csak így várható a jóknak befolyása alatt a gonoszok megtérése, hanem azért is, mert csak úgy lehet az embert, mint erkölcsi lényt, jogosan felelősségre vonni, ha a bűnben megmaradás, valamint a megtérés az embernek saját akaratától is függ. Erőszakosan belenyulni az Isten intézkedésébe, tervébe, melyet megállapított a világ fejlődésére nézve, nemhogy Isten-szolgálat nem volna, hanem inkább megsértése az Isten felségjogának, mellyel maga számára tartotta fenn azt, hogy rendelkezzék és ítéljen.

Gerencsér Zsigmond
mórichidai lelkész.

A keresztyén ember tusakodása.

Hetvened vasárnapra. Délelőtt.

I. Kor. 9, 24-től 10, 5-ig.

Krisztus egyháza, mint egy ellenséges földön felépített vár — vívja a maga nehéz harcát. E harc szakadatlan és állandó. Viaskodik külső és belső ellenségeivel egyaránt. Már célja és törekvései harcot rejtegetnek, mert bárhol akar hivatásához hű maradni: feltétlenül viaskodnia kell a világgal, a testtel, s a mulandó dolgokkal, mert örökkévaló javakat akar biztosítni, ezért el nem hárítható akadályok merednek eléje. De saját kebelében is harcok folynak. Alig van egyház, amely valamely formában harcban nem állana. Ezen nincs is csodálni való. Az egyház emberekből áll, akik mohón fogadják be a világ gondolatait s így jutnak el egészen bizonyosan a harchoz. Az apostolok tusakodása „az elsőbbségért“ mutatja a Krisztus korabeli gyülekezet harcát. Jézus azzal intette le ezt a harcot, a „ki közületek első akar lenni, legyen a ti szolgátok.“ Pál apostol is panaszkodik, hogy az Ő általa oltott egyházban is harcok dúlnak. Figyelmeztet I. Kor. 11.3-ban ennek a testvérharcnak áldatlan eredmé-

nyeire. Ezek azok a nemtelen harcok, amelyek veszélyeztetik az egyházat s fejlődését és virágzását megakasztják.

Van azonban egy másik harc, egy nemes bajvívás, melyet minden keresztyénnek meg kell vívnia, melyre Pál apostol a mai igékben int bennünket és saját példájával és tanításával, ígéreteivel e harcnak jutalmát is elénk tárja. Pál apostol, „ad oculos" a saját viaskodását állítja elénk s magára mutat: Én azért úgy futok, mint nem bizonytalanra, úgy viaskodom, mint aki nem levegőt vagdos. Az apostol nagy súlyt helyez erre a nemes harcra, hogy mindenki elmondhassa: „Ama nemes harcot . . ." II. Thim. 4, 7.

„Melyik az a harc, melyet minden keresztyénnek meg kell vívnia?"

. . . Harc *a test* ellen, harc *a világ* ellen, harc a *Sátán* ellen.

I. Minden keresztyénnek saját testét kell legyőznie. Oly harc, mely nélkül el lennénk, mely az egyházban, községben, családban egyenetlenségből, haragból, gyűlölségből származik — elég van. De olyan harc, amelyből dicső győzelem, tisztesség, becsület fakad, annál kevesebb. Mit használ az embernek ez a békétlenségből származó harc. Ha nyer is, veszít, elveszti lelkének csendes békességét. Ilyen harcoktól őrizkedni kell. De, ha nemes harcot akar, kezdje legelőször önmagával, saját testének legyőzésével. Ha az ember bárkit leigáz, bármely nagy ellenségét győzte le, a saját teste fölött nem győzedelmeskedik, semmit az nem használ lelkének. A legnagyobb győző az, aki önmagát győzte le. Az nem hiába vagdos levegőt. Megzabolázza az ő testét. A test a mi ellenségünk. Ha az ember általa vezetteti magát, kénye-kedvére hagyja, amit kíván és keres, önmagának válik legnagyobb ellenségévé. A mi testünkben nem lakozik semmi jó, de a testnek összes cselekedetei nyilvánvalók: Galácia bel. 5, 12. Mit hozhatnak ezek mást, mint szégyent, fájdalmat és rettegést s kárhozatot. Ezért a keresztyén embernek állandóan viaskodni, tusakodni kell ellenük. Harcolni kivétel nélkül mind ellen és nemcsupán egy ellen. A test minden cselekedete egyformán káros, egyformán szégyenteljes, egyformán veszedelmes. Aki az ő testének kedvez, magához engedte a legfélelmesebb ellenséget. Harcolnod kell a tested ellen és pedig az egész ellen: a szem ne irígykedjék, a nyelv ne rágalmazzon, a kezek ne legyenek restek, vagy ne lopjanak, ajkaid ne kedveljék az álnokságot és könnyelműséget. Zabolázd meg kívánságaidat, mert rosszra vezetnek. Jak. I. 14. Zabolázd vágyaidat és haragodat, mert a férfiú haragja nem cselekszik igazságot. Zabolázd meg testedet és helyezd a lélek vezetése alá. Hadd vezesse a hit által Isten parancsolatai szerint. Gal. 5, 16. „Ha lélek szerint élünk, lélek szerint járjunk is és a test cselekedeteit véghez ne vigyük." Aki önmagát és testét legyőzte; az ezzel a harccal ezer és ezer más harcnak vetett véget. Minden harc, békétlenség a testből származik, azért harcolj a testeddel és győzd meg!

II. Minden keresztyén embernek a világgal kell harcát megvívnia. Mondj ellent a világnak. „Az ember bűnre való hajlammal születik.“ Dávid mondja: „Ime gonoszságban, bűnben szült engem az anyám.“ De, hogy az eredendő bűn elhatalmasodjék, e világ rossz példái hívják elő, mint az „arany-fürdő“ a fényképet. A világ példái, a rossz társaságok — „fát raknak a tűzre“, hogy a gonosz hajlamok fellobbanjanak és lángoljanak. A rossz példák végzetes hatással vannak a gyermekre, ifjúra, leányzóra. A mámor, az ital, a tékozlás, a rágalmazás, stb. e világ példái és nemtelen társaságai által szedi áldozatait. A világnak ellent kell mondani. Ha a gyermekeknek nincs elég erejük, a szülőknek és keresztszülőknek szép kötelessége, az öregebbek feladata, hogy a világ csábító, rosszra nevelő hatásaitól megóvják. A példa ragadós. Aki a szurkot megérinti, befeni magát vele. Amit az ember másokon lát, könnyen megszereti, észre sem veszi, hogyan és mikor tapad reá a rossz. Az emberek az ő szokásaikkal, cselekedeteikkel úgy mennek, mint a fuvaros a fuvaros után. Amint látja maga előtt a nyomot, azon megy a másik és utána a többi. Igy, ahol az ember taposott utat lát, szívesen megy rajta. És melyik út taposottabb, mint a bűn útja. Róla szól az Úr Máté 7, 13.: „Mert tágas a kapu és széles az út . . . Nem csoda, hogy az emberek, mint a vakok, sietnek egymás nyomán, — a bűn örvényein. A rossz példa hat. A gyermekek a szüleiktől, a fiatalok az öregektől, az alacsonyak a magas polcon lévőktől eltanulják a rosszat és követik a bűnt. Azért harcolni kell a világ ellen. Kerülni a rossz társaságot, ahol a szív romlásba vész s tiszta érzése elhomályosul. Int az I. zsoltár. Az ember mindég gondolja meg: jobb, ha mások járnak utánam a jóban, mint — ha én járok mások nyomán a gonoszban. Igy kell minden keresztyén embernek tusakodnia, harcolnia a világ ellen és ellent mondani a rossz példáknak és rossz társaságnak. Örök példa: Jézus, aki meggyőzte a világot.

III. Minden keresztyén embernek viaskodni kell végül a Sátán ellen — örizkednie kell a Sátántól. Van Sátán? Ha nem látjuk, mindenütt érezzük ádáz, romboló munkáját. A Sátán minden rossznak a kútforrása és minden gonoszságnak atyja. Ha nem lett volna Sátán, nem kellett volna Jézusnak e világra jönnie, de azért jött az Isten Fia, hogy I. János 3, 8. szerint „az ördög munkáit lerontsa.“ Mi nem látjuk a sátánt, de látjuk az ő cselekedeteit. Amint látjuk a mi szíveinkben és érezzük, ismerjük az Isten cselekedeteit, hogy, ami jó fakad az Isten igéjéből, vagy ami vallásos érzésünkből itt a templomban, otthon, az Úr szent asztalánál, mindez a Szent Lélek hatása, úgy látjuk azt is, hogy ami gonosz lakozik szíveinkben és mindaz, ami akadályozza lelkünk üdvét, ez a Sátántól ered, mint a mi legnagyobb ellenségünktől. Ezért int Péter ap. I. 5, 8. Józanok . . . Ezért minden keresztyénnek őrizkednie kell a Sátántól és harcolnia kell ellene. Hogyan? Ne járjon az ő álnok, bűnös utain. Az Isten utai ki vannak jelölve szent igéjével s parancsolataival, a Sátán utai enge-

detlenséggel s az Isten ellen való lázadás köveivel vannak kirakva. Aki megmarad a bűnben, az nem harcol a Sátán ellen, aki töredelmes szívvel szánja vétkeit, azok fölött szégyenkezve, megtér, az a Sátán ellen viaskodik. A keresztyén embernek kötelessége napról-napra bűneit elfojtani, kevesbíteni, hogy szíve szelidebb, puhább, cselekedetei igazságosabbak legyenek: ezt jelenti a Sátánnak ellentmondani. Akiben a gonosz kívánság megerősödik, a kis bűnök nagyokká válnak, az enged a Sátánnak és magához közel bocsátja. Isten azonban azt akarja, hogy mi tusakodjunk a Sátán ellen és a sötétség cselekedeteit legyőzzük. Mert csak az, aki nemesen harcol, aki bátor bajvívó és állhatatosan viaskodik — győz és elnyeri ama romolhatatlan koszorút: az örök életet.

Kardos Gyula
nógrádi alesperes.

A szőlőművesek parábolája.

Hetvened vasárnapra. Délután.

Máté 20, 1—16.

Az evangéliom örökzöld fenyő. Tartalma olyan üde, mintha az Úr most és nekünk mondaná és mi először most hallanánk. Az Úr szól az Ő szőlőjéről, szól a munkáról az Ő országában és szól ama örök szőlőkertnek: az Isten országának munkásairól. Megmutatja nékünk, hogyan munkálkodnak abban, milyen szívvel néznek a végzett munkára és a bérre. E példázatban Isten országa munkásainak szívébe tekinthetünk. A munka és a bér kérdése a „ma“ kérdése. Az elégedetlenkedő s az élet piacán hivalkodó munkások itt vannak előttünk. Itt vannak azok is, akik a lelki munkáról megfeledkeznek. (Egyházban, gyülekezetben, családban vallásos nevelés.) A mai munka egyetlen célja: a nyereség, jelszó a munkánál az élvezés. Azért sokan a Mammonnak szolgálnak, dicsőségük földi gyönyör és ocsmányság. Jézus nem szól itt a jogos megfizetés ellen, de kiemeli a kegyelmet, Isten jóságát és szeretetét. Emberileg helytelennek látszó felfogással szemben azt emeli ki, hogy az Isten országában a munka-bér nem munkaóráktól, hanem a hűségtől és Isten kegyelmétől függ. Azért beszélhetünk itt „bizalmatlan“ munkásokról, akik gyanakvók, szivökben felebaráti szeretet nincsen, akiknek munkája tisztán a „pénz“ szeretetére van építve.

I. Ezért hivalkodnak az élet piacán. Mentegetőzésük nem őszinte. Hogy nem hívta meg senki a munkába? Hisz a szent keresztségnél Isten mindenkit meghivott az Ő országa lelki munkásává. Meg vagy híva és meg vagy fogadva. Jutalmad Isten kegyelme szerint lesz megállapítva és megadva. Ne mentegesd magad bűnös lelked bizalmatlanságával. Ne hivalkodj az élet piacán. Az Isten országa dolgaiban való hivalkodásról van itt szó, amely Isten országa nem étel és ital, hanem öröm és békesség a Szent-

lélek által. Vasárnap reggelén hányan „hivalkodnak“ ott az élet piacán. Nem mennek a templomba. Vesznek és eladnak. Dolgoznak veszendő élelemért. Vasárnapi üzérkedések. Árusítások. A lélek éhes marad. Egész ipari és kereskedelmi életünk azt mutatja, hogy a vasárnapot sem megbecsülni, sem megszentelni nem tudjuk. Hivalkodunk. Gyermekek iskolakerülése a szülők tudtával? Földi haszonért? Istentiszteleti életünk? Samaritánusi tevékenységünk? Otthoni, családi, társadalmi és nyilvános életünk milyen a „hivalkodás“ szempontjából?

II. A mai „munka“ emberei csak hitvány „bérért“ dolgoznak. Mit mondjunk a „pénzről“? A szőlőmunkások nem mentek jó szívvel a munkába, csak a haszonért. Ez kitünt a fizetségnél. Szemük nem volt nyugodt s megelégedett azzal: vedd ami a tiéd, de többet akart a kialkudott bérnél. Hűtlen munkások. Még bűnös úton is meg akarják nagyobbítani a bért. — Az Isten országában sokan legeltetik a nyájat hitvány bérért. Béresek. Azért ragadoznak el a farkasok sokat a nyájból. Sokan visszahúzódnak az egyházi élettől „földi érdekeik“ miatt. Sokan csak látható haszonért hajlandók abban részt venni. A dicsőség és méltóság is az. Sokan, míg dicséred, részt vesznek az egyház építő munkájában, lelkük nem bírja el az igazság szavát. Templomba azért jönnek, hogy láttassanak. Az Úr asztalához szokásból járulnak. Feledik: hogy „kegyelemből a hit által.“

III. Isten országát — szeretet nélkül — irigységből — Istenre hagyják. — Isten országában nem lehet munkálkodni Isten és a felebarátok iránti szeretet nélkül. Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak, akik mindent elhagyva Krisztusért —mint az apostolok— úgy munkálkodnak, hogy Isten kegyelme szerint elveszik jutalmukat. Az evangéliomi ifjú — világi gazdagsága miatt — szomorúan otthagyta Krisztust. Pál apostol neheztel azokra, akik megszeretve e világot elhagyták az Isten országa munkáját. Az első keresztyén gyülekezetben hányan zúgolódtak a pusztában. Egyházunk története sok-sok példát mutat. A felebarátok iránti irigység: Kaini vétek. Jele az újjá nem született szívnek. Munkálkodjunk híven. Senki se irigykedjék. Mindnyájan testvérek vagyunk. Az Úr mindenkinek juttat az ő kegyelme szerint. Akinek több adatott, attól több kivántatik is meg. Az Úr könyörül az igaz szíveken. Miért zúgolódnánk. Alázatosak legyünk és dolgozzunk, míg nappal vagyon. Az aratni való sok, az arató kevés. Kérjük az aratás Urát, küldjön munkásokat az Ő aratásába.

Kardos Gyula
nógrádi alesperes.

Elég néked az én kegyelmem.

Hatvanad vasárnapra. Délelőtt.

II. Kor. 11, 19—12., 9.

Mindnyájan szeretünk beszélni saját élményeinkről. Kellemesekről és kellemetlenekről egyaránt. Ez nem is volna baj, ha nem kerülne annyira előtérbe az „én", ha nem magunkat állítanánk az események középpontjába. Embertársaink dicsekedésén, önmagasztalásán megütközünk. Miért esünk gyakran hasonló hibába? Miért akarjuk nagyobbítani, dicsőíttetni magunkat? Mert bizony, sajnos, élményeink elmondása többnyire ezt a célt szolgálja. Gyengeségünkről, gyarlóságunkról, mulasztásainkról, bűneinkről nem igen beszélünk. Annál többet vélt érdemeinkről, képzelt erényeinkről, sikereinkről. Inkább hallgatnánk. Hisz így vétkezünk nemcsak a jóízlés, hanem az igazság ellen is.

Figyeljük meg, hogyan beszélt Pál apostol az ő élményeiről! Sokat tanulhatunk tőle! Méltán nevezzük őt nagy apostolnak, mégis csupa alázat az egész ember. Amit mond, azért mondja, hogy nagyobbnak látsszék Krisztus hatalma. Valójában nem is magáról beszél, hanem Krisztusról. Beszéde bizonyságtevés arról, hogy a hívő ember kegyelemben gazdag ember, minden körülmények között boldog ember.

Ezt bizonyítja szentleckénk is, mely egy megállapítást és egy felhívást ad ajakamra: 1. Pál apostol hitt a Krisztusban; 2. Higyjetek Krisztusban!

1. Ha elolvassuk vagy meghallgatjuk a mai Igéket, nem tudunk hova lenni a csodálkozástól. Mintha szemkápráztató jeleneteket pergetnének le előttünk. A hős lenyügöz bennünket. Övé elismerésünk szava. Ő csodálatunknak a tárgya. De nehogy az embert dicsőítsük, halljuk meg saját szájából a helyes értékelést: „Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok." (I. Kor. 15, 10.)

Pál apostol megtapasztalta a kegyelem nagyságát. Számára a kegyelem nem egy tanult, elvont fogalom volt, hanem a Krisztusban megjelent valóság. Drága ajándék, melyet tulajdonul bírt. Pál apostol hitt a Krisztusban. Krisztus volt életének tartalma és célja. Krisztussal élt Krisztusért.

Nem ingatták meg hitében a testi, lelki veszedelmek. Fáradság, nyomorúság, éhség, szomjúság, börtön stb. Hogyan eltörpül ezek mellett minden gondunk, bajunk. Mégsem panaszkodik, inkább dicsekszik, szem előtt tartván a sajátmaga által felállított tételt: „Aki pedig dicsekszik, az Úrban dicsekedjék." (II. Kor. 10, 17.) — Gyengeségét nem titkolja, sőt többszörösen hangsúlyozza. (11, 30; 12, 5.) Boldogan mondja el az Úr kijelentését: „Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el." (12, 9.)

Jól tudjuk, hogy Pál apostol megtérése előtt nyílt ellensége volt Krisztusnak és az ő híveinek. De a damaszkuszi élmények

által történt megtérése után nyílt követője lett Krisztusnak, hűséges, önfeláldozó lelkipásztora a keresztyéneknek. Élete bensőjének a kivetődése, szavakban, ceslekedetekben való megnyilatkozása. Mint egyeneslelkű, jellemes férfiú Jézus Krisztusnak jó vitéze, Isten országának jó munkása volt. Isten kegyelme nem lőn rajta hiábavaló. (I. Kor. 15, 10.)

2. Pál apostol élete azért ilyen csodálatraméltó, mert hitt a Krisztusban, elfogadta a Benne megjelent kegyelmet. Mi azért vagyunk szánalomraméltók, mert nem vagyunk a kegyelem birtokosai. S nem is leszünk mindaddig, míg meg nem térünk.

Először bűneinkkel kell tisztábajönnünk. Ha nem látod bűnödet, nem óhajtod a kegyelmet. Ne gondold, hogy a bűn a gyilkolásnál, a rablásnál kezdődik! Bűn az is, ha a gondok miatt panaszkodsz, a bajokban elcsüggedsz. Bűn az elbizakodás, magunk túlbecsülése, embertársaink lenézése, megvetése, a szeretetlenség, harag, gyűlölet. Bűn még a gonosz gondolat is. S ki tudná a bűnöket mind-mind felsorolni?

Az imént Pál apostolt csodáltuk és talán az emberiség nagyjai között is a főhelyre állítottuk. Tudod-e, hogy ő mégis a megváltásra szoruló bűnösök között vallotta az elsőnek magát? (i. Tim. 1, 15.) — Mennyivel inkább bűnös vagy te? Hisz Krisztusért nem szenvedésre, hanem munkára, kisebb áldozatokra sem vagy hajlandó! A Pál apostoléhoz hasonló sorsban talán meg is átkoznád Krisztust, akit mindenkor csak dicsőítened szabad. Hiába adta magát érted? Törj össze bűneidnek súlya alatt! Mondd velem együtt: elveszett, elkárhozott ember vagyok. Akkor hozzád is szól majd az Úr: „Elég néked az én kegyelmem.“ S te a kegyelmet ragadd meg hittel!

Eltudsz-e képzelni olyan halálraítélt bűnöst, aki nem fogadja el az államfői kegyelmet? Nékünk a menny és föld Ura kínálja fel az ő kegyelmét! Milyen magatartást tanusítunk?

Higyjetek Krisztusban! Fogadjátok be Őt! A többit elvégzi Krisztus. Megdicsőíti erejét a ti erőtlenségetekben. Tapasztalni fogjátok, hogy az Ő kegyelme tényleg elég.

Baráth Pál
nemescsói lelkész.

Milyen talaj a szíved?

Hatvanad vasárnapra. Délután.

Lukács 8, 4—15.

1. A magvetőről szóló példázat egyike a legismertebb bibliai részeknek. Legtöbben könyv nélkül tudjátok. Ne mondjátok mégsem: már megint sorra került. Tartalma olyan gazdag, hogy sohasem tudjuk kimeríteni, jelentősége olyan mély, hogy emberi értelmünkkel nem is tudnánk felfogni. Ha nem állana rendelkezésünkre a jézusi magyarázat, kénytelenek lennénk együtt kérdezni a tanítványokkal: „Mi lehet e példázat?“ (9. v.) — Mivel

érzem szavaim erőtelenségét, legjobban szeretném Jézus magyarázatát újra meg újra elolvasni és az Ő szavával felkiáltani: „Akinek van füle a hallásra, hallja.“ (8. v.)

2. Nem is az most a feladatom, hogy a példázatot magyarázzam. Elvégezte azt Jézus. Egy kérdést teszek fel és néked felelned kell rá! Ime a kérdés: Milyen talaj a szíved? Hiába hallgatsz. Életed felelet! Én nem látok bensődbe. Rólad való ítéletalkotásomkor szavaidra, életmegnyilvánulásaidra támaszkodom. De reád nézve nem is ez a döntő, milyen véleménnyel van rólad lelkipásztorod vagy más embertársad, hanem az, hogy milyennek ismer Krisztus!

3. Nem lehet közömbös számodra Krisztus ítélete. Hisz életet vagy halált, üdvösséget vagy kárhozatot jelent. S tudd meg, hogy Krisztus nem a külső jelek, hanem szíved szerint ítél. Őt nem vezetheted félre. Jobban ismer téged, mint magad magadat. Tudja legrejtettebb gondolataidat, ismeri legtitkosabb érzéseidet. A szívedbe lát.

4. Milyen talaj a szíved? a) Útfél, mely nem fogadja be az Igét? Nem tudsz hinni Krisztusban? Elveted a felkínált kegyelmet? Eljátszod üdvösségedet! b) Vagy köves talaj a szíved, melyben az Ige nem hajthat erős gyökeret? Hiába hallgatod az Igét, ha nem válhat életelemeddé! Legyőznek a kísértések. c) A tövises talajhoz vagy hasonlatos? Az Igéért nem tudsz lemondani a világi gyönyörökről? Ez utóbbiak elfojtják a menyei magot s téged kárhozatba taszítanak. d) Ha, mint jó föld, befogadod és megtartod az Igét, lesz gyümölcsöd az örökéletre.

Tudom, hogy a legtöbb embernek a szíve besorozható az első 3 talajnem valamelyikébe. Te ne tartozz közéjük, mert széles úton járnak, mely a veszedelembe visz. Állj azok közé, ha kevesen vannak is, akik a keskeny úton az élet felé haladnak. (Mt. 7, 13—14.) Nem mindíg jó a többséggel tartani!

5. Még tart a kegyelem ideje. Hull a mag, hangzik az Ige. Ki tudja meddig? Élj az alkalommal! Fogadd szívedbe az isteni magot, a testet öltött Igét, Krisztust! Ő elég itt a földön és csak Ő elég az örökkévalóságban.

Baráth Pál
nemescsói lelkész.

Legnagyobb a szeretet.

Ötvened vasárnapra. Délelőtt.

I. Kor. 13, 1—13.

Lelkünknek legnagyobb boldogsága, mikor szédítő magasságok felett szárnyalhat és megpihenhet, ahol az istenes levegő áramlik, az örökkévalóság lélekzetvétele hallatszik és a menynyei Jeruzsálem aranykapuja a hitnek fényében látszik.

Pál apostol lelke ilyen szédítő magasságban szárnyalhatott, mikor a szeretet himnusza megszületett benne. Ez a himnusz,

mely a maga akkordjaival, erejével és szépségével egyedülálló a vallásos irodalomban, nem születhetett meg földi költőnek tintafoltos megrepedezett iróasztalán. Ez az ének olyan embernek lelkében fogamzott meg, aki az örökkévalóság szentekszentjének kapuja előtt hallgatódzott és az ott ellesett hangokat és titkokat az ezek kifejezésére elégtelen emberi beszéd formájába öltötte.

Egy fogalmat keres, mellyel ki lehetne fejezni a kifejezhetetlent. Keretet keres, mely méltó lenne annak átöleléséhez, amit az örökkévalóság kulcslyukán való bepillantása során látott és hallott. Ez a fogalom és keret: a szeretet.

Három dolgot mond el a szeretetről!

a) A szeretet mindent felülmúl.
b) A szeretet mindent legyőz.
c) A szeretet mindent túlél.

Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok! Vannak emberek, akiknek megadatott, a nyelvnek csodálatos erejével szólni hallgatóságukhoz. Szinte ajkukon csüngnek az emberek. Egy láthatatlan mágneses erővel kicsalogatják az ékesszólásnak ilyen mesterei a hallgatóság mosolyát és sírását. Lenyügözve mondjuk: ez már nem emberi nyelv; ez az angyalok nyelve. Nincsen ennél nagyobb hatalom!

Az apostol ellenben azt mondja: ékesszólás szeretet nélkül olyan, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom. A szeretet felülmúlja az ékesszólást! Inkább egy aranyszívű papot, mint egy aranyszájút, mert a zengő érc és pengő cimbalom csupán lélek-nélküli hangszer. A szeretet felülmúlja az ékesszólást!

Azután összehasonlítja a szeretetet még nagyobb értékkel. „És ha jövendőt . . .“ Jövendőmondás, hit, tudomány, micsoda nagyobb ezeknél?! Az apostol azt mondja: a szeretet még ezeket is felülmúlja. Mert ha ezek a nagy hatalmak birtokomban vannak, „szeretet pedig nincsen bennem, semmi vagyok.“

Jócselekedet és mártíromság is haszontalan szeretet nélkül. „Semmi hasznom abból.“ Szeretet nélkül minden alkotás és munka hiábavaló, szeretet nélkül minden karizma értéktelen, szeretet nélkül minden nap elveszett. A szeretet mindent felülmúl!

Új szakasz kezdődik. Minduntalan visszatér ez a refrén: a szeretet mindent legyőz! Hogyan? Hiszen szeretet és harc kizárják egymást! Milyen fegyverrel győz a szeretet?! A szeretet kardjával. Kit győz le vele? A bűnös ember Én-jét! Akkor boldog, ha mások boldogok. Akkor örül, ha mások előnyöket élveznek. Nem néz és gondol sohasem önmagára, hanem mindíg másokra. Kardja nyomán sohsem vér, hanem napsugár fakad. Mikor szelid béke-angyalként a szeretet kardjával végigröpül a világon, oldott kéveként hullanak az emberiség legnagyobb ellenségei: türelmetlenség, szeretetnélküliség, kérkedés, felfuvalkodás, haszonlesés, harag, ítélkezés, káröröm, stb. Ezeket az ellenségeket, melyeket véres acélkarddal senki le nem győz-

het, legyőzi a szeretet kardja. A szeretet legyőzi a legyőzhetetlent! Mindent legyőz, mert „mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr.“ Olyan erős mint a halál! Sőt, — erősebb mint a halál, mert Istentől való. Tőle jött, Hozzá kívánkozik. Utoljára erről beszél az apostol.

„A szeretet soha el nem fogy: de legyenek . . .“ A szeretet mindent túlél! Egykor minden megszűnik. Birodalmak romba dőlnek, trónusok meginognak, virágok elhervadnak. Még olyan adományok is, mint a nyelvek, ismeretek és jövendőmondások, megszűnnek egykor, hogy helyet adjanak a tökéletesnek. Mikép-pen a gyermekkor a gyermekhez illő dolgokkal eltűnik, helyet adván a férfikornak, úgy váltja le az időbeliséget az örökkévalóság. Egy ellenben megmarad! „Most azért megmarad hit, remény, szeretet, e három.“ Ezek az ingadozó világ tartópillérei, a sötét élet fénylő csillagai, melyek annak a városnak a kapujához vezetnek, ahol ez a gyönyörű himnusz megszületett.

Ezek között pedig a legnagyobb a szeretet! Hitnek és reménynek a szeretetben kell beteljesednie. A hit gyökér, a szeretet gyümölcs. A hit mindíg vesz, a szeretet mindíg ad. Hittel megragadjuk az Istent, reménységben feltekintünk hozzá és a szeretetben Hozzá hasonlóvá formálódunk.

Nehéz erről az igéről prédikálni, mert ez a 13 vers maga a legnagyobb prédikáció. Olyan hatalmas, szép és örökkévaló, mint a szeretet maga. A mennyei Jeruzsálem levegője csapja meg szíveinket, az örökkévalóság lélekzetvétele rezegteti meg dobhártyánkat és az egész szakasz végighallgatása után szent visszhangként tör ki ajkunkon a vallomás: legnagyobb a szeretet!

Weltler Rezső
hegyeshalmi lelkész.

A hit kiáltása.

Ötvened vasárnapra. Délután.

Lukács 18, 31—43.

„Imé felmegyünk Jeruzsálembe . . .“ Tehát újra itt vannak az első bőjti-fecskék, melyek hirül adják nagypéntek közeledését. Mindíg bőjtibb lesz az evangéliumok hangulata.

A Jeruzsálem felé haladó Jézus előre tudja földi útjának végét. A próféták megírták. Az Isten országának haditerve már régen készen van. Krisztus Urunk már ezzel a kész haditervvel a zsebében jött el erre a földre, hogy megvívja bűn és halál ellen a döntő ütközetet. Ezzel a felhívással indul meg kis csapatával az üdvösség nagy harcának földi csataterére: Imé felmegyünk Jeruzsálembe! Előre tudja mi vár rá.

Isten országának az ügye mindíg az Istentől lerakott sinpáron halad. Ritka a meglepetés, mert minden meg van írva. Sohsem változik a haditaktika! A hívők közül is csak azok cso-

dálkoznak Isten országának egyes „sorsfordulatain“, akik még nem fogták fel teljesen a „mondottakat és írottakat.“

Jerikhó egyik útja mentén ülő vak koldus szeretné tudni azt, amit Jézus tud: mi vár rá?! További vakság vagy világosság? Nyomorúság vagy gyógyulás? Pedig ő is tudhatná, mert ez is meg van írva. Megírta a zsoltáros, mikor így szól: „És hívj segítségül engem a nyomorúság idején, . . .“

Jézus tudja, hogy Jeruzsálembe kell mennie. A hit tudja, hol és mikor kell kiáltania. A vak koldus ajkán felhangzik a hit sikolya: „Jézus, Dávidnak fia, . . .“

Ez nem a vakság nyomorúságának kiáltása! Kiálthatott volna így is: Nem bírom tovább! Nincsen nálamnál nyomorúltabb ember az egész világon! A többi mind néz és lát, csupán előttem sötétlik a nyomorúság. Ez a hit kiáltása: „Jézus, Dávidnak fia, könyörülj rajtam!“

Az emberi nyomorúságnak sírás-rívás, hitetlen jajgatás és kétségbeesés helyett meg kell tanulnia a hit kiáltását: „Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtam!“

A jeruzsálemi út végén ott áll a kereszt, az érthetetlen isteni csoda. A legnagyobb vereség és legnagyobb diadal. A hit kiáltásának a vége is csoda. Öröm és diadal lesz a keresztből. A hit kiáltására oszlik a sötétség. Menekülnek sötét nyomorúságok ködfoszlányai és a hit kiáltásából Istendicsőítés lesz. Boldog vallomás: az én hitem megtartott engem!

Weltler Rezső
hegyeshalmi lelkész.

A keresztyén egyházi hivatal.

Bőjt I. vasárnapjára. Délelőtt.

II. Kor. 6, 1—10.

Alapigénkben az apostol magát és apostoltársait, vagyis az egyházi hivatal akkori viselőit „együttmunkálkodóknak“ nevezi. Ennek a megjelölésnek két vonatkozása van. 1. Az 5. rész 17—18. vers szerint: Isten munkája a világnak a Jézus Krisztusban való megbékéltetése. (Utalás bőjtre és nagypéntekre.) Ennek a békéltetésnek, vagyis a Krisztusban lett engesztelésnek, szolgálatát, tehát az isteni kegyelemmel való szolgálást bízta az Isten az egyházi hivatal viselőire. Ők tehát ugyanazt a munkát végzik, amely az Istennek is leginkább szíve szerint való munkája. Ezért „együttmunkálkodók“ ők az *Istennel*. 2. De „együttmunkálkodók“ mindazokkal is, akik az ő szolgálatuk által nyerték el az Isten kegyelmét. Azoknak sem szabad ugyanis haszontalanul hevertetniök az elnyert kegyelmet (6. r. 1. v.), hanem meg kell azt bizonyítaniok. A 2. vonatkozás szemelőtt tartása megóv a kath. egyház klerikalizmusától, az elsőé pedig egyes protestáns szekták tévedésétől.

Az Istennel „együttmunkálkodók“ szolgálata éppen az, hogy szavaikkal és példájukkal másokat is „együttmunkálkodókká“ tegyenek, így gyümölcsöztetve az Isten kegyelmét. Pál nemcsak szavaival int az elnyert kegyelem megbizonyítására, hanem mindarra, amit szavaival kíván, példát szolgáltat az életével is. A ker. hivatal éppen ez: *életünkkel megbizonyítani, hogy nem hiába vettük az Isten kegyelmét.*

1. Meg kell bizonyítani *a kísértések közötti megállással* (4—5. v.) — Isten a Krisztusban megjelentette segítségét, kegyelmét. Azóta mind máig a „kellemetes idő“, „az üdvösség napja“ ragyog az emberiség felett. Azóta minden pillanat lehet olyan „most“-tá, amelyben elnyerjük az Isten kegyelmét. De különösen ilyen a bőjt ideje. Vajha ez a mostani bőjt valóban ilyen „kellemetes idő“-vé lenne a mi számunkra.

Az Isten kegyelmének elnyerése azonban nem jelenti azt, hogy ezután minden baj, kísértés, megpróbáltatás elkerül bennünket. Ellenkezőleg éppen azután intézi ellenünk a Sátán legádázabb támadásait. „Nyomoruság, szorongattatás, vereség, tömlőc, háborúság, küzködés, virrasztás, böjtölés“ alakjában. Ezek idején tűnik ki, hogy valaki valóban vette-e a kegyelmet, vagy csak beképzelte azt magának, mivel néhány áhítatos érzés hullámzott végig a lelkén. Az előbbi esetben ismeri a kegyelem mindenek felett való értékét s így még a megpróbáltatások árán is ragaszkodik hozzá, készséggel viseli el a kísértéseket. (Példák Pál életéből.) A második esetben elveti magától a kegyelmet, hogy így megszabaduljon a kísértésektől is. Ezzel megbotránkoztat másokat és okot szolgáltat arra, hogy a keresztyén szolgálat (hivatal) „szidalmaztassék.“ Ha mi nem hiába vettük az Isten kegyelmét, akkor meg kell ezt bizonyítanunk a kísértések közötti megállással.

2. De meg kell bizonyítanunk *a keresztyén jellem fontos tökéletesebbedésével is* (6—7. v.). A kísértések legyőzése mindig a keresztyén jellem tökéletesbbedését munkálja. Ezért mondja Jakab: „Teljes örömnek tartsátok atyámfiai, ha különböző kísértésekbe estek.“ Minden kísértés legyőzése egy-egy lépés előre a keresztyén jellemfejlődés útján.

A kísértések tűzében kifejlődő keresztyén jellem fővonásai: tisztaság, a lelki dolgok tudása, hosszútűrés, szívesség, Szent lélekben való bővelkedés, tettetés nélkül való szeretet, igazmondás, Isten ereje, az igazságnak jobb- és balfelől való fegyverei. Pál ezt a ragyogó keresztyén jellemet nemcsak szavakkal festi le, hanem saját személyében élő valóságként állítja eléjük. Amit az Isten kegyelme Pálban elvégzett, azt bennünk is elvégzi, csak ragadjuk meg azt úgy és adjuk át magunkat neki úgy, mint Pál megragadta és átadta.

3. Azzal a *feltünéssel,* amelyet a kegyelmet nem hiába vett ember a többi emberek között okoz (8—10. v.). Pál Festus előtt. Nem tudják megérteni s ezért bolondnak rágalmazzák azt, aki olyanokat tud, amelyekről nekik halvány sejtelmük sincsen. A hi-

tetlen világ így volt mindig és így van ma is az igazán nagy keresztyén jellemekkel. Nem tudja azokat megérteni, megismerni s ezért ismeretleneknek rágalmazza. De ezek a világ számára ismeretlenek nagyon is ismerősek a hívők előtt. Két hívő keresztyén pillanatok alatt egymásra talál. Az ellenséges világ ujjongva hangoztatja róluk, hogy halottak, ők azonban mindig újra megbizonyítják, hogy elpusztíthatatlan élet lakik bennük: mert ha megostorozza is őket a világ, elpusztítani sohasem tudja. Sőt éppen az ellenség által reájuk mért és általuk türelmesen elszenvedett csapások vívják ki számukra a diadalt, stb.

Ilyenek voltak az apostolok. Ilyenek az első keresztyének. Az elnyert és hiába nem vett kegyelem tette őket ilyenekké. Isten a mostani bőjtben nekünk is újra felkínálja ezt a kegyelmet a Krisztusban. Ne vegyük hiába! Adjuk át magunkat neki egészen s bennünk is elvégzi újjáteremtő szent munkáját.

Gyarmathy Dénes
rábaszentandrási lelkész.

Győzelem a kisértésben.

Bőjt I. vasárnapjára. Délután.

Máté 4, 1—11.

A délelőtti igében Pál apostol intett, hogy álljunk meg a kísértésben, itt pedig maga az Úr. Mikor elmondja saját megkísértetését (a tanítványok ezt csak Tőle magától tudhatták meg), ezt azért is teszi ugyan, hogy ezáltal is közelebb jusson, hasonlóbbá legyen mihozzánk, de meg azért is, hogy megmutassa a kísértések legyőzésének lehetséges voltát s ezzel buzdítson a kísértések közti megállásra.

Akkora és olyan kísértéseink, mint Jézusnak voltak, nekünk sohasem lehetnek. Jézus kísértései Jézus nagyságához vannak mérve; a mieink a miénkhez. De ha a mi kísértéseink nem ugyanazok is, mint az Övéi, mégis hasonlók azokhoz. Ezért tanulhatunk az Ő megkísértéséből mi is.

1. Az első kísértés *Isten iránti bizalmatlanságra* csábít. Az első pillanatra teljesen ártalmatlannak látszik a mi emberi gondolkodásunk előtt. Mintha csak ezt a közmondást hallanók: „Segíts magadon, Isten is megsegít.“ A valóság azonban az, hogy ezzel a Sátán Jézusnak az Atyába vetett bizalmát akarja megrendíteni s arra bírni, hogy az Istentől az emberek megváltására nyert hatalmát önzően a maga érdekében használja.

Mi is sokszor kerülünk olyan helyzetekbe, amelyek szinte ordítják a fülünkbe: hogyan fér ez össze az Isten szeretetével? Ne bízzál Benne! Ne hagyd az Úrra a te utadat! Csak saját magadban bízzál! Használd az Istentől nyert erőidet, tehetségeidet — ne az Ő céljának megvalósítására —, hanem a magad érdekében.

2. A második kisértés *gőgre, elbizakodásra* csábít. És pedig éppen hitünkben, keresztyénségünkben való elbizakodásra. Vakmerőségre, istenkísértésre akar rávenni bennünket. Arra, hogy bízzuk magunkat hitünk erejére még azokban a dolgainkban is, amelyekre vonatkozólag nem tudakoltuk meg, hogy Isten is akarja-e azokat. Az igazi hit mindig megkérdi Istent, mielőtt bármire is vállalkozik. Ha mi ezt elmulasztjuk, akkor igen könnyen ellentétbe kerülhetünk az Isten akaratával. Amikor azután kudarcot vallunk — pedig kudarcot kell vallanunk —, mert Isten nem nyujt és nem is nyujthat ehhez segítséget minekünk, akkor összeroppanik a hitünk is.

3. Az Isten szándékaival, tervével szemben *türelmetlenségre* csábít. A Sátán nagyon jól tudja, hogy előbb-utóbb Jézusé lesz minden gazdagság és minden hatalom a mennyen és a földön. Tudja azt is, hogy ebben a gazdagságban és hatalomban mi is részesek leszünk, ha hívek maradunk Hozzá. Hiszen ez az Isten örök akaratja. Ezért ő arra akarja rávenni Jézust és minket is, hogy már *most,* azonnal birtokba vegyük azt a hatalmat és gazdagságot. Hányszor el is tudja hitetni mivelünk, hogy ha hűtlenek leszünk az Istenhez, a hithez, a Bibliához, az egyházhoz s beállunk a Sátán szolgálatába, akkor sokkal előbb elnyerjük azokat, mintha Istennek szolgálunk.

Jézus azért lett emberré, azért vállalta a szenvedést, de a megkísértést is, hogy győzni tudjunk mi is az Ő erejében. Nem vállalta-e hiába? Álljatok ellene az ördögnek és elfut előletek!

Gyarmathy Dénes
rábaszentandrási lelkész.

A szentté-létel.

Bőjt II. vasárnapjára. Délelőtt.

I. Thess. 4, 1—7.

Ezekben az Igékben egy hatalmas, valóban sorsdöntő, földöntúli sorsunkat eldöntő kérdésre ad feleletet az apostol, arra: mimódon lehet és kell Istennek tetszeni? Van-é, aki — ha hisz, ha az Isten-hit világítja be életszemléletét — ezt a kérdést nem tekinti a leghatalmasabb kérdésnek, mely több a test, az egészség, a kenyér, a pénz kérdéseinél, sőt több a földi boldogság kérdésénél, mert ez a földi élettel eltünik, de Isten tetszése a síron túl kezdődő élet forrása.

Megható, amint a biblia-népe: Izrael micsoda útjait, módszereit kutatta fel az Isten előtti megállhatásnak, mikor a mózesi könyvek csaknem mindegyike a tisztaság, a szentség módszereire tartalmaz útmutatást, kezdve az Egyiptomból kimenekülés idején az élet és megtartás jeléül használt bárány-véren, el egészen a különböző áldozatokig, melyeknek egy célja, egy rendeltetése volt: a bűnös embert elvezetni odáig, hogy megállhasson a szentségesen szent Isten előtt.

A bőjti, bűnbánati énekeink mint a megjavuló, Istenhez térő szív sóhajait viszik fel az Úr elé, mindegyikben a lélek békéje, a szív tisztasága az óhajtás, mind megindító esedezéssel kér: „Oh ne büntesd Uram azt, kit megtört a bánat, szálljon reám irgalmadból béke, bocsánat.“ Hiába e világ minden káprázata, melylyel a lelket csalja, csalogatja, hiába minden bódítása, mellyel el akarja altatni, a bűnös szív mélyén megmrad az istenfiúság eljátszott méltóságának fájdalma, az az egyetemes veszteség-érzet, mely árnyékként borong belső életén, hiába zúg-zajong, cseng és bong a nagy vásári zene-bona, a lélek mégis rá-ráeszmél, hogy tulságosan belemerűlt a por csillogó káprázatába, s mint szent honvágy, ilyenkor felébred az Istenhez közeledés édes-fájdalmas vágya.

A farsangi maskarákat ledobja s a vezeklés darócát ölti magára: „mea culpa.“ Ez az ember, ez a lélek. Minden kérdés elmuló és elenyésző, de ez az örök kérdés, mely minden szív mélyén felhangzik, ha máskor nem, a halál kapujához elérkezés perceiben: „miként nyerhetek Istennél kegyelmet.“

Luther is ezzel a kérdéssel lépte át a kolostor küszöbét s erre talált feleletet az apostoli megállapításban, melyben egész életének boldogsághoz-jutása fölött érzett elronthatatlan öröme csendült: „Az igaz ember hitből él.“ (Róm. 1, 16.)

* * *

A szentté-létel. Nemcsak a szív örök szomjúsága ez, de — ez az apostoli intelem evangéliumos tartalma — az Isten akarata is. A bűn nem papi kitalálás, nem a középkori aszkézis ittmaradt kísértete, melyet a mai ember, az athléta-, a soffőrideált követő, a sportolásban ifjúságát megtartani akaró, 180 évig élni szerető ember már elhárít, elutasít, mint nem hozzávaló gyermekmesét, nem. A szív békéje, a lelkiismeret tisztasága, vagyis Igénk szava szerint a „szentté-létel“ örök törekvés célja.

Élni szeretne a mai ember, keresi a táplálkozás ama új útait, melyekkel életét meghosszabbíthatná, a test-konzerváló orvosi módszereket (Mein Sistem) alkalmaz szertartásos szolgaiassággal, naponként tornázik, ételben és italban, munkában és élvezetekben gondos mértéket tart, csak még nem jutott oda, hogy belássa s nincs még oktatója aki meggyőzze: a legnagyobb testpusztító, a leggonosszabb életrövidítő a — bűn.

Olvassátok a napi lapok bűn-hírszolgálatát, (mert ha van sport-hírszolgálat, miért ne nevezhetnők igaz nevén ezt a szenzációra dolgozó újságírási munkát) s látni fogjátok, hogy a nagy bűnözők, a bujkáló gonosztevők, mikor már testben-ruhában lerongyolódtak, mikor már nincs más menekvés, csak az öngyilkosság, odatartják kezüket: „verjetek vasba!, mert nem bírom tovább, megfulok, bárhová rejtőzöm, utánam fut és velem jön, megfogja szívemet az emlék, a véres árny; jobb a börtön hideg deszka-ágya, mert ott elengedi szívemet az a kergető rém.“

És figyeljétek meg, egyetlen szépség van, melynek nem kell

kendőzés, hazúg arcpirosító, az — ártatlanság. Ez az, amit nem lehet patikában kapni, nem lehet eltanulni még a legügyesebb szinésznek sem, ez az emberarcon, leányarcon „az Édenkertnek egy késő sugára.“

Láttam nagy bűnökkel terhelt halálra ítéltet a bitó alá lépni ... Micsoda összehullás, kétségbeesés, elnyomorodás. De láttam ártatlan hőst is a mellének szegezett puskacsövek előtt. (Batthyányi Lajos gróf.) Micsoda felmagasztosultság, felemelkedés, micsoda szépség, amint a szemében, homlokán felragyog a mártiriumság glóriája! ...

* * *

Ez Igékben, mintha egy szent antifona szólna a hatodik parancsra: „ne paráználkodjál.“ Az apostol mondja egy más levelében: „ti a szentlélek temploma vagytok“ s azt is mondja, hogy a test ugyan romlandó cserépedény, de annak méltóságot az az isteni rendeltetése ad, hogy az Isten lényének, ennek a végtelen tűztengernek egy szikráját hordja magában. A templom értéke nem a kő, az érc, hanem a rendeltetése. A templom lényege nem a fala, hanem a tartalma, a benne hirdetett Ige. Igy a test értéke nem önmagában, hanem az általa e világba lépő lélekben van. Az az érték. De ebből nem az következik, hogy a test másodlagos lévén, tehát elhanyagolandó, rontható, szennyezhető, nem; ellenkezőleg a test tisztasága azért keresztyén ethikai feladat, mert a gyertya fényét felfogja, elfojtja a lámpás szennyes, tisztátalan ablaka. Tiszta lámpaüvegen át vetítődik ki teljesen a benne égő láng világító fénye. „Úgy fényljék a ti világosságtok.“

* * *

Nekünk, kik Krisztus nevéről nevezzük magunkat keresztyéneknek, ez Igék feleszméltetően utalnak rendeltetésünkre: egy szebb, evangéliumibb, krisztusi életre, egy szent tiszta, önzetlen és szolgálatban megdicsőülő életre. Nem szabad engednünk, hogy a keresztyénséget győzze le a világ szelleme, hanem a keresztyénségnek, a keresztyén gondolatnak kell meggyőznie a világot; mert „az a hatalom, mely meggyőzi a világot, a mi hitünk.“ Nekünk életünkben kell példaadással szolgálnunk, hogy Jézusé vagyunk; tehát nem elég, hogy a hirdetett Igét hallgatjuk, hanem meg kell hallanunk.

Igaza volt annak a lelkésznek, aki a keresztyén egyház hajójáról szóló igehirdetésében mondotta: a hajó rendeltetése az, hogy tengeren legyen, de baj, pusztulás, ha a tenger van a hajóban. Ne engedjük magunkat a világtól meggyőzetnünk, de mi győzedelmeskedjünk rajta. „Mert nem tisztátalanságra, hanem szentségre hívott el minket az Isten.“

* * *

A mai névleges keresztyéneknek van egy nagy tévedésük; az, hogy a földi élet lehet mégoly bűnnel szennyezett és tisztátalan, de a sirontúli élet a kegyelem által megnyerhető. Igaz, hogy a kegyelem más szemmel lát, más mértékkel mér, de aki

szívét már itt Istennek adja, aki már itt Jézus nyomdokain járni igyekszik, az már itt a földön a mennyei, az üdvözült élet fényét hordozza homlokán. A madár csak úgy tud repülni, ha tiszta. A légy asztalodon láthatatlan ételparányon táplálkozik, s te tisztátalannak véled és elhessegeted. Megállj csak. Nézd, a légy mielőtt elszállna, gondosan megsepri a szárnyait. Isten a légygyel is szemléltető oktatást ad: tisztítsd meg szárnyaidat, hogy tudj szállani, szállani — hazafelé.

Duszik Lajos
miskolci esperes-lelkész.

A győzedelmes imádkozó.

Bőjt II. vasárnapjára. Délután.

Máté 15, 21—28.

A felolvasott Igék által megrajzolt helyzetben az első pillanatban nem ismerünk rá Jézusra. Hogyan? Ő, aki szíves készséggel, isteni lelke jóságos megértésével sietett máskor a szenvedőkhöz, itt nem akarja meghallani egy édes anyai szív fájdalmas esdeklését? „Ő pedig egy szót sem felele néki“ — mondja szent igénk; pedig a kapernaumi pogány százados szolgájához milyen nemes, szívet meghódoltató készségességgel elindúlt, úgyszintén a Jairus halálos beteg leányához. Itt pedig látszólag nem indult részvétre. Hallgat.

Oh de sokszor kell az imádkozó, könyörgő szeretetnek érezni ezt a hallgatást! Isten néha csodásan utána nyújtja megtartó, felemelő kezét az Ő kicsinyeinek, máskor meg engedi őket a fájdalom, a gyötrés, a bajok és az emberi gonoszságok áldozataként vergődni, mint tőrbe esett madarakat.

De ez az Ő iskolája. Szenvedő lélek, nézz a keresztre! Elfeledted-é, hogy az Isten ama Szentje is keservesen esdekelt: „Éli, Éli lámmá sabaktáni . . .“ Sokszor késni látszik, sokszor elepednek a gyötört szívek a szüntelen sóhajtozásban, de nem emlékeznek a Noé hollójára s a kétszer is kibocsátott galambjára, mikor talán már az utolsó szénaszál is elfogyott a bárkában s az éhező állatok szomorúan, bágyadtan emelték reá a szemüket. Oh a hit nem az Aladdin lámpása s nem a „terülj asztalkám“ meséjét valósítja meg, Isten hallgat s ez a hallgatás tépi szét azokat a hitszálakat, melyek nem az engedelmesség s bizalom guzsalyából sodródtak. Látszat-hit, álhit az, amelyik nem tud — várni s amelyik nem bízza magát odaadó engedelmességgel az Úrra.

* * *

Szegény asszony, a te szavaid nem jutottak el — úgy gondoltad — Jézus szívéig, de halld: szólanak éretted, helyetted mások, a tanítványok: „Bocsásd el, mert utánunk kiált.“ Az alap-igék festette képnek ezeket az alakjait szemlélve, a másokért való könyörgés jelentősége magasul fel előttünk. E tör-

ténet főszereplője, az édesanya — leányáért, a tanítványok a könyörgő anyáért esengnek. Megható láncolata a résztvevő, az egymás baját, gondját, bánatát átvevő szíveknek, melyek egymástól átveszik és tovább adják a könyörgést, melynek egy a tárgya, célja: az a szenvedő, beteg-ágyán szenvedő leányka. Őt emelik ezek a jó szívek hitük karján az Úr elé.

De, aki így tanított: „Zörgessetek és megnyittatik, keressetek és találtok", az maga nem hallaná meg ennek a bánatos édes anyai szívnek a zörgetését, mellyel bebocsátatást, meghallgatást, megtartást kér a Jézus szívébe? És maradhatott volna ez a szív érzéstelen az aggódó szeretet zörgetésére? Szeretet kéri a — szeretetet, lehet-é ott megnem hallgatás, lehet-é ott elutasítás? . . .

Nem.

Az Úr próbára vetette az édes anyát, keserves próbára; de az anya győzedelmes maradt. Megállott. Oh hogyne fordult volna hozzá az Úr megindult szíve: „Oh asszony nagy a te hited" . . . Ez a legnagyobb dícséretnek hangzanék, ha a hit nem kegyelmi ajándék volna, ha a hit valami emberi teljesítmény volna, de a Jézus ajkán ez — amennyiben dícséret — az Istennek szól, ki adja mindenkinek a bajok elhordozásához szükséges erőt, a hitet. Nem is ezt dícséri az Úr, hanem az édes anyának a bizodalmas és alázatos, a türelmes és kitartó, a kérésben ki nem fáradó gyermekszeretetét. Meghajlik az előtt a nagy szeretet előtt s így szól: „Legyen néked a te akaratod szerint" . . .

Oh milyen felemelés ez. Az, aki előbb kész volt az ebek sorsára is, hiszen csak azt kérte, azt a hulladékot a kegyelem asztaláról, amely az ebek számára adatik, az most oly hatalomra emeltetik, hogy „akarata szerint" fog történni; az Úr átadja e hűséges édes anyai léleknek az ő isteni hatalmát: „Legyen a te akaratod szerint." Rá gondolunk ez igénél a Getsemánéi könyörgésre, melyben az Úr így esdekel Atyja előtt: „Mindazáltal ne úgy legyen amint én akarom, hanem amint Te", egy más alkalommal pedig tanítványai kishitűségén megbotránkozva szól: „Ha annyi hitetek volna, mint a mustármag s azt mondanátok e hegynek: nosza kelj fel és ugorj a tengerbe, meglenne az." Mit jelentenek e szavak? A hívő szív Isten mindenható erejének jut áramkörébe és mert ott van s onnan semmi sem tépheti ki, (Pál apostol tudta ezt!) a csodatevő, a végzetet megmásító, a természeti törvény fölött a maga kegyelme szerint cselekvő Isten kezét mozdítja. Ez a kéz tengert oszt ketté, halált űz el, halottat támaszt s a fizika törvényeit felfüggeszti, a tűz és víz pusztító erejét megtöri: ahol az emberi tudomány tehetetlenűl áll meg s lerakja a fegyvert, ahol az orvos esze nem tud még enyhítő szót sem mondani, annál kevésbé gyógyítószert, . . ott a hit cselekszik s a hiten, a hívő szíven keresztül Isten ereje indul, ez pedig mindenható.

Tehát fel, fel csüggedező lelkek! Az imádkozó szív Isten szívét indítja meg, mint egy lehelet megmozdítja a levegőten-

gert. Az Úr, ha egy ideig kérni is látszik, egyszer odafordul az esdeklőhöz s választ ad sok-sok síró kérdésre: „Mindenek lehetségesek a hívőnek.“

Duszik Lajos
miskolci esperes-lelkész.

A kereszt legnagyobb ajándéka.

Bőjt III. vasárnapjára. Délelőtt.

Efezus 5, 1—9.

A bőjti idő hitünk fundamentumáról, Krisztus keresztjéről beszél nékünk. Minden bőjti vasárnap elénk állítja a keresztnek egy-egy ajándékát és megmondja, mit vár tőlünk a kereszt, hogyan fogadjuk a kereszt ajándékait. Bőjt első vasárnapjának az igéje az Istenben elrejtett, szolgáló életet kínálja s szolgálatot követel tőlünk, mert a mi Urunk is szolgai formát öltött érettünk. A második bőjti vasárnap igéje szentségre hív el és határozottan szögezi nékünk a mindenható Isten akaratát, hogy szentté legyünk, mert szent a mi Urunk, aki érettünk bűnösökért magára vette a mi bűneink gyalázatát. — Ez az Ige, a mai vasárnap Igéje a legdrágább, mert Isten — gyermekséggel kínál meg minket, s atya szóval bíztat: járjunk szeretetben, mert a mi Urunk szeretett minket. Ebben az igében tehát megjelenik előttünk a golgotai kereszt egész teljességében, megjelenik a mi üdvösségünk, megjelenik Isten szeretete, maga az Isten, aki nékem Atyám, akinek én gyermeke vagyok.

Mint szeretett gyermekek követhetjük az Istent. Ez a bőjt, ez a kereszt legnagyobb ajándéka.

Isten megtehetné, hogy hatalmával kényszerítené reánk az ő királyságát s mi megdermedve, rettegő félelemmel volnánk kénytelenek leborulni előtte és hallgatni az ő ítéleteit. Isten megtehetné, hogy elvenné a világtól ezt a megrontott életformát, azt a szabadságot, amiből az ember rabságot csinált, s ő maga tenne minden embert az ő ellenmondást nem tűrő akaratának szinte géppé vált rabjává, valami nagy organizmus sejtjévé, de nem teszi. Ő más életformát adott nekünk, a gyermek életformáját s ez a legegyszerűbb, legkönnyebb életforma, mert ennek egyetlen meghatározója a szeretet. Isten gyermekei lettünk! De hogyan?

Talán azért, mert beláttuk, hogy tévelygünk s visszatértünk az atyai házhoz? Nem. Istennek kellett értünk jönnie oda, ahova minden tékozló fiú eljut, a testi és lelki lezüllöttségbe, s Egyetleneggyét, aki őt soha meg nem szomorította, odaadni értünk. Vagy talán szabadulása után kiáltottunk, mert éreztük, hogy idegen hatalom uralma alá kerültünk? Oh nem, mi nagyon jól éreztük magunkat e világ uralma alatt, tetszett nekünk annak a ragyogása és az a szabadság, amivel megcsalt. Krisztusnak kellett érettünk ajándékul adnia magát, hogy megérezzünk valamit

az igazi szabadságból, az istenfiúság ajándékba kapott boldogságából. Vagy úgy lettünk Isten gyermekei, hogy kerestük őt? Nem. Isten keresett minket s Krisztus áldozatul adta magát azért, hogy ne a haragvó, ítélkező Isten, hanem a kegyelmes mennyei Atya találjon ránk! Igy lettünk Isten gyermekei. Nem mi szerettük őt, Ő szeretett minket s az Ő egyszülött Fia az Úr Jézus Krisztus!

Mit jelent az, hogy Isten gyermekei lettünk? Mindazt, amit ez a szó jelent: gyermek! Azt, hogy egészen az Istené vagyok. Nem én rendelkezem az életemmel, de nem enyém életem gondja sem. Azt, hogy nem élek bizonytalanságban, tudom mi az én Atyám akarata: hogy egészen az övé legyek, az ő országában ő alatta éljek, néki szolgáljak örökkévaló igazságban, ártatlanságban és boldogságban. Azt, hogy én mindíg az Atyával közösségben lehetek s azt a szeretetet, amit Tőle kaptam, magamban hordozom és szerte árasztom a világban. Azt, hogy nekem van örökségem, amit a Krisztus szerzett nékem, s amit megad nékem az én Atyám s ez a feltámadás, az örök élet, örök üdvösség.

Az istenfiúság ajándéka, amit az ige úgy fejez ki: valátok régen sötétség, most pedig világosság az Úrban. A régi életforma olyan a mostanihoz képest, mint a sötétség a világossághoz képest. Akkor az Isten haragjától rettegő, vagy a „sors“ szeszélyétől hányatott, bujkáló vakondok-életet éltünk, most pedig Isten kegyelmének s a Krisztus szeretetének a fényében járunk, s bátran, bizalommal fordulunk Istenhez, mint szeretett gyermekek szerető atyjukhoz.

Mindez a bőjt, a kereszt ajándéka.

Mit vár tőlünk a bőjt s a kereszt? Csak egyet! Járjunk szeretetben! Az a szeretet, amelynek a fényében járunk, ragyogjon egész életünkről, mikor felebarátaink között élünk és járunk.

Ha valaki a golgotai keresztben megjelent végtelen isteni szeretetnek, a Lélek diadalának a láttára még mindíg a testnek, s a test kívánságainak akar szolgálni, vagy az istenfiúság szabadsága helyett inkább a paráznaság rabságában marad s a végtelen isteni szeretet láttára, amely mindenét odaadta érettünk, továbbra is önző és fösvény a testvéreivel szemben, az bálványimádó, mert nem ismerte meg az egy igaz Istent, az Atyát és az Úr Jézus Krisztust.

A bőjt elvárja tőlünk, hogy életünk vigyázás legyen s meg ne csaljon minket e világ üres beszédekkel. Üres minden beszéd, ami nem Krisztusról, nem a keresztről szól, ami más életformát ajánl, mint az istenfiúság s Krisztus bűntörlő szeretete helyett ebben a világban, vagy földi hazában, vagy népek és egyesek erényeiben, erejében keresik a megoldást. (Kol. 2:8.) Vigyázzunk azért, mert ez a világ nem akarja, hogy mi az Isten királyságának boldog örökösei legyünk, s el akarja rabolni a mi örökségünket! Krisztus megtörte érettünk a sötétség hatalmát, járjunk a világosság birodalmában s ajkunkon zengjen a hálaadás! Erre az Igére csak ez lehet a feleletünk.

Ha egybevetjük, mit ad nékünk bőjt III. vasárnapjának az igéje s mit követel tőlünk, látjuk, a kettő nincs arányban. Kimondhatatlanul nagy és sok az, amit ad, s ahhoz képest semmi az, amit követel. Mert amit követel,: a szeretetben, a világosságban járást, azt is Isten adja. Mert ha van valami jóság, igazság és valóság az életünkben, az egyedül Istennek a Jézus Krisztusban adott ajándéka, s annak a világosságnak a gyümölcse, amit a golgotai kereszt áraszt a sötétség birodalmába.

Fancsali Joób Olivér
püspöki titkár.

A győzedelmeskedő Krisztus.

Bőjt III. vasárnapjára. Délután.

Lukács 11, 14—28.

Ez a szent ige ugyanazt mondja nékünk, mint a mai nap epistolai igéje, de sokkal kézzelfoghatóbban. Abból az igéből megértettük, hogy Isten új élet-lehetőséget, új életformát adott nékünk abban, hogy az ő gyermekei lehetünk, mert Jézus Krisztus a golgotai kereszten meggyőzte a bűn és halál hatalmát. Ebben a történetben a hatalmas, az ördögöt legyőző Krisztus áll előttünk.

Jézus megszabadít egy szerencsétlen néma embert az ördög hatalmából, úgy, hogy az megszólal.

Az emberek csodálkoznak, mert ilyet még nem láttak, de nem azt látják a csodában, amit az jelent a számunkra, hanem egyesek, a farizeusok, az ő erejét is valami ördögi hatalomnak mondják, mások pedig kételkednek s mennyei jelt, igazolást várnak Jézustól.

Mindkét csoport megegyezik abban, hogy nem akarják megérteni és tudomásul venni, hogy új hatalom szólt bele az életbe, amely minden eddigi hatalomnál nagyobb.

Jézus Krisztus nem hagyja az embereket hitetlenségben, hanem megmondja nékik, hogy csodálatos, új életnek a hajnalát jelenti ez a győzelem, ez a csoda s a csoda adója maga Isten az ő Szentlelkével. (Máté 12:28.) Ez azt jelenti, elérkezett az Isten királysága. Nincs mit csodálkozni azon, hogy a Sátán, az ördög megszégyenült, mert nálánál nagyobb hatalommal, az Istennel áll szemben. Isten szeretete ragadta ki azt a némát a Sátán hatalmából. Az a szeretet, amely a Jézus Krisztusban jelent meg és hajolt le minden bűnben vergődő emberhez. Ez történt tehát a csodában: a fényesség betört, bevilágított a sötétség birodalmába.

Eljött Isten királysága, mostantól kezdve Krisztus mellé kell állni, különben elvész a drága örökség, az istenfiúság.

Az ige komoly figyelmeztetést is ad. A Sátán nem tűri a legyőzést és újult erővel, nagyobb hatalommal támadja azt a lelket, amelyben uralomra jutott Krisztus. Eddig reménytelen

volt az ördöggel való viaskodás, most azonban Krisztus szeretete legyőzi az ördög haragját. (24—26. v.)

Boldog az, aki magáénak mondhatja Krisztust. Igy kiáltott fel egy asszony a sokaságból. — Boldog az, aki Isten igéjéből él s azt a szívébe zárja, — így felelt Jézus.

Boldog az, aki az Isten beszédére figyel s egyedül tőle várja a szabadítást. Boldog az, aki rendíthetetlenül hisz abban, hogy ő is beletartozik az Isten királyságába. Boldog az, aki vágyik a királyság után s akit a Krisztus megszabadít a rabságból a fiúság szabadságára. Boldog bőjt.

Fancsali Joób Olivér
püspöki titkár.

Két szövetség.

Bőjt IV. vasárnapjára. Délelőtt.

Gal. 4:21—31.

A felolvasott szentigében az Apostol két szövetséget állít szembe egymással, az Ó- és az Újszövetséget. És amikor összehasonlítja a két szövetséget, úgy érzi, hogy oka van az örvendezésre. Úgy érzi a keresztyén Anyaszentegyház is, azért a mai szentige alapján ezt a vasárnapot „Laetare“ vasárnapnak nevezte, ami annyit jelent, hogy örüljetek, ujjongjatok!

Meglepő, hogy az Egyház a bőjt közepén int bennünket arra, hogy örvendezzünk. Akkor, amikor minden nappal közelebb érünk ahhoz a naphoz, amikor majd „fájdalmában gyászol ég s föld.“ Meglepő az is, hogy a mai szentigében egyetlen egyszer sem fordul elő a nagy szenvedőnek, az Úr Jézusnak neve. De, amikor örvendezésre int az Egyház, Őrá gondol, mint örömünk egyetlen céljára és tartalmára. És Róla beszél a Szentige minden mondata is, mint aki az Újszövetségnek örök záloga. Annak örülhetünk és annak örülünk a bőjt közepén is, hogy Isten igérete szerint a Jézus Krisztusban új szövetségest kaptunk a törvény helyett s az istenfiak méltóságára emeikedtünk a szolgaság helyett.

1. Az Ószövetség vallása a törvény vallása volt. Az Ószövetség népe pedig rabja volt a törvénynek. A zsidóság mindennapi élete át meg át volt szőve a törvénnyel és minden lépésüket és gondolatukat a törvény irányította. Súlyos testi és lelki rabság volt a törvény, különösen, ha meggondoljuk, hogy a törvény akár tilt, akár parancsol, mögötte mindig ott fenyeget a büntetés. Nincs ember, aki a törvény követelményeinek úgy tudna eleget tenni, hogy a büntetés miatt rettegnie ne kellene és így a törvény a legkegyetlenebb rabtartó. Rabszolgáivá nevelte az ószövetségi vallás legjobbjait is. Minden tiszteletre méltó az ószövetségi vallásosság kiemelkedő alakjainak az a törekvése, hogy a törvény parancsainak és tilalmainak eleget téve, méltókká tegyék magukat Isten kegyelmére és elkerűlhessék a bűn-

tetést. De ugyanakkor minden szánalomra is méltók, amikor mint valami tengeri szörny, elhatalmasodik felettük a törvény s ólom súlyával földre vonja a lélek égfelé szárnyalását. — Az „elégtételadásnak“ az a tetszetős elve, amely a keresztyénség körében is kísért s a mai ember vallásosságát is egészen rossz irányba tereli, kitermelte a törvénynek azokat a rabszolgáit, akik megelégedtek a lélek helyett a betűvel, az igazi lényeg helyett a formával. Ők voltak azok, akik Isten színe előtt is tele voltak dicsekedéssel, hogy bőjtölnek, imádkoznak, áldoznak, tizedet adnak, pontosan úgy, mint ahogyan a törvény előírja. És mégis ők voltak azok, akiknél a publikánus is megigazultabban mehetett haza a templomból. Mert a törvénynek ezek a rabszolgái tehettek sok mindent, amit eléjük szabott a törvény, valamitől sohasem tudtak megszabadulni. Sohasem tudtak megszabadulni a bűntől, sohasem tudtak Isten gyermekeivé lenni s miután számukra minden jónak és üdvösségesnek a törvény betöltése volt a forrása, el sem tudták képzelni, hogy Isten kegyelmi ígéretei azokat is megtartják, sőt azokat tartják meg, akik méltatlanságuk érzetében tisztán a kegyelemre bízzák magukat. A törvénynek ezek a rabszolgái azok, akik — mint a szentige mondja — test szerint születtek, akik nem az ígéret gyermekei s akik szolgálnak gyermekeikkel együtt, mint ahogyan szolgált az akkori Jeruzsálem is.

2. Ezzel szemben az Újszövetség vallása a szabadság vallása. A szabadság felséges evangéliumát hírdette attól a pillanattól kezdve, amikor Krisztus evangéliumában tudtára adta a törvény szolgaságában sinylődő embernek, hogy mi emberek nem olyan viszonyban vagyunk Istennel, mint a vádlott és a bíró, hanem olyanban, mint az apa és a fiú. Van abban valami boldogító, felemelő, és szabadító, amikor az, aki hozta az Újszövetség evangéliumát, olyannak mondja az Atyát, mint amilyen Ő maga. Mikor a tanító és gyógyító, a könyörülő és értünk szenvedő Jézus arca Isten arcát mutatja, az nem lehet kevesebb a törvény igája alatt nyögő ember számára, mint a börtönéből szabadult rabnak az éltető, melegítő napsugár. — De az új szövetség mindenekelőtt és mindenek felett azért szabadított fel bennünket és pedig örökre a törvény szolgasága alól, mert megoldotta az ember életének két legsorsdöntőbb kérdését, a bűn és a halál kérdését.

Az ószövetségi törvény-vallás gyermeke számára nem volt menekűlés a bűnből. Istenhez való viszonya kimerült abban a reménytelen küzdelemben, amit a törvény betöltése érdekében önmagával vívott. Nagy és szent volt előttük Isten, Izráel királya, de parancsolatainak betöltése közben újra, meg újra elbuktak. Az ószövetség vallása olyan küzdelem a bűn ellen, amelyben győzni nem tud a gyenge ember. Nem a törvény betöltése hozta tehát a szabadulást, hanem az ujszövetség legdrágább ajándéka, a szabadító Úr Jézus Krisztus. Mióta Ő a bűnös emberért áldozati oltárra tette drága életét, azóta nem kell azzal

a lehetetlen feladattal kísérleteznünk, hogy bűneinkért eleget tegyünk. És mégsem uralkodik felettünk a bűn, mert az újszövetségben újjászületett ember Jézus Krisztus által Isten kegyelmének örököse és a magasságos Jeruzsálem szabad gyermekévé lett és mert éppen az ilyen ujjászületett ember számára szólnak Isten ígéretei. A törvény-vallás szolgákat nevel, az újszövetségben pedig fiak születnek, akik magukban hordják az istenfiak teljes szabadságát éppen azáltal, hogy Krisztus megszabadította őket a legsulyosabb szolgaság, a bűn szolgasága alól.

1883-ban 360 millió márkát szavazott meg az angol birodalom a gyarmatain élő rabszolgák felszabadítására. Amikor ennek a hatalmas vállalkozásnak az üzleti része lebonyolíttatott és elérkezett a szabadság napja azokra a szegény páriákra, annak a napnak az estéjén a nyugatindiai szigetek minden templomában istentiszteletet tartottak s a lelkészek az I. Kor. 6, 20. alapján mindenütt arról prédikáltak, hogy „áron vétettetek meg".

Ezek a csendes bőjti napok is szüntelenül arról beszélnek, hogy „áron vétettetek meg", Krisztus drága vére árán. Megvétettetek azért, hogy az újszövetség által törvénytől, bűntől, haláltól szabadok legyetek. Ezért int benneteket az egyház, hogy „laetare", azaz örüljetek, ujjongjatok.

vitéz Balogh Ernő
nagygeresdi lelkész.

Elcsendesedés.

Bőjt IV. vasárnapjára. Délután.

János ev. 6:1—15.

1. Megváltói művének megkezdése előtt is félrevonult az Úr, hogy a magányban, távol a világ zajától számot vessen magával. Elűzzön magától minden kísértést és felkészüljön a legnagyobb munkára, a világ üdvözítésére. És félrevonul most is, amikor felsötétlik előtte a golgothai kereszt s amikor hamarosan rá fog lépni a „via dolorosára."

Az üdvösségtörténet legnagyobb, legsorsdöntőbb állomása előtt állunk mi is most, amikor közel van hozzánk a nagypéntek és a husvét. Nagypéntek és husvét ebben az évben is nyomtalanul fog eltűnni mindazok felett, akik a bőjtben nem tudnak kiszabadulni a világ zajából s a lélek áldott csendjében nem tudják megérteni, hogy nagypéntek és husvét által mit ád nekik és mit vár tőlük az Isten. Keress magadnak csendes órákat, hogy tisztába jőjj nagypéntek és husvét jelentőségével.

2. Az evangéliumi Szentige szerint nagy sokaság követi az Urat a Tibériáson túl, a csendes pusztába is. Miért mennek ezek utánna? Mert látják csodatételeit s mert érzik a maguk gyengeségét. Láttak ők már sok nagy és hatalmas urat, főpapokat, ró-

mai helytartókat, de olyat még nem láttak, akinek betegség, halál, szelek és tengerek engedelmeskedtek volna. Minél nagyobb Ő, annál kisebbnek és nyomorultabbnak érzik magukat ők s így annál inkább vágyódnak közelsége után. Gondold végig az életedet. Gondolj annak bizonytalan voltára, gondolj a bűneidre, gondolj nyomorúlt voltodra, érezd meg nagy-nagy „lelki szegény"-ségedet s az már áldott eredménye lesz bőjti elcsendesedésednek, ha vágyódól az Úr után. Ha meglátod, hogy sok nagy, félelmetesen nagy hatalom van ezen a világon, de egyedül Ő az, aki bűntől, haláltól megszabadítani képes.

3. Kenyérből és halakból annyit ehetett az a sokaság, amennyit akart és még 12 kosarat is megtöltöttek a maradék darabokkal. És mindnyájan megelégedtek. Megelégedtek, mert az Úr közelében földi kenyerekben az élet kenyerét is kapták.

Ez a világ tele van elégedetlen emberekkel. Nemcsak azok nem tudnak megelégedni, akiknek fukar kézzel méri a kenyeret az élet, de elégedetlenek azok is, akik szükséget sohasem látnak. A földi kenyér nem képes megelégíteni bennünket és akármilyen jóllakottak legyünk is, vannak vágyaink s gyötör bennünket a megelégedetlenség érzete. Az elhanyagolt, elfeledett, síró és vágyódó lelket csak az tudja megelégíteni, aki közösséget tud teremteni közte és aközött, akitől elszakadt, az örökkévaló Isten között. Ez a közösség, ez az élet kenyere s az élet kenyerét azért adhatja egyedül Jézus, mert ő teremt életközösséget a bűnös ember és a szent Isten között.

4. A sokaság a jelet látva, prófétának tartja Jézust és királylyá akarja tenni. Földi királlyá s ez elől menekül az Úr, mert az Ő országa nem ebből a világból való. Mi tudjuk, hogy Ő a próféták elseje és a királyok királya. Úgy keressük őt ezekben a csendes bőjti napokban s olyan hittel álljunk majd keresztfája alatt és üres sírja mellett, hogy a megfeszített és feltámadott Krisztus örökkévaló királyunk lehessen.

vitéz Balogh Ernő
nagygeresdi lelkész.

Törvények, rendeletek, elvi jelentőségű határozatok.

Közli: **Vértesi Zoltán.**

215.061—1936. B. M. Az árvaszékek által az 1894. 32. t.-c. 3. és 4. §-ai alapján a gyerekek vallásváltoztatása tárgyában hozott határozatok ellen az egyházközségek, illetve lelkészek részéről előterjesztett fellebbezések vallásügyi közig. kérdésben benyujtott beadványoknak tekintendők s így az illetékdíjjegyzék 85. tétele 16. p. értelmében illetékmentesek.

88.402—1937. B. M. Községek (városok) az állami elemi iskolák dologi és egyéb fenntartási terheinek (személyi is) fedezésére a vallásminiszter által megállapított hozzájárulást nem csökkenthetik, azt kötelesek kifizetni. A költségvetésükben a teljes összeg előirányzandó.

8000—1937. V. K. M. eln. sz. Az értelmiségi munkanélküliek jelentkezése.

100.000—1937. F. M. A telepítésről szóló 1936. 27. t.-c. hatálybalépése és végrehajtása.

9.652—1937. V. K. M. Főiskolai végzettséggel rendelkező keresetnélküli ifjak részére kereskedelmi átképző tanfolyamok létesítése.

Az 1907. 27. t.-c. 2. §., illetve az 1913. 16. -'.-c. 3. §-a értelmében a tanítónak természetbeni lakás jár és így, ahol a díjlevélben ez van biztosítva, még ha a tanítónak privát háza is van, semmiesetre sem kívánhat lakbértérítést. Ha a tanító a lakást igénybe nem veszi, úgy annak esetleges bérbeadása ügyében az iskolaszék jogosult határozni.

Szellemileg gyenge gyermeket tovább oktatás végett mérsékelt díjért, vagy ingyen, községi orvos igazolványára felvesz „Gyógypedagógiai Nevelőintézet igazgatósága" Budapest, I. Alkotás-u. 53.

Gyógyfürdőkben emelt új épülettől a húsz évi ideiglenes házadómentesség akkor sem vonható el, ha azt a tulajdonos egész évre bérbeadja. (Közig. bír. eln. 130.)

199.900—1934. B. M.; 78.600—1934. VII. 1. V. K. M. r. Egyesületek, mielőtt az előadandó színdarabokat betanulnák, a színdarab előadhatása végett előbb forduljanak a vármegyei népművelési bizottsághoz.

1907. 45. t.-c. 36. §. értelmében a gazdasági cselédnek a szolgálati szerződésből eredő követeléseit, továbbá ingóságait, a hivatkozott törvény alapján megítélt követelések és kiszabott pénzbüntetések behajtását kivéve, nem szabad végrehajtás alá venni, ennélfogva a gazdasági cseléd járandósága párbér fejében sem tiltható le.

Egyik tanítónak díjlevelében ismétlőiskolai tanításért 40 aranykorona díjazás jár, melyet néki ki kell szolgáltatni, tekintettel arra, hogy ez a jav. jkv. értékegységében benne van. Nincs akadálya azonban annak, hogy a község, a közig. biz. útján a VKM-től a további fizetés elengedését szabályszerű képviselőtestületi ülési határozattal kérje. (Községi Közlöny 1937. 590. oldal.)

130.700—1922. VKM. sz. r. 3. §-a szerint csak akkor köteles a tankötetes községéből más községben levő templomába (hitoktatásra) elmenni, ha a lakástól a templom 3.5 km-nél nincs messzebb. Az érdekelt szülők azonban kérhetik egyházi hatóságukat, hogy a hitoktató az illetők falujába kiszálljon a hitoktatás megtartására.

50.629—1937. B. M. Névváltoztatás alkalmával kettős családi nevek nem engedélyeztetnek.

Csendes óra.

Megváltó Jézusom! Hadd tekintsek bele a Te szenvedéseid tükrébe, hogy lássam meg abban a Te szerető szívednek teljességét: tűrésedet, a keresztfa haláláig való engedelmességedet és hűségedet: értem hozott áldozatodnak a nagyságát. De hadd lássam meg benne az én érdemetlenségemet, gyarló, bűnös voltomat is. — S míg kereszted a lelkem előtt áll, mutasd meg a mögött a Te feltámadásod dicsőségének a fényét is; hogy megértsem belőle: a megdicsőülésnek és diadalnak útja a szenvedésen vezet keresztül.

Uram, nekem is vannak szenvedéseim, gyötrődéseim. Ne hagyj elcsüggedni bennünk: hanem ragyogtasd fel előttem is küzdelmeim, szenvedéseim útjának a végén s azok jutalmául az én dicsőségemet, a számomra eltétetett igazság koronáját. Ámen.

Szenvedésen át a diadalra.

I. Avagy nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak?...

a) Jézus szenvedése és én.

Április 1. A szenvedés is Isten akarata. I. Mózes 3, 15; Zsolt. 22, 2—20; Ézs. 53, 4—12: Már az Ószövetségben annyi utalás van Jézus bekövetkezendő szenvedéseire. Isten akarata nyilvánult meg ezekben a szenvedésekben. Szükségesek és elkerülhetetlenek voltak azok, mint az emberiség bűnének a következményei. Mert Isten igazsága a bűnt büntetés nélkül nem hagyhatta. A bűnért valakinek bűnhődnie, szenvednie kell. A mi bűneinkért Jézus sebesíttetett s a mi vétkeinkért Ő rontatott meg. — A tanítvány nem nagyobb az ő mesterénél: a szenvedésekből kijut nekem is. De egyéni gyarlóságaimból, bűnös voltomból eredő, vagy a másokért való, talán rosszindulatú félreismerésből, hálátlanságból származó szenvedésekben ráismerek-e én is mindenkor Isten akaratára és igazságára?! „Légyen, mint Isten akarja." (Dt. én. 3663, 1.)

Április 2. A szenvedésnek is megvan a maga célja. Lukács 18, 31—34. Jézus Jeruzsálembe készül, hogy önként magára vállalt szenvedéseiben beteljesedjék a próféták írása. A tanítványok csatlakoztak Hozzá, bár szavaival szemben értetlenül állanak; nem tudják felfogni a mondottakat. Sem a szenvedések sorozatát, sem azoknak vége- s jutalmaképen a feltámadást. Pedig ha Isten igazsága a bűn zsoldjául megköveteli a szenvedést, halált; szeretete viszont a szenvedések közt való állhatatosság és hűség koronájául örök életet, üdvösséget tartogat a Benne hívők számára. De milyen sokszor nem tudom én sem megérteni: hogy „akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd." (Zsolt. 126, 5.) — Uram, nyisd meg az én szemeimet a Te útaidnak és céljaidnak a megismerésére.

b) A Getsemáné-kertben.

Április 3. Aki énekléssel lép a szenvedés útjára. Máté 26, 30—35. Jézus a Getsemáné-kertbe indul. Tudja, hogy milyen lelki gyötrődésben lesz ott része; tudja, az előtte álló órák mit tartogatnak számára. Tudja, hogy lelki kínjai betetőzéséül még tanítványaiban is csalódni fog. Mégis dicséretet énekel. — Pál és Silás is börtönükben, bilincseik között is énekkel dicsőítik az Istent (Csel. 16, 25.). Az igazi lelkipásztor nem csügged a lelkét tépő keserűségek s reá zúduló szenvedések között; s ajkán az imádság és Istent dicsérő ének nem hal el. Csalódhatik az emberekben; magára hagyhatják, akikben föltétlenül bízott; hálátlansággal fizethetnek neki, akikre szeretetét pazarolta: Istentől nem fordúl el. Ha fáj is neki a csalódás, megtorlás és bosszú helyett Istenre tekint s imádságban és énekben keres lelkének enyhűlést.

Április 4. Vígasztaló társak a szenvedésben. Máté 26, 36—38. Jézus maga mellé veszi Pétert, Jakabot és Jánost; hogy akik tanui voltak megdicsőülésének (Máté 17, 1—9.), legyenek Vele és Mellette nagy lelki tusakodásában is. Mert nagy vigasztalás a szenvedőre, ha van valaki, akivel megoszthatja keservét, bánatát; ha a „búban lel osztályos társakat." Milyen nagy áldás számomra, amikor küzdelmeim között barátaim, munkatársaim között, vagy a családomban megértő, velem együtt érző szíveket találok. — Jézus ma is keresi a hű tanítványokat, akik Vele vigyázzanak és Mellette kitartsanak. Hiszen Ő és egyháza ma is nagy szenvedéseknek van kitéve. Tudok-e én hűséggel, éberen kitartani Mellette?! „Ó add Uram meggondolnom, mily szükséges vigyáznom." (Dt. én. 458, 4.)

Április 5. Jézus gyötrelme. Máté 26, 39—44. Jézus az imádságban keres nagy fájdalmára vígasztalást. Manapság sokan a mámorban keresik azt. Egymás után háromszor is elvonul; nem restül meg az imádkozásban. Mennyiszer és milyen hamar megrestülök én. S ha imádkozom is, nem tudok azzal a hittel, sorsomat Isten kezében tudó és atyai szívére helyező bizalommal imádkozni. Jézus bár tudja, hogy nem a saját hibájából, vagy bűnéért, hanem egyenesen Isten akaratából szakad rá a szenvedés, mégsem okolódik, vádaskodik, hanem gyermeki szívvel tekint fel Reá: „Atyám!" Az az igazi bizalom megnyilatkozása, hogy ha Istent Atyámnak tudom nevezni akkor is, mikor a keze erősen reám nehezedik; s ha imádságom meghallgatást nem nyer, akkor is alá tudom magamat rendelni az Ő „jóságos és kegyes akaratának."

Április 6. Judás árulása. Máté 26, 47—50. Judás a Jézus elfogására kirendelt sokaság „előtt méne." (Lukács 22, 47.) A lelkipásztornak elől kell járnia. De jaj neki, ha a rosszban jár elől; ha a gonoszok élére áll. „Ha a só megízetlenül, nem jó azután semmire." — Úgy érzem és úgy gondolkodom, hogy nekem nincs semmi közösségem ezzel a Mesterét eláruló Judással. De ha tekintem, hogy mi volt az ő bűnének a forrása; hogy a pénz szerelme, a kapzsiság volt az az első lépés, mely őt a lejtőre s árulásba és öngyilkosságba vitte: akkor amidőn látom magamban — ha talán csak kis mértékben, vagy éppen csirában is — az anyagias érzést, a Mammon szerelmét, megdöbbenéssel gondolok arra a lehetőségre, hogy hová sodorhatja az embert a kicsi bűn is, ha elhatalmasodik felette.

„A rút fösvénység ösvénye minden gonoszság örvénye, vége szégyen és gyötrelem.“ (Dt. én. 425, 3.)

Április 7. Kit kerestek? ... Én vagyok. János 18, 4—9. „A béres pedig és aki nem pásztor elfut“: Jézus igazi jó pásztor: „előre méne.“ Jól tudta, hogy Judás a Getsemáné-kertben fogja keresni s oda vezeti majd a magához vett katonai csapatot, a fáklyákkal, lámpásokkal és fegyverekkel ellátott papi szolgákat; rendes szokása szerint mégis kimegy az Olajfák hegyére. Ha másképen cselekednék, az gyávaság, meghátrálás volna. Sőt oda áll bátran a poroszlók elé: „Kit kerestek?“ S feleletükre, hogy a názárethi Jézust, azt mondja nekik: „Én vagyok.“ Hősiessége, isteni fönsége előtt visszahökkennek és földre esnek azok; hogy meg kell ismételnie szavait, míg magukhoz térnek. — A Krisztus és egyháza ellen támadók lefegyverezésére legjobb eszköz ma is a nyiltság, egyenesség és elszántság. Azért nincs sokszor eredménye lelkipásztori és igehirdetői munkámnak, mert hiányzik abból a bátor hitvallás és bizonyságtétel.

Április 8. Erőszakra erőszakkal. Máté 26, 51—54. Péterben Mesterének a megfogatására és megkötözésének a láttára felforr a tüzes galileai vér. Kardjához kap s felindulásában kész volna vért ontani. Úgy vélekedik: „amilyen a jó nap, olyan a fogadj Isten.“ A természeti ember gondolkodásmódja ez, mely a „szemet szemért, fogat fogért“ elvet vallja. Jézus azonban közbelép; higgadtságra, szelídlelküségre inti heveskedő tanítványát. Az Ő országának fegyvere ma sem az erőszak, hanem a türelem, szelídség és szeretet. Mikor Jézus szolgálatában igazságtalanságot, rosszakaratot látok és tapasztalok, tudok-e türelmes megbocsátó lenni; a kővel dobálókat kenyérrel visszadobni? Ellenségemnek bosszúállás helyett enni és inni adni; a gonoszt jóval győzni meg? (Róm. 12, 20—21.)

Április 9. A menekülő tanítványok. Márk 14, 27, 50—52. „A megvert pásztor juhai elszélednek.“ A tanítványok Jézus jóslata szerint megbotránkoztak Benne; mert ha figyelmeztette is az Úr, mégis oly váratlanul és meglepetésszerüen érte őket az a getsemánéi jelenet. Mesterük elfogatása a tehetetlenség jeleképen tünt fel a szemükben. Ezért mindnyájan elfutnak; el Péter, a fogadkozó és heveskedő, el János, a szeretett tanítvány is. Márk még az ingéből is kibujik, hogy a puszta, mezítelen életét megmenthesse. Nincsenek-e a lelkipásztor életében is napok és órák, amikor keserűen fakad ki a hivatásával járó küzdelmek, sikertelenségek, meg-nemértések miatt; s a tanítványokhoz hasonlóan kedve-szegetten szeretne ott hagyni mindent: állást, hivatalt; más szóval futni a Jézus mellől? — Uram, fűzd szorosan Magadhoz a szívemet s adj nekem erőt, hogy hűségesen ki tudjak tartani Melletted mindvégig.

c) A törvényszék előtt.

Április 10. A papi ítélőszékek előtt. János 18, 19—24. Annás főpap Jézust az Ő tudománya felől faggatja. Az Úr azt feleli, hogy Ő titkon semmitsem szólt, nem cselekedett; kérdezze tehát azokat, akik hallották beszédeit. Megnyugtató öntudat, mikor valaki így szólhat: mikor nem kell kertelnie, a szavait módosítania s egyik-másik kitételét vissza vonnia. Tudnék-e én az ítélőszék előtt minden beszédemért, az asztalnál és társaságban elhangzott minden szavamért így helyt állani; s nincs-e szük-

ségem néha kimagyarázkodásokra? — Jézus feleletében semmi sértő, bántó nem volt, ami indokolttá tette volna a poroszló nyers, önkényes eljárását. Jézus nyugodtan szeliden tiltakozik: „Ha gonoszságot szóltam volna, tégy bizonyságot róla"; cáfolj meg. Vajha így tudnám tűrni én is, ilyen felhörkenés nélküli szelídséggel a félre értett szavaim nyomán kelt rossz indulatot s igazságtalanul érő méltatlanságot és bántalmazást.

Április 11. Hamis tanuk. Máté 26, 59—63/a. A főpapok és vének hamis tanukat keresnek Jézus ellen. Látják, érzik, hogy valódi bűnt nem tudnak Rá bizonyítani. (Ján. 8, 46.) Ezért van szükségük — hogy az előre elhatározott elítéltetés jogosságának legalább a látszatát megőrizzék — hamis esküre és megvásárolt hazug vallomásokra. A Krisztusnak és egyházának ellenségei azóta is megvesztegetett tanuvallomások, hamisított okiratok és hamis eskük alapján rendezték a törvény színe alatt a vérfürdőket. Gályarabjainkat is a hazaárulás, felségsértés hamis vádjával ítélték el. — Jézus a felhozott vádakra hallgat. A felingerült méhek között legtanácsosabb nyugodtan viselkedni; minden védekező mozdulat ingerültté tenné őket. Az emberre nézve is a reá szórt rágalmakkal szemben legjobb védekezés a hallgatás. Azért mérgesedett el nekem is egyik-másik dolgom, mert az ellenem irányuló támadások, igazságtalanságok között nem tudtam eléggé megőrizni a higgadtságomat, nyugalmamat.

Április 12. Te mondád. Máté 26, 63/b—66. Minthogy az egymásnak ellent mondó tanuvallomások nem vezettek eredményre, Kajafás színészi fogással akar felülkerekedni. Fölpattan a helyéről s esküre kényszeríti Jézust, hogy így a saját szavai alapján süthesse Reá az istenkáromlas bűnét s mondhassa ki Felette a halálos ítéletet. „Te vagy-e a Krisztus?" Jézus határozottan, félre nem érthető módon válaszol: „Én vagyok." (Mk. 14, 62.) Erre egyértelmüleg hozzák meg a határozatot: „Méltó a halálra." — Keresztyén vagy? Evangélikus vagy? Az erre adott igenlő felelet hányszor járt és jár manapság is a világ elítélésével: gúnnyal, mellőzéssel; nem egyszer halállal. Evangélikus és papi voltomnak merek-e kifejezést adni akkor is, midőn hátrány, sérelem származik számomra?!

Április 13. Péter tagadása. Lukács 22, 54—62. Míg bent a főpapi teremben folyik a vallatás, Péter, ki csak az imént oly erősen fogadkozott, hogy kész meghalni is Mesterével, az udvaron egymás után háromszor tagadja meg Őt. Mit szólnának hozzá a körülötte levők, ha megvallaná, hogy ő is Hozzá tartozik, hogy éppen a tanítványa Neki? Talán kicsúfolnák, kipellengéreznék; sőt talán verés is várna rá, mint a bentről kihallatszó ostorcsapások szerint Jézusra. — A világtól való félelméből, gyáva meghunnyászkodásból milyen sokan tagadják meg ma is az Urat. Ha jól megvizsgálom az életemet nem találok-e benne én is mozzanatokat, amikor társaságban, a vallás dolgairól való beszéd közben — talán nem akarván valami tréfa, vagy „szellemesség" élét lerontani — nem voltam elég határozott a Jézus és evangélikus voltom melletti színvallásban. A hallgatás is lehet egy neme a tagadásnak.

Április 14. Pilátus előtt. János 18, 33—38. „Te vagy-e a zsidóknak királya?" — vallatja Pilátus Jézust. Az Úr azzal felelt, hogy az Ő országa nem e világból való; Neki e világhoz csak annyi a köze s azért is jött, hogy bizonyságot tegyen az igazságról. Ugy de „micsoda az igazság?" Pilátus kérdése végig vonul a történelmen. Tudósok törték rajta a fejüket;

s a modern embernek is egyik nagy problémáját ez képezi. A mai lelkészt is hányszor ostromolják ezzel a kérdéssel. Jézus szavaival felelünk reá: „Aki az igazságból való, hallgat az én szómra.“ Jézus szavának, tanításának pedig két sarkalatos tétele van: hogy mi bűnösök vagyunk; s hogy egyedül Ő benne van a mi váltságunk. Az emberi igazságok folyton változnak; ez a krisztusi igazság örök és változhatatlan. Reánk nézve is ez az egyetlen igazság: bűnös vagyok, de a Krisztusban és Krisztus által megnyerem bűneim bocsánatát.

Április 15. Barabbást-e, vagy Jézust? Máté 27, 15—26. Pilátus maga bevallja, hogy Jézusban nem talál semmi bűnt. Szeretné is szabadon engedni. Felteszi a kérdést: „Melyiket akarjátok, hogy elbocsássam: Barabbást-e, vagy Jézust?“ De a sokaságnak nincs már szabad „akarata“; a főpapok és vének által felbujtva, félre vezetve Barabbás szabadon bocsátására szavaznak. Barabbás, vagy Jézus; Béliál, vagy Krisztus? (II. Kor. 6, 15.) ez a keresztyénre s a lelkipásztorra is „a lenni, vagy nem lenni“ nagy kérdése. Jézus: a tisztaság, szentség; Barabbás: a bűn, a testiség. Amelyik lelkészen urrá lesz a kísértés s erőt vesz valamiféle, akaratát bilincsbe verő bűn, testi szenvedély, annak lassanként átalakul az egész lelki világa; s egyszerre csak azt veszi észre, vagy bűnös szenvedélyétől megvakítva maga talán nem is, csak mások veszik észre rajta, hogy elfordult a Krisztustól és Barabbás mellé állt. — Uram, adj nekem erőt és akaratot, hogy Krisztus mellől el ne tántorodjam!

Április 16. Imhol az ember! Ján. 19, 4—6. Pilátus szeretné megmenteni Jézust. De annyi energia nincs benne, hogy a lázongó csőcseléket palotája elől szétverné s Jézust a saját jobb meggyőződése alapján elbocsátaná. A népakarat ellen nem mer cselekedni. Most másféle próbát tesz, hogy a népet engedékenységre bírja. Töviskoronával, szakadozott bíborköntösben állítja Jézust eléjük. Ha bűntelensége igazságérzetükre hatástalan volt, talán most a nyomorusága, szégyene, megaláztatása, vérrel és köpésekkel bemocskolt arca szánalmat kelt bennük. „Imhol az ember!“ Ez az agyon kínzott, elgyötört, megcsúfolt Messiáskép lebegett a próféta előtt, amikor írta: Ézs. 53, 2—3. De a tömeg mindegyre csak azt ordítja: „Feszítsd meg!“ — A modern hitetlenség, racionális teológia is így csúfolta el, így vetkőztette le s fosztotta meg istenségétől Krisztust, akiben nem lát mást, mint egy jobb sorsra érdemes, de végeredményben szánalmas „embert.“ S általa, hatása alatt járult és járul hozzá ma is nem egy lelkész az Ő megfeszítéséhez.

II. ... s úgy menni be az Ő dicsőségébe.

a) A feltámadt Jézus és övéi.

Április 17. A sírhoz zarándokló nők. Márk 16, 1—8. Aggodalmak közt mennek azok a kegyes asszonyok a sírhoz; mintha az a „felette nagy kő“ az ő szívüket nyomná. Meglepetésükre a kő el van hengerítve. A sírból angyali szózat hangzik: „A názáreti Jézus feltámadott; nincsen itt.“ S szomorúságuk először talán csak megdöbbenéssé, majd lassanként mind teljesebb örömmé válik: Ő él! — Nekem is vannak csüggedt óráim, amikor könnybe lábad a szemem és szomorúság űli meg a lelkemet; de aztán megvígasz-

talódom abban a hitben: „Él az Úr.“ (Dt. én. 383, 1.) Küzdelmei, szorongattatásai között ezzel szokta magát vigasztalni Luther is; néha tele írta az asztalt: „Vivit, vivit=Ő él!“ Jézus üres sírja nemcsak mi feltámadásunk, hanem mindíg igaz ügynek a diadalát is hirdeti. Ha sokszor kudarcot vallok, ha jó szándékaim hajótörést szenvednek, ha igaz törekvéseimmel buknom kell: felemel az a tudat és hit, hogy nagypéntekre előbb-utóbb eljön majd a husvét.

Április 18. Péter és János. János 20, 1—10. Péter és János mikor Magdolnától hallják a hírt, hogy „elvitték az Urat,“ haladéktalanul a sírhoz sietnek. Személyesen akarnak meggyőződni a tényállásról. Ez a helyes mód. A keresztyén hit igazságait nem elvont vitatkozások döntik el; személyesen kell azt megtapasztalni, átélni s a dolognak utána nézni. — Az ifjabb, gyorsabb mozgású János előbb ér a sírhoz; ott megáll, fél bemenni. Talán az ellenség merényletétől tartva; talán tiszteletből a kor és méltóság iránt Péternek hagyja az elsőbbséget. Péter amint megérkezik, azonnal bátran és félelem nélkül lép be; s csak most követi János. Szép és illő dolog, hogyha a fiatalabb lelkész — habár talán mozgékonyabb, tettre készebb és tanultabb is, mint volt János — mindig megadja a kornak és a méltóságnak a kellő tiszteletet.

Április 19. Mária Magdolna. János 20, 11—18. Mária künn a sírnál áll; síratja Mesterét: „mert elvitték az én Uramat és nem tudom hová tették Őt.“ Nagy Máriának a vesztesége. Mert érzékeny a vagyoni veszteség is, még fájdalmasabb, ha valaki egy kedves hozzátartozóját veszíti el; de a legnagyobb veszteség, mikor valaki a Megváltóját s Benne hitét, reményét veszti el. Sokan vannak különösen manapság ilyenek, akiknek valami nagypénteki esemény megrendítette a hitét; vagy rosszakaratú. krisztustalan emberek rabolták meg a szívüket. S most sírva állnak kifosztott lelkük romjai felett: „Belőlem a jobb rész kihalt.“ — Az angyaloknak Máriához intézett kérdése tele van meleg érdeklődéssel, biztatással, vígasztalással: „Mit sírsz?“ Az az én hivatásom is, hogy biztató szavakkal, szívem részvétével megbátorítsam a remény- és hitevesztett lelkeket; s oda vezessem őket Jézushoz hogy boldogan boruljanak le Máriával a lábai elé: „Rabbóni!“

Április 20. Az emmausi tanítványok. Lukács 24, 13—35. „Mi pedig azt reméltük.“ Mennyi csalódás, mennyi fájdalom rezeg a két emmausi vándornak e panaszában. Sokan vannak közöttünk is, akik így rójják, ilyen „szomorú ábrázattal“ az élet útját; akiknek multjában nincs öröm, jövőjében nincs remény. — Jézus hozzájuk csatlakozik; pirongatva szól rájuk: „Óh balgatagok és rest szívűek.“ De dorgálásában is mennyi vígasz, mennyi bátorítás van. Hát még mikor sorra magyarázza nekik az írásokat, melyek Felőle megírattak; hogy gerjedez bennük a szívük, hogy foszlik le lelkükről a kishitüség és kétely homálya. Az Irásokban van a mi számunkra is a legnagyobb vígasztalás és legbiztosabb útmutatás. Milyen felelősséget jelent ez rám nézve. Tudom-e úgy magyarázni azokat, tudok-e úgy szólni, olyan „hatalommal“ (Máté 7, 29.), hogy az éhező lelkek megelégítessenek, a kereszthordozók megerősítessenek s a bánkódó, fájdalmas szívűek megvígasztaltassanak!?

Április 21. Zárt ajtók mögött. János 20, 19—28. Félelmükben bezárt ajtók mögött gyülekeznek a tanítványok. Egyszerre csak megjelenik

köztük Jézus: „Békesség néktek!“ Azután Szentlelket lehelve rájuk elküldi őket bűnöket megbocsátani és bűnöket megtartani. Nem az Ő isteni, királyi szuverénitásának a feladatát jelenti ez. Mert hiszen Isten marad az, aki megbocsát (Zsolt. 130, 4.); s ez a megbocsátás a Krisztus megváltó érdeméért történik. Isten azonban nem Maga közvetlenül szól az emberekhez, hanem az az Ő küldöttei által, akik a nekik adott hatalom alapján hirdetnek és adnak bűnbocsánatot. — Nekem is van erre küldetésem az Úrtól. Félelemmel és rettegéssel gondolok arra a kiváltságra melylyel Jézus felruházott: oda állani Isten eszközeként az oltár elé az élet, vagy halál, az üdvösség, vagy kárhozat jogával. Lehelj reám Jézusom s adj nekem is Szentlelket, hogy míg másoknak prédikálok, másoknak bűnbocsánatot hirdetek és osztok, magam valami módon méltatlanná ne legyek! (I. Kor. 9, 27.)

Április 22. Tamás hitetlensége. János 20, 24—29. Tamás csak a saját érzékeinek hisz. Kézzel fogható bizonyítékokat akar Mestere feltámadásáról. Nehezebb meggyőzni őt, mint később azokat, akiknek meggyőzésére tanítványtársaival ő is hivatva van. Ma is ezt látjuk. Az egyszerű nép akárhányszor hivőbb, mint maguk a hittudósok. A lelkészek közt is mennyi Tamás akad, akik az Irás tantételeit, az evangélikus egyház dogmáit csak bírálgatni tudják. Adják a felvilágosultat, a magas műveltségűt; valójában pedig alacsony szelleműek, vakondok-lelkek. — Jézus a meggyőzött Tamásnak azt mondja: „Ne légy hitetlen, hanem hívő.“ A lelkipásztor ténykedésének, az igehirdetés eredményességének ez a legelemibb feltétele. Mert tüzet gyújtani csak tűzzel lehet; hitet kelteni csak az képes, aki maga is hisz.

Április 23. Péter megbízatása. János 21, 15—19. Háromszor tagadta meg Péter Mesterét, most háromszor kérdi tőle: „Szeretsz-e engem?“ Péter igenlő feleletére aztán azt mondja neki: „Legeltesd az én juhaimat.“ — A lelkipásztorban a legelső kellék, hogy szeresse Jézust. Csak az a szeretet képesíti hivatásának jól betöltésére. S viszont a reá bízott lelkek hű legeltetésében és őrzésében bizonyíthatja meg ki-ki a Jézus iránt való igaz szeretetét. Az a lelkipásztor, aki a saját egyéni kedvteléseinek hódol s nyájának a legeltetését csak mellék-foglalkozásnak tekinti, nem lehet Isten szíve szerint való pásztor; abból hiányzik a Krisztushoz való igaz szeretet. Jézus szeretete és hű lelkipásztorkodás így tételezi fel s egészíti ki egymást. „Jézusom szeretlek.“ (Dt. én. 419, 1.)

b) A feltámadt Jézus és ellenségei.

Április 24. Az ellenség rettegése. Máté 27, 62—66. Félve gondolnak a főpapok és farizeusok arra, hogy Jézus — mint mondotta — esetleg harmadnap feltámad. Őrséget állítanak azért a sír mellé, lepecsételik a sírt elzáró követ. Igy akarják magukat biztosítani a jóslat teljesülése ellen. A bűnös lelkiismeret rettegése ez. A gonoszság ha ideig-óráig diadalt ül is az igazság felett, nem tudja nyugodtan élvezni a győzelmét. Valami keserű, fanyar utóíze van minden bűnös, igaztalan cselekedetnek. A világ tán hamarosan napirendre tér felette; de benn a lélekben van egy részrehajlatlan, megvesztegethetetlen bíró, aki tiltakozó szavát hallatja; fedd, vádol és kárhoztat. — „Csak a bűntől őrizkedjél.“ (Dt. én. 436, 4.)

Április 25. A megvesztegetés. Máté 28, 11—15. A sírtól elfutott őrök rémülten jelentik a főpapoknak a történteket. Azok rögtön összeűlnek, hogy a szükségesnek mutatkozó intézkedéseket megtehessék. Lepénzelik, megvesztegetik az őröket. A feltámadás csodájának hitelét hazugsággal akarják lerontani. — Igy cselekszik a modern hitetlenség s ehhez a fegyverhez nyúlnak a Krisztus ellenségei ma is. A keresztyénség csodás tényeit megcáfolni nem tudván csaláshoz, vesztegetéshez, hazugsághoz folyamodnak. Megfizetik a sajtót, hogy a közvélemény irányításával félre vezessék a népet. Valóságos rágalom-hadjáratot indítanak nem egyszer az egyház ellen. Elvük: „Calumniare, calumniare audacter; semper alipuid haeret."

Április 26. A főpapi tanács. Csel. 5, 17—33. Pétert és társait a főpapi tanács tömlöcbe veti s felelősségre vonja tanításukért: „Nem megparancsoltuk-e néktek parancsolattal, hogy a Jézus nevében ne tanítsatok?!" Az apostolok azzal felelnek, hogy az ő parancsolatuknál egy magasabb isteni parancs készteti és hajtja őket a szólásra; s „Istennek kell inkább engedelmeskedni." Annak az Istennek, aki Jézust feltámasztotta s Fejedelemmé és Megtartóvá emelte; aminek ők maguk a tanui és bizonyságai. A tanácsbeliek tehetetlen dühükben a fogukat csikorgatják s az apostolok megölésén tanakodnak. — A keresztyénségnek letagadhatatlan tényei hányszor váltanak ki a Krisztus ellenségeiből ma is hasonló elkeseredést, dührohamot. S az ellenséges világ támadása, fenyegetése nem tesz-e ingadozóvá s a Krisztustagadók üldözése, erőszakossága nem félemlít-e meg? Tudok és merek-e meghunnyászkodás nélkül bátran bizonyságot tenni az apostollal együtt az Úrról, még akkor is, ha kellemetlenségek, hátrányok származnának abból reám nézve?

Április 27. Gamáliel. Csel. 5, 34—39. Gamáliel nem tartozik Jézus hivei közé; de nem is fuj egy követ elfogult, gyűlölségtől toporzékoló ellenségeivel. A heveskedő, fogcsikorgató tanácsbelieket türelemre inti: „Ha emberektől van e dolog, semmivé lesz; ha pedig Istentől, akkor ugyis hiábavaló ellene minden." Okos, bölcs tanács. Ha ez a felfogás vezette volna mindig a Krisztussal és egyházával szemben állókat, mennyivel kevesebb lett volna az erőszak, a szenvedés. Nem lobogtak volna századokon át a máglyák; s kevesebb lenne protestáns egyházunk történetében is a könnyel és vérrel írott lapok száma. — De Gamáliel magatartásában van bizonyos fatalizmus is, amiben már nem lehet példaképünk. Az a lelkipásztor, aki meg van győződve az evangélium igazságáról, az általa hirdetett tanok helyességéről, nem viselkedhetik a gyülekezetében lábra kapott, vagy híveinek egyházias érzését és evangélikus öntudatát veszélyeztető áramlatokkal és mozgalmakkal szemben hagyján módon, tétlenül. Fel kell vennie azokkal a küzdelmeket; csakhogy nem a nyers erőszak, hanem az ige fegyverével. „Vedd a Lélek fegyverét, imádságot és igét." (Dt. én. 436, 4.)

Április 28. Megveretés a Krisztusért. Csel. 5, 40—42. A főpapi tanács tagjai engednek Gamálielnek; de azért nem bocsájtják el az apostolokat szárazon. Megveretik őket s keményen rájuk parancsolnak, hogy a Jézus nevében ne szóljanak. Azok örömmel veszik és méltóságnak tekintik a Jézus nevéért rajtuk esett gyalázatot; s csak annál lelkesebben, buzgóbban hirdetik Őt. — Lelkipásztori szolgálatom, hivatásom teljesítése közben,

más szóval: a Jézus nevéért hányszor vagyok kitéve én is rossz indulatnak, ellenséges bánásmódnak. Ha kéréseim, tanácsaim, intéseim hatástalanok maradnak; ha jószándéku igyekezetemet félre magyarázzák, ha nemescélú törekvéseimet elgáncsolják: milyen gyakran meglankadok, elkeseredem. Uram, állitsd elém példaképül a Te apostolaidat, hogy tudjam én is békével, sőt dicsekedéssel hordozni Éretted való minden terhemet és gyaláztatásomat; s tudjak örvendezni azokban!

Április 29. Saul. Csel. 9, 1—8. „Saul, Saul, miért kergetsz engemet?“ Engemet! Jézus üldözött híveivel egynek érzi, egynek tudja Magát. Mennyi vigasztalás, mennyi erőforrás van ebben számomra! Mikor különösen napjainkban látom a keresztyénség ellen irányuló erőszakosságokat, kegyetlenségeket; s látom hazai protestáns egyházunk nehéz, szorongatott helyzetét, hogy a hitetlenség és az ultramontanizmus két oldalról való támadásai között mint kongatják felette már sokan a halálharangot: néha megszáll valami csüggedés, kishitüség. De aztán ha a multat vizsgálva látom, hogy a keresztyénség s benne egyházunk mennyi vihart állott már ki diadalmasan; s különösen ha megondolom, hogy nem rólam, nem az én ügyemről van szó, hanem — mint Lutherünk is a wormsi birodalmi gyűlés előtti imádságában mondta — Krisztusról és az Ő ügyéről: akkor elcsendesül az aggodalmam, megbátorodik a lelkem s bizalommal, hittel tekintek a jövőbe. „Bízzál ügyed az Istené.“ (Dt. én. 259, 2.)

Április 30. Az Antikrisztus. Jel. 17, 3—14. A feltámadott Jézusnak minden időben voltak és lesznek ellenségei. Ma különösen is megszaporodtak. Mintha csak a világ végének az előjeleit látnók ama nagy Babilonból kiáradó és az egész földkerekséget elborítani akaró útálatosságokban s a káromlásnak neveivel telt „vörös fenevadak“ szörnyűségeiben. Szinte szószerint ráillik: „Részeg a szentek vérétől és a Jézus bizonyságtevőinek vérétől.“ A részeg embernek nincs helyes ítélőképessége; eszközeiben nem válogat, tetteiben az állati indulat és szenvedély vezeti. De a részegség rendesen csak átmeneti állapot. Előbb-utóbb elkövetkezik rá a kijózanodás; az önmagát vádoló, pironkodó kijózanodás. Mintha máris mutatkoznának e kijózanodásnak egyes jelenségei. — Be fog teljesülni a jóslat: „A fenevad vala, és nincs; mert a Bárány ellen hiába viaskodnak; a Bárány meggyőzi azokat.“

Mennyei szent Atyám! Téged imádó szívvel borúlok le Előtted, hogy megköszönjem kegyelmedet, mellyel szent Fiadban váltságot szereztél számomra. Áldlak, hogy szenvedésének béketűréssel hordozásában példát és vezért adtál nekem is a keresztviselések között való hűséges és állhatatos kitartásra. Áldlak pedig különösen azért, hogy a Te Szentedet nem hagytad a koporsóban, hanem a halálból való feltámasztása által jobbodal Fejedelemmé és Megtartóvá emelted; hogy bűnbánatot és bűnök bocsánatát adj a Te népednek. — Uram, adj a Jézus vére hullásáért nekem is bocsánatot; s amiképen Őt feltámasztottad, segélj, hogy ezentúl én is új életben járjak a Te dicsőségedre. Ámen.

Kiss Samu.

Uram, Istenem! Te akartad, hogy szolgád legyek. Te tudod azért legjobban minden nehézségemet, Te hallod nyögésemet is. Úgy szeretnék sokszor kilépni a sorból, felhagyni súlyos szolgálatommal, hiszen beszélnem kell, mikor nem vagyok rá képes igazán, vezetnem kell, amikor magam is tévelygek, Rólad kell tanuságot tennem, amikor előlem is elrejtőztél.

Mégis meghajlok Előtted. Legyen meg a Te akaratod. Taníts meg engem a Te igédre, tedd készségessé szívemet és számat. Mutasd meg, hogy mit hirdessek s azt is, hogyan mondjam tovább szent üzenetedet.

Segíts meg, Uram, nem hagyhatod el a te szolgádat, soha, soha! Ámen.

Én csak az evangéliumot hirdetem!

(Mit üzen ma egy igehirdetőnek a végigolvasott Galata-levél?)

I. Az evangélium páratlansága.

Május 1. Értünk! 1, 1—5. Mindjárt az elején megcsendül az egész levél alaphangja: Krisztus önmagát adta a mi bűneinkért. Értünk! — ez az evangélium lényege. Értem! Páratlan hír ez számomra. Krisztus értem halt meg. Úgy mondom ki ezeket a szavakat, mintha még sohasem hallottam volna őket s most ejteném ki először. Énértem! Itt kezdődik minden: legyen ez az ige számomra új, meglepő és páratlan valami!

Május 2. Érinthetetlen! 1, 6—9. Krisztus értünk! — ez az evangélium. Nincsen más. Ez az egyetlen evangélium. Átkozott, aki mást hirdet és aki mást befogad. Rettenetes! Mennyi átok a fejemen. Hányszor az emberek kívánsága szerint prédikálok. Hányszor a magam bölcseségét kiabálom. Milyen lusta vagyok az Irás tanulmányozásában, a gondos exegesisben, hitvallásaink megismerésében, a komoly és állandó teológiai felkészülésben. Mennyit ferdítek az evangéliumon. Pedig az átok terhe mellett érinthetetlen!

Május 3. Nem emberi! 1, 10—11. Igehirdető szolgálatomban józan óvatosságra van szükségem. Ne akarjak embereket mindenáron rábeszélni a keresztyénségre. Nem lehetséges. De bűn is, mert sokszor csak úgy érem el célomat, hogy az embereket kiszolgálom. Márpedig Krisztus szolgája vagyok! Csak azt hirdethetem, ami neki tetszik és nem azt, ami az emberi füleknek.

Május 4. Isteni! 1, 12—24. Miért szégyenlem ezt a szót: kinyilatkoztatás? Az evangélium csakugyan Isten igéje, isteni evangélium. Ezt nyiltan meg kell vallanom a gyülekezet előtt. Én Isten evangéliumának heroldja, hiszek abban, hogy Isten szava valóban megszólalt és megszólal e bűnös világban. Azért szégyenlem talán, mert nem tudom bizonyítani? Nem is kell bizonyítanom. Nekem tanuságtevőnek kell lennem. Isten kinyilatkoztatása mindig védtelen: lehet, hogy megvetik. S nekem mégis tisztára ezt kell hirdetnem.

Május 5. Független! 2, 1—10. Nem lehet zsinórmérték számomra a legnagyobb tekintély sem, amikor az igét hirdetem. Az evangélium független. Ha Isten szavát világosan veszem, akkor ne akadályozzon meg ennek hirdetésében az egyházi közszokás, nagyok máskép nyilatkozása.

Egyházunk nem a tisztséget viselők tekintélyén, de az Íráson áll. Igehirdetésünket sem irányíthatja semmiféle idealizmus, modernizmus, vagy esztetizmus, bármilyen közkedvelt nagy szószólói legyenek is köztünk!

Május 6. Visszacsinálhatatlan! 2, 11—18. Ha egyszer eljutottam az evangélium világosságára, akkor ne zuhanjak vissza alkalomadtán a sötétbe. Legyen bátor evangélium-hirdetésem visszacsinálhatatlan. Mert ha bátran szólok, bizonyára megszólnak majd érte. Ne unszoljam ilyenekkel a barátságot azon az áron, hogy nekik is igazat adok az evangélium mellett: no, nem kell olyan komolyan venni! Csak nyiltan, csak őszintén és csak előre!

Május 7. Bennem! 2, 19—21. Krisztus nemcsak értem, hanem bennem! Ez az, ami még az eddigieknél is páratlanabbá teszi számomra az evangéliumot. A sorrend ez: Krisztus meghalt értem — ez hirdettetik — ebben hiszek — Krisztus él bennem. Hol van még egy beszéd, aminek ilyen forrása volna és ilyen eredménye lehetne?! — Igehirdető vagyok: én csak ezt a páratlan evangéliumot hirdetem!

II. Az evangélium dogmatikája.

Május 8. Nem filozófia! 3, 1—5. Nem a törvény cselekedeteiből, hanem a hit hallásából. Ezt prédikálnom kell. Nagyon rosszul teszem, ha erről hallgatok, azt mondván: ez nehezen kifejthető, nem kellenek a mai embernek az ilyen elvi, elméleti filozófikus tételezések. Hiszen ennek gyakorlati tapasztalatnak kell lennie a gyülekezetben! Az persze nagy baj, ha nem appellálhatok Pálként a gyülekezet tapasztalatára, mert ilyen nincsen. De akkor sem lehet más tennivalóm, mint prédikálnom ezt a nehéz igét. Ennek a hallásából támad a hit!

Május 9. Ábrahám hite. 3, 6—9. Jól kell magyaráznom a bibliai alakok élettörténetét. Hiveim mindig újra a törvényszerű cselekedeteket olvassák ki Isten embereinek életéből és azoknak utánzásában látják a vallásos életet. Nekem a hitet kell megláttatnom életükben, mint azt Zsid. 11. fejezete teszi. Mindig újra agyon kell ütnöm magamban az üres moralizmusra való hajlandóságot és a hit prédikátorává kell lennem. Ha ezerszer nehezebb is!

Május 10. A törvény átka. 3, 10—12. A hit theológiája nem jelenti azt, hogy törvény nélkül dogmatikát tanítsak. Ellenkezőleg, csak akkor fogok értelmesen beszélni a hitről, hogyha mindig újra teljes könyörtelenséggel megcsattogtatom a törvény korbácsát. A tízparancsolatot, Istennek követelő akaratát, a törvény szentségét mindig újra ki kell kiáltanom. Hadd lássák meg, hogy nem tréfa dolog ez. Hadd vallják meg görnyedten, hogy átok alatt vannak, velem együtt.

Május 11. Krisztus váltsága. 3, 13—14. A krisztus-üzenetnek ez a centruma. Előveszem hát összes prédikációmat és megvizsgálom, vajjon csakugyan központi helyet tölt-e be igehirdetésemben Krisztus váltsága? Nem elég, ha csak a nagypénteki beszédemben fordul elő. Hogy ezt nem értik meg az emberek és únják, mint egy rossz frázist? Mégis ez a centrum! S komoly lelkipásztori tapasztalat, hogy mégis csak ez fordítja meg az emberek életét.

Május 12. Érvényes az ígéret! 3, 15—18. A legtöbb bibliai fogalmat ma újra bele kell sulykolnom a gyülekezetbe. Lehetetlen pl. igét hirdetnem a biblikus Igéret világos fogalma nélkül. Nemcsak a hit van ellentétbe a törvény cselekedeteivel, hanem Isten igérete is! Az egész Íráson keresztül látnunk kell a kegyelmes, megváltó, igéretet tevő Istent. Az igérete (a Krisztus!) adja meg az Ószövetség kulcsát is. Használom-e az Ótestámentomot? És krisztocentrikusan használom-e?

Május 13. A tömlöcőr. 3, 19—24. Igy nevezhetnők ma a „Krisztusra vezérlő mestert." Bottal működő pedagógus a törvény. Ez a tiszte: üt, ver, fenyeget, megmutatja a bűnösségünket. Ne vegyük élét Isten parancsolatainak, ne tartsuk túlzásnak az apostoli követeléseket. Úgy kell prédikálnom, hogy megroggyanjanak alatta. A Krisztusról szóló örömüzenetünk azért nem hat örömüzenetképpen gyülekezetünkben, mert nem szóljuk keményen a törvényt!

Május 14. Istenfiúság. 3, 25—29. Az istenfiúságról sosem prédikálhatok úgy, mint a keresztyénség legnagyobb „eszméjéről." Ez vagy egy valóságos aktus, vagy semmi. S mint aktus is: Isten aktusa! Isten kiált ki minket fiainak. Hogy mennyire nem a mi lelkünk az istenfiuság Lelke, azt leginkább az bizonyítja, hogy az apostol a keresztségre hivatkozik, mint Isten objektiv aktusára. Vajjon milyen szerepe van igehirdetésemben a keresztségnek? Van-e egyáltalában?

Május 15. Szolgaság. 4, 1—5. Erre mindig újra ki kell térnem. Az evangélium szerint Izráel is kiskorú szolgaságban volt, nemcsak a pogányság. Mindenki szolga, mindenki megváltásra szoruló, mindenki a törvény halálos átka alatt nyög. Ezt a „mindenki"-t jól ki kell hangsúlyoznom. Az intelligenciánk nagy része azt véli, hogy a Fiún kívül is van lehetősége a fiúi életre. Krisztus mindenki számára csak Megváltó lehet, kevesebbel nem éri be.

Május 16. A Lélek kiáltása. 4, 6—7. Az első keresztyén gyülekezetben hangos közös imádság volt ez: Abba, Atyám! Kitörő kiáltás! Nagy és csodálatos dolog. Hogy lehet az, hogy olyan semmitmondó, amikor mi Istenről, mint Atyáról beszélünk. Suttogásnak is rossz. Az embereknek a könyökükön jön ki ez a „szólam." Nem a Lélek kiáltja! Ez a baj. Nem prédikálhatunk az Atyáról, ha a Lélek hiányzik belőlem és gyülekezetemből.

Május 17. Istenmegismerés. 4, 8—11. Fontos útmutatást kapok itt igehirdetésem számára. Isten sosem egy tárgy, még a megismerése sem. Nagy tévedés azt hinni, hogy a keresztyén theológia az Isten igaz megismerésének tudománya. Éppen itt kell világosan látnom, hogy Istentől ered az ő megismerése! Ő a cselekvő alany ebben is! Istenfogalmam van, vagy élő Istenem? Én prédikálok-e Róla, vagy Ő prédikáltat magáról általam?!

Május 18. Erőtelenségben! Tele van az Irás ilyen jelenetekkel: Isten az erőtelenségben munkálkodik. Ez Isten munkamódszere. Itt egészen személyesen szól ma hozzánk az ige. Ezt mondja: Ne istenítsd magadat! Isten szólni akar általad, de azért nem te vagy az Isten! És ezt is mondja: Ne engedd magadat isteníteni. Ez még az előbbinél is nehezebb. Utasítsd el a hízelgőket és hajbókolókat, különben elhallgat ajkadon az Isten!

Május 19. Ótestámentomi példa. 4, 21—31. Nagy nehézségem ma az ótestámentomi textusok alapján mondott prédikáció. Pedig erről az egyház

le nem mondhat, nem mondhatok le én sem. Kétségtelen, hogy óvakodnom kell a közönséges szimbolizálástól, amely mindenre rá tudja húzni a maga keresztyén gondolatait. De teljesen elégtelen az is, ha egyszerűen kortörténeti magyarázatot adok egy-egy ótestámentomi szakaszhoz. Hogyan lesz az keresztyén prédikációvá? Ki kellene keresnem az Ujszövetségből először az ilyen szakaszokat, ahol az Ujszövetségi író magyaráz egy ótestámentomi példát. Ezekben fogom megtalálni az utat az ótestámentomban kinyilatkoztatott egy Isten hirdetéséhez.

Május 20. Eschatológia. 5, 1—6. „Az igazság reménysége" szól itt hozzám. Az eschatológia, a végső dolgok theológiája nem egy dogmatikai függvény. Az igazságnak, vagyis Isten megigazításának reménysége van: jövendőt vár, nagyot, csodálatosat, valóságosat. Van-e ilyen hang az igehirdetésemben? Vagy megelégszem e világ szépítésével?

Május 21. A kereszt botránya. 5, 7—12. Micsoda ez a skandalum? Krisztus előtt porba hull minden emberi követelés. Lebicsaklik minden emberi igény. Isten a kereszten az egész embert mindenestül bűnösnek ítélte. Nem érek el az üdvösségre cselekedetekkel, törvénnyel, vallásosságommal. Csak egy út vezet vissza az elveszített Istenhez. S ennek a neve a keresztre van írva: Kegyelem! Ebben benne van az evangélium egész dogmatikája!

III. Az evangélium etikája.

Május 22. Szeretet. 5, 13—15. Csak ott van jogom etikát hirdetni, ahol dogmatika is hirdettetik! Különben minden intésem nyavalygós moralizmus, amit nem is lehet komolyan venni. Elég volt ebből: „legyetek jók!" Először a Krisztus megigazítását és a szabadságot hirdetem. Ez a szabadság azonban sosem lesz szabadosság. Szabadság a szeretetre és szolgálatra! Nem kényszer-szeretet, hanem szabad szeretet. Nem önző szolgálat, hanem könyörülő szolgálat.

Május 23. A Lélek alatt. Persze nem a platoni dualizmus értelmében: a lélek a jó, a test a gonosz. Mi testestől, lelkestől, mindenestől bűnösök és elveszettek vagyunk. A Szentlélek alatt! Itt már aztán testestől, lelkestől, mindenestől: új élet kezdődik! Ez a keresztyén etika principiuma! Erkölcsi igehirdetésünkben sosem az emberi lélek, szellem nagysága legyen az irányítónk, hanem a Szentlélekről szóló bizonyságtevés.

Május 24. Két világ. 5, 19—24. Vagy-vagy! Vagy test vagyok, vagy lélek. Hogy a „test" az egész emberre vonatkozik, azt igazolja itt eléggé, hogy belső bűnök is felsoroltatnak, mint harag stb. Ugyanígy az egész emberre érvényes az is, hogy ő lelki ember; a testi mozdulatai is lelkiek. Két világ! Isten Országában vagy azon kívül. Krisztussal vagy Nélküle. Nagyon határozott erkölcstant kell prédikálnom.

Május 25. A Lélek gyülekezetében. Ez a vers a keresztyén etika központja. A bibliai etika a keresztyén gyülekezetre érvényes. Csak nekik szólhat igazán. Csak azoktól követelhető a Lélek vezérlete alatt járás, masirozás, akiket már megszállott a Lélek, vagyis akik már hívők, keresztyének, a gyülekezethez tartozók. Rá kell mutatnom igehirdetésemben arra, hogy nincs légüres térbe zárt egyéni erkölcsös élet. Csak a gyülekezetben és a gyülekezettel menetelve élhetem a keresztyén erkölcsi életet.

Május 26. Dicsőség. 5, 26. A dicsőség betolakodott a jogos és tisztes tulajdonságok közé. Ezt a dicsőségkívánást nevezzük ambiciónak, szorgalomnak, tehetségnek, élet-komolyságnak. De hogy mindez semmi egyéb, mint Isten dicsőségének megrablása, igazolja mindaz, ami belőle folyik: irigykedés, egymás ingerlése és dőre hiúság. Ez a leggyakorlatibb papi bűn. Bűn! Ne nevezzem másnak sem magamnál, se másoknál.

Május 27. Bűnvállalás. 6, 1—2. Nem cinkosságra tanít az Irás, de bűnvállalásra. Olyan szolidarításra, mely nem akar senkit elveszíteni, a legrosszabbat sem. „Isten gyermekei sosem akarnak egyedül a mennybe jutni, hanem magukkal akarják vinni a legbűnösebbeket is, ha csak lehet." (Luther.) Nem elég dörögnünk a bűnök ellen. Meg kell védenünk a bűnösöket és vissza kell őket vinnünk a gyülekezetbe.

Május 28. Jólelkiismeret. 6, 3—4. A keresztyén etika nem komor arcú. Lehetséges a jólelkiismeret. Lehetséges a jóban való örvendezés. Csendesen önmagunkban még dicsekednünk is lehet. Ez ugyan nem üdvözít, de milyen jó, hogy nehéz harcunkban bátorít bennünket a jólelkiismeret, ösztönöz Isten akarata szerint való életfolytatásunk állandósulásában. Ne ijesztgessek hát egyoldaluan minden prédikációmban. Barátságosabb az Isten.

Május 29. Jótcselekvés. 6, 6. 9—10. De bizony ilyet is tanítunk! Alamizsnaosztásra, segítésre, adakozásra szólítgatunk. A jó fa terem! Ne játssza ki ez ellen senki a dogmatika kártyáit. Az igaz, hogy csak ott prédikálhatok etikát, ahol dogmatika is szól. Viszont ahol a hitről igazán szólanak, ott megdobbannak a szívek és megmozdúlnak a kezek is.

Május 30. Itélet. 6, 5. 7—8. Nemcsak ítélet, hanem nyomában: halálaratás, vagy élet-aratás. Pál is ugyanazt mondja az utolsó ítéletről, mint Jézus. Itt megint csak meglátszik a keresztyén „hittannak" és „erkölcstannak" szoros viszonya. Pál „theológiája" egyáltalában nem szorítja ki Jézus „gyakorlatias tanítását." Hiszen az utolsó ítélet hite és valósága irányítja ezt a földi életfolytatást. Ezt a kapcsolatot sohase feledjem.

Május 31. Új teremtés. Amint a kereszten van összefoglalva minden dogmatika, úgy minden etika is. (14. v.) Csakhogy amíg ott ezt a szót olvassuk: Kegyelem, — emitt ez az írás üti meg szemünket: Uj teremtés! (15. v.) Addig még nem hirdettem igazán a keresztyén intést, míg valóságos új életet nem látok gyülekezetem tagjain és azok rajtam! Ez az evangélium etikája!

Uram, Istenem! Most sem hagytál el, mert nem hagyhatod el a te szolgádat.

Szóltál és én meghallgattalak és megelevenedik bennem a te igéd, úgyhogy én is újra szólni tudom azt. Nem is tehetek másképp. Köszönöm vezetésedet is. Újra magadhoz vontál Szentlelked által s én nem is akarok, csak a te vezérleted alatt élni; engedd, hogy másokat is hozzád vihessek, hiszen sokakat bíztál reám. Hálát adok neked, hogy ismét megmutatkoztál, s ha nem láthatom is még orcádat színről-színre, de legalább hallottam szavadat és hiszek Benned. Engedd, hogy másokban is hitet ébresszen tanuságtevésem.

Segítsd meg, Uram, ne hagyd el a te szolgádat, soha, soha! Ámen.

Scholz László.

Tanulmányok.

Jézus Krisztus a békesség-szerző.

1. *Krisztus megismerése állandó feladat.* (Fil. 3:10.)

Keresztyénség csak ott van, ahol Krisztus van. *A keresztyénség Krisztus maga.* Akkor vagyunk keresztyének, ha Krisztus valóban a mienk lett és mi teljesen az övéi. Akkor maradunk keresztyének, ha Krisztus egyre növekszik életünkben.

Minden hívő keresztyén ez alatt a kötelezés alatt áll: egyre jobban meg kell Krisztust ismernie. Soha nem mondhatjuk, hogy már ismerjük. Nem elég, ha képet alkotunk róla, akármilyen színeset, elevent. Krisztust *titok* veszi körül. Minél közelebb jutunk hozzá, annál jobban megnő előttünk titka. Krisztus élő személye, Krisztus valósága minden értelmet felülmúl. Szakadatlan keresnünk kell őt a bibliában, ha azt akarjuk, hogy egyre csodálatosabb legyen életünkben hatalma.

2. *Csak tapasztalatok útján ismerjük meg Krisztust.* (2. Kor. 4:10.)

Krisztus megismerése nem csupán az eszünk dolga. A felébredt finnek Krisztus „belső" megismeréséről beszélnek. Luther sem győzte elégszer hirdetni azt, hogy *csak az imádkozás, az ige-hallgatás és a kisértések közben ismerhetjük meg Krisztust.* (oratio, meditatio, tentatio). Csak imádságban: amikor világos lesz előttünk, hogy magunktól semmit sem várhatunk. De ezzel jár Krisztus imádása. Porba kell roskadnunk, szent félelemmel le kell borulnunk előtte. Kérni és várni, hogy megszólaljon és megismertesse magát velünk. Csak az igében: álljunk meg csendben előtte, vessük alá magunkat, forgassuk magunkban az igét és ragadjuk meg bátor bizakodással. Csak kísértésekben: ha igazi az ige-hallgatásunk, nyomon követi a kísértés. A sötétség fejedelme nem szenvedheti az igét. Mindent elkövet, hogy kiragadja szívünkből vagy legalább is ártalmatlanná tegye. Ezekben a kísértésekben: egyre jobban alászállunk, egyre jobban összetörünk, de egyre inkább megtapasztaljuk Isten kegyelmét. Nem „via negationis" ez, a lemondás, önmegtagadás emberi útja, emberi erőlködés, hanem *Isten ajándéka.* Igy próbálja ki Isten életünkben a halott ige igazát és erejét. Igy teszi igazán sajátunkká és kincsünkké.

Amíg nem estünk így az élő Isten kezébe és próbára nem tette hitünket, addig nem mondhatjuk, hogy Krisztust megismertük. Addig csak tudunk felőle, hallomásból vagy olvasmányainkból, de nem tapasztaljuk meg. Nem elég szemlélődni. Mindennapi életünket kell megnyitnunk Krisztus előtt. Ilyen gyakorlati dolog Krisztus megismerése.

3. *Krisztust csak a golgotai kereszten ismerjük meg.* (1. Kor. 2:2.)

Máskép nem juthatunk Krisztushoz, minthogy meghalljuk váltság-művéről szóló üzenetét: az evangéliumot. Amíg nem látjuk nagyságos dolgait, addig még csak nem is sejtjük, hogy kicsoda Ő. Krisztus üdvösség-szerző művének azonban két oldala van. Az evangélium gazdagságát csorbítjuk meg, ha csak az egyiket látjuk és nem a kettő paradox egységét. A békesség-szerzésről és a reménységről kell beszélnünk, vagy tudományosabban a kiengesztelődésről és a megváltásról. Krisztus a békesség-szerző, vagy megbékéltető, ha arra tekintünk, amit *már* véghez vitt a kereszten és feltámadásában. Üdvösségtörténeti mult ez: érettünk történt és ezért meghatározza jelenünket is. Krisztus a Megváltó, ha arra tekintünk, amit ezután fog cselekedni, ami *még* hátra van. Esedékes még a bűn és halál teljes eltörlése, a sötétség hatalmának végleges megdöntése, az új világ teremtése. Egy és ugyanannak az örökkévaló eseménynek különböző oldala ez a kettősség. Amit *rejtetten* elvégzett a kereszten, az lesz *nyilvánvaló* újra-eljövetelekor. *Hátunk mögött a kiengesztelés,* a megszerzett békesség, *előttünk a megváltás,* a győzelem. Ez elé megyünk. E kettő között, *harc és tűrés a keresztyén ember jelene.* Meghatározza életét mind a kereszt, mind pedig a megígért jövendő.

A szentírás Krisztus-hirdetésének csak első üzenetével foglalkozunk. A második a következő cikk tárgya. Minél jobban elmélyedünk az elsőben, annál jobban megnő a második. Viszont, ha megelégszünk az elsőnél a felülettel, elsikkad a második. Amennyire szükséges azonban Krisztus művének kettős megjelölése, annyira fontos az is, hogy meglássuk egységét is. Az újszövetség tanusága: Krisztus a mi Urunk! (Luther is ebben ragadta meg Krisztus művét a 2. hitágazat magyarázatában.) Krisztus a Szabadító! Krisztus a váltság szerző. Mind ezek paradox kifejezések, amelyekben meg van mind az, ami már megtörtént, valamint az is, aminek még be kell következnie. Ezért hallunk pl. egyszer véghez vitt váltságról, másszor eljövendőről. (Róma 3:24, 1. kor. 1:30, Ef. 1:7, — Lk. 21:28, Róma 8:23, Ef. 4:30. stb.)

Azért üresedett meg Krisztus hirdetése, mert benne csak bölcs mestert, az eszményt, a példát, a legnagyobb vallásalapítót, a csupa-szív emberbarátot, legfeljebb a szociális reformert stb. láttuk. *Alapos és állandó krisztologiai eszmélésre van szükségünk,* ha nem akarjuk, hogy beszédünk csak megragadó szónoklás maradjon. Prédikációra van szükség: „léleknek és erőnek megmutatására." Egyedül *Krisztus teszi beszédünket: prédikációvá, ige-hirdetésünket: az Ige megjelenésévé.*

4. *Akkor ismerjük meg Krisztust, a békesség-szerzőt, ha megtapasztaljuk Isten haragját.* (2. Kor. 5:18.)

Nyilvánvaló, hogy a hivő tapasztalatáról van szó. Közönséges tapasztalásunkból hiányzik Isten emésztő szent haragja. Kegyelem ez, mert Krisztus nélkül érezni Isten haragját: kárhozat.

Ellenben a hívő rémülten hallja, hogy Isten haragjában él. A Krisztusban fel van ugyan függesztve Isten haragja, de Krisztuson kívül ránkzúdul. Csak a hívőt tölti el a menekülés vágya, hogy megszabaduljon Isten haragjától. Azzal kezdődik a „Zarándok útjában" a keresztyén élet, hogy komolyan veszi valaki Isten haragjának fenyegetését és futásnak ered. Aki semmibe veszi Isten haragját, vagy elmagyarázza, annál az evangélium is erejét veszti.

Szószékeinken, hittankönyveinkben jóformán csak a jó Istenről hallunk, aki mindíg csak szeret. Nem onnan ered-e egyházunk minden lelki nyavalyája, hogy üres szavakká foszlott az evangélium ereje? *Ahol nincs szó Isten szent haragjáról,* — ne csodálkozzunk — *az evangéliumból megszokott közhely, a váltságból eszme, szép gondolat lesz,* amely nyugton hagyja az embereket, és amit szívesen hallgatnak, mert tetszetős és semmire sem kötelez.

Ne szemelvényeket, hanem a teljes írást hirdessük. A szentírásban pedig *Isten haragja* nemcsak az utolsó ítélet veszedelme, hanem *jelenvaló félelmetes valóság*. Ha elkerüljük Ján. 3:36, Róma 1:18 és 4:15, Ef. 2:3, 1. Thes. 5:9 és a többi bizonyságot, vakmerő módon bánunk el Istennek ránk bizott igéjével.

Merjük hirdetni Isten haragját, jóllehet tudjuk, hogy ez *botránkozás* nemcsak a modern kor, de minden idők minden emberének. Egyáltalában ne csak a hit és kételkedés ellentétében mozogjunk, hanem a hit és a botrány ellentéte elé állítsuk gyülekezeteinket.

Akkor lesz valóság Isten szeretete számunkra, ha érezzük haragját. Ha látom, hogy jogos Isten haragja, méltóan ér engem ez a szürnyű vég, „elveszett és elkárhozott ember vagyok", akkor ismerem meg Krisztust, aki ezt a kárhozatot fordítja el rólam. Krisztus a békesség-szerző, aki véget vet a legiszonyúbb háborunak: amikor hadilábon állunk az Istennel. Krisztus nélkül mi Isten ellenségei vagyunk és Isten is a mi ellenségünk, mert a szent Isten másként nem felelhet bűnünkre, mint rémítő haragjával. De Krisztusban véghez viszi Isten a legnagyobb, az egyetlen csodát: az evangéliumot. Isten igazsága, minden jog azt követeli, hogy Isten minket ítéletével eltöröljön. Isten azonban félredobva minden jogot és keresztültörve minden igazságán — *megbocsátja minden bűnünket!*

Amikor elnyerjük a Krisztus szerezte bűnbocsánatot, akkor látjuk, hogy miből szabadított meg minket. Ez a bűnbocsánat az egyház fundámentoma. Azért történik az igazi istentiszteleten az ige hirdetése a keresztség és az urvacsora között, hogy ez a tény megszabja és megkösse a prédikáció tartalmát: és ez a bűnbocsánat hirdetése. Az a bajunk, hogy túl egyszerű, magától érthető lett a bűnbocsánat hirdetése és elnyerése. Természetesnek tartjuk, hogy Isten megbocsát. (És ebben egyszerűen Voltaire követői vagyunk.) Bezzeg, ha újra hirdetjük Isten haragját, egy-

szerre megnő Krisztus személye és műve szemünkben, aki megszerezte a bünbocsánatot és az által a békességet.

Hogyan szerzett békességet Krisztus? A hagyományos felelet az, hogy elégtétele által. Megfizetett helyettünk bűneinkért. Vérével eltörölte adósságunkat és új életre nyitott kaput. Két évszázadon keresztül támadták ezt a tant. (A verbális inspiráció tana mellett e miatt harcoltak az orthodoxiával szinte napjainkig.) Holott a támadók, a különböző régi, új és legújabb izmusok nem állnak a biblia alapján. Szálka a szemükben Isten haragja. „Egyszerűsítik" az evangéliumot: Isten atya, merő szeretet. Velük szemben azonban az igazság az orthodoxia oldalán áll, akik nem engedték kiforgatni az evangéliumot. Tanításukat, különösen Anzelmuszét tartalmilag nem sok bírálat érheti. Bár óvatosságra intenek jogi kifejezéseik, melyek félreértésekre adhatnak alkalmat. Követelés, adósság, elégtétel, kárpótlás, helyettes teljesítmény stb. mégis csak más világ, mint az újszövetségé. Nehézség azután az is, hogy „elégtétel" csak a lovagias ügyekben ismeretes.

A hagyományos tan helyett *az ó-egyház bizonyságtételét kell felújitanunk, ami mellett Luther hatalmas erővel tett hitvallást.* E szerint bűnösségünk igazi rabság. Isten-ellenes rontó hatalmak megkötözött, nyomorult rabszolgái vagyunk. Erről szól a „Szolga akarat"-ról irott könyve, kátéi, minden prédikációja, egyetemi disputációja, előadása, éneke. Azért olyan félelmetesek rabtartó poroszlóink, mert mögöttük Isten haragja áll. Isten haragjának végrehajtói. Isten ítélő akaratából törnek vesztünkre hitetlenségünk miatt. *Krisztus* azonban *harcba szállt a sötétség hatalmaival és élete feláldozásával legyőzte őket.* Krisztus csodálatos győzelme a váltság. Krisztus győzelmével szerzett békét. Röviden két szóban áll az ó-egyház Krisztus-hirdetése: Christus victor. *Krisztus győz!* Lutheren kívül csak a két Blumhardtnál van meg ez az őskeresztyén bátor, győzelmes bizonyosság és a hatásuk alatt álló közösségi mozgalmaknál: Jesus ist Sieger! Krisztus győz!

5. *Akkor ismerjük meg Krisztust, a Békesség-szerzőt, ha megtapasztaljuk istentelen-voltunkat.* (Róma 5:10.)

A reformáció elemi felismerése: *életünk,* amint van, nemcsak bűneivel, de erényeivel is, mind haszontalanságával, mind értékeivel — *Isten ellenes élet.* Isten helyett magunk körül forgunk. Még kegyességünk mögött is önzés, felfuvalkodás húzódik meg: boldogságot, üdvösséget akarunk; emelkedni, megnőni akarunk a kegyelem által. Kaphatók vagyunk bizonyos jóra, de csak arra, amit mi a magunk feje szerint jónak tartunk. Azonban az ige hallatára menten kiderül az Istennel hadakozásunk. Perbe szállunk Isten parancsolataival. Nem akarunk teljes szívből engedelmeskedni. Tusakodunk Isten kegyelmével is. Hiuságunkat sérti az: ingyen. Arról hallani sem akarunk, hogy semmink sincs, csak mulasztásunk és adósságunk. Valamit akarunk mi is adni, valamik

akarunk lenni még Isten szemében is, amit ő is kénytelen jóvá hagyni. Legalább azt tulajdonítjuk magunknak, hogy a hitünk által, új magunk-tartása által üdvözülünk. Megragadjuk a kegyelmet, fogékonyak vagyunk számára, vágyódunk utána. Mind erre azonban egyszerű Isten ítélete: nincs, aki megértse, nincs, aki keresse az Istent. Róma 3:11.

Akkor látjuk meg a kegyelem csodáját, ha Krisztus éppen nekünk istenteleneknek szerez békességet az élő Istennel. *Uj életet* ad nekünk. Nemcsak bűnbocsánatot közöl velünk. A bűnbocsánatnak, ha az Istentől jön és nemcsak magunk mondjuk magunknak vagy egymásnak, mindíg következménye van: új élet. Itt jön az újszövetségben a csodálatos üzenet: bűnös életetek — volt, most: új életben vagytok. Ef. 2:1—13. stb.

Azonban ez az új élet nem lesz Krisztus nélkül is a mienk. Új életünket Krisztus szerzi és adja. Krisztushoz van kötve és csak tőle függésben lesz a mienk. Krisztusban van az életünk. Magunkban: csak halál, kárhozat, kegyelem elleni rugódozás. Együttjár ez a kettő: naponta meghalni magunknak és naponta életre támadni a Krisztus által. Harc az új élet, első sorban magunkkal.

Az új élet szakadatlan *növekedés,* de *lefelé.* Nemcsak kezdet az, hogy Isten összetör és megaláz. Az új élet szenvedések között lesz csak a mienk. Újra meg újra szemétnek és kárnak ítélünk mindent, csakhogy a Krisztusban találtassunk. (Róma 8:17, Fil. 3:7—14. stb.) Belőlünk nem lesz semmi. Halálra vagyunk ítélve. Még Istennel sem leszünk naggyá. Egyre csak kisebbek leszünk, egyre mélyebbre szállunk. A megtérésben kell állhatatosnak lennünk. (Luther: perseverantia in conversione). Egyre jobban leleplezi Krisztus istentelen-voltunkat és egyre jobban ő lesz minden mindenben számunkra is. Ez az új élet csodája.

6. *Akkor ismerjük meg Krisztust, a Békesség-szerzőt, ha megindulunk a gyülekezet felé.* (Ef. 2:13—18.)

Krisztus békességet szerez. De ez befelé, magunk felé: összetörés és harc, kifelé: *a gyülekezet épitése.* Krisztus megismerése lehetetlen az egyház nélkül. Krisztus, mint békesség-szerző éppen az egyháznak is Ura. Csak ne értsünk egyház alatt valami láthatatlan lelki-szellemi közösséget. (Ezt a vélekedést nemcsak Luther, hanem még Melanchton is megbélyegzi a Védőiratban: Az ilyen civitas platonica-ról való beszéd merő spekuláció.) *Ahol Krisztus van, ott valódi közösség támad.* A pietizmus megszűkítette a közösséget, amikor az egyenlők közösségét kereste, akik közös élmények birtokosai, közös törekvések képviselői. *A reformátori gyülekezeti közösség az egyenlőtlenek, a különbözők közössége.* Nem az emberek alkalmasságán és hajlandóságán fordul meg az igazi közösség, a gyülekezet, hanem egyedül az egyház Urán, aki a bűnbocsánatban köti össze az embereket. Igazán a bűnbocsánatot közlő evangéliumnak kell az istentisztelet, az egyházi és a személyes élet középpontjában állania és akkor belő-

lünk is közösséget épít Isten. Mozgósít és megindít egymás felé. A jogi egyházközségből a „hívők gyülekezetét" formálja. *A közösség utáni vágy és a gyülekezet akarása* (der Wille zur Gemeinde) *a próbája hitünknek.* Ehhez kell mérni minden egyházi munkánkat és szolgálatunkat is.

Ámde ez az együvétartozás nemcsak azokra terjed ki, akik az ige hallgatói és a szentségek elfogadói. *Krisztus egyháza nagyobb* azoknál a határoknál, amelyeket mi hajlandók vagyunk és megszoktunk vonni. *Az egyháznak* mindig csak *a közepe* áll világosan és határozottan előttünk: *az élő Krisztus az igehirdetésében.* De az egyház határai nyitva állnak minden oldalon. Egyedül Isten vonhatja meg végérvényesen a határt az üdvözülők, az igazi egyháztagok és az elkárhozók között, a névleges keresztyének és a hitetlenek között. Luther komolyan vette az egyházfegyelmet, a határ megvonását ember és ember között, a közösségből való kizárást. Csak ezt nem emberi vélekedés alapján tette, hanem az ige hirdetésével. Maga az igazán hirdetett ige taszít ki és zár ki hitetleneket vagy engedetleneket, akik nem akarnak megtérni. A határ meghúzása nem a mi dolgunk, hanem egyedül *az ige szolgálata.* Éppen ezért senkitől sem zárkózhatunk el. Minden embernek kötelesek vagyunk az evangéliumot hirdetni. Ma mindig csak védekezésről beszélünk. Holott az evangélium bátorságot ad és kötelez minket arra, hogy *minden* magyarnak hirdessük az igét. Meg kell látnunk, hogy *Krisztus által a világgal is összetartozunk.* Nemcsak a vallásos, de az istentelen, nemcsak a derék, hanem az erkölcstelen világgal is. *Isten az istentelent igazítja meg.* Vajjon nem ellenkezik-e ezzel a mi magunk tartása? *Isten az elveszettet keresi.* És mi? Nem ítélgetnünk kell *a világ bűneit,* hanem *magunkra venni.* Azonosítani kell magunkat velük, egy sorba állni velük, *közbe járni, esedezni értük.* „Az istentelenekkel" nem harcolnunk kell, hanem szeretettel bizonyságot tenni, akár a mártiromság által, előttük. A világgal együtt üdvözülünk vagy kárhozunk el.

Krisztus eggyé teszi a közel és a távol valókat. Szakadékokat hidal át. Nem lehet olyan nagy emberi különbség, akár világnézeti, akár politikai stb., amelyet Krisztus ne hidalna át. Vajjon ezt szolgáljuk, vagy éppen mi akadályozzuk Krisztus békesség szerző, közösség építő munkáját?

Krisztus, a békesség-szerző, számot tart életemre. Többé nem élhetek magamnak. Krisztus a békesség-szerző *szolgálatba állít.* Elküld, hogy ezentúl másoknak éljek. Nem válogathatom meg, hogy kinek szolgálok. Akit Isten közelembe vezet, akikkel találkozom, akikre csak rátalálok, azokkal állít közösségbe. *Isten másokhoz köti életünket.* Necsak azt lássuk, hogy az a másik közönyös vagy ellenséges az evangéliummal szemben, hanem azt is, hogy Krisztus érte is meghalt. Krisztusra van neki is szüksége, mert nélküle elvész, velünk együtt; de Isten ígéretei neki ép úgy szólnak, mint nekem. Ha *ebben a reménységben nézzük a többieket,* ha Krisztus szeretetét engedjük urrá lenni kemény szívünk

fölött, akkor gyülekezet támad közöttünk is. Kevesebbet beszéljünk a közösségről, a szociális felelősségről, de egyszerűen lássuk meg, hogy Isten már összekötötte életünket a többi emberrel, megindított minket a gyülekezet felé. Engedelmeskedjünk!

7. *Isten a békesség-szerzés szolgálatát bízta ránk.* 2. Kor. 5:18—20.)

Nem Krisztusról kell beszélnünk, hanem Krisztust kell hirdetnünk. Nem távoli valaki, hanem élő, jelenvaló hatalmas személy Ő. Szavainkban csakugyan eljön közénk. Ugy hirdessük, hogy prédikálásunk által porondra lépjen és elkezdjen cselekedni. Krisztust és nem Krisztusról!

Urbán Ernő.

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Isten vérszerződése.

Bőjt V. vasárnapjára. Délelőtt.

Zsidókhoz írt levél 9, 11—15.

1. *A vér babonája.* (Megtisztulás. Bűnbocsánat.)

A vér mindíg különös, belső és külső érzelmet váltott ki az emberből. Az embervérhez a babonának és félelemnek érzései tapadnak. Kain botja suhanásánál a vér megszemélyesül és boszszúért kiált az égre. I. Mózes 4, 10.

Az ószövetségi ember a vér különös erejét abban látja, hogy az életet a vérrel azonosítja. Az élet és a lélek eszerint a vérben van. III. Mózes 17, 11.

A vért Istenhez tartozónak jelentette ki az ószövetség embere, amikor az embervér kiontásáért Isten törvénye betöltéseként és néki való elégtételadásként a másik embervér kioltását követelte. I. Mózes 9, 6. Az élet elvesztésének, vagyis a vér kiontásának bűnéért a büntetés csak vérkiontás lehet, hogy a bűntörlés, a vérbosszú szerint és a bűnbocsánat az Isten bosszúja és büntetése szerint megtörténjék. *A bűnbocsánat feltétele tehát a vér kiontása.* Zsid. 9, 22. Az ószövetségi gondolatban a szövetség, mint szerződés gondolata ezen alapszik, mint Istennek vérhez kötött szerződésén.

2. *A vér mythosa.*

A vérkérdés örök emberi kérdés volt. A magyar vérszerződés, a vérbosszú, a véráldozat, a Csipkerózsika vércseppjétől a mai modern vércsoport és „vérskála“ elméletig, a mesebeli sárkány vérétől a Kőmíves Kelemenné véréig, mind ezt mutatják.

Isten ezt a vérünkbe ivódott örök emberi kérdést a lélek örök kérdésévé tette és megoldotta a Krisztus vérében.

3. *Az első vérszerződés holt cselekedeteket nemzett.*

Izrael népe érezte, hogy a bűnökért, a kiontott vérért és a vérnek bűnös indulataiért vérrel kellett fizetnie. Érezte a megtisztulás követelményét és a kiengesztelés elengedhetetlen szükségességét. A vérnek fogalmában, a kiontott Ábel-vér hangjában, feléje zúgott minden bűn fenyegető büntetése és eltaszította a szentélytől. A lezárt kárpitot, a haragvó Isten-arcot vérrel kívánták kiengesztelni s az áldozati állatok vérében akartak megtisztulni. A nagy engesztelő ünnepen az egyik bak kiontott vérének felét rákenték a másik bak szőrére, azt kikergették, mint *bűnbakot* a pusztába, a vér másik felét arany edénybe csorgatták s a főpap a kézzel csinált sátoron keresztül beléphetett egy évben egyszer a szentélybe és kimondhatta az Isten nevét. Ez a holt cselekedet nem tisztította meg a lelkiismeretet. 14. vers.

4. *Újszövetség Krisztus tulajdon vérében.*

Amit ismételni lehet, az esetleges. Olyan megtisztulás és engesztelés kell az emberi léleknek, amely egyszer-mindenkorra (12. vers) érvényes, amely megtisztítja a lelkiismeretet! Ha Isten a kimondott vérért és minden vérbeli bűnért az ószövetségi szerződés, szövetség értelmében, azonosítás alapján vért követel, akkor minden követelés abban válik teljessé, hogy mint isteni fél a szövetség tökéletességét csak ilyen azonos vérrel biztosíthatja! Elmult vérjavak és áldozatok főpapjai helyett megjelenik Krisztus, a jövendő javak főpapja, aki tulajdon vére által nyitja fel a szentélynek emberi erővel ki nem szakítható kárpitját (12. vers) és önmagát áldozta fel az emberré lett Isten-fia: az emberért. *Bűntörlés, megtisztulás és kiengesztelődés csak Istenre vonatkoztatott és Istenhez tartozó vérrel lehetséges.* És ezért újszövetségnek közbenjárója Ő! (15. vers.)

5. *Bűntörlés az ártatlan vérben.*

Isten, mint szerződő fél, *ártatlan a bűnben,* a szövetség megsértését megtisztulttá, kiengeszteltté *csak ártatlan vér* tehette. A vér elvesztése, a lélek elvesztése és a halál egy vallásos fogalom. Krisztus, mint az újszövetség közbenjárója *valóban meghalt* az első szövetségbeli bűnök váltságáért. (15. vers.) Ő nem vérboszszú által és nem megtisztulási kényszertörvény szerint, hanem *az örökkévaló lélek által,* tehát önként áldozta fel önmagát, hogy az ószövetség holt cselekedeteiből örök váltságot szerezzen (12. vers) az élő Isten szolgálatára. (14. vers.)

6. *Én is hivatott vagyok!*

Az ószövetség elmult, mint a virág, mert beteljesedett a gyümölcsben: az újszövetségben, a Krisztus vérében! A Krisztus vérében *mindenki hivatott!* Az *első* szövetségbeli bűnök váltságáért halt meg Krisztus (15. vers), de *örök* váltságot szerzett. Öröklött bűnöm, holt cselekedeteim, szégyenlángban égő lelkiismeretem, vádoljatok, hogy megérezzem hivatottságomat az örökkévaló örökségnek ígéretére! (15. vers.)

Bácsi Sándor
celldömölki lelkész.

Kinek állítod te magadat?

Bőjt V. vasárnapjára. Délután.

János 8, 46—59.

Az emberek büszkék állásukra, címükre, hatalmukra, származásukra. (Nero; XIV. Lajos; Napoleon . . .) A származási önhittség és Jézus vitája a mai evangélium.

I. Kinek állítják a zsidók önmagukat?

1. Ábrahám utódainak.
2. Az ígéretek „kiválasztott“ népének.

II. Kinek állítják a zsidók Jézust?

1. Samaritánusoknak: mert néz az emberek származására.
2. Ördögtől megszállottnak: mert nem vádolhatják bűnnel
3. Dicsekvőnek: ki Ábrahámnál és a prófétáknál nagyobbnak tartja magát.
4. Hazugnak: kinek napját Ábrahám látta?

III. Kinek állítja Jézus önmagát?

1. Bűntelennek: 46. a.
2. Igazság hirdetőjének: 46. b.
3. Halálgyőzőnek: 51.
4. Isten ismerőjének: 55. a.
5. Isten beszéde megtartójának: 55. b.
6. Az ószövetségi ígéretek megjelent napjának: 56.

IV. Kinek állítja Jézus a zsidókat? (Alternativa: kinek állít Jézus bennünket . . ., engem?)

1. Bűnösnek: 46. a.
2. Hitetlennek: 46. c.
3. Beszédére nem hallgatóknak: 47.—55.
4. Krisztust gyalázónak: 49. b.
5. Istent nem ismerőnek: 55. a.
6. Hazugnak: 55. b.

V. Kinek állítod te magadat?

Jézus szava, az Ige megmér engem és én is

1. Bűnösnek,
2. Hitetlenkedőnek,
3. Isten szavára nem hallgatónak,
4. Krisztus nevére gyalázatot hozónak,
5. Istent nem ismerőnek és
6. Hazúgnak érzem és vallom magamat!

VI. Kinek állítod te Jézust?

Ezt én nem mondhatom el helyetted!

Én Jézust Megváltómnak állítom, aki

1. Megismertet az igazsággal: a) bűn rabja vagyok, b) kárhozat vár rám;
2. Megismertet a kegyelemmel: valaki megtartja az Ő beszédét, nem lát halált soha örökké!

Bácsi Sándor
celldömölki lelkész.

Mi van a Király szívében?...

Bőjt VI. vasárnapjára. Délelőtt.

Filip. 2, 5—11.

Virágvasárnap örökszép ünnepi útján Jézus, a szeretet Királya közeledik Jeruzsálem felé. Előtte virágszőnyeg, az út két oldalán örömtől mámoros arcok kiáltják feléje a királyoknak kijáró köszöntést. És Ő elfogadja ezt az üdvözlést. Ha eddig titkolta is, most úgy vonul be, mint király, a királyok Királya. De ebben a királyi szívben úgy röpködtek az indulatok, mint sötét lepkék a nyugodt pásztortűz lángjai fölött, amibe aztán belehullanak, hogy zavartalan lobogással világítsák be az éjszakát. A tömeg földi királyt akar. Ünneplő arcok mögül a Sátán sötét arca feléje súgja: légy uralkodója a tömegnek, amelyik ebből a világból való, de Jézus szívében már felcsap a láng: „Az én országom nem e világból való!“ A szívében égő végtelen szeretet lángjai kipirosodnak az arcán, mintha csak ezt mondaná: Isten mást akar! Az én szívem Őreá hallgat. Valahol már emelkedik a fekete golgothai kereszt, aminek idevezető árnyékában Jézus már látja irtózatos szenvedésének vércseppjeit, de látja megdermedni e mámoros arcok mosolyát, amikor rádöbbennek bűneikre és a halálra és a szeretet Királya tovább lép a Királyi szeretet golgothai útján . . .

Az apostol pedig itt áll velünk e királyi bevonulás titkos rejtekén s Jézus szívére mutat: „Az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban . . .“ A szeretet indulata!

Jézus szerette az Istent — ezért nem élt vissza soha az Isten ajándékaival.

Gyermek volt, de Istent kereső tekintetét nem tudták megvakítani a jeruzsálemi templom díszes arany arabeszkjei, Isten beszédére figyelnek áhitatos gyermekszemei. Hivatása küszöbén, a kisértés pusztájában egy pillanatra megcsillannak előtte isteni erejének gyönyörű lehetőségei és széles távlatai. Mennyi szép származna abból, ha használná isteni erejét: minden éhező kenyérhez jutna, a szenzációra éhes nép azonnal elismerné, e világfölötti uralom mennyire megkönnyítené munkáját, de nagy az ár: Isten iránti szeretete és imádata és Ő ezt nem adja oda! „Csak a te Uradat, Istenedet imádd és csak neki szolgálj!“ Ez a bizonyságtevés volt egész életének az útvonala. Soha nem akart tudni másról, csak Istenről. Csak Őt kereste, csak Őt szerette. Mindenben Isten volt a tanácsadója és minden lépést, minden percet arra használt fel, hogy Istentől kapott ajándékaival szolgálja elhivatását, célját és Isten gondolatát. Most is ezzel a szívvel vonul be Jeruzsálembe. Tudja, hogy mi fog történni. Ismeri a nép változó hangulatát, az emberi gonoszság rút arcát, látja a szenvedések útját, a gyötrelmeket, verítéket és könnyet, a halálos keresztet, mégis királyi arcán nyugalom van. Istenre néz, az ő

Atyjára és az a nagy szeretet, amit iránta érez, tovább viszi az engedelmesség útján.

Virágvasárnapján vajjon mi van a te szívedben? Tanuld meg e királyi szívtől a szeretet indulatát, hogy az életed minden ajándékával az Isten gondolatát szolgáld!

Jézus szerette az Istent — ezért hasonlóvá lett az emberhez és megalázta magát. — A megváltáshoz szükséges volt, hogy Jézus emberré legyen. Hogy hasonlóvá legyen hozzánk, hogy senki ne mondhassa: Jézus más volt, Ő Isten volt! Neki könnyű volt megmaradni az Isten gyermekének, könnyű volt szenvedni és meghalni, hiszen isteni erőinek csak könnyű pelyhek voltak az élet terhei. Ezért lett hasonlóvá hozzánk. Hus és vér volt, mint én. Kisértései voltak és szenvedései. Könnycseppjei ép oly keserüek, mint az enyém, csak a fájdalma és a magánya volt minden emberénél nagyobb. De Ő vállalta ezt, mert szerette az Istent, Aki elküldötte Őt és mert kimondhatatlanul szerette az embert. És ez a hasonlóvá levés a legnagyobb megaláztatás volt a számára. Istentől jött és a föld porában kellett járnia. Királyi gyermek volt és egy istálló volt a szülőháza. Mindenkinek otthona volt a szíve, csak neki nem volt otthona, ahová lehajtsa a fejét. Király volt és koldusok kinevették. Megváltó volt és keresztre feszítették. Most is, amikor virágvasárnapon korbács van a kezében, ebből formálhatott volna királyi pálcát egy világ fölötti uralomra és Ő kiveri a kufárokat a templomból, hogy Istent kereső emberek nyugodtan imádkozhassanak. Király volt és mégis vállalta a föld minden gyalázatát Istenért és ez emberért.

Amikor Krisztus virágvasárnapi menetében megállasz, tanuld meg tőle az alázat indulatát. Gondold csak el, mennyit tudnál te vállalni Isten iránti szeretetből az áldozat, az engedelmesség és az alázat nagy parancsából?

Jézus megalázta magát, de Isten felmagasztalta és ajándékozott neki olyan nevet, melyre minden térd meghajol. Királyok nevét már régen a felejtés végtelen pusztájába sodorta a szél. Jézus neve ma is él! Mindenki tudja és ismeri. Emberek reménye, menedéke és üdvössége lett. Isten igazzá tette a Jézus szavait: „Aki megalázza magát, felmagasztaltatik.“

Te pedig, aki a bevonuló Király követője vagy, vedd szívedbe a Krisztus szívének indulatait és meglátod, hogy ezen a földön emberek majd elfelejtik a nevedet, a temető fejfájáról lemossa az idő, de te élni fogsz és a te neved be lesz írva az Isten királyi könyvébe.

Friedrich Lajos
kecskeméti hitoktató-lelkész.

A te Királyod Ő!...

Bőjt VI. vasárnapjára. Délután.

Máté 21, 1—9.

Virágvasárnap ünnepén királyvárás van Jeruzsálemben. Emberek özönlenek az útra. Ismerősök és ismeretlenek. Tanítványok és ellenségek. És a tömeg. A kíváncsi, szenzációéhes tömeg. Vonzza őket a látvány varázsa. Az ünneplés. Virágok hullanak az útra és Hozsánna zeng a levegőben. Mindenki látni akarja a bevonuló királyt.

És mégis *senki sem látja Őt!* Mindenki földi királyt vár. Ezért van minden. Ezért tombolnak. Diadalkiáltásuk egy nagy fölsóhajtás: a gyűlölt római uralomnak vége! Ők fognak ezentúl uralkodni, parancsolni és kormányozni. Ezután mindenki azt tehet, amit akar. Lesz érvényesülés, jó állás, több kenyér és jólét mindenki számára. Ünneplik, hogy majd őket ünnepelje. Szolgálnak néki, hogy majd őket szolgálja. De Jézus a császári trón helyett a templom oltáraihoz megy.

Ma újra bevonul és te mit vársz Tőle, miért ünnepelsz? — *Lásd meg, hogy a te Királyod Ő!* Aki leszállt a földre, hogy te égbe juss. Tanított és vezetett, hogy Istenhez érkezzél. Szenvedett, hogy te megtisztulj és boldog légy, meghalni megy, hogy te éljél. Ez a bevonulás nem látványosság, amit ünneplő ruhában végignézel, azután hazamégy és mindent elfelejtesz. Lásd meg, hogy a virágok között felemelkedik a kereszt, ahol neked kellene fizetni és neked kellene meghalnod és most Ő megy, hogy a bűneidért fizessen és éretted meghaljon. Ne egy órán át ünnepeld Őt a hangulatod virágaival és a megszokás gépies Hozsánnáival, hanem némulj el, döbbenj meg és változz meg! A te Királyod Ő, menj haza és otthon és mindenütt szeresd, imádd és szolgálj néki.

Engedelmesen, mint a tanítványok. Akik nem kérdezték, mit miért kell megtenni. Jézus elküldi őket a faluba és ők engedelmeskednek. Kérdezés és megállás nélkül. Nem fontolgatják, hogy könnyű, vagy nehéz a megbízatás, parányi munka-e, vagy tömegeket megmentő hőstett. Mennek és teljesítik a parancsot. Pedig nem volt könnyű e megbízatás. Találkozhatnak emberekkel, akikkel harcba keveredhetnek, kellemetlen helyzetekbe. De ők vállalnak szó nélkül mindent, amit Jézus parancsol.

Tanulj engedelmességet és hűséget a tanítványoktól. Ne kérdezz és ne késlekedj. Ha Jézus küld, menj. Ha Jézus parancsol, tedd meg! Légy hű apró és nagy dolgokban. És vállald Jézusért a világ kockázatát. Hiszen te tanítvány vagy. Hiszen a te Királyod Ő!

A te hűséged pedig legyen örök hűség. Ne úgy ünnepelj és *ne úgy szolgálj, mint a tömeg,* amelyiknek lelkesedése csak tűzijáték volt, ami után a sötétben maradt tömeg már „Feszítsd meg"-et kiált. A te Királyodat kísérd el mindenüvé. Légy ott a kereszt alatt is. Amikor vállalni kell a magányt, emberek gúnyos

mosolyát, a szenvedéseket, akkor is ott légy a te Királyod mellett és ott is mondd el a te hűséged virágvasárnapi szavát: „Hozsánna a Dávid Fiának!“ Ne csak itt a templomban szálljon fel dicsőítő éneked, hanem legyen a házad is az imádságnak háza és az egész életed örök és állandó bizonyságtevés Jézusról. Hiszen te az Övé vagy. Hiszen a te Királyod Ő!

Friedrich Lajos
kecskeméti hitoktató-lelkész

A kereszt üzenete.

Nagypéntek. Délelőtt.

Ezs. 53, 5—10.

Ezen az órán, amely most összehozott minket, lélekben ismét megállunk a golgothai kereszt alatt. Sok felületesen gondolkodó ember talán azt hiszi, hogy nem fogja megindítani az emberek szívét a mai ünnep, mert annyi körülöttünk a szomorúság és a gyötrő fájdalom; hogy üresek maradnak a templomok, mert tenger gond és ezernyi kétség üli meg az emberek lelkét. Pedig épp az ellenkezője történik: egy végeláthatatlan népáradat indul meg ma mindenütt a kereszt felé és zsúfolásig telnek meg a templomok nemcsak ott, ahol szabad még imádkozni, hanem azokon a helyeken is, ahol tilos a szív minden imádságos dobbanása, ahol ki akarják irtani az emberek hitét és Istenbe vetett bizodalmát egyaránt.

Egy kérdés azonban gondolkodásra késztet az ünnepi áhítat e csendes óráján. Vajjon miért gyülekeztünk most össze? Mi volt a kényszerítő hatalom, amely idehozott e templom hűvös falai közé? Kint éled a természet s itt halotti melódiák zengenek; kint zavartalanul zsong a hétköznapok megszokott zsivaja, itt pedig megindultan beszélgetünk a szenvedésről, amelyet el kellett hordoznia egy ártatlannak. Talán az Igaz sorsán érzett részvét hozott el ide, vagy a gyűlölet állított meg egy pillanatra, amely diadalmaskodott Jézus felett? Aki csak emlékezni jött e megszentelt falak közé, vagy szomorkodni a gonoszság győzedelmeskedésén, az talán megnyugszik itt egy kevés időre, de lelkének békességet, küzdelmei számára új erőt nem fog találni. Mi tehát azért akarunk szívünk teljes hitével és lelkünk minden meggyőződésével megállni a golgothai kereszt alatt, hogy meghallgassuk, mit üzen nékünk s üzenetéből tanulságot, erőt és vigasztalást merítsünk életünk és annak jövendője számára.

Miről szól hát a kereszt üzenete? Azt hirdeti, hogy aki rajta kiszenvedett 1. ártatlan volt, 2. érettünk halt meg és 3. hűségéért győzelemmel koronázta az Úr.

1. Ha imádságos lélekkel mérjük végig Jézus életét, akkor azt kell mondanunk, hogy az ő élete gazdag élet volt; azzá tette a sok-sok szenvedés, a mérhetetlen fájdalom és megaláztatás, amelyet el kellett hordoznia. „Kínoztatott, pedig alázatos volt,

a gonoszok között adtak sírt néki, pedig nem cselekedett hamisságot és álnokság sem találtatott szájában."

Mi is sokszor járjuk a megpróbáltatások rögös útjait, de ugyanakkor szívünk tele van váddal és panasszal. Hányszor kesergünk, mert az élet megfoszt legszebb reménységeinktől, milyen gyakran zugolódunk, mert szinte eltipor a fájdalmak árja és milyen sokszor kényszerít könnyárt a szemünkbe az emberekben való csalódás s sokak kínzó rosszindulata. Amikor éjtszakába borul tündöklő napunk, ingerülten tudakoljuk, hogy miért? S amikor kórágyra dőlve tehetetlenül látjuk tovaszállni életünk napjait, keserűséggel pillantunk ég felé s kérdezzük: miként lehet, hogy ennyire gyötrődik az igaz? De nézz csak Jézusra: „Kínoztatott és száját nem nyitotta meg."

Pedig a mi életünk bűnben fogant és telve van gyarlósággal; Ő azonban nem cselekedett hamisságot és álnokság sem találtatott szájában!

A szenvedésről sokszor sokféleképpen vélekedtek az emberek. A bűn büntetésének, a hit próbájának, az örökkévalóságra nevelő eszköznek tartották azt. A keresztyének között is voltak, akik sokat töprengenek azon, hogy ártatlanoknak miért kell oly sokszor és oly sokat szenvedniök. Bizonyos, hogy a szenvedésben van sok fájó rejtelem, amelyet ember megfejteni teljességgel soha sem fog; de Jézus szenvedése tisztán és teljes felségében áll meg előttünk, mert

2. „megsebesíttetett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért." Tette tehát helyettes kereszthordozás volt: mi érdemeltük meg a bűntetést s mégis az ő vállára hullt a kereszt. De nemcsak azokért járta meg a nagypéntek golgothás útját, akik körülötte voltak, akiket kiválasztott magának, hanem megemlékezett mindenekről, gondolata bejárta a multat s végigmérte a jövendő századokat; szívébe zárta azokat, akik rég megharcolták az élet nagy csatáját és azokról sem feledkezett meg, akik még meg sem lettek; féltő gondoskodásából mi sem maradtunk ki, sem te, sem pedig én. Milyen lesújtó tudat az, hogy Jézus szenvedett érettünk és mégis mennyi vigasztalás van benne! Most már tudjuk, hogy semmivel sem lehet kérkednünk, mert minden utunk bűn és minden tettünk vétek; de azt is érzi szívünk, hogy van Atyánk, aki a legdrágábbat, Egyszülöttjét adta érettünk. Most már nem kell félnünk sem itt, sem az örökkévalóság láttán: itt minden bánatot gyógyulássá változtat az Úr, odafönn pedig elhallgattatja az ős vádlót és kihullatott vérével életünk könyvének sok-sok bűnnel telerótt lapjára ráírja a vigasztalás szavát: elfeledtetett, megbocsáttatott, megfizettetett!

A világ gyermekei is szeretnek reménykedni. Egy látszólag tisztességes életet élnek, hogy a számadás napja le ne sújtsa őket; kerülik az otromba bűnöket, hogy ne rettentse őket a jövő. Mi tudjuk, hogy nem bízhatunk a magunk erejében; egyedüli békességünk itt és az örökkévalóságban az ár, amelyet megfizetett az Igaz!

3. De miért rontotta meg őt úgy az Úr, hogy kivágatott az élők földéből és még a sírt is gonoszok között jelölték ki számára? Jézus nem kérdezte, hogy miért; Atyja parancsolt neki, ő pedig engedelmeskedett. Óh, nem a világ győzedelmeskedett felette, hanem Atyja akarata teljesedett be rajta.

Ilyen hűséget tanulhatnánk mi is: Nem zugolódni a vészek ostromában, hanem hittel tekinteni ég felé és így szólni: „Igen, Atyám!“

A hűség meglelte jutalmát: a bárány, amely a mészárszékre vitetett, a Juda oroszlánja, amely győzedelmeskedett; napjait meghosszabbította az Úr és sokakat elvezetett Őhozzá. Kikből is áll ez a nagy sereg? Minden idők megfáradt és megterhelt vándoraiból, akik a földet szűknek, a mennyet pedig elérhetetlennek találták; akik új élet után vágyakoztak, de a földön azt meglelni nem tudták. Ki tudná megszámlálni mindazokat, akik megmosták ruháikat a bárány vérében és elindultak utána engedelmesen? Ezért lelt békességet az ő lelkük! Nagypéntek erőt ad nekünk is a fájdalmak elhordozására s megtölt a szent bizonyossággal, hogy nincs már semmi kárhoztatásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak.

Fürst Ervin
orosházi lelkész.

A hűség nagysága.

Nagypéntek. Délután.

János 19, 16—30.

A felolvasott szentigék a szentélybe vezetnek bennünket, amelyben egy szegény elítélt utolsó küzdelme tárul fel előttünk. Íme, ez lett a hűség jutalma; sok-sok eltékozolt szeretet csak ennyi hálát aratott az emberek szívében.

Ha egy földi uralkodó felkeresi országa egy-egy városát, vagy tartományát, mennyi ujjongás veszi őt körül. De amikor az örökkévalóság királya elindult legkisebb tartományában, a földi tájakon, hódolat helyett gyűlölet fogadta, a diadém, amelylyel felékesítették, töviskorona volt, trónusként pedig keresztet állítottak neki a Golgothán. Így jelenik meg előttünk a mai szentleckében.

S amit akkor tett a tömeg Jézussal, ugyanazt cselekszi még ma is. Mikor elvonult felettünk a véres zivatar, az egyik nagy nemzetközi szociáldemokrata ujság azt rikoltotta olvasói felé: „A názáreti Jézus meghalt, éljen Lasalle!“ Hányan vannak napjainkban is, akik újból szeretnék megfeszíteni, akik nevét és emlékét is kiirtanák az emberek szívéből. Gondoljunk csak Oroszországra.

Mennyi mindennek kellett történnie, míg idáig fejlődtek az események. A szócskában: „Elvégeztetett“, benne sikong a Judás árulása és Péter tagadása; ez megmutatja Pilátus gyenge-

ségét és a farizeusok gyűlöletének infernális mélységeit. Minden elvégeztetett, amiről a próféták beszéltek; nincs egy vesszőcske sem az ősi jövendőmondásban, amely be nem teljesedett volna.

De a hűség nagysága is benne lángol e szóban. Minekutána ellenségeiért imádkozott, számbaveheti övéit is. Oh, hogy megfogyatkozott körük. Az egyik elárulta, a másik megtagadta, a legtöbben pedig szétszéledtek, mint az oldott kéve. Akiket maga körül lát, azokat a hűséges gondoskodás végtelen gyengédségével öleli magához: „Imhol a te fiad, imhol a te anyád!“

De nemcsak azt akarja elmondani Jézus, hogy a nagy küzdelemnek vége, hogy tovább nem árthat neki a gonoszság hatalma; hanem művére gondol, amelyet véghezvitt. S mi volt az a mű? A világ megváltása! Az ő halála törte meg felettünk a gonoszság hatalmát, az ragadott ki minket a bűn szolgaságából. Isten gyermekeivé fogadta mindazokat, akik hittel állnak meg a kereszt alatt. És ahová Krisztus tér be Igéjével és Szentlelkével, ott megszentelődnek a szívek is. Most már tudjuk, hogy önérdemünkre nem hivatkozhatunk, hanem a Krisztus vére és szenvedése az, amely megtartott minket.

Ezért fordul ma milliók tekintete a Golgotha felé. S ha látjuk, hogy életünk útja sok-sok megpróbáltatáson át a Golgotha felé visz, vígasztaljon meg minket Jézus példája, teljék meg bizalommal a mi szívünk, mert ott békességet lelünk. A hűséges harcos ott megkapja hite jutalmát.

Fürst Ervin
orosházi lelkész.

Mai husvét.

Husvét első ünnepére. Délelőtt.

I. Kor. 5, 6—8.

Sokan kifogásolták már, hogy miért került ez a szakasz husvét első napjára kirendelt szentleckéül, hiszen tárgya nem a husvéti esemény, hanem egy husvéti szokás s tartalma nem ünnepélyes ujjongás, hanem hétköznapi tanítás. Vannak, akik ki is cserélték már a perikoparendszerben ezt a szakaszt másra. Mi azonban örülünk annak, hogy a magyar evangélikus egyház meghagyta. Az embernek amúgyis nagy a kísértése arra, hogy a keresztyénség ünnepeiből történelmi emlékünnepet csináljon s emlékezésében gyönyörködjék azon, milyen volt a régi husvét s elfelejtkezzék arról, hogy milyennek kell lennie a mai husvétnak. Ez a szakasz tiltakozás minden keresztyén emlékünnepcsinálás ellen s határozott felszólítás arra, hogy a régi husvét mának szóló kötelességeiről gondolkodjunk.

Milyennek akarja Isten a mai husvétot? Testi pihenés, husvéti locsolkodás, piros tojás s egy kis templombajárás semmiesetre sem azonos azzal, amit Isten a mai husvétban vár mitőlünk.

1. *Legyen bennünk komoly bűntudat.* A korintusi gyülekezetnek sok dicsekedni valója lehetett. Már maga az a tény is elismerésre méltó, hogy egy bűnös világvárosban keresztyén gyülekezet alakulhatott. Az is szép, hogy ebben a gyülekezetben előkelők és embersöpredékek egyformán megtalálták Krisztust. A gyülekezet élete is magas nívójú volt. Mégis Pál ezzel kezdi: „Nem jó a ti dicsekedéstek." Rámutat arra, hogy az ékes külső alatt a régi élet megtürt bűnei burjánoznak és ezt szemükre hányja nékik. A feltámadott Jézus is azzal kezdi tanítványaihoz intézett beszédet, hogy szemükre hányá hitetlenségüket és keményszívűségüket. (Márk 16, 14.) Engedjük tehát, hogy a mai husvét Isten Szentlelke által bűneink meglátásának és a megalázkodásnak ünnepe lehessen.

2. *Legyen bennünk irgalmatlan harc minden bűn ellen.* Pál ezt a levelet husvét előtt írja s írásközben eszébe jut a zsidó husvét egyik fontos eseménye: a háznak a kovásztól való megtisztítása. Látja maga előtt a zsidó háziasszonyt, amint a páska vacsorájának napján a II. Móz. 12.-ben megírt halálos fenyegetésektől remegő szívvel keresi, nem maradt-e valahol valami kovász a házban. Ugyanilyen szorgos pedantériával s halálos félelemmel kell nekünk is pusztítani a bűn minden csiráját mibennünk. A bűnnel nem lehet játszani. Vagy én ölöm meg őt, vagy ő öl meg engem. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy az embernek hatalma van önmagát megszabadítani a bűneitől. Ez nincs. De van hatalmunk megtartani a bűneinket, miket az Isten el akar venni tőlünk. Legyen ez a husvét az engedelmesség ünnepe. Szakadjunk el a gonosztól, mire Isten ezekben a napokban rátette a mutatóujját életünkben.

3. *Legyen bennünk bátor felelősségérzés minden bűnös iránt.* Az apostol kifogásolja, hogy a korinthusi gyülekezetben megtűrik azt a bűnöst, aki a maga botrányos családi életével szégyent hoz Krisztus nevére. Kifogásolja, hogy nincs bennük felelősségérzés és nem gyakorolják az egyházi fegyelmet, pedig tudniok kellene, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megposhasztja. Isten tőlünk is számonkéri többi bűnös embertársaink sorsát (Ezékiel 3, 17—19.) és a mi egyházunktól is követeli az egyházi fegyelem gyakorlását. Pál úgy látja, hogy néha az irgalmatlanság a legnagyobb irgalom a bűnös lelke iránt. (Ebben az irányban az új egyházi törvény áldott lehetőséget és súlyos felelősséget ró az egyházközségi bíróságokra.) Legyen ez a husvét a lélekmentés szolgálatának ünnepe számunkra.

4. *Menjünk oda bűnünkkel és bűnös testvéreinkkel a Bárány vére alá.* A husvéti bárány vére egykor megmentette Izrael népét a bűn jogos zsoldjától, a haláltól. Számunkra is ez az egyetlen menekülési lehetőség. Az Ő vérében van egyedül bűneinknek bocsánata. Legyen a mai husvét a maga urvacsorájával, a bűnök bocsánatában való részesedés drága ünnepe.

5. *Ünnepeljünk új életben.* A régi bűnök bocsánata nem jogcím és felhatalmazás új bűnök elkövetésére, hanem erőforrás az

új bűnök elkerülésére. Járjunk tisztaságban, azaz ne keverjük össze a jót és rosszat és járjunk igazságban, azaz ne cselekedjünk gonoszt a jó helyett. Éljünk feltámadott életet!

Pál apostol ezt a levelet husvét előtt írta. Ilyennek akarta a korintusiak husvétját. Az egyház husvéti fő szentírási szakasznak ezt jelölte ki, ilyennek akarja tehát az egyház husvétját. Az apostolon és az egyházon keresztül Isten Szentlelke erről szólt hozzánk, ilyennek akarja tehát Isten a mi mai husvétunkat. Bárcsak ne kellene szomorúan megállapítania: „Akartam . . . és te nem akartad." (Máté 23, 37.)

Túróczy Zoltán
győri lelkész.

Az első husvét.

Husvét első ünnepére. Délután.

Márk 16, 1—8.

Mindig van valami csodálatos varázsa annak, ami először történik. Nem a cselekedet elvégzésében van, még talán annak fontosságában sem az a különbség, ami az elsőt az utána következőktől elválasztja, a fő különbség az érzésekben van. Az első husvét is tele van érzésekkel.

A sír felé sietők asszonyok nem gondolnak a zsidó husvétra, teljesen megfeledkeznek a még mindig tartó ünnepi hangulatokról, nekik egyedül Krisztus a fontos. Mennyire szerethették Őt!

Nem állott rendelkezésükre otthon drága kenet. Szombaton alig hogy feljött az esthajnalcsillag, rohantak keneteket vásárolni. Másnap is már kora reggel mennek a sírhoz. Ez a sietés a szeretet türelmetlensége. Mennyire szerethették Őt!

Mikor elindulnak, eszükbe sem jut, amit pedig tudhatnának, hogy kővel van elzárva a sírbolt s hatóságilag van lepecsételve. Csak amikor már közel kerülnek a sírbolthoz, akkor jut eszükbe, hogy elfelejtettek férfi segítségről gondoskodni. Az akadályoknak ez a meg nem látása csak azok lelkében szokott urrá lenni, akiknek szívében nagyobb a szeretet, mint eszükben a meggondolás. Mennyire szerethették Őt!

A drága kenetek bizonnyal drágák voltak. Most pedig, hogy meghalt Jézus s vissza kell térniök — az ő elgondolásuk szerint — elhagyott életkörülményeik közé, be kell rendezkedniök új életkezdésre, amikor tehát minden fillérre nagy szükségük van, különösen nagy áldozat tőlük a drága kenetek megvásárlása. Csak az tud így tékozolni, aki nagyon szeret. Mennyire szerethették Őt!

Halotthoz mennek. A keleti ember mindig idegenkedett a halottól. A zsidó törvény tisztátalannak tekintette, aki hozzányult. Az ilyennek csak hosszabb tisztulási szertartás után volt szabad újra részt venni az istentiszteleten. Mindezzel nem törőd-

nek. Legyőzik beléjük nevelt irtózásukat az oszladozó holttesttől. Mennyire szerethették Őt!

Pedig Nikodémus már eleget tett a szeretet e kegyeletes kötelességének. (János 19, 39.) A szeretet azonban nem engedi, hogy más pótolja. Maga akar cselekedni. Mennyire szerethették Őt!

Csodálatos husvét! És mégis tragikus. Husvétra mennek, de a Krisztusuk halott. Ők akarnak vele valamit cselekedni és eszükbe sem jut, hogy Jézus akar velük nagy dolgokat cselekedni. Ezért ijednek meg attól, aminek örülni és ujjongani kellene, hogy t. i. Krisztus él.

Élő Krisztushoz jössz-e te a mostani husvétkor? Azért jöttél-e ide, hogy te csinálj vele valamit: énekelj, imádkozz tiszteletére . . ., vagy azért, hogy találkozz vele, szólhasson hozzád, parancsolhasson néked, mint az élet élő Ura? Husvéttá az ünnepet nem a fényes külsőség, nem a szív Krisztus-szerelme, hanem az élő Krisztus teszi. Nélküle csak a naptárban van husvét, de az életünkben nincs.

Túróczy Zoltán
győri lelkész.

„Isten feltámasztotta Jézust harmadnapon."

Husvét második ünnepére. Délelőtt.

Ap. Csel. 10, 34—41.

A husvéti ünnep a köztudat szerint igazolása az életösztönnek, forrása az élet dacos himnuszának: „Elnyeletett a halál diadalra. Halál, hol a te fulánkod?" A husvéti hit nélkül valóban siratnunk kellene minden elmult napunkat és eszelős félemmel kellene elfordulnunk minden koporsótól. De a husvéti örömhír mégsem pusztán a halál iszonyata ellen való orvosság, hanem éltető ereje az egész megújult, keresztyén életnek. Az evangélium koronája, az abba vetett hitünknek szilárd alapja az a bizonyosság:

Isten feltámasztotta Jézust harmadnapon.

1. Azt a Jézust, aki a békességet hirdette;
2. azt a Jézust, aki jót tett mindenekkel.

1. Amikor Péter apostol Kornéliusz házában hirdeti, hogy Isten feltámasztotta Jézust, aki a békességet hirdette, egyúttal bizonyságot tesz arról, hogy ez a békesség most már mindenki számára el is nyerhető. Hiszen Jézus feltámasztásával igazolta Isten, hogy az Ő küldetésében, teljes joggal hirdette a békességet. A békesség annál kívánatosabb, minél inkább érezzük a hiányát. A békesség igéje iránt azért manapság különösen fogékonyaknak kell lennünk . . . De nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy Jézus evangéliumának középpontja nem az emberek-

kel való, az emberek között uralkodó békesség. Ez csak természetes folyománya annak a békességnek, amelynek megvalósításáért Jézus élt és meghalt. Ez a békesség pedig az Istennel való békesség. Ez mindenütt hiányzik, ahol rossz a lelkiismeret, vagy ahol legalább is nincs meg az Istenbe vetett gyermeki bizalom. Hogyan lehetne pedig nyugodt a lelkiismeret, hogyan várhatna valaki Istentől áldást és nem ítéletet, ha nem tagadja, hogy tele van az élete bünnel? A husvéti örömhír azonban azt hirdeti, hogy a bűn nem állhat többé akadályként Isten és az ember között. Isten feltámasztotta Jézust, aki abban látta küldetését, hogy váltságul adja életét sokakért. Ezzel Isten bizonyságát adta annak, hogy Jézus nem tévedett, golgothai áldozatát az Atya elfogadta. A bűn már nem vádolhat, helyettünk megfizetett érte Jézus, azért békességünk lehet Istennel. Csak Jézus feltámadása győzhet meg erről! Isten előtt való megalázkodás, kegyes élet nem tarthat meg minket. Kornéliusz is „jámbor volt és istenfélő, sok alamizsnát osztogatott és szüntelenül könyörgött Istenhez." Mégis Péterhez utaltatott látomásban, hogy elnyerhesse azt a békességet, amelyet csak a feltámadt Jézusban való hitben lehet megtalálni. Emberi jóságunk alig lehet különb Kornéliuszénál, talán-talán el is marad mögötte. Azért igaz örömmel kell fogadnunk a husvéti hírt, hogy Isten feltámasztotta Jézust, aki békességet hirdetett. Ez a hír a biztosítéka annak, hogy nekünk is békességünk lehet Istennel.

2. De ez a hír gyönyörűséges vigasz forrása is. Él az a Jézus, aki jót tett mindenekkel! Amikor magára vette a világ, minden egyes ember bűnét, akkor ez nem volt rideg, lélektelen jogi elégtétel. Azért hajtatta végre önmagán az ítéletet, amely a többiekre várt, mert ezeket a többieket szerette. Vele együtt feltámadott és él ez a szeretet is. És épen úgy, mint földi életében, hívja ma is a nyomorultakat, a megfáradtakat és megterheltetteket, hogy megnyugosztalja őket. Már csodái is igazolták, hogy ez a hívás annak idején nem lágyszívű rajongó szájából hangzott el. De feltámasztásával mindörökre azonosította magát Vele Isten, azonosította magát szeretetével és ezzel jogosnak pecsételte meg a Beléje vetett bizalmat. Ez a bizalom teljes joggal az élő Jézushoz vihet bennünket minden testi, külső nyomorúságban is. Jót várhat Tőle minden zaklatott, megkeseredett, terhet hordozó szív. Jót akkor is, amikor isteni bölcsesége a terhet meghagyja. Szeretete akkor is hozzáadja a teherhez a nálánál nagyobb erőt. Ezért örömhír a husvéti evangélium, hogy Jézus, a jóság és szeretet Mestere él. Mindenkinek örömöt akar szerezni! Péter bizonyságtevése, hogy Isten kegyelme nem ismer személyválogatást, igaz ebben az alakban is: „Isten Fia nem személyválogató, hanem kedves Előtte mindenki, aki Őt és az Ő irgalmát keresi." Akit ez a biztatás Őhozzá vonz, abban azután azzal tetézi jóságát, hogy a Vele való érintkezésben megadja néki, aminek talán kezdetben nem is érzi még hiányát: az Istennel való békességet.

Az élő, feltámadt Jézus csak az Istentől eleve választott bizonyságoknak jelent meg szemmel láthatóan is. De ezeknek, Péternek is a bizonyságtevése azért hangzott azután szüntelenül, hogy igenis az egész népet, mindenkit elvezessen Jézushoz, aki békességet szerez, aki merő jóság. Aki eltalál Hozzá, az ér igazán husvétot!

Budaker Oszkár
soproni lelkész.

„Miért vagytok szomorú ábrázattal?“

Husvét második ünnepére. Délután.

Lukács 24, 13—35.

Jézusnak ez a csodálkozó, szemrehányó kérdése ma is szól azoknak, akiket a husvét nem tud kiragadni az életküzdelem, a gondok, a bánat szomorúságából.

Az Emmaus felé haladó tanítványok husvét napján hallják az örömhírt Jézus feltámadásáról, de ez nem tudja őket eltölteni a hit boldogságával. Ők csak azt látják, hogy minden másképen történt, mint ahogyan ők remélték. („Mi pedig azt reméltük . . .“) Mindig az a hit legnagyobb akadálya, hogy az ember értelme önmagát tartja a dolgok csalhatatlan mértékének. Ez az értelem hajlandó Jézusban prófétát látni (19. v.), de hogy a megfeszített és halott próféta feltámadjon, hogy ez a feltámadás adja csak meg a kereszten véget ért életnek és munkának az értelmét, az a számára felfoghatatlan.

Legyőzésére ma sincs más út, mint amelyen Jézus a két tanítványt vezette. Az írásokat magyarázza nekik. Azokból megtudják, de meg tudja a mai ember is, hogy Jézussal azért történt minden úgy, ahogyan történt, mert így kellett történnie! Az ember elveszett volta miatt, az ember megmentése végett.

Amit hallanak a tanítványok, az lenyügözi őket. A csüggedésen és kétkedésen nem tör ugyan még keresztül a hit, de azért már nem tudják nélkülözni a még fel nem ismert vándort. („Maradj velünk . . .“) Amikor pedig asztali közösségre méltatja őket, megnyilatkozik a szemük.

Aki elmélyed az Irásban, már Jézus hatalmába kerül. És még a hit diadalmaskodása előtt, még a kétkedésben is egyre nagyobb lesz a vágy: „Maradj velünk!“ Ezt a vágyat a kegyelem nem hagyja teljesítetlenül. Az élő Jézus irgalmasságában közel lép a kereső lélekhez és ennek a közelségnek áldásaképen megnyilik a szem a hitnek látására.

Azután pedig csodálkozik az ember, hogy olyan sokáig nem tudott hinni. Az emmausiakkal együtt bánja: „Avagy nem gerjedezett-e a mi szívünk? . . .“ Miért nem akartunk előbb hinni?

Ha volt idő, úgy ez volt az, amikor megértettük mai epistolánk vezérgondolatát: „mindaz, ami Istentől született, legyőzi a világot; és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk.“

És azóta? Azóta a lélek fehér ruhája elszakadozott rajtunk. Reánk tapadt az utca pora és sara. Bűnös életünk ösvényének útszéli tüskéi beléakadtak és meghasogatták azt. Azóta mindnyájan valamilyen formában a tékozló fiú útjára léptünk. Elfelejtettük a szent ígéretet, elszakadtunk a kis tábortól, mely előtt magasra emelték a zászlót. Visszaestünk a bűn világába és a kegyelem szent világa, a hit küzdelemre és győzelemre hívó szava elnémult bennünk. Azért, jertek, az ujjonan születettek vasárnapján lássuk meg újra a zászlót, melyre felesküdtünk, a Szentlélek hívó szavára álljunk be újra a küzdők és győzelemre törők táborába. Jertek, hadd szűljön bennünket ujjonná az Ige abban a tekintetben: ha a hit harcot is jelent, mégis győzelem az a Krisztussal.

I. A hit harcot, küzdelmet jelent. Ez az első, amit szent igénk elénk tár. Győzelemről csak ott lehet szó, ahol előbb harc, küzdelem járta. Hogy a hit, mely a Krisztussal kapcsol egybe, harcot, vívódást és örökös állásfoglalást jelent Isten akarata és világa mellett, ez az, amit a legelőbb elfelejtünk. Mi a hitet boldog állapotnak fogjuk fel és csupán annak szeretnénk tartani. Azt tartjuk róla gyakorta, hogy csak egyetlen egyszer kell mellette döntenünk és már is miénk a hit győzelme. Holott a hit állandó, naponkénti döntés Isten mellett. Hív a bűn világa, hogy legyek az övé. Kínál mindazzal, ami szememnek, számnak csak tetszik. Folyton ígér és folyton csábít. Nem csupán alacsony szenvedélyeket kínál, érzéki és múló dolgokat. Amikor a Sátán jónak látja, dicsőséget, trónt is tud nekünk kínálni. Célja pedig egész világos: minden lehetséges szállal magához akar kötözni elszakíthatatlanul. És ha rugódozni merészelsz vele szemben, leszerel mint utolsó érvvel: ráérsz még a kegyelem dolgaival törődni, még van időd. Pedig mindenre lehet időd, csak arra nem, hogy keresd az odafenntvalókat. Az éppen a hit harca, hogy naponként álljak az én Uram és Megváltóm oldalán. Naponként keressem a vele való kapcsolatot, erősödjék a vele egybe kapcsoló hit világa bennem. Akkor harcolom a hit harcát, ha mint a kivándorló ember, én is lassan-lassan elbúcsúzom az idelentvalóktól. Először lélekben, azután majd egyszer teljesen, mikor végleg elhív innét az élet és halál Ura. Jaj nékem, ha addig nem tudok a Krisztushoz kapcsolódó hitben itt most mindentől elszakadni, szívemből minden bálványt kitépni, a bűn világával összekötő minden szálat elszakítani. A hit nem boldog állapot csupán, hanem hazahívó nyugtalan lélek is, mely erőt ad Isten akaratának mostan való betöltésére, de egyben világosan megérteti velem azt, hogy nekem által kell mennem ez életen. Vándor vagyok ebben a bűntől megrontott világban, mely mégis Isten kegyelmének a világa is. Lakója és utasa is

vagyok egyszerre ennek a világnak. Mindannyiszor feladom a hit harcát, valahányszor csupán lakója akarok lenni ennek a világnak. Amikor csupán lakója akarok lenni, akkor tulajdonképpen feladtam a hit harcát, eldobtam annak szárnyait és itt fetrengek lent a bűn világában testestől-lelkestől.

Pedig nekünk e világot felül kell múlnunk. Amikor az Irás és különösen is János apostol a világot említi, akkor nem azt érti alatta, amit mi ma azon értünk. Az Irás embereinek a világ jelentette a bűn uralma alatt álló világot, melyben nincs helye, trónja Istennek, melyben egyeduralomra jutott a gonoszság, az öncélúság. Ez a világ a legélesebben nagypénteken állott előttünk: amikor ki akarta vetni magából az egyetlen szentet, aki megváltó szeretetével ezt a világot újra Isten kegyelme uralma alatt lévőnek bizonyította meg. Akkor és husvétkor Isten a Krisztusban győzelmet vett a bűn világa felett. Tette pedig azért, hogy a Krisztushoz kapcsolódó hitünkben mi is vállaljuk Krisztus harcát és egykor Benne mi is győzelemre juthassunk a bűn világa felett. Felülmúlni a világot a Krisztussal egybekapcsoló hitben, ez a hit harca.

A különböző nemzeteknél sok-sok versenyző küzd egymással, hogy mint a legjobbak egyike, résztvehessen a nemzetek együttes tornáján. Ilyen valami a hit harca is. Itt e földön, itt e bűntől átitatott világban meg kell harcolnunk a hit harcát, hogy bemenetelünk lehessen amaz örökhajlékokba, melyet Isten elkészített az Őt szeretőknek.

II. Csak egy hit van, mely erre a győzelemre elvezet bennünket: a Krisztusba vetett hit. Epistolánk ezt így fejezi ki: 5. vers.

Figyeljük meg, nem azt írja az apostol, hogy az a győzedelem, amely legyőzi a világot, ami hitünk, hanem azt írja: amely legyőzte a világot, a mi hitünk. Ezzel szemeinket egy szent multra irányítja: amikor legyőzetett e világ. Másutt így ír erről a szent multról: Ő előbb szeretett minket, úgy szerette e világot stb. A szent mult a nagypénteki győzelem, beragyogva a husvét örömteljes fényével és dicsőségével. Ott és akkor győzetett le a világ Isten szeretete által, a Krisztus áldozatában. Ott és akkor töretett össze a bűn hatalma, a kárhozat félelme, a sír sötétsége, az elmulás kietlensége. És amikor ez a megváltó szeretet rajtad és rajtam is diadalt vesz, akkor vett győzelmet a hit bennünk is. Ez a hit, a Krisztusba vetett hit, aratott rajtunk és arat itt most az életben is győzelmet hitünk harcain keresztül.

Minden más hit, gyenge és erőtlen e világ lelkével szemben. Milyen könnyen áldozatul dobja gyermeki hitét az, aki nem e hitből való, egy általános Isten-hit nevében. Az az Isten, kit ilyenkor emlegetnek, nem a Jézus Krisztus Atyja. A Krisztushit következetessé, tudatossá tesz. A Krisztus hit nem enged alkudozni, tárgyalni. Ott ez a jelszó járja: velem vagy ellenem.

Husvét felől jövünk. Lélekben akkor mi is tanubizonyságai voltunk annak, mint tett Isten a názáreti Jézus mellett bizonysá-

got. Láttuk Őt, ki vízzel és vérrel jött e világot legyőzni. Vízzel, mikor elhangzott felette: „ez az én szerelmes fiam, kiben én gyönyörködöm," azután vérrel, amikor a kereszten kiáltá: „elvégeztetett." Isten tett mellette bizonyságot és Lelke által husvétkor minékünk megismételte azt. Lehet-e akkor nekünk emellett a bizonyságtétel mellett közönyösen elhaladni? Lehet-e várni azt, hogy ezek: a víz és a vér egykor ellenünk tegyenek bizonyságot? Kiket Isten bizonyságtételei megragadtak, nem tehetnek mást, minthogy ők is vállalják a hit harcát, mely a Krisztusban győzelemre vezet.

Lutherünk egy helyütt azt mondja: az a hit, mely a Krisztussal vág neki minden akadálynak, a világ szemében kudarcnak tűnik, de ezt a kudarcot odaát győzelemnek hívják. Jertek, valljunk kudarcot a Krisztussal, hogy győzelmet arathassunk.

Novák Elek
nemeskéri lelkész.

Megbékélés és békéltetés.

Husvét utáni 1. vasárnapra. Délután.

János 20, 19—23.

A Krisztus-hit harcát csak az képes megharcolni, akin urrá lett a hit békességetadó bensősége. Ime a tanítványok félelemmel és rettegéssel telve vannak mindaddig, míg el nem hangzik számukra a Feltámadott szava: Békesség néktek! Ennek nyomán viszont felszabadúlnak a félelem alól és vértanúivá lesznek annak az evangéliumnak, amelynek első adománya a lelki békességet adó hit.

1. Békességet egyedül a Krisztus-hit ad nékünk. A békesség az ember lelki egyensúlya. Minden egyensúlyhoz egy szilárd pont kell, melyre támaszkodva az egyensúly létre jöhet. A mi békétlenségünk lényegében abban van, hogy bűneinkkel és azok következményeivel a romlás és pusztulás lefelé vonó lejtőjén haladunk menthetetlenül. Önmagunkban keressük a pontot, melyhez mindent hozzámérünk. Ez a pont az önzés, egyéni önczéluság, magunknak való élés. Mint a kerék küllői az agyhoz, úgy kapaszkodunk mi is minden idegszálunkkal, gondolatunkkal érzésünkkel, tettünkkel az önzéshez, mint életünk középpontjához. Ezért van az, hogy lefelé való haladásunk biztos és egyre gyorsuló. Magunkat akarjuk megmenteni, ezért az egyensúly szilárdságát is magunkban keressük és találjuk meg. Holott ime önmagunkat veszítjük el a bűn lejtőjén. Békességet akarunk magunkban és magunkkal és ime békétlenség, rettegés és félelem az, ami a bűn útján reánk nehezül. Ebben a békétlenségben újra békességet, újra lelki egyensúlyt az érettünk meghalt és megigazulásunkra feltámadott Krisztus adhat nékünk. Azért jött e földre, azért tanított és váltott meg minket, hogy mi, a

bűn lejtőjére jutott emberek, elgurult drága emberdrakmák megmentessünk, újra békességet találjunk. Jézus azáltal ad nékünk békességet, hogy elrontott életünket a bűnök bocsánatának nyujtásával újra engedi kezdeni. Levesz bennünket bűneink bocsánatával a bűnök lejtőjéről és vérrel megpecsételt, a halál enyészetéből kikelt dicső életéből kiáradó végtelen szeretetével minket mindenestől önmagával és így Istennel köt össze. Ezáltal adja meg nékünk a békesség állapotának sziklaszilárd fundamentumát. A Jézusért való bűnbocsánatban van békességünk Istennel. És ebben a bűnbocsánatban megbékélünk embertásainkkal is, sőt békességünk van önmagunkban és önmagunkkal is. Ez a békesség nem bebeszélésnek, elképzelésnek vagy más emberi ténykedésnek a szüleménye. Ez a békesség a nagypénteki kereszten meghalt és a husvéti sírból kikelt Krisztus kegyelmi adománya. Ez a felülről való adomány, mely a bűnök bocsánatában áll előttünk, ad egyedül békességet. Ezt a békességet nyerték el a Feltámadottól maguk a tanítványok legelsőnek és minekutána megbékéltek Istennel és önmagukban, lettek alkalmasak a békéltetés evangéliumának hirdetésére.

2. Ekkor kapják a megbizatást: 22b. és 23. vers. Békességet nyerni és békességet adni, hirdetni, vinni békétlen, bűnös emberek számára, ez volt az apostolok küldetése és ez ma is a lelkipásztor szolgálata.

Évről-évre, újra meg újra prédikáljuk a megbékéltetés evangéliumát, tovább adjuk Jézusnak szavát: Békesség néktek! Jaj nékünk, lelkipásztoroknak, ha megszakad nálunk a békéltetés evangéliumának áldott fonala. Jaj nékünk, ha mással mernénk ezt a szószéken és az életben helyettesíteni. Jaj, nékünk, mert hiszen ezért volt nagypéntek és azért lett husvét, hogy legyen ennek a világnak, ennek minden lakója számára Istennel való megbékélés és ebből fakadó minden mással való megbékültség. Urunk megbízásából hívunk benneteket a bűn oceánjáról a Krisztus-bárkába, mert itt van nékünk megmentetésünk. Szóljuk és hirdetjük a bűnbocsánat ingyenvaló adományát, hogy mindenek megtartassanak. De szóljuk azt is, hogy a megnem térőknek bűneik megtartatnak ellenük való bizonyságul. Nem mi ítélünk, mi csak Isten kegyelmét és ítéletét szóljuk, hangoztatjuk. Rajtad és rajtam áll, hogy e kettő közül melyiket válasszuk.

Kételkedsz még? Hitetlenül és közönyösen fogadod mindezeket? Nézd meg a Krisztus miattunk és érettünk szenvedett öt szent sebét, a mi békétlen, bűnös voltunknak, de az Isten bűnbocsánatot adni akaró kegyelmének bizonyságait is és gondolj arra: ezek egykor ellenünk vagy mellettünk bizonyítanak.

Novák Elek
nemeskéri lelkész.

Sajtószabadság.

Husvét után 2. vasárnapra. Délelőtt.

(Sajtóvasárnapi igehirdetés vázlata Jánosi Zoltán nyomán.)

.János 8, 32.

Az újabb időkben sok szó esik a sajtó megrendszabályozásáról és ezzel kapcsolatban a sajtószabadságról. Ez a tény, mutatja, hogy a sajtó beteg. Egy magyar regényíró pogány meséje szerint a magyar Istent a német Isten csak akkor tudta legyőzni, amikor cselhez folyamodott és elaltatva a magyar katonákat, kicserélte a szívüket, kilopta belőlük az Igazság meggyőződését. Az Úr és a Sátán harcában is a Sátán csak úgy tudta a maga hatalmába keríteni a sajtó ólomkatonáit, hogy kilopta a sajtó szívét: az Igazságot. Mintha a kézi szedés után következő gépszedés korában a sajtót irányító ember is lelketlen, érzéketlen, hideg géppé vált volna. Ezért nincs ma *igaz* és *szabad* sajtó, ezért aktuális ma: sajtóvasárnapján, az Úr Jézus figyelmeztetése: „Megismeritek az igazságot és az igazság szabadokká tesz benneteket."

Csak egy pillantást vessünk a napi sajtóra s meglátjuk, mint vergődik az *önérdek és pártpolitikai áligazságok rabszolgaságában.* Azt szolgálja, aki többet fizet neki. Eladó minden, elv, becsület, meggyőződés. Ez a legszörnyűbb árlejtés. Nincs kivétel még az államilag szubvencionált lapoknál sem. Ezért van azután az, hogy a különböző sajtótermékek homlokegyenest ellenkező szempontok szerint bírálják el napjainkban pl. a spanyol, vagy a kínai háborút, hogy a szegénység és gazdagság örökös pogány harcában egészen ellentétes véleménye van a jobboldali és a baloldali lapoknak, sőt a magyar revízió kérdésében is különbözők a vélemények. Ha Jézus irányítaná a napi sajtót, mint ahogy Jézusnak volt szava egy olyan napi politikai kérdésben is, mint az adószedés (Lukács 20, 25.), akkor ez az elv uralkodna —: „Aki velem nincs, ellenem van", akkor a napi sajtóból is megtudnák az emberek, hogy az Úr Jézus által megszentelt igazságokat nem lehet áruba tenni, meggyalázni, mert az egyenlő annak megtagadásával, aki azt mondotta: (Máté 10, 33.) . . ., akkor többször hangoznék ki a sajtóból a bátor vallomás: (Ap. Csel. 5, 29) . . ., akkor több hősiesség volna a sajtóban, amely Lutherral így kiáltana: „Itt állok . . . stb."

A napi sajtót rabszolgaságából egyedül az Úr Jézus tudja megszabadítani, mert nélküle csak bűnös élet van, „aki bűnt cselekszik, szolgája a bűnnek." (Ján. 8, 34.)

Az *irodalom sajtóterméke is rabszolgaságban sinylődik:* a testnek a rabszolgája.

Azt szokták mondani, nem lehet kárhoztatni az irodalmat, ha erkölcstelen az élet, mert az irodalom az életnek tükre. Bebizonyított dolog azonban az, hogy az élet utánozza az irodalmat s így az irodalom nagyon gyakran a bűnnek kerítőjévé

változott. Nemrégen voltam egy fiatalkorú bűnösnek tárgyalásán. Rablógyilkosság vádjával ültették a vádlottak padjára. Kihallgatásakor elmondotta, hogy szegény zsellérember gyermeke és libapásztor korában egyszer a szántóföldre kihordott egyik trágyakupacon talált egy nyomtatott könyvlapot. Unalomból felvette, elolvasta. Egy detektivregénynek volt egyik lapja. Olyan hatással volt reá, hogy ezentúl kereste a detektivregényeket és amikor felnőtt, még akkor is annak a hatása alatt állott és azok érlelték meg benne a rablógyilkosság gondolatát.

A mai irodalom nagyon gyakran veszi hőseit, alakjait a szemétdombról és nem az eszményi embert mutatja be, mint követendő példát, hanem az állatembert, a maga bűnével. 1480-ban írták a limburgi krónikát, amelyben azt olvashatjuk, hogy Németországban abban az időben gyönyörű német dalokat énekeltek, amelyektől mindenki el volt ragadtatva és ezek a dalok nemesítették az emberi lelkeket, de kevesen tudták azt, hogy ezeknek a daloknak a szerzője egy szerencsétlen bélpoklos fiatalember volt, aki a világtól kitaszítva, magányos elhagyatottságban él és menekülnek tőle az emberek, mert kezében ott volt a leprások csörgője. Ma megismétlődik ez a csoda, csak azzal a különbséggel, hogy az erkölcsi bélpoklosságban szenvedő emberek által írott dalok nem szépítik a lelkeket, de terjesztik a lelki ragályt, mert nincsenek elkülönítve, nincsen kezükben az erkölcsi bélpoklosok figyelmeztető csörgője s a helyett, hogy figyelmeztetnék az embereket, hogy az ilyenektől óvakodni kell, befogadják őket, sőt kitűntetik s így az irodalom útján terjed a lelki bélpoklosság.

Édesapák, gondoskodtok-e gyermekeitek számára megfelelő olvasmányokról? Édesanyák, ellenőrzitek-e gyermekeitek olvasmányait? Egyházak és különféle belmissziói intézmények, benne van-e programmotokban, hogy megfelelő táplálékot nyújtsatok az éhező és szomjuhozó ifjú lelkek számára a sajtóirodalom útján is? Rámutatunk-e azokra a követendő példákra, amelyek újra a tiszta, krisztusi eszményeket akarják az irodalom által is elültetni az emberek szívébe és támogatjuk-e az irodalomnak ezeket a sajtótermékeit?

És most az a kérdés, vajjon *rabszolga-e az evangélikus sajtó is?* Ha igazak akarunk lenni önmagunkhoz, meg kell állapítanunk, hogy a *közöny* rabszolgaságában sinylődik. Mennyi minden más ponyva sajtótermékre adnak ki pénzt híveink és milyen kevés jut az evangéliumi sajtótermékre! Milyen nagy *közönnyel* és *felelőtlenséggel* nézik sajtóügyünket még olyanok is, akik egyetlen alkalmat sem mulasztanak el annak hangoztatására, hogy a római katolikusok kezében a sajtó a legerősebb fegyver.

Nehezen tud szabadulni evangélikus sajtónk a hiúság rabszolgaságából. Evangélikus sajtónknak sok olyan olvasója van, akik valamelyik evangélikus sajtótermékben elsősorban nem azt keresik, hogy mit üzen általa az Úr Jézus, hanem azt, hogy vajjon benne a szerkesztőség kellő szavakkal értékeli és méltányol-

ja-e mindazt, amit ők Isten országa, vagy evangélikus egyházunk érdekében tettek. Maguk a szerkesztők is nem egyszer csak azokat a sugarakat látják meg a földi nagyságok fején, amelyeket a világ reflektoroz reájuk és nem keresik, nem vizsgálják, vajjon van-e rajtuk olyan sugár is, melyet az Úr Jézus Krisztus királyi koronája vetített oda. A sajtó, közelebbről az evangélikus sajtó ügye nem emberi bölcseségekre és ügyességekre támaszkodik, de olyan emberek lelkiségére, akiket az Úr Jézus igazsága telített meg.

Igazi sajtószabadság, ennek az igazságnak megismerésével, akkor lehet, ha a sajtót senki sem tekinti üzletnek, amely a tömeg ízlését keresi és annak felfogásához alkalmazkodik, hanem arra igyekszik, hogy az Úr Jézus evangéliumában elrejtett igazságokkal nemesítse, irányítsa az emberek ízlését, felfogását és tegye azt evangéliumszerűvé. Ehhez azonban az kell, hogy legyen bennünk alázatos bűnbánat, s amikor a sajtóban megszólal az evangélium igazsága, az olvasótábor felelete ne ez legyen: „Kemény beszéd ez, ki hallgathatja“ (János 6:60), hanem ezzel a vallomással feleljenek reá: „Igaz beszéd ez . . . Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van Tenálad.“

Német ércbányákban van egy szigorú szokás. Estefelé, amikor a bányászok felváltása történik, a bányászoknak a kijárathoz kell tólniok érccel megrakott káréjukat és jön az ellenőr, megnézi, megvizsgálja az érc anyagát. Ha rossz anyagot talál a kárében, vagy hiányzik valami a súlyból, akkor krétát vesz elő s egy nullát ír a káré falára, amint ott mondják: „megnullázza a kárét.“ Ennek az a szomorú következménye van, hogy a bányásznak egész napi keresete elveszett.

Ha most, sajtóvasárnapján, a sajtó termékeit az Úr Jézus megvizsgálja, félek, hogy ő is megnullázza. Éppen azért az Úr igazságával törekedjünk arra, hogy olyan sajtót teremtsünk, amelynek az Úr szempontjából és vizsgálata szerint is örök értéke van.

Egyed Aladár
szegedi lelkész.

A jó pásztor.

Husvét utáni 2. vasárnapra. Délután.

János 10, 11—16.

Sokan, amikor Jézusról beszélnek, szeretik az Úr Jézus emberi természetének vonásait előtérbe hozni. Adnak olyan nevet is Neki, amelyet az Újszövetség Jézusra vonatkozva sehol nem használ, pl. ezt, hogy orvos. De van olyan neve, amelyet az Ó- és Újszövetség egyaránt gyakran emleget: ez a név a *„jó pásztor.“*

Mai szent Igénkben maga mondja magáról: *„Én vagyok a jó pásztor.“* De mindjárt meg is magyarázza, hogy miért: mert

„A jó pásztor életét adja a juhokért.“ Ebben különbözik a béresektől. A pásztor és a juh között szoros a kapcsolat, mert az övé, drága áron vett tulajdona. Ezért őrzi élete árán is. A béres csak terelgeti szolgai módon, büntetéstől való félelemből vigyáz reá, de szorosabban vett értelemben nincs semmi köze hozzá. Nem adott érte semmit, nem az ő tulajdona. Ezért szalad el, ha jön a farkas, mert nem hajlandó életét kockáztatni a juhokért.

A jó pásztor tudja, hogy a juhok körül sok farkas leselkedik. A hitetlenség, a világ, a testi és lelki élet nyomorúsága, a test és vér ordasai leselkednek reánk, juhokra, amelyek mind lelkünket és üdvösségünket, tehát az életünket akarják elragadni. Próbáltuk velük felvenni a harcot, de gyengék voltunk és lelki sebektől elborítva, roskadtunk össze. Vigyázóvá tettük magunk mellé vagyonunkat, eszünket, erkölcsi érzékünket, jó nevelésünket, de mindegyik béresnek bizonyult, aki a veszedelem idején, mikor a Sátán farkasai támadtak, magunkra hagytak. Milyen megnyugtató az a bizonyosság, hogy van valaki, aki én értem, bűnös emberért felveszi a harcot, ha kell, egy egész farkascsordával szemben is győzedelmeskedik.

Csodálkozni szoktunk azon, hogy a pásztor hogyan képes az egyforma juhok közül mindegyiket külön-külön megismerni. Az Úr Jézus azt mondja: „*Ismerem* az enyéimet.“ Az első pillanatra megdöbbentő ez a tudat. Hiszen a legnagyobb gonddal őrzöm titkaimat, még a legközvetlenebbül hozzám tartozók sem mondhatják el rólam azt, hogy ismernek engem. Mennyi titkos bűn van a lelkem mélyén s az Úr Jézus mindezt ismeri és mégis érdemesnek tartja, hogy értem, nyomorult bűnösért, az életét adja, hogy engem pásztoroljon. Az Úr Jézus ismeri minden szükségünket is, lelki-testi értelemben egyaránt s úgy vezet minket, amint szükségünk van reá. (Zsoltár 23; Róm. 8, 28.)

„Ismerem az *enyéimet*.“ Jézus csak azt védi, pásztorolja, aki az övé, aki egész bűnös életét átadta neki. „Ismerem az enyéimet és engem is ismernek az enyéim.“ Akkor ismerem meg az Urat, ha megismerem önmagamat, ha megláttam lelkem minden terhét és szennyét, ha reámnehezedett már bűneimnek a súlya és megértem, hogy nincs másban szabadulás, csak az Úrban. Mikor az őszinte töredelem könnyeitől ázott szemem a szabadulás útját kereste, akkor ismertem meg őt igazán, aki szabadulást hozott felém. Jézus csak annak pásztora, aki teljes hittel és öntudattal meri énekelni mai énekünket (Dunántúli ék. 321.) „Én is juhod vagyok . . . stb.“ (2. vers.)

Lengyelországban érdekesen döntötte el nemrégen a bíróság, hogy az egyik pásztor tényleg lopott-e juhokat. A kártvalló gazda indítványára a lopással vádolt pásztor juhnyájához mentek ki, ahol a panaszos előadta, hogy az ő szavára 7 juh fog kiválni a nyájból, amelyeket a pásztor tőle lopott el, mert úgymond, ismerik az ő juhai gazdájuk szavát. A bíróság elfogadta ezt a bizonyítást és tényleg, hívó szavára 7 juh odafutott gazdájához. A jó pásztorról szóló evangélium negyedik verse azt

mondja: *„ismerik az ő hangját.“* De azt is mondja, hogy *„előttük megy“* és a juhok *„követik Őt.“*

Ha az Ő juha vagy, tartozol követni az Úr Jézust és az Ő szavát. Tartozol engedelmeskedni az Ő pásztorbotjának.

A pásztor gyengéd bárányaival szemben (Ezsaiás 40, 11.), bár erős és hatalmas Úr mindenek felett. (Ezsaiás 40, 12; 15, 17.)

Hajthatatlan és cselekedeteiben megmásíthatatlan az Úr (Ezsaiás 40, 14.), de mint pásztor, hallgat bárányának szavára: Ábrahám közbenjárása Sodomáért (I. Mózes 18, 22—33.), Illés kérésére bezárul az ég (I. Kir. 17, 1.), vagy (Jakab 5, 17—18.)

Vizsgáld meg magad, elmondhatod-e: a jó pásztor juha vagyok. Ha nem, siess, ő vár, hív, neveden szólít és keblére ölel.

Egyed Aladár
szegedi lelkész.

A keresztyén ember a világban.

Husvét utáni 3. vasárnapra. Délelőtt.

I. Péter 2, 11—20.

„Vivit in mundo, sine mundo et extra mundum.“ Luther a a világról és a keresztyén emberről alkotott felfogásával e téren is teljesen az apostoli keresztyénség alapján áll. A keresztyén a világban él és mégis a világ nélkül, a világon kívűl. Isten elküldött a világba, hogy itt megbizonyítsuk iránta való engedelmességünket, akarata szerint töltsük be hivatásunkat; éberen vigyázva, hogy ne szabjuk magunkat e világhoz. (Róm. 12, 2.) Hogy az Istentől jónak teremtett, de a bűneset következtében megromlott világban miképen éljenek Krisztus megváltottai, arra tanít bennünket Péter apostol a mai epistolában.

1. A keresztyén a világban jövevény és idegen. Jövevény, „mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövendőt keressük.“ Idegen, „mert a mi országunk mennyekben van.“ A földön testben élünk. A testnek vannak olyan kívánságai, amelyek a lélek ellen törnek. A test bűnös kívánságainak teljesítése akadályt emel a legfőbb cél elérése elé. Vétkezünk, ha engedünk a bűnös testi kívánságoknak, már pedig a bűn zsoldja halál. A bűnös testi kívánságoknak való hódolás az élet elvesztésével jár. E testben csak átmenetileg élünk, kívánságaiért kockára tegyük örökéletünket? Az általa kínált hamis örömökért elveszítsük a menny örömét? Ez volna a legsúlyosabb, soha helyre nem hozható vesztesége az embernek. Ha tehát megtartóztatjuk magunkat a testi kívánságoktól, amelyek a lélek ellen vitézkednek, akkor ama nemes harcot harcoljuk az igazság koronájáért, melyet az ítélet napján az igaz Bíró ad.

2. A keresztyénségen kívűlállóknak Krisztus hívei nemes, jó életfolytatás által mutassanak példát. Az első keresztyéneket a kívűlállók mindenféle gonosz rágalommal illették, istenteleneknek, államelleneseknek, embergyűlölőknek tartották őket.

Amikor azonban látták és megismerték a keresztyénségnek jócselekedeteit, a gonosz vádak elnémultak. Éljenek úgy a világban Krisztus követői, hogy a keresztyénség mai ellenségei is észrevegyék Krisztusnak újjáteremtő erejét hívei életében. A keresztyénség azzal még nem tesz feladatának eleget a világban, ha csak megmondja, mi a jó. A jót cselekednie is kell. A tettnek nagyobb a hatalma, mint a szónak, a szem élesebb, mint a fül. A nem keresztyének és a keresztyénség ellenségei lássák meg a keresztyének jócselekedeteit, melyeket nem azért cselekesznek, hogy embereket érjen dícséret, hanem hogy Isten dicsőíttessék.

3. Súlyos vádként hozták fel a keresztyének ellen, hogy Uruknak a Krisztust vallva, néki engedelmeskedve a világi felsőbbség ellen lázadnak és az állam szervezetét, biztonságát rombolják. Az Úrnak való engedelmesség tényleg feloldja a keresztyéneket a földi feljebbvalók iránti engedelmesség alól? Nem. Éppen az Úrért, Jézus akaratából engedelmeskednek a keresztyének az állam fejének és a helytartóknak. Az államban nem puszta emberi berendezést és a fellebbvalókban nemcsupán az emberi felsőbbséget látják, hanem Isten rendelését. A felsőbbségnek kötelessége a rend fenntartása, az igazság és a jog érvényesítése. Ha a felsőbbség nem gyakorolná a büntetőhatalmat, elszaporodna és megnövekedne a gonoszság. Akadályozza meg és büntesse meg a gonoszt. A jót pedig segítse elő, támogassa, erősítse. Nélkülözhetetlen, fontos és üdvös az államnak e munkája. A felsőbbség Isten akaratát teljesíti, amikor a gonosztevőket megbünteti, a jól cselekvőket pedig megdícséri s mivel hivatala Isten akaratán alapszik, azért a keresztyének engedelmességgel viseltetnek a felsőbbség iránt.

A régi vádak szinte megismétlődnek a keresztyénség mai ellenfelei részéről: ellenszegűlnek az állam rendelkezéseinek, megtagadják az állam fejének s a felsőbbségnek járó tiszteletet, a rendet és az egységet megzavarják. Régente s most is tudatlanságból támadják a keresztyéneket, mert nem ismerik Isten rendelkezéseit s félreértik igéjét. Isten akarata az, hogy a keresztyének az állami életben kötelességüket teljesítve, jót cselekedve győzzék meg a gyanakodókat, a támadókat felfogásuk balgatag voltáról s egyengessék előttük az útat az Ige igazságának megismerésére, az evangélium elfogadására.

4. A keresztyének Istenhez tartoznak. Aki Istenhez tartozik, az szabad. A keresztyének szabadok a világban, de éppen e szabadság által képesek engedelmeskedni, jót tenni, szolgálni, mert szabadok az önző kívánságoktól. Visszaél a szabadsággal, aki azt bűnös vágyai, rossz akarata, gonosz gondolatai, önző céljai palástolására használja. Gonoszság és keresztyénség egymást kizárják. A bűn szolgája nem lehet Isten szolgája. Nem a gonoszság cselekvésére vagyunk szabadok, hanem Isten szolgálatára. Mint Istennek szolgái, tulajdonai, szabadok a keresztyének.

Ebben a szabadságban minden embernek mint Isten teremtményének megadják a tiszteletet, tudván, hogy Isten idvezítő kegyelme a Krisztusban minden embernek megjelent. A keresztyén közösségben testvéri szeretetben élnek. Istent félik; a királyt tisztelik.

5. Amint az állami hatalmat gyakorló felsőbbség iránt engedelmességre inti az apostol a keresztyéneket, arra figyelmezteti a keresztyén cselédeket, szolgákat is, hogy uraik iránt engedelmességgel tartoznak. Nemcsak akkor, amikor könnyű az engedelmesség, mert jó és kíméletes úrnál szolgálnak, hanem akkor is, ha uraik szívtelensége miatt nehéz szolgálatuk betöltése. Ha a szolga saját hibája, rosszasága, vétke miatt kapott büntetést tűri, az ilyen tűrést nem illeti dícséret. Ha azonban kötelességét becsületesen, hűséggel teljesíti, jót cselekszik és mégis bántalmazás éri s a méltatlan szenvedést türelemmel elviseli, az ilyen magatartás kedves dolog Istennél. A méltatlan szenvedés a hit próbája, alkalom a szeretet s a hűség megbizonyítására. Az első keresztyéneknek sok üldözést, keserűséget, méltatlan szenvedést kellett elviselniök hitükért. „Kedves dolog, ha valaki Istenről való meggyőződéséért tűr.“ A mi időnkben a keresztyénséget érő bántalmazásokkal szemben arra vigyázzanak a keresztyének, hogy ne vétkezve kelljen tűrniök, hanem jót cselekedve hordozzák el a méltatlan szenvedéseket hitükért, meggyőződésükért. (I. Pét. 1, 7.)

A keresztyén ember a világban Isten akarata szerint él, jót cselekedve szolgál, becsülettel megfelel kötelességének, hitében állhatatos, Istenről való meggyőződéséért kész szenvedni is, hűséggel megállja a hit próbáját. Igy járja zarándokútját a világban az örökhajlék felé, ahol számára a Megváltó készített helyet.

Balázs Béla
alsósági lelkész.

Szomorúság — öröm.

Husvét utáni 3. vasárnapra. Délután.

János 16, 16—23.

Szomorúságról és örömről van szó az egyház által jubilate vasárnapjára rendelt evangéliumi szentleckében. Szomorúság és öröm a földi élet két nagy ellentéte és mégis egymással összekapcsolódó velejárója. Jubilate vasárnapja soha el nem múló örömről beszél, melyről Jézus azt mondja: „Senki el nem veszi tőletek a ti örömeteket.“

Titokzatosan hangzanak a tanítványok előtt Jézus búcsúszavai: 16. v. Jézus előkészíti tanítványait az elválásra. Megelőző szeretettel erősíti lelküket a rájuk váró nehézségekkel szemben, hogy tanítvány-módra viselhessék el a szomorúságot, mert a szomorúság kikerülhetetlen. Megérti, hogy arról tana-

kodnak, mi az a kevés idő, amelyről szólott hozzájuk. Nem fedi el előlük a valóságot, hogy néki el kell mennie s nehéz napok jönnek rájuk, amikor nem látják Őt: 20—21. v. Menynyire sírtak, jajgattak, szomorkodtak a tanítványok, amikor a Golgothán keresztre feszítették Urukat. De nagypéntek után jött húsvét, a kereszthalálra a feltámadás diadala. Szomorúságuk örömre fordult. Amióta Isten húsvétot adott, kishitűségre, elcsüggedésre, kétségbeesésre semmi okuk nincs Krisztus híveinek..

Nagypéntek előestjén jelenti meg tanítványinak elmenetelét s a tanítványokra váró üldöztetést, szenvedést, nyomorúságot. Amikor ezeket beszéli nékik, szomorúság tölti el szívüket. De Jézus vígasztalólag szól: 22. v. Vannak időszakok a mi életünkben is, amikor úgy látszik, mintha Jézus elvétetett volna tőlünk. De a legsötétebb éjtszakában is valami arra késztet, hogy felfigyeljek szomorúságomban. Ez az ige, a mai evangélium az, ami felemel, megvígasztal. Csak kevés ideig nem látták a tanítványok Urukat. Éppen, amikor legnagyobb volt szomorúságuk, jelent meg közöttük a feltámadott Krisztus s akkor szomorúság helyett öröm töltötte el szívüket. Jézus a szomorúságban találkozni akar velem. A szomorúság nem választhat el tőle, sőt egyesít vele. Róm. 8, 35—39.

Jézus feltámadására vonatkozva mondja a tanítványoknak: „Ismét meglátlak majd titeket.“ A feltámadott Krisztus látja híveit. Szemét soha nem veszi le róluk. Éljünk mindíg abban a tudatban: Jézus lát engemet. Igy járhatunk azon az úton, amely az Atya házába vezet, ahova Jézus elment, hogy helyet készítsen övéinek. Egy kevés idő mulva így láthatjuk meg Őt.

„Egy kevés idő“ — ismételten visszatér ez a kifejezés szentigénkben. Itt a földön minden egy kevés ideig tart, a szomorúság is, az öröm is, mert kevés idő az egész földi élet. Az ember életének útja csak átvezet a földi léten. Az örökéletben Krisztus megváltottai számára nincs már szomorúság; csak a kárhozat fiai számára gyötrődés az öröklét. A megváltottakra Jézus szava érvényes: „Örülni fog a ti szívetek és senki el nem veszi tőletek a ti örömeteket.“ A mennyei Atya soha el nem vehető örömmel ajándékozza meg gyermekeit a Krisztus által, akinek nevében kérjük az Atyától az örökélet mennyei boldogságát.

Balázs Béla
alsósági lelkész.

Minden jó adomány felülről való.

Husvét utáni 4. vasárnapra. Délelőtt.

Jakab lev. 1, 16—21.

Amikor fordulóponton megy át a világ, nem könnyű az új élet felépítése. Esztendők kitaposott országútjáról nehezen térnek le az emberek.

Mózes idejében a szolgaság láncaiból a szabadság Kánaánja felé tartó zsidók között is, sok tévelygő visszasírta a gondatlan, egyiptomi lealázottságot. Urrá lett rajtuk a kishitűség, csüggedés.

Akkor is, mikor Jézus Krisztus jött és az Isten országát hirdette, mennyivel több volt és szebb, jobb, amit ő ígért! És mégis . . . Intő szóval kellett figyelmeztetni az apostoloknak: „Ne tévelyegjetek szeretett atyámfiai!“

Miért van ez így?

Mert az embert kíséri és kísérti a multja! A kishitűség azt suttogja a fülébe, hogy: „Nem bírod a célt elérni és amit magad mögött hagytál, ha mégegyszer kellene — nem tudnád megszerezni!“

A jégverte föld terméscsonkjai mellett, dacos haraggal égre tekintő szántóvető, vagy a leégett házának üszkös romjai felett átkozódó ember — de sokszor . . . nem látja meg a legfontosabbat: a megmaradt, megmentett életet, amely előtt megnyilhat, mégegyszer a jövő!

A kétségek között vergődő lélek egyre mélyebbre sűlyed, ha elfelejti, hogy a keresztyén ember szívének mindig az Isten felé kell fordulni, mert csak mi változunk, vagy az életkörülményeink, de az Isten mindig ugyanaz a féltőn szerető Isten marad!

A keresztyén gondviseléshit legszebb tanításai közé tartozik Jakab apostolnak ez az igéje. Ne tévelyegjen, ne kétségeskedjen senki sem! Mindenestül Isten kezében nyugszik a mi életünk!

Régen is kellett, most is szükség van erre a figyelmeztetésre.

Akkor íródott ez a levél, amikor nagyon sokat kellett szenvedni az első keresztyéneknek. Zsidók is, meg a pogányok is, üldözték őket. Az egyiknek botránkozás, a másiknak bolondság volt csak — az új hit tudománya. Félni lehetett attól, hogy az elszórtan élő keresztyének türelmüket veszítik, vagy meginognak és Isten ellen zúgolódnak, hiszen csak szenvedést kaptak cserébe, azért, mert más hitet választottak.

Ezért írta Jakab apostol ezt a levelet. (I. rész 1. vers.)

Szórvány lelkésznek, vagy elszomorodott szívű egyházi statisztikusnak kell lenni, hogy egészen felfogjuk, hogy mit érezhetett az apostol, mikor leírta a mai igéket!

Mi lehet abban a szívben, ahova nem jut el a pásztori szó?

Látni kell pusztulni magukra hagyott értékeket, hogy a bűnbánó szív magára vegye, a nyáj megmaradt tagjainak szóló üzenetet: „Ime lássátok, hová vitt az út... Ne tévelyegjetek! Az Isten országában nincs megállás! Nem lehet visszasírni a multat. Aki az ekeszarvára tette a kezét, a bűnnek minden hídját égesse fel maga mögött és előre tekintsen!

Mintha azt mondaná az apostol: „Mit akartok, mit kerestek, ettől a múló világtól? Igazi kincset csak az adhat, aki változatlan, mindenható, örökkétartó hatalommal kormányozza a világot, hiszen úgyis: minden jó adomány és tökéletes ajándék felülről való és a világosság Atyjától száll alá. Ne a körülöttetek valókra, hanem az odafenn valókra nézzetek!“

Csak felülről jöhet tökéletes ajándék és mindent onnan kapunk. Hiába veti el a szántó-vető a búza magot, ha Isten nem ad idején való esőt, gyümölcs érlelő, meleg napsugarat — sohasem lesz abból, áldott puha kenyér! Hiába tervelsz! Az erő, egészség, a megnyilt munkamező áldásai Istentől függnek. Emberé csak a munka...

Az Istenhez emelkedő előtt, megszépülhet a világ. Egy melegszívű lelkipásztor írja ezt az ő könyvében: „Egyszer az alpesekben, egy igen magas hegycsúcsra mentem fel. Fel, egészen a felhők fölé. Alattam, sűrű viharfelhők eltakarták a völgyet. Villámok cikáztak, menydörgés morajlott, robogott, körbe a hegyeken... De énfelettem ragyogott a kék ég és szelíden sütött a nap a világra... Aztán, egy pillanatra felszakadoztak a felhők és egy résen keresztül, leláttam a völgybe... A messzi mélységben, a hegyek lábánál, egy városka húzódott meg. És nekem, egyszerre csak, az jutott az eszembe, hogy az emberek odalent most azt mondják: „De borongós, szomorú ma a világ!“ Nekem pedig, ujjongott a lelkem, hogy fölöttem ragyog az ég és süt a nap!

Ime, milyen különbség van aközött, hogy honnan nézzük az életet, a világot?! A magasból-e? Ahol nincs változás, az Isten tekintetével? Vagy lentről, a mélyből, porból, sárból, földhöz ragaszkodó érzülettel?!

A magára maradó embert tévelygésbe viszik a vágyai, a kishitüség, kísértés és bűn. Az aranyborjút a vezérnélkül maradt zsidónép állította fel.

Nekünk örökkévaló vezért adott Isten az igében és akiben testté lett, a Jézus Krisztusban!

Vannak órák, amikor a kétség és bűntudat feldúlják az ember lelkét. Az örök haláltól való remegés elveszi az élet ízét. Itt a földön a szeretet is csak mérlegel: nem adok, mert nem érdemelsz. Milyen sokat jelent és mindennél értékesebb vígasztalás ilyenkor, hogy ha senki, de Jézus akkor is szeret!

Izraelben az aratás kezdetén az első termést, a termés zsengéjét Istennek áldozták.

A keresztyén ember az Isten vetése! Ez a vígasztalás és ez a kötelezés is, hogy ember Isten tervét meg ne hiúsítsa.

Nem adhatunk úgy, hogy magunk is ne kapjunk, ha mást nem, hát nyugodt lelkiismeretet. Nem árthatunk, hogy magunknak ne ártsunk.

Harag, önzés, süketté tesz. Elvész az erőforrás: az imádkozó, Istenhez emelő szeretet.

Szelídnek lenni, mint Jézus volt, és ahogy ma is keres. Ez teszi jobbá a világot.

Ez tartja meg a lelkedet, mert Istenhez visz közelebb! Isten az örök szeretet!

Sommer Károly
nemespátrói lelkész.

Az örökkévalóság tanítványai lesztek!

Husvét utáni 4. vasárnapra. Délután.

János ev. 16, 5—15.

Néha örömet, felszabadulást jelent, olykor, hősi dicsőségnek, munkateljesítménynek értékmérője; nagyon sokszor pedig, fájdalmat, tanácstalanságot, szomorúságot jellemez ez a szó: egyedül!

1. Jézus egyedül hagyja az ő tanítványait . . ! „Most pedig elmegyek ahhoz, aki küldött engem . . .“

A tanítványok szemében, könnyek fátyolozzák be a lelkük eddigi örömét. Úgy érzik, hogy csak elsuhanó sötét felhőkbe burkolódzó, egyre jobban halványodó délibáb lett a Messiás világbirodalma.

Egyik sem kérdez, egyik sem szól. Némává teszi őket a nagy fájdalom. A szomorúságtól eltelt szívekben, nem marad hely új szónak, gondolatnak!

2. A felolvasott igék előtti versekben, Jézus arról beszélt nekik, hogy: „A gyülekezetekből kirekesztenek titeket; sőt jön idő, hogy aki öldököl titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik.“ 2. v. Mikor ezt mondotta, a tanítványok talán, egy pillanatra sem riadtak meg, hiszen: „Velünk a Mester, hogy történhetne velünk is ilyesmi!“ Valamivel később se értik, hogy a keresztyén igazság életfáján, miért kell a saját hulló vérükkel öntözni. Csak arra eszmélnek: „Mi lesz velünk Uram, ha Te elhagysz minket?!“

3. „De én az igazat mondom néktek: Jobb néktek, hogy én elmenjek!“

A tanítványok, míg Jézussal együtt jártak, csak az ószövetségi messiás-képzetek világában kerestek Jézusnak helyet. Örökké elmaradtak volna a megdicsőülés hegyén, mint egy képzelt birodalom sasfészkén: „Uram, jó nékünk itt lennünk.“ Máté 17, 4. Péter megtagadta Jézust, mert azt csak a Vígasztaló tudta teljesen megérteni, hogy ez a szó: „Kövess engem!“ — nemcsak

erre a földi életre szól; hanem messzebb, tovább, a földi életen is túl! Örökkévaló értelme lesz mindennek, ami itt, érette történik! Ezt mondja majd el a Vígasztaló! Mert . . .

4. „Én az én Atyámhoz megyek.“ 10. v. Ez a messzi cél, amit nektek is követni kell. Ez az igazság, hogy Jézus, Isten fia! A bűnnek nincs szárnya, hogy idevezessen; hinni kell, hogy hozzájuthass és ítélet alá venni mindent ami földi, ha nem visz közelebb hozzá. A Paradicsomban is, most is, csak az a bűn: „Hogy nem hisznek énbennem!“

5. „Hiszem, hogy Jézus Krisztus valóságos Isten!“ Csodálatos, életen, haláion, világokon túl emelkedő hatalommá nő ez a hit Jézus szavaiban. Ki tudná belátni az örökkévalóság útját, ahová Jézus megy?! Messzi a cél . . .! De mégis elérhetjük, mert velünk van, közel van az erőhatalom; az igazságnak, az Istenfiának lelke!

Bűnt, halált megítélt, legyőzött! . . .

Hiába általat ezentúl a kísértés, halál, a világ fejedelme, hogy nincs szabadulás!

Mert az Isten, a Vígasztaló veled van! Ezért kell hinned! Elnémíthatatlan tanúd lesz a lelkiismeret, hogy igaz az, amit egy üres koporsó hirdetett: „Akié a Fiú, azé az élet. . . .“ Az örökélet!

Sommer Károly
nemespátrói lelkész.

Diadalmenet.

Áldozócsütörtök. Délelőttre.

Ap. csel. 1, 1—11.

A régi idők kiváló hadvezérei nagy győzelmeik kivívása után a foglyok seregeit rabláncra fűzve hajtották országaik fővárosa felé, hogy ott a nép üdvrivalgása között tartott diadalmenetben mutogassák őket. A foglyok élő jelképei voltak az ellenség hatalma megsemmisítésének.

A minden idők kimagasló hadvezérei felett áll, mint fővezér: Krisztus, ki földi életében szüntelen harcban állott s pedig oly ellenséggel, ki láthatatlanul, megfoghatatlanul mindíg ott ólálkodik, ahol élet van s ki alattomos módon, hízelkedéssel, avagy erőszakkal ejti rabul a magát feltétlen biztonságban érző embert is. Fejedelemségek és hatalmasságok ez az ellenség, az ördög birodalma és hatalma, mely az Isten akarata szerint cselekedni akaró emberben láncra veri az engedelmességet, fogva tartja a lelkiismeret szavát, hogy ne vádolhasson a bűn elkövetése miatt, vagy ha mégis vádol, gondja van rá, hogy az ember nyugalmat ne találjon, hanem a kétségbeesés örvényébe zuhanva jutalma a halál és örök kárhozat legyen.

A fejedelemségek és hatalmasságok elleni küzdelemben aratott diadalt az Úr „lefegyverezvén a fejedelemségeket és hatal-

masságokat, őket bátran mutogatta, diadalt vevén rajtok abban" (Col. 2, 15.). Vett pedig diadalt rajtok nem mások ereje és segítsége által, hanem saját ereje által.

Minden győzelmet megelőz az előkészítő munka, a kisebb csaták sorozata, végül a döntő ütközet. Krisztus Urunk saját erejével végezte e feladatokat, mígnem ugyancsak saját erejével a döntő ütközetét a keresztfán történt halálával harcolta meg, hogy feltámadásával győzelmet arathasson és mint győztes hadvezér diadalmenetet tarthasson. De a diadalmenet befejezése földi vándorlásának s kezdete az ő Atyja jobbján ülésének és örökké tartó királyi uralmának.

I.

Feltámadása után 40 napig maradt Krisztus Urunk a földön. Ezen idő alatt minden gondja arra összpontosult, hogy tanítványait az ő feltámadásáról meggyőzvén, őket hivatásukban megerősítse, kötelességük célját előttük megvilágosítsa. Hogy azután ott, ahol őket hozzá hasonlóan annyi ellenséges indulat, gőg, ellenállás éri, megállhassanak s szent művét véghezvihessék. E célból sok jel által megmutatta nekik, hogy él, szól hozzájuk az Isten országára vonatkozó dolgokról, Isten ígéretéről, a Szentlélekről, mellyel nem sok nap mulva fognak megkereszteltetni. Erre szükség volt. A halála miatt teljes csüggedésbe, szomorúságba esett, messiási küldetésébe vetett hitükben megrendített tanítványait tökéletességgel meg kellett győzni arról, hogy ő valóban él, hogy ő az örökkévaló Isten fia, akinek Istenhez való eme viszonyáról élete feláldozásával is bizonyságot kellett tenni. Feltámadása utáni gyakori megjelenése, cselekedetei és szavai nélkül sohasem erősödtek volna meg a hitben annyira, hogy a kételkedőkből és reményvesztettekből bizonyságtevők legyenek.

Szükséges volt, hogy szóljon hozzájuk Isten országáról. Meggyőzte őket, hogy Isten országa nem evés és ivásból áll, hanem „igazság, békesség s Szentlélek által való örömből" (Róm. 14, 17.), hogy az Isten fia azért jött e világra, hogy ezt az országot felépítse. Útmutatást adott, miként terjesztessék ez az ő országa az evangélium hirdetésével felébresztett hit által.

Szükség volt erre, mert ismerte az ember gyarlóságát s tudta, hogy a Szentlélek ereje nélkül mire sem képesek, azért ígéri nekik ismételten a Szentlelket megparancsolván nekik: „el ne menjetek Jeruzsálemből . . . (4, 5. v.)

Krisztus eme tanítása idézte elő a tanítványok lelkében azt az emberi gyarlóságból származó kérdést: „Uram, avagy nem ezen időben állítod-e helyre az országot Izraelnek? E kérdés feltevése egyrészt Izrael hatalmi bukásának láttára, másrészt a Krisztusban megjelent Messiásnak a zsidók által való elvetése vezette őket. Bizonyosságot akarnak afelől, hogy olymódon toborozhatnak-e híveket, hogy amikor mindezek meglesznek, Izrael ismét oly hatalommal és dicsőséggel fog rendelkezni, mint Dávid idejében s hogy ebben az országban ők vezetőszerephez

jutnak. Elfelejtették Krisztus jövendőléseit, hogy t. i. a világ gyűlölni fogja őket, hogy sok szorongattatásuk lesz, hogy az ő nyomdokain járva sok szenvedésen át vezet az út az örök életre.

Kérdésükre azonban az Úr azt válaszolja: Nem a ti dolgotok . . . (7, 8. v.) Vagyis: ne törődjetek se az idővel, se az órával, se avval, ami abban történik. Hirdessétek az evangéliumot a zsidóknak, pogányoknak egyaránt, az előmenetelt bízzátok Istenre, ő tudja, mit cselekedjék. Nem illik előre tudnotok, mik lesznek, mert ezeket az Isten saját hatalmának tartotta fenn. Legyetek ti csak tanítás által tanubizonyságok minden népek között, teljesítsétek híven a reátok bízott feladatokat; munkátokra az áldást majd az Isten adja.

II.

Mikor pedig ezeket mondotta „felemelkedett az ő láttokra és felhő fogá el őt az ő szemeik elől.“ Diadalmenetének kiindulópontja egykori megaláztatásának helye lett. Ahol egykor földrehulló verejtéke vércseppekhez volt hasonló, ahol mindíg áldást osztó kezeit megkötözték, ott magasztaltatott fel az egekig. Fenséges királyi s dicsőségteljes volt diadalmenete, mennybemenetele, mert az angyalok serege vette őt körül. Ahogy sírjánál is két angyal hirdette az ő feltámadását, úgy mennybemenetelekor is két angyal szólt a tanítványokhoz: „Galileai férfiak . . . (11. v.) Vígasztalták őket az ő újra való eljövetelének reményével. S e kettőn kívül ott volt az angyalok láthatatlan serege, hogy szolgálják azt, aki saját erejével diadalt szerezve elvégzett mindent s ezáltal föléje helyeztetett minden angyalnak. Az egész égi sereg dicsőségteljessé tette királyának égi bevonulását: „Felvonult Isten harsona szóval, kürtzengés közt az Úr. Énekeljetek Istennek, énekeljetek; énekeljetek királyunknak, énekeljetek.“ (Zsolt. 47, 6—7.) Ez a dícséret törjön elő a mi szívünkből is, hisz mennybemenetelével nem annyira az angyaloknak, mint nekünk bűnös embereknek tett szolgálatot.

Hogy miként ült Isten jobbja felől, azt emberi szem nem láthatta, de hogy megtörtént, azt angyali szózat bizonyítja. Ez a tény nem ébresztheti fel bennünk ama szomorú gondolatot, hogy Krisztus örök időkre elzárkózott előttünk s magunkra hagyott örömeinkben és bánatunkban, ellenkezőleg: komoly ígéretet adott az angyal, hogy akképen jön el ismét, amint látták őt felmenni a mennybe, mert az Atya jobbjára való ülése az ember Jézus felmagasztaltatásának azt a dicsőséges polcát mutatja, melynélfogva az Atya őt az egek ege fölé helyezte, hatalma alá adott mindent, ami jelenvaló, vagy eljövendő, élet vagy halál, pokol vagy ég, átok vagy áldás s bizonysága az ő ígérete teljesedésének: „Íme, én ti veletek vagyok mind a világ végeztéig.“

De ha testi szemekkel nem láthatjuk is trónjának elfoglalását, mennybemenetelének minden mozzanatát követhetjük a hitnek szemeivel a felhőkön túl is, hogy az ő dicsőségét meglátva és ígéretein felbúzdulva, saját mennybemenetelünket munkálhas-

suk és egykor ott lehessünk, ahol Krisztus van. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha az ő nyomdokain járunk. Gyengék vagyunk erre? A testi embernek keserű ez a követés, de annál kedvesebb a lelki embernek. Megsegítője pedig a megígért Szentlélek, aki Krisztus iránti ragaszkodásra, szeretetre tanít és szent életének követésében megerősít. Ha tudjuk, hogy Krisztus egész életével a mi üdvösségünket szolgálta, hogy ezt a mi üdvösségünket mennybemenetelével megpecsételte, ha tudjuk, hogy „Krisztus példát adott nekünk, hogy az ő nyomdokait kövessük", akkor nem lesz nehéz földi pályánkat vele együtt megfutni, mert e futás után következik az ő nyomán mennybemenetelünk.

Feiler Ernő
gyomai lelkész.

Parancs-adás.

Áldozócsütörtök délutánra.

Márk 16, 14—20.

Mennybemenetele előtt utoljára találjuk Jézust az ő tanítványai körében. Asztalnál ülnek s megjelent a tizenegynek. S ahogy minden együttlétkor tanította őket, meggyőzvén őket feltámadásáról, szavainak és cselekedeteinek isteni eredetéről, azonképen cselekszik most is. Utolsó tanítása azonban nem puszta tanítás, hanem több ennél: tanításba foglalt felhatalmazás, parancsadás és megnyugtatás arra vonatkozólag, hogy a beléje vetett hit által minden az ő nevében elkövetett csodadolgok az Isten dicsőségének bizonyságai.

Hozzájuk intézett első szavai szemrehányás. Célja: Hitetlenségük és kőkeménységüknek újbóli feltárásával a megbánás fájdalmas könnyforrását szívükben megnyitni, a hitet megerősíteni, hogy alkalmas eszközök lehessenek a nekik adott parancsnak minden ellenvetés nélküli teljesítésére. Mert való, hogy erős, hegyeket és hatalmakat megmozgató hit csak ott verhet gyökeret, a kapott parancs csak ott nyerhet teljes kivitelt, ahol a bűn okozta hitetlenség és keménységűség a megbánás könnyforrásában feloldódott és a szív a megtérés és újjászületés fürdőjében megtisztult. A tizenegyben pedig meg volt ez a hiba, hiszen sokáig kételkedtek Krisztus feltámadásában (Tamás, emmausi kettő).

Ezután vették a parancsot. Egyszerű, rövid s mégis mindent magában foglaló. Az egész világ meghódítására vonatkozik. Alkalmas eszköz a hódításra: az evangélium, a hit s keresztség. Nem öldöklő eszközök, hanem éltetők. Aki az evangélium hirdetése nyomán „hisz és megkeresztelkedik, üdvözül." „Aki én bennem hiszen, ha meghal is, él." Az evangélium fakasztja a hitet, a hit késztet a keresztség elfogadására, hogy ezáltal belsőleg megtisztulva külsőleg is a Krisztushoz való tartozandóságunkat igazoljuk.

A hit hatalom. Oly hatalom, mely eddig nem látott csodákat művel. Szükségesek a jelek s csodák az emberhalászatra. Mert ördög van mindenütt, ahol a bűn sarjadzik s burjánzik; az istenkáromlást mondók száma nagy; az alattomos kígyó méregfoga sem tört még ki; a lelki bántalmakat okozók méregpohara még mindig telve; a testi-lelki betegek nyögése állandóan hallatszik. Ezek elleni segítő, az összes bajokat megszüntető hatalom a Krisztusba vetett hit. „Ha csak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek", — mondja az Úr s ezt tudva, ígéri az immár hívő tanítványoknak a csodatevő erőt, melynek láttára sokan válnak Krisztus követőivé.

Elvégezvén pedig az isteni rendtartás szerint mindent a földön, „felviteték az Úr a mennybe és üle az Istennek jobbjára." A megszilárdított hitnek jutalma volt, hogy láthatták az Úrnak a szó legnemesebb értelmében vett felmagasztaltatását: mennybemenetelét s ebben azt az igazságot, hogy ő valóban Isten, ki él s uralkodik mindörökké. „Én és az Atya egy vagyunk."

Tudjuk, hogy a tizenegy még tíz napig várt. Azután megtelve a Szentlélekkel hirdették az evangéliumot alkalmas s alkalmatlan időben. Az Úr pedig velük volt. A jelek pedig megerősítették az igét, melyet szólottak.

Elköteleztük magunkat a Krisztus követésre. Üzzük el a hitetlenséget s teljesítsük az evangélium hirdetését. A sok ellenszenv ne akadályozzon munkánkban. Kivétel nincs. Mindnyájan papság vagyunk. Félelemre sincs ok. Aki együtt munkálkodott a tanítványokkal: az Úr, velünk van mind a világ végeztéig. Őneki legyen dicsőség és dícséret.

Feiler Ernő
gyomai lelkész.

A tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet.

Husvét utáni 5. vasárnapra. Délelőtt.

Jakab 1, 22—27.

Németország legérdekesebb látnivalói közé tartozik a lipcsei Grassi múzeum néprajzi s népismereti gyűjteménye. Tarka összevisszaságban s mégis rendszerbe foglalva látjuk benne mindazt, ami jellemző a legkülönbözőbb népek életmódjára, szokásaira. Ott látjuk az indiánok sátrát s az eszkimók halászó szerszámait, Afrika erdőlakó vademberének fétisét, Kína, India bálványisteneit. Vajjon gondolt-e már valaki arra, hogy necsak a pogány népek vallásos tiszteletének tárgyait, hanem a világ összes népeinek vallásos szokásait is összegyűjtse? Ha volna ilyen könyv, ez bizonnyal nem volna kevésbbé érdekes, mint a néprajzi múzeumok gyűjteményei. És mégsem az a fontos, hogy megismerjük, hányféle módon, milyen külső formaságok között

keresik s tisztelik a különböző népek, emberek az Istent, aki minden gyermekének szívébe beleírta, ha néha talán csak homályos sejtés alakjában is — a maga nevét. Sokkal fontosabb kérdés az, hogy melyik mód a helyes, melyik istentisztelet nem emberi erőlködés, melyben az ember saját erejével akarja elérni az Elérhetetlent, megragadni a Megfoghatatlant. Melyik az igazi, Istennek magának is tetsző istentisztelet? E kérdésre feleletet keresve nem kell köteteket kitévő vaskos könyveket átkutatnunk, különböző szokásokat az emberi ítélőképesség sokszor oly bizonytalanul ingadozó mérlegére tennünk. Elég, ha felütjük, elolvassuk, megértjük Jakab levelének mára rendelt részét. Nem csupán az utolsó vers, hanem az egész textus erre adja meg a feleletet s egyrészt az *ige hallgatását,* másrészt az *ige megtartását* jelöli meg, mint a tökéletes istentisztelet két fő alkotó elemét.

I.

Az ige hallgatását az Apostol csak úgy mellékesen említi meg. Abban az időben, midőn nagy volt az éhség és szomjúság, melyről Ámos próféta 8, 11-ben jövendőlt és azokkal szemben, akiknek az apostol e levelet szánta, bizonyosan nem volt még szükség e követelmény erősebb hangsúlyozására. Most? — Hányan keresnek még Isten házában is *mást,* mint az igét. (Ujdonságot, elragadó szónoklatot, gyönyörködtető művészetet, hangulatot, az Istennek nem tetsző élet fogyatkozásait, opus operatumként jóvátevő szertartást, a lelkiismeret megnyugtatását látszat kegyességgel: jó templomba járó, jámbor ember, belenevelt szokás kielégítését stb.)

Pedig ige nélkül nem lehet Istennek tetsző istentisztelet. Nemcsak helyesen tisztelni, hanem még Istent, Istennek tetszését megismerni sem képes az ember ige nélkül. Emberi találmány minden istenkép, mely nem az igéből származik, emberi kísérletezés minden istentiszteleti cselekmény, mely nem az igéből folyik s nem az igét helyezi központba. Még az Ószövetség népének istentisztelete is csak jelkép, beteljesülésre váró symbólumokból áll, mert hiányzik belőle a teljes ige, Isten tökéletes kinyilatkoztatása.

Az ige Krisztusban lett testté. Krisztusban látta meg az ember Istent emberileg érzékelhető teljességében s az ő szavából, életéből látta meg tökéletesen, hogy Isten milyen szolgálatot kíván. Ekkor léphetett csak az emberileg elképzelt pogány istentiszteletek, valamint symbólumok helyébe az Istennek lélekben és igazságban való imádása. Minthogy ehhez Krisztus az egyetlen út, azért nem lehet igazi istentisztelet a testté lett ige: Krisztus nélkül. Ján. IV, 24. XIV, 6.

Aki az istentiszteletből Krisztust ki akarja zárni, az az önmagát kinyilatkoztató, a történetbe belépő s így reánk nézve egyedül érzékelhető Istent zárja ki abból. Vallása az elérhetetlen megfoghatatlan Isten utáni meddő sóvárgássá, terméketlen, po-

gány spekulációvá válik s istentisztelete lesűlyed az emberileg kitalált szertartások színvonalára. (A francia forradalomban az ész vallásának kitalálói, most Rosenbergek, Ludendorf s nejének, a Csebi Pogányoknak „vallásai.“)

Az ige hallgatása nemcsak a tökéletes istentisztelet megismerésére, hanem önmagunk megismerésére is elvezet. Mint tükör, megmutatja az ember természetszerinti belső ábrázatát, ami szintén szükséges az igaz istentiszteletthez, mert hiszen az istentisztelet célja éppen ennek megváltoztatása.

Minderre nem az ige meghallása, hanem meghallgatása vezet el, ami alázatos szívű befogadást jelent. De még ez sem elégséges.

II.

Az ige tárt szívű hallgatói is megcsalhatják magukat, ha a meghallást, befogadást nem követi az igének életbe való átvitele, testté válása az ember életében. Ez volt a farizeusok korának fő veszedelme, ezért emeli ki különösképen ezt az apostol. De állandó veszedelem ez minden korban éppen azokra nézve, akik tisztelni kívánják azt, akit az igéből megismertek.

A tökéletes, hiánynélküli istentiszteletnek két oldala van: egyik az, midőn Isten szól s a mi kötelességünk a hallgatás. „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád.“ I. Sám. 3, 9. Az Úrral való találkozás csendes órái közé esik az, midőn nekünk kell szóval, tettel bizonyságot tenni a hallottakról, hogy semmi az ő igéjéből a földre ne essék. I. Sám. 3, 18—19.

Hogy ez hogyan történjék, azt az apostol három példával szemlélteti:

1. Az ige megtartása mindenekelőtt a szabadság törvényének megtartását jelenti. „A Jézus Krisztusban való élet törvénye megszabadított engem a bűn és halál törvényétől.“ Róm. 8, 2. Nem a bűn törvénye uralkodik már bennünk, mely szerint az ember gyáva meghunyászkodással a test törvényeinek engedelmeskedik, mintha más út nem is volna számára, hanem Istennek Krisztusban megjelent megváltó kegyelmére támaszkodva, szabadnak tudva magát e törvény alól, Megváltója nyomdokán járva küzd a bűn ellen, mely Isten igaz tiszteletét lehetetlenné teszi.

2. Aki egész testét zabolában igyekszik tartani, hogy az a bűn törvényét kerülve a gyermeki szabadság egyetlen paragrafusból álló törvényének engedelmeskedjék (Máté 22, 37—39.) az nem feledkezhetik meg a test egyik legkisebb s mégis legveszedelmesebb tagjának, a nyelvnek megzabolázásáról sem. Jakab 3. Könnyebb a lábat visszatartani a félrelépéstől, a kezet a lopástól, mint a nyelvet, hogy gonoszúl ne szóljon, pedig mennyivel könnyebb a lopott holmit visszavinni, az elhagyott jó útat megtalálni, mint a nyelvvel elrabolt becsületet visszaadni.

3. Aki az igét meg akarja tartani, az kell, hogy necsak lábának járása, nyelvének mozgása, hanem szívének érzése felett is

uralkodni tudjon, hiszen a láb és nyelv csak eszköz, a szívben van a mozgató erő, jónak és gonosznak forrása egyiránt. Máté 15, 19. Lukács 6, 45.

Szeretettel, részvéttel, segíteni készséggel akarja szívünket megtölteni az ige, amely arról tesz bizonyságot, aki előbb szeretett minket. I. Ján. 4. 19. Ha engeded, akkor abban a mértékben, amint több lesz benne a szeretet, fogy a bűn számára a hely. Igy lesz egész életed mind jobban Istennek tetsző istentiszteletté. Szíved lesz az áldozati oltár, melyen bűneid égnek el az égről alászállott tűzben, tested a Szentlélek templomává válik, I. Kor. 6, 19. családod Isten gyülekezetévé alakul át s egész életedből világosság árad, Istennek, a te Atyádnak dicsőségére. Máté 5, 16.

Büki Jenő
mekényesi lelkész.

Kérjetek és megadatik néktek.

Husvét utáni 5. vasárnapra. Délután.

János 16, 23—30.

Nemcsak Isten maga s az ő helyes tiszteletének módja marad addig titok az ember előtt, amíg Isten rá nem vezeti őt e titkok nyitjára: kérdőjelekkel telve az emberi élet is, az okok, a célok s ezekre is csak Isten adhatja meg a feleletet. Meg is fogja adni. Ezt az igéretet tartalmazza annak az evangéliomnak első verse, mely az imádság vasárnapjára rendeltetett.

A tanítványok életében beteljesedett ez az ígéret, midőn a nyitott sír fényében s a Szentlélek tüzének világosságánál a kereszt nagy rejtélyével együtt sok más nehéz kérdésükre is feleletet nyertek; de teljes feleletet ember csak akkor nyerhet, ha a tükör által látást a színről színre való látást váltja majd fel. Mi hol találjuk meg a feleletet? — Sok kérdésre a feltámadott látásakor, a többire szintén csak az örökkévalóság fényében.

Hét és fél verse textusunknak figyelmeztet arra, hogy nem is az a fontos, hogy mindent már most világosan lássunk, hanem hogy soha, semmi körülmények között meg ne szakadjon élő közösségünk azzal, akinek kezében fekszik egész életünk. E közösség megalapítója az ige, fenntartásának egyik legnélkülözhetetlenebb eszköze az imádság.

Az igében Isten keresi az embert, az imában az ember keresi Istent, csak ahol e két feltétel megvan, lehet élő közösség Isten és ember között. Ezért épúgy, mint az igazi istentisztelet, az igazi, tökéletes imádság is elválaszthatatlan az igétől, és pedig a teljes igétől, mely Krisztusban áll előttünk. A tanítványok bizonyosan sokat imádkoztak azelőtt is, de az igazi imádságot csak akkor tanulták meg, amikor már felismerték Krisztusban az Istent. A Krisztus nélküli ima: keresés, tapogatódzás; a reá támaszkodó ima élő bizonyosság.

Általa ismerjük meg azt az Istent, akitől mindent lehet kérnünk, mert előtte nincsen lehetetlenség. Meg *tud* adni mindent, nem süket, tehetetlen báb, emberi képzelet szüleménye, mint a bálványistenek. I. Kor. 18, 27.

De meg is *akar* adni mindent 1. mert öröme telik a mi örömünkben(24. v.). Ő nem a deizmus világtól visszavonult magábazárkózott istene. Nem nézi közönnyel a világ folyását, annál kevésbbé legtökéletesebb földi alkotását. 2. Mert szeret minket. (27. v.) Nem irigyli az ember szerencséjét, mint a pogányok képzelték, nem csupán saját dicsőségét félti, saját szentségét védi, mint ahogyan azt Izráel népe sokszor elgondolta. Nem az a lényege, hogy ő erös, bosszúálló, haragvó Isten, hanem az, hogy ő a szeretet.

Nem csupán úgy szeret bennünket, mint az alkotó alkotását, hanem mint az Atya szereti saját képét magán viselő gyermekét, aki e nagy, csodálatos, gazdag világban közelebb áll szívéhez, mint bármi más. A 6 első versben hétszer fordul elő ez a szó: Atya! A 28. vers, melyben kétszer előfordul, arra figyelmeztet, hogy olyan Atya, aki a legnagyobb áldozattól sem riad vissza eltévelyedett bűnös gyermekei érdekében.

Az az Atya, aki a legnagyobbat megtette, hogyne tenne meg *mindent* (23. v.) gyermekei érdekében, amit mint atya megtehet. Mindent megad, amit mint gyermekek fiui alázattal kérünk tőle, de minden kérésünket úgy teljesíti, mint ahogyan egy bölcs, gyermekeinél messzebb látó, nem gyermekei szeszélyét kielégíteni akaró, hanem igaz javát kereső atyától azt várni lehet. Ha mint gyermek kéred, az egyszülött fiú példájára, akkor bele kell nyugodnod abba a módba, ahogyan ő kívánságod teljesitését jónak látja.

Neki nincs szüksége a mi kérésünkre, mert ő is mindent tud (30. v.) de tudja azt is, hogy nekünk szükségünk van arra, hogy őt kérjük, hogy kérés nélkül ne adjon meg mindig, mindent, még ha meg is szeretné adni. Ezért nemcsak megengedi, hanem parancsolja, hogy hozzá forduljunk (24.v.). Tehát rogáte! Imádkozzatok!

Büki Jenő
mekényesi lelkész.

Az igazi nemzetmentés.

Husvét utáni 6. vasárnap. (Hősök vasárnapja.)

Zakariás 4, 6.

Minden eredmény bizonyos erőtényezök összehatásának a gyümölcse. Vessük fel a kérdést: melyik a legfontosabb erőtényező a nemzet életében?

A kérdésre sokféle felelet adható.

1. Sokak szerint a nemzeti élet legfontosabb erőtényezője *a földrajzi adottság*. Az, hogy az illető nemzet rendelkezik-e olyan

természetes határokkal, melyek mögé veszedelmek idején odahúzódhat. — Bizonyos, hogy ha Isten a mi nemzetünket ott hagyta volna a népek országútján és nem vezette volna erre a földre, melyet a Kárpátok nagyszerű bércfalával szegett körül, akkor ezt a nemzetet a történelmi erők sodró zivatara már régen elsöpörte volna a világról. De az is bizonyos, hogy a legnagyszerűbb természetes határ sem tarthat meg. Hollandiának nincsenek természetes határai, de a népe, a tengerrel folytatott évszázados küzdelemben is naggyá tudott lenni. Mi pedig nagyszerű természeti határok védelme alatt is elvesztettük hazánkat.

2. Mások szerint a nemzet életében *gazdasági tényezők* játszák a főszerepet. A sok és jó termőföld, erdő, bánya és egyéb természeti kincs. Bizonyos, hogy ez is nagy ajándéka Istennek. Sohase tudnánk eléggé hálát adni Istenünknek az áldott magyar földért, amelyen ép úgy terem árvalányhaj, mint acélos búza. De az is bizonyos, hogy önmagukban a legnagyobb természeti adottságok nem tarthatnak meg egy nemzetet. Kína pompás húmuszon is nyomorog, Japán pedig kopár országának sziklái-ból is életet tud csiholni.

3. Megint mások azt állítják, hogy egy nemzet életében a *hatalmi erőtényezők* a fontosak. Hogy milyen katonai súllyal tud beleszólni a népek együttesébe és szükség esetén milyen haderőt tud az ellenség elé vetni. Hálátlan gonoszság volna éppen hősök ünnepén letagadni, vagy éppen kisebbíteni azt a szolgálatot, melyet a magyar katona tett vére hullatásával a nemzetnek. Ámde éppen az a tény, hogy ez a maroknyi nép egy egész agyarkodó világ közepette is megmaradt, miközben sokkal népesebb és fegyverzettebb népek elsűlyedtek, mutatja, hogy nem a külső hatalom erőtényezője a legfontosabb egy nemzet életében.

Lássuk meg, hogy mint mindenütt, úgy a nemzet életében is *lelki tényezők* játszák a legfontosabb szerepet. Nemzetünk multbeli minden dicsősége és minden gyalázata ezzel magyarázható. Nem erő és nem hatalom, hanem a hűség, önfeláldozás és szeretet tartott meg. Nem erőszak és ellenséges ármány, hanem hűtlenség, önzés és széthúzás buktatott el.

Mindez pedig a fenti igében nyer összefoglalást. Nemcsak az egyest, hanem a nemzetet is Isten Lelke tartja meg. A Szentlélek, akit a Krisztus Vígasztalónak ígért a mi szegény nemzetünknek is. A Szentlélek, aki bűntől megtisztít, megvilágosít, vezet, eggyé forraszt és szolgálatban megszentel.

A nemzet életében tehát nem az a legfontosabb kérdés, hogy vannak-e erős természeti határai, gazdag rónái, hatalmas seregei, hanem az, hogy Isten Lelke vezeti-e, — keresztyén-e a népe.

Keresztyén-e a magyar nép?

A *neve* igen. Akár „keresztyén"-nek, akár „keresztény"-nek írjuk, ez a világ leggyönyörűbb neve. De ha csak név, akkor nem sokat ér. Lekopik, mint a ránk öltött ruha. Krisztus követőit

először Kisázsiában nevezték „keresztyének"-nek. Kisázsia népe ma mégis pogány.

Keresztyén *szertartások* sem tesznek egy népet keresztyénné. Lám Oroszország! Tömjénfüsttől volt nehéz a levegője. De a tiszta evangéliom néma volt. Hatalom és erő uralkodott, nem pedig Isten Lelke. Az átkos gyümölcs ime megérett.

Keresztyén *alkotások* sem tesznek egy népet keresztyénné. Spanyolország keresztyén műremekek múzeuma volt. S most legszebb templomai dőlnek össze robogva.

Keresztyén-e a magyar nép? Micsoda nekünk a kereszt? Nemde legtöbbször dühös fegyver, amellyel egymást ütjük. Kicsoda nekünk Krisztus? Nemde legtöbbször jelszó csupán, nem pedig Megváltó és parancsoló király.

Magyarországot nem erő és hatalom, hanem egyedűl Isten Lelke támaszthatja fel. Imádkozzál és dolgozzál azért, hogy a keresztyénség ne csak máz legyen e népen, hanem kovász az életében.

Hősök vasárnapja van. Megáldjuk halott hőseinket. Kegyelettel emlegetjük neveiket. De legfőbb teendőnk ezen a napon is az: könyörögni Istennek, hogy adjon e szegény nemzetnek olyan fiakat, akik nem önerejükben, hanem Isten Lelkének való engedelmességben „hősök."

Mert „nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! Azt mondja a seregeknek Ura."

Szabó József
győri püspöki m. lelkész.

Ő megmondotta.

Husvét utáni 6. vasárnapra. Délután.

János 15, 26—16, 14.

Mennyire igaza volt az Úr Jézusnak! A keresztyén egyházat mindíg üldözték. Egyszer csendesebben, máskor dühösebben; de mindíg.

Az első századok keresztyéneit vadállatok elé vetették.

A reformáció hitvallóit máglyára, gályára küldték.

Szibéria temetői és ólombányái keresztyénekkel zsúfoltak.

Németország új pogánysága százával veti börtönbe a hitvalló keresztyéneket.

Mennyit öldökölték magyar földön is a Krisztus népét. Ugy zúgott felettük az átok, mint fekete hollósereg. Kirekesztették őket, mint veszedelmes ragályterjesztőket. S akik ezt tették, azt hitték, hogy istentiszteletet cselekesznek. Aki igazán keresztyén, számíthat rá, hogy valamilyen formában üldözik.

Milyen jó, hogy Krisztus mindezt előre megmondotta. Nem érhet meglepetés. Sok nehéz szenvedés zuhanhat ránk, de mi ezt tudjuk. Mert Urunk megmondotta.

Meg ne botránkozzál hát. Ha Krisztushoz akarsz számítani, tudd, mire vállalkoztál.

Készülj a szenvedésre. Igaz, magyar földön ezidőszerint nem kell vértanuskodni. De a véretlen üldözés tombol körülöttünk.

Krisztus ezt nemcsak előre megmondotta, hanem Vigasztalót is ad, aki a Szentlélek. Görögül: Parakletos. Olyan valaki, aki szüntelenül mellettünk van és tanácsol. (Para = mellett; kaleo = hív, szólít.)

Az utunk küzdelem. Az életünk harc. De nem a fejétől megfosztott sereg reménytelen becsület-csatája. A Krisztus velünk van: győzünk. Nem magunkban, hanem Őbenne.

Ember elhagyhat, — Ő soha!
Erőd megtörhet, — Ő töretlen erős vár!
Bizonyos segedelem!
Nem félünk hát!

Szabó József
győri püspöki m. lelkész.

Könyvismertetés.

Ravasz László: Legyen világosság. Beszédek, írások. I—III. kötet. 1601 oldal. Franklin Társulat kiadása. Budapest, 1938.

Örvendetes és elkápráztató irodalmi esemény: három Ravasz kötet. Egy életmunkának elég lenne, pedig csak 5 év termését jelenti. Mindegyik kötet telve gazdagsággal, szépséggel, egy kiváltságos szellem királyi ajándékaival.

A három kötet előszavában a szerző vallást tesz arról, hogy beszédei rendesen nem úgy hangzanak el, amint írásban olvashatók. „A készülés során le szoktam diktálni mondanivalóimat, bár a beszélő embernek az előre elkészült kézirat nem mindig segítség, hanem néha teher. Mikor azonban helyreáll az a titokzatos kapcsolat, mely a beszélőt és hallgatóságot élő egységgé teszi, igen sokszor egyebet mondok, —— ha nem is mást, — mint amit terveztem. A beszéd elröppen, de a kézirat, mely a készület eredményeképen született, megmarad számomra s más számára is és maradandóvá teszi az elszállt gondolatokat. Bizonyságtételemnek két szárnya: az írás és a beszéd felemás színben, de egy ütemben repül a világosság felé.“

Megjegyzi még, hogy a címmel nem akart egyebet mondani, hanem hogy akármilyen lámpa ez a könyv, mégis csak annak a világosságát adja tovább, aki világosságot gyújtott a mi szívünkben, az Isten dicsőséges ismeretének „a Jézus Krisztus arcán való világoltatása végett.“

Az első kötet prédikációkat és vallási előadásokat tartalmaz. A második kötet kazuáliákat és előadásokat közöl. A harmadik kötet irodalomtörténeti és nevelési írásokat sorakoztat egymásmellé.

Olyan gazdag anyag halmozódik *Ravasz László* vaskos három kötetében, hogy arról átmetszetileg sem nyujthatunk képet. Meddő kísérlet volna, ha a prédikációinak, előadásainak, estetikai és szociáletikai tanulmányainak tárgykör gazdagságát és eszmevilágát, habár csak nagy vonásokban is, szemléltetni akarnánk.

Prédikációi kimeríthetetlen biblikusságát bizonyítják. Ez pedig Ravasznál nemcsak biblia-ismeretet, hanem bibliában való élést is jelent. Nagy nyereséget jelentenek alkalmi prédikációi és a második kötetben

található gazdag kazuáliák. Úrvacsorai, konfirmációi, esketési, lelkészszentelési, lelkész-beiktatási, templom- és iskola-szentelési beszédeken kívül egy sorozat temetési beszédet is közöl.

Előadásai három kötetbe vannak elosztva. *Cinterem* címen vallási előadásait találjuk, melyek közül számunkra külön ajándékot jelent a Lutherről és a protestantizmusról, továbbá az Egyház és egyesület kérdésről szóló előadás. *Halk és szelíd hang* címen összeállított sorozatából kiemeljük a következő előadásokat: A biblia szociális tanításai; Krisztus a magyar programm; Keresztyénség élet nélkül; A nagy emberek haszna; Egyetemes papság stb.

A legtöbb előadást, tanulmányt, esztetikai méltatást a harmadik kötetben találjuk, mely az aktuális ünnepi megnyilatkozásoknak és lelki programm-adásoknak szinte kimeríthetetlen bőségét mutatja.

Ravasz László három kötetét nem lehet méltatni, sőt annak még az ismertetése is nehéznek látszik. Elég annyit mondanunk, hogy a három kötet mindegyik alkotásában Ravasz Lászlót találjuk meg s bármilyen kérdésről írjon is, lelke fényével mindig Krisztus arcára világít.

A három kötet gazdag ajándék a papi dolgozószobák és a protestáns családok számára. Gazdag ajándék a magyar protestantizmus számára is, mert a nagy szellemi versenyben újabb bizonyságtételt jelent a protestantizmus elvitathatatlan vallási, kultúrális és nemzeti értékéről.

Csendes óra.

Jóságos mennyei Atyánk! Mélységes alázattal, szavakban ki nem fejezhető hálával borulunk le Előtted most, mikor egy esztendő munkájáról kell számot adnunk. Kegyelmed sugárzó jeleit szemlélve, a zsoltáríróval kiáltunk fel Hozzád: „Micsoda az ember, hogy tudsz felőle és az embernek fia, hogy gondod van reá?" (144. Zsolt. 3. v.) Oh hányszor éreztük az elmult munkaesztendőben lelked szent üzenetének igazságát: „Ha az Úr nem építi az ő házát, hiába dolgoznak annak építői. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáz az őrizö." (127. Zsolt. 1. v.) Ha Te kezeinket nem fogtad volna, nem járhattunk volna a Te ösvényeden s ingadoztak volna lépteink (17. Zsolt. 5. v.) Te öveztél fel bennünket a harcra (18. Zsolt. 33. v.), Te mentetted meg egyházunkat a nép pártoskodásaitól (18. Zsolt. 44. v.), Te voltál, aki munkáltad bennünk mind az akarást, mind a munkálást (Filippi 2:13.). Az örökéletnek beszéde (János 6:68.) nyitva volt számunkra s hallhattuk abból a Te hívásodat, vigasztalásodat és biztató üzenetedet. Hála legyen Neked az Igéért, amelyet adtál lelkünknek. Megmutattad nekünk abból az üdvösségre jutásnak (Csel. 16:31.) és a Veled való megbékélésnek útját (Róm. 5:1.). Azért a mi szívünkből is előtör Dávid hálaszava: „Áldjad én lelkem az Urat és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről." (10. Zsolt. 2. v.)

Tudjuk, hogy semmik vagyunk, semmink nincsen, amit Tőled ne kaptunk volna (I. Kor. 4:7.). Azért ha munkánk eredményt is tud felmutatni, az egyedül a Te érdemed, mi csak boldog és alázatos eszközök voltunk a Te szentséges kezeidben. Uram, Te tudod a mi dolgainkat legjobban (Jel. 2:9.). Megvizsgálod az elmult év munkáit is. Remegve kérdi szívünk, vajjon mi marad abból az örökkévalóság számára? Vajjon Te voltál-e Uram, minden munkánknak fundámentuma, oh áldott Úr Jézus Krisztus? (I. Kor. 3:11.) Mit építettünk rá erre az egyetlen alapra? Aranyat, ezüstöt, fát, szénát, pozdorját-e? Hogy kinek-kinek munkája volt, azt a Te tüzed fogja megpróbálni (I. Kor. 3:12—13.).

Mikor a munka-év végén visszagondolunk sok megtapasztalt segitségedre és kegyelmedre, a hálaadás mellett megszólal bűnbánatunk szava is önmagunk és népünk vétkei miatt. Jól látjuk, hogy csak a Te kegyelmességed az, hogy még nincsen végünk (Jeremiás siralmai 3:22.). Bevalljuk Neked, hogy mi gonoszak és pártütők voltunk (Jeremiás siralmai 3:42.). Törvényeidet megvetettük, parancsolataidban gyakran nem jártunk, ünnepeidet megrontottuk és bálványaink után járt szívünk (Ezékiel 20:16.). De Te könyörülő és irgalmas voltál hozzánk. Nem bűneink szerint cselekedtél velünk s nem fizettél nekünk álnokságaink szerint (103. Zsolt. 8—10. v.). Ezért dicsérlek Téged az igazak környezetében és a gyülekezetben (111. Zsolt. 1. v.) s zengedezem az én Istenemnek, amíg vagyok.

Ámen.

Sáfárság.

Junius 1. Sáfár vagyok. (I. Kor. 4:1—4; Róm. 12:2; János 5:44.) Junius hónapban minden egyházban az igazán alkalmatos munkaidő véget ér s hozzám szól az Úr szava: „Adj számot a te sáfárságodról.“ Más feleletet ad erre a felszólításra az, aki elhívott munkásnak érzi magát az Úr szőlőjében és más feleletet ad az, aki hivatás helyett lelkészi „pályáról,“ vagy lelkészi „állásról“ beszél. Az elsőnél nem az a főkérdés, hogy ő mit tett Isten országáért, evangéliumi egyházáért, hanem az, hogy az Úr Jézus Krisztus mit tudott tenni általa. A második emberi furfanggal igyekszik minél nagyobbá növeszteni, minél dicséretesebbé tenni a maga munkáját, minél ragyogóbbá mesterkedni statisztikáját. Az előbbi típus ismeri és vallja a sáfárság gondolatát, az utóbbi típus messze áll tőle és veszedelmesen hasonlít a „béreshez.“ Amikor vizsgálatot tartok, nem az a fontos, hogy mit mondanak rólam az emberek, hanem az, hogy az Úr „Isten titkainak sáfárát“ látja-e bennem?

Junius 2. Testi életem a sáfárság tükrében. (I. Kor. 9:24—27.) Testi életünk vizsgálatánál a kérdések egész özöne zúdul felénk: vajjon az Igének teleszkópjai voltunk-e, vagy csak megafonjai? Látták-e rajtunk, testi életünkön is az Igét, vagy csak hallották a szánkon keresztül? A Szentlélek templomának tartottuk-e testünket, ahonnét az Úr Jézus Krisztus korbáccsal verte ki a bűnös kísértéseket, vagy alávaló szenvedélyeknek adtunk-e búvóhelyet, hogy összeesküvést forraljanak ellenünk és a Sátán szertartásmesterévé tegyék testünket? Isten akarata szerint éljük-e a testben hátralévő időt, vagy a Sátán rabszolgái voltunk és híveinket megbotránkoztattuk? Uram, amikor most kérdőre vonsz, hogyan sáfárkodtam testemmel, nem merek felnézni Reád, csak szégyenkező szemlesütéssel és töredelmes bűnbánattal rebegem: nem vagyok méltó, hogy szolgádnak neveztessem.

Junius 3. Lelki életem a sáfárság tükrében. (119. Zsolt. 105. v.; Jósué 1:8.) Amikor lelki életem sáfárkodásáról kell számot adnom, mennyire igaznak látom a magam életében a lübecki Krisztus szoborra írt eme panaszszavakat: „Ti mesternek hívtok — és nem kérdeztek engem; Utnak neveztek — és nem jártok rajtam; Világosságnak hívtok — és nem néztek reám; Életnek neveztek — és nem kerestek engem.“ Nem „agilis“ lelkipásztorra van ma szüksége az Úrnak, hanem imádkozó és a bibliából élő bizonyságtevőkre, akik az apostollal vallják: „Mi pedig nem a világnak lelkét vettük, hanem az Istentől való lelket, hogy megismerjük azokat, amiket Isten ajándékozott nekünk.“ (I. Kor. 12:12.)

Junius 4. A lelkész családi élete a sáfárság tükrében. (Jósué 24:15/b.) Mint minden családi élet, a lelkészé is a házasságkötésnél dől el. Az a kérdés, hogy miért s kinek házasodunk? Ha nem Istenért és nem Isten dicsőségére, akkor családi életem sehogyan sem állhat meg a sáfárság tükrében. I. Kor. 13-nak legszebb igemagyarázata a lelkipásztor családi élete. Hogy miként állunk ezen a téren, szomorú mutatója az, hogy a zsinat is törvénybe foglalta a házassági engedély kérésének kötelezettségét. Kicsoda nekem a házastársam? Segítőtársamnak neveltem-e feleségemet? El merek-e neki — a gyónás és a hivatalos titkon kívül — min-

dent mondani napi életemből? Elfogadom-e az ő jóakaratú, de szigorú kritikáját magamról, egyéniségemről? Volt-e bátorságom és szeretetem ahhoz, hogy őt figyelmeztessem, amikor szükség volt rá, a lelkipásztor feleségével szemben fennálló kötelességeire? Hogyan neveltük gyermekeinket? Milyen példát mutattunk nekik? Meglátszik-e rajtuk a hívő keresztyén életnek az a többlete, amit minden lelkipásztor gyermekének magával kellene vinnie a világba?! Elmondhatom-e tiszta szivvel: „Én és az én házam tiszteljük az Urat?!"

Junius 5. A lelkész és munkatársainak viszonya a sáfárság tükrében. (Kolossé 3:12—16.) Lehet-e egyáltalában beszélni valamilyen viszonyról, vagy szójátékot használva, az „iszony" lett úrrá rajtunk? Nem látunk-e sok szomorú példát körülöttünk, hogy a lelkészeknek egymás közötti harca, vagy a lelkész és tanító kutya-macska barátsága közmondásossá lett? Tudjuk-e egymást elszenvedve is szeretni és becsülni? El tudjuk-e ismerni munkatársunknak esetleges több tálentumát, tisztább életét, nagyobb hűségét és kötelességtudását? És ha igen, tudunk-e ennek dacára együtt örülni vele annak, amikor az Úr megáldja az ő hűséges munkását, tudunk-e örülni a feléje szálló szeretetnek és bizalomnak? Tudunk-e továbbra is segítségére lenni, vagy csak irigykedni, gáncsoskodni, esetleg munkája eredménytelenségén kárörvendeni tudunk? Van-e közöttünk valami Dávid és Jonathán, az Úr Jézus Krisztus és Keresztelő János közötti barátságból? Abban versengünk-e egymással, hogy ki tud többet szolgálni, vagy azon, hogy ki a „nagyobb úr" az egyházban? Érezzük a felelősséget egymás munkájáért, imádkozunk-e egymásért és intjük-e egymást szeretettel, amikor szükség van reá?

Junius 6. A lelkipásztor pénze a sáfárság tükrében. 119. Zsolt. 36, 9.; Lukács 12:22; Filippi 4:11—13.) Sokféle ellentétes felfogással találkozunk, ha a lelkipásztor és a pénz viszonyát vizsgáljuk. Van, aki az evangélikus lelkészt csak a szegénység köntösében akarja látni; van, aki a havi 500 pengő fixnél kevesebb javadalmazást lealázónak tartja a lelkészre nézve; van, aki a bibliából akarná igazolni, hogy a lelkipásztornak nem szabadna fizetést elfogadnia. A helyes álláspontot Pál szögezte le Filippi 4:11—13-ban. A pénz, a vagyon annak a lelkipásztornak a kezében, aki tudja, hogy mindaz, amit ő javadalmazásképen kap, Istennek pénze, amelynek hovafordításáról számot kell adnia, sohasem válik átokká. Hogy e tekintetben hogyan állunk, gondoljunk pl. a stólabotrányokra. Hogyan sáfárkodtam az anyagiakkal? Tényleg „telhetetlen papzsák" voltam-e, vagy megtanultam megelégedni azokban, amelyekben vagyok? Isten pénzét hordom-e zsebemben?

Junius 7. A lelkipásztori munka a sáfárság tükrében. (Zakariás 4:6/b; János 15:1—4.) A szőlő, amelybe munkásul elhívattam, az Úr szőlője. A talaj, amelyet munkálnom kell, az Úr népe. De maga a munka is, amelyet mint engedelmes eszköznek, végeznünk kell, az is az Úré. Épen azért minden munkánk csak akkor vezet eredményre, ha benne a ható erő, a lendítő kerék az evangélium. Munkánkban nem arra kell fektetnünk a fősúlyt, hogy a világ bámulatára nagy tömegeket mozgassunk meg, vagy olyat tegyünk, amit még senki sem csinált, hanem céltudatos, egységes, rendszeres, öntudatos, felelősségérzettel biró, evangéliumi és missziói öntudattal rendelkező lélekkel kell hozzálátnunk először nekünk lelkészek-

nek, mind ama kötelességek elvégzéséhez, amit eddig igehirdetés, kúra pasztorális és belmissziói név alatt ismertünk. Hányszor végeztük dolgainkat hidegen, ünneptelen érzésekkel, bosszankodással, vagy háborgó lélekkel? Hányszor éreztük, hogy távol voltunk Istentől, amikor az ő közelségéről kellett volna bizonyságot tennünk? Hányszor éreztük lelkünkben azt az ürességet, amelynek helyén bőségnek, kiáradó tűznek kellett volna kitörnie? Hányszor hallgattunk, mikor trombitaszónak kellett volna lennünk s jártunk mint rókák, a romok között (Ezékiel) a magunk elesége után?!

Junius 8. A prédikáció a sáfárság tükrében. (V. Mózes 4:2.) Mi teszi a lelkész prédikációját jóvá vagy rosszá, igazivá vagy hamissá? A mérték az Isten igéje. Ha igét prédikál a lelkész: jó, — ha a saját tudását: rossz. Emberi bölcseséget kávéházban, vagy bor mellett is lehet hallani, de híveink nem azért járnak a templomba. A hívek az Igét akarják hallani, ami néha észellenes, de Ige, Istennek hamisítatlan beszéde. Nekünk az Igét rontatlanul kell adnunk, úgy, amint Jeremiásnak mondotta az Úr szava: „Egy szót se hagyj el.“ (Jer. 26:2.) Mit szokott az ember elhagyni az Igéből? Amit egyéni bűne tilt, mert bűnünk szörnyű rosta, az Ige elszegényesítője. Mit szokott még az ember elhagyni az Igéből? Azt, ami egyeseknek, akiktől az ember fél, kellemetlen lehet. Jeremiás és egyetlen próféta se tekintse az emberek érzékenységét. „Egy szót se hagyj el!“ Aki a maga eszét prédikálja és megnyirbálja, vagy megbővíti izlése szerint és kora izlése szerint az Igét, azokról mondja az Úr: „Nem küldöttem-e prófétákat, de ők futottak, nem szólottam nekik, mégis prófétáltak. (Jeremiás 23:21.)

Junius 9. Bibliaóra a sáfárság tükrében. (Ap. Csel. 9:26—40.) Mindaz, amit a prédikációra vonatkoztatva mondottunk az előbb, vonatkozik a bibliaórára is. A biblia magyarázatában az Isten szava legyen csengő, az ember szava némuljon el. Itt azonban még két dolgot kell kiemelnünk. 1. Amíg az istentiszteletek idejét és számát a vasárnapok és ünnepnapok határozzák meg, a bibliaórák tartása legtöbbször a lelkész elhatározására van bízva. Nem terhel-e ezen a téren mulasztás? 2. Nemcsak a szószékre nem szabad készületlenül menni, de a bibliaórára sem. Ma már minden szellemi munkakör szükségesnek tartja az u. n. továbbképző kurzusok rendezését és nekünk, lelkészeknek is nagy szükségünk van erre. Felhasználtuk-e az alkalmakat, áldoztunk-e ilyen segédkönyvekre?

Junius 10. Urvacsoraosztás a sáfárság tükrében. (I. Kor. 11:17—32.) Több lelkész bizonyíthatja, hogy az úrvacsorázók száma nagymértékben növekedett meg azáltal, hogy évente nemcsak az ünnepeken, hanem minél több alkalommal volt megterítve az Úr asztala. Adtunk-e elég alkalmat híveinknek, hogy Úrvacsorával éljenek? Felhívtuk-e híveinket a komoly előkészületekre? Tartunk-e úrvacsoraosztás előtt bűnbánati istentiszteletet? Van-e bátorságunk a méltatlanokat egyénenként is figyelmeztetni arra, hogy amíg a bűnbánat útjára nem lépnek, ne egyék az Úr Jézus testét és ne igyák vérét,mert kárhozatot esznek és isznak? Gondoskodunk-e arról, hogy az egyház tisztviselői, presbiterei, de főként mi magunk és családunk, jó példával járjanak elől az Úrvacsora szentségének élvezésében? Megteszünk-e mindent arra nézve, hogy ne csak mi örüljünk az

úrvacsorázók statisztikája emelkedő számának, hanem az Úr is örüljön az alázatos, bűnbánó úrvacsorázók szaporodásának?

Junius 11. A keresztelés a sáfárság tükrében. (Márk 16:15—16; Ap. csel. 16:31—33; Kolossé 2:12.) Mit tettünk abban az irányban, hogy a keresztség szentsége híveink előtt is visszakapja evangéliumi erejét és lutheri tartalmát? Beiktattuk-e már a keresztséget méltó helyére, az istentisztelet keretébe? Gondoskodtunk-e arról, hogy a keresztelésen a keresztszülők mind a ketten jelen legyenek és tudatában legyenek evangéliumi kötelességeiknek? Az egyházkelő asszony avatásának régi szép szokását — ha az elmaradt — próbáljuk-e újra meghonosítani? Kereszteléskor igehirdetésünk Isten kegyelmének hirdetésére fekteti-e a fősúlyt, mely az Úr Jézus Krisztusban jelent meg, vagy csak arra, az emberi örömre, hogy gyermek született a világra?

Junius 12. Esketési beszédünk a sáfárság tükrében. (I. Kor. 6:20; Titus 2:7.) Igehirdetésünket a házasságról való felfogásunk irányítja, vagyis az, hogy Isten ügyének, vagy pusztán az ember ügyének tartjuk-e a házasságot. Az első esetben csakis az Isten által egybeszerkesztett házasságot tartjuk boldognak és az igehirdetésben ezt kifejezésre is juttatjuk. A másik esetben igehirdetésünk lakodalmi felköszöntővé zsugorodik összse, amely talán tetszik az ifjú párnak és a násznépnek, de amelyet maga az Úr megítél. Ha az Úr Jézus elment a kánai menyegzőre, miért ne mehetne el a lelkész? De vajjon gondoskodunk-e arról, hogy az Úr Jézust is meghívják és úgy viselkedünk-e ott, mint akik tudják, hogy az Úr Jézus is jelen van?

Junius 13. Temetési beszédünk a sáfárság tükrében. (I. Kor. 15:51—57; II. Kor. 5:10; Jób 19:25.) Magamon vettem észre, hogy mindig akkor követek el a temetési beszédben hibát, amikor nem Igét hirdetni, hanem a halottról szép beszédet akarok mondani, amikor a halottról, nem pedig arról beszélek, hogy mit tanít az evangélium életről és halálról, ítéletről és Isten kegyelméről. Reánk vet árnyékot az a tény, hogy még ma is akad olyan eset, amikor a hívek a nagy stólát azzal a kéréssel teszik le, hogy „de azután szép legyen a beszéd.“ Seholsem válhatik olyan könnyen botránykővé a stóla, mint a temetéseknél. Seholsem veszhetnek az emberi szép szavak és emberi vigasztalások útvesztőibe olyan hamar az isteni Igék, mint egy temetési beszédben.

Junius 14. Házi istentiszteleteink a sáfárság tükrében. (Ap. Csel. 19:20.) A legellentétesebb felfogás uralkodik ebben a tekintetben a lelkészek és hívek között egyaránt. Van lelkész, aki azért idegenkedik tőle, mert szektás hajlamok növelését látja benne, és van esperes, aki nemcsak megköveteli, de ellen is őrzi a házi istentiszteletek tartását. Van hívő, aki a lelkészt „a futkározó atyafiakkal“ való barátkozással vádolja miatta és van hívő, aki lelkészének azt az egyedüli hibát rója fel, hogy nem tart házi istentiszteleteket. A sáfárság arra kényszerít mindnyájunkat, hogy vizsgáljuk meg magunkat: felhasználtunk-e minden alkalmat arra, hogy elsősorban mi és házunk népe között, de híveink között is az Úr Igéje erősen növekedjék és hatalmasodjék?

Junius 15. A konfirmáció a sáfárság tükrében. (II. Tim. 3:14—17.) Egyházi törvényeink a konfirmációi oktatást a paróchus lelkész köteles-

ségei közé sorozzák, s ezáltal is ki akarják emelni ennek a munkának a fontosságát. A konfirmáció nemcsak hívő keresztyéneket, de hívő és öntudatos evangélikus keresztyéneket is akar nevelni. Az evangéliumot tehát egyházunk hitvallása szerint kell hirdetni, úgy hogy felmutatjuk előttük, miképen gyökereznek hitvallásunk igazságai az evangéliumban s ezáltal képessé tesszük őket Isten Igéjének és a Szentléleknek vezetésével arra, hogy nemcsak maguk döntsenek hitük kérdéseiben, de maguk vissza tudjanak verni minden támadást az Ige fegyverével s meg tudjanak állani ezer kísértés között is férfiasan, erősen a hitben.

Junius 15. Hitoktatásunk a sáfárság tükrében (Péld. 3:1—6.) Aki az egyetemi és főiskolai ifjúsággal foglalkozik, az sok panaszt hall a hitoktatás ellen. A baj gyökere benne van a munka nevében: „hitoktatás." A hitet nem lehet tanítani, mi pedig sokszor „csak" tanítani akarjuk. Öntudatos keresztyén jellem és az evangélikus keresztyén anyaszentegyháznak élő hittel való szolgálata az a kettős feladat, amelyet minden hitoktatónak végeznie kell. De eljutottunk-e mi magunk is oda, ahová a gyermekeket vezetnünk kell? Gyermekeinknek a hitoktató lelkész munkájában találkozniok kellene az élő Úr Jézus Krisztussal és e helyett nem egyszer csak elfásult, ásítozó, leckét feladó, és kikérdező, az óra végét türelmetlenül váró robotemberrel találkoznak, akit lelkésznek, vagy hitoktatónak hívnak. Ha magamat vizsgálom ebben a tekintetben, akkor döbbenek meg legjobban, mikor megállapítom, hogy bár a hitoktatást a legnehezebb és legfontosabb ügynek tartom, mégis szeretnék tőle megszabadulni. Azt hiszem, hogy nem egyedül vagyok, aki érzem, hogy ezen a téren sok mulasztás terheli lelkemet.

Junius 16. Evangélikus iskoláink a sáfárság tükrében. (Péld. 4:11—27.) Felekezeti iskoláink csak akkor jelentenek értéket, ha nevelési irányuk állandóan az egyedüli eszmény, az Úr Jézus Krisztus felé fordul és ha bennük a keresztyén értékek mindig eléje kerülnek az általános emberi értékeknek. Én mint lelkész, tehernek tartom-e a felekezeti iskolát, amely súlyos tételként nehezedik egyházunk pénztárára, és sokszor lemondást kíván tőlünk, vagy áldásnak, amelyből sok hívő és öntudatos evangélikus keresztyén indul el az Úr Jézus Krisztus harcosaként harcolni a bűnnel és a Sátánnal? Megteszek-e mindent, hogy evangélikus iskoláink fejlődjenek, vagy legalább megmaradjanak, vagy ha már elvesztek, előkészítem-e visszaállításukat? Munkatársaimnak tartom-e tanítótestvéreinket és törekszem-e arra, hogy egymás hite által épüljön és teljes alázatossággal, szelídséggel, hosszútűréssel járva, elszenvedjük egymást szeretetben, igyekezvén megtartani a lélek egységét, a békesség kötelékében? (Efezus 4:2—3.) Tudom-e, hogy tékozlásszámba megy fenntartani egy olyan evangélikus iskolát, amelyben a tanár vagy tanító csak kenyérkereseti lehetőséget lát s csak a kialkudott bérért dolgozva, napszámosmunkát végez?

Junius 17. Vasárnapi iskola a sáfárság tükrében. (Efezus 5:16.) Erről is sok vita folyik, hogy nálunk, ahol az iskolai tanítás keretein belül rendszeres hitoktatás folyik, szükség van-e vasárnapi iskolára? Hol tartok? Talán még a vitánál sem, vagy már felhagyva a meddő vitával, vasárnapi iskolai csoportokkal imádkozom azért, hogy a bűn világában minél több gyermek növekedjék Isten és emberek előtt való kedvességben? Tudok-e ebben a munkában kitartani, érzem-e, hogy nemcsak az egyháztól, de Isten

Szentlelkétől is kell megbizatást kapnom erre a munkára? Milyen volt az én vasárnapi iskolai munkám?

Junius 18. Szórványgondozás a sáfárság tükrében. (János 17:12.) A szórványgondozást missziói lélek nélkül végezni lehetetlen. Van-e bennem missziói lélek? Nem kicsinylem-e ezt a munkát? Tudok-e hű lenni a kevésen is? Jó pásztor vagyok-e, aki egyetlen juhért is minden fáradságra kész? Van-e hitünk, kitartásunk a szórványgondozás közben elénk tornyosuló akadályokat legyőzni? Törekszünk-e arra, hogy szórványhíveink ne csak passziv tárgyai, de aktiv alanyai is legyenek lelki munkánknak? Elmondhatom-e a számadás óráján nyugodt lelkiismerettel: „Uram .. kiket nekem adtál, megőrizém és senki el nem veszett közülük?“

Junius 19. Evangélikus társadalmi egyesületeink a sáfárság tükrében. (I. Kor. 3:11.) Egyházi egyesületeinknek csak akkor van létjogosultsága, ha bennük a munka ereje, jegecesedési középpontja az evangélium marad. Sok munka azért nem sikerül, mert a végén kezdjük. A munka a munkások evangéliumi megújhodásával kezdődik. Miért alkottuk meg egyesületeinket? Az evangélium hordozói-e, vagy csak mesterséges keretek, amelyek szervező egyének dicsőségét szolgálják? Az egyesületek munkáinak gyökérszálai szétágaznak-e az evangélium mélységeiben, vagy munkájuk legfeljebb legénykedés, hogy ime, mi is tudunk valamit. Felismerik-e egyesületeink lényegükből való adottságukat, hogy mindegyiknek az Úr Jézus Krisztus dicsőségét kell szolgálnia?

Junius 20. Szeretetmunkánk a sáfárság tükrében. (Róm. 13:8; Máté 22:39.) Gyakorlója vagyok-e én az irgalmas szeretetnek, vagy csak hirdetője? Tudok-e türelmes lenni a szegénység lázadozásával szemben és merek-e harcot kezdeni a gazdagság önzésével szemben? Amikor olyan sokat kell törődnünk szegényeink testi életével, nem felejtkezem-e el arról, hogy törődnöm kell lelki életükkel is? Én fogadom-e el dagadó kebellel a szegénység hálálkodó szavait, vagy pedig azokat az Úr Jézus felé irányítom, kinek nevében a szeretetmunka folyik? Úgy végzem-e a szeretetmunkát, mint aki tudja, hogy ennek a munkának a végcélja nem az alamizsnálkodás, hanem Isten országának megteremtése itt, ezen a földön, hogy ne legyen többé ember miatt nyomorúság és könnyhullatás?

Junius 21. Kúra pasztorális a sáfárság tükrében. (Jakab 1:27.) A nagyobb lélekszámú falusi és a nagy területre terjedő városi gyülekezetek lelkészeinek állandó tövise az a tudat, hogy nem képesek híveiket meglátogatni otthonaikban. Ahol ez a tövis nem szúr, ott baj van, mert alszik a lelkiismeret. Önvizsgálatunknál be kell vallanunk azt is, hogy olyan könnyű találni ezer kifogást, amelyek előttünk és más emberek előtt is mind elfogadhatóak mulasztásaink igazolására, de tudnunk kell, hogy az Úr feljegyzi mindazt az órát, amit hívcink látogatására fordíthattunk volna és elmulasztottuk az alkalmat. Nem minden látogatás bír Isten előtt értékkel. Meg kell vizsgálni magunkat, vajjon ha tudtuk is látogatni híveinket, e világ fiai voltunk-e, vagy Isten küldöttei? Intettük-e a bűnösöket, gyógyítottuk-e az Úr Jézus Krisztus evangéliumával a beteg lelkeket, felemeltük-e az elesetteket?

Junius 22. Betegek látogatása a sáfárság tükrében. (Máté 25:34—46; II. Kor. 5:10.) A betegség nem arra való idő, hogy alatta a beteget elbecézgessük és elkényeztessük, de áldott alkalom arra, hogy a beteg be-

felé, önmagába nézzen, a lelkével foglalkozzék, bűntudatra jusson és megtérjen. A betegek lelki gondviselése tehát nem egyszerű látogatásból áll, amikor „tapintatosan" kerüljük a halálról való beszélgetést még akkor is, ha az orvosok lemondtak a beteg életéről és az Úr szent vacsorájában megnyilatkozott isteni kegyelmet nem kínáljuk fel csak azért, nehogy a beteg megijedjen — hanem a lélek előkészítése az utolsó ítéletre. A betegség áldott alkalom arra is, hogy az irgalmas felebaráti szeretet útján betegeinket az Úr Jézus Krisztushoz, a szeretet örök forrásához vezessük, hogy a test megsegítésén keresztül közelebb férkőzhessünk a lélekhez. A betegek látogatása az Úr Jézus Krisztus szerinti parancs, amelynek elmulasztását az Úr megítéli.

Junius 23. Fogházmisszió a sáfárság tükrében. (I. Tim. 1:15; I. Kor. 15:10/a.) Ezen a munkaterületen csak akkor dolgozhatunk eredménnyel, ha minden alkalommal Pál apostol vallomásával lépjük át a börtön küszöbét: „A bűnösök között az első én vagyok." Aki sohasem ment még haza a börtönből azzal a bűnvallomással, hogy azoknak a bűnöknek nagy részét, amelyekért az általa gondozott rabokat lecsukták, maga is elkövette és hogy mégis szabadlábban jár, azt egyedül Isten kegyelmének köszönheti, aki nem engedte el a kezét és kegyelmi időt adott neki a megtérésre, az nem alkalmas a rabok lelki gondozására. Ennek a munkának szelleme az Úr Jézus szelleme legyen, aki gyűlölte a bűnt, de szerette a bűnöst. A fogházmisszió nem végződik el akkor, amidőn a bűnös elhagyja a fogházat, vagy a börtönt, mert továbbra is különös gonddal kell gondoznunk, támogatnunk és erősítenünk őket.

Junius 24. Szekták elleni küzdelmünk a sáfárság tükrében. (I. Thess. 5:19; II. Tim. 2:14—16.) A szekta elleni védekezésben elsősorban azokat az okokat kell vizsgálnunk, amelyek folytán a szekták egyházuk testéről leszakadtak. Vizsgálódásunk tárgyává kell lenni: képes-e igehirdetésünk és életünk azt nyujtani a lelkeknek, ami után ők vágynak, az élő Krisztust, kellő súlyt fektetünk-e arra, hogy híveink lelkében a történelmi mult kellő ápolásával is alátámasszuk az evangélikus öntudatot; érzik-e az egyháztagok annak a közösségnek az értékét és áldásait, amelynek élnek; megteszünk-e mindent híveink vallásos ösztönének teljes kielégítésére; ki tudjuk-e elégíteni minden rétegében a vallásos közösség utáni vágyat úgy, hogy az egyházi életben mindenki egyformán megérezze a testvéri szeretetnek erejét; hangsúlyozzuk-e erősen a megtérést, hogy ne jöjjön a methodizmus; hangsúlyozzuk-e erősen a bűntudatot, hogy ne akarja ezt a hiányt pótolni a baptizmus; engedjük-e a Szentlélektől való vezettetésnek, hogy ne terjedjenek közöttünk a pünkösdisták? A szekták elleni védekezésben arra is kell vigyáznunk, hogy túlbuzgóságban nem vétünk-e ezen apostoli intelem ellen: „A lelket pedig meg ne oltsátok." Ha a szekták elleni küzdelem nem ezzel az önvizsgálattal és az ennek nyomán fakadó beiső revizióval kezdődik, teljesen meddő minden védekező harcunk!

Junius 25. Egyházi közigazgatás a sáfárság tükrében. (I. Kor. 15:40.) A közigazgatás a lelkésznek egyik legnagyobb kísértése, mert erre helyezi munkájának fősúlyát és azt hiszi, mert jól közigazgat, már jó lelkész is, vagy pedig nem törődik vele. A jó lelkipásztor a közigazgatásban is mindennap hűséggel végzi el dolgát, de soha sem feledi azt, hogy neki nem aktákkal, hanem Isten képére teremtett emberi lelkekkel kell fog-

lalkoznia. Az a lelkész, aki a közigazgatásba nem a paragrafusokkal dolgozó jogi szellemet viszi be, az nem akar egyedül vezető lenni az egyházban, mert a munka vezetését átadja Istennek és az Úr Jézus Krisztusnak, magát pedig nem tekinti másnak, mint munkatársaival együttmunkáikodó szolgának. Csakis így szünhetnek meg a szégyenletes versengések lelkész és lelkész, vagy lelkész és felügyelő között s legfeljebb abban fognak versenyezni, hogy ki tud többet és hűségesebben szolgálni.

Junius 26. Egyházfegyelem a sáfárság tükrében. (Máté 18:15—17.) Az egyháznak lényegéhez hozzátartozik az is, hogy gyakorolja-e az egyházfegyelmet? Az egyházfegyelem elsősorban a hitnek a kérdése és csak másodsorban lehet törvénypontokba szorított jogi kérdés. A hit figyelmünket az Úr Jézus Krisztus akaratára fordítja, az igazi fegyelem ennek az akaratnak való engedelmesség. Új törvényeink nemcsak jogot adnak, hanem kötelességül állítják elénk az egyházfegyelem gyakorlását. De ezeknek a törvényeknek a célja sem a több fegyelmi, hanem a nagyobb fegyelem, nem a büntetés, hanem az evangélium szellemében való javítás. Egyházfegyelmet csak az gyakorolhat, aki önmagát is tudja fegyelmezni.

Junius 27. A felekezeti viszony a sáfárság tükrében. (Róm. 12:18; János 10:16; János 17:21.) A felekezeti békesség ott kezdődik, amikor elismerem, hogy minden vallás abszolut értékű, ha Isten és Krisztus evangéliumát szolgálja. És ott folytatódik, hogy bár a magamét tartom a legjobb egyháznak, mégis igyekezem a másik vallást megismerni, tisztelni és a másvallásúakkal szemben nem örökölt idegenkedéssel, nem is csak homeopatikus adagolású szeretettel, hanem I. Kor. 13. szeretetével viseltetem. A felekezeti békességnek fontos eszköze az ifjúság nevelése. De azt nem egy öntudatnélküli, szintelen vallásos nevelésü ifjúsággal érem el, hanem olyannal, amelyik a maga egyházának tanaiból, történelmi jogaiból, jelleméből és öntudatából semmit sem adva fel, tisztelettel tud meghajlani a másik egyház tanai, szellemi és erkölcsi javai előtt. Nem szabad azonban összetévesztenünk az igazi felekezeti békességet a nemtörődömség, az élettelenség, vagy a gyávaság temetői békességével, mert itt van a legtöbb alkalom a lélekhalászatra és reverzális harcra.

Junius 28. Nemzeti munkánk a sáfárság tükrében. (Ap. Csel. 2:37—38.) Varga Gyulánénak van egy szép költeménye, amely ennek a munkának célját így foglalja röviden össze: a Talpra magyar népéből, térdre magyar népét csinálni! Igen — nemzeti munkánkban is mindig első a golgothai kereszt s csak azután jön a trianoni kereszt. A nemzet minden tagjának meg kell ismernie az Úr Jézus Krisztusnak bűnöket bocsátó, megújító, üdvözítő hatalmát. Amelyik magyar nem adja magát Krisztus kezébe, az értéktelen a nemzeti közösség számára, mert jó magyar csak jó keresztyén lehet, viszont az ujjászületett embernek jó magyar embernek kell lennie. A sovén nacionalizmust, amely nem ismer mást magán kívül, nem követhetjük, mert benne nemzeti önzés van és az ellenkezik Krisztus törvényével. A nemzeti igazság nacionalizmusa már a maga jogos önzése mellett is meglátja, sőt ha kell támogatja a mások igazságát is és ezt a nacionalizmust, az Úr Jézus azokkal a szavakkal, amelyeket a kananita pogány asszonynak mondott, megszentelte.

Junius 29. A nemzetközi élet a sáfárság tükrében. (Róm. 10:12.; Ap. Cs. 10:34—35; Lukács 10:25—37.) Béke után vágyódunk, a béke evangéliumát

hirdetjük, békességért imádkozunk, mégis háborút készítünk elő, mert szítjuk a nemzetközi gyűlölséget. Vizsgáljuk át irredenta verseinket, énekeinket, színdarabjainkat, meglátjuk mennyi evangélium elleneset találunk közöttük, pedig azok evangélikus iskoláinkban is, sőt evangélikus templomainkban is elhangzanak. Az Úr Jézus szerinti igazi internacionalizmus az irgalmas szamaritánusról szóló példázatban van meg, az, amit az irgalmas szamaritánus tett az őt gyűlölő zsidóval. Ez már a szeretet nacionalizmusa, amelyre csak az újszülött ember képes. Az igazi békességet nem a politikai furfang, nem diplomaták ügyessége fogja biztosítani, hanem a magyar, német, francia, cseh, román stb. nemzetek azon egyénei, akik ujjászülettek az Úr Jézus Krisztusban.

Junius 30. Pihenni a sáfárság tükrében. (I. Péter 3:4.) Az, hogy a lelkészek szabadságra mennek, rendbenlévő dolog, de kérdés, hogy hogyan és hol kívánják ezt eltölteni?! Nem akarok propagandát csinálni lelkészi üdülőknek, Kapernaumnak, de a lélek kényszerít, hogy bizonyságot tegyek arról, hogy Kapernaumból, ahol lelkésztestvérek között töltöttem el szabadságomat, mindig lélekben megújúlva, hitben megerősödve, tervekben és munkaprogrammban meggazdagodva tértem haza. — A pihenés áldott alkalom az önvizsgálatra is és ha most leteszem a tollat, és végigolvasom, hogy a sáfárság tükrében milyen követelményeket állítottam fel önmagammal szemben is, ha összehasonlítom vele életemet és munkámat, be kell vallanom, hogy az itt megrajzolt lelkészi ideáltól és munkaideáltól nagyon-nagyon messze vagyok. De ismerem a célt, látom és bánom bűneimet és épenezért jogosan remélem, hogy önvizsgálatom közelebb visz a célhoz, az Úr kegyelme pedig beváltja reménységemet, meghallgatja imádságomat.

*

Mennyei jó Atyám az Úr Jézus Krisztusban. Igédben arra biztatsz, hogy kérjek, amit akarok és Te megadod nékem. (II. Krónika 1:7.) Arra kérlek Uram, hogy a Te lelked járjon mivelünk (II. Mózes 15:6.) és kegyelmeddel vezéreld a Te megváltott népedet továbbra is (II. Mózes 15:13.). A Te szolgáidnak pedig add, hogy teljes bátorsággal szólják a Te beszédedet (Csel. 4:29.). Segíts, hogy járjunk méltóan Hozzád Uram, teljes tetszésedre és nevekedjünk a Te megismerésedben (Kol. 1:10.). Add, hogy minden dolgunk szeretetben menjen végbe s az olaj a mi lámpánkból ki ne fogyjon, hanem felkészülve várjunk mindenkor a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére. (Máté 25:4.) Te így biztatsz Uram: „Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“ (II. Kor. 12:9.) és „Bizzatok, én meggyőztem a világot.“ (János 16:33.) Mi a Te kegyelmedre támaszkodva és egyedül Benned bízva folytatjuk munkánkat. Magunkat egészen átadjuk Néked Megváltónk, aki szerettél minket és önmagadat adtad a mi bűneinkért. (Gal. 2:20.) Maradj meg kegyelmeddel, szent Igéddel és hűségeddel velünk, óh Uram Isten. Ámen.

Egyed Aladár
szegedi lelkész.

Uram Istenem! Hála Neked, hogy szent Fiad által munkálkodol a Te anyaszentegyházadban. Hála Neked, hogy szent Fiad nevében embereket küldesz a Te munkameződre. Hála Neked, hogy engem is küldöttél. Apostoloddá akartál tenni. Tudom, hogy gyenge és erőtlen vagyok. De Te küldöttél! Tebenned az erőtelenség erővé változik. Hadd legyek alázatosan erőtelen önmagamban, csak add, hogy Igéd által erős lehessek Tebenned!

Ámen.

Apostol vagyok-e?
Apostolok követője vagyok-e?

Július 1. Gazdagságomban. Ap. csel. 3, 1—6. Gazdag vagyok, ha adni tudok. Tudok-e adni ennek a szegény világnak? Aranya, ezüstje és sok-sok világi értéke bőven van. Mégis olyan szegény. Szegény abban, amit csak apostolok adhatnak neki a názáreti Jézus Krisztus nevében. Ezüstöt, aranyat Krisztus apostolai nem adhatnak, mert nincs birtokukban. De amijük van, abból szívesen adnak: hitük erejéből! Tudok-e adni hitemből?

Július 2. Alázatosságomban. Ap. csel. 3, 11—12. Ha nem is csodákat, de valamilyen eredményt mégis tapasztalhatok munkásságomban. Emberek is vannak, akik ragaszkodnak hozzám, mert nekem tulajdonítanak valami haladást, vagy szép sikert. Vannak, akik értékelnek! Ráhárítom-e mindig az elismerést arra, akit illet, az én Uramra, aki nemcsak a küldetést adta, hanem az erőt is?

Július 3. Őszinteségemben. Ap. csel. 4, 7—10. Nem álszerénységből, nem jólneveltségből hárítom-e el magamról az elismerést? Nem irányítom-e úgy a beszédet, hogyha mást nem, szerénységemet fitogtassam? Nem az a feladatom, hogy szerény legyek csupán, nem is az, hogy elért eredményekről eltereljem a figyelmet, hanem hogy mindig őszintén rátereljem Krisztusra: Ő cselekedett általam!

Július 4. Szigorúságban. Ap. csel. 5, 1—5. Nem széptevéssel kell megnyernem az embereket Krisztus számára, hanem igazsággal. Nem népszerűségre kell törekednem minden áron. Ha tudom valakinek bűnét, nem szabad hallgatnom róla a népszerűség kedvéért. Sokszor feddést, szigorúságot kellene gyakorolnom. Megteszem-e? Nem riadok-e vissza, mert az emberek nem szeretik az igazságot, én pedig szeretem a népszerűséget?

Július 5. Önérzetben. Ap. csel. 5, 30—33. Ha tehetségem van, hivatkozom rá. Ha eredményeket értem el, hivatkozom rájuk. Ha világi kitüntetésem van, hivatkozom rá. De hivatkozom-e önérzetesen arra, hogy Krisztus bizonysága vagyok? Érzem-e, hogy a bizonyságtevésben nem vagyok egyedül, mellettem van a Szent Lélek?

Július 6. Helyes szolgálatban. Ap. csel. 6, 2—5. Nem az a legfontosabb, hogy nélkülözhetetlenné tegyem magamat a hívek ügyes-bajos dolgainak elintézésében, vagy bölcs tanácsadásban. Nem terel-e el az ilyen foglalatosság a lényegtől? Eléggé foglalatos vagyok-e a könyörgésben és az igehirdetésben.

Július 7. Külsőben. Ap. csel. 6, 8—15. Nem a ruha tesz apostollá, vagy diakónussá. A pontosan előírt zsidó papi ruhákban több képmutató

rejlett, mint hívő. De igaz az is, hogy a belső élet visszatükröződik az ember arcán. István arca angyal arcává szellemül át a bizonyságtevésben. Milyen belső élet tükröződik az én külsőmön?

Július 8. Bátorságban. Ap. csel. 7, 51—54. Ahhoz végeredményben nem kell valami nagy bátorság, hogy általánosságban beszéljünk a bűnről. Nagyon is megszokott kitétel: mindnyájan bűnösök vagyunk! Több bátorság kell ahhoz, hogy megnevezzem nevén a bűnt. Még több ahhoz, hogy megmondjam szemtől-szembe! Hányszor voltam gyáva!

Július 9. Megbocsátásban. Ap. csel. 7, 57—60. Nem a szigorúság, nem a bátorság tesz igazán teljessé Krisztus követésében. Még a mindeneken segítő szeretet sem. Hanem a megbocsátás. Ha nem lehetnék már sem szigorú, sem bátor, sem jó, sem önérzetes, sem alázatos, mert szüntelen csak kövek hullanak rám, tudnék-e halálraváltan imádkozva megbocsátani?

Július 10. Szüntelen bizakodásban. Ap. csel. 8, 1—4. Emberi szemmel István vértanuhalála irtózatos jégverés a jeruzsálemi keresztyén gyülekezet életének sokat igérő virágbaborulásán. Pedig amazokat Isten szét akarta szórni Igéjének hirdetésére. Ők pedig eloszolván széjjeljártak hirdetve az Igét. Engem pedig elcsüggesztenek az apróságok?!

Július 11. Szent elégedetlenségben. Ap. csel. 8, 14—17. Az apostolok nem ünnepeltetik magukat és egymást sem ünneplik. Pedig hatalmas hódítás, hogy Samária bevette az Isten igéjét. Mégis nyitva a szemük a hiány meglátására! Tudják, nem elég, hogy az ember meg legyen keresztelve. Mi pedig hányszor érjük be a névleges keresztyénséggel?!

Július 12. Anyagiaktól való elhatároltságban. Ap. csel. 8, 18—22. Nem lehetünk meg a jelenvaló világban anyagiak nélkül. De a lelkiekben nem lehet szava a pénznek! Nem befolyásol-e olykor-olykor engem is a pénz ereje? Nem szépítek-e vagy nem hallgatok-e néha miatta? Mondhatom-e, hogy nincs rám befolyással?

Július 13. Feltétlen engedelmességben. Ap. csel. 8, 26—31. Nem az a hivatásom, hogy okvetlenül tömeg előtt szóljak. Járatlan úton egy emberért is, egyetlen lélekért munkálkodnom kell. Könnyebb feladat az ismert hívek közösségében hirdetni az Igét, mint ismeretlen embernek. De aki minket küld, feltétlen engedelmességet követel tőlünk, még ha hatalmasságokhoz küld is.

Július 14. Összetörtségben. Ap. csel. 9, 1—6. Sokszor Isten egészen össze akarja törni azt, kit eszközévé kiszemelt. Törni kénytelen engem, amikor alkalmatlan vagyok! Amikor rám nehezedik az Ő keze, tudom-e mondani: törj össze egészen, hogy ujjáépíthess egészen és rám bízhassad, amit akarsz, hogy cselekedjem?

Július 15. Régi életem teljes feláldozásában. Ap. csel. 9, 17—22. Hiába láttam azelőtt is. Igazán látóvá csak Krisztus által lettem. Akármikor akar gátolni régi életem, van-e erőm arra, hogy nyiltan megtagadjam mások előtt is? Nem szépíteni, nem is letagadni: megtagadni, az a feladat!

Július 16. Régi gondolkodásom teljes megváltoztatásában. Ap. csel. 10, 25—28. Nyiltan bevallani: én tévedtem, Isten azonban megvilágosított, — beh nehezünkre esik! Inkább saját gondolatainkat akarjuk igazolni Istennel, Isten igéjével. Nem vagyok alkalmas Isten szolgálatára, míg az én gondolataimat nem rendelem alá teljesen az Ő gondolatainak.

Július 17. Határozottságban. Ap. csel. 13, 44—47. Isten igéje nincs emberekhez kötve. Sem nép, sem társadalmi réteg, sem egyház nem igényelheti magának Istent, ha nem fogadja el Krisztust, sőt ellenkezik vele, esetleg Istent a maga képére, a maga elgondolásához akarja faragni. Határozottan meg kell mondanom: onnan elfordul az Isten!

Július 18. Hiábavaló harc kerülésében. Ap. csel. 14, 1—7. Az apostoloknak nincs „csak azért is!" Amikor Isten akarja, vállalják a mártíromságot is. Amikor Isten úgy akarja, vállalják a gyávaság látszatát is. Amikor már nem az evangéliumról, hanem a zsidókról és az apostolokról van szó, otthagyják a küzdőteret. Az evangéliomért kell harcolnom; személyemért nem!

Július 19. Háborúságra való felkészültségben. Ap. csel. 14, 21—22. Hányszor értelmezzük Krisztus követését úgy, hogy földi boldogsággal és boldogulással hozzuk kapcsolatba. Nem feledkezünk-e meg arról az igazságról, hogy sok háborúságon által kell nekünk az Isten országába bemennünk? Kész vagyok-e magam háborúság elviselésére?

Július 20. Békesség keresésében. Ap. csel. 15, 1—12. Nézeteltérések támadtak az első keresztyének, az apostolok között is. Nézeteltérések támadhatnak az egy célra törekvők között is. Az igazságnak azonban úgy kell érvényesülnie, hogy akik egyet akarnak, szét ne szakadjanak. Vajjon ilyen-e az én igazságkeresésem? Krisztusé-e a döntő szó?

Július 21. Új munka vállalásában. Ap. csel. 16, 5—10. Nem mondhatom, hogy nekem elég a dolgom. Nem mondhatom, ha segítségemet kérik, nem érek rá, eredj máshoz! Nem mondhatom, hogy túlsok munkát, vagy túlnagy feladatot ad Isten, mert Ő sohasem ad feladatot úgy, hogy erőt ne adna hozzá.

Július 22. Jogtalanság elítélésében. Ap. csel. 16, 35—40. A békesség keresése nem jelentheti a hatalom előtti meghunyászkodást. A jogtalansággal szemben Krisztus követőjének fel kell emelnie szavát. Hirdetnem kell: a felső hatalmasság azért van, hogy ne a hatalmat, hanem az igazságot szolgálja. Meg merem-e tenni mindig?

Július 23. Kitartásban. Ap. csel. 17, 1—4. Amikor megnemértéssel találkozom, amikor hiábavaló vetekedésnek látszik munkám, amikor semmi eredmény nem akar mutatkozni, nem csüggedek-e nagyon hamar, nem csökken-e buzgóságom, hiszem-e, hogy az Ige majd megcselekszi?!

Július 24. Háborgásban. Ap. csel. 17, 16—18. Tud-e a lelkem háborogni a bálványimádás miatt? Vagy megszoktam a modern bálványozást: pénz, szépség, kultúra, technika stb. imádását? Tudom-e bálványnak nevezni a bálványt és vele szemben hirdetni az élő Istent a Krisztusban?

Július 25. Nagy reménységben. Ap. csel. 18, 1—10. Amikor annyiban megrendül a hit, amikor annyian szembefordúlnak az evangéliommal, amikor annyira növekedik az istentelenek tábora, meg tudok-e bízni Isten igéretében? A néhány hívőért tudom-e remélni, hogy az Úrnak sok népe van az én hazámban, az én nemzetemben? És hogy velem lesz az Úr az elveszettek keresésében?

Július 26. Elkülönülésben. Ap. csel. 19, 8—9. Az elkülönülést is vállalni, sőt keresztülvinni kell, amikor szükség van rá. Nem maradhatok olyanok társaságában, akik gonoszul szólnak az Úrról. Ha nem tudok hatni

rájuk, el kell távoznom közülük. Hitem gúnyoltatása, vagy káromlása árán nem szabad kívánnom semilyen társaságot.

Július 27. Szolgálatom helyes értékelésében. Ap. csel. 20, 22—27. Legdrágább értékem. Még az életemnél is drágább. Futás. Nem kényelmeskedhetem. Örömmel kell végeznem, hiszen Jézustól vettem. Súlyos felelősséggel kell végeznem, mert aki az én mulasztásom miatt veszik el, annak vére engem vádol.

Július 28. Magamra vigyázásban. Ap. csel. 20, 28—31. Vigyázókká tétettünk. Nem csekélység, ami fölött vigyáznunk kell. Krisztus tulajdon vérével szerezte. Elsősorban azonban magunkra kell vigyáznunk. Anyaszentegyházunk igazi őre, mások vigyázója nem lehetek másként, csak úgy, ha nagyon vigyázok magamra, hogy senkit meg ne botránkoztassak.

Július 29. Jókedvű adakozásban. Ap. csel. 20, 33—35. Sokszor terhesnek érezzük az adakozást. Minél nehezebbek az idők, annál többen vannak, akik segítségre szorulnak, annál többen vannak, akik kérnek. Vajjon megérzem-e, hányan lehetnek, akik szemérmetes szegények és restellnek kérni? Vajjon örülök-e, hogy én adhatok?

Július 30. Lelkiismeret tisztaságában. Ap. csel. 24, 13—16. Nem keserít-e el, ha rosszakarók vádolnak? Nincs mit keseregnem, ha tiszta a lelkiismeretem. De vajjon nem önhitt vagyok-e, amikor hangoztatom a tiszta lelkiismeretet? Isten és ember előtt csak úgy lehet tiszta, nyugodt lelkiismeretem, ha hibáimra, vétkeimre Krisztus kegyelmében orvoslást találtam. Nem bocsánatot csupán, — orvoslást!

Július 31. Lángoló buzgóságban. Ap. csel. 26, 19—26. Akit az athéniek „csavargónak" (17, 18.) neveztek, olyan lángolással tesz bizonyságot Krisztusról, hogy előkelő hallgatói valósággal elképednek. Óh hányszor erőtelen az én bizonyságtevésem, mert csak kötelességemet teljesítem és nem lobog bennem a Krisztus iránt való teljes odaadás tüze!

Uram Isten! Te látod gyöngeségemet, segíts meg! Hiába látom, milyennek kellene lennem, Nélküled csak vádolhatom magamat. De Teveled cselekedni akarom és Teveled cselekedni tudom a Te országod dolgait. Tégy késszé és alkalmassá szolgálatodra s küldj el szolgálatodban, ahová akarsz, ahogyan akarsz, mert boldog vagyok, hogy szolgálhatok.

Ámen.

Kóts Lajos
lajoskomáromi lelkész.

Tanulmányok.

A reformátori teológia és a gyakorló lelkész.

Ma sokat emlegetik a reformátori teológiát. De sokszor helytelenül. A reformátori teológiát nem lehet valami újabb *vallási irányzatnak* minősíteni s mint ilyent, egysorba helyezni például a Buchmanismussal. Vannak, akik ezt teszik. Úgy vélik, hogy a reformátori teológia mai megerősődése pusztán áramlat, amely bizonnyal értékes megtermékenyítő szolgálatot tesz, de azután dolga végeztével ép úgy lombtárba kerül, mint annyi más vallási irányzat vagy ideologia.

Helytelen úton járnánk akkor is, ha a reformátori teológiát egyszerűen új *teológiai rendszernek* tartanánk. Sokan ezt teszik. Úgy vélik, hogy a reformátori teológia minden eddiginél teljesebb, kielégítőbb teológiai irányzat, amely mint kész rendszer, megoldja a függő problémákat. Éppen ezért a ma teológusa legjobban teszi, ha ehhez az irányzathoz csatlakozik s ennek a rendszernek bástyái mögé ássa be magát lelki biztonságra.

Pedig a reformátori teológia a maga célja szerint nem olyasmi, amihez *csatlakozni* lehet, avagy amivel *szembe* lehet fordulni. A reformátori teológia nem akar mást, minthogy a *teológiai munka váljék újból az egyház elsődleges funkciójává.* Barth és társai például semmi egyebet nem akarnak, mint az egyházat visszautalni a teológiához és a teológiát az egyházhoz. Csalódás éri azt a lelkészt, aki Barthhoz azért folyamodik, hogy valami kész, kielégítő és elnyugtató teológiai rendszert kapjon tőle. A reformátori teológia kertjében nem árnyas fák várnak, melyeknek hűs terebélye kellemes nyugalmat ígér. *Ásót* nyomnak ott a kezünkbe, hogy viaskodó munkával *együtt* dolgozzunk.

Nincs *kész,* befejezett teológiai rendszer, hanem csak *állandó teológiai feladat* van. A lelkészi szolgálat pedig nem más, mint ebben az állandó teológiai feladatban végzett szakadatlan munka.

Ez a mi mai lelkészi szolgálatunk legsebezhetőbb pontja. A teológiai munkát nem tartjuk egyházi szolgálatunk integráns tartozékának. Törekvőbb lelkészeink is megelégesznek azzal, hogy lépést tartván a korral, bizonyos elemi tájékozódást szerezzenek a komoly teológiai munkában. De hogy a teológiai munka legalább is olyan fontos az egyházi szolgálatban, mint az irodavezetés, egyháztársadalmi tevékenység vagy akár a kura pastoralis, azt csak kevesen ismerik el. Közkeletű vélemény, hogy a teológiai munka a teológiai tanárok és hallgatók dolga.

Pedig igaza van Barthnak, hogy a teológia nem az *iskoláé,* hanem az *egyházé.* A teológiai munka vagy kimondottan egy-

házi funkció, vagy pedig semmitérő intellektuális időtöltés. Az igazság keresésére és a romlás kirekesztésére az egyháznak csak egyetlen eszköze van: Isten kijelentésének uralma alatt folytatott alázatos, szakadatlan teológiai munka.

Hogy a gyakorló lelkészek legtöbbje igazi teológiai munkát nem folytat, annak oka nemcsak bennük keresendő, hanem az utolsó korszak teológiai munkájának elhajlásában is. A gyakorló lelkész azért veszítette el a teológiai munka iránti érdeklődését, mert azt kellett éreznie, hogy az keveset vagy éppen semmit sem nyujt az ő *igehirdetői szolgálata* számára. Olyasmivé vált a „tudományos" teológia, amiből a gyakorló lelkész csak illendőségből vett egy-egy kis csip-csup kóstolót, vagy amellyel legfeljebb egyéb lelkészi teendője *mellett* foglalkozott, mint ahogy magánszorgalomból akármely lelkész is foglalkozhatik irodalommal, vagy természettudománnyal.

Kétségtelen, hogy a teológiai munka az utolsó száz évben elszakadt az egyház központi, igehirdetői szolgálatától. A templomból kiköltözött az iskolába, a szószékről áttevődött a katedrára. Két teológiai munkatéren tapasztalható ez a legszembeötlőbben: az exegetikai tudománynál és a vallásbölcseletnél.

Az exegetikai kutatás az utolsó évszázadban hatalmas haladást tett. Ámde ez a kutatás (főként az ótestamentomi kritikai kutatásokra gondolunk) nem egy esetben a zsidó nép történelmének, irodalmának, vallásának öncélú, szinte teológiátlan kritikai elemzésévé lett, ahelyett, hogy a biblia *üzenetének* minél teljesebb megszólaltatója lett volna. Hány „kritikai" kommentárt kell letennünk azzal a kedvetlen érzéssel, hogy amit ezek a temérdek százoldalak kínálnak, az lehet filológia, filozófia, história, csak éppen teológia nem. Holott nekem az én igehirdetői szolgálatomban teológiai útbaigazításra volna szükségem, hogy a tiszta ige valódi üzenetét tolmácsolhassam. S mikor a lelkész a maga legfontosabb szolgálatához, az igehirdetéshez nem talál segítséget a kommentárokban, csoda-e, ha egyszer csak nem is nyul utánuk, hanem ujságolvasásából és egyéb olvasmányaiból gyüjt anyagot prédikációjához. Szerencsére a reformátori teológia elénk teszi Luther igehirdetését, amely éppen azért bír exegetikai értékkel, mert lírai sallang s nagyképű tudománykodás helyett az egyszerű, tiszta tant, az ige világos üzenetét találom benne.

A másik munkatér, ahol nagyon érezhető a teológiai munkának az egyház központi szolgálatától való elszakadása, a vallástörténet és vallásfilozófia. Schleiermacher a teológia egyik főfeladatát az apologiában látta. A védelem kiindulási pontja mi lehetett más, mint a keresztyénségnek a filozófia eszközeivel való meghatározása? A védelem eszköze is csak a filozófia lehetett. Schleiermacher a keresztyénség definiciójának alapját az egyéni hittudatból vette. Második lépésként arra vállalkozott, hogy a vallást, mint önmagában való jelenséget vizsgálja.

Ritschl továbbmenve az egész keresztyén közösség vallásos hittapasztalatát tette vizsgálódása alapjául. Állította, hogy a vallásos tapasztalat elemzésének útján el lehet jutni a vallás természetének helyes meghatározásához. Mikor azután a keresztyén és nem keresztyén vallásos tapasztalat egyik-másik vonása között bizonyos hasonlóságot véltek felfedezni, akkor eljutott a teológia az összehasonlító vallásbölcseletnek arra a fokára, amelyen sokan a keresztyénség abszolut voltát elspekulálva, azt csupán a vallások legmagasabb formájaként kezelték. Az Isten kijelentését félretéve maga a hús-vér-ember akarta a filozófia nyelvén megmondani, hogy mi a keresztyénség. Barth joggal nevezi ezt a kísérletet „a modern teológia Bábel-toronyépítő kísérleté"-nek.

Ha a gyakorló lelkész ennek az általános vallástudománynak a könyveit kezébe veszi, feltétlenül úgy érzi, hogy a vallásos tapasztalatoknak és jelenségeknek ez az Isten kijelentésétől elvonatkoztatott vizsgálata lehet ugyan nagyon érdekes, de az egyház lényeges szolgálatához vajmi kevés köze van. Ez lehet tudomány, de nem lélek-eledel, filozófia, de nem teológia! Több benne a destrukció, mint az igehirdetési szolgálatban igénybevehető segítség.

Ez a teológiai munka elszakadt az élettől is. Pedig az én szószékem alatt a reális élet nyomorúsága vár felülről való segedelmet. Thurneysen mondja „Isten igéje és az egyház" című könyvében: „... Tud-e szólni a teológia a mai élethez? A mai élethez, amely tévelygés, bűn, botorság, igazságtalanság, szenvedély, iszákosság, mammon, háború, sőt halál. Az élet munkanélküli embereket jelent, agyondolgoztatott asszonyokat, koravén gyermekeket jelent, megkeseredett proletariátust, aranyban fuldokló kapitalizmust jelent. Ha a te teológiádnak a valóságos élet e valóságos jelenségeihez nincs szava, ér-e az akkor valamit egyáltalán? ..."

A gyakorló lelkész úgy érzi, hogy az utolsó század teológiájának nincs szava az élethez. Akadémikus magaslatok elefántcsont tornyában ül s űzi a maga teoretikus kedvteléseit. Csoda-e, ha a lelkészek legtöbbje meddő időpazarlásnak érzi a teológiával való foglalkozást.

A reformátori teológiának abban van a sorsdöntő szolgálata, hogy újra rá akar szoktatni az igazi vitális és exisztenciális teológiai munkára. Arra, amelynek forrása nem az emberi vélekedés, hanem az Isten kijelentése, eszköze nem az emberi bölcseség, hanem az ige alázatos, bizonyságtevő szolgálata s célja nem elméletek kiagyalása, hanem Isten üzenetének tolmácsolása. Luther így értelmezte a teológiát. Ez a teológia az ige teológiája, — az egyház teológiája. Éppen ezért nem a kevesek egyéni ambiciójára hagyható periferiális mellékfoglalkozás, hanem centrális jelentőségű egyetemes kötelesség, amelyet hivatásbeli hűtlenség bűne nélkül egy lelkész sem hanyagolhat el.

A mai reformátori teológia célja az, hogy a teológiai munkát igazivá, egyházivá, vitálissá tegye. A teológiát vissza akarja vinni az iskolából a templomba, a katedráról a szószékre.

Mert az igazi megújhodás útja ez!

Szabó József
győri püspöki m. lelkész.

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Mi akar ez lenni?

Pünkösd vasárnapjára. Délelőtt.

Ap. Csel. 2, 1—13.

A pünkösdi esemény sok embert gyüjtött össze. Hirtelen támadt csődületeket többször van alkalmunk látni. Az emberek kiváncsiak. Ha azután megtudják, hogy mi történt, megint tovább mennek, kiki a maga dolgára. A pünkösdi eseményben az a rendkívüli, hogy az ember nem tudja meg, mi történt. A pünkösd állandóan nyugtalanítja a kedélyeket. Újból és újból összegyűlnek, évszázadok óta. A kérdés még ma sem némult el. Még most, a mi századunkban is egész elevenen, sőt itt-ott szenvedélyesen hangzik a kérdés: „Mi akar ez lenni?“

Akkor némelyek csodálkoztak, mások megzavarodtak, megint mások gondolkodóba estek. Voltak, akik félvállról vették és iparkodtak elintézni az ügyet egész kurtán: „Ezek részegek!“ Később jöttek még mások is, akik „fogaikat csikorgatták“ (Csel. 7, 54.), akik „fenyegetéstől és öldökléstől lihegtek“ (Csel. 9, 1.). Most is vannak, akik a pünkösdi eseményre a fogukat csikorgatják, lihegnek, fenyegetnek, öldökölnek.

Péter apostol iparkodik nekik és nekünk megmagyarázni, hogy mi akar ez lenni. Nagy beszédében idéz Jóel prófétából, Ésaiás prófétából, a Zsoltárok könyvéből különös szavakat, régi tanításokat. Azután áttér „Isten nagyságos dolgaira“, tehát kézzel foghatóbb, de elég titokzatos dolgokra — mert Isten munkái igen titokzatosak — amelyek egyelőre nem igen tudják magyarázni a történeteket: Isten feltámasztotta, felmagasztalta, Úrrá tette a megfeszített Jézust, most pedig Jézus kitöltötte a Szentlelket. Ez volna a magyarázat. Az apostol ehhez hozzáfűzi — és ez már megint egészen új és váratlan körülmény — azt a felhívást, hogy a hallgatói bánják meg bűneiket, szakadjanak el és keresztelkedjenek meg. És íme megtörtént, hogy háromezeren megkeresztelkedtek még aznap. Azóta pedig millió és millió ember minden nyelvből, népből és ágazatból.

Mi akar ez lenni? Mert íme itt nemcsak esemény van, hanem következmények is vannak. A következmények nem kevésbbé csodálatosak, mint maga az esemény. Itt szívek, lelkek mozdul-

nak meg; emberek sodródnak új utakra, vállalnak kockázatot, áldozatot, lemondást, harcot, kínt, halált évszázadok óta a földkerekség minden táján. Üldöztetés és dédelgetés ellenére még mindig van keresztyénség, van Krisztusnak földi egyháza, van egy mozgalom, amelynek emberek átadják, amelybe belevetik magukat és úsznak az ár ellen; harcolnak nemcsak test és vér ellen, hanem „a gonoszság lelkei ellen, amelyek a magasságban vannak“ (Ef. 6, 12.) és minden erejüket mérlegbe vetve igyekeznek „szabályszerűen küzdeni, hogy megkoronáztassanak.“ (II. Tim. 2, 5.)

Ha emberektől volna e tanács vagy dolog, bizony már megsemmisült volna. Sokkal nagyobb lendülettel, lelkesedéssel, szervezkedéssel és „alaptőkével“ indult emberi vállalkozások is nagy teljesítmények, talán csodás alkotások után, romba dőltek, elpusztultak, mert az emberek heve, lelkesedése más ügyek felé fordult. Más lett a célkitűzés, a feladat, a vágy. A keresztyénség pedig még mindíg itt van s százezrek harcolnak a frontokon, a kül- és a belmisszióban. Névtelen hősök légiói. Valamennyinek egy a jelszava, egy név, amely szerintük minden név felett van: Jézus Krisztus. Ez a tény. Ez a helyzet. Ezt nem lehet letagadni, megcáfolni, kisemmizni.

Mikor Péter apostol meggyógyította a sántát (Csel. 3.) azt mondta az embereknek: „Mit néztek mi reánk?“ Pál apostol pedig azt írja: „Az én erőtlenségeimmel dicsekszem“ (II. Kor. 12, 9.). Ugyanígy vallanak, beszélnek, írnak a többiek is mind, kivétel nélkül. Mindazok, akik ennek a mozgalomnak munkásai, ennek a harcnak katonái. Mind azt mondja: „Nem én!“ Az emberiség legnagyobb munkája, legnagyobb teljesítménye s nincs ember, aki azt mondaná: Ez az én művem! Ellenkezőleg: a legnagyobbak azt mondják: Nem én!

Mi akar ez lenni?

Ahol munka folyik, ahol teljesítmény és eredmény mutatkozik, ott kell lenni eszközöknek, de kell lenni erőnek is. Ahol állandó munka folyik, ott állandó erőnek kell lenni. Ahol kiszámíthatatlanul nagy és szünetlen munka folyik, ott kiapadhatatlan és kifogyhatatlan erőforrásnak kell lenni.

A keresztyénség mögött, annak munkája mögött áll egy tápláló és irányító erő; mögötte van, folyik egy másik munka: Isten ereje és Isten munkája. Isten az, akinél minden lehetséges. Isten az, aki mindezideig munkálkodik. A teremtésnek és a megváltásnak a munkája befejezett munka. Tökéletes munka. Nincs mit hozzátenni. Egészen felesleges és teljesen lehetetlen, hogy ember akár a teremtés, akár a megváltás munkája területén valamit véghez vigyen vagy véghez akarjon vinni. A szentháromságú egy Istennek egy munkája van még folyamatban: a megszentelés. A megváltott teremtménynek a megszentelése. Ez a munka indult meg pünkösdkor. Ez a munka tart azóta s ennek a munkának csak a feltámadáskor, az örökkévalóságban lesz vége.

Ez akar a pünkösd lenni. Az első kapavágás a megszentelés munkájában. Eljött az, akit Isten már a próféták által megígért, akire a tanítványok Jeruzsálemben voltak kötelesek várni, hogy azután megerősödve a Lélektől, beteljesedve a Lélekkel, tanuk legyenek, követek, apostolok, martírok, munkások, hősök, halálukban is élők, szegénységükben is gazdagítók, gyalázatukban is dicsőségesek.

Pünkösdkor tehát ottállunk a keresztyén egyház bölcsőjénél. Új élet született a világba. A feltámadott Krisztusnak, a mennyekbe ment Krisztusnak teste született meg: az egyház. Az Igében lett először testté az egyszülött Fiú. Ő felment és ült Istennek, az Atyának jobbjára. Itt van azonban a földön ez a szent és élő test: a Krisztus egyháza. Ebben él és munkálkodik az élő Krisztus a Szentlélek által, aki az Atyától és a Fiútól származik. Az egyházban tehát ott van a Szentháromság. Csodálatos alkotás, a teremtő, a megváltó és a megszentelő Istennek műve, hajléka, műhelye.

A Szentlélek emberekben és emberek által munkálkodik. A világító, hevítő, összeforrasztó tűz mindenkire ült és mindnyájan megteltek Szentlélekkel. Teljességre törekszik a Szentlélek. Az egész embert és minden embert akar. A tűznek is az a sajátsága, hogy harapódzik, terjeszkedik s útjában mindent felhasznál, ami gyulékony. Éppenígy, akiket a Szentlélek már átjárt, áttüzesített, összeforrasztott, nem tehetnek mást, mint továbbviszik a tüzet másokba. Világítanak, melegítenek, éltetnek, gyűjtenek, misszionálnak. Így járulnak hozzá ahhoz, hogy Krisztus öröme teljes legyen, hogy Isten betölthesse őt örömmel az ő orcája előtt (Csel. 2, 28.) azáltal, hogy Krisztus teste erősödik, növekedik és munkálkodik. Ez a szent tűz mindenhol talál anyagot. Emberek vannak mindenfelé. Indiában, Kínában, Afrikában és Magyarországon, a magad községében s a magad házában. Mindezek az emberek igen közel állnak Isten szívéhez, érdeklik Istent, mert Isten szereti őket és segíteni akar rajtuk. Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön. És azt is akarja az Isten, hogy az emberek a te szívedhez is közel álljanak. A Szentlélek munkája az, hogy akik távol voltak, közelebb kerültek, egészen közel. Hallottuk szent igénkben, hogy lakoztak Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak, minden nép közül, melyek az ég alatt vannak. A Szentlélek gondoskodott róla, hogy az apostolok ne a sivatagban, lakatlan magányban teljesedjenek be vele, hanem ott, ahol embertömegek voltak együtt. S egyúttal felindította az apostolokat, hogy ezekhez az emberekhez szóljanak Isten nagy dolgairól, mert ezekért az emberekért és magáért az evangélium üzenetéért is felelősekké váltak a Szentlélek ajándékának elnyerésével.

A Krisztus egyháza elejétől fogva az emberekhez fordult az üzenettel. Nem tartotta meg magának, nem rejtette véka alá. Miért? Mert volt benne engedelmesség Isten parancsa iránt és volt benne szeretet az emberek iránt s volt benne érzék az em-

ber legnagyobb életszükséglete iránt. Az ember nyomorusága a bűn. S akivel Isten felismertette a bűntől való megszabadulás nagy titkát, az mindent megtesz, hogy a titkot közölje.

A pünkösd a prédikáló, a misszionáló egyház születésnapja. Ilyen egyház legyen a mienk is!

Németh Károly
lébényi esperes-lelkész.

Az Emlékeztető.

Pünkösd vasárnapjára. Délután.

János 14, 23—31.

A világ fejedelme, az ördög, már az Édenkertben megmutatta, hogy milyen remekül ért a szavak elcsavarásához. (I. Mózes 3, 1.) Egy árnyalat a hangsúlyozásban a beszédet kiforgathatja eredeti értelméből. Hátha még az ördög bennünk magunkban is segítőtársat talál! Ha az Isten igéjébe, Jézus tanításába belecsempésszük a mi hajlamainkat, érdekeinket és bűneinket! Óriási kísértésekkel kell megküzdeniök azoknak, akik az Igével sáfárkodnak avagy az Igével táplálkoznak.

Jézus azért nem jelenti ki magát az ördög uralma alatt álló világnak (Ján. 14, 22.), mert hiába lenne. Még ha akarnák sem tudnák őt megérteni; de nem is akarják. A világ gyűlöli Jézust. A gyűlölet pedig sohasem lát, hall, ért tisztán. Nem fogadja be Jézust, mert elszakadt Istentől. Az első és nagy parancsolat azt követeli, hogy Istent szeressük. Ez adja meg a lehetőségét annak, hogy Jézust szeressük és beszédét megtartsuk. Ha nincsen meg szívünkben ez a szent és tiszta szeretet, akkor halljuk ugyan Jézus beszédét, de félremagyarázzuk. Ami abban nekünk kedvez, azt bevesszük, ami megszégyenít, azt elmellőzzük s így az egészet meghamisítjuk. A megváltó szeretet szavát csak a szeretet érti és szívleli meg. Szeretetlen szív: köves, gazos talaj, keményre taposott út: az elvetett mag kárbavész.

Jézus beszéde igazság és élet. Aki befogadja, ahhoz bemegy, annál lakozást vesz az Atya és a Fiú. Az ilyen ember Istennek lakóhelye, temploma lesz. Mert a Fiú az Atyának a küldötte, amit Atyjától hall, azt mondja és cselekszi. Ahol nem fogadják be az Igét, ott nem fogadják be a Fiút; ahol nem fogadják be a Fiút, ott nem fogadják be az Atyát. Olyan bensőséges, meghitt viszony jön létre a hívő ember és az Isten között, amelyet a legkisebb dolog is megzavarhat. Istennek az emberben lakozása amilyen áldás, olyan veszedelmeket is rejt magában. Az Isten iránti szeretet azért jár együtt az istenfélelemmel. Az elnyert, a megtapasztalt kegyelmet elveszteni; a kegyelemből kiesni, még rettenetesebb állapot, mint a kegyelemtől mindig távol állni.

Ezért gondoskodik a hű Megváltó arról, hogy távozása után is legyen helytartója. A Szentlélek, akit a mennyei Atya küld Jézus híveinek. A Szentlélek munkájáról itt azt mondja Jézus,

hogy mindenre megtanít és mindent eszünkbe juttat. Némelyek ezt úgy magyarázzák, hogy amit Jézusnak nem volt ideje vagy alkalma földi életében közölni, vagy amit a hallgatói gyarlósága miatt nem közölhetett, azt majd a Szentlélek mondja meg. E felfogás szerint a hívők merőben új kijelentéseket várhatnak s a Szentírás nem teljes kijelentés. Ez a magyarázat téves. Sőt nemcsak téves, hanem tulajdonképen értéktelenné teszi a krisztusi kijelentést. Mert hiszen ha új kijelentésekre kellene még várnunk, akkor Jézus Krisztus nem lenne az, akinek hisszük és valljuk. Nem lenne a tökéletes kijelentés.

A Szentlélekre nem azért van szükségünk, hogy valami merőben újat tanítson, új evangéliumot hirdessen. A Szentlélek munkája az, hogy minket új emberekké tegyen. Új tanokra azok várnak, akik megújulni nem akarnak. A kényelmesebb, felelőtlenebb, személytelenebb részt választják: a döntő lépést egyre halasztják, önmagukat soha át nem adják, önmaguknak kedveznek. A Szentlélek nem kedvez énünknek. Mindenre megtanít és mindent eszünkbe juttat. Hány ember van, aki egysmást örömest megtanul a Jézus beszédéből. De mindent? Hány ember van, aki egyre és másra bármikor kész visszaemlékezni. De mindenre visszaemlékezni? Az elbukásokra, az elszalasztott jó alkalmakra, a szégyenünkre, a bűneinkre emlékezzünk vissza? Már pedig a Szentlélek munkája ez: mindenre megtanít és mindent eszünkbe juttat.

Szükségünk van erre a vigasztalás végett is. A világ a vigasztalás leghatásosabb formáját a felejtésben leli meg. A feledés azonban megfutamodás. A feledés az élet egy igen lényeges részének a megtagadása, az élet megcsonkítása. Ha Péter elfeledte volna, hogy Urát megtagadta, akkor csak tetézte volna a bűnét. A Szentlélek az igazságért arra kényszerít, hogy életünket a maga egészében lássuk és vizsgáljuk az Ige világosságában, úgy, ahogyan Isten látja. Tehát összefüggésben és vonatkozásban azzal az életteljességgel, amely Isten tulajdona s azzal a céllal, amelyet Isten tűzött ki.

Ezzel a munkájával a Szentlélek kiemel bennünket mesterkélt vagy bűnös, de mindenképen hazug elszigeteltségünkből, önzésünkből, tudatlanságunkból s ráeszméltet arra, hogy az élet teljességére nem önmagunk kiméletlen érvényesítésével juthatunk el, hanem a legszentebb közösség ápolásával, a szerves bekapcsolódással és az odaadó szolgálattal.

Így jutunk el a békességre, amelyet nem kiverekszünk, hanem ajándékba kapunk s mint ajándékot fogadunk. Ez a békesség nem hajszol biztosítékokat, nem fél kockázatoktól és veszedelmektől, nem aggodalmaskodik és nem nyugtalankodik, mert bele van ágyazva Isten gondviselésébe, hatalmába és akaratába. Bátran tekint a jövőbe, mert ennek a békességnek záloga az a Jézus, aki elment az Atyához, az Atyánál van s ott nékünk hajlékot készít. Ezt a békességet senki el nem rabolhatja. A világ

fejedelme jöhet, de nem rettent. A világ kénytelen tudomásul venni, hogy a győzelem Krisztusé és azoké, akik a Szentlélek által a Krisztuséi.

Németh Károly
lébényi esperes-lelkész.

Örök pünkösd.

Pünkösd II. ünnepére. Délelőtt.

Acta 10, 42—48.

Ünnepeink, mint Isten hozzánk való kegyelmének jelei és bizonyságai, történeti vonatkozásban lezárt ünnepek. Historiai eseményt örökítenek meg, amely egyszer megtörtént s többé ebben a formában meg nem ismétlődik. Legfeljebb hatását érezteti mind a mai napig s áldásai áradnak későbbi századok egymást váltogató emberi nemzetségeire. Pünkösd ebben a tekintetben az egyetlen kivétel. Szüntelen megismétlődhet és meg is ismétlődik. Isten lelke ugyanis nincs helyhez és időhöz kötve, örökké élő, ható és munkálkodó valami az. Kész alászállani mindenkor, ha megvan hozzá hitben, várakozásban, könyörgésben az előfeltétel; mindenhová, ahol Istent szomjuhozó lelkek tárulnak ki feléje, mint szomjas száraz föld a májusi esőfelhőkkel borított ég felé.

Ez a történet is egy megismétlődött pünkösd. Ime Péter beszéde nyomán leszáll a Lélek az apostolt hallgató pogányokra. Szinte halljuk, amint zúg a szél, elálmélkodunk, amint halljuk őket nyelveken szólani. Hihetetlen mindez a Péterrel együttlévő zsidók számára. Egész más volt eddig a megszokott sorrend: igehirdetés, hit, vallástétel, keresztség, Szentlélek, új élet. Itt most általános csodálkozásra felbomlik a megszokott, a csalhatatlannak vélt rend. Isten senkit nem kérdezve, szuverénül nyúl bele az emberek életébe s ezzel a Lélek hozzánk való érkezése állomásainak rendje egyszerre megváltozik.

Jó minékünk tudnunk ezt és nem áltatnunk magunkat azzal, minthogyha mi emberek volnánk egyedül illetékesek megállapítani, hol van Lélek s mi szabnánk meg alászállásának és munkájának föltételeit. Hányszor igyekeztek balga rövidlátással tőlünk is megtagadni a Lélek birtoklását! Hányszor próbálták jobb ügyhöz méltó buzgalommal bizonyítgatni, hogy az evangélium hősét, Luthert s társait, a reformátorokat nem az isteni lélek hevítette, hanem valami romboló sátáni szellem, hogy maga a reformáció nem ennek a pünkösdi léleknek volt a szülötte, hogy nem ez ma a mi ihletésünk, vigasztalásunk és erőforrásunk. Pedig kétségkívül ez szólította a küzdőtérre Luthert, ez adott néki csodálatos látásokat, ez volt számára a Krisztusért vívott küzdelmeiben és harcaiban a megtartó erő. És hányszor esünk mi is a rövidlátásnak és a szűkkeblűségnek ebbe a hibájába! Ahol

új élet csirája bontakozik, de nem a mi elgondolásunk szerint, ahol közönyös, bűnös szívek mozdulnak meg, megtérnek és fordulnak Krisztus felé, de nem a mi munkánk nyomán, nem a mi módszereink szerint, ott mi is olyan hamar készek vagyunk az ítélettel: nem a Lélek, nem Istennek a Szentlelke munkálkodik itt. Elfelejtjük, hogy Isten minden ő munkájában teljesen szuverén. A Lélek küldésében is. Ahogy Jézus mondotta Nikodémusnak: „A szél fú, ahová akar, és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnan jő és hová megy.“ Egyszer csak megmozdul és alászáll. Egyesekre és népekre. Szemünk láttára hozza el a kort, amelyre szinte szórul-szóra áll a prófécia, hogy prófétálnak a fiúk és a lányok, az ifjak látásokat látnak és a vének álmokat álmodnak. Népeket ráz meg, ébreszt fel évszázados tunyaságukból, ráeszmélteti őket hivatásukra, tudnak régi bűnöket elhagyni és újjászületni. Bizony igaz, hogy a „pogányokra“ is alászáll Istennek a lelke és teremt közöttük csodát.

Van ebben valami nekünk szóló komoly figyelmeztetés. Az, hogy hagyjunk fel azzal a képmutatással, amely még mindig az „egyedül üdvözítő“ egyházról beszél, amely másokat kizárva igényli hívei számára az istenfiúságot. „Isten a kövekből is támaszt magának fiakat“ — mondotta egyszer Jézus. Igaz: a Lélek munkaterülete az egyház. De hol van az egyház? Amit mi annak tartunk, még nem biztos, hogy hiánytalanul az. De másfelől van ebben valami örvendetes is. Egész biztos: Péter boldog lelki megrendüléssel élte át mindazt, amit Kornélius házában tapasztalt. Isten olyan hatalmas, hogy ott is tud gyülekezetet teremteni, ahol mi nem is sejtjük.

*

De ha a Lélek elküldése Isten szuverén munkája is, előföltétele mégis a Krisztusról való bizonyságtétel s az ige hallgatása. Pétert is úgy találjuk itt, mint bátor bizonyságtevőt. A Jézus Krisztusról tesz vallást, akit az Isten élők és holtak bírájául rendelt, aki által van nekünk megtartatásunk és életünk. Ma is ez a Lélek alászállásának útja. S ha ma olyan keveset érzünk meg abból a sebesen zúgó szélből, amelynek képében egykor megjelent és elsöpört a tanítványok szívéből minden félelmet és kishitűséget, keveset abból a tűzből, amely kiégetett a lelkükből minden aggodalmaskodást s megacélozta őket az eljövendő nagy harcok vállalására, keveset abból a lendületből, amelyet csak a Lélek tud adni, annak az az oka, hogy kevés közöttünk az igazi bizonyságtevés. Az, amely nemcsak szavak zengése, de mögötte zálogul és pecsétül ott van egy Istennek szentelt egész élet.

Azért, ha új pünkösdöt akarunk érni, csodálkozni a Lélek alászállásán, boldogan szemlélni egyéni, családi és társas életünkben a Lélek gyümölcseit (Gal. 5, 22.), akkor hadd maradjon közöttünk Péter, hadd zengjen bizonyságtevésének szava.

*

Pünkösd, melyet szüntelenül visszatérő, áldott ünnepnek szánt az Isten, gyere vissza hozzánk! Légy számunkra a Krisztusról való bizonyságtevésnek drága alkalma! Nyomában hadd szálljon le mindnyájunkra a Lélek. Hadd kapcsoljon az Istenhez és hadd boldogítson!

Magócs Károly
egyházkerületi lelkész.

Pünkösdi szomorúság... pünkösdi öröm.

Pünkösd II. ünnepére. Délután.

János 3, 16—21.

Ebben az evangéliumban egy szó sincsen a Szentlélekről. Jézus Krisztusnak, az egyszülött Fiúnak hozzánk való elküldéséről beszél, akit azért adott nekünk az Isten, hogy életünk legyen. És mégis pünkösdi evangélium ez, mert benne Istennek a világhoz való szeretete, az embereket menteni, üdvözíteni akaró kegyelme ragyog fel. Hiszen akár a Fiú az, akit küld az Atya, akár a Szentlélek, akit a Fiú küld, de az Atyától jön ki, mindig az üdvösségünket féltő, azt munkálni akaró Isten áll előttünk. Nem volna pünkösdünk a Fiú nélkül s elképzelhetetlen a Fiú az Atya nélkül. Ezért, ha Istennek a világ s benne az irántunk való szeretetéről beszélünk, akkor már az Atya-, Fiú-, Szentlelket, a Szentháromság egy igaz Istent értjük. Azt, aki világosságként jött ebbe a világba.

Az a pünkösd újra meg újra visszatérő szomorúsága, hogy a világ ezt a világosságot nem fogadja be, mert az emberek cselekedeteik gonoszsága miatt jobban szerették és jobban szeretik ma is a sötétséget. Jézusnak egész tragédiája ebből fakadt. Két kézzel szórta szét az emberek között a szeretetet, szinte a szemünk láttára törte szét darabokra szívét és osztogatta szegénynek, nyomorúltnak és bűnösnek... egyeseknek és népének. Fényt akart hullatni sötét, vigasztalan, békételen szívekbe..., meleget jéghideg, szomorú és szeretetlen életekbe... össze akarta gyüjteni népe fiait, hogy megismerjék azokat, amik az ő békességükre valók, de nekik nem kellett a világosság, a fény, a meleg, a békesség, az élet, azért következett el a nagypéntek s állott a Golgothán a kereszt.

S a Lélek is osztozott ebben a tragikus sorsban. Hányszor zendült meg Istentől megáldott igehirdetésben, mint sebesen zúgó szél, hogy elsöpörjön a szívünkből minden kicsinyességet, önzést, gyűlölködést, szeretetlenséget és mi hitetlenségünkben megkeményítettük a szívünket, konokul bezártuk és nem engedtük, hogy bekövetkezzen ott a nagy tisztogatás. Gonoszok voltak a cselekedeteink, de mi megszerettük őket és görcsösen ragaszkodtunk hozzájuk. Hányszor akart fellobbanni a Lélek tüze ezen

a világon, hogy kiégessen belőle minden képmutatást, igazságtalanságot, de a világ, mert lényege a gonoszság, közönnyel, nemtörődömséggel, hazugsággal vértezte fel magát és nem engedte, hogy belékapjon ez a tisztító tűz.

Ez a pünkösdi szomorúság. És a pünkösdi öröm? Hogy mindez nem változtatja meg az Isten szívét. Szerető édesatyai szív marad az mindörökké. Hogy ő most is készen áll megmenteni és üdvözíteni a világot. Krisztus egyszeri megszületésével, nagypénteki szenvedésével és halálával s a Szentlélek újból és újból való elküldésével nem az a célja, hogy kárhoztassa azt, de hogy megtartsa.

Csak ismerjük fel ezt a bennünket kereső szeretetet. Engedjünk neki! Melegítse át a szívünket és szégyenítse meg. Vonzzon oda az Isten szívéhez és tartson ott a vele való egységben, hogy megtapasztalhassuk: Aki hisz Őbenne, el nem kárhozik.

Magócs Károly
egyházkerületi lelkész.

Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélysége.

Szentháromság vasárnapjára. Délelőtt.

Róm. 11, 33—36.

A mai vasárnap neve: Szentháromság vasárnapja, keresztyén anyaszentegyházunk legsajátszerűbb, alapvető hitigazságát hirdeti, az isteni Szentháromságról szóló keresztyén hitigazságot. Arra figyelmeztet ez a név, hogy a mi Istenünk, aki úgy szerette e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen, egy Isten, aki három személyben: mint Atya, Fiú és Szentlélek munkálkodik a mi üdvösségünkön. Hogy a mi Istenünk egy Isten és mégis három személy, azt nem emberek találták ki, hanem Ő maga volt, aki úgy nyilatkoztatta ki magát. Mi éppen azért hisszük és hirdetjük a Szentháromság igazságát, mert az Istennek önmagáról való kinyilatkoztatása, habár értelmünk számára megfoghatatlan is.

Az apostol felolvasott szentigénkben közelebbről nem foglalkozik ugyan a Szentháromság igazságával, de az az Isten, akinek gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélységéről szól, a Szentháromság egy igaz Isten.

I. Az Istennek meg van a maga sajátszerű gazdagsága, bölcsesége és tudománya. Ehhez az isteni gazdagsághoz, bölcseséghez és tudományhoz mérhető gazdagság, bölcseség és tudomány nincs több az egész világon. Az, amit az emberek gazdagságának, bölcseségének és tudományának nevezünk, egészen más, mint az Istené.

Az Isten gazdagsága, bölcsesége és tudománya el van rejtve az ember elől. Az ember azt a maga természetes erőivel sohasem ismerheti meg. Kikutathatatlanok az Isten ítéletei, kinyomozhatatlanok az Ő utai. Hogy mit miért tesz az Isten, annak felderítésére az emberi értelem képtelen. Az emberi értelem legfeljebb odáig juthat el, hogy van Isten, kell lenni Istennek és hogy Isten a jót megjutalmazza, a rosszat pedig megbünteti. De azt, hogy kicsoda Isten belső lényege szerint, mi a szándéka, akarata, különösen pedig a mi üdvösségünkre vonatkozó tetteit az emberi értelem soha fel nem éri. Kicsoda ismerte meg az Úr értelmét? A maga erejéből soha senki! Kicsoda volt néki tanácsosa? Soha senki! Ezekről az ember csak úgy szerezhet tudomást, ha Isten maga hozza azt tudomására.

És Isten egyesekkel, azokkal, akikkel akarja, akkor, amikor akarja és úgy, ahogyan akarja, meg is ismerteti az ő csodálatos gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélységét. Ezek azok a választottak, akik hisznek az Isten igéjének. Ezeknek a Szentlélek a Jézus Krisztusról szóló evangéliomon keresztül bepillantást enged az Isten lényegébe. Ilyen választott volt Pál apostol is, aki alapigénkben a megismerés elragadtatott boldog csodálatával kiált fel: Oh Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélysége!

II. Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélységét a maga egész teljességében természetesen a hívők sem foghatják fel. Istennek minden ítélete az ő számukra sem lesz kikutathatóvá és minden útja az ő számukra sem lesz kinyomozhatóvá. A hívő is csak megmarad embernek s így képtelen Isten gazdagsága, bölcsesége és tudománya mélységének a teljes megismerésére. Hogyan fogadhatná magába a kisgyermek ivópohara a tengerek minden vizét? Pedig a kisgyermek ivópohara előbb magába fogadhatná a tengerek minden vizét, mintsemhogy az ember felfoghatná az Isten gazdagsága, bölcsesége és tudománya mélységének egész teljességét. Amit azonban Istennek kegyelme folytán az ő kijelentett igéjéből megismerhetünk belőle, az ha a teljességhez mérten elenyésző csekélység is csak, de teljesen elég a mi számunkra ahhoz, hogy áldjuk és hálaadással magasztaljuk érte az ő irgalmasságát. Mert annyi nyilvánvalóvá válik mindenki számára, aki hisz az Isten szentigéjének, hogy az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának a mélysége a mi minden bűntől való megváltásunkat, a halálnak és az ördögnek hatalmából való megszabadításunkat foglalja magában. Annyit megismerhetünk az Isten gazdagsága, bölcsesége és tudománya mélységéből, hogy ez a bölcseség, gazdagság és tudomány adakozó, még pedig a mi érdemünk nélkül, tehát ingyen, kegyelemből adakozó gazdagság, bölcseség és tudomány. Isten az, aki először ad és folyton ad, az ő adományát megelőzve nem adhatunk neki semmit, azután is csak hálaadást és köszönetet.

III. De van egy másik megismerés is, aminek birtokába jut-

hatunk, ha hittel fogadjuk az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélységéről szóló evangéliumot. És ez a megismerés az, hogy a világmindenségnek a maga egészében és egyes részeiben is létrehozója, fenntartója és kormányzója az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélysége. Az élet folyásának, legyen az az egyes ember élete, vagy népeké és nemzeteké, nem a vak véletlen, nem is az egyes kis, vagy nagy emberek mutatnak utat, hanem Isten. A történések, az egyéni. családi és népi, nemzeti életsorsok nagy, mozgató gépezetének irányítója az Atya, Fiú, Szentlélek egy igaz Isten! Ő tőle, Ő általa és Őránézve vannak mindenek. Ő az, aki az egyiket megalázza, a másikat felmagasztalja. Az elbukás csiráját eleve magában hordozó nyomorult vergődés az embernek, akár egyesnek, akár osztályoknak, pártoknak, akár nemzeteknek minden, egyébként jószándékú törekvése és cselekedete is, amelyet az ember az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának a mellőzésével, vagy egyenesen annak ellenére tervez, vagy visz végbe. Az a mérték, amelyen az egyes ember, de a különböző nemzetek is megméretnek, súlyosnak, vagy könnyűnek találtatnak, — az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának a mélysége.

Az egyházi esztendő most lezáródó ünnepi felében is eme gazdagság, bölcseség és tudomány mélységének titkairól beszélt nekünk az ő igéjében az Atya, Fiú, Szentlélek Isten. Az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélysége legyen a mi lábainknak szövétneke és ösvényünknek világossága!

Kovács Béla
nemeskoltai lelkész.

Jézus panaszkodik a hitetlenség miatt.

Szentháromság vasárnapjára. Délután.

János 3, 11—15.

A farizeus Nikodémus éjszakának idején Jézushoz megy, hogy tőle választ kapjon arra a kérdésre, mimódon mehet be az ember Isten országába. A választ meg is kapja. Isten országába úgy mehet be az ember, ha víztől és Szentlélektől újjászületik. Nikodémus nincs megelégedve a válasszal, hitetlenkedve mondja: Mimódon lehetnek ezek? Jézus erre mondja azokat a szemrehányó panaszos szavakat, amelyeket alapigénkből hallottunk. A tartalma Jézus eme szavainak szemrehányó panasz az emberi hitetlenség miatt.

11. v. Jézus, amikor Isten országa dolgairól beszél, azt mondja, amit biztosan tud és arról tesz bizonyságot, amit látott. Nikodémus és még igen sokan mások, mégsem hisznek néki.

Épen úgy nem hisznek néki, amint nem hittek Keresztelő Jánosnak és még régebben a prófétáknak, akik szintén az Isten lelkének indítására, tehát igazságot szóltak. (Többes első személy!)

12—13. v. Ez a hitetlenség annál súlyosabb beszámítás alá esik, mert Jézus Nikodémussal folytatott beszélgetésében Isten országának csak olyan dolgairól szólott, amelyek a földi életre vonatkoznak, amilyen a keresztség és újjászületés, amit tehát a hívő már itt a földön megtapasztalhat. Akik a földiekről szóló bizonyságtételnek sem hisznek, azok még kevésbé hisznek annak, amit Jézus a földi élet körén kívül eső, mennyei dolgokról szól. Pedig Jézus a tények tökéletes ismeretének birtokában teljes joggal beszélhet ezekről is, mert ő a mennyből szállott alá és ugyanoda tért vissza.

14—15. v. A hitetlenség miatt való panaszos szemrehányást különösen indokolttá teszi az a szomorú tény, hogy a hitetlen ember hitetlenségével a maga vesztét pecsételi meg, mert eltaszítja magától azt a kegyelmet, amelynek ajándéka az örökélet. Mózes a pusztában IV. Mózes. 21, 9. szerint, amikor Isten a népre annak zúgolódása miatt tüzes kigyókat bocsátott és azok marása miatt a népből sokan meghaltak, Isten parancsára rézkígyót csinált és feltűzte azt póznára. És akik arra feltekintettek, ha megmarta is őket a tüzes kígyó, életben maradtak. Épen így, aki a felemeltetett, vagyis keresztrefeszített és feltámadása után mennybement Krisztusra tekint, Őbenne hisz, az elkerüli a bűneivel megérdemelt kárhozatot és örök életet nyer. A hitetlen viszont elvesz a maga bűnei miatt.

Az ő szent igéjében Jézus nekünk is azokról a dolgokról beszél, amiket biztosan tud és arról tesz bizonyságot, amit látott. Azért beszél és azért tesz bizonyságot, hogy mi higyjünk Őbenne és így el ne vesszünk, hanem örök életünk legyen. Vajha közülünk senki se adna okot Jézusnak arra a panaszos, szemrehányó kérdésre: miért nem hiszel te nékem?

Kovács Béla
nemeskoltai lelkész.

Szeretetben élj.

Szentháromság utáni 1. vasárnapra. Délelőtt.

I. János 4, 16—21.

Csodálatos égi erő és hatalom a szeretet. Könyörül, felemel, megtart, boldogít és életeket ment meg.

A szeretet áldó erejét maga a jó Isten éreztette meg velünk az ő édesatyai szívéből kisugárzó szeretet által. Bűnösök vagyunk, testi és lelki értékeinket tékozló fiak. Nézd csak a mai bűnös világot. Keserű, súlyos büntetést, kárhozatot, halált érdemelnénk. Mégsem az ítélet vesszejét suhogtatta meg felettünk, hanem kegyelemből és szeretetből lelkünk megmentésén és örök-

életre vezetésén munkálkodik. Egyszülött Fiát küldi e bűnös világba édesatyai szeretetének szent bizonyságául, hogy az Egyszülött Fiú szóval és cselekedettel, vérrel és keresztfai megáldoztatással teljesítse be az Isten szeretetművét. Isten szeretete Jézus Krisztus által a legnagyobb áldozathozatalban bizonyította meg önmagát.

Erről a megváltott lélek által átérzett és átélt szeretetről ir János, a szeretet apostola. Mélyedj csak önmagadba. Gondold át bűnös voltodat és ezzel szemben Istennek minden jóságát, irgalmát és kegyelmét. Neked is hálatelt szívvel kell vallanod az apostollal: „. . . mi megismertük és elhittük az Istennek irántunk való szeretetét."

Ez a végtelen szeretet bennünket hálára kötelez és kötelességteljesítésre hív. Nem kíván tőlünk mást az Úr, csak azt, amivel Ő oly nagy kegyelemmel megajándékozott bennünket, szeretetet. „. . . Aki szeretetben marad, az Istenben marad és az Isten is őbenne." A szeretet láthatatlan aranyszálai kapcsolják össze és forrasztják egybe a mennyei édesatyai és a földi gyermeki szíveket. A mi szeretetünknek pedig két irányban kell megnyilatkoznia: 1. szeretni Istent és 2. szeretni embertársainkat.

1. „Mi szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket." — Nem lehetetlent, de olyant vár az Isten, amit mindenki megadhat. Nem kincset, nem pénzt, nem fáradságot, csak szeretettel teljes szívet.

Nem hódolnunk kell az Isten fensége és hatalma előtt, hanem szeretni őt. Bármily mérhetetlen nagy is a távolság az ő örökkévalósága, szentsége, hatalma és a mi gyarló, mulandó voltunk között, Isten maga gondoskodott arról, hogy szeretetünk megnyilatkozásának ne lehessen semmi akadálya. Krisztus életmunkája és váltsághalála által az édesatyai szív szeretetével keresett meg és emelt fel bennünket az istenfiúság szent magaslatára. Jézus tanítása boldogító biztatás és bizonyosság számunkra, hogy Istenben jó Atyánkat, szerető mennyei Atyánkat lássuk és ismerjük meg, akihez gyermeki bizalommal simulhat a szívünk. Gyermekei vagyunk, akik édes boldogsággal csókolhatjuk meg az ő áldó kezét.

Ebben a szeretetben nincsen félelem, csak boldog önátadás. Olthatatlan vágyakozás, mely nem enged máshol megpihenni, csak az ő kezén. Feltétlen bizodalom, mely minden intézkedést megnyugvással fogad. Magunk odabízása, kételkedések, kétségek és emberi okoskodások nélkül, mert ő tudja, hogy mi válik javunkra és milyen úton vezérelhet legbiztosabban haza.

Amikor az örömök áldásait érzed és boldogságban úszik a szíved, akkor bizonyosan vallod, hogy szeret az Isten és hálaimádságra nyilik a szíved. Hidd el, akkor is szeret, ha keserű pohárral kínál meg. A szenvedésekben is jót rejteget számodra. Ne zugolódj, ne kételkedj, hanem annál szorosabban simulj Őhozzá. Szeresd az Istent, légy engedelmes, jó gyermeke, mert ő szeret téged.

2. „Az a parancsolatunk is van őtőle, hogy aki szereti az Istent, szeresse a maga atyjafiát is.“ A nagy parancsolatban Jézus ezt így tanítja: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.“ (Máté 22, 39.) Önmagát mindenki szereti többé-kevésbbé. Az önszeretet nem is bűn addig, amíg emberi értékünk elfogulatlan megbecsülését túl nem haladja. Csak önszeretetünk ne váljon a hiúság és kapzsiság eszközévé, mert akkor rút önzéssé aljasul. Embertársaid lelki és testi kincseit is úgy becsüld és úgy igyekezz fejleszteni, gyarapodásban elősegíteni, mintha azok a tieid lennének. Ami tiszta vágy és imádságos óhaj él a szívedben önmagad számára, annak teljesüléséért imádkozz és munkálkodj felebarátaid javára is. Ami neked fájna, ne cselekedd embertársad ártalmára, mert az neki is fáj. Ami jóval téged az Isten megáldott, szívesen juttass belőle a szűkölködőnek. Mindig szívesen segíts, ha csak tudsz segíteni.

Igénkben az apostol kemény szavakkal ítéli meg a gyűlölködőt. „Ha azt mondja valaki, hogy: szeretem az Istent, és gyűlöli a maga atyjafiát, hazúg az.“ Az Isten iránti és felebarátaink iránti szeretetet nem lehet külön választani. A szeretetnek csak egy forrása van: a szív. Ugyanaz a forrás nem onthat egyszerre meleg és hideg vizet, ugyanaz a szív sem táplálhat szeretetet és gyűlöletet. A gyűlölködő ember ajkán üres szóvá változik Isten szeretetének a hangoztatása s hazugsággá lesz az Úrtól tanult imádság ötödik kérésének elmondása. A gyűlölködő ember engedetlen Isten iránt, mert nem tartja meg a legnagyobb parancsolatot, a szeretet parancsát.

Fájdalmas és szomorú, hogy a mi emberi világunkban annyira erős talaja van a haragnak és gyűlölködésnek, amelynek melegágya legtöbbször a túltáplált hiúság és a bálványozásig dédelgetett önérzet. Nagyon könnyen születik félreértés és ellentét. Néha a jószándék is botlik és akaratlanul is sebez a kiejtett szó. És sajátságos, hogy mily gyorsan növekedik a bántalom haraggá, izzó gyűlöletté, sőt tragikus végzetté. Nem egy szóváltásból származott már gyilkosság. Nagyon veszedelmes tűz a harag, mert minél tovább tart, annál jobban ég és lassan megemészti mindkét fél szíve nyugalmát, sokszor anyagi javait és egész életét. Pedig nincs ember e világon, akinek valaha is boldogságot adott volna a harag, vagy áldást hozott volna a bosszú. De igenis boldogságot adott a szeretet és megbocsátás. A gonoszt jóval győzd meg (Róm. 12, 21.), a gyűlöletet szeretettel oltsd el. Jézus mondja: „Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.“ (Ján. 13, 35.)

A Krisztus hívei, tanítványai, követői találnak lelki békességet és nyernek örök életet az ő érdeméért. Krisztus követésének útja pedig a hit és szeretet útja. Isten számonkéri mindnyájunktól, hogy miként éltünk, hogy munkálkodtunk, mennyit szerettünk. Csak a szeretet által lehet bizodalmunk az ítélet napjához. Kettőt kell tehát tenned: Szeresd az Istent, mert ő előbb szere-

tett minket és szeresd embertársaidat, mert enélkül Istent sem szeretheted. Maradj szeretetben, hogy az Istenben maradhass és az Isten is tebenned.

Csákó Gyula
kisvárdai lelkész.

A szívtelenség bűnhődése.

Szentháromság utáni 1. vasárnapra. Délután.

Lukács 16, 19—31.

Két ember földi életét és földöntúli sorsát állítja elénk Jézusnak a gazdagról és Lázárról mondott példázata.

A gazdag valósággal dúskált a földi javakban. Kincseket számlálhatott, mezeinek bőventermő kalásztengereiben gyönyörködhetett. Mindene bőséggel megvolt, amivel csak egy „gazdag" ember rendelkezhetett.

Ezt a nagy gazdagságot egészen rút önzésének kielégítésére használta. Pazarul költötte a gazdagságát önmagára. Bíborban és patyolatban járt, állandó fényűzésben hivalkodott. Lelkét pedig beletemette dáridók mámoraiba, minden nap dúsan vigadozván. Azt gondolta talán, amit a mai mulató világ is önfeledten annyit kurjongat, hogy sohasem fog meghalni.

De önmagán túl nem is látott. A körülötte áradó fényben és pompában nem látta meg a rajta kívül vergődő nyomorúságot. Nem vette észre a kapuja előtt fetrengő, sebekkel telt, szánalmas koldust. Ennek meglátásához és megsegítéséhez nem volt szíve. A saját gazdagsága, pompája és vigassága elvakulttá, szívtelenné tette. Pedig a lehullott, eltaposott és általa semmire nem értékelt morzsákkal is milyen boldoggá tehette volna a koldust.

Bűnös elbizakodottságában az Istenről is megfeledkezett. Pedig őhozzá is szóltak a vallás által hirdetett isteni üzenetek. Nem hallgatott azokra, akik az Isten jóra intő parancsolatait hirdették. Talán egyenesen kinevette őket. Elvakult, gőgös, büszke, szeretetlen, szívtelen és istentelen volt.

Lázárnak, a koldusnak földi élete a gazdagénak épen ellentéte volt. Neki nem volt semmije, csak a sebekkel borított, fájó testén lévő szakadozott koldus rongya. Vigasságot talán sohasem ízlelt, de annál több elhagyatottságot, nélkülözést, éhséget és nyomoruságot. Csupa szenvedés volt az élete. Mégsem volt zúgolódó, lázongó. Szerényen csak morzsákat kívánt a földi javakból. Béketűréssel és bízó hittel hordozta nagy keresztjét.

Egyszer mindkettőjükért eljön a halál és Isten színe elé kell állaniok. Az Isten ítél. A koldus Lázár örök életre jut, a gazdag pedig a pokol kárhozatába vettetik.

A szívtelen gazdag bűnhődik. Tűzben égve gyötrődik. Most ő kiált segítségért. Megelégedne az enyhület parányi morzsájával, a Lázár ujjhegyén elférő vízcsepp hűsítésével. De ott már nincs kegyelem, még enyhület sem. A mennyország boldog ré-

szesei és a pokol kínjaiban vergődők között áthidalhatatlan űr tátong. A pokol szenvedéseit sem enyhíteni, sem megrövidíteni nem lehet. A Isten végső ítéletét senki meg nem változtathatja. Ki-ki csak földi életében készülhet az örökkévalóságra és aszerint nyeri jutalmát, amint itt él. A szívtelen és hitetlen csak pokolba juthat.

A pokolban gyötrődő gazdag még egyet kér. Lázár feltámasztását, hogy üzenetet hozhasson e földre a még élő szívtelenekhez. A kérésére kapott válasz, kell, hogy belehasítson a mi szívünkbe is: „Van Mózesük és prófétáik, hallgassák azokat."

Igen! Hallgassuk a prófétákat, az általuk hirdetett isteni üzeneteket. De főként hallgassuk az Úr Jézus Krisztust, aki nem csak prófétánk, de Istentől jött tanítómesterünk és Megváltónk. Élj abban a hitben, istenfélelemben és szeretetben, amelyre ő tanított és ő adott életpéldát. Akkor nem kell félned és rettegned az ítélet napjától. Lelked örökéletet nyer Isten kegyelméből a Kriszus érdeméért.

Csákó Gyula
kisvárdai lelkész.

Ne szóval, hanem cselekedettel . . .

Szentháromság utáni 2. vasárnapra. Délelőtt.

I. János 3, 13—18.

A mult vasárnapi szent leckében az apostol az Isten iránti szeretet parancsolatáról szólt: „. . . szeressük Őt, mert Ő előbb szeretett minket!" — De érintette a felebaráti szeretet parancsát is: „az a parancsolatunk is van ő tőle, hogy aki szereti az Istent, szeresse a maga atyjafiát is."

A mai szent igékben ennek a felebaráti szeretetnek helyes gyakorlásáról szól. Azt mondja: Hogyan akar és mer beszélni a szívében állítólag meglévő Isten-szeretetről az, aki elzárja a szívét a felebarátjától? Oh nem szóval kell szeretnünk és csak nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal, mert még az életünket is kötelesek vagyunk odaadni atyánkfiaiért. És pedig azért, mert mi általmentünk a halálból az életbe, — vagy mint ahogyan a levelének egy másik helyén mondja: a sötétségből a világosságba, — s ebben az „élet"-ben, ebben a más, új világban, gondolkodásban a Krisztus a példaképünk, aki előbb szeretett minket, s előbb adta oda az ő életét miértünk.

Ez a tökéletes felebaráti szeretet! Olyan fenséges, nagy valami, hogy a legellentétesebb érzelmeket és indulatokat képes kiváltani az emberekből. Az azt gyakorlókban a meleg boldogság érzetét. A felmagasztosulását. Egy isteni, fenséges és tisztább világba emelkedést. Annak megtapasztalását, hogy igaza van az Üdvözítőnek: Jobb adni, mint venni! S viszont vannak, akikből a gyűlölet indulatját váltja ki. Akik dühösködnek, tajtékoznak, — akárcsak a tisztátalan lelkek Jézus közelében, —

mert kellemetlen nekik az a magasabbrendűség, ami a felebaráti szeretet igaz gyakorlásánál eléjük tárul. Gyűlölettől tajtékoznak, mert nem tudnak elbújni ennek a magasabbrendűségnek hatása elől. Mert érzik, hogy odalép és megfogja és megrázza a lelkiismeretüket. Ezt pedig ők nem akarják. Mert az ő világukban ez a jelszó: Jobb venni, mint adni! — A szent leckénk előtti versben ezt mondja az apostol: Káin azért gyilkolta meg az ő testvérét, „mivel az ő cselekedetei gonoszak valának, a testvéréi pedig igazak.“ Tehát Káin nem tudta elhordozni, hogy Ábel jó. Nem tudott a lelke nyugodni, mert Ábel igazsága megátolhatatlanul hatott, s ezt ő nem bírta ki, mert őneki nem kellett a jóság, az igaz cselekedet. Ezért mondja a mai szent lecke első versében az apostol: „Ne csudálkozzatok, ha gyűlöl titeket a világ! . . . mi általmentünk a halálból az életbe, mert szeretjük a mi atyánkfiait.“

Ha tehát nemcsak „az a neved, hogy élsz és halott vagy“ — hanem valóban „Isten gyermekei vagyunk“ (I. Ján. 3, 2.), akkor

szeressük a mi atyánkfiait, és pedig

a) *nem szóval,* hanem b) *cselekedettel.*

A szóval-szeretésnek is van jelentősége olyan vonatkozásban, hogy a nyájas, meleg, szerető szó sohase árt senkinek. A szegénynek és szenvedőnek szívén simogatás, ha nemcsak szótlanul odaadott, esetleg odadobott adományt kap, hanem megbecsülő, résztvevő melegséget is. Az előkelősködő szűkszavuság és a rideg hűvösség, — sokszor öl! Nemcsak az gyilkos, aki gyűlöli az ő atyafiát, hanem az is, aki fagyosan és részvétlenül szótlan ott, ahol szinte didereg egy-egy lélek az elhagyatottságában és sötét szomorúságában.

Azonban mindezek dacára is *csak* szóval szeretni, — mindig nagyon kényelmes, üres és hitvány valami. A kenetes sajnálkozásnak, a szegény előtt a takarékosságról, munkáról tartott oktatásnak szólamai és a siránkozó kifogások: nagyon szívesen segítenék, ha tehetném, de én is . . . így, meg úgy . . ., a leghitványabb önzés takarói. A szó csak a segítő cselekedetnek azt átmelegítő és felfokozó kísérője lehet. Csak így van jogosultsága és értéke.

Cselekedetek kellenek mindenek előtt és mindig.

„Fiacskáim . . . cselekedettel és valósággal szeressük egymást. Mert akinek van miből élnie e világon és elnézni, hogy az ő atyafia szükségben van és elzárja attól az ő szívét, miképen marad meg abban az Isten szeretete?“

De hát törődünk-e azzal egyáltalán és súlyt vetünk-e arra, hogy a szívünkben megmaradjon az Isten szeretete? Nem inkább egészen másra van-e gondunk? Arra, hogy az Isten szívében legyen és maradjon meg a mi szerettetésünk, hogy éber gondja legyen reánk és könnyítsen nehéz sorsunkon. Mert hiszen mi is reászorulunk a segítésre, mert nekünk is bőven megvan a mi nyomoruságunk, bajunk. Hiába mondja az apostol: „akinek

pedig van miből élnie . . .“ Ez reánk nem vonatkozik, mert nekünk magunknak sincs igen miből élnünk! Csökkentett fizetés, megcsappant kereseti lehetőségek, stb. Egyszerűen elzárjuk tehát a szívünket. Főképen pedig az erszényünket. S ezzel lassanként eltünik, kiesik szívünkből az Isten szeretete. S ez a lelki megüresedésünk végzetes lehet ránk nézve. És még végzetesebb az, ha az elhanyagolt, meg nem segített szenvedők szívéből is kiveszik az Isten szeretete. Mert ennek első sorban mi fogjuk megszenvedni a pusztító következményeit. Egy írónak bizarr mondása szerint: „A jó emberek tartják az Istent két kéznél fogva egy nagy mélység felett. És ha egyszer a jó emberek meg fognak halni, Isten is lezuhan örökre.“ Az a mély igazság van ebben a különös mondásban kifejezve, hogy amíg a szegény és nyomorgó lát és talál irgalmas szívű és cselekedetekkel segítő jó embereket, addig nem lesz istentagadó hitetlenné. Addig megmarad őbenne is az Isten szeretete. Mert látván a jó emberek jó cselekedeteit, hiszi és elismeri a gondviselő mennyei Atyát. De ha nem lesznek, kivesznek a világból a jó emberek, akkor összedől a nyomorgó szívében az Isten létezésébe és gondviselésébe vetett hit, s akkor összedől, lezuhan minden, s összezúz mindent s első sorban azokat, akiknek volt miből élniök és mégis tétlenül elnézték, hogy az ő atyjafiok szükségben legyen.

Szeressünk hát, és pedig cselekedettel, valósággal, — mert az életünk, — az ideig- és örökkétartó, — fordul meg azon, hogy megmarad-e a mi szívünkben is, meg a szeretetünkre rászorulók szívében is az Isten szeretete.

Horváth Olivér
nagykanizsai lelkész.

A nagy vacsora.

Szentháromság utáni 2. vasárnapra. Délután.

Lukács 14, 16—24.

A szent leckében úgy olvassuk a nagy vacsorát adó gazdáról, hogy *megharagudott,* mikor a hivatalosak közül senki sem jelent meg. És nem a megsértettség beszélt belőle, hanem a fájdalom. Mert lehet boszankodva megsértődni is egy ilyen meghívás visszautasításán, amikor t. i. valakinek a vacsorájával az a célja, hogy a befolyásos emberekkel való összeköttetéseit erősítse, őket lekötelezze, vagy magát a lakoma pazar fényessége által ünnepeltesse. Egy szóval: mikor valaki a vacsora-adással kapni akar. A példázatbeli gazda, — az Úr, — ellenkezően gondolkodik és cselekszik. Ő adni akar. Mert tudja, hogy sokan vannak, akikre nagyon ráfér, ha tőle kapnak! Ezért mondja annak a főfarizeusnak, akinek vendéglátó házában a példázatot elmondta: „ne hívd barátaidat . . . se gazdag szomszédaidat, nehogy viszont ők is meghívjanak téged és visszafizessék néked, hanem . . . hívd a szegényeket, csonkabonkákat, sántákat, vako-

kat.“ (Luk. 14, 12—13.) Mert a lakoma-készítésnek az a hivatása, hogy kifejezzem, éreztessem a szeretetemet másokkal. Jogos tehát a gazda haragja, mert szent fájdalomból fakad, hogy nem kell ez a szeretet a hivatalosaknak. S ezért hivat be a vacsorára másokat, mert ő *ki akarja osztani* a vacsoráját, a szeretetét!

Jaj nekünk, ha ezt mi se értjük meg, és mi se hisszük el! S ehelyett valahogy úgy gondolkodunk s úgy viselkedünk, mintha nem is nekünk volna szükségünk arra a vacsorára, — a Krisztusra, az ő országára, egyházára, gyülekezetére, — hanem neki mireánk. Oh távolról sem kegy a részemről, ha megjelenek és résztveszek az Isten gyülekezetében, az ő országának, egyházának dolgaiban. Sőt épen az a nagy kegy, hogy meg vagyok hiva, tehát megjelenhetek, résztkaphatok.

S ha miattam nem velem telik meg a ház, majd megtelik másokkal. A zsidók helyett a pogányokkal, az európai keresztyének helyett idegen világrészek leendő új keresztyéneivel. És végzetesen tévedek, ha azt hiszem, hogy nem maradok éhen, ha nem veszek is részt ama nagy vacsorán, mert hiszen van saját családi asztalom, földem, vagyonom. A felolvasott szent leckét közvetlenül megelőző versben (15. v.) így kiáltott fel a főfarizeus házában Jézussal együtt volt egyik vendég: Boldog az, aki eszik kenyeret az Isten országában!

Igen: boldog az, azaz *csak az boldog, aki az Isten országában* eszik kenyeret.

Horváth Olivér
nagykanizsai lelkész.

Legyetek erősek a hitben!

Szentháromság utáni 3. vasárnapra. Délelőtt.

I. Péter 5, 6—11.

Megnehezült az időnek járása felettünk. Ezernyi ezer ember sóhajtja manapság. A sarkaiból kivetett e világban való élet elé váratlanul toppannak az emberi erőt meghaladó akadályok. A ma derűs ég holnap komor fellegekkel bevont. Az életharcban álló ereje megfeszítésével igyekszik elhárítani a boldogság útjából mindent. E harc sok csalódást hoz. A csalódások aláássák az erőt, munkakedvet és a megpetyhüdt akarat nem képes acélos erő kifejtésére és az ördög, mint szertejáró oroszlán, könnyű szerrel vonja a maga „bűvkörébe“ a küzdelemben megfáradtat.

Ha mi az életharcban mint keresztyének állunk, kiknek bizonyságuk van az isteni kegyelemnek hegyeket mozgató erejéről, úgy a felmerülő akadályok nem erőt sorvasztó, hanem azt növelő tényezőkké válnak. Hatékony intelmet jelentenek, hogy minél inkább nyissuk meg szívünk ajtaját a kegyelem számára. A kegyelem birtokában az akadályok nem rettentenek meg. A kegyelem megerősít a hitben. A hit pedig az a diadalom,

mely legyőzte a világot. Ezért hangzik szentigénkből felénk a buzdítás:

legyetek erősek a hitben!

Aki hitben erős:

1. *Alázatos.* Az alázatosság nem emberek előtt való szolgai meghunyászkodás. Aki ilyen értelemben alázatos, azon keresztülgázolnak. Az emberekhez való viszonyban alázatos az, aki nem törtető, hangoskodó, követelő. Úgy is mondjuk, szerény. Az apostol Istennel szemben való alázatosságot kér. Természetes követelés. A hatalmas nagy Istennel szemben mi vagyok én, a nyomorult ember. (8. zsoltár 5. v.) Eltörpülünk alkotásai mellett. Gyengén fénylő csillagocskák vagyunk mellette, aki maga a világosság. Gyengeségünk tudatában odaadjuk magunkat hatalmas keze alá, hogy vezessen, hogy óvjon. Ez a kéz irányítja népek életét, ez a kéz nehezedik reám, hogy növekedjék belső emberem. (Sub pondere crescit palma.) Ez a kéz óv viszontagságoktól, azért 27. zsoltár 9. v. Az Isten vezetése alá való tudatos odahelyezkedés eredményezi a maga idején való teljes felmagasztalást, melynek izelítője a jelenvaló harcok közepette, hogy alázatosságunkban szüntelen érezzük égi, mennyei erőknek belénk áramlását. A kevélyeknek Isten ellenáll, de az alázatosaknak kegyelmet ád.

2. *Aggodalom nélkül való.* 7. vers. Kettős irányban nyilatkozik meg az aggodalom, a gond. Ahol jelen van, őrlődik az erő. Ezt kell elkerülnünk. Beszélhetünk testiekre vonatkozó gond, aggodalomról. Mit együnk, mit igyunk, mivel ruházkodjunk? Az élet elevenébe vágó kérdések. Az év azon szakában élünk, amely hangosan hirdeti az évezredeken át tapasztalt igazságot, hogy aki napját felhozza mind a jókra, mind a gonoszokra, gondot visel rólunk. Jó tudni a hívő léleknek: Az Úr gondot visel, kire dolgom hittel mindenkor vetem. Az Úr, miként Illést táplálta hollók révén, ma is tud támasztani „hollókat", hogy bizonyságunk legyen affelől, minél nagyobb az inség, annál közelebb a segítség. Nem tétlenségre serkent az apostol, hanem bizalomra a gondviselő Isten iránt, hogy inségünkben is megálljunk a vele való közösségben.

De szólhatunk lelkiekre vonatkozó gondról, aggodalomról is. Felébred ez bennünk akkor, ha meggondoljuk, hogy nemcsak hús és vér vagyunk, hanem istenfiak, kiknek rendeltetése az isteni akarat szerint való élet. Ezt az életet megrontja az ős ellenség, a bűn. Lelket rontó hatalom. Erőt guzsba kötő valóság. Alácikkázó villám az életmezőre. Az Istenhez való viszony megrontója. Ha emészt a gond, ki szabadít meg tőle, hogy eredményesebb legyen az ideig és örökkévaló boldogságod érdekében való harc. Tekints ég felé, halld az apostol szavát (7. vers) és megállsz Krisztus keresztje tövében, ahol remegő lelked megtelik azzal a bizonyossággal, a kegyelmet adó Isten leveszi az aggodalom és gond követ lelkedről. A hitben erős aggodalom nélkül való.

3. *Józanul vigyázó.* Igen nagy szükség van erre. 8. v. Lelki életünk aggodalmai felidézője. Az apostol a mindeneket megrontó bűnt ordító oroszlánnal hasonlítja össze. Mintha utalna a világ vásári lármájára, melyből ezernyi hangon — hol erősebben, hol gyengébben — szól hozzánk a csábító. Vigyázzunk, nehogy önerőnk túlbecsülése, az ellenség alábecsülése megfoszszon a helyzet helyes megítélését biztosító józanságtól. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy az ellenség, az ördög csak képzelt valami. Szomorú valóság. Végzi romboló munkáját az egyes életében épúgy, mint a közületekében. Olyan valóság, melyet ha nem veszünk észre, összetör, megsemmisít. Kizökkent az Istennek tetsző élet útjából. Szembe állít azokkal, kik eddig barátaim voltak. Imára kulcsolt kézből ökölbe szorultat csinál. A megértő, szerető pillantást perzselő nézéssé változtatja. Isten foglya helyett — ez pedig az igazi szabadság — a bűn szolgája leszek. Aki pedig a bűn megkötözött foglya, az sohasem teszi azt, ami a maga és mások boldogságát munkálja, hanem megrontja. Az nem épít, de rombol.

Ha józanul vigyázó keresztyének vagyunk, úgy ellenállunk. Ebben erősít hitünk mellett annak meglátása, hogy a világban lévő atyafiságunkon ugyanazok a szenvedések telnek be egyrészt, másrészt, hogy ez a velünk szenvedő atyafiság könyörög értünk is. Legyünk józanul vigyázók a legnagyobb ellenségünkkel, a bűnnel szemben s biztosabban haladunk harc közepette is a boldogság felé.

4. *Reménységben örvendező.* A boldogságért a hit erejében harcban álló a maga oldalán tudja az ős ellenséggel való küzdelemben a minden kegyelem Istenét. Ez bátorít és örvendezővé tesz abban a reménységben, hogy ő maga tesz *tökéletesekké* bennünket, amiben fogyatkozásunk van, legyen az akár a szeretet, akár a szelídség. Ő tesz erőssé a harcban, hogy az ordító oroszlán ránk törése vesztünket ne okozza. Ő tesz *szilárddá,* mikor megingunk a hitben, bizalomban. Ő tesz *állhatatossá,* hogy így beleépítve az Isten országa szegeletkövébe, ellenálljunk minden, boldogságunktól megfosztani akaró törekvésnek.

Ez a boldog bizonyosság, hogy ama jobb hazában való életért vívandó kemény tusában velünk az Úr, készteti az apostolt arra, hogy lelke örömét így fejezze ki: övé a dicsőség és hatalom örökkön-örökké.

Vegyüljön bele ebbe a dícsérő szózatba a mi szívünk hangja is. Legyen ez a belevegyülés Istennel szemben hála azért, hogy hitben erősekké tett bennünket s mint ilyenek akadályokon keresztül is, megpróbáltatások közepette is, munkálhatjuk boldogságunkat — az Ő ingyen való kegyelméből.

Hoffmann Ernő
izményi lelkész.

Jézus mentő szeretete.

Szentháromság utáni 3. vasárnapra. Délután.

Lukács ev. 15, 1—10.

A kollektivizmus korát éljük. Az egyessel szemben áll a tömeg. A törvény nem nézi, hogy az egyesnek esetleg kárt okoz, fontos, hogy a köz javára legyen. Sokszor malomkövek közé szorítja az egyest egy-egy rendelkezés, belepusztul, de a közösség erősödik a rendelkezés által.

Valamely ország egyetlen falucskájának szomorú sorsával vajjon ki törődik?! Eredménye ennek, közönyösség az egyessel szemben. Ilyen helyzetben sokan elvesztik tájékozódó képességüket. Keresés közben elvesznek. A lábuk alól a talajt vesztőkkel szemben a keresztyén ember kötelessége a mentés. Ilyen számba megy, ha a Szentírás egyetlen lapját adjuk kezébe, melyen Lukács evangéliuma 15. fejezete áll, mely megvigasztalja a viharban egyedülállót, nincsen olyan mélyre esett ember, kihez a Megváltó szeretete nem ereszkedik alá. A fejezet példázatai ezt állítják elénk:

· *Jézus mentő szeretete bűnösöket fogad magához!*

Sokak számára volt a farizeusok és írástudók mondása mentő öv. Egyedülálló jelenség szinte, hogy valaki különös előszeretettel legyen a megvetettek iránt. A farizeusok megértik még, hogy a néppel tart Jézus és az örömmel sereglik köréje. De, hogy nyilvánvaló bűnösökkel tartson közösséget, minden képzeletet felülmul. (1. vers.) Ez az ő szemükben főbenjáró bűn.

A bűnösök száma nagy. Csalás, lopás, sikkasztás nem ismeretlenek. Akit a törvény keze utolér, bünhődik. Ha kitöltötte büntetését, gyanus továbbra is. Emberek nehezen fogadják körükbe. Megvetett. Nem így Jézus. A feléje közeledőt magához veszi. A bűntelen szíve vére a bűnösökért folyt. Az Isten útjairól letérők számára — és ki ne tartoznék közéjük — ez vigasztalás. Jézus könyörületes irányunkban. A bűnösök iránt való ez a könyörületessége a keresztyénség életfájának a legszebb gyümölcse.

Jézus azért vállal közösséget a bűnösökkel, mert *szereti őket*. Értékeli az egyest is, nemcsak a tömeget. Az egyes iránti szeretete tükröződik a két példázatban. Azt akarják mondani, hogy sokszor magára hagyja inkább a közösséget — erősítsék a tagok egymást, de útnak indul, hogy egy veszendőbe menő juhocskát vagy drachmát megkeressen. Ne ítéljük el ezért a jó pásztort, ki a szertejáró oroszlán karmaiból akar valakit kimenteni. Az Úr szolgája azért kénytelen itt-ott egy olyan közösségben megjelenni, melyet elkerülne, ha nem volna arról szó, hogy lelket kell menteni. Az anya is egészséges gyermekeit magukra hagyja és a beteget ápolja. Kevesek kezében van a seprű, pedig de sok drachma gurul el — a becsületé, józanságé, tisztaságé, szorgalomé, stb. Kétségbeeső, csüggeteg, kishitű ember, aki a küzdelemben kimerülve léha élvezetek karjába veted magad, azt gon-

dolva, senkisem törődik veled, halld meg: Jézus meg akar menteni, mert szeret, szeret, mert Isten képét viseled magadon, mert azt akarja, hogy boldog légy.

Üdvözíteni akar, hogy örvendezés legyen az Isten angyalainak színe előtt épúgy, mint a jóakaratú emberek között a földön. Ne taszítsuk el hát kezét, mellyel a mienket akarja megfogni, hogy vezessen jó és balsorsban egyaránt. Csak így lesz vándorlásunk befejeztével a miénk az élet koronája.

Jézus magához fogadja a bűnösöket! Hadd világítson ez a megtartó Ige lelkünkbe annak bizonyságául, hogy Jézus szeret engem, az egyes embert és munkálja üdvösségünket. Ha pedig ez boldog bizonyossággá lett, osszuk meg örömünket másokkal — közös örömre, Isten dicsőségére.

Hoffmann Ernő
izményi lelkész.

A szenvedés értelme.

Szentháromság utáni 4. vasárnapra. Délelőtt.

Róm. 8, 18—23.

A mindennapi tapasztalat meggyőz akárkit arról, hogy a szenvedés állandó tényezőként van benne az emberi életben. Multunkban és jelenünkben, bennünk és körülöttünk. Élettörvény: emberéletet élni és a szenvedést megismerni, szorosan együvé tartoznak. Magát a szenvedést nem is tagadja senki. De már a szenvedés látásában nagy különbözőségek vannak. Felnagyítjuk a magunkét, lekicsinyeljük a másét. Nagyon sokat nem akarunk vagy nem is tudunk meglátni. Vagy nagyobb a meglátó készségünk, és meglátjuk azt is, hogy mennyire tele van az egész teremtett világ szenvedéssel. Schopenhauer egy kutya szeméből mérhetetlen fájdalmat lát, mások fák és virágok, vagy a széltől tépett kőszikla szenvedését is érzékelik. Petőfi a legnagyobb boldogságban az özvegyi fátyolt eldobó hitves látomásától gyötrődik. De olyan mélységes látomása nem volt még embernek a szenvedésről, mint Pálé ezekben az igékben.

Az ember azt hinné a szenvedésről, hogy az az életnek hol nagyobb, hol kisebb mértékben jelentkező tehertétele, melyet a legnagyobb véletlen irányít. Pál apostol azt mondja a szenvedésről, hogy az Isten által embernek és egész világnak adott törvény az! Isten vetette az egész teremtett világot szenvedés és a szenvedés által kiélezett hiábavalóság alá. Luther azt mondja Pálról, hogy az apostol éles szemével a Krisztus keresztjét látja minden teremtményben. A hívő lélek számára nincs is annál világosabb, minthogy az egész világ a Krisztushoz tartozik. Különösen hozzáköti az Isten akaratául meglátott szenvedés.

A szenvedés problémáját szeretné az ember maga is megoldani. Ki akarja kerülni, harcol ellene. Majd azt gondolja, legjobb könnyen venni, elfeledkezni róla vagy összeszorított ajak-

kal, dacos lélekkel azt mondani, hogy nem is fáj többé. Míg azután reájön, hogy egyik sem megoldás. Kikerülöm az egyiket, jön a másik. Harcolok vele, nem tudom legyőzni. Mint folyton megújuló sas tép és szaggat. A fájdalmat, amit kelt, akarom, vagy nem akarom, éreznem és viselnem kell. Nem lehet mást tenni ellene, mint várni, csodaváró hittel várni, hogy valaki jön és megszabadít engem és mindent, ami ez alá a törvény alá vettetett. Micsoda csodálatos lelki mélység az Pál apostolban, hogy meglátja nemcsak magában és az embertársában, hanem az egész teremtett világban ezt a gyötrő, sóvárgó, nyögő várakozást.

A szenvedés problémáját az oldja meg, aki ezt a földi élet törvényévé tette, maga az Isten. Nem azzal, hogy már ezen a földön eltörli azt, hanem azzal, hogy megérteti azt, hogy Ő tette ránk a szenvedést, aki az ő egyszülött fiára is reátette. Nem gyűlöletből vagy a lelkünk elvesztésének szándékával, hanem életünket formáló erőképen helyezte reánk. Ezzel adja tudtunkra azt, hogy az ő fiaivá és Jézusnak osztályostársaivá tett bennünket. Ezt a szenvedést nem levetni, hanem a legkomolyabban hordozni kell. Azért, aki azt reánk és az egész világra reávetette. De hordozni kell a dicsőségért is, amelynek megjelenéséhez ennek a szenvedésnek a hordozása szervesen hozzátartozik.

Így lesz világossá, hogy a keresztyén szenvedés elválaszthatatlan egy céltudatos várakozástól, egy reménységgel megtöltött várakozástól. Éppen a szenvedés hívja fel a figyelmet arra, hogy Isten az Ő fiainak dicsőséges megjelenését ígéri azért, hogy a rothadandóság rabsága helyett a fiúság lelke vegye uralma alá az Istent kereső emberlelket és magát az egész teremtett világot is.

A keresztyén ember az élet sója, a teremtés kovásza. Neki rendeltetése az, hogy necsak lássa a Krisztus megdicsőülésének útját, hanem ő maga is a megdicsőülésnek útjain járjon. Lelki, isteni dicsőséget hozni ennek a teremtett világnak, ez az, amiben a legszebben hasonlíthat a keresztyén ember a Mesterhez, az Úr Jézushoz. Jézus szabadságot és dicsőséget hozott az övéinek. Ez a szabadság és dicsőség kiáradt olyanokra is, kik azt meg sem értették vagy meg sem érdemelték. Kiáradt a természet világára is. Jézus érttette meg a világgal igazán, hogy Isten nemcsak a hívőknek, hanem a hitetleneknek is Istene, nemcsak az embereké, hanem a teremtés minden tényezőjének Istene.

Azt várod-e, Testvérem, hogy az Isten fiainak dicsőséges megjelenése csak ott a feltámadás nagy napján érkezik el? Azzal nyugtatod-e magadat, hogy itt e földön ilyen nagy jelentőségű átalakulásokat ember nem végezhet? Ne áltassuk magunkat! Jaj minékünk, ha a teremtett világ és benne a nyomorult, a szenvedést meg nem értő és helyesen viselni nem tudó bűnös ember hiába várja az Isten fiainak megjelenését. Az Úr azért küldte el a keresztyén embereket erre a világra, hogy úgy jelenjenek meg abban, mint az Isten fiai. Ahol Isten emberei megjelennek ezen a földön, amit az Ige megígér Isten fiainak

megjelenéséhez, mindaz megvalósul. Nem az ember valósítja meg azt, hanem Az, akinek közelségében olyan meglátások történnek, mint Pál apostol mai soraiban áll előttünk, Az, akinek közelségében akkora eredmények sorakoznak egymás mellé, mint a Pál apostol életének eredményei!

Ez a szenvedésben és nyomoruságban helyét nem találó, rendeltetését meg nem értő világ ma is, öntudatlanul is sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését, kik egy új, egy jobb, egy krisztusibb világ alapköveit rakják le. Tudsz hinni ebben a világban, ennek a világnak a közeledésében, Hívő Embertársam, ha meg nem érzed, hogy Te magad is Istennek egyik küldött embere vagy, aki hirdetni fogja azt, hogy itt vannak az Istennek fiai? Ha hiszed azt, hogy még az öntudatlan világ is sóvárogva várja, hogy a Jézus lelkéből több legyen ebben a világban, miért, hogy Te is nem hirdeted a Krisztusnak lelkét a te öntudatos embertársadnak? Ha hiszed, hogy a reménytelen embernek a szenvedés krisztusi megértésében lehet megújult reménye, miért nem viszed el ezt a reményt és ezt a hitet egészen a szívéig?

Uram, tégy bennünket igazán a Te gyermekeiddé, hogy áradhasson e földre rajtunk keresztül is a Te dicsőséged!

Kovács István
csöngei lelkész.

Kihez mérjük az életünket?

Szentháromság utáni 4. vasárnapra. Délután.

Lukács 6, 36—42.

Egymás mellett élő emberek, gyermekek magukat egymással gyakran összehasonlítják. Sokszor mások is összemérik őket. A mai Ige arra figyelmeztet, hogy ne az legyen az első, hogy emberekkel mérjük össze magunkat és az sem, hogy mindjárt embereket mérjünk egymáshoz.

A világnak jó vezetőkre van szüksége. Mi is arra rendeltettünk, hogy jó vezetők legyünk. Jó vezetővé nem lehet senki, ha nem az Istenhez méri először a maga életét. Isten irgalmas, megbocsátó, mindenből bőségesen jó mértéket ád. Nekünk is ezekkel kell vezetnünk embertársainkat. Lehet irgalmatlansággal, konoksággal és bosszúállással, álnoksággal is vezetni embereket, de itt következik be a vak vezér és világtalan vezetett példája. Mind a kettő előbb vagy utóbb jóvátehetetlen kárt vall, a vezető is, meg a vezetett is. Hányszor látjuk ezt egyes embernek, községnek, egyháznak, nemzetnek az életében is.

Azt mondaná valaki, Isten oly messze van a világtól, annyira nehéz minden egyes gyakorlati kis életviszonylatban megtalálni, melyik is lenne az Őneki tetsző út. Ne hagyjuk magunkat ily gondolatokkal félrevezettetni. Van nekünk valakink, akiben az Istennek lelke teljesen benne volt, és mégis emberi példát adott

a jó vezető minden munkálkodásából. Ha azt a tanácsot adjuk minden vezetőnek, hogy Istenhez mérje az életét, ezt a felhívást azzal kell kiegészítenünk: Isten mértékét Jézusban találod meg! Jézus maga is erre utal, amikor a mester és a tanítvány példájával világít rá arra, hogyan keletkezik az igazi jó vezető. Legyen azért nekünk mindig, mielőtt valakit embertársaink közül irányítani akarunk, az az első kérdésünk: mit tenne Jézus most az én helyemben?

E világnak nagyon sok baja származik abból, hogy az emberek a maguk egymással és egymás között végzendő munkájuk megkezdése előtt nem követik Jézus útmutatását, hanem azzal kezdik, hogy magukat az embertárshoz mérik. Igy következnek be azután feltartóztathatatlanul a szálkát is gerendának látások. Megnagyítjuk az egymás hibáit, elsikkasztjuk a magunk fogyatkozásait a magunk szeme elől. Vagy jönnek az olyan fogyatkozásaink, hogy akinek kedvét keressük, annak a hibáját is erénnyé magasztosítjuk föl. Azaz: így vagy máskép, de képmutatókká leszünk.

Nem arra tanít az Ige, hogy egymás hibáival semmit sem törődjünk, hanem azt kívánja, hogy először mi magunk mérjük meg magunkat az Isten mértékével és akkor az Ő embertmérése szerint a jóakarat, irgalom, megbocsátás és szeretet bőséges jó mértékével nem azt akarjuk felebarátunknál elérni, hogy hibájának megmutatásával őt magunkhoz akarjuk hasonlóvá tenni, hanem, hogy őt elvezessük oda, hogy ő is maga állítsa oda az életét az Isten mértéke alá. S ketten együtt valljuk azt, hogy boldog a tanítvány, ha hasonlóvá lehet amaz egyetlen Mesterhez!

Kovács István
csöngei lelkész.

Felelnünk kell...

Szentháromság utáni 5. vasárnapra. Délelőtt.

I. Péter 3, 8—15.

Sokszor téves utakra vezet bennünket s egyoldalúvá, gyümölcstelenné teszi keresztyénségünket az, hogy mi csupán az utolsó számadásra gondolunk, amikor majd Isten nem a mi cselekedeteink, hanem a Krisztus érdeme szerint ítél felettünk. A keresztyén ember élete naponkénti számonkérés. Ez a világ kétségek, tagadások sokféle hangján számoltatja meg arról a reménységről, amelynek békességet, örömöt, üdvötadó erejéről oly sokat beszél.

A feleletadás nem könnyű, mert a világ nemcsak hallani, de látni akarja hitvallásunkat, Krisztus mellett való bizonyságtevésünket. Éles, bíráló szeme le akarja mérni, mi a különbség Krisztus hívei és a világ fiai között. Mert nem mellékes számára tudni azt, hogy az, aki néki megtérésről, örökéletről beszél,

mennyire áll felette szeretet, jóság, türelem és tökéletesség tekintetében. Megcsömörlött már a szavaktól, látni akar. Hol megvetéssel, hol fenyegetően veti fel nekünk a kérdést: kik vagytok? És nekünk felelni kell!

Közösségi életünkkel. Az apostol figyelmeztetésében ez a szó „mindnyájan" nem idegenekre, nem görögökre, sem zsidókra vonatkozik, hanem Pontusban, Galátziában stb. szétszéledt s a Krisztusban kiválasztott hívőkre. Igénk első intése tehát ezeknek szól. Megmondja, milyen legyen az ő benső életük, hogyan viselkedjenek egymással szemben. A Krisztusban hívők közösséget alkotnak. A közösség több, mint külső erőkkel, szervezeti szabályokkal biztosított egység. Több, mint érdekek, osztálytörekvések összeegyeztetése, ellentétek, különbségek mesterkélt áthidalása. Egy belső láthatatlan erő, a közösség lelke köti össze a gyülekezet tagjait. Ennek éltető forrása a Krisztus. Akik Őt elfogadták, azok „egyértelműek". Nem választják el őket jelszavak, felfogásbeli különbségek, e földi élet támasztotta különbségek. Egyetlen tannak, világnézetnek a képviselői ők.

A Krisztusban való kiválasztottság tudata áthatja egész lényüket. Egy akaratnak engedelmeskednek. Egy azon örömtől dobban meg a szívök. A baj, fájdalom egyformán mindenkié. Egyedül se nem örülhet, sem keresztet nem hordozhat senki sem. Nem a vérségi kapcsolat, de az érettük megáldoztatott Krisztus teszi őket egy családdá, megbonthatatlan egységgé.

A mohamedán misszió egyik legnehezebb munkaterület, mert a mohamedánság félelmes ellenálló ereje a közösségi érzés, mely a világ minden mohamedánját egy megbonthatatlan egységbe kapcsolja. Ha valamelyikét sérelem, megbántás éri, vele együtt jajdul fel sok százmillió hívő testvére. Ezzel szemben milyen széttagolt a mi életünk már egyetlen kisebb gyülekezetben is. Hogy ügyünk győzhetetlen, Krisztusban való reménységünk csalhatatlan valóság, arról azzal tehetünk bizonyságot, ha az apostol intelme szerint gondolatban, érzésben, türelemben, keresthordozásban, szolgálatban Krisztus közössége vagyunk.

A világ kérdez bennünket. Nekünk felelnünk kell.

Ellenségeink előtt való magatartásunkkal. A keresztyén ember élete nemcsak a hívők közösségében, de ennek a világnak küzdelmében is folyik. Lelki életünknek csak az egyik oldala, hogy milyen vagyok a gyülekezetben, a közösségben. A másik, milyen vagyok ebben a világban, az én ellenségeimmel szemben. A keresztyénnek a maga újszerűségét meg kell mutatnia abban is, milyen álláspontot foglal el a gonosszal, a támadásokkal szemben?

A világot a megtorlásban, az igazságszolgáltatásban még mindég a régi elv vezeti: szemet szemért; „ahogyan te, én is úgy". A keresztyén ennek az ellenkezőjét követi. Minden cselekedetének a Krisztus által megújított érzületéből kell fakadnia. Áldást mondani a gonoszért, a szidalomért. Ez a keresztyén harcmodora, megtorlási módja! Lelki életünk kemény próbaköve

ez. Mert mi szeretjük azokat, akik minket szeretnek. Figyelmesek, szolgálatkészek vagyunk a figyelemmel, szolgálatkészséggel szemben. Életünk, tetteink visszhangja annak, amit mások cselekednek velünk. Egész más az, amit fenti igénk kíván és Jézus kérdez az ő követőitől: „Avagy a vámszedők is nem ugyanezt cselekszik-e?“ (Máté 5, 46.)

Ezeknél többet tenni! Ez látható tanujele Krisztushoz való tartozandóságunknak. És ezen a ponton vérzik a mi keresztyénségünk a legjobban. Sok keserűséget, méltatlankodást okoz nekünk is ez a kérdés: mennyit kell türnöm az én felebarátomtól? Mennyire kell megalázkodnom előtte? A gonosszal szemben mindég a jót képviselni, a szidalmakkal, bántalmazásokkal szemben a türelmet, megbocsátást. Erőnket meghaladó követelmény! Egyetlen egyszer is megbocsátani milyen nagyon nehéz.

E követelmény betöltésénél nem a magunk erejére vagyunk utalva! Egyet kell megtennünk, Krisztusnak engedni, amikor ezt mondja: „Maradjatok én bennem.“ Akkor a szeretet, a szidalmakra is áldástmondó türelem, nemcsak kivülről ránkerőszakolt modor, magatartás, gyakorlat, de lelki életünk természetes következménye. Hiába feszül tél után a fa rügye, mint „szorító ököl“ nem fojthatja el a kikívánkozó színes, illatos tavaszt. A virág kibomlik, majd gyümölcs lesz belőle, mert a gyökérekben, a törzsben megmozdult az élet. És ezt a teremtő, alkotó hatalmat nem gátolhatja meg semmi! Kicsoda vagy a testvérekkel szemben, hogyan viselkedsz ellenségeid előtt, ebből látható, hogy a Krisztusban élsz-e.

Hulvey István
nyíregyházi lelkész.

Simon Péter hajóján.

Szentháromság utáni 5. vasárnapra. Délután.

Ev. Luk 5, 1—11.

Nagy embertömeg előtt játszódott le ez a történet. Sokak számára felejthetetlen élménnyé, el nem muló áldássá lett. Minket közelebbről az érdekel, ami S. Péter hajóján történt, amiőt Krisztus lábaihoz kényszerítette. Az Úr, akire ma is kiváncsiskodók, gyanakodók, vágyakozók szeme szegeződik, ma is úgy végzi lélekmentő, üdvözítő munkáját, hogy választ egyet s belép annak a hajójába. Ő belép a te életednek is kísértésektől, nyomorúságoktól, belső vívódásoktól hányatott hajójába, hogy megtartson, egészen a magáévá tegyen. Ezért tenálad is ugyanazt teszi, mint Simon Péter hajóján.

Tehozzád szól. Nem általánosságban, nagy közös érdekeket átfogó szemszögből hirdetteti Igéjét, hanem személy szerint neked szól. Amikor a Genezáret taván felcsendül Jézus ajkán a tanítás, sok százan feszülten figyelnek fel rá, de Péter nem hallja azok tetszését, vagy nem tetszését, csak saját szíve feltörő só-

hajtásaira figyel. Jézus az elesettekhez, bűnösökhöz beszélt, akik számára kegyelmet hozott. Péter nem látja azt a sokféle, ezer bajjal, bűnnel megvert embert, csak saját magát az ő nyomorúságával. És ez a Krisztushoz jutásnak az útja: magamról hallani az Igében. Ez teszi az igehallgatást Krisztussal való találkozásunk szent alkalmává. — Jézus ugyanazt teszi tenálad is, mint Simon Péter hajóján.

Néked parancsol. Péternek is utasítást ad. És Péter válasza ez volt: „A Te parancsolatodra levetem a hálót.“ Úton-útfélen hangoztatott és agyonhasznált bibliai kifejezés ez: az aratnivaló sok. Sokak ajkáról hangzik, mint ébresztgetés, mint vészkiáltás, csak Péter válaszát halljuk nagyon ritkán. Pedig az Úr, amikor Igéjével a közeledbe jön, akkor mindég azt a feladatot, bajt láttatja meg veled, amelyet neked kell elvégezni, amelyiken neked kell segíteni.

Rajtad mutatja meg hatalmát. Egy egész éjszakán át küzködött, kimerült Péter az Úr parancsára megmozdítja a kezét és halaknak sokaságát keríté be hálójába. Félelem szállja meg a sokaságot, mert egy ember keze munkáján látja felragyogni az Úr hatalmát. Ezt a hatalmat mutatja meg ma is a neki engedelmeskedők életében. Ez a hatalom megragad, kényszerít, hogy az üdvösség útját keressük szüntelenül, ne akarjunk tudni egyébről, mint az Úr Jézusról. Ő tenálad is azt teszi, amit Simon Péter hajóján.

Téged szeret. A Krisztus isteni hatalma előtt megsemmisülten, szégyenkezve térdelő Pétert az Úr nagy szeretete simogatja meg: „Ne félj! Mostantól embereket fogsz.“ Magamnál tartalak. Most már enyém maradsz. Ez volt az a kötelék, amelyet nem tudott megoldani Péter indulatos természete. A világ kísértése, a mártírság gyötrelme. Ez a kötelék a Krisztus szívéből kiáradó szeretet volt. Akik ennek foglyul esnek, azok áldani tudják Isten ostorozó kezét. Nem ejti kétségbe, nem teszi hitetlenné őket a gond, baj, a koldus ruha. Szemük kifényesedik, amikor Krisztus Igéje hangzik feléjük — Jézus ezt akarja tenálad is elérni. Vajjon győz-e, mint Simon Péter hajóján?

Hulvey István
nyíregyházi lelkész.

Ki méltó a kegyelemre?

Szentháromság utáni 6. vasárnapra. Délelőtt.

Római levél 6, 3—12.

Mi emberek legnagyobb ellenségünknek a halált tartjuk. Félünk, rettegünk tőle. Neve hallatára, hatalma láttára összeszorul a szív, megremeg a lélek. Ez természetes is. Hiszen a halál kiveszi kezünkből a munka eszközét, elszakít szeretteinktől, elpusztítja életünket, koporsóba fektet, megsemmisít.

És mégsem a halál a mi legfőbb ellenségünk. Sokkalta félelmesebb ellenségünk a Sátán, a bűn.

I. A bűn a legfőbb ellenségünk, mert a halál azt semmisíti meg bennünk, ami földi; lelkünk felett nincsen hatalma. A bűn azonban lelkünk halálát jelenti, elszakít Istentől és mindenestől megsemmisít.

És mégis, amíg a testi elmúlás ellen minden eszközt megragadva állandó küzdelmet folytatunk, addig a bűnnek romboló hatalmát rendesen lekicsinyli az ember.

A bűnnel szemben való viszonyban különféle embertípusok állanak elénk.

Vannak megrögzött bűnösök, akik teljes közösségben élnek vele. Belőlük a Sátán teljesen kiölte az Istenhez tartozás tudatát és végleg rabigájába kényszerítette őket. (Vallástalanok, templomkerülők, hitetlenek, teljes közömbösséget mutatók, iszákosak, durvák, erkölcsi érzésüket elveszítettek.)

Mások egyezkedni akarnak a bűnnel, feledve, hogy a bűnnel nem lehet egyezséget kötni, mert az teljes leigázásukra tör. Neki nem barátok, hanem rabszolgák kellenek. (Látszat-erkölcs, álvallásosság, külszín-keresztyénség.)

Amely lélekben azonban nem homályosult el az Istenhez tartozás tudata, az harcba száll a bűn rabszolgasága ellen. Kitérni a harc elől nem lehet. Döntened kell: Istené, vagy a Sátáné lesz a lelked? ...

II. A bűnnel folytatott harcban egyenlőtlen erők kerülnek szembe egymással. A Sátán világhatalma az ember gyengeségével, az utóbbinak a győzelemre való legcsekélyebb kilátása nélkül. Az ember maga is belátja, hogy a saját erejével képtelen megállni a bűn hatalmával szemben. Ebben a reménytelennek látszó küzdelemben lép elibénk Krisztus véres keresztfája. Egy szó hangzik felénk róla: kegyelem. Amire az embernek minden igyekezete képtelen, elvégzi azt helyettünk a kegyelem.

Krisztus keresztje Isten kegyelmének örök biztosítéka. A mi mennyei Atyánk még a legnagyobb áldozat árán is ki akar bennünket ragadni a bűnnek fojtogató polypkarjai közül. Azért áldozta fel szent Fiát, hogy valaki benne hiszen, el ne vesszen. Krisztus, aki legyőzte a bűnt, minket is felszabadított annak igája alól, és halála árán biztosította számunkra a kegyelmet.

A keresztség által Isten beoltja szent Fia életébe az ember életét. A keresztség Isten kegyelmének pecsétje homlokunkon: enyém vagy, kegyelmembe fogadtalak, életedet az én Fiam életébe oltottam bele.

III. A keresztség azonban nemcsak a kegyelem elfogadását jelenti, hanem Krisztusban való megmaradásra, megtérésre is kötelez. Igénk mondja: „a mi régi emberünk azért feszíttetett meg vele együtt, hogy a bűn teste eltöröltessék és mi többé ne szolgáljunk a bűnnek."

A Krisztus nevére megkeresztelt ember a keresztségben Istennek kötelezte el magát: az övé akarok lenni, benne akarok

élni, neki akarok szolgálni. Mennyi hiányosság van e tekintetben is bennünk! Az Isten által nyujtott kegyelmet elfogadjuk, de az abból folyó kötelességeket alig-alig teljesítjük. Milyen messze vagyunk még attól, hogy elmondhassuk: Őbenne élek.

A mi keresztyénségünk inkább látszatkeresztyénség, mint valóságos életvezérlő hatalom. Mi Krisztust inkább jelképnek, keresztjét inkább jelvénynek használjuk, mintsem beleoltanánk életünket az ő életébe.

Pedig addig nem lesz élet az élet számunkra, amíg valósággá nem lesz életünkben a Krisztus.

A kegyelem birtokában életünknek nem lehet magasztosabb rendeltetése, mint amit a Szentige mond: „úgy tekintsétek magatokat, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek, Krisztus Jézusban, a mi Urunkban."

Csak a Krisztusba beleoltott és benne megmaradó, megtért lélek méltó a kegyelemre.

Nagy István
zalaistvándi lelkész.

Megbocsátó szeretet.

Szentháromság utáni 6. vasárnapra. Délután.

Máté 5, 21—26.

Epistolai szentleckénk Istennek szent Fia feláldozásában megmutatott kegyelmét tárta fel előttünk. A kegyelemre mindnyájan reá vagyunk szorulva; nélküle mindnyájan elvesznénk.

Az evangéliomi szentigében Jézus azt követeli tőlünk, hogy Isten kegyelmére azáltal tegyük méltóvá magunkat, hogy kérjünk bocsánatot, akik ellen vétettünk és mi is megbocsássunk az ellenünk vétőknek.

De vajjon képes-e erre az ember, akinek jellemében olyan erős vonással van beírva a gőg, a büszkeség és akinek természete elégtételszerzésre, boszúra hajlik? Egészen bizonyos: Krisztus nélkül nem!

Az Úr Jézusnak azokból a szavaiból: „Én pedig azt mondom tinéktek", világosan kitűnik, hogy Jézus azokhoz szól mindenek előtt, akiket „övéinek", szelleme részeseinek tart. A parancs teljesítésének legelső feltétele tehát, hogy mi is az ő szellemének részesei, „övéi" legyünk, mert csak a Krisztus lelkébe gyökerező lélek lesz képes teljesíteni a krisztusi parancsot: 1. kérj bocsánatot, akit megbántottál, 2. bocsáss meg az ellened vétőknek.

I. A bocsánatkérésnek több akadálya van az ember természetében.

a) Gátolja azt saját hibáink fel nem ismerése. Önmagunkban még olyan hibákat sem veszünk észre, melyeket másokban súlyosan elítélünk.

b) Gátolja elfogultságunk. Magunkat enyhe, másokat szigorú mértékkel mérjük.

c) Gátolja a körülmények helytelen megítélése. Miért kérjek bocsánatot én, mikor nem én bántottam, hanem engemet bántottak mások.

d) Legfőbb akadálya pedig a természetünkben uralkodó gőg. Lealázónak tartjuk a bocsánatkérést. Pedig Jézus sokszor rámutatott arra, hogy a bocsánatkérő lélek kedves Isten előtt. (Tékozló fiú; keresztrefeszített megtért gonosztevő . . .)

A bocsánatkérés nem lealáz, hanem felemel. Igaz és bölcs mondás: hibázni emberi dolog, a hibát beismerni és kiengesztelni, több mint emberi. Jézus parancsa határozott: menj el, békülj ki atyádfiával. Ne várd azt, jőjjön ő, hanem menj te. Győzd le büszkeségedet, nyújts békejobbot; fejezd ki sajnálkozásodat, amiért természetedtől elragadtatva embertársaidat megbántottad.

Legelsők legyenek a hozzád közel állók: szülők, élettárs, testvér, rokon. Ki tudja, meddig lesz alkalmad hibáid jóvátételére, a békesség helyreállítására? . . . Micsoda rettenetes szó a hibáját megbánó lélekre: már késő, nincs bocsánat! . . .

Ki ne érezte volna már a kibékülés boldogságát? . . . Hogyan felüdül, ujjászületik a lélek! A bosszú, a haragtartás nyomasztó, súlyos teher a lélek számára, a kibékülés megkönnyebbülést, felszabadulást jelent.

II. De ha áldásnak érezzük lelkünkben a bocsánat elnyerését, nekünk sem szabad másokkal szemben haragtartóknak, engesztelhetetleneknek lennünk. A bosszúállás, a gyülölet nem a keresztyén lelkület vonása. A keresztyén lélek mindenkor kész a megbocsátásra éspedig azért, mert alapvonása a szeretet.

Mily sok kiszámíthatatlan kár zúdult már családokra, nemzetekre, a gyűlöletből fakadt háborúságok miatt!

Ma is azért nyög, jajong az egész világ, mert nem tudnak az emberek egymással megbékülni.

A gyülölet fúriái, mintha elszabadultak volna és végpusztulásba akarnák taszítani a világot. Testvérharc, faji, felekezeti gyűlölködés rontja életünket; kenyérharc, irigység, szenvedés és nyomorúság színhelyévé változtatta életünket.

A világtragédiának magunk vagyunk az okai, mert nem tudunk szeretetben összeforrni, megbocsátani és felejteni.

Jobb, békeségesebb, nyugodtabb jövendőért imádkozunk, de Isten csak úgy adja meg azt nekünk, ha lelkünk békességakarásával, megbocsátó szeretetével mi magunk tesszük le annak alapját.

Nagy István
zalaistvándi lelkész.

Csendes óra.

Istenem! Bocsásd meg nékem, hogy nem teljesítem mindenkor azt a kötelességemet, amelyet számomra kijelöltél, hanem engedem, hogy azok az órák és napok, melyekről számot kell adnom, tovaszálljanak anélkül, hogy igyekeznék akaratodat végrehajtani. Tarsd emlékezetemben Atyám, hogy minden napom a Te ajándékod s azt a Te parancsod szerint kell felhasználnom. Segélj, hogy megbánhassam mulasztásaimat. Engedj irgalmat találnom Nálad, de mindenekfelett erőt és Szentlelket adj nékem, hogy megtanulhassam, mimódon lehetek hű igaz szolgád. Ámen.

Mi kell ahhoz, hogy Isten szolgája legyek?

Augusztus 1. Isten Szentlelke. János 20, 21—22. Először meg keli bizonyosodnom arról, hogy Jézus küldött engem az Ő szőlőjébe. Ha ebben semmi meg nem tántoríthat engem, csak akkor válik áthatóvá, élővé bennem, rajtam és felettem a krisztusi lehelletnek: a Szentléleknek ereje. Az Ur maga mondja: „Vegyetek szentlelket...“ — Hova jutnék, ha én, az Ő küldöttje, nem hallgatnék szavára és nem tárnám fel magamat a Lélek számára. — Uram, add nekem mindenkor a Te Szentlelkedet.

Augusztus 2. Ige. I. Kor. 9, 13—14. Az Ige az örök élettartalom. S amikor megtelik vele az élet, nem lesz többé kényelmes élet, amelyet karba tett kézzel lehet leélni. Az Ige szakadatlanul cselekvő, állandóan munkálkodó életté teszi. Ezért lehetetlen, hogy azt adjam, ami nincs meg bennem. Ha evangéliumot akarok hirdetni, evangéliumból kell élnem. Önmagamtól és önmagamban üres vagyok, amiért is elengedhetetlen életfeltétel számomra az, hogy a szent helyből éljek s az oltárral vegyem el részemet. Ige nélküli szolgálat robot, Igével és Igéből szolgálni azonban gyönyörűséges iga. — Istenem, erősíts meg e szolgálatomban.

Augusztus 3. Hit. II. Kor. 4, 13. Kiben van az én hitem? Istenben. Mi az én hitem? Istenben való élés, lüktető életerő, „igen“ a kegyelemre. Hogy szólhassak a gyülekezetben, először hinnem kell, nehogy saját magam életében lássék meg a hitetlen ember képe, aki csak beszélni tud, de a hitnek erejét nem szórja, nem önti szét a gondjaira bízottak között. Tehát ha hittem — szólhatok igazán! Légy azért segítségül az én hitetlenségemnek, Uram Jézus!

Augusztus 4. Bizodalom. Zsoltár 84, 13. A zsoltáríró rövid fohászkodásban tesz bizonyságot arról, amit ő átélt. Minden egyéb boldogság, akármilyen értékes is legyen előttünk, elmarad attól, a szeplő nélkül való, igaz boldogságtól, amely az Istenhez kapcsoló bizodalomnak jutalma. Szolgálataim közepette is boldog akarok lenni? Te Benned kell bíznom, én Istenem!

Augusztus 5. Imádság. I. Mózes 18, 3. Az imádság alapja a hit, de koronája a szeretet. Hit nélkül nem imádkozhatom, szeretet nélkül nincs, kiért és miért imádkoznom. Imádságos szolgálat és a szolgának imádságos élete Isten Lelke szerint való. Életemet és szolgálataimat vizsgálva, minden este elmondhatom ezt magamról? Igyekszem, hogy úgy legyen! Azért „jó Uram, ha kedves vagyok Te Előtted, kérlek, ne kerüld el a Te szolgádat.“

Augusztus 6. Bűnbánat. Jób 42, 6. Nehéz volna megállapítani azt, hogy a bűnök megbánására egy napból hány óra lenne szükséges. Amilyen gyorsan megy Isten megbántása, éppen olyan hosszantartó és siralmas gyötrő önmagunk hibáztatása. Az Urat akarom szolgálni? A bűnbánat keserűsége és fájdalma égessen mindaddig, amig el nem válik a salak, amíg meg nem tisztul bennem a szolgálatnak lelke. — Hibáztatom magam és bánkódom, én Uram Istenem, könyörülj rajtam.

Augusztus 7. Bűnbocsánat. Ezsaiás 55, 7. Az én Atyám mindenben bővelkedik. Ha elepedek bűneim miatt és már-már úgy látom, nincsen senki, aki felemeljen a mélységből, melybe gyarlóságom sodort bele, Ő Nála még akkor is megtalálom azt, ami bűnbánatomat lecsendesíti: a bocsánatot. Ennek egyetlen feltétele azonban az, hogy a gonosz hagyja el az ő útát és a bűnös férfiú gondolatait és térjen az Urhoz, aki könyörül rajta, mert Ő bővelkedik a megbocsátásban. — Hozzád térek Uram, bocsáss meg nekem.

Augusztus 8. Kegyelem. Efezus 4, 7. Amikor nem tudok magamon segíteni, amikor nem tud rajtam sem senki segíteni, amikor az égi igazság vesszeje engem, hamis szolgát porba sújt és megsemmisít, valaki közbelép, megragad, átölel és megment. Valaki, aki hatalmasabb minden engem elítélő igazságnál, mert Ő az igazság és az élet. Valaki, aki értem szenvedett, aki engem szeret, irgalmával eltakar, bűneimre a szeretet bocsánatának fehér palástját teríti, míg végül én, a tékozló gyermek, ott érzem magamat az Atya karjai között: ez a kegyelem! — Örök Isten, tarts meg engem kegyelmedben.

Augusztus 9. Kegyelem átélése. I. Kor. 15, 10. Egyetlen kőszikla van, ahol biztonságot és nyugalmat találok: a kegyelem. A meg nem érdemelt, a soha meg nem hálálható atyai szeretet, amellyel Isten Jézusban lehajolt hozzám: ez az egyetlen menedék égen és földön. De semmit sem jelent a számomra abban az esetben, ha csak beszélek róla s nem élem át naponként. — Istennek Szentlelke, segíts a kegyelmet átélnem.

Augusztus 10. A kegyelemben való megmaradás. Zsidó 12, 15. Ha a kegyelemnek éltemben és szolgálatomban való megnyilatkozásaiban Isten atyai szívének felémdobbanását érzem, akkor minden bizonnyal arra törekszem, hogy el ne szakadjak ettől a kegyelemtől. Meg kell tanulnom, hogy ez a kegyelem nekem szól. Nem teszek hozzá, mintha kevés volna, nem veszek el belőle, mintha feleslegesen sok volna, — az Isten kegyelme éppen annyi, amennyi nekem elég, csak megmaradjak benne. — Jó Atyám, add azért, hogy megmaradjak kegyelmedben!

Augusztus 11. A szentség útjának követése. Zsidó 12, 14. Mint sáfárnak, nekem is elsőrendű célom az, hogy az Urat megláthassam. Már pedig ha Őt szemtől-szembe látni kívánom, minden embertársam, minden hívem irányában a szentséget, a szentségektől megszentelt életet kell követnem. Szüntelenül előttem van e magasztos cél és mégis milyen sokszor lépek a szentségtelen élet útjára. Világ Világossága, én Uram Jézusom, világosítsd meg előttem a Te utadat.

Augusztus 12. Tisztaság. Ezsaiás 52, 11—12. Megszívlelendők a próféta szavai. Nem siettet, nehogy felületessé váljék a tisztátalan elvetése és a tisztaság ennek következtében hiányos maradjon. Érthető felszólítás

mindazok számára, akik az Úr edényeit hordozzák. Az Úr megy előlt és Ő fog követni engem. — Tiszta szívet teremts bennem, óh Isten!

Augusztus 13. Szeretet. Gal. 5, 13—14. Mi tulajdonképpen a lelkipásztori munka? A szeretet törvényének megtartása. Az apostol félreérthetetlenül megmondja, hogy mire hivattattunk el: „...szeretettel szolgáljatok egymásnak." Áldott szolgálat, mert szeretet hozza létre és hit táplálja. Vajjon az én szolgálatom valóban ilyen szolgálat? Minden elém kerülő ügy elintézésében a szolgáló szeretet irányít? — Tiszta szeretetért könyörgök Hozzád, jó Istenem, hogy én is adhassak azoknak, akik azt várnak tőlem.

Augusztus 14. Öröm. Filippi 1, 18. Pál apostollal együtt én is azt kérdezem: „mit mondjak?", amikor azt kérdeznék tőlem, hogy mi számomra a legnagyobb öröm. Haszontalan szolga lennék, ha valami földi, életem külső keretét illető örömről szólnék mint olyanról, amely felülmúlhatatlan nagy előttem. A Krisztust prédikálom, mivelhogy prédikálhatom. Ez legyen egyetlen örömöm. — Krisztusom, foglald el szívemet egészen, hogy csak Te légy az én örömöm.

Augusztus 15. Békesség. Jakab 3, 18. Önmagamban nem kereshetem a békesség forrását. Saját magában még Pál apostol is csak tövist talált. Jócselekedeteim, buzgóságom, odaadásom és minden, amit csak összehozhatok, kevés lenne ahhoz, hogy a békességet önmagamban találjam meg. A békesség Isten ajándéka, az igazság gyümölcse, amelyet békességes munkálkodásom után nyerhetek el. — Uram Jézus, a Te békességed őrizze meg lelkemet és gondolataimat.

Augusztus 16. Béketűrés. I. Kor. 4, 12. Gyakran megtörténik, hogy a legnagyobb béketűrést kell mutatnom. De mit érne az, ha csak ugy mutatnám és hivatalombeli ügyekből folyó felindultságomra mintegy külső lepelt borítanám. Nem elég, hogy mások előtt láttassam béketűrőnek. Ennek a csendes érzelemnek, ami ugyan több futó érzésnél, bennem kell élnie. Jaj volna ugyanis, ha magamat és másokat is áltatnék béketűrőnek látszó magatartásommal, holott az nincsen meg a szívemben. — Békességnek Lelke, taníts mindeneket békességgel eltűrni.

Augusztus 17. Türelem. I. Kor. 9, 12. Ne arra a türelemre gondoljak csupán, amelyet a jó viszony fenntartása érdekében tanusítanom kell. Ez mitsem használ nékem! Oh bárcsak én is, mint az apostol, el tudnék tűrni mindent, ami bánt és keserűséget okoz, ama egyetlen egy ügy érdekében: hogy valami akadályt ne gördítsek a Krisztus evangéliuma elé. — Türelmes lélekkel áldj meg, Istenem!

Augusztus 18. Jóság. Efezus 5, 8—9. Jóindulatomat sikerül néha megmutatni. Állandó jóságomat mindenki irányában azonban gyakorolhatom-e, ha nem a világosság fiaként járok? Mert a szívjóság a világosságnak gyümölcse. A világosság pedig az Ige fáklyája által gyújtott égi láng, mely perzsel és éget. Engedtem-e és engedem-e naponként a világosság tűzét lobogni a szívemben, hogy eleméssze a rosszat és gonoszat, amely az én testemben uralomra vágyik?! Ha hagyom, boldogan nyulhatok az áldott — világosság-gyümölcsért: a jóságért. — Jóságos Istenem, szenteld meg szívemet, hogy jó legyek.

Augusztus 19. Szelídség. Jakab 3, 13. Az apostol „bölcseségnek szelídségről" szól. Tehát a szelídség bölcseség és okosság velejárója. Cseleke-

detekben nyilatkozik meg. Kirajzolódik az arca, a szemekből tükröződik vissza. „Jó élet“ a termő talaja. Örök példaképe Krisztus. Áldása a mindenekfelett való békesség. Lehetek-e birtokosa? Igen, ha sohasem feledem, amit az Úr mondott: „Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet.“ (Máté 5, 5.)

Augusztus 20. Szerénység. I. Kor. 4, 7. Semmivel sem kérkedhetem. Mim van ugyanis. amit nem úgy kaptam volna? Semmim. Hiszem, hogy saját erőm vagy okosságom által nem volnék képes semmire sem, legkevésbbé arra, hogy Isten nagyságos dolgainak hirdetésében, szolgálatomban magamnak tulajdonítsam a legnagyobb részt. A Szentlélek hivott, világosított meg és tart meg engem. Ő munkálkodik bennem és általam. Én csak egyszerű munkás vagyok. — Uram Jézus, mindenem a Tied, de Te légy az enyém!

Augusztus 21. Egyetlen dicsekedés. Gal. 6, 14. Csak egyetlen egy dicsekedés lehetséges számomra: „a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében.“ Pál apostol minden egyéb dicsekvést rút dolognak tartott, de ez a dicsekedés reánézve kötelességet jelentett. Keresztyén ember, evangélikus lelkész, miben találhatná meg dicsekedésének tárgyát, ha nem a Krisztus keresztjében? Szeretlek Uram, Téged, hadd legyen Benned és Veled az én dicsekedésem.

Augusztus 22. Hűség. Máté 25, 21. Ez az Ige szinte kopott a sok használattól, de tartalma annál ragyogóbb. Ahogy elmerülök mélységébe. megvilágosodik előttem a kevésnek dicsősége és a hűségnek egyedülvaló értéke. A kevésnek dicsőségét hirdeti az, hogy Isten nagy dolgai bizonyos fokig a mi kicsiny szolgálatunktól függenek. Nem veszett még kárba az a szolgálat, amit valaki Isten országáért végzett. Isten úgy rendelte, hogy minden „kevés“ az Ő ügyéért, megdicsőíttessék, minden hűséges szolga sokra bizassék. A hűséget legnagyobb értékké a hit teszi. Minél erősebb a hitem, annál kitartóbb a hűségem. Uram Jézus add, hogy hű legyek mindvégig!

Augusztus 23. Reménység. Jakab 5, 7. A reménység szó nem fordul ugyan elő ebben a versben, de amikor béketűrő várásra figyelmeztet Jakab apostol, akkor meg kell nyitanom magamat előtte, hogy befogadván megszívlelhessem azt. Amiképpen „a szántóvető béketűréssel várja a földnek drága gyümölcsét“, akképpen várom én is elvégzett és elvégzendő munkámra a „reggeli és estvéli esőt“: a kegyelem harmatát. Reménység alatt teszem azt. amit tehetek. Megtehetném-e reménység nélkül? Örök Isten, vigyed teljesülésbe reménységemet.

Augusztus 24. Mértékletesség. I. Tim. 3, 2—5. Az itt elmondottakat egytől-egyig magamra vonatkoztatom. S csak egy kérdést vetek magam elé: hogyan viselhetnék gondot az Isten egyházára, ha mértéktelenség által valami módon méltatlanná válnék? Erőt kérek, Atyám, hogy szolgálatomhoz méltó életet folytathassak.

Augusztus 25. A jónak megtartása. I. Thess. 5, 21. Mindent meg szabad próbálnom, de a jót meg kell tartanom. Nem egyszer kell azonban arról meggyőződnöm. hogy a jónak megválasztása és gyakorlása nagy nehézségekbe és akadályokba ütközik. Itélőképességem sokszor cserben hagy, mert ember vagyok. S mivel ezt keserűen tapasztaltam már, Istent kérem, hogy juttasson jobb belátásra és itélésre.

Augusztus 26. A gonosznak megvetése. Jakab 4, 7. Az ördög ellen rendíthetetlen bástya az Istennek való engedelmesség. Engedelmeskédem az Ő parancsolatainak, meghajlok az Ő szava előtt, — olyan paizzsal vértezem fel életemet. hogy azon az ördögnek hatalma erejét veszíti. De vajjon... amikor ezt tudom és állítom, megcselekszem-e lelkiismeretesen? Segíts Istenem, hogy úgy legyen!

Augusztus 27. Felelősségtudat. Ezékiel 33, 7—9. Abban, hogy Isten őrállóul állított engem a gyülekezetbe, megjelölte hivatásom legmagasabb fokát. Felelősséggel tartozom a reámbizottakért. Akár hivő, akár hitetlen egyháztaggal állok szemben. egyformán felelnem kell értök. Sőt, ha a hitetlen meg nem tér az ő útjáról, hanem vétke miatt meghal, annak vérét az én kezemből kívánja meg az igazságos Isten. Ha az Ige értelmében felelősségem teljes tudatában figyelmeztetem és megtettem, amit megtehettem, akkor hallhatom majd egykor az igéret beteljesülését: „megmentetted a te lelkedet." Atyám, hallasd majdan ez Igédet!

Augusztus 28. Egyházszeretet. Efezus 5, 25. Krisztus szerette az egyházat. Szeretem én is úgy, amint Ő szerette? Egyházszeretetem a Krisztus iránti szeretetem mértéke szerint gyarapszik vagy csökken. Krisztushoz fűződő szeretetem mértéke hitem. Hiszek a Krisztusban? Szeretem a Krisztust? Ha igen, akkor szeretnem kell az Ő testét, az egyházat is! Egyházunk örök Ura, olts belém szeretetet Irántad.

Augusztus 29. Az igaz tan megőrzése. I. Tim. 6, 20. Ha szeretem egyházamat, tanait is értékelem és belőlük élek. Mint Timotheus, hallom és értem az intő szót: ...„őrizd meg". Nem kell részleteznem. hogy mit őrizzek meg, hiszen az igaz tan egy egységes örök tudomány: Jézus evangéliuma. Ezt őrzöm és vele, általa, belőle munkálom Isten országát. Uram, hallasd velem is Igédet: „Kegyelem veled. Ámen."

Augusztus 30. Prédikálásom. I. Kor. 9, 26—27. Prédikálásom vád lehet ellenem. Ha másoknak csupán „prédikálok", magam pedig homlokegyenest cselekszem, ítéletet gyűjtök a fejemre. Azért imádkozom, nehogy ez megtörténjék, nehogy Istent káromoljam meg és önmagamat koldussá tegyem. Legyek egészen szolgává, legyen beszédem csupán az Igének szólása, életem pedig fedje azt, amit hirdetek. Igy prédikálásom Istennek tetsző szolgálat lesz. Atyám, prédikációimra az ámént Te mondjad.

Augusztus 31. Az Úrnak mindenkori követése. János 12, 26. Azt kérdezem: mi kell ahhoz, hogy Isten szolgája legyek? A fentiekben igyekeztem összefoglalni a feleletet. Tudom azonban, hogy mindez csak töredék abból az egészből, amely szükséges az Úrnak teljes szolgálatához. Szóljon inkább Jézus: „Aki nékem szolgál, engem kövessen és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is és aki nékem szolgál, megbecsüli azt a Atya."

Istenem! Fogadd el hálaadásomat végtelen kegyelmedért, amellyel magadhoz fogadtál engem, jóságodért, amellyel mindennapon feltárod előttem szent Igédben a Néked tetsző szolgálatnak feltételeit. Bizom Te Benned és hiszem, hogy azoknak véghezviteléhez segedelmet is adsz. Kívüled nincsen senkim, aki fölemeljen az igaz szolgálatnak magaslatára. Azért szüntelen könyörgök Hozzád, tedd méltóvá és segítsd meg a Te szolgádat. Ámen.

Fuchs Pál
iharosberényi lelkész.

Takarodás és magvetés.

Isten, áldások Atyja! Mindaz, amit szemeim látnak körülöttem, a te jóságodat hirdeti és magasztalásodra hívja bűnös lelkemet. Ha ennyi áldást készítettél a testünk számára, mily mérhetetlen nagy és sok áldást akartál adni a lelkiekben! Keresem a te lelki áldásaidat a magam, a családom és a gyülekezetem életében s íme jól látom, Uram, mily gazdagon vetettél, de aszott és korcs gyümölcsöt is csak keveset látok, nem, hogy jót. Oh Uram, méltatlan földbe hullott minálunk a te áldott magvetésed! Ne gerjedj haragra ellenünk, ne mondd ki felettünk is szent Fiadnak a fügefa felett elmondott átkát, hanem légy kegyelmes hozzánk és új magvetésed előtt küldd el hozzánk ugarolónak a te szent Lelkedet, hogy kiforgasson belőlünk minden gyomot és alkalmassá tegyen minket a te magvetésedhez méltó gyümölcsözésre! Ámen.

A) Takarodás és magvetés Istennél.

Szeptember 1. Máté 13, 3—8. Isten vetett. Én és a gyülekezetem is földje voltam. Most a takarodás idején újra rettent a gondolat: Mi az ő takarodása nálunk? Hiszen én magam is voltam takarodástól takarodásig olyan is, mint a kemény útfél, olyan is, mint a köves talaj, olyan is, mint a tövises föld, — talán naponta, talán óránként váltakozva. Csak abban nem vagyok bizonyos, hogy voltam-e esztendőn át néha olyan is, mint a jó föld. Ez a bizonyosság és ez a bizonytalanság térdre kényszerít: Uram, hálaadásra oly sok okom, de oly kevés eredményem van, könyörgésre oly sok okom, de oly kevés, sőt semmi jogom sincs: mégis légy irgalmas nékem!

Szeptember 2. Ézsaiás 1, 11—14. Mit termett a lelkészi szolgálatom az Isten takarodása számára? Odaadtam neki áldozatul időmet, erőmet? Végeztem pontosan az imádság házában a szolgálatot? Prédikáltam az ünnepeken és hétköznapokon? És ha mindezt betakarhatja Isten az ő csűrébe, nem éktelenkedik-e ott mind ezekben a léleknélküliség, a vonakodás, a kényszeredettség? Ha pusztán rajtam állt volna a választás: elvégeztem volna-e akkor is? Nem mondtam-e sokszor fáradtan: Bárcsak már túlvolnék ezeken az ünnepeken, melyek oly sok dolgot adnak? Most, hogy ránézek becsületes (?!) kötelességtudással elvégzett szolgálatomra, látom ebből az igéből, hogy az Isten ezt írta rá a tőlem betakarítottakra: Bűnt és ünneplést el nem viselhetek, kelletlen szívvel végzett ünnepi szolgálatodat gyűlöli lelkem. — Tiszta szívet teremts bennem, óh Isten és az erős lelket újítsd meg énbennem!

Szeptember 3. Ézsaiás 55, 10—11. Isten ezt a jövőt helyezte el az ő igéjében, melyet nekem kellett hirdetnem. Úgy hirdettem-e, hogy az megcselekedte, amit Isten akart általa elérni? Ha végignézek gyülekezetemen, nem vádolnak-e az Istenhez „üresen“ visszatért igék? Átháríthatom-e ezekért a felelősséget a gyülekezetem tagjaira? Nem én oltottam-e meg azoknak az igéknek a tüzét? Ennyit talán egy tisztességes grammofonnal is elért volna az Isten!

Szeptember 4. Lukács 13, 6—9. Ha Isten e sovány aratás és szegényes takarodás után nem rendelkezik felőlem és gyülekezetem felől oly

módon, ahogy a terméketlen fügefa felől akart, (7. v.) úgy ezt csak annak köszönhetem, hogy van egy áldott szószólóm, aki az igazságnak sújtó ítéletét visszatartja és új alkalmat ad, hogy ne csak „üresen“ visszatért igék kerüljenek az Isten csűrébe tőlem és a gyülekezetemtől, hanem gyümölcs. Isten a Krisztusért új magvetés munkájához fog. Fel akar használni. Örüljek? Fogadkozzam? Lehajtom fejemet és csendesen könyörgök: Uram, növeljed a mi hitünket!

Szeptember 5. Máté 18, 10. Isten újra megkezdi magvetését az iskolás gyermekek és a tanulóifjúság körében. Nyelvemre helyezi az ő igéjét. Áldott magvetésének a kezévé tesz engemet. Valahányszor bemegyek a gyermekekhez, Isten és az ő angyalainak simogató tekintetét, féltve őrző, szerető szavait kell vinnem a számukra. Jaj nékem, ha e munkám felett elborul Istennek és az ő angyalainak az arca!

Szeptember 6. Jeremiás 1, 9/b—10. Az új magvetésben is a régi, de mindig új célt tűzi ki és a régi, de mindig új eszközt bocsátja rendelkezésemre az Isten. Fölséges cél: irtani a bűnt, pusztítani a sátán kerítéseit, rombolni a kísértő fogvatartó hálóját és a vétek átkát! Boldogító cél: építeni az istenfiúság erősségeit, a reménység és hit várait, plántálni a megváltó kegyelem szabadság-fáit! Hatalmas eszköz: „Az *én igémet* adom a te szádba!“ Ha magamba nézek és számot vetek magammal, úgy érzem magam e fölséges cél és hatalmas eszköz előtt, mint az apja csizmáiba állított 5 éves gyermek, aki hallja a parancsot: „Járj!“ De azt is tudom, hogy Jézus parancsára erőim úgy teljesednek ki, mint Péteré (Máté 14:28—29.). Ezért könyörgök naponta.

Szeptember 7. II. Timótheus 1, 7. Miért is félek, holott erőnek és szeretetnek és józanságnak lelkét adta nékem az Isten, hogy az ő magvetésének alkalmas eszközévé tudjak válni?! Hisz' ő maga jogosít fel bátor bizakodásra! Hálaadással és bizakodó lélekkel indúlok az Isten új magvetésének szent munkájába, mert ő maga ád ahhoz erőt, szeretetet, de józanságot is, hogy se az ördög, se a világ, se magam meg ne csaljam magamat!

Szeptember 8. Máté 5, 13. Gazdag kegyelmi ígéretei mellé azonban az új magvetés idejére is odaállítja teljes felelősségem komoly intelmét: vagy leszek az ő erejével ízesítő, konzerváló só, vagy kidobni és eltaposni való bolond só.

B) Takarodás és magvetés a gyülekezetemnél.

Szeptember 9. Máté 6, 31—33. Milyen hűségesen és milyen gazdagon valóra váltotta ezt a jézusi ígéretet az Úr! Abból amit földműveseink betakarítottak a mezőről, jut mindnyájunknak is, akik nem túrtuk vele a rögöt. Az emberek csűrei az ő jóságából újra megteltek; de van-e, kinek szívéből az Isten is betakaríthatja az ő országának és igazságának keresését? És ha majd azon a nagy napon megkérdezi tőlem az Isten, hogy miért nem kereste gyülekezetem apraja, nagyja az ő országát: ugyan mit felelhetek? Istennek sok testi áldása bűnbánatot prédikál nekem.

Szeptember 10. Lukács 17, 17—19. Az Isten kenyér-áldásával együtt beérett-e a hálaadás kalásza az Úr számára? Ha a 10 bélpoklos közül 9 tért volna vissza hálaadásra és 1 maradt volna el, még ennyi elmaradás is sok lett volna. De hogy 9 nem adott Istennek dicsőséget, hanem csak 1,

ez megdöbbentően kevés. Van-e az én gyülekezetemben minden 10 után 1, aki hálát ad?

Szeptember 11. I. Timótheus 6, 6—10. Az Isten kenyér-áldásával együtt beérett-e a megelégedés kalásza az Úrnak kedves illatul? Nem terpeszkedik-e a szívekben a meggazdagodás vágya, a pénznek szerelme? Felvérteztem-e a híveimet az Isten igéjével e kísértések ellen? A gyülekezet tagjainak anyagias és örök elégedetlen érzületéből mennyiért vagyok felelős én?

Szeptember 12. Zsidók 13, 16. Isten kenyér-áldásával megteltek a csűrök, de megteltek-e a szívek is a jótékonyság és adakozás testvéri érzületével? Érzik-e a csűrök tulajdonosai, hogy az Isten a szegények, nincstelenek, közcélú intézmények, a gyülekezeti és iskolai háztartás részére is az ő zsákjaikba töltötte a gabonát? Megtettem-e mindent, hogy a gyülekezetem tagjait az orgazdaság e bűnétől óvjam és az Isten gyönyörködhessen az emberek szívének jótékonykodásában?

Szeptember 13. Lukács 12, 16—21. Isten sokkal többet engedett betakarítani, mint amennyi a magunk és az ellátatlanok testi életfenntartásához szükséges. Mit tesznek az én gyülekezetem tagjai a felesleggel? Nem hagyom-e őket a bolond gazdag balga bölcseségében meggyökeresedni? E bolond gazdagok egy napon ítéletté válnak majd a számomra!

Szeptember 14. Galátzia 6, 7—8. Isten betakarított áldásai az ember kezében magvetéssé válnak. Ezeket az Isten azért adta, hogy a mi testünket, mint a Szentlélek templomait eltartsuk és nem azért, hogy a Szentlélek nélküli testet, a bűnök melegágyát tápláljuk. Ha meg nem tanuljuk, hogy az ő testi áldásaiból is a léleknek vessünk, bizony az örök életre szóló áldásokból a veszedelem aratásának magvetését csináljuk meg! Isten a gyülekezetemmel áldást takaríttatott be. Ha mégis veszedelemmé válik az áldás, a kárhozatos felelősség nem csak gyülekezetemé lesz, hanem az enyém is.

Szeptember 15. Máté 5, 45. A betakarított áldások, melyekből Isten napjának és esőjének ereje alatt mind a gonoszoknak, mind a jóknak bőséggel jutott, Isten csodálatos jóságáról és türelméről tanuskodnak az istenfélők számára, de a szívek megkeményedését hozhatják az istentelenek számára. Az áldások vagy a hívő bizodalomnak, vagy az istentelenségben való megkeményedésnek magvetésévé válnak a gyülekezetemben. Hirdetem-e mindkettőt — nem annyira a szószékről, mint inkább a cura pastorálisban — gyülekezetemnek?

Szeptember 16. Jakab 1, 17. Isten a betakarított áldásokkal is megerősíti az apostoli bizonyságtételt: nála nincs változás az adományozó jóságban. Magvetésre induló emberek a mezőn, az iskolában, az egyházban és a családban miért végzik munkájukat mégis ezzel a kételkedő érzéssel: Ki tudja, érdemes-e? Meg kell éreztetnem a gyülekezetemmel, hogy a betakarított áldások egyúttal a világosság Atyja iránti bizalomra szóló magvetés, hogy minden emberi magvetést ezzel a rendíthetetlen bizodalommal végezhessünk.

C) Takarodás és magvetés nálam.

Szeptember 17. Máté 6, 11. Isten megadta nekem és családomnak is a mindennapi kenyeret. Tanítottam már sokszor, hogy ez a kérés azt

jelenti, hogy az Isten láttassa be és vétesse hálaadással velünk a mindennapi kenyeret. Úgy volt-e nálam, ahogy másokat tanítottam?

Szeptember 18. Máté 10, 30. Az én takarodásomban ott van Istennek az az áldott jósága, mellyel megőrízte a magam és szeretteim életét minden külső veszedelemtől. Pedig de sokszor elfelejtettem ezt kérni tőle és még többször elfeledte ma szívemet hálára gerjeszteni az én őrízőm iránt! Szabad ennek a hálátlan feledékenységnek a magvait elvetnem egy újabb aratásra és takarodásra? Uram, add, hogy megismerjem!

Szeptember 19. Máté 13, 2/a. Az én takarodásomban ott látom azokat az igehirdetési alkalmakat, amikor nagy sokaság gyülekezék össze, hogy az én igehirdetésemet hallgassa, amikor megtelt a szívem boldog örömmel, hogy a gyülekezetemben mégis csak van éhezés és szomjuhozás az élet beszéde után. A figyelmesen hallgató közönség, az utóhangok: „Jaj, de szépen beszélt!", Isten drága ajándékai, melyek ezt akarták velem megértetni: „Látod, ilyen eszközzel és ilyen erővel küldelek én téged a munkába, miért félnél hát?" Miért, hogy nekem mégis az emberek szava cseng folyton a fülemben és Isten szava nem cseng a lelkemben? Uram, add, hogy megismerjem és belássam: nem én, hanem Te!

Szeptember 20. Lukács 15, 4—5. Az én takarodásomban ott látom azokat, akik nyájam eltévedt bárányai voltak, akik nagy veszélyben forogtak (reverzális, vagy más kísértés, melyről én tudtam). Ha kereséseim, erősítéseim, együtt-imádkozásaink után végre ezt mondhattam: „Nem vetett el az én bárányom, vállamra hajtja fejét és hálás tekintete újra mondja: „Köszönöm!", — nem az én mellem dagad-e ilyenkor? Mintha bizony én és nem az Isten munkálná bennem és az én bárányomban egyaránt mind az akarást, mind a munkálást (Filippi 2:13.). Uram, add, hogy megismerjem és belássam!

Szeptember 21. Lukács 17, 10. Ott látom az én takarodásomban konfirmandusaimat. Szívem boldogsága a szemeim könnyében csordult ki, amikor egymás után jöttek hozzám a bocsánat kérésével ajkukon, majd amikor az ünnepség után a szülők vezették kézenfogva újra hozzám a gyermekeiket és ők mondták el köszönetüket minden fáradozásomért. Ha mondtam is valami ilyet, az a kérdés, a lelkem is igent mondott-e arra, amit az én Uram mond ebben az igében: „Mondjátok, hogy haszontalan szolgák vagyunk!" Uram, add, hogy megismerjem és belássam!

Szeptember 22. Galátzia 5, 22. Az apostol egy kosárban mutatja meg nekem, hogy a Lélek mennyi áldott gyümölcsét engedte az Isten az én ölembe hullani. Tudtam-e ezekért hálás lenni őneki, aki ezeket nekem adta? Tudtam-e ezeken megerősödni, hogy minden alkalommal ezekért és ne „a testnek cselekedeteiért" (19—21. v.) nyújtsam ki a kezemet? Menynyivel gyakrabban hullottak volna a Lélek gyümölcsei az ölembe, ha az óemberemnek nem kedveztem volna oly sokszor! Fenyits meg engem Uram, de ne haragodban! (Jer. 10:24.)

Szeptember 23. Máté 28, 20/b. Az új magvetés munkájára se úgy küld el, hogy előbb ő maga munkába ne venne engem. Bátorság, bizalom magjaival hinti tele a lelkemet: ő velem van. Ugyan, mire volna még szükségem, ha ő velem van?!

Szeptember 24. Lukács 22, 35. Új magvetését azzal kezdi, hogy emlékeztet: „Volt-e valamiben fogyatkozásod?" Azt felelem: „Nem Uram,

semmiben. Te mindennel elláttál eddig. És ha hűtlenségem, testem, vágyaim botlásokba, elesésekbe vittek, adtál bűnbánatot, bűnbocsánatot és felemeltél engem. Szégyenemben is boldogan vallom: Kicsodám van az egekben? Náladnál egyébben nem gyönyörködöm!" (73. zsolt. 25.)

Szeptember 25. Lukács 5, 4—11. Evezz a mélyre! Igy hangzik felém is az ő parancsa. Engedelmességet, az értelmem és felfogásom felett álló szolgálatkészséget vár tőlem. Megmutatja, hogy embereket kell fognom és embereket fogni nem tudok máskép, ha csak alázatos, bűntudatos szívvel őeléje nem borúltam és ő nem mondja el fölöttem is biztató „Ne félj!" szavát.

Szeptember 26. János 15, 4—8. Az új magvetés munkáját rajtam kezdi el az Úr. Az én szívemet akarja mindenekelőtt az ő közösségébe vonni, olyan titkos, közvetlen és szoros kapcsolatba hozni önmagával, amilyen kapcsolat csak az élet egységének csodálatos világában áll előttem. Teljes és feltétlen odaadásra szólít föl. Világosan megmondja: én csak a szőlővessző lehetek és mint ilyen a szőlőtő nélkül, őnélküle semmit nem tehetek és semmire sem mehetek, sőt magam is elszáradásra és tűzre vagyok kárhoztatva. Ha pedig őbenne maradok, minden meglesz, amit csak akarok és a legközelebbi takarodáskor sok gyümölcs termésével dicsőítem az Istent, az Atyát.

Szeptember 27. János 15, 27 és köv. Elhinti lelkemben a mártírság, a bizonyságtevés szent magvait. Eltökéltségre, minden egyébbel való leszámolásra hív, hogy egészen az övé legyek, őalatta éljek, neki szolgáljak itt, a küzdelmek és majdan ott, a diadal honában.

Szeptember 28. Lukács 9, 61—62. Mennyi minden tartja fogva még mindig az én szívemet is, hogy ne tudjam magam teljesen átadni őneki. Rá-ráhelyezem kezemet az ekeszarvára, mert hosszútűrése még mindig nem vetett el végképpen, de szemem mily sokszor keresi mellettem, megettem, előttem a pihenés, a kényelem, a földi kívánságok kielégülésének hűs ligeteit! Ime, most újra megmondja, hogy aki hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára!

Szeptember 29. I. Korinthus 4, 1—2. Az emberektől elvárom, hogy így ítéljenek meg, de Krisztus meg elvárja tőlem, hogy csakugyan ez is legyek. Krisztus pedig nem prédikálásomat, nem házi látogatásaimat, funkcióimat, iktatóm százas számait, a megtartott vallástani órák számát kutatja majd ebben az új magvetésre nyiló esztendőben sem, nem is a hitemet, nem is a szeretetemet, hanem egyes-egyedül a hűségemet méri le. Ebben erősíts meg engem, Szentlélek Ur Isten!

Szeptember 30. János 21, 15—17. Ujra munkába küld: „Legeltesd az én bárányaimat!" Ismételt, sürgető kérdése életre tudja-e kelteni bennem is azt a szent megszomorodást, amely minden bűnére való emlékezésében is egyre csak ezt hajtogatja és pedig a lélek mélyéből: „Uram, te tudod, hogy én szeretlek téged"? Ha igen, akkor bizonyos, hogy nem csak én hallom így, hanem ő így is mondja: „Legeltesd az én juhaimat!"

Uram, Istenem! Mindig éreztetted velem, hogy irgalmas vagy hozzám, hogy jóságod szárnyaival betakarsz és a repedt nádszálat nem töröd el. De most, hogy a te aratási áldásaidnak bősége és a te takarodásodnak engemet is vádoló szegénysége ily döbbenetes nagyságban áll előttem,

most látom csak, mily nagy irgalmasságnak Atyja és bűnbocsánatnak, hosszútűrő kegyelemnek mily kiapadhatatlan forrása vagy, óh Isten! Micsoda az ember, hogy megemlékezel róla és az embernek fia, hogy gondod van rá? Ime ma újból leborulok előtted és „legdrágább ajándékodért könyörgök, Istenem: Szentlelkedért, vigaszodért, óh add ezt énnekem!" Csak így mondhatom el és tehetek bizonyságot az apostollal: „De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliomáról." Ámen.

Scherer József
szentgotthárdi lelkész.

Tanulmányok.

Az egyház szolgálata a jelenkorban.*)

Ez a mi theológiai konferenciánk nem öncél. Bármily szép és fölemelő is, hogy egyházunk vezetői, a theológiai tudomány hivatott munkásai és a gyakorlati egyházi munka emberei találkozóra gyűlnek össze, hogy egymást mindjobban megismerjék, gondolataikkal és tapasztalataikkal egymást kölcsönösen gazdagítsák: a cél, amely előttünk lebeg, sokkal magasabb és tartalmasabb s ez az, hogy megtermékenyülve térjünk innen vissza, hogy új erővel, új lelkesedéssel, új látással s új biztató reménynyel végezzük ezt a nagy szolgálatot, melyre mint az egyház tagjai és munkásai hivatva vagyunk. Az egyház maga szolgálatra van hivatva. Hogy ezt a szolgálatot velünk és általunk is minél hathatósabban és minél áldásosabban végezhesse, e végett vagyunk együtt. Ezért merítettünk újra meg újra erőt istentiszteleteinkben és áhítatainkban Isten igéjéből. Ezért merültünk el tudományos érdeklődéssel az utolsó dolgok lelkeket mozgató kérdéseibe, az Úrvacsora és evangélium viszonyának megvilágításába, de egyúttal a körülöttünk végbemenő korjelenségek s a missziónak mint egyházunk életnyilvánulásának tárgyalásába. Mindez annak tudatában történt, hogy egyházunknak a jelenkorban is oly feladatai vannak, amelyeket semmiféle más intézmény meg nem oldhat, s így az egyházra és ránk szükség van s ezért felelősek vagyunk.

Ebben a tudatban kívánok szólni a számomra kitűzött tárgyról is: az egyház szolgálatáról a jelenkorban.

---

*) A m. kir. Erzsébet-Tudományegyetem evang. hittudományi karának IV. theológiai konferenciáján 1938. április 22.-én Sopronban felolvasott előadás.

I.

A szolgálat az egyház lényegéből folyik s azon a szolgálaton alapszik, amelyet Üdvözítőnk teljesített megváltói életével, szenvedésével, halálával és feltámadásával.

„Nem azért jött az Embernek fia, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy Ő szolgáljon s életét váltságul adja sokakért.“ Így szól Ő maga. S csakugyan egész élete nem volt egyéb, mint egyetlen nagy szolgálat. Szolgált megjelenésével, midőn magára vette ennek a földi életnek minden megaláztatását, nyomorúságát és szenvedését s mindenben hasonlóvá lett hozzánk, a bűnt kivéve. Szolgált tanításával, mellyel feltárta előttünk a mi egész nyomorúságunkat, hogy a bűnt bűnnek lássuk s átérezzük, hogy minden bajunknak egyetlen forrása az Istennel való meghasonlásunk. De megmutatta a szabadulás útját is, midőn a bűnös ember előtt feltárta a kegyelem ajtaját s a bűnbánót biztosította a bűnbocsánat felől: az Atyában tanította meg bízni, hozzá imádkozni s a vele való közösségben, az Isten országában új emberré lenni. S ezt nemcsak szóval hirdette, hanem egész életével bizonyította. Egész valójából a tökéletes szentség sugárzott ki. Tanítványai, akik mindennap vele voltak s életének minden megnyilvánulását közvetlenül tapasztalhatták: a bűnnek még csak árnyékát sem látták benne, hanem azt érezték, hogy vele senki a földön össze nem hasonlíthatja magát, föltétlenül felettük áll. Elítélhetne mindnyájunkat. És mégsem ítél el, mégsem kárhoztat, hanem mellénk a bűnösök mellé áll, mint az orvos, akinek a betegek között a helye és hivatása. Midőn az emberek ellene fordúlnak, a bűn szolgálatában magukat zavartatni nem akarják, vagy a hatalmukat féltve gyűlölettel törnek élete ellen, Ő akkor is a bűnösök oldalán marad. A bűn legmegrendítőbb kitörésével a szeretetet állítja szembe, még a keresztfán is a bűnösökért imádkozik s értük, értünk ontva vérét, nem a keserű lemondás, hanem a diadal hangján mondja: Elvégeztetett. Elvégeztetett a nagy szolgálat, melyet Krisztus Urunk végzett s amit oly szépen fejez ki Luther a 2. hitágazat magyarázatában: hogy „Ő az én Uram, aki engemet, elveszett és elkárhozott embert megváltott, a bűnnek, halálnak és ördögnek hatalmától megszabadított, nem arannyal, sem ezüsttel, hanem az Ő szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával, hogy egészen az Ő sajátja legyek, az Ő országában Ő alatta éljek, neki szolgáljak mindenkori igazságban, ártatlanságban és boldogságban, mikép Ő is feltámadt halottaiból, él és uralkodik mindörökké; ez bizonnyal igaz.“

Így Krisztus az emberiség örök nagy fenséges diakonusa, aki szolgálatával egészen új alapra helyezte az emberiséget: a megváltó szeretet alapjára és ezzel újjá teremtette az embert, szabaddá tette a szolgálatra, amely ettől fogva az új emberiség életelemévé, egyetlen életfeladatává válik. Ez az a nagy fordulat, amely a világtörténelmet két részre osztja s az ó és újvilágot egymástól elválasztja.

Ezen az alapon nyugszik az egyház is. Abból a szolgálatból él, amelyet Üdvözítőnk teljesített. A megváltó szeretet véghezvitte nagy munkáját: immár az övéi vagyunk, istenfiúságunk Krisztus vérével van minden időkre megpecsételve. Ezt a szolgálatot, nem vihette véghez senki, mint Ő s ezt a szolgálatot, a megváltást nem ismételheti senki; örök időkre érvényes az. De ez a szolgálat, amelynek új életünket köszönhetjük, hálára kötelez bennünket s ez a hála nem lehet más, mint az a szolgálat, melyet embertársainkkal szemben teljesítünk. Mert, ha Isten minket így szeretett, nekünk is szeretnünk kell egymást. Kell, szükségképen, minden korlátozás nélkül. Nem külső kényszerből, hanem a Krisztus szeretetétől áthatott hívő hálás lélek-nek benső természetes kényszerűségéből, amelyben az embernek igazi szabadsága nyilatkozik meg.

Az egyház a Krisztusban hívők közössége, s mint ilyen a Krisztus szeretetétől áthatva a szeretet szolgálatára van hivatva ezen a földön.

Ez a szolgálat nem külső utánzása a Krisztus szolgálatának, hanem az egyházban élő és munkálkodó Krisztusnak a munkája bennünk és közöttünk.

Elismert tapasztalati igazság, hogy minden intézményt azok az erők tartanak fenn, amelyek létrehozták. Az egyházat a szolgálat, Krisztus szolgálata hozta létre; ennélfogva csakis ez a szolgálat, Ő maga az Úr tarthatja fenn. Az egyház csakis akkor teljesítheti hivatását, ha Krisztust magát engedi hatni és munkálkodni, aki megmondotta: „Íme, én tiveletek vagyok minden nap a világ végezetéig.“ Mert az egyház nem emberalkotta szabályok szerint működő egyesület, nem kultúrális intézmény, ha még oly nagy szolgálatot teljesített és teljesít is az igazi kultúra érdekében. Még azt sem mondhatjuk, hogy a hit ápolására szervezkedett intézmény, ha a hit ápolása legnagyobb feladata marad is mindenkor. De, ha ezt a meghatározást fogadnánk el, ezzel már az emberi oldalára vetnénk a fősúlyt és egysorba kerűlne az egyház egyéb ideális célokat szolgáló emberi intézményekkel. Az egyház egészen más: a Krisztusban hívők közössége, a Krisztus teste, amelynek mi tagjai vagyunk, nem mert mi tettük magunkat azzá, hanem, mert Krisztus fűzött magához bennünket Szent Lelkének az ige és a szentségek útján való működésével. Ennélfogva csak ott van igazi egyházi munka, ott végzünk igazi egyházi szolgálatot, ahol a Krisztust engedjük működni s mindent abban a tudatban végzünk, hogy amint minket Ő tett a maga tagjaivá, eszközeivé és munkásaivá, úgy Őneki kell elkészítenünk az utat az emberek szívéhez, hogy elvégezhesse az Ő üdvözítő szolgálatát az emberek lelkében és életében. Ez az igazi értelme annak a mélységes szónak, amelyet Jézus Bethániában a szorgoskodó Mártához intéz: „Márta, Márta szorgalmatos vagy és sokra igyekezel; de *egy a szükséges dolog:* Mária a jobbrészt választotta, amely el nem vétetik tőle. Ez a jobbrész az, hogy az Úr szolgálata előtt feltárjuk szívünket, hogy az Ő szolgálatát

elfogadjuk a mi üdvösségünkre. Ebből folyik aztán minden jó munka, amellyel az ember nem a maga dicsőségét keresi, hanem azét, aki bennünket mindhalálig szeretett.

Az egyházban élő és munkálkodó Krisztus a maga szolgálatát a kegyelmi eszközökkel: az Igével és szentségekkel végzi el. Ezekben van jelen, ezekben jön hozzánk.

Ezért az egyház a maga szolgálatát csak akkor végzi Krisztus Urunk szellemében, ha az Ő rendelése és akarata szerint tisztán és igazán hirdeti Isten igéjét és szolgáltatja ki a szentségeket.

Ez a középponti igazi szolgálat. Ha ez a tudat elhomályosúl az egyházban, akkor mindíg pangás áll be. Az egyház vagy elernyed s csak tengődik, vagy pedig, mivel a fődologban nem bízik s a kegyelmi eszközök jelentőségét fel nem fogta, új meg új feladatokat keres, a kor által felvetett kérdések szerint igazodik, tevékenységét külső körülményektől irányíttatja, a sokatakarásba, az erők szétforgácsolásába, tétovázásba és állandó kétségeskedésbe esik s míg egyfelől nem tud soha eleget tenni, másrészt kénytelen látni, hogy nincsen igazi áldás azon, amit végez. Ahol azonban az Ige és a szentségek szolgálata szab irányt és hat át mindent, ott az egyház él és életet fakaszt. Ott fellendül a szeretet szolgálata is, mert a kegyelmi eszközök által teremt a Krisztus új embereket, új családokat, új társadalmat, új emberiséget. Ott megdicsőül a földi hivatás, mert a hívő lélek tudja, hogy földi hivatásában kell mennyei hivatását teljesítenie. Megdicsőülnek a földi közösségek: a haza, a népközösség, a nemzeti érzés, mert ezekben oly isteni adományokat ismer fel a hívő lélek, melyekért hálával tartozik, s amelyeket épen mint Isten adományait Isten akarata szerint gyümölcsöztetnünk kell. Megdicsőül a természethez, a tudományhoz, a művészethez való viszonyunk, mert mindezekben szintén Isten adományát látja és becsüli a hívő lélek. Igy az egyház a maga hűséges szolgálatával visszaadja az embernek nemcsak a mennyet, hanem a földet is. Az ember ismét megtalálja itt Istentől rendelt földi otthonát, amely annál drágább lesz előtte, minél jobban tudja és érzi, hogy itt készül az örök hazára, amelynek biztos reménye már itt boldogítja.

De így munkálkodik az egyház egyúttal az egész emberiség jólétének előmozdításán is. Ennek alapja sem lehet más, mint a szeretet, amelyet Krisztus Urunk hozott e földre. Közös az egész emberíség nyomorúsága: a bűn, az Istennel való meghasonlás. Már ennek tudata összefűzi a népeket. Amint azok, akiket valamely nagy csapás közös életveszélybe sodort, egymásra érzik magukat utalva, úgy a népek közös nagy veszedelme egymásra utalja őket. De amint az életveszélyben mindegyik egyesült erővel keresi a szabadulást, úgy a népek is együtt keresik a szabadító szeretetet, az Istent. Sokszor öntudatosan, legtöbbször öntudatlanúl. Az egyház van hivatva, hogy bizonyságot tegyen a közös veszélyről és a menedékről, amely minden nép számára

ugyanaz: a Krisztus által a földre hozott szeretet. Azért nem zárkózhatik el egy nép sem a másiktól, szolidárisak valamennyien. Ezt mindenki láthatja ma, ha látni akar: minden nép sóhajtoz a jobb idők után. Nem bizakodhatik el egy nép sem, mert mindegyiknek megvan a maga sajátos adománya Istentől és ezeknek az adományoknak kölcsönös elismerése és megbecsülése a keresztyénség egyik legszebb diadala. Ahol ez a tudat elhomályosodik, ott már megfeledkezett az egyház a maga hivatásáról és az emberiséggel szemben tartozó nagy szolgálatáról.

Igy teljesítette az egyház a maga szolgálatát az apostolok korától fogva. Az apostoli egyházat így jellemzi maga a biblia: „Foglalatosak valának az apostolok tudományában és a közösségben, a kenyérnek megtörésében és a könyörgésben (Csel. 2, 42), a hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala (Csel. 4, 32.)“ Csodálat és félelem vett erőt a kívülállókon, mert amit itt láttak, az teljesen új és megfoghatatlan dolog volt előttük. Kezdték érezni az egyházban működő hatalmat, a szolgáló szeretet hatalmát és ennek hatása alatt napról-napra gyarapodott a hívek száma a zsidók, majd a pogányok között az egész óriási római birodalomban. És mily megható, hogy akiket ez a szolgálat meghódított, azok egyeknek tudják magukat! Azok a görögnyelvű gyülekezetek, amelyeket Pál apostol alapított, magukévá teszik a Júdeában levő zsidókeresztyének nyomorát és készségesen teszik le adományaikat az apostol kezébe, hogy odavigye azokhoz, akikkel azelőtt semmi közösséget nem vallottak: most egy népnek, Isten népének, testvéreknek érzik magukat. *Igy lesz az egyház nemcsak az osztályokat, hanem a népeket átölelő szolgáló szeretetnek közössége a föld kerekségén.* Igy lesz a tiszta erkölcsnek, az emberi művelődésnek terjesztője. Az egyház szelídíti meg a durva erkölcsöket. Az egyház szoktatja a népeket az otthon és család megbecsülésére, tisztes munkára. Az egyház emberei a kereszttel együtt törnek utat a vadonba és művelik a földet. Az egyház emberei veszik kezükbe a tanítást és őrzik meg letünt századok művelődésének kincseit s itt nem szabad megfeledkeznünk a szerzetek nagy szolgálatáról. Hiszen szerzetesek voltak, akik görnyedve másolták sokszor egy életen át a régi írásokat s magát a szentírást is. Ennek a régi egyháznak a története a mi történetünk is. Ha hibáiról szólunk, azok a mi hibáink voltak s ha áldásait látjuk, ezekért mi is, mint az ő munkájának örökösei, hálával tartozunk.

Voltak idők, midőn az egyházban kialvóban volt a szolgálat szelleme; mikor a hatalom bírása, az uralom vágya vezette. De ilyenkor sem ez tartotta fenn, hanem az a krisztusi szellem, a szolgálat, amely a legsötétebb századokban is ott élt az egyház jobbjainak lelkében s átsegítette az egyházat a legszomorúbb időkön s megmentette a teljes felbomlástól és elzülléstől, amelyet sem a hatalmi intézmények, sem a szigorú szervezetben rejlő erők nem tudtak feltartóztatni.

Ebből a szempontból nézve, *a reformáció az egyháznak nemcsak a megújulása, hanem megmentése s Luther az egyház Urának kezében csak eszköz ennek a munkának véghezvitelében.*

Luther előtt sohasem lebegett más cél, mint az egyház megmentése, hogy megint az legyen, aminek lennie kell, a Krisztusban hívők közössége s annak a szolgálatnak a végrehajtója, amelyre hivatva van az emberiség üdvére. Csak olvassuk figyelemmel 95 tételét, be kell látnunk, hogy így csak az szólhat, akinek lelkét mélységes fájdalommal tölti el annak látása, hogy az egyház a maga szolgálatát rosszúl végzi, a lelkeken uralkodni akar, ahelyett, hogy a lelkeknek szolgálna igaz üdvük érdekében. Feljajdulása ez az egyházért és a lelkek üdvéért bánkódó lélekneк. Az egyházért, az emberiség üdvét szolgálni hivatott egyházért küzd irataiban. Fel akarja szabadítani az egyházat a békóiból, hogy alkalmas legyen a nagy szolgálatra. Nem Luther hozza létre a szakadást az egyházban, hanem azok, akik nem értették meg s kitagadták az egyház igazi lényegéért küzdő leghívebb szolgáját az egyháznak. S az Úr mégis őt használta fel az egyház megmentésére s amit tett, annak áldásait nemcsak mi élvezzük, hanem az egész keresztyénség. Mert a reformáció kétségtelen hatással volt még azokra is, akik ezt nem akarják elismerni. Azok, akiknek ítéletét a keresztyénség másik táborában nem homályosította el egészen az elfogúltság, érzik is ezt és itt-ott sokszor önkéntelenül is bizonyságot tesznek róla.

Ennek az egyháznak, a reformáció által megmentett egyháznak vagyunk mi fiai és munkásai. Azért imádkozunk, azért dolgozunk, hogy a maga nagy szolgálatát minél tökéletesebben elvégezhesse, hogy bebizonyítsa létjogosultságát, szükséges voltát és szolgálataival valósítsa meg a legmeggyőzőbb apologiáját. Nem a hatalmi szempont itt az irányadó, nem uralkodni akar, nem a szervezetében van az erőssége, hanem a szolgálatban. Hiába való törekvés és végzetes tévedés volna, ha a hatalom és uralkodás vágyában akarna versenyezni Rómával. Ez nem az ő tere s itt okvetlenül háttérbe szorúl és méltán lesajnálják. De amit a szolgálat terén végez, az tiszteletre és elismerésre kényszeríti még ellenfeleit is.

II.

Nagy szolgálatra van hivatva egyházunk a jelenkorban.

Midőn ezt a szót „a jelenkorban“ nyomatékosan emeljük ki, nem szabad azt gondolnunk, mintha a jelenkornak egészen másra volna szüksége, mint a letünk koroknak. Nem szabad távolról sem helyet engednünk annak a véleménynek, mintha az egyháznak revizió alá kellene venni az örök evangéliumot, hogy a kor ízlése szerint kellene módosítania az örök Igét, amelyről az Úr azt mondja, hogy ég és föld elmúlnak, de az én beszédem soha el nem múlik. *Az evangéliom nincs időhöz kötve; időfeletti az és az is marad, mint maga a Krisztus, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Csak arról lehet szó és ez éppen az evan-*

géliumból és az Úrtól ránk rótt feladatnak helyes megértéséből folyó kötelesség, hogy az örök evangéliomot úgy nyújtsuk a mai embernek, hogy abban a maga békességét és üdvösségét megtalálja, az egyház szolgálatát igénybe vegye és gyümölcsözővé tegye a maga életében.

Látni fogjuk, hogy korunknak megvannak a maga sajátos vonásai, kérdései, problémái, bajai és válságai, de ha mélyebbre tekintünk, akkor meg kell, hogy győződjünk arról, hogy az *emberi lélek alapjában véve ma is ugyanaz, ami mindenkor volt: meghasonlott Istenével, de Istent keresi tudva és tudatlanúl;* szükséglete ugyanaz marad, kielégítését ma is csak abban találja, ami mindenkor ki tudta elégíteni, mint Augustinus oly meghatóan mondja Confessióinak elején: „Sajátoddá teremtettél bennünket, oh Isten, s nyugtalan a mi szívünk, míg Tebenned meg nem nyugszik."

Ily szempontból kell néznünk mai korunkat. Ezt kívánja a megértő és könyörülő szeretet, amelynek szolgálatában az egyház áll. Az Úr mikor a sokaságot látta, mert olyan volt, mint a pásztor nélküli nyáj, nem siránkozott, nem esett kétségbe, hanem megesett rajta a szíve s a gyötrődő, elepedt sokaságban aratásra váró mezőt lát, ahol dolgozni kell, mert az aratásra váró gabona sok, de kevés a munkás; azért „kérjétek az aratásnak Urát, hogy munkásokat küldjön az ő mezejére." Igy kell néznünk nekünk is a mai kort, a mai nemzedéket. A mi korunk ez, és bármint siránkozunk, csak ebben a korban marad a mi helyünk. Itt vannak feladataink; ha itt elmulasztottuk kötelességeinket, elmulasztottuk minden időre s a hűtlen szolgát érő ítélet alá esünk. Azért ne csak a nehézségeket, a bajokat lássuk, hanem gondoljuk meg inkább, hogy az Úr épen rá akar mutatni, mily nagy feladata vár ránk s ezért inkább áldjuk Őt, hogy használni akar bennünket. Még nem lettünk hasznavehetetlenekké, még szükség van ránk.

A tisztán látók azért nem is csak a negativumokat látják a jelenkorban, hanem észreveszik azokat a kétségtelenül meglevő pozitivumokat is, amelyek ma a munkát megkönnyítik. Csak a sajtó, a rádió, a közlekedési eszközök által teremtett nagy lehetőségekre utalok, amelyek felhasználása nem csak szükséges, hanem egyenesen abból a hálából folyik, amellyel ezekért a lehetőségekért az Úrnak tartozunk.

De tulajdonképen melyek is a mi korunknak alapjellemvonásai?

Erre a kérdésre nem könnyű a felelet; mert a legkülönbözőbb vonások a legbonyolúltabb összevisszaságban hatják át egymást és nehezítik az áttekintést. Ott van az, amit legtöbben hangoztatnak: a gazdasági válság, amelynek ismét számos oka van. Ott van a szociális ellentét, az osztályharc, amely nemcsak a tényleges igazságtalanságokból táplálkozik, hanem a materializmusra és mammonizmusra vezethető vissza, amely a filozofiai rendszerekből és a felsőbb rétegek életfelfogásából szivárgott le mindíg

mélyebbre és mélyebbre és kerítette hatalmába korunk fiainak gondolkodását. Ott van a faji önzés, amely igazságtalanságot, gyűlöletet von maga után; a népeket ismét a barbár kor felfogásához tereli vissza s nem engedi, hogy a népek adományaik érvényesítésében keljenek egymással nemes versenyre, hanem egymás lekicsinylésében és letörésében lássák feladatukat. Ott van egyfelől a civilizációban, különösen a technika haladásában való elbizakodás és szertelen gőg, másrészről a gép gyülölete, a civilizáció csődjének hirdetése, keserű lemondás és világgyűlölet. Egetverő szólamok egyrészt, kínos vonagló közöny és lethargia másrészt. Minden, az érzékelhetőn és kézzelfoghatón túl lévő értékek tagadása, elméleti és gyakorlati istentelenség s a mellette burjánzó babona, az okkultizmus legkülönbözőbb változatai. Halljuk az állandó forradalom örökös jelszavait: „Szabadság, egyenlőség, testvériség“ s ugyanakkor önkény uralkodik a szabadság nevében; letiporják, aki az egyenlőség önkényesen megállapított mértékébe nem tud beleilleszkedni; a testvériség testvért csak a saját pártjában, saját fajában, saját osztályában lát. Hogyan igazodjék el az egyház s annak munkása ebben az észbontó zürzavarban?

Közös vonása mindezeknek az irányzatoknak és a kort mozgató jelenségeknek az egyház iránti bizalmatlanság, az egyháznak, általában a vallásnak kikapcsolása azoknak az intézményeknek a sorából, amelyek hivatva vannak az emberiség igazi javán munkálkodni s boldogságát előmozdítani. Ezt az egész irányzatot egy szóval saecularizációnak szokták nevezni. A saeculum, a világ, az Isten nélkül való világ maga akar magán segíteni, mindent a maga részére akar kisajátítani, mindent a maga képére akar formálni. Nem más ez, mint amit magyar szóval elvilágiasodásnak nevezünk. Elvilágiasodik minden. Az emberiség azon az úton van, hogy elveszti a lelkét, mely eget kíván, Istent keres. Innen a mai ember egetverő gőgje, innen keserű kiábrándulása és világfájdalma. A természetes embernek a bűnesettől fogva mindíg, újra meg újra kitörő jellemvonása ez: „Olyanok lesztek, mint Isten, — miért volna szükségtek Istenre, aki felettetek van, akitől függtök?“ S a szegény ember nem veszi észre, hogy a maga alkotta isteneivel együtt nyomorúltúl tönkre megy.

III.

Mi tehát az egyház feladata a jelenkorban? Hogyan teljesíti szolgálatát a mostani nemzedékben?

Ha elfogadjuk azt, amit fentebb mondottunk, akkor az egyház *első és főfeladata, hogy felébressze maga iránt a bizalmat.* Sajnos, ki kell jelentenünk, hogy a bizalom meglazulásának, sőt elvesztésének sok tekintetben magunk vagyunk az okai. Nem értettük meg, hogy az Úr szolgálatra hívott bennünket. Nem érezték az emberek, hogy értük vagyunk s nem magunkért. Nem látták, hogy az egyház munkásait a Krisztusnak és Krisztus tagjainak emésztő szeretete vezeti. Hivataloskodtunk, de hivatásun-

ket kevésbe vettük. Hirdettük az igét, de mintha csak elreferáltuk volna, nem pedig mint bizonyságtevők, akik maguk élnek s halnak az igéért. Imádságra buzdítottunk, de rossz imádkozók voltunk. Tettünk-vettünk, szorgoskodtunk, de hiányzott belőle a lélek, az egy szükséges dolog. Sokan a kényelem és megszokás párnáin nyugodtak, míg körülöttük mindenütt csak azok érvényesülhettek, akik igazán odaadó, egész erőt kívánó munkát végeztek.

Itt kell tehát újra megvetnünk a lábunkat. Az emberek lássák, érezzék az egyház odaadó, önzetlen és önfeláldozó szolgálatát, hogy bízni tanuljanak az egyházban és az egyház szolgálata által lelkük Megváltójában, az Úrban.

Szolgálatát az egyház ma is az igével és a szentségekkel végzi. Ezen az alapvető szolgálaton nyugszik minden: a lelkipásztorkodás, a tanítás, a belmisszió, külső misszió, szociális munka.

Ezért az egyház merjen és akarjon igazán egyház lenni. Legyen áthatva attól, hogy nem múló emberi intézmény, hanem a Krisztus teste és sáfára. Mandatumunkat nem emberektől, hanem az Úrtól vettük. Ez tegyen bennünket alázatosakká, de egyúttal bátrakká, hogy személy válogatás nélkül és a kor ízlésétől függetlenül bizonyságot tegyünk az igazságról. Nem szolgáljuk korunkat, ha a korszellem és az emberi vélemény vezetnek bennünket. Maguk az emberek mondják ki rólunk előbb utóbb ítéletüket: amit hirdettek, azt mind jól tudjuk, de mást akarunk hallani: hirdessetek erőt, békességet, üdvösséget, amely megáll, amit a világban nem találunk meg.

Ennek a feladatnak az egyház az igehirdetéssel felel meg. Tehát az *igét* hozzuk, — de *ennek a kornak!*

Ezt a két szempontot kell közelebbről szemügyre vennünk. Ez a két szempont nem ellenkezik egymással. Sőt egyik követeli a másikat. Az ige örök, változatlan, időfeletti; de éppen ezért minden kornak szól, minden kornak megadja azt, amire szüksége van. Aki a korát ismeri és átérezte, hogy alapjában az Istennel való békességre van szüksége, az belátja, hogy ezt a szükségletet és vágyat ma nem elégítheti ki más, mint az örök ige, amelyet az Úr ránk bízott. *A korszerű igehirdetés követelése jogosult; de nem jelentheti azt, hogy a kort megértve megértessük s megéreztessük vele, hogy amit tudva és tudatlanul keres, azt ma is csak az evangéliumban találja meg.*

Ezért van az igehirdető minden munkájának a középpontjában az ige. Ez a mi főtanulmányunk nemcsak a szent hivatásra készülés éveiben, hanem hivataloskodásunk első napjától fogva a legutolsóig. Az igében magunknak benne kell élnünk. Naponta oratió, meditatió buzgó gyakorlásával kell bele elmélyednünk. Ekkor látjuk csak, hogy ez az ige a maga időfeletti mivoltában egyúttal a legkorszerűbb adománya is az Istennek. Csak az mondhatja az ellenkezőjét, aki nem él az igében. Az ilyen igehirdető más forrásokat keres és önmagából merít és csakhamar

azt látja, hogy forrásai kimerülnek és munkája nemcsak magának lesz keserves, hanem gyülekezete is érzi, hogy lelki szükségletei kielégítetlenül maradnak. Nekünk igehirdetőknek mindíg azt kell szem előtt tartanunk, amit Pál apostol mond: „Úgy ítéljen felőlünk minden ember, mint Krisztus szolgái és Isten titkainak sáfárai felől. A sáfártól pedig csak az kívántatik meg, hogy hívnek találtassék.“ És ha így akarunk megítéltetni, mindenkitől, még a nemhívőktől is, akkor valóban az Úr szolgáinak és hű sáfároknak kell lennünk. Aminek látszani akarunk, legyünk is azok. Azért igehirdetésünk nemcsak előterjesztés, hanem bizonyságtétel. Bizonyságtétel arról az igéről, amely először mihozzánk magunkhoz szólt, amit a mi lelkünkbe és életünkbe fölvettünk, amin lelkünk és életünk legbecsesebb tapasztalatait tettük. Csak ekkor szólhatunk a ránkbízott gyülekezethez, mint bizonyságtevők, mint az Úr nyájának lelkipásztorai.

És ezzel kimondottuk már azt, hogy *egész igehirdetésünket a lelkipásztori szempont* vezesse. A lelkipásztornak feladata, imádsága, életeleme a lelkekről való gondoskodás. Ennek pedig a lelke a könyörülő szeretet. Együtt kell éreznie az igehirdetőnek a hívek örömét, bánatát, — ennek kell végigvonúlnia alaphangként egész igehirdetői tevékenységén. Ez az igazi titka annak, ami igehirdetését valóban korszerűvé teszi. Aki híveivel együtt él, az az örök igét, az élet kenyerét úgy osztja, amint arra a lelkeknek éppen korunkban, a jelen viszonyok között szüksége van.

Ekkor az igehirdetés sohasem lesz olyan általános, hogy tulajdonképen senkinek sem szól. De nem lesz olyan speciális sem, hogy egyesek kiprédikálva érzik magukat. Az igehirdetés nem lesz problémák terjengős feszegetése, amin a hívek nem épülnek; nem lesz való és kigondolt történetkéknek csokorba szedése; nem lesz szónoki hatásra törekvő teljesítmény, hanem az, aminek lennie kell: az örök Igéről való bizonyságtétel, a bűnbánat és a hit fölkeltése, a Krisztusban való élet ápolása, tehát az igazi épülés céljából. A legegyszerűbb hívő is, de a művelt hallgató is megtalálja benne azt, amire szüksége van s hálás lesz az adományért.

Azért újra meg újra csak azt mondhatjuk: egyház légy az Ige egyháza, s mi lelkészek éljünk az Igében; csak így szolgálhatunk a lelkeknek a jelenkorban is.

Az igének kell érvényesülnie a vallástanításban is. Ami nem az igéből van merítve, ami nem az igéhez vezet, az ha még olyan szép és érdekes is, nem lehet anyaga a vallástanításnak és vallásos nevelésnek. Óriási feladat vár itt ránk. Ne tekintsük kicsinynek. A gyermekek között való működésünk éppen úgy megkívánja egész személyiségünket, éppúgy megkívánja a leglelkiismeretesebb készülést, mint a felnőttek szolgálata. S itt is a lelkipásztori szeretet, a gyermeklélekkel való könyörületes együttérzés vezessen bennünket. De legyen gondunk arra is, hogy az ifjúság számot tudjon adni hitéről, egyházáról, ennek

múltjáról és a jelenben való értékéről. Ezért adta a kezünkbe Luther a Kiskátét. Nem holt betű ez, hanem a hívő lélek bizonyságtétele. Nem vesszük-e észre, hogy a marxisták és kommunisták, az istentelenség terjesztői Kátét adnak híveik kezébe és ezek jól betanult rövid tételekben hangoztatják a maguk világnézetét. Mi pedig sokszor megelégszünk elmosódó hangulatszerű tanítással. Sokszor szinte megdöbbentő a járatlanság hitvallásunk legelemibb tételeiben, a bibliában és az énekeskönyvben. Pedig az Ige egyházának mondjuk magunkat és az öntudatos keresztyén személyiséget hirdetjük, mint evangélikus protestáns követelményt.

Mindebből eléggé világos, hogy egyházunk szolgálata lelkipásztori, lelket gondozó szolgálat. Ennélfogva az, *amit szoros értelemben vett lelkipásztorkodásnak szoktunk mondani, elsőrendű feladata egyházunknak* és *minden munkásának*. Ezért utána kell járni híveinknek. Ismernünk kell őket. Örömük, bánatuk, keresésük, vágyuk, szükségletük kell, hogy áthasson bennünket, hogy tudjunk szólni hozzájuk úgy, ahogyan szükséges és tudjunk tenni értük úgy, hogy igazán segítsünk rajtuk. Természetes, hogy anyagi gondjaik mellett sem mehetünk el érzéketlenül; de a lelkipásztorkodás a lelkekre irányul elsősorban s hiába az anyagi téren való még oly buzgó tevékenykedés is, ha a lelkek éhen-szomjan maradnak. Ugyanez áll *a belmissziós tevékenységre vonatkozólag* is. Ne gondoljuk azt, hogy külső intézmények létesítésével már mindent megtettünk. Azt se gondoljuk, hogy minden gyülekezetben a belmissziónak minden ágát meg kell valósítanunk. A helyzetből folyó, a gyülekezet tényleges mivoltának a talajából fakadó intézmények lesznek igazán fejlődésre alkalmasak, új életet keltők s így valóban áldásosak. Nem is lehet mindenki minden: nem lehet mindenki egy személyben Löhe, Bodelschwingh, Wichern, — hogy csak ezeket a főegyéniségeket említsem. Az Isten a charizmákat nem egyformán osztotta ki; a fő a kapott charizmával való hű sáfárkodás, a tényleges szükségletnek kielégítése és a lehetőségek teljes lelkiismeretességgel való megvalósítása.

Ki végezze ezt a munkát? Természetesen elsősorban a lelkész. De baj volna, ha mindent őtőle várnánk. Baj volna, ha egyházunk csak a papok egyháza volna, az amit németül Pastorenkirchenek mondanak. De még nagyobb baj volna, ha a lelkész nem állana az egyház szolgálatát teljesítő munkások között az első sorban teljes odaadással, és ahelyett, hogy ő volna a lelke mindennek, őt kellene nógatni és ébresztgetni. *Az egészséges egyházi szolgálat ott valósul meg, ahol a lelkész és a hívek összefognak*. Sokat emlegetjük az egyetemes papságot, de sokszor félreértik. Az egyetemes papság nem egyházkormányzati fogalom, hanem a személyes hitéletre vonatkozik és azt jelenti, hogy valamennyien, akár lelkészek vagyunk, akár nem, mindnyájan a kegyelemre szoruló bűnös emberek vagyunk, de egyúttal az Isten kegyelmének részesei is. Ennélfogva egyformán közeled-

hetünk Istenhez, mert az Úréi vagyunk; de hálával is tartozunk valamennyien az Úrnak s ezt a hálát mindenkinek a maga hivatásában kell kimutatnia, hogy élete hálaáldozat legyen az Úr megváltó áldozatáért. Ebből önként következik, hogy mindenik a maga helyén és Istenadta adományával résztvesz az egyház munkájában. A lelki tanítói hivatalra a kegyelmi eszközök vannak bízva, hogy ezek hűséges kezelésével a híveket képesítse arra, hogy az egyetemes papságból folyó kötelességüket minél jobban tudják teljesíteni. Így születnek aztán a lelkitanítói hivatal segítői s nem lesz a pusztában elhangzó szó, ha az egyháznak munkásokra van szüksége.

Csak az ilyen élő tagokat nevelő egyház teljesítheti szolgálatát a jelenkorban. Ahol az egyház nagy feladatát csak lelkészi munkának tekintik, ott már csak tengődésről lehet szó s ez nem messze van a haláltól. Ettől óvjon meg bennünket Isten kegyelme.

Egyházunk még él és élni akar és élni fog. Kincsei még megvannak, *gazdagok vagyunk; fel tudjuk használni a reánkbízott kincseket és élettel tudjuk megtölteni azokat az intézményeket, amelyek a kezünkben vannak.* S itt különösen iskoláinkra is gondolok. Létjogosultságuk abban van, feladatuknak akkor felelnek meg, a reájuk fordított áldozatokat akkor érdemlik meg, ha amellett, hogy az általános követelményeknek minden tekintetben legjobban megfelelnek, egyúttal embereket, keresztyén személyiségeket nevelnek s ez utóbbi feladat nemcsak nem hátráltatja az általános pedagógiai sikeres munkát, hanem inkább megtermékenyíti s valójában sikeresebbé és áldásosabbá teszi azt.

Igy szolgál az egyház legjobban a jelenkorban. Igaz, hogy *a tökéletes Isten-országát nem valósíthatja meg a földön, mert az csak az Úr műve lesz, ha visszatér ítélni és lészen új ég és új föld. Azonban ezt előkészíteni, az Úrtól vett talentumokat gyümölcsöztetni, — ez a jelennek feladata.* Mert az Úr azt kérdi: „Mit cselekedtetek az evangéliommal, amelyet rátok bíztam?“

Ez a kérdés ma is és ennek súlyát kétszeresen kell éreznünk azokban a nagy rázkódtatásokban is, amelyekben a világtörténet rohanó iramú lépteit érezzük. Az egyház ezekben a napokban is megőrzi nyugalmát, mert tudja a maga hivatását; tudja, hogy szolgálni van hivatva s az Úr a hű szolgálatot ma is megáldja. A hivatását híven teljesítő egyházzal a népek vezetőinek számolniok kell s akik a népek igaz javát munkálják, azok ezt a szolgálatot kell, hogy el is ismerjék. Ha pedig elvetnék ezt a szolgálatot, vagy egyenesen ellene törnének, akkor is megnyugtatja az egyházat, hogy kötelességét teljesítette s a többit az Úrra bízza; aki nemcsak az egyes ember sorsának, hanem a világtörténelemnek is az Ura.

Tekintsük át a mondottakat!

A szolgálat az egyház lényegéhez tartozik és azon a szolgálaton alapszik, amelyet az Úr életével, halálával és feltámadásával az emberiség megváltására végzett. Az egyház szolgálata az Úr szolgálatáért való hála s csak úgy valósul meg, ha a közöttünk

jelenlevő, élő Krisztust engedjük működni. Nála nélkül semmit sem cselekedhetünk; de általa és vele áldás lesz szolgálatunkon. Mivel pedig az Úr az ige és a szentségek útján működik közöttünk, azért az egyház akkor teljesíti szolgálatát, ha az igét és a szentségeket hűségesen kezeli. Igy amint egyrészt minden idő és kor felett álló szent ügynek szolgálatában áll, másrészt éppen ezért felelős annak a kornak is, amelyben szolgálni van hivatva. Felelős a lelkekért, amelyeknek alapjában véve mindíg ugyanaz a szükséglete és ugyanaz az orvossága is. Ez a felelősség a könyörülő szeretet felelőssége s azért az egyház egész működését a könyörülő szeretetnek kell irányítania. Ezzel szerzi vissza az egyház a bizalmat maga iránt. Ezzel bizonyítja be létjogosultságát és végzi a maga legszebb és leghatásosabb apologiáját. Igy lesz megértője a maga korának, ennek a mi korunknak is, amely az Istennel való meghasonlásnak, a lelki gőgnek, az elviláamely az Istennel való meghasonlásnak, a lelki gőgnek, az elviláagiasodásnak, de egyúttal a saját bálványaiból való kiábrándulásnak, a kétségnek, a világfájdalomnak, a lethargiának és a kerenak, a kétségnek, a világfájdalomnak, a lethargiának és a keresésnek és a lelki szomjúságnak a kora is. Ezért nem az egyoldalú kritika és rideg ítélkezés a feladatunk, de nem is a siránkozás, hanem az Úr nevében végzendő, imádságtól kísért hűséges munka az Isten igéjének hirdetésében, a tanításban, a lelkipásztorkodásban, a belmisszió, de egyúttal a külmisszió gyakorlásában is. Az Úr korunk jelenségeiben azt akarja megmutatni, hogy még szükség van egyházára ebben a világban. Ha pedig szükség van rá, teljesítsük örömmel a ránkbízott szolgálatot. Az áldás nem marad el és ha soká késnék, már az is áldás, hogy munkálkodhattunk. A sáfártól csak az kívántatik meg, hogy hív legyen! Egyházam, akarsz-é igazán egyház lenni, amelyben az Úr lelke működik? Ez a kérdés és ha erre a kérdésre hűséges egyházi munkánk adja meg a feleletet, akkor teljesítettük azt a szolgálatot, amellyel korunknak az Úr akarata szerint tartozunk, amelyet az egyház helyett senki el nem végezhet.

Dr. Prőhle Henrik,
pozsonyi lelkész.

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Isten szolgálatában.

Szentháromság utáni 7. vasárnapra. Délelőtt.

Róma 6, 19—23.

Mindenki szolgája valakinek. Cselekedeteink, gondolkodásunk, érzéseink sohasem teljes, spontán szabadságból erednek, hanem meghatározzák őket a titkos rugók, motívumok. Az emberi élet arculatát ezek a *belső* meghatározottságok, indítások, vonzalmak és vágyódások rajzolják meg. S mivel mindezek végül is megkötöttséggé lesznek, az ige joggal beszél szolgaságról, mégpedig ókori értelemben: *rabszolgaságról.*

Kétféle szolgaságról beszél az ige, mert két hatalmat ismer: Isten hatalmát és a bűn hatalmát. (A bűn azonban nem külön hatalmasság, dualisztikus értelemben, hanem az Isten hatalmának hiánya az ember életében. Az Isten uralma alól fellázadt ember jut a bűn hatalma alá.) *Senki sem szolgálhat két úrnak.* Éppen a szolgálat kifejezés zárja ki a kétkulcsos, ötvenszázalékos megoldás lehetőségét. Mert a szolgálat fogalma teljes meghatározottságot, elkötelezést, átadást és beirányozottságot jelent. Az ember egész mivoltára, testére-lelkére, életének minden területére („tagjaira") kiterjed. Vagy Istené az ember, vagy a bűné. A két állapot között áthidalhatatlan szakadék tátong.

Rossz fa nem teremhet jó gyümölcsöt. Aki a bűn szolgája, annak egész élete a tisztátalanság és törvénytelenség (anomia!) *gyümölcseit* termi. Ennek az életnek a vége, utolsó állomása *a halál.* Nemcsak mint testi halál, hanem az örök halál: Istentől való elválasztottság, értelmében. Ezzel a *zsolddal* fizet szolgáinak a rabtartó bűn.

Erről az állapotról az apostol, mint a hívekre nézve *multról* beszél. Voltatok, — de már nem vagytok. Isten kegyelme a keresztség által elhívott, s multunktól elválasztott, az új embert az ó emberrel örök harcba állította (6:1—kk!). Isten *megigazított,* igazzá nyilvánított s ez az ő kegyelméből való *igazsága* (Róm. 1, 17!), mint kijelentés egyúttal *örök felszólítás,* sürgető parancs az engedelmességre. Isten felszabadítja az embert a bűn rabsága alól s ezzel egyúttal elkötelezi — mert lehetőségét megadja — a bűnnel való harcra. Ez *a megszenteltetés.* Annak tudata, hogy Istené vagyok s aszerint kell élnem.

De ezt az új állapotot nem az ember harcolja ki magának, hanem ez is *az Isten ajándéka.* Nem az ember műve tehát a megszenteltetés, hanem az Istené. Ő szentel meg, tesz mindig újra magáévá Szentlelke által. Ő teremti életünk fáján azokat a jó gyümölcsöket, amelyeket mi magunktól soha megteremni nem tudtunk volna. Törvénye örök felszólítás számunkra, de ennek mi soha eleget nem tehetünk. „Legyen meg a te akaratod . . . itt

a földön is“, ez csak mindennapi imádságunk tárgya és életet odaadó erőfeszítésünk motivuma, de sohasem a mi munkánk eredménye lehet. „Isten akarata meglesz *nélkülünk is*, de mi azt kérjük, hogy *nálunk is meglegyen!*“ (Luther.)

Éppen azért *az örök élet nem jutalom*, nem megérdemelt, kijáró „zsold“ (mint a bűnért kijár a halál!) hanem kegyelmi ajándék. Ingyen, Krisztus érdeméért!

A keresztyén ember nem azért lesz Istené, mert iparkodik jót cselekedni, hanem azért engedelmeskedik a törvénynek, mert *már Istené* a Jézus Krisztusban. Nem azért szolgál Istennek, hogy örök életet kapjon jutalmul, hanem azért, mert a kegyelemből megigazító Isten örök életre hívta el őt.

Groó Gyula
miss. m. lelkész.

Isten vendégei.

Szentháromság utáni 7. vasárnapra. Délután.

Márk 8, 1—9.

„Azokban a napokban . . .“ — mintha csak *ma írták volna le* ezeket a sorokat. Mintha éppen a mi napjainkról szólana ez az ige: helyzetjelentés valamelyik ostromlott, körülzárt spanyol városból, vagy ellenségdulta kínai tartományból, vagy talán innen a magyar rónáról, ahol mindig sok a nép és kevés a kenyér. Íme felvettünk egy könyvet, egy nagyon régi s talán nagyon ismerős — s éppen azért mindig új — könyvet s most ez a könyv úgy szól hozzánk mintha a mi napjainkról szólna, — mindenesetre úgy, mint amelynek *van mondanivalója a mi napjaink számára is.* Aki ebből a könyvből hozzánk szól, az nagyon jól ismeri ezt a világot, az embert és az ő életét. Ismeri a mi nyomorúságainkat is egyenként és együttvéve; azt a névtelen nagy emberi inséget, amely mindig újra, más és más formában, más és más területen, de kérlelhetetlenül jelentkezik az emberi életben, az hogy: *nincs!* Nincs kenyér és nincs élet — nincs egészség és nincs békesség. Névtelen és végtelen szomjúság fojtogatja az emberi életet, *tehetetlen inség:* nincsen! Aki most ebből a könyvből hozzánk szól, az a legmélyére tekintett a nyomoruságnak.

Az ige azonban, éppen mert Istennek igéje, nem állapodik meg az emberi nyomoruság tényének megállapításánál. Hanem tovább megy és beszél az *egyetlen segítségről.*

Jézus Krisztusról beszél, Isten fiáról, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Ha őt velünk emberekkel szemben jellemezni akarnánk, akkor ebben a vonatkozásban azt kell róla mondanunk: *Ő az, akinek van!,* mi vagyunk azok, akiknek nincsen. Mi koldusok vagyunk — ő király. Mi szomjan veszünk, — Őbelőle az élet vize árad. Mi a halál fiai vagyunk —, Ő pedig az élet fejedelme.

S ez a király eljött a koldusok közé, koldusok között is a legszegényebbnek, hiszen nem volt fejét hova lehajtania. Eljött a szomjúhozók közé, hogy megkóstolja ennek a szomjúságnak minden kínját („szomjúhozom!"). Eljött a halál eljegyzettjei közé, hogy maga is halált szenvedjen.

Miért? kell mindig újra kérdeznem, mikor megállok Jézus alakja előtt? Azért, *mert szeretett minket az Isten.* (2. v.!) Ő, aki ismeri nyomoruságunkat, megkönyörült rajtunk. Az Atya, akit elhagytunk, megszánt minket lerongyolódott tékozló fiakat. A szent Isten könyörült az ellene lázadó bűnösökön. Ő, akinek mindene van, eljött hozzánk, akiknek semmink sincsen — mert Isten nélkül vagyunk e világon. S Isten azért jön, hogy mindent adjon: *önmagát adja nekünk.* Elközelített Isten országa s minden egyéb ráadásul megadatik nékünk. Eljött Isten, hogy *életünk* legyen, hogyne adná meg ráadásul az *eledelt* is? Krisztus életét adja értünk a kereszten, testét adja az úrvacsorában, — ha ezt az asztalt megterítette a számunkra, hogyne adná meg a mindennapi kenyeret is?

Ott áll most is a sok nincstelen között s végtelen meleg gyengédséggel gondoskodik róluk. (3. v.) Letelepíti s megvendégeli őket; mint tyúkanyó fiókáit, jó pásztor a juhait, úgy szereti Krisztus az ő *gyülekezetét.* Mert a sok nép, amely most az ő szavára letelepszik s az ő kezéből veszi el a kenyeret, azok az ő asztalának, asztalközösségének vendégei, összegyűjtött nép, *gyülekezet, egyház.* Nem *sokaság* többé, amelynek nincs ennie mit, hanem *Isten népe, Isten vendégei,* akik Istentől várnak és kapnak mindent. Boldog sírók, hisz Isten vigasztalja meg, boldog éhezők, hisz Isten vendégeli meg őket. „Evének és megelégedének . . ." *Isten asztalának vendégei sohasem kelnek fel üresen!*

Csak egy disszonáns hang van ebben a történetben: *a tanitványok kétkedő hangja.* (4. v.) Keserű csüggedés, hitetlenkedés. A józan számító, aggodalmaskodó emberi ész hangja ez: sok az ember, kevés a kenyér, puszta ez a hely. Ugyan kicsoda segíthetne itt?

Nem ismerős nekünk ez a hang? Nem halljuk ezt naponta? *Ez a mi saját hangunk.* Így aggódunk és így hitetlenkedünk, kérdezünk és kétségbeesünk mi is. Az inség nagy, — a kenyér kevés, — nincs kilátás és reménység, — nincsen békesség és nincsen boldogság, nincsen semmink se!

Ugy van, *ez mind igaz.* De az is igaz, hogy *ma is itt van Ő, akinek mindene van: Krisztus!* „Azokban a napokban . . ." és *ma a mi napjainkban is* itt van velünk és érettünk. *Adni akar, önmagát adja, — hogy mindenünk legyen!* Jer, fogadjuk őt örömmel!

Groó Gyula
miss. m. lelkész.

Megelevenítő Lélek.

Szentháromság utáni 8. vasárnapra. Délelőtt.

Róm. 8, 11—17.

A bűn eredetének és lényegének tekintetében eleve téves úton jár az ember, ha a bűnbeesés tényét a testi kívánságok és vágyak eredőjeként könyveli el s ebből olyan — napjainkban is sokszor hangoztatott — következtetéseket von le, amelyek nyomán reáüti a testre a bűnösség bélyegét, megállapítja a „mindnyájan gyarlók vagyunk“ tételét, belenyugszik a „porrá kell lenned“ ítéletébe, emellett pedig hirdeti a lélek isteni eredetét, magasztalja a „szellem“ fenségét, csodálja alkotásainak nagyságát s koporsó mellett is azt hirdeti és azzal vigasztalódik, hogy csak a bűnös test enyészik el, ami a földből vétetett, a lélek visszatér eredeti otthonába, Istenhez. Lényegében az ilyen ember azután — s mennyien vannak, akik így gondolkodnak! — nem érti meg a megváltás tényét és nem tud mit kezdeni saját életében Krisztussal.

Az Isten előtti és nem pusztán ténymegállapítást végző, de a kiútat kereső komoly önvizsgálat ezzel szemben azt eredményezi, hogy a lélekben kicsirázott, de a testben előtörő és elhatalmasodott bűn az egész embert megrontotta. A „test szerint való élés“ bűne az isteni eredetű lélek rabságba vetését s leigázását is jelenti, melynek következtében „nem a jót cselekszem, amelyet akarok, hanem a gonoszt, amelyet nem akarok.“ (Róm. 7, 19.)

Az ember ezen bűnbemerült állapotában az Isten kegyelme nem úgy válik valósággá, hogy pusztán külső korlátozásokkal, törvényszerű akaratnyilvánitással vezeti és kormányozza az emberiség életét, mert ez, amint azt a választott nép élete megmutatta, kevés pozitív eredményt, de sok félelmet, rettegést és kétségbeesést szült. Isten megváltó kegyelme abban mutatkozik meg, hogy a megváltás bűntörlő tényének az életünkkel való összekapcsolása által új teremtést végez bennünk.

A kegyelmes Isten megeleveníti halandó testeinket azáltal, hogy újra lelket ad belénk.

Ez a nemcsak kettős tüzes nyelvek külső képében alászálló, de a szél láthatatlanságában csak erejét megmutató Szentlélek állandó közvetítő gyanánt munkálja az emberek életében azt a belülről származó megújulást, amit az apostol új teremtésnek nevez.

Erről a lélekről az alapige azt mondja, hogy az

1. az Atyának és Krisztusnak lelke (9—11. v.),
2. megelevenítő lélek (11—13. v.),
3. a fiúságnak lelke (14—17. v.).

1. Jézus Krisztus földi életének utolsó idejében elég gyakran hangoztatta, hogy az Atya elküldi vigasztalásul és erőforrás gyanánt tanítványainak az Ő lelkét. Az első pünkösd eseménye

úgy nyert igazi tartalmat, hogy a tanítványok egyéni próbálkozás és türelmetlen keresés helyett egyakarattal és hittel ezt az Atyától származó lelket várták. A Szentlélek munkájában és hatásában pedig kételkedés nélkül annak isteni eredetét és erejét tapasztalták és vallották. Ezért nem tehették, hogy amiket hallottak és láttak, azokat ne szólják. (Csel. 4, 10.)

De ugyanezen lélek az Atyával egyazonos Fiúnak is a lelke. Krisztusé a Szentlélek nemcsak azért, mert Ő ígérte azt meg, mert csak az Ő teljes megdicsőülése után töltetett ki a tanítványokra, hanem legfőképpen azért, mert minden munkája, ereje és hatása abban nyilvánul meg, hogy bizonyságot tesz bennünk és bizonyságot tétet velünk arról, hogy Krisztus él. A Szentlélek tette élővé Krisztust a pünkösdi tanítványok lelkében, általa mondja Pál apostol, hogy neki az élet Krisztus. Általa nem tehetett máskép Luther, minthogy bizonyságot tett az élő Kriszus evangéliumáról. Végül ez a Szentlélek hozza az ős ellenség által történeti multba taszítani akart Krisztust életközelségbe és teszi az én élő Krisztusommá.

2. Mivel a Szentlélek az Atyától és Fiútól (filioque) származik, azért megelevenítő lélek is. Ezt az alapige nyomán nem csak úgy kell értenünk, hogy az a Krisztus, akitől elvonatkozni már keresztyén nevünk miatt sem tudunk, a Szentlélek által lesz élővé számunkra, hanem úgy is, hogy az általa ébresztett hit meggyőződést támaszt bennünk arról, hogy a megváltó Krisztus mibennünk is él, velünk egészen szoros életközösséget tart fenn. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy kettős életünk van: a magunké és a Krisztusé, hanem jelenti azt, hogy a lélek meggyőzött engem bűntudatomban az én egész életem haszontalanságáról. Megmutatta azt, hogy nincsen énbennem semmi jó, hogy a bűn olyan hatalom az életemben, amelynek zsoldja nemcsak a test, de a kárhozat halála is, vagyis, hogy bár én még élek, de már eleve halott vagyok. De ugyanakkor megláttatta velem Krisztusban azt, aki elszenvedte helyettem és érettem a bűn büntetését s akit Isten feltámasztott a halálból azért, hogy általa én is élhessek. Élhessek egykor az élet és a megdicsőült test feltámadásában, de élhessek már e testi életben is úgy, mint akin meglátszik a jövendő élet dicsősége.

A megelevenítő Szentlélek Istennek az az ajándéka, amely által az ember újjáteremtődik s mint ilyen új teremtés nem is maga él, hanem él benne a Krisztus. Míg nélküle úgy kell a bűn rabszolgaságába vetett léleknek sóhajtania: „Nem a jót cselekszem“, addig általa visszanyeri az uralmat a test felett és arról tehet bizonyságot: „Mindenre van erőm.“

3. Az élő Krisztusról bizonyságot tevő és a Krisztus által életet adó megelevenítő Szentlélek éppen azért, mert belsőleg élteti át velem Isten újjáteremtő kegyelmét, a legbensőbb kapcsolat létrehozója lesz közöttem és Isten között. Engem elveszett és elkárhozott embert a Krisztus által Isten gyermekévé avat a fiúságnak lelke.

Amíg a bűntől megrettent lelkiismeret és a bennem visszhangra talált sátáni dac egyre azt hangoztatja bennem, hogy az Isten szigorúan igazságos, törvénye által csak büntetni tudó szigorú Úr, aki elől jó elrejtőzni és messze menekülni, addig a lelkemmel egybeforrott fiúságnak lelke újra és újra arra bátorít, hogy a tékozló fiú bűnbánatában, de az édes gyermek hazavágyásával teljes bizodalommal közeledhetem Istenhez, aki atyai szeretetét abban mutatta meg, hogy a Krisztusban elém tárta megbocsájtó kegyelmét.

A fiúságnak lelke végül nem csak azt érteti meg velem, hogy mint gyermek mehetek a mennyei Atyához, mint gyermek, akinek az is kimondhatatlan boldogság, hogy otthon lehet, hanem Isten Atyai kegyelmét teljességgel feltárva, tiszta örömömet felfokozva meggyőz arról is, hogy mint Isten újra-teremtett gyermeke teljes jogot, a mennyei Atya gazdagságának örökösödési jogát is nekem adja azért, aki neki szerelmes Fia és aki engem már akkor is szeretett, amikor arra semmiképpen sem voltam méltó.

Istennek Szentlelke felszabadítja bennem a lelket, erőt ad nekem a test felett, a legnagyobb méltóságról, az istenfiúság valóságáról győz meg s így életemet boldoggá: evangélikussá teszi. Azért újra is: „Jövel Szentlélek Uristen, töltsd be szíveinket bőven."

Garam Zoltán
bobai lelkész.

A gyümölcsre ügyeljetek!

Szentháromság utáni 8. vasárnapra. Délután.

Máté 7, 15—23.

Jézus még isteni hatalma tudatában sem becsüli le az alakoskodó, sokszor álszent sátán erejét. Nem is kötekedett soha a gonosszal s bennünket is arra int és figyelmeztet: vigyázzatok, őrizkedjetek!

Az általános figyelmeztetés az alapige hasonlatában ezzel bővül és nyer közvetlen meghatározást: a gyümölcsre ügyeljetek.

Milyen megokolt Üdvözítőnknek ez a figyelmeztetése a mi számunkra, akik gyakran elámulunk a mellékes díszeken, megcsodáljuk a koronát, a dús levélzetet, gyönyörködünk a virágpompában s nem az a legfontosabb, vajjon rejt-e a lombozat termést és lesz-e a virágból gyümölcs. Még hozzá nem is akármilyen, hanem értékes, életet tápláló.

Jézus azt mondja: „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem."

Vonatkoztassuk egészen magunkra ezt a képet s az alapige nyomán azt kutassuk: miképpen nem leszek én magam is hamis prófétává?

Önmagunkban mindnyájan vad alanyok vagyunk Isten színe előtt. Ahhoz, hogy igazán jó gyümölcsöt teremjünk, kettőre van

szükségünk. Meg kell nemesíttetnünk és jó termőföldbe kell kerülnünk.

A fa életében a megnemesítés a beoltás. Ezt a mai epistolai szentleckénk szerint a Szentlélek végzi el bennünk azáltal, hogy az élő és sok jó gyümölcsöt termő Krisztust kapcsolja össze az életünkkel. Mint a fánál, úgy nálunk is attól kezdve nemes az életünk, ahol Krisztus oltatott belénk. A jó gyümölcsöt tehát nem is mi hozzuk, hanem a Krisztus. (Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.) Mi akkor az életnedvet, az erőt adjuk s így a mienk az érdem? Nem adjuk, csak szállítjuk. A fa törzse is csak annyi életnedvet szállít a gyümölcstől terhes ágaknak, amennyit a tápláló talajból felvesz.

A másik, ami fontos tehát: a jó termőföld. Isten kegyelme a mi életünk számára az, hogy nem hagy bennünket e világ kiszipolyozott, silány talajában sinylődni, hanem a szent keresztségben engedi beleplántálni életünket az Anyaszentegyház áldott levény-talajába. Ha innét merítjük az élet erejét, „olyan lesz életünk, mint a folyóvizek mellé ültetett fa, amely idejekorán megadja gyümölcsét és levele nem hervad el.“ (Zsolt. 1, 3.)

Krisztussal megnemesítve, az Anyaszentegyház talajába beleplántálva nincs bennünk alakoskodás, számító ravaszság, félrevezető kegyeskedés, hanem alázatosan termi életünk a krisztusi élet jó gyümölcseit. Termi és nem is lehet másképpen; a talaj bőven adja az erőt, amiből Krisztus gyümölcsöt nevel.

Ha magunkon mindezt megtapasztaltuk, észrevesszük a hamis, rossz gyümölcsű prófétákat és nem engedjük, hogy megmérgezzék életünk megnemesített fájának gyökerét. A gyümölcsre ügyeljetek!

Garam Zoltán
bobai lelkész.

Az élet-iskola.

Szentháromság utáni 9. vasárnapra. Délelőtt.

I. Korint. 10, 6—13.

A legsikeresebb tanítási módszer a szemléltető oktatás. Ha egy gyermeket meg akarok tanítani a tűz pusztító voltára, akkor tüzet rakok s különböző tárgyaknak az elhamvasztásával bizonyítom be előtte, hogy ami a tűz lángjába kerül, az pusztúlásra van ítélve.

Szemléltető tanítás módszerével oktat bennünket az Isten, a világ nagy Tanítómestere is! Célja az, hogy bennünket a maga gyermekévé neveljen. Ami az Isten gyermekévé való nevelés útjában van, az a bűn, amely tűz módjára égeti el bennünk az Isten gyermekének lelki alkatrészeit. — Isten, hogy bebizonyítsa a maga Atya voltát s az ember istenfiuságát, — törvényt adott Izrael népének, hogy abban korlátot állítson népe elé, amely távoltartsa attól a bűntől, ami istenfiuságának a tudatát és lénye-

gét megégetné benne. Amikor azonban látta, hogy Izrael népe botorul ledönti a korlátot s könnyelmű játékba kezd a bűnnel: a tűzzel, beengedi őt a lángok közé, hogy a saját testén szenvedett égési sebekből tanulja meg az életiskola nagy igazságát: ha Isten gyermeke akarsz lenni, — óvakodj a tűztől: a bűntől.

Igy vált a pusztában vándorló Izrael története az Isten tanítási módszerének egy segédeszközévé a mi számunkra is. Isten a pusztában vándorló nép sorsában akarja megmutatni nekünk, hogy hová jut az a nép, az az ember, aki könnyelmű játékot űz a bűnnel, de be akarja bizonyítani azt is, hogy az Ő atyai hűsége még az emberi romlottságnál is nagyobb s Ő még a bűn tüzében megsebzett gyermekeiről is gondot visel.

1. a) Aki könnyelműen játszik a bűnnel, annak lelkében a bűn megégeti az ellenálló képességet a gonosz dolgokkal szemben. Ez történt Izraellel a pusztai vándorlás közben s ez történik velünk is életünk vándorútján.

Isten az embernek szabad akaratot adott, hogy válasszon a jó és a rossz között, de gyermeke csak az, aki a jót választja. Ezt kellett volna tennie az első emberpárnak is az Édenben. De ők szóba elegyedtek a kígyóval: a bűnnel. Igy cselekedett Izrael is, de így cselekszünk mi is, ha szem elől tévesztjük azt az igazságot, hogy a bűnnel csak harcolni szabad, de vele szóba elegyedni, vagy alkudni nem szabad soha. S óh! mennyi szépen indúlt életnek ásta meg a sírját a rossz dolgoknak a kívánása, ami a bűnnel való alkudozásnak a következménye.

b) Nem lehet Isten gyermeke a bálványimádó, már pedig a bűnnel való könnyelmű játéknak gyakran bálványimádás az eredménye. Izrael népe is addig kóstolgatta a különféle bűnös élvezetek poharát, míg végül jobban megszerette az evést, ivást és a játékot, mint az Istent. Igy épített Izrael népe lelkében bálványokat s így építgetünk mi is, ha a föld kincseit többre becsüljük az Istennél és az ő akaratánál. S ebből a szempontból a mai élet tükörképe a pusztában vándorló Izrael életének. A lelkek tele vannak bálványokkal: a hiúság, a pénz, a nagyravágyás, a dicsőségvágy stb. bálványisteneivel. A bálványimádó pedig nem az Istennek a gyermeke, hanem a bűnnek a rabszolgája.

c) A bűnnel való kacérkodás Izraelt a paráznaság karjaiba vitte. Oda sodródunk mi is, ha a bűnnel könnyelmű játékot űzünk. Szomorú bizonysága ennek korunk és társadalmunk erkölcsi képe. Az a sikamlós társalgási mód, amely ma már nemcsak az előkelő szalonok, de az egyszerű nyárspolgár légkörét is megfertőzte, könnyelmű játék a paráznasággal, amely rendszerint bimbótiprásokban, házasságtörésekben folytatódik, hogy azután végül is a válóperek bírája, vagy a méreg, vagy a pisztoly, vagy a Duna vize tegye rá a befejező pontot.

d) Izrael népe azt gondolta, hogy Istennel kötött szerződése olyan jogokkal ruházta fel, amelyek alapján követelésekkel állhat elő az Istennel szemben. Igy esett bele az istenkísértés bűnébe.

Hány Izráel észjárása szerint gondolkodó keresztyén ember nyújtja be ma naponként „imádságnak“ nevezett követelését az Istenhez és várja annak azonnali és maradék nélkül való teljesítését! Hány keresztyén ember él abban a meggyőződésben, hogy az Isten közbenjárók útján megvesztegethető és hogy Ő minden jócselekedetet — még ha annak szűlőanyja a legravaszabb számítás is — a maga áldásával azonnal viszonozni köteles.

e) S ha a várt és követelt áldás elmarad, hány mai keresztyén ember esik — miként Izrael népe a pusztában — a kishitű zúgolódás bűnébe. Aki kishitűen zúgolódik, kétségbevonja Isten mindenhatóságát, jóságát és bölcseségét. A kishitű zúgolódás tehát bűn! De egyben a legnagyobb csapás is, mert a kishitűen zúgolódó ember ahoz a hajóshoz hasonlít, aki a vihar közeledtére széttépi vitorláját és összetöri kormánykerekét.

2. A világ nagy Tanítómestere azonban nemcsak a mi bűneinket szemlélteti a pusztában vándorló Izrael történetében, de szemlélteti a maga hűségét is! Miben nyilvánul meg az Isten hűsége? Abban, hogy nem engedi magát eltántorítani attól a szent elhatározástól: „Nem akarom a bűnösnek halálát, hanem azt akarom, hogy éljen.“ Ehez az elhatározásához marad hű akkor, amikor Izrael népét tengersok bűne dacára is megtartja és Kánaán földjére vezérli.

Hát mi nem tapasztaljuk-e Istennek a hűségét vándorútunkon szakadatlanul? Hiszen ha a kérlelhetetlen igazság mérlegén mérjük le életünket, megérdemeljük-e azt a tengersok áldást, amiben Isten kegyelméből naponta részünk van? Ugy-e a sok áldás nem a mi cselekedeteink megérdemelt jutalma, hanem az Isten hűségének a bizonysága!

Hát még a balsorsban, a szenvedések alatt! Nem tapasztaljuk-e szinte naponta, hogy Ő sohasem kísért bennünket feljebb, mintsem azt elviselhetjük? És nem érezzük-e, hogy amikor Ő keresztet helyez a vállainkra, ugyanakkor erőt is ad annak az elviselésére? Ugy-e, hogy igaz: hű az Isten, mert nem akarja, hogy elvesszünk, hanem hogy éljünk.

Testvéreim! Mikor a pusztában vándorló Izrael történetét olvassuk, sohase feledjük, hogy tanteremben vagyunk, ahol Isten a maga gyermekévé akar nevelni bennünket. De ne felejtsük el soha azt sem, hogy a tanulónak a megtanult anyagból felelnie, vizsgáznia kell! Legyen hát a mi vizsgai feleletünk olyan, hogy annak alapján a nagy Tanítómester felengedjen bennünket a felsőbb osztályba: az örökélet üdvösségére.

Irányi Kamill
székesfehérvári lelkész.

Hamis sáfár.

Szentháromság utáni 9. vasárnapra. Délután.

Lukács 16, 1—9.

A felolvasott szent leckének már a bevezetése is egy olyan gondolatot tartalmaz, amely nagyon is méltó arra, hogy jól a szívünkbe írjuk. Ez a gondolat: „Adj számot a te sáfárságodról, mert nem lehetsz többé sáfár.“ Ez az Ige nekünk szól. Nekünk is van egy mennyei gazdánk, akinek mi sáfárai vagyunk. Az életet, a testi és lelki javakat, amiket a magunkénak mondunk, mind a mi mennyei Gazdánk bízta ránk, hogy azokkal az Ő akarata szerint sáfárkodjunk. S vajjon mi csakugyan így sáfárkodunk? Vajjon gyarapodik-e naponta a mi életünk az Isten előtt való kedvességben s gyarapodnak-e lelki és anyagi javaink az Isten országa javára? Bizony, ha sáfárkodásra kapott javainkat megvizsgáljuk, akkor sok esetben nemmel kell felelnünk. Mi nagyon sokszor megfeledkezünk arról, hogy sáfárok vagyunk. Pedig a mi mennyei Gazdánk elég gyakran figyelmeztet bennünket: „Adj számot a te sáfárságodról!“ Minden virághervadás, csillaghullás, minden sárguló levél, koporsó, minden villámcsapás, minden új barázda az arcunkon, őszülő hajszál a fejünkön — egy-egy figyelmeztetés a mennyei Gazdától: „Adj számot a te sáfárságodról!“ Ne engedjük el ezeket a figyelmeztetéseket fülünk mellett, hanem zárjuk a szívünkbe, mert nem tudhatjuk: mikor kapjuk meg az utolsó figyelmeztetést s egyben az ítélet is: „nem mehetsz tovább sáfár!“

A bibliai sáfár ura felszólítására reádöbbent arra, hogy hűtlenül sáfárkodott s hűtlenségét olyan büntetés követi, amely őt kenyér nélkül az útcára teszi. És a sáfár gondolkodni kezdett! — Hát a felénk hangzó gyakori figyelmeztetések felébresztették-e már bennünk a mi hűtlen sáfárkodásunk tudatát? És tisztában vagyunk-e azzal a büntetéssel, ami a hűtlen sáfárra vár? S ha tisztában vagyunk, vajjon gondolkodtunk-e már azon, hogy mivel tehetnők jóvá hűtlenségünket, vagy pedig továbbra is gondtalanul reábízzuk magunkat szívünk földhöz tapadó vágyainak a vezetésére? Sorsdöntő kérdések! Üdvösségünk felett döntenek.

Példázatunk sáfára arra az elhatározásra jutott, hogy bizonytalanná vált jövőjének a biztosítása érdekében lecsökkenti gazdája adósainak a tartozásait, hogy ezáltal őket a maga viszontszolgálatra kötelezett barátaivá tegye. A barát-szerzésnek ez a módja csak újabb hűtlenség a gazdával szemben, hiszen a barátokat gazdája megrövidítésével akarta magának megnyerni. De a gazda mégis megdícséri a sáfár okosságát.

Hát mi vagyunk-e annyira okosak, hogy ha már egyszer reáeszméltünk hűtlen sáfárkodásunk következményeire, akkor legalább embertársaink terheinek, gondjainak, bajainak a csökkentésében keressük Istennel való kibékülésünket? Hiszen min-

den szív, amelybe jótevőként van beírva a nevünk, egy-egy mérő súly annak a mérlegnek a serpenyőjében, amelyben a mi menyei Gazdánk megméri a mi földi sáfárkodásunkat. S ha embertársaink szolgálata, testi és lelki nyomorúságuk csökkentése talán meg is rövidíti Istennel szemben szószerint tartozó kötelességeink teljesítését, — mint az a bibliai sáfár is az adósok terheinek csökkentésével megrövidítette gazdája jövedelmét — azt Isten bizonyára az Ő könyörülő jósága mérlegére teszi, mert hiszen emberszeretet nélkül nincs istenszeretet s mert Isten szívéhez az út embertársaink szívén keresztül vezet.

Keressük Isten szívét mi is embertársaink szívén keresztül s akkor a mi hűtlen sáfárkodásunk is az örök Kegyelem mérlegére kerül.

Irányi Kamill
székesfehérvári lelkész

Ajándékok.

Szentháromság utáni 10. vasárnapra. Délelőtt.

I. Kor. 12, 1—11.

Korintus nagy város. A Pál korabeli gazdasági, kultúrális és vallási életnek középpontja. Az arany, fény, pompa, bűn lakóhelye. A fiatal gyülekezet nagyrészt pogányokból lett keresztyénekből áll. Pál a gyülekezet „atyja". Ő alapította. Hozzá fordul minden kételyével, nehézségével, kívánságával. Az I. Kor. levél mély betekintést enged ennek a gyülekezetnek a lelki struktúrájába.

Harcoló gyülekezet. Korintusban van felhalmozva az akkori világ minden gazdagsága. Az arany mindig kísértett. — Korintusban bontakozik ki teljes nagyszerűségében a pogányság kultusza, fénye, pompája. Itt reprezentált a pogányság.

Kérdező gyülekezet. Problémái vannak. Ezért élő gyülekezet. Csak a halott gyülekezeteknek nincsenek kérdései, problémái.

Szegény gyülekezet. Anyagiakban. Tagjai a szegény néprétegből tevődnek össze. A pogány fény, pompa, gazdagság sokakat kísértésbe visz. Nem tudnak szabadulni hatása alól. A misztikus megfogja őket. Az extasis, nyelveken szóllás, varázslás, prófétálás mindennapi a pogányoknál.

Felvetődik a nagy kérdés: Mi a keresztyén gyülekezet gazdagsága? Mi az, ami nincs meg Korinthus aranyának varázsában, a pogányság nagyszerüségében, mi az ami a gyülekezetet keresztyén gyülekezetté teszi? Mi a gyülekezet tartalma, ereje, ajándéka?

A földi gazdagságra nem gondolt a korintusi gyülekezet. Nem gondolhat ma sem. — A gyülekezet kincse, gazdagsága annak a megismerése s megvallása, hogy *Krisztus az Úr*.

Ez a legrövidebb s legősibb keresztyén hitvallás. (A korbeli

hellenisztikus vallásosságban az „Úr“ jelentéstartalma: a hatalommal bíró isteni Jézus, lényegében Jézus-Isten.) — Ez minden? Ez a lényeg? a génius proximum? Ez az, ami elválaszt, az ultima differencia? Igen. — Amely gyülekezet számára Krisztus az Úr, az Benne mindent megtalált. Ez által lett gyülekezetté, s ebben bírja gazdagságát.

I. Az Úrhoz a Szentlélek vezet el. — Tehát, aki bírja az Úr ismeretét, az bírja a Szentlelket is. Az ajándékok az Úr ajándékai a Lélek által. „Hiszem, hogy saját értelmemmel, vagy erőmmel nem tudnék Jézus Krisztusban, az én Uramban hinni, sem Őhozzá eljutni, hanem a Szentlélek hívott engem.“ Luther.

II. Az ajándékok értékét is az adja meg, hogy a Lélek által vannak. Akár szolgálat, akár cselekedet, benne mindíg a Lélek, az Úr a döntő. — Az ajándékok ereje nem önmagukban van, hanem abban, aki által vannak. Az ajándékozó az Úr. Ez adja meg az ajándékok áldását. Azért adattak, hogy az Ő megismerését és dicsőségét szolgálják. Ez teremti meg a gyülekezetnek Benne való egységét s gazdagságát. — Az Egyház egysége is ettől függ. (Egy akol, egy pásztor.)

III. Vannak-é a mi számunkra is ajándékok? A korintusiak ajándékai hiányoznak nálunk. Mély szakadék tátong az ókeresztyének ajándékokban gazdag s a Ma keresztyénségének ajándékokban szegény élete között. Ez a szakadék látszólagos csupán. Ajándékunk a hit. Ezt is a Szentlélek munkálja bennünk az Úr dicsőségére. Ennek a hitnek a megélésére s tapasztalataira van szükségünk. A hit beszéde teremti, hozza a többi ajándékot: a szeretetnek, a reménységnek beszédét, az áldozatkészség beszédét, ajándékát. Ugyanazon Úrtól, ugyanazon Lélek által.

Krisztus az Úr! Ez a gyülekezet legnagyobb ajándéka.
(I. Sammetreuther után.)

Weiss Vilmos Frigyes
kőszegi lelkész.

Az Úr „új népe“.

Szentháromság utáni 10. vasárnapra. Délután.

Lukács 19, 41—48.

Jézus bevonul Jeruzsálembe. A tömeg lelkesedik, örül. A tanítványok mit sem sejtve osztoznak ebben az örömben. Jézus pedig sír. (41.) Világosan látja a helyzetet: Jeruzsálemnek nincsen szüksége a békesség Fejedelmére. Nem érti meg a megpróbáltatás idejét. Azzal, hogy megtagadja Jézust, lemond a békességről s csak egy út marad számára: a háborúság és pusztúlás útja. — Jézus az Isten fia. Jeruzsálem azzal, hogy megtagadja, megtagadja az ő örökségébe jött Fiút, megtagadja a Szentet, akinek az elfogadásától saját megszentelődése is függött.

Jeruzsálem elveszti békességét. Ennek természetes követ-

kezménye a háború, pusztulás, ítélet. Az ítéletet egy politikai nagyhatalom (Róma) hajtja végre (43, 44.). Mindez csak azért történik, mert nem értette s látta meg a hozzá lehajló kegyelmet az őt kereső, hozzá érkező Jézusban a Krisztust.

A templom megtisztítása Lukács szerint a bevonulás napján megy végbe (45—48.). Lukács szűkszavúan közli ezt. — Jeruzsálem az „Isten városa“ a templom az „Isten lakóhelye.“ Utal Ezsaiás 56, 7. versére: Az én házam az imádságnak háza. Jézus ezzel igazolja eljárásának jogosultságát. — Az áldozati állatok s dolgok árusítása a főpap hasznát jelentette s nagyünnepeken ez számottevő hasznot biztosított néki. — Jézus nem tűrheti, hogy az istenszolgálat s annak helye a világ és a mammon szolgálatával legyen egybekötve. Az istenszolgálat teljes odaadást kíván. Kizárólagosságot. Nem az áldozat ellen szól, hanem mellékes, világi, gazdasági érdekek érvényesítése ellen.

A templomtisztítással végleg magára vonta a vezető papi és közigazgatási körök haragját. (47.). Csak a nép ragaszkodása teszi számára lehetővé azt, hogy egy ideig még hirdesse az Igét. (48.)

Akikhez szól, azok „rajta függenek,“ „reá hallgatván.“ Ezek, akik megismerték benne az „Urat.“

A mai epistola és evangélium között nehezen található meg a liturgiai egység. Legfeljebb úgy szövegezhetnők ezt meg: a hűtlenné lett Jeruzsálem helyett az Úr egy „új népet“ szerez magának s ez a keresztyén gyülekezet népe, benne s nála él az Úr a Szentlélek által és pedig az ajándékokat osztogató Szentlélek által. (Fendt.)

Weiss Vilmos Frigyes
kőszegi lelkész.

Igaz nemzeti közösség.

István király napjára.

Róm. 14, 7—12.

A mai ünnepen két oldalról közelít meg minket a közösség gondolata. A magyar sorsközösség indított minket arra, hogy amikor magyar testvéreink többsége ünnepet szentel István királynak, összegyülekezzünk az Ige köré, mi is imádkozzunk a magunk gyülekezetében. A nemzeti közösség gondolata hozott ide minket, és ime itt az igében Isten is közösségről beszél nekünk. Beszél egy állandó, változhatatlan, megromolhatatlan közösségről, mert azt mondja, hogy mindnyájan az Övéi vagyunk.

Így mutatja meg ma nekünk az ige az *igaz nemzeti közösséget.*

1. István király emlékünnepén vagyunk együtt. 900 évvel ezelőtt halt meg, ezért az idén fokozottan érezzük azt a nagy veszteséget, amely halálával a magyar nemzetet érte. Fiatal volt a magyar keresztyénség. Az a magyar alkotmány pedig, amelyet

most drága régi kincsnek nevezünk, akkor indult csak fejlődésnek. István király elmúlása erős próba volt a magyar nemzet számára, meg tud-e maradni, meg tud-e maradni keresztyénnek és magyarnak. Ezért emlékezünk meg különleges ünnepi kegyelettel arról a királyról, aki jó alapot vetett a magyarok országának és a magyar keresztyénségnek. Ha csak emberi módon beszélhetnénk róla, fájdalmasan és csüggedezve kellene síratnunk.

Isten igéje azonban megmutatja nekünk, hogy halála ellenére is közösségben vagyunk vele. „Senki sem hal önmagának", — írja az apostol, — „ha meghalunk, az Úrnak halunk meg." Szomorú megemlékezésünkben ez a vigasztalásunk: István király is az Úré, felette is uralkodik a meghalt és feltámadott Krisztus. Viszontagságos évszázadok állnak közte és közöttünk, de ez nem változtat azon, hogy Krisztusé ő, Krisztuséi vagyunk mi, Krisztusban, Krisztus révén, Krisztuson keresztül megvan a közösségünk vele.

Ezért nem zavar meg bennünket az a tény, hogy István király is elment a minden halandók útján. Őreá nézve is megnyugszunk Isten halálthozó akaratán. Nem is próbáljuk meg elhomályosítani Istennek azt az általános végzését, hogy porrá kell lennünk, mert por vagyunk. Ha tán meg is maradt valami István király testéből, mi annak a lassabban elporladó testrészneк a körülhordozásakor türelmesen félreállunk, és egy testrész tisztelése helyett alázatosan, megrendülve vesszük fülünkbe az Isten intését: „Élek én, mond az Úr, mert nékem hajol meg minden térd, és minden nyelv Istent magasztalja." Az élet állandóságát, a változhatatlanságot magának tartotta fenn az Isten; — Neki hajol meg minden térd, Őt magasztalja minden nyelv, — nincs tehát rendjén semmiféle olyan tiszteletnyilvánítás, amely elvonja figyelmünket az imádandó Istenről. Szükséget szenved István király népe? Kit hívjon segítségül? A keresztyén magyar nemzet, éppen azért, mert István király népe, nem hívhat mást segítségül, mint aki mind élőkön, mind holtakon uralkodik. Az Istenhez való könyörgésben minden magyar együtt lehet zavartalanul, lelkiismereti kényszer nélkül, de nem tudnánk együtt ünnepelni, ha egy halottat kellene vallásos tiszteletben részesíteni.

Az igaz nemzeti közösségben együtt vagyunk tehát István királlyal és a magyar mult minden halottjával, mert akár élünk, akár meghalunk, mindnyájan az Úristenéi vagyunk.

2. István király ünnepén megmutatja nekünk az ige azt is, hogy milyen az igaz nemzeti közösségük a ma élő magyaroknak.

Mit is érne az, ha csak a halottakkal tudnánk közösséget vállalni, de ugyanakkor nem tudnánk megférni ma élő magyar testvéreinkkel?! Széthúzást, féltékenységet, önzést tapasztalunk szerteszét a magyarságban; érthető, ha egyre többet beszélünk a magyar egységről. Ábrándozunk összefogásról, keresztyén unióról, közös világnézeti alapról... Ebben az évben az lett a divat, hogy a „szentistváni gondolat" köré akar-

ják összegyűjteni az egész magyarságot. Toborzót rendeznek egy eszme érdekében. Mi ebben a hiba? Az, hogy nem a valóságról beszélnek. A valóság az, hogy Krisztus máris egységbe vonta nemzetünket, mert minden magyarnak Ő az Ura. Nekünk tehát nincs más dolgunk, mint felismerni ezt az egységet a Krisztusban, nincs más mondanivalónk, mint megvallani ezt a közösséget, és nincs más tennivalónk, mint engedelmeskedni. Cselekedni, tenni, munkálkodni! Cselekedni, tenni, munkálkodni hálából és engedelmességből! Élni hitből! Ez az igaz nemzeti közösség.És nem az, hogy mindenki felragasztja a maga nézetére ezt a címkét: szentistváni gondolat. Cselekedni, tenni, dolgozni a magyar nemzet javára, ebben a közösségben mindnyájan rögtön résztvehetünk, nem kell érte elhagynunk keresztyén meggyőződésünket.

Krisztus uralkodik minden élőn, ez az igazság, akármennyire próbálják ezt sokan átformálni saját tetszésük szerint. Krisztusnak nincs helyettese, nem tűr meg közbenjárókat és pártfogókat. Aki nem fordul hozzá teljes bizalommal, az hitetlen előtte, még ha Máriához, az Ő anyjához fordul is szavával. Jámbor legendaszerkesztők azt írják István királyról, hogy országát Mária pártfogásába ajánlotta. Mégha valóban megtörtént volna is ez, akkor sem jelentene ez semmit, mert semmiféle emberi szándék nem változtathatja meg az igazi természetét a hitnek, és nem tudja megrontani a teljes, korlátlan uralmát a Krisztusnak.

3. Az igaz nemzeti közösség mindenekelőtt az Úr Krisztus uralmának engedelmes elismerése, de megmutatkozik az egymással való érintkezésben is. Elhasznált, üres szó lenne, ha azt mondanánk, hogy szeretetben kell élnie István király népének. Alapigénk rávilágít a legsürgősebb teendőre: legyünk egyek az alázatban! „Hiszen mindnyájan oda állunk majd a Krisztus ítélőszéke elé.“ Sőt még ennél rosszabbat művelünk, már most pálcát törünk egymás felett, kárhoztatjuk egymást felekezetért, politikai pártért... Van persze olyan is igen sok, kiváltképpen sok ilyen akad az evangélikus egyház tagjai közül, aki úgy segít az egymás ítélgetésének a kísértésén, hogy mindent helyesel, minden vallást jó vallásnak mond, annyira megy a felekezeti béke ápolásában és az egységes keresztyén front építésében, hogy hűtlenül megkárosítja saját gyülekezetét, az anyaszentegyházat. Az ige nem efféle lagymatag, megalkuvó közösségről beszél, hanem együttes alázatról és közös bűnbánó várakozásról. Éppen azért, mert Krisztus ítélőszéke elé kell állnom, nem tehetek meg mindent, amit a többiek csinálnak, még olyan emberekhez sem igazodhatom, akiknek a nevét a történelem szent vagy hasonló jelzővel ékesítette fel. Az alázat és a bűnbánó várakozás azt jelenti, hogy feszülten figyelek, az ítélettől félek és egyedül a kegyelemben reménykedem.

Alázatosságunk annál mélyebb, minthogy tudjuk az igéből, hogy „mindenikünk maga ad számot magáról az Istennek.“ Nem

használ nekünk a többség, a tömeg sem itt, sem az ítéletkor. Krisztus nem azt kívánja tőlem, hogy valami tüntető felvonulásban vegyek részt és úgy mutassak szeretetet a társaim iránt. Ezt megtehetném képmutatásból, haszonlesésből, hiúságból is. És amikor az ítélőszék elé állok, nem lesznek tömegek mögöttem, hanem egyedül adok számot magamról. Az igaz nemzeti közösségben nem tolja át senki a másikra a felelősséget és a bűn terhét, *mindenki* megalázkodik az Úr előtt. —

Az igaz nemzeti közösség az Úr Jézus Krisztusban van. Mindegy, hány magyar látja ezt meg ma. Mindegy, hogy nem keveslik-e ezt tőlünk, és nem ítélnek-e meg minket azért, mert nem veszünk részt minden mai ünnepségben. Ami az Istenre és az Úr Krisztusra tartozik, ebben a világban csak hitben, hit által látható. Egyszer majd minden magyar látni fogja, hogy amíg élt, milyen nemzeti közösségben kellett volna élnie. Addig is mi, akik halljuk az igét, vigyázzunk, hogy az evangéliumot ne büszkélkedésre használjuk, hogy a Krisztust ne csak szánkkal valljuk, hanem éljünk is az ige szerint, cselekedjük is, amit parancsol az Isten. Az Úristen nem ünneplést, hanem hitet, bizodalmat és engedelmességet akar tőlünk, mert az Ő uralma sem ünnepi gondolat, hanem szentség és kegyelem, szeretet és igazság. Ámen.

Sólyom Jenő dr.
budapesti vallástanár.

Legyetek evangélikusok!

Szentháromság utáni 11. vasárnapra. Délelőtt.

I. Kor. 15, 1—10.

Mai vasárnapunk levélbeli szentlecké jét egyetlen felszólításba foglalhatjuk össze: legyetek evangélikusok! Pál apostol is ezt tette a korinthusbeliekkel, mert úgy látta és tapasztalta, hogy nem igazán és egyedül az evangélium alapján gondolkodtak, éltek, azért kezdi így: „eszetekbe juttatom . . . az evangéliumot.“

Legyetek evangélikusok! Pál apostol intelmét ma továbbadjuk és néktek is eszetekbe juttatjuk az evangéliumot, hogy az elfelejtett evangélium újjászüljön bennünket és legyünk gondolkodásban, cselekedetben, hitben és reménységben igazi evangélikusok. Mert behunyt szemmel járnánk, ha nem látnók meg azt az igazságot, hogy mi nem vagyunk igazán evangélikusok.

Evangélikus, ez a szó az evangélium szóból származik, ami viszont magyarul azt teszi: örömhír. Evangélikus tehát az az ember, aki ismeri az örömhírt, az evangéliumot és aszerint él! Felteszem a kérdést: ismered az evangéliumot? Tudod, mi az evangélium? Tudod, mi az az örömhír, melyen örvendezni lehet?

Szomorú igazság az, hogy amit eleve és legelső sorban kel-

lene tudnunk, mert nevünkben hordozzuk, nem áll előttünk szüntelenül és világosan, az evangélium a maga örömhírével. Pedig ott kell állandóan lennie a szívünkben, hogy életünket, annak minden megnyilvánulását szakadatlanul hozzámérhessük. Nem lehetünk igazán evangélikusok anélkül, ha nem ismerjük az evangéliumot és éppen ezért nem élhetünk asszerint. Ismerd meg az evangéliumot, hogy asszerint élhess és így lehess evangélikus! Semmire sincs azért annyira szükségünk, minthogy nekünk is újra meg újra eszünkbe juttassák az evangéliumot, az örömhírt.

Az evangéliumot legelsőnek a karácsonyi angyal hirdette e világnak: „Ne féljetek, mert íme hirdetek néktek nagy örömet (evangélium), mely az egész népnek öröme lészen, mert született néktek ma Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában." Ebből az angyali szóból az a mindeneknek szóló örömhír: emberek, bűnösök, van nekünk Megtartónk, van Krisztusunk, aki azért jött el e földre, hogy a bűnösöket megtartsa. Azt mondhatjuk erről az angyali szózatról, hogy ez előzetesen mondja meg azt, kicsoda lesz nékünk a Krisztus. Reá mutat a személyre, akiben adva van számunkra az örömhír, a szabadulás a bűn rabságából. Ez az angyali szózat félre érthetetlenül reá mutat a Krisztusra, mint akiben valósággá lett az örömhír, mint akinek személyétől elválaszthatatlan az evangélium. A bűn rabságából, a bűntudat marcangoló erejétől, a lelkiismeret vádjától, bűneink kárhoztató terhétől nincs más és nem adatott semmi és senki más szabadítóul, csak a mi Urunk, a Jézus Krisztus. Benne van szabadulásunk és benne van megváltásunk és egyúttal benne és általa van új életünk, Istennel való új gyermeki kapcsolatunk, melynek érzékeny lelke az imádság, melynek éltető ereje a Krisztus megváltó halála és melynek jellemzője az Isten iránt való hálás, szent és alázatos új élet. Mi néked az evangélium? Erre a kérdésre az az egyetlen felelet: Jézus Krisztus az én Uram, életben és halálban egyetlen bizodalmam és reménységem, mert benne bűneim bocsánatára és ezáltal Istenemre találtam.

Most pedig nézzük az evangéliumot, az örömhírt János apostol tekintetével. Evangéliumának 3, 16-ban ezt írja: „mert úgy szerette Isten e világot . . ." Mivel sokszor hallottuk már, elkopott számunkra, pedig erről mondotta Lutherünk azt, hogy ebben nem benne van az evangélium, hanem ez maga az evangélium. Nincs is az egész Szentírásban az örömhírnek szebb, érthetőbb és rövidebb összefoglalása ennél a versnél. Ebben benne van a Krisztus áldozati haláláért való véghetetlen isteni szeretet, benne van a hit, mellyel azt megragadjuk, benne van az örökélet, melyre Isten a Krisztusban mindannyiunkat elhívott és vár. Ha Istennek a Krisztusért való ezen bűnbocsátó, üdvözítő kegyelme a kereszt fényében szüntelenül lelki szemeid előtt van, sőt ha a hit által és a hitben ezt a kegyelmet magadénak mondhatod és ha földi életed ennek megfelelően rendezed be, akkor megilleted az evangélikus nevet, mert az evangéliumon állsz, belőle élsz, általa reménykedsz. Mert csak az az evangélikus, aki

ismeri az örömhírt, az evangéliumot és annak megfelelően él! Legyetek azért evangélikusok!

Ezt az evangéliumot prédikálta Pál apostol a korinthusbelieknek és ezt juttatja most eszükbe. Ennek az evangéliumnak egyik legfőbb jellemzője az, hogy „ezáltal üdvözültök“, azaz ez az Istenhez és az örökélethez vezető egyetlen út és lehetőség. Az emberi erő és okoskodás azt mondatja velünk: saját erőd, saját jó cselekedeteid révén végül is olyan kedves lehetsz Isten előtt, hogy Ő elfogad gyermekének, elfogad igaznak, bűnnélkülinek, elfogad égi országába üdvösségre jutó szentjének, üdvözültnek. Előtted az az út, az isteni tízparancsolat, járd végig, vedd elő a parancsolatokat mind egyenként és meglátod egyszer csak sikerülni fog megtartanod azokat. Ellenben az evangélium, úgy amint azt fentebb leírtuk, megérteti velünk bűnösökkel, hogy hiába minden igyekezet, hiába minden tusakodás, a parancsolatok útja járhatatlan, mert elesünk és elbukunk minduntalan. De nem csak megérteti, hanem boldogan tudtunkra adja: bűnösök, van nekünk Megváltónk, van aki a bűnök bocsánatával minket ingyen, kegyelemből újra magához fogad, minket, mint tékozló fiakat gyermekeinek fogad el. Ez az ingyenes, érdemünkellenére való gyermekkéfogadás, ez éppen az örömhír, az evangélium.

Mikor Pál apostol az evangéliumra emlékeztet, kettőre emlékezteti a korinthusbelieket tüzetesebben.

1. „Hogy a Krisztus meghalt a mi bűneinkért.“ Ez azt jelenti, hogy bűnbocsánatot nem lehet kiérdemelni, nem lehet bűnt emberileg jóvátenni. Minden bűn elszakít Istentől, minden bűn rabságba visz és tart bennünket. Szabadulás csak azáltal és abban van, hogy Isten a Krisztusban megbocsátást adott a bűnbánó bűnösöknek, „hogy a Krisztus meghalt a mi bűneinkért.“ Magára vette bűneink megérdemlett bűntetését és ezáltal levette mirólunk. Az épen a kegyelem, hogy Isten a Krisztusért minket bűnösöket, kik mindannyian bűntetést, sőt örök kárhozatot érdemelnénk, érdemetlenül és ingyen gyermekeivé fogad.

2. A másik, amire az evangéliumból emlékeztet az, hogy „feltámadott harmadnapon.“ Másutt még azt is hozzáteszi „a mi megigazulásunkra.“ A Krisztus feltámadása igazolására egész sor tanut idéz, hogy a kétkedő korinthusbelieket meggyőzze. Tudja Pál apostol, hogy a földiekre tekintő ember elé mindig a feltámadásban való hit tornyosul, mint legfőbb akadály. Ezt az egész 15. fejezetet a feltámadási hitnek ismertetésére szenteli oda. Bizonyságtételének zárszava mindig ez: Ha Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is.

Az evangélium mindaz együtt, amit Krisztus értünk tett. Hogy feltámadott, mennybement, ez éppen az evangéliumnak a pecsétje, az igazolása. Feltámadott, ez annyit jelent, hogy él és uralkodik, megtart és megítél, asszerint, hogy hiszel benne vagy elveted Őt. Feltámadás nélkül nincs élő Krisztus, csak holt Krisz-

tus, akit sem követni, sem példaképül venni nem lehet, mert elbukott, mint annyi jó igyekezetű ember ezen a világon. De, hogy feltámadott, azt jelenti, hogy élő Krisztusunk, élő Megváltónk van nekünk, akire magunkat bizton hagyhatjuk.

Mikor Pál apostol az evangéliumra emlékeztet, íme a nagypénteki és a húsvéti örömhírt együttesen említi és elválasztani nem engedi. Megváltás és feltámadás, azaz új, dicső élet, szervesen összetartoznak.

Legyetek evangélikusok! Íme hallottátok az evangéliumot. Higyjetek, érezzetek, gondolkodjatok, éljetek asszerint, akkor lesztek igazán evangélikusok. Mert az evangélikus név arra kötelez, hogy hitünkkel a Krisztusra tekintünk, rajta csünggünk és tőle vévén kegyelemből bűneink bocsánatát, benne bírjuk reménységünket, a mi feltámadásunkat is, mely most még mint boldog reménység, megkönnyíti földi sorsunkat és már most bearanyozza a halál utáni örök sorsunkat. Legyetek evangélikusok!

Novák Elek
nemeskéri lelkész.

Megaláztatás és felmagasztaltatás.

Szentháromság utáni 11. vasárnapra. Délután.

Lukács 18, 9—14.

Isten igéjének tükrében két arc jelenik meg előttünk. Két ismerősünk, két olyan ember, kiknek képét az iskola padjaiból hoztuk magunkkal, de akiknek példájából még vajmi keveset tanultunk meg igazán. Példájuk nyomán újra csak az evangélium örömhíréhez jutunk el, ahhoz, hogy Isten előtt csak a bűnbánó bűnösök s nem a cselekedeteikre büszke és dicsekvő emberek állhatnak meg.

Pedig mennyi jó tulajdonsággal rendelkezik ez a mi farizeusunk! Templomjáró ember, aki szombatnapon csak egy parancsolatot ismert: megemlékezzél arról, hogy a szombatnapot megszenteljed. Gondoljunk arra, hogy mennyi mindenre jó ma nekünk a vasárnap, csak éppen arra ritkán, hogy az ünnepnapot megszenteljed. Milyen más lenne az élet, ha erre a napra csak egy programunk lenne: ma pedig elmegyünk az Úr házába. Ez a mi farizeusunk szorgalmas templomlátogató ember volt. Azt is olvassuk róla, hogy a templomba imádkozni ment. Bizonyára gyermekkora óta elmaradhatatlan szokásává lett az imádkozás. Hogy megszégyenít minket ez a jó tulajdonsága, ha arra gondolunk, hogy hányszor és hányszor imádságtalanul időzünk az Úr házában. Látunk embereket, megfigyelünk dolgokat, megjegyzünk apró eseményeket, de a szívünk mélye nem tud feltárulni Isten előtt, sem azért, hogy szívünket előtte kiöntsük, sem azért, hogy igéjében nekünk szóló szent beszédét befogadhatnók. A farizeus mégcsak le sem ült, mikor imádkozott. Bizonyára

a legszebb első padok egyikében foglalhatott volna helyet, de ő inkább megállt hátul és úgy imádkozott. És tudott hálát adni Istennek. Imádságából részletesen meg tudjuk, hogy erkölcsileg is milyen feddhetetlen volt, még fölösleges jócselekedetekkel is rendelkezett, mert bőjtölt egy héten kétszer, holott ezt a törvény sem írta elő.

Mily megdöbbentő, hogy Isten előtt még sem ez a farizeus talál elfogadtatást, hanem a farizeus által is megvetett bűnös vámszedő, aki csak egyre azt tudja hajtogatni: „Isten, légy irgalmas nékem bűnösnek.“ Micsoda mértékkel mér hát Isten? Kicsoda állhat meg előtte? Úgy érezzük, hogy itt igazságtalanság történt!

Pedig csak az történt, hogy emberi mértékkel, emberi szemmel néztük e két embert. Úgy néztünk rájuk, mintha földi törvényszék előtt állottak volna és elfeledtük, hogy Isten színe előtt vannak ott a templomban. És a hitéletnek éppen az a kezdete és vége, hogy az ember magát mindenestül Isten elé viszi és Isten szemével mértékeli. Íme, ezt tette a publikánus. Amikor végig nézett életén és egész valóján, úgy látta, hogy nem érdemel mást Istentől, csak elvettetést, de lelkében ott van a vágy: Uram, ha lehetséges, légy irgalmas nekem. Ellenben a farizeus emberi mértékkel szaladt végig egész valóján és mindazt, amit látott, imádságba öntötte és megállapította Isten számára: nézd, Uram, én egy mintaember vagyok. Ha reánézek erre a vámszedőre, látom, hogy toronymagasságban állok felette. Elvakult néhány emberi jótulajdonsága láttán és azokból egyszerűen kimondotta a végeredményt, hogy magánál különb embert keveset tud találni. Isten szeme azonban csalhatatlan. Arra néz, ami a szívben van. Felemeli a vámszedőt, mert a bűnbánat tüzében meglátja a hozzávágyódó lelket. Azt, akit minden ember bűnösnek ítél, igaznak, gyermekének fogadja el kegyelemmel. Azt, akit emberi tekintet, sőt saját magának ítélete csupa jónak ítélt, elveti, mert igazakat nem lehet megigazítani. Egészségeseket nem kell meggyógyítani. Akiknek nincs szüksége Istenre, mert már olyan jó, azt Isten nem igazíthatja meg. A farizeus mintaképe azoknak, akiknek nincs szükségük megtérésre saját megállapításuk szerint, pedig éppen az az egyetlen bajuk, hogy csak erre a megtérésre van égetően szükségük. Arra tehát, hogy magukat Isten szemével, Isten igéjének mértéke alatt szemléljék és ítéljék, hogy egyszer eljuthassanak a kegyelem egyedül megváltó, megigazító és szabadító szükségességére és ingyenes adományára.

Evangélium vagy emberi jócselekedetek, Krisztusért való kegyelem vagy emberi érdemek halmaza, ez az örök emberi kérdés. Válasszatok! Ha tudtok, maradjatok farizeusok, de ne feledjétek: Isten csak azokat fogadja el gyermekének most és majdan az utolsó ítéletkor, akik a publikánus bűnbánó lelkületével állnak előtte.

Novák Elek
nemeskéri lelkész.

Az újszövetségi igehirdetői tiszt méltósága és dicsősége.

Szentháromság utáni 12. vasárnapra. Délelőtt.

II. Kor. 3, 4—9.

Mindig döntő jelentőségű lesz úgy az igehirdető munkájára, mint a gyülekezetnek az igehirdetővel és igehirdetéssel szemben tanusított magatartására annak a tudata, hogy az igehirdető kitől vette megbizatását, kit szolgál s kinek felelős végső sorban s kitől függ munkájának eredménye. Az igehirdetőt ez indítja hűségre, ez óvja elbizakodottságtól, kétkedéstől, ez tölti el bátorsággal és boldog örömmel, ez teszi szabaddá az emberek követeléseivel és a világ ítéletével szemben, ez indítja hűséges, szorgos imádkozásra s ez ad neki erőt és bizodalmat gyengeségének az érzetében.

A gyülekezet pedig, amelyik tudja, hogy az Ige hirdetője Isten és a Krisztus szolgája és eszköze, tisztelettel fog az igehirdetői tiszt iránt viseltetni, elismerve annak isteni eredetét és méltóságát s az igehirdetés számára meg fogja nyitni szívét és lelkét. (Sommer: Epist. Perikopen 566. l.)

A jelzett epistolában éppen ezekről szól Pál apostol. S bár a korinthusi gyülekezetben fennálló adott történeti helyzet adta az apostol tollára szavait, szavainak mégis van mondanivalója a ma igehirdetői és gyülekezetei számára is. Hogy mi az, azt meglátjuk, ha a következő kérdés és gondolat világánál mélyedünk el a textusba:

I. Miben áll az újszövetségi igehirdetői tiszt méltósága és dicsősége?

Pál szerint abban, hogy

1. *e tiszt Istentől ered,*
2. *hogy életet közvetit.*

1. *Az újszövetségi evangéliumi igehirdetői tiszt Istentől ered.*

Korinthusban tévtanitók léptek fel, akik különös lelki adományokkal dicsekedve igyekeztek elhomályosítani az apostol személyét s bizalmatlanná tenni vele szemben a gyülekezetet. Kérdés tárgyává tették, hogy Pálnak joga van-e ahhoz, hogy a többi apostollal egy sorba helyezze magát. Felhányták igénytelen külső megjelenését és sok szenvedését. Szembeállitották az apostollal Mózesnek dicsőségövezte alakját, aki az Istennel való érintkezésből mindig fénylő ábrázattal érkezett vissza, úgyhogy az Izrael népe nem tudott reátekinteni, mert elvakította a nagy fényesség. Pál apostol személye és munkája híjával van e dicsőségnek.

A tévtanitóknak sikerült sokakat Pál apostollal szemben bizalmatlanokká tenniök. Pál először kereste ellenfeleivel a békességet. Mikor azonban látta, hogy azok nem akarnak békes-

séget s hogy tévtanitásaik folytán a korinthusi gyülekezetben romlottak az erkölcsök s veszedelembe került sokak üdvössége, második korinthusi levelében ellenük fordul. Ellenfeleivel szemben hivatkozik a korinthusiak között végzett igehirdetésének az eredményére. A korinthusi gyülekezetet, melyet ő vezetett az evangélium által Krisztushoz, a Krisztus szolgálata révén szerzett „ajánló levelé"-nek mondja azon talán apostoloktól vagy gyülekezetektől szerzett ajánlólevelekkel szemben, melyekkel ellenfelei dicsekedtek.

De mikor az apostol szembeszáll ellenfeleivel, nem a maga dicsőségét akarja emelni és megerősíteni, hanem Krisztus ügye és a hívek lelki jóvolta lebeg a szemei előtt. Ezért nem esik öndicsekvésbe. Ami bizodalma elvégzett munkája és annak eredménye tekintetében van, az a Krisztus által van, aki őt elhívta s Istenhez való viszonyában rejlik, aki őt és munkatársait alkalmasakká tette arra, hogy az újszövetség szolgái, az evangélium hirdetői legyenek. Magát nem tartja alkalmasnak és képesnek arra, hogy bármit is kigondoljon vagy kitaláljon, ami alkalmas volna a gyülekezet építésére. Az ő és munkatársai újszövetségi szolgálatra való alkalmatosságuk Istentől van (4—5 vers). Ez a Pál apostolt mindig jellemző alázatosság, amely azonban nem zárja ki az Istentől nyert elhivatásnak és értékének a hangsúlyozását és érvényesítését s amely végeredményben nem magát, hanem Istent dicsőíti.

Pál apostol szerint tehát az igehirdető nem magától jő, hanem Isten hívja el. Ezért magát és munkatársait szolgáknak mondja, az újszövetség szolgáinak, ami nem más, mint a Krisztusnak és az ő evangéliumának a szolgái. Ezért az evangélium hirdetőjével egyedül Isten és a Krisztus rendelkezik, ember nem. Az evangélium hirdetője a Krisztushoz és az Ő evangéliumához van kötve. A Krisztusnak tartozik engedelmességgel s igehirdetésének tartalma egyedül a Krisztus evangéliuma lehet. Saját emberi bölcselkedés ki van zárva. Ebben rejlik az újszövetségi evangéliumi igehirdetői tisztnek nemcsak méltósága és dicsősége, hanem a kötöttsége és függése, de a gyülekezettel szemben való függetlensége és szabadsága is. De a gyülekezettől való függetlenség nem önkény. A Krisztushoz és evangéliumához való kötöttségben biztosítéka van a gyülekezetnek, hogy az evangéliumot kapja.

Az igehirdetőt nem természetes, fényes tehetségek, fényes elmebeli képesség, szónoki tehetség, külső megjelenés stb. teszik alkalmassá az újszövetség szolgálatára, hanem egyedül az Istentől nyert kegyelmi ajándékok. Ez kell, hogy az igehirdetőt buzgó imádkozásra indítsa. A munka eredménye sem tőle függ, hanem Istentől. Ez, buzgó imádkozás mellett, alázatosságra kell, hogy indítsa az igehirdetőt, de ha hűségesen megtette kötelességét, — bizodalomra is. Bízhatik abban, hogy az Ige nem tér vissza üresen.

Mindez a gyülekezetet arra inti, hogy az igehirdetőben ne

külső dolgokat, hanem az Isten kegyelmi ajándékait keresse s az igehirdető megítélésénél ezek legyenek mérvadók.

Amit Pál magáról és munkájáról mond, áll az Isten országában való minden munkára. Isten adja a megbízatást, Ő tesz alkalmassá a szolgálatra s tőle függ az eredmény. Magától senki semmit nem tehet s az eredmény nem tőle függ. Ez a tudat kell, hogy megóvja az Isten országának minden munkását a maga és mások személyiségének a túlbecsülésétől. Ez óv az eredménytelenség felett való kétségbeeséstől és csüggedéstől. Megóv attól, hogy mesterséges fogásokkal, methodistikus fortélyokkal, lélektani fogásokkal és saját ügyeskedéssel akarjuk biztosítani az óhajtott eredményt akár az evangélium hirdetésében, akár más, az Isten országa szolgálatában végzett munkánk számára. Erőtlenségünk és elégtelenségünk tudatában engedelmes hűséggel adjuk oda eszközül magunkat Istennek és az Úr Jézus Krisztusnak! Úgy tud Isten kegyelme bennünket alkalmassá tenni az ő szolgálatára, mint Pál apostolt, Luthert s sokakat másokat. Áll ez teljességében az Ige, az evangélium hirdetőjére. S ha ezt megteszi, úgy munkájában és annak eredményében előbb, vagy utóbb talán, amikor már nincs az élők sorában, nyilvánvalóvá fog lenni az evangéliumi igehirdetői tiszt és hivatal isteni eredete s ezzel együtt méltósága és dicsősége.

Az evangéliumi igehirdetői tiszt isteni eredete a gyülekezetet viszont indítsa arra, hogy készséggel nyissa meg szívét és lelkét az igehirdetés és igehirdető számára s akkor saját magán fogja tapasztalni e tiszt isteni eredetét, méltóságát és dicsőségét abban, hogy az számára életet közvetít.

2. *Az újszövetségi igehirdetői tiszt dicsősége és méltósága az apostol szerint másodszor abban áll ugyanis, hogy életet közvetít.*

Pál apostol személyét és munkáját ellenfelei Korinthusban azzal is igyekeztek elhomályosítani, hogy szembeállították vele az ószövetség legnagyobb alakját, Mózest. Pál felveszi ezt az összehasonlítást. De személyektől eltekintve összehasonlítást tesz Mózes ószövetségi s a maga és munkatársai újszövetségi szolgálata között, mondhatnók úgy is, hogy a törvény és az evangélium között. A kettő között a döntő különbség, hogy a Mózes által közvetített törvény halált hirdet, az evangélium kegyelmet és életet közvetít. Mózes a betűbe vésett törvény, a betű szolgálatában állt, amely nem holt betű ugyan, hanem amely betű öl. A törvény betűje követel s be nem töltőjét kizárja az Isten közösségéből és szeretetéből, ami egyenlő a halállal. A törvény betűje átkot és halált hirdet minden bűnös számára. A törvény követel, de nem újítja meg és nem szüli újjá a lelket s követelései betöltéséhez nem ad erőt. A törvény utat mutat, de nem ad erőt a mutatott úton való járáshoz. A törvény nyilvánvalóvá teszi a bűnt s felriasztja a lelkiismeretet, de nem mutat más utat az üdvösségre, mint a törvény betűjének betöltését. Korlátokat állít fel a bűnnel szemben, de ezáltal sokszor még inkább ingerel a

bűnre. A törvénynek betűjében a követelő Isten áll az emberrel szemben s halált mond ki a törvény minden áthágójának a fejére. Miután senki a törvényt be nem tudja tölteni, mindenki, aki a törvényre és annak betöltésére alapítja üdvösségét, a halálnak és átoknak megy elébe.

S ha mégis dicsőség ragyogta be a törvény közvetítőjének orcáját, amely törvény öl, mennyivel nagyobb dicsőség illeti meg az újszövetségi evangéliumi hivatalt, amely nem a törvény halált hirdető és okozó betűjének áll a szolgálatában, hanem a lélek, amely megelevenít. (6—8. vers.)

Az újszövetség szolgái evangéliumot, örömhírt hirdetnek. A Krisztus keresztjébe foglalt isteni kegyelmet. Hirdetik, hogy Krisztusban Isten mit tett a bűnös megmentésére. Az evangéliumban nem a követelő, hanem a kegyelmet ajándékozó Isten áll a bűnös emberrel szemben. Ez hitet, bizodalmat ébreszt s a hit az Istennek az emberhez való viszonyát a törvény fölé emeli. Az embernek többé nem a törvény cselekedetei által kell az Isten jóindulatát kiküzdenie, Isten maga nyujtja azt a Jézus Krisztusban. A bűnösnek csak ki kell nyujtani hite által kezét s a kegyelmet elfogadnia. Aki a kegyelmet hirdető evangélium ígéreteit hite által bizodalommal magára vonatkoztatja, annak szívét és lelkét az evangélium Isten iránti hálás szeretettel tölti el s ez megváltoztatja lelkét, megújítja s hálás engedelmességgel tölti el Isten iránt. Az evangélium nem új törvény, nem új követeléseket állít fel, hanem miután örök tartalma az élő Krisztus, annak erőit és Szentlelkét közvetíti s ezáltal újjászüli az embert. Az evangélium nem rontja le a törvényt, hanem bensővé teszi s belehelyezi az ember akaratába. Betöltése többé nem kényszer, hanem az Isten iránti szeretet természetes folyománya. Szabad elhatározás eredménye. A szeretetben a törvény kényszere és a törvény iránti engedelmesség a legeszményibb szabadsággá dicsőül. E szeretet nem tud másként cselekedni, minthogy engedelmes legyen Isten iránt, de nem is akar másként cselekedni, mert ez az engedelmesség boldoggá teszi.

Ez az engedelmesség nem szolgai félelem, nem jutalomvárás eredménye. Önkéntes elhatározás. Ez az engedelmesség bír egyedül erkölcsi értékkel. Ennek az erkölcsiségnek nincs szüksége többé számos törvényre és szabályra. Önmagában hordja szabályozóját. Ez az erkölcsiség egységes, mert egységes forrásból, Isten iránti hálás gyermeki szeretetből fakad. Ez az igazi evangéliumi, az igazi lutheránus erkölcsi magatartás.

Tehát az újszövetségi szolgálat nem halált hirdet, hanem a kegyelemből folyó igazságot, nem halált, hanem új élet erőit közvetíti a bűnös ember számára. Kegyelmet közvetít, ahol pedig van kegyelem, ott van élet és üdvösség.

Az evangélium hirdetője, az újszövetség szolgája a Lélek szolgálatában áll. Az evangéliumban és a szentségekben a Szentlelket közvetíti s általa belevezeti az ember életébe azokat az erőket, amelyek képesekké teszik a bűn legyőzésére, átalakítja,

újjászüli az ember egész lelki világát s ezen keresztül külső gyakorlati életét. Az evangélium nem útmutató csupán, hanem erőt is ad a mutatott úton való haladásra. Nem követel, hanem ad. Nem új törvény. Egyet követel csupán, hitet. De ezt nemcsak követeli, hanem fel is ébreszti. Tehát éltet és megelevenít.

A törvény ezzel nem veszti jelentőségét, amely abban áll, hogy nyilvánvalóvá teszi a bűnt, a kegyelem útján vágyat ébreszt s nevelőmester marad a Krisztusra. De nem lehet az üdvösség alapja, mert öl. Az üdvösség forrása egyedül az újszövetség, az evangélium, mely hitet ébreszt, lelket közvetít, éltet és megelevenít. Az evangélium hirdetése mellett azonban hirdetnie kell az újszövetség szolgáinak a törvényt is. Ezt egyházunknak, mint az evangélium egyházának felednie nem szabad.

Hirdesse az újszövetség szolgája a törvényt. Ismerje meg a bűnös a maga átokra és halálra érdemes voltát, hogy megnyiljék szíve-lelke készséggel a kegyelmet és életet közvetítő evangélium számára. Ismerje meg az evang. ember is a törvényt, hogy aztán annál jobban megtanulja becsülni a kegyelmet s a kegyelmet és életet közvetítő igeszolgálatát evangélikus egyházának s tapasztalhassa a maga életében az újszövetségi szolgálatnak az ószövetségit messze felülmuló méltóságát és dicsőségét. Ámen.

Schmidt János
györkönyi lelkész.

Jézus, a lelki süketnémaság egyedüli gyógyítója.

Szentháromság utáni 12. vasárnapra. Délután.

Márk 7, 31—37.

Jézus csodáinak kétféle jelentőséget tulajdoníthatunk. Kicsillantatják a Megváltó szolgai formájában isteni dicsőségét s végtelen irgalmát ott, ahol hitet és bizodalmat lát maga iránt. De csodáival nem akar hitet ébreszteni. Másodszor a testi élet külső nyomoruságairól az ember belső lelki nyomoruságára, a bűnre utalnak s a Jézus Krisztusra irányítják a figyelmet, mint a lélek egyedüli orvosára. Ez utóbbi szempont mellett szólnak az Írás magyarázói a mai evangéliummal kapcsolatban régtől fogva lelki süketnémaságról, melynek egyedüli gyógyítója a Jézus Krisztus. Ha a jelen evangélium tárgyalásánál szem előtt tartjuk ezt a gondolatot, úgy magunkra vonatkoztatható gazdag tartalmat nyer az.

31.—32. vers. Jézus olyan helyre megy, ahol még nem munkálkodott. De hallottak csodáiról és a nyomorúltak iránti szeretetéről. Egy süketnémát hoznak hozzá s kérik, hogy vesse rea kezét, gyógyítsa meg. Egy szerencsétlen embert hoznak Jézushoz, aki olyan betegségben, nyomoruságban szenved, amely ma

is előfordul, de amelyet a Krisztus övéiben élő szeretete ma is tud enyhíteni és sok esetben enyhít is. Az ily nyomorultak száma mindinkább fogy. Csodákat művel itt a szeretet ma is.

De sokkal nagyobb azok száma, akik lelki értelemben süketnémák. Nem hordjuk-e sokszor magunkban a süketnémát? Nem halljuk meg a természet hangjaiból Isten hatalmát és bölcseségét. Szenvedésben fogékonytalanok vagyunk az evangélium vigasztalásával szemben. A templomban ülve hányszor nem hallja meg az ember az igehirdetésben Isten, Krisztus szavát? Hányszor nem hallja meg a lelkünk, amit a liturgia, oltári ima és az általunk énekelt ének mond?

Az alaphiba a siketnémaságnál a süketség. Ennek következménye a némaság. Így van ez lelki értelemben is. Aki teljesen elvesztette lelki hallását s nem hallja már meg a Lélek szavát, annak beszédéből sem hallik ki már a Lélek szava.

A beteget barátai vagy hozzátartozói hozzák Jézushoz. Odavittünk-e már mi valakit Jézushoz, aki segítségére szorult, akárcsak imádságunkban is? Vagy Jézushoz vezettünk-e már valakit a mi Róla való bizonyságtételünkkel?

33—34 vers. A nyomorúság irányában oly könyörületes Jézus nem tagadja meg a kérés teljesítését. Mivel a süketnémával csak jelek által tud beszélni, kivitte a sokaságból „őt egymagát", hogy zavartalanúl érintkezhessék vele s megértesse vele, hogy hol a baj.

Így tesz Jézus, így tesz Isten ma is sokszor az olyannal, aki elvesztette lelki hallását és beszélő képességét. Külön veszi őt „egymagát" s a magányba vezeti. Betegágy, nyomorúság, mindenféle meglátogatás ilyen magánybavezetéssé lehet, amely magányban a bűnös ember ráeszmél a maga betegségére és lelki nyomorúságára. Az ilyen magányban lesz sokszor az ember ismét fogékonnyá az Isten, a Krisztus szava iránt. Felcsendülnek, megelevenednek a lélek mélyén sokszor, rég feledésbe ment isteni, krisztusi szózatok! Mindazokat, akik által Isten nagy dolgokat vitt végbe, így vezette előbb a magányba. Mózes, Illés, Pál, Luther, Hittler stb. Sőt egyszülött fiát is.

34—35. vers. Miután Jézus jelezte a betegnek, hogy hol van és mi az ő baja, miután köpvén illette annak nyelvét annak jeléül, hogy szent testén minden, még a közönségesen utált nyál is gyógyító erejű, feltekintett az égre és fohászkodott annak jeléül, hogy onnan felülről jő a segítség s hogy azt kérnünk kell. Azután kimondja a maga „effata"-ját a beteg felett s annak fülei azonnal „megnyilatkozának" s nyelvének kötelékei megoldódtak s helyesen beszélt.

Minden bajban tud és akar segíteni Jézus. De kérnünk kell az Ő és Isten segítségét, a segítés idejét és mikéntjét reá bízva.

Ahol megnyilatkoznak a lélek fülei, ott megoldódnak a nyelv lelki kötelékei is s lelkileg helyesen kezd beszélni az ember.

36. vers. Jézus azért tiltja meg a sokaságnak és elsősorban bizonyosan a meggyógyultnak, hogy senkinek se mondják el,

mert félő, hogy a dologról beszélve a beteg elfelejti magában csendben hányni-vetni, hogy tulajdonképpen mi történt vele s így megfosztja magát csodás élményének igazi áldásától.

A Jézussal átélt, igazi lelki élményeink nem tartoznak a nyilvánosság elé, hanem elsősorban csendes elmélkedésre, a szív titkos, csendes kamrájába. Vallásos élmények a róla való sok beszélgetés által olyanok lesznek, mint az illatos, hamvas rózsa, ha sok kézen megy át. Illatát veszti, összefogdosott és gyűrött lesz. Ha az illető vallásos élmény szinte szórakozás tárgyává lesz, könnyen elveszti maradandó áldását annak számára, aki átélte azt.

37. vers. De bizonyára nem volt kifogása Jézusnak az ellen, hogy a sokaság látván rajta keresztül megnyilvánulni Isten hatalmát és dicsőségét, hangos szóval dicsőítette az Istent.

Ha akár a magunk, akár a mások életében látjuk megnyilvánulni Isten és Jézus megsegítő, testi, lelki nyomorúságtól megszabadító kegyelmét és hatalmát, dícsérjük Istennek nevét s tegyünk bizonyságot az ő hatalmáról és kegyelméről.

Schmidt János
györkönyi lelkész.

Nagy örökség várományosai.

Szentháromság utáni 13. vasárnapra. Délelőtt.

Gal. 3, 15—22.

Egy-egy nagy örökségért mekkora harc indul meg néha emberek, rokonok s testvérek között. Egész életre kiható veszekedés és haragtartás az eredménye egy-egy ilyen nagyobb örökségnek. Az egyik csoport belevájja az anyagiasság karvalykarmait földbe és pénzbe, s a másik csoport per útján szeretné a megerősített testámentomot erőtelenné tenni. S mivel megerősített testámentomot senki erőtelenné nem tehet, kész a harag, a sirig tartó viszálykodás.

Mi keresztyének ilyen nagy örökség várományosai vagyunk. Vedd csak elő családi bibliádat és olvasd el benne azt a testámentomot, amely a ránk váró nagy örökségről szól! Igéretekről olvasunk benne, de ezeket az igéreteket emberi hitetlenség és kételkedés erőtelenné nem teheti, mert Istennek minden igérete megdönthetetlen testámentom.

Nem száz hold földről, nem is ezrekben kifejezhető pénzösszegről van szó abban a testámentomban, hanem arról, amit földért-pénzért meg nem szerezhetsz: az örök életről, halhatatlan lelked üdvösségéről. Ilyen nagy és szent örökség várományosa vagy!

Isten ezt a testámentomot az idők teljességében megerősítette. Rég megvolt már a testámentom, Isten emberei papírra is fektették, kezünkbe adták, de hiányzott még róla a közjegyzői hitelesítő pecsét. Ezt a pecsétet Krisztus által nyomatta rá

az Isten. „Mert Istennek valamennyi ígérete ő benne lett igenné és ő benne lett Ámenné az Isten dicsőségére mi általunk.“ (II. Kor. 1, 20.)

Krisztus áldozati vére végigfolyt ezen a szent testámentomon, kereszt formáju lett a közjegyzői hitelesítő pecsét közepe, s azóta nincs már kétség, bizonytalanság és nyugtalanság a mi nagy örökségünkre vonatkozólag: szeret az Isten, nagy örökség várományosai vagyunk!

Milyen komolyan beszélt Krisztus eme örökség nagyságáról! Minden egyes szavával felfelé mutatott, — az örökségre. Minden egyes cselekedetében fel-felcsillant egy-egy isteni sugárkévéje ennek a mennyei örökségnek. És mikor már-már veszendőbe ment bűneink sokasága miatt ez a drága örökség és aranynyal s ezüsttel már nem volt visszaszerezhető, mikor meglazult a kötés Isten és ember között, akkor Krisztus újból megerősítette azt ártatlan szenvedésével és halálával. Ilyen drágán szerzett örökség várományosa vagy!

Ezt a szent és drága örökséget az idők során egyesek szerették volna maguknak kisajátítani és perrel megtámadni. Azzal álltak elő, hogy ők, akik a törvény betűjéhez szigoruan ragaszkodnak, kizárólagos várományosai ennek a nagy örökségnek. Tévtanítók terjesztették ezt a hírt akkor, mikor Pál apostol ezt a levelét megírta. Azt gondolták, hogy Istennek hizelegni kell ezért az örökségért, mint némely öregedő embernek, hogy azután ők legyenek a nagy vagyon kizárólagos örökösei.

Ekkor előállt védőügyvédként Pál apostol és tudtul adta világnak és emberiségnek, hogy ennek a nagy vagyonnak kizárólagos örökösei a gyermekek, — az Istennek gyermekei. Aláhúzta az Isten által adott testámentom azon alapelvét, hogy az Isten országát, az üdvösséget, nem lehet kiérdemelni, csak ajándékként kapni. Nem azok kapják meg ezt az örökséget, akik úgy érzik: nem szolgáltam rá arra, hogy az én Atyám akkora örökséget rám hagyjon. A gyermekeké az örökség, az ajándék. Kegyelemből kapják.

Ha Istennek gyermeke vagy, akkor jogos várományosa vagy ennek a nagy örökségnek!

Hány álmatlan éjszakát okozott már sokaknak az, hogy vajjon mi állhat a testámentomban, a végrendeletben! Hány embert nyugtalanított már az a kérdés, hogy vajjon jut-e majd neki is egy morzsányi a nagy örökségből! Hány ember várja az örökhagyó mielőbbi halálát, hogy megindulhasson az osztozkodás!

Mi keresztyének nagy örökség várományosai vagyunk, de ez a mennyei örökség nem nagyon nyugtalanít minket. Pál ap. azt mondja: „Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségteket!“ Mintha csak azt akarná mondani: nem 100 hold földért vagy ezer pengőért megy a tét, hanem életre-halálra.

Ne foszd meg önmagadat ettől a nagy örökségtől! És ne félj attól sem, hogy Neked már nem jut belőle, hisz Krisztus Atyjá-

nak házában sok lakóhely van. Tanulmányozd szorgalmasan ezt az erőtelenné már nem tehető testámentomot, különösen annak rád vonatkozó és kötelező pontjait.

Kettőt ne felejts el sohasem: nagy örökség várományosa vagy, de ez az örökség csak a gyermekeké, — a hívőké.

Weltler Rezső
hegyeshalmi lelkész.

A tettek keresztyénsége.

Szentháromság utáni 13. vasárnapra. Délután.

Luk. 10, 23—37.

Nem is olyan nehéz keresztyénnek lenni! Hiszen nem dogmatikai spekulációk erdeje, nem megmagyarázhatatlan isteni csodák vasfalának ledöntése és nem elérhetetlen előfeltételek magas hegye vezet el az igaz keresztyénséghez, hanem egy keskeny, egyszerű gyalogjáró, melynek útjelző tábláján ez a felszólítás áll: Szeress! Szeresd az Istent! Szeresd a felebarátodat! Ez a parancs a szavak és kegyes érzelmek keresztyénségén át a szeretetben tevékeny hithez, a tettek keresztyénségéhez vezet el bennünket.

A tettek keresztyénségének egyik fokmérője a felebarátainkhoz való viszonyunk.

A tettek keresztyénségéhez mindenekelőtt éles szem kell. Éles röntgen-szem, amely meglátja a kifosztott, vérző koldust az élet országútjának árka mentén. Éles szem, amely azonnal felismeri, hol és mikor jelölt ki Isten számomra tevékeny szeretetre alkalmas munkaterületet. Ez a mindent a szeretet prizmáján át látó és megítélő szem hiányzik a papnál és levitánál.

A tettek keresztyénségéhez szív kell, mely könyörületességre indul a mások baján. Ez a szív átérzi a felebarát sebeinek, kifosztottságának és szegénységének minden fájdalmát. Leszállít a szeretet parancsával az egyéni jólét magas lováról és nem enged tovább addig, míg a tettek keresztyénségének mezején eleget nem tettem ennek az egyszerű parancsnak: szeress!!

A tettek keresztyénségéhez cselekvő kéz is kell. Olyan kéz, melynek izomzata a szeretet rostjaiból tevődik össze. Olyan kéz, mely a tettek keresztyénségének mezején áldani, bekötözni és felemelni tud. Samaritánusi kéz, amely nem oda nyul, ahol a pénzeszsák, az egyéni hiúság babérkoszorúja van, hanem oda, ahol vérzik a seb, fáj a szív, búskomorságba esett a lélek, — ahol sikít a kérés: segítsetek, szeressetek!!

A tettek keresztyénségéhez áldozatkészség is kell. Samaritánusi áldozatkészség, melynek szótárából hiányzik ez a szólam: „nem érek rá!“ Pénzeserszényig érő áldozatkészség, mely előveszi a „két pénzt“ az erszényből és igy szeret.

Ezen ország lakosságának egyharmada kifosztottan, szegényen és bénán ott fekszik a szegénység árka mentén. Három millió ember, aki számít a te szemedre, szívedre, kezedre és áldozatkészségedre. Eredj el! Dolgozz!! Szeress! Éld a tettek keresztyénségét!

Weltler Rezső
hegyeshalmi lelkész

Krisztusé vagy-e?

Szentháromság utáni 14. vasárnapra. Délelőtt.

Gal. 5, 16—24.

Mikor Isten az embert a földre helyezte, két utat nyitott meg előtte: az élet és halál útját. Az ember a történelemnek sok ezer esztendős multján mindig e két útnak valamelyikén haladt. Már Noé idejében két osztálya volt az embereknek. Az egyik osztályt azok alkották, akik bent voltak a bárkában és megmenekültek a szörnyű pusztítástól, a másik osztályba pedig azok tartoztak, akik a bárkából kint maradtak és Istennek kemény ítélete következtében elpusztúltak.

Jézusnak a tengerbe vetett gyalomról mondott példázatában is a kétféle emberek vannak megszemélyesítve a jó és rossz halak által. A tíz szűz példázatában szintén két csoport van: az eszesek, akik bementek a menyegzőre és a bolondok, akik elmentek ugyan a kapuig, de már a lakodalmas házba nem juthattak be. Az utolsó ítélet alkalmával is két részre osztatnak az emberek: a juhok jobbkéz felől és a kecskék balkéz felől. Két hely van akkor is, mikor az utolsó ítélet elhangzik: a menny és a pokol.

A keresztyén ember előtt tehát csak ez a két út lehetséges, amelyek közül az egyik az üdvösségre, a másik a kárhozatra visz. Két út áll előttünk, de csak egy lelkünk van, jól vigyázzunk hát, hogy melyik úton indúlunk el, mert lelkünk sorsa: üdve, vagy kárhozata ettől függ. Boldog ember az, akinek folytonosan fülébe cseng a zsoltáríró figyelmeztetése: Lelkem mindíg veszedelemben van, azért a te törvényeidről el nem feledkezem. (Zoltár 119, 109.)

Utazásaim közben az egyik templomajtón ezt a felírást olvastam: Csak egy Isten van, ha az is ellenségem, ki ment meg akkor engem? Csak egy lelkem van, ha azt is elveszítem, mi marad akkor nékem? Mi tevő legyek hát? Higyj a Jézus Krisztusban és idvezülsz mind te, mind a te házad népe!

Milyen nagy igazság van e pár rövid mondatban! Lelkünk megtartásának valóban egyedüli feltétele a Krisztusban való hit. Krisztusban pedig csak az hisz igazán, aki Krisztusnak átadta egész életét. Tedd fel azért magadnak a kérdést: Krisztusé vagy-e? A kérdésre a szív adja meg a feleletet. És hogy a szív

által adott feleletet kiolvashassad, állítsd magadat az ige mérlege alá, mely azt mondja ma néked: Lélek szerint járjatok és a testnek kívánságait véghez ne vigyétek. Mert akik ilyeneket cselekednek, Isten országának örökösei nem lesznek. Akik pedig a testet megfeszítik kívánságaival egybe, azok a Krisztuséi.

Ha tehát magam előtt fölteszem a nagy életkérdést: Krisztusé vagyok-e, akkor a kérdésre nem elég csak szavakkal felelnem, hanem szavaimat életemmel is bizonyítanom kell. A legtöbb ember azonban nem tesz eleget ezen kötelezettségének. Az apostoli hitvallás második hitágazatával ugyan ő is vallja, — Hiszek a Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, — aki engemet megváltott, bűneimért meghalt. Az a tény azonban, hogy én Krisztust ajkammal Uramnak vallom, még nem bizonyíték amellett, hogy valóban a Krisztusé is vagyok, mert ma Jézus mondotta: Nem minden, aki ezt mondja: Uram, Uram! megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát. (Máté 7, 21.)

Sokan pedig így okoskodnak: Én Krisztusé vagyok, mert őt nem csak szájjal vallom Uramnak, hanem az ő nevére meg is keresztelkedtem, e szentségben való részesedés által pedig tagja lettem az ő anyaszentegyházának, tehát egyik részese annak az áldott közösségnek, amely a Krisztussal jegyezte el magát. Ám nem kell sokat gondolkoznunk, hogy rájőjjünk az igazságra, hogy életünknek Krisztussal való közössége csak úgy állhat fenn, ha a keresztségben kötött szövetséget s az ebben tett fogadásainkat meg is tartjuk.

Azért hát lélek szerint járjatok és a testnek kívánságait véghez ne vigyétek, mert akik ilyeneket cselekszenek, az Isten országának örökösei nem lesznek. Fájdalom azonban a legtöbb ember nem lélek szerint jár, hanem a testnek kívánságait viszi végbe. Anyagias gondolkozású világunkban a léleknél előbb való a test. Testét mindenki ápolja, a különböző veszedelmek ellen féltve védelmezi, amennyiben csak lehetséges, minden kívánságát teljesíti, — míg a lelket legtöbbször teljesen elhanyagolja, annak vágyaival és kívánságaival nem sokat törődik.

Pedig a test kívánságait teljesíteni veszedelmet jelent, hiszen a test és lélek egymástól nemcsak eredetökre, hanem törekvéseikre nézve is nagyon különböznek. A lélek azt súgja: az Istent féljed és az ő parancsolatait megtartsad — a test pedig azt tanácsolja: szaggassuk le az ő bilincseit és dobjuk le magunkról követeiket. (Zsoltár 2, 3.)

A test cselekedetei nyilvánvalók: házasságtörés, tisztátalanság, bálványimádás, ellenségeskedések ... Akik ilyeneket cselekszenek, Isten országának örökösei nem lesznek. Isten országának csak azok lehetnek tagjai, akik Isten karatát cselekszik, akik egy áldott szent szövetségben egyesülnek a jónak előmozdítására és a gonosznak megfékezésére.

Krisztus nem a bűnnek szolgája, hanem az erénynek, az igazságnak. Ő azért küldetett el erre a világra, hogy bizonysá-

got tegyen az igazságról. És küldetésének eleget is tett. Az igazságról való bizonyságtételt vére hullásával, élete feláldozásával pecsételte meg. Aki tehát Krisztus nevét vallja, az álljon el a hamisságtól.

Mert akik a Krisztuséi, a testet megfeszítették indulataival és kívánságaival együtt. Ha Krisztuséi akarunk lenni, uralkodni kell testünkön, a testnek kívánságain, hogy bennünk a bűn megerőtlenüljön, nem ugyan úgy mint régen gondolták, — a testnek sanyargatása, bőjtölés, vagy a világtól való elvonulás által, hanem naponkénti bűnbánat, igaz töredelem és imádság útján.

És ha egyszer a test akarata megtöretett, uralkodjék rajtunk a Lélek. A Lélektől van a szelid, keresztyén, Istennel való élet, mert a Léleknek gyümölcsei: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség. A Lélek által van örömünk Istenben és gyönyörűségünk az ő szent akaratában. Hiszen az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait, az ő parancsolatai pedig nem nehezek. (I. János 5, 3.)

Ha minden törekvésünket és igyekezetünket az Úr törvényeinek megtartása fogja képezni, akkor a törvény reánk nézve többé nem kényszerítő, vagy fenyegető eszköz, mely állandó remegésben tart bennünket, hanem Krisztusra vezérlő mesterünk, hogy hitből igazuljunk meg. A legszigorúbb törvényeknek súlyát is csak addig érezzük, míg azokat meg nem tartjuk, mihelyt azonban ezeknek a törvényeknek rendelkezései szerint élünk, azok áldásossá válnak életünkben.

És ha mi Krisztusunkkal elszakíthatatlan szoros kapcsolatban egyesültünk, akkor többé nincsen ellenünkre a törvény és akkor már nincsen semmi kárhoztatásuk azoknak, akik a Jézus Krisztusban vannak és nem test szerint járnak, hanem lélek szerint. (Róm. 8, 1.) Sőt nemcsak hogy kárhoztatásuk nincs, de vígasztalásuk van a bőségnek teljességével azáltal, hogy ők Krisztus által örökösei az Istennek, Krisztusnak pedig örökös társai, mert őket többé semmi hatalom el nem választhatja az Isten szerelmétől.

Biró László
hosszúfalui lelkész.

Szenvedés nélkül nincs erény.

Szentháromság utáni 14. vasárnapra. Délután.

Lukács 17, 11—19.

Alig képzelhetünk szánandóbb és gyötrőbb sorsot annál, mint amilyenben a szent ígénkben említett tíz bélpoklos élt. A bélpoklosság ugyanis egyike kelet legveszedelmesebb betegségeinek. Tetézte még ezeknek a szerencsétleneknek szomorú sorsát az ókori népek könyörtelensége is. Az ilyen betegeket

orvosolni nem tudták s mivel nyavalyájuk rendkívül ragályos volt, a mózesi törvények rendelkezései alapján kiűzték őket a társadalomból. A pusztákban kellett bolyonganiok, míg sorsuk jobbra nem fordúlt, vagy el nem pusztúltak.

Emberi szavakkal ki nem fejezhető hát az a boldogság, ami ennek a tíznek lelkében feltámadott, amikor meghallották hírét Jézusnak, akiről szájról-szájra járt, hogy szavára a vakok visszanyerik szemök világát, a sánták járnak, a süketek hallanak és a halottak feltámadnak. Beteg testüket odavonszolják Jézushoz s alázatosan esdekelnek: Mester, könyörülj rajtunk.

Milyen nagy bizalmat, erős hitet ébreszt a testi szenvedés az emberben. Hasonló példáknak egész tábora áll előttünk. Pál apostol kezdetben a Krisztus híveinek legelkeseredettebb ellensége, ám a damaszkuszi úton, midőn elveszti szeme világát, megtér s olyan lelkes hirdetője lesz az Ő eszméjének és tanításainak, hogy az Üdvözítő után neki volt a földön legnagyobb része abban, hogy a keresztyénség minden poklokon keresztül diadalra jutott. A keresztyén anyaszentegyház az első századokban élte virágkorát, amikor pedig a legrettenesebb üldözéseknek volt kitéve. Husz Jánosnak a hite a konstanzi máglya tüzében lobogott legmagasabbra s a protestantizmus úttörői gályarabságban, penészes börtönökben, a hatalom uraitól holtra kínozva lettek hithősökké.

Ne zúgolódjunk mi sem, ha szenvednünk kell, hanem hittel ragadjuk meg azt a kezet, amely sújt és ostoroz. Isten keze az, mely a bűnök útjáról a könnyhullatásokon keresztül egy szebb, boldogabb, diadalmasabb élet felé akar elvezérelni bennünket.

Ez az áldott égi kéz nemcsak hitet ébreszt az emberben, hanem leveti a lélekről a gőgös felfuvalkodottságot is és felruházta egy másik nemes erénnyel, az alázatossággal. A gőgös, felfuvalkodott emberektől hatalmas tábort mutat a mult és a jelen, mert az embernek veleszületett gyarlósága, hogy úr szeretne lenni mindenek felett és nem hajlandó magánál nagyobbat, tökéletesebbet ismerni.

Ősszüleink áthágják az Isten parancsát. A fáraó így kiált fel: kicsoda az Úr, hogy szavára hallgassak? Az elbizakodott babiloniai király azt mondja: Az égbe megyek föl, az Isten csillagai fölé helyezem űlőszékemet. Ma is olyan időket élünk, amikor az emberek nemhogy elismernék maguk fölött a Mindenhatót, de önmagukat bálványozzák. A hatalom urai Istent csinálnak magukból s még a legegyszerűbb embernek a lelkében is ott él a nagyravágyás ördöge.

Szükségünk van hát az Úr sújtó kezére. Lelkünk üdvösségét munkálja, ha kemény ostorcsapásaival olykor-olykor észre térít bennünket és a helyes útra vezérel. A gyümölcsfába is mélyen belehasít az ember kése, amikor nemes galyakat olt bele s az a fa, ha beszélni tudna, talán fel is zokogna a fájdalomtól,

mert nem tudja, hogy az ember javát munkálja. Igy szolgálja Isten is javunkat a szenvedésekkel.

Úgy gondolom, hogy a tíz bélpoklos is keveset törődött addig az Istennel, míg jól folytak napjaik. Csak amikor elkövetkeztek a gyötrődések, akkor ébredt fel lelkükben az alázat. A gőgös, felfuvalkodott emberből a szenvedések által az Atya ma is alázatos és hű gyermeket akar nevelni, csak mikor már keresztül ment a nagy átalakuláson, távoztatja el a nyomorúságot.

Isten megsegítő kegyelme aztán a buzgó hálaadást fakasztja ajkainkról. Szent igénkben azt olvassuk, hogy a meggyógyított tíz közül egy: mikor látta, hogy meggyógyult, visszatére, dicsőítvén az Istent nagy szóval és arccal leborúla az ő lábainál, hálákat adván néki. A többi kilenc pedig járta tovább a maga bűnös útját. Akárcsak a mai emberek. Mi is naponként érezzük Istennek megsegítő kegyelmét, munkáinkra ő ad áldást, asztalunkra kenyeret, megörvendeztet ép egészséges testtel, betegségeinkben, nyomorúságainkban gondunkat viseli és mi mindezen jókért legtöbbször rút hálátlansággal fizetünk. Bizony tőlünk is szemrehányó tekintettel kérdezhetné az Úr: Avagy nem tizen tisztulának-é meg? A kilenc pedig hol van?

Kövessük példáját az egy igaznak. Ezt az útat jelölte ki számunkra Megváltónk. Ez az út, mely az örök béke és boldogság hajlékába vezet. A szenvedések ne rántsanak bennünket a porba, hanem növeljék hitünket. A gőgös fenhéjázástól tisztítsanak meg, ajkunkról pedig fakasszanak őszinte, boldog hálaadást, mert így hallani fogjuk mi is Krisztusunk szavát: Kelj föl és menj el: a te hited téged megtartott!

Biró László
hosszúfalui lelkész.

Ne tévelyegjetek . . . !

Szentháromság utáni 15. vasárnapra. Délelőtt.

Gal. 5, 25—2; 6, 1—10. v.

A figyelmeztetések zuhataga zúdul reánk ebből a bibliai szakaszból. Egymás után hangoznak, pattognak felénk a parancsok: milyenek legyünk, mit tegyünk, s a tiltakozások: milyenek ne legyünk, mit ne tegyünk.

Ezek között irányítsuk gondolatainkat arra, amiben az Igének valamennyi követelése és tiltása az összefoglalását bírja és a tetőfokát éri el, a 7. vers első felére, amely így hangzik: „Ne tévelyegjetek, Isten nem csúfoltatik meg!“

Ez a vers a Bibliában vastag betűkkel van szedve. Az apostol mintha különösen alá akarta volna húzni ezt az igét és vele nyomatékosan akart volna figyelmeztetni arra, hogy egy óriási hibája van a mi életünknek és pedig az, hogy mi tévelygünk! Tévelygésünk annál súlyosabb, mert nem csupán pillanatnyi félreértést jelent, mint azé a gyermeké, aki mezei úton az atyja

mellett haladva egy pillanatra leszalad az útról pillangót kergetve, vagy egy szép virág kedvéért, s egy figyelmeztető szóra mosolygó arccal fut vissza atyja közelébe, hanem mivel egész élet- és világfelfogásunk gyökeresen megváltozott és homlokegyenest ellenkezőjévé lett az Isten élet- és világfelfogásának — annyira, hogy ezt követve tévelygésünkkel egyenesen az Isten megcsúfolására törekszünk. Nem egy pillanatra félrelépő, csintalankodó, atyjától elszaladó gyermeknek szánt halk, szelid figyelmeztetés tehát ez az ige: ne tévelyegjetek, hanem vészterhes kiáltás az Istent megcsúfolni akaró, kárhozat felé rohanó ember felé: emberek, ne tévelyegjetek, Isten nem csúfoltatik meg!

Nem mondaná az Ige, ha nem így volna, hogy a mi tévelygésünk olyan súlyos, hogy vele az Istent csúfoljuk meg és olyan kárhozatos, hogy, ha továbbtart, a pokolba vezet. De így van!

Nézzük, hogy mennyire így van.

1. Az ember Istent megcsúfolni akaró tévelygése jelentkezik abban, hogy Isten nem Isten az ember életében. Ne úgy értsétek ezt, mintha a mai ember nem ismerné el, hogy van Isten, bár sokan kétségbevonják a létezését, hanem úgy, hogy ha el is ismeri, nem engedi, hogy Isten Úr legyen az életében. Valahol kívül még megtűri, de hogy belépjen az életébe, uralkodjon felette, ezt nem engedi. Sok embernek más az Ura és nem az Isten. Ha helyet is ad Istennek, olyan kicsinnyé teszi, hogy ez inkább az Isten megcsúfolása. Már pedig Isten nagy akar bennünk lenni. Nagyobb, mint magunk, vagy a világ, vagy a Sátán. S ha ezt nem engedjük, az Istent mindíg megcsúfoljuk. Hány ember van, aki az Istent így csúfolja meg!

2. Az ember Istent megcsúfolni akaró tévelygése jelentkezik abban is, hogy nem a lélek a legnagyobb érték az életben. Ha Isten kikerül az élet középpontjából, értékét veszti az ember előtt az is, ami Belőle való, a lélek, ami az Isten előtt a legdrágább volt, mert a Fiát adta oda a kereszten érte. S ez történik az ember életében ma. Az élet egyre jobban eltolódik a lélek síkjáról az anyagiság, a testiség síkjába. Egy érték-kicserélődés megy végbe az ember életében. Amit Isten értéknek teremtett, mert belőle való, azt az ember félredobja és helyébe a pénzét, erejét, eszét, bűnét, a világot állítja. A lelket közben veszni engedi. Pedig mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, a lélekben pedig kárt vall?! A léleknek ez a ledegradálása mindíg tévelygés és az Isten megcsúfolása.

3. Az ember Istent megcsúfolni akaró tévelygése jelentkezik azután abban is, hogy félredobja az életnek azt a törvényét, hogy minden vetésnek megvan a maga aratása. Ezt a törvényt az Isten adta. Noénak megígérte: míg a föld lesz, vetés és aratás . . . meg nem szűnnek.S az ember ezt semmibe veszi. Semmibe veszi azáltal, hogy azt tartja, a szava, tette, példája magvetésének nem lesz aratása. Felelősség nélkül tehet, amit akar, hintheti a gonoszság magvait nem gondolva arra, hogy egyetlen szavának is kikel a vetése. Semmibe veszi azután azáltal is, hogy

azt gondolja, a vetésnek más lesz az aratása. Rosszat tehet és majd jót arathat. Isten nélkül élhet és majd Isten által megmentethet. Testnek szolgálhat és majd a lélek gyümölcseit szedheti le. Óh milyen tévelygés annak az élettörvénynek, hogy amit az ember vet, azt is aratja, ez a megcsúfolása!

4. Az ember Istent megcsúfolni akaró tévelygése mutatkozik abban is, hogy nem érez felelősséget az élet teherhordozásáért. Isten a legnagyobb terhet vette le az ember válláról, mikor a bűntől Krisztus keresztje által megszabadította. Krisztus a mások terhét hordozta. Ez volt az élettörvénye. Tőle meg kell az embernek tanulni a mások terheit hordozni. Ma sok ember lázadozik ez ellen: még a magamé is nehéz, nem hogy a másét segítsem! Nem tud az ember ennek eleget tenni, amíg Krisztust nem követi és a maga s mások terhét Krisztussal nem igyekszik hordozni. Nélküle tévelygés a keresztyénsége.

5. Az ember Istent megcsúfolni akaró tévelygése jelentkezik végül abban is, hogy nem érez magában adakozó készséget. Isten ajándékozó Isten. Minden ajándék Tőle. Legnagyobb az Ő Szent Fia. Minél jobban Krisztusé valaki, annál mélyebben érzi a legnagyobb Ajándékért a hálát s annál inkább felbuzdul arra, hogy mert ő sokat kapott, másoknak is sokat adhasson. Krisztus bírása megtölti a szívet ajándékozó készséggel. Nélküle ez nem történik meg. Az ember magánakélő, önző marad. S nem ilyen ma az ember?! Ime, itt is egyik nyoma a tévelygésének s egyúttal Isten megcsúfolni akarásának.

Még sok pontra rá lehetne mutatni, ahol kitűnik, hogy mennyire tévelyeg az ember, s mennyire megcsúfolja tévelygésével az Istent az ember. Azonban Isten nem csúfoltatik meg! Isten Igazságos Isten. Az ember bűne miatt elveszi Tőle a büntetését. Imádkozz azért, hogy ez a büntetés téged ne érjen! Imádkozz azért, hogy Isten Szentlelke tévelygések útjáról az igaz élet útjára vezessen, hogy hivővé tegyen, akinek életében az Isten Úr Isten, a lélek legnagyobb érték s aki lélek szerint élve nem csúfolja, hanem áldja és magasztalja az Istent.

Lukács István
kemeneshőgyészi lelkész

Ne aggodalmaskodjatok . . .!

Szentháromság utáni 15. vasárnapra. Délután.

Máté 6, 24—34. v.

Az élet egyik legnagyobb kérdését oldja meg Jézus ebben a bibliai szakaszban.

Az élet egyik legnagyobb kérdése kétségtelenül a testi élet fenntartásának, a megélhetésnek, a kenyérnek a kérdése.

Ez a kérdés az, ami az embert a legnagyobb aggodalommal tölti el: Mit együnk? vagy: Mit igyunk? vagy: Mivel ruház-

kodjunk? Jézus ezt jól látja. A kérdést megoldja, hogy az embernek az aggodalmát ezzel a megoldással eloszlassa.

Hogyan nyújtja ezt a megoldást Jézus?

Nem úgy, mint a népszerűség hajhászás biztos fogásaként ma teszik sokan, hogy az éhes, nélkülöző, megélhetés miatt aggódó embereknek nagyobb jólétet ígérnek.

Nem is úgy, hogy a megélhetés, a kenyér kérdését kisebbnek képzelteti és az emberekkel elhiteti, hogy nem is olyan nagyok azok, mint sokan gondolják.

Még úgy sem, hogy az embereket ezzel a legnagyobb kérdéssel való nemtörődömségre akarja bírni és gondtalan semmittevésbe ringatni.

Nem! Megoldja úgy, hogy az Istenre mutat és az embereknek azt mondja: Felettetek és mögöttetek a világteremtő és gondviselő Isten van és ez az Isten nektek Atyátok. Őreá nézzetek és Öbenne bízzatok! A mennyei Édesatya áll mögöttetek! Jézus tehát a megélhetésnek a gondját a hit által az Isten kezébe helyezi és helyezteti.

A kérdést tehát úgy oldja meg, hogy odaállít Isten elé és rávilágít arra, hogy kik vagyunk mi az Isten szemében.

Úgy oldja meg, hogy rámutat Isten gondviselésének csodálatos megnyilatkozásaira.

Úgy oldja meg, hogy kijózanít abból a pogányos felfogásból, mintha magunkon múlna életünk fenntartásának nagy ügye.

Úgy oldja meg, hogy éppen mert kijózanít, egyúttal felesleges önemésztő kétségeskedés óv meg.

Úgy oldja meg, hogy megszünteti a kishitűségünket, bizalmatlanságunkat Isten iránt és nagy, teljes hitre nevel.

Úgy oldja meg, hogy első feladatunk végzésére serkent: Isten országának keresésére.

Aki ezt nem teszi, az az életet állandó aggódások közt éli, bármilyen aggódásmentes lehetne egyébként az élete.

Aki ezt megteszi, az aggódás nélkül éli az életét, bármilyen aggódásteljes lehetne egyébként az élete!

Te tedd meg!

Lukács István
kemeneshőgyészi lelkész.

Törvények és rendeletek.

Közli: **Vértesi Zoltán.**

1938. XII. t. c. A gazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosításáról.

2.323—1938. M. E. sz. Az értelmiségi munkanélküliség megszüntetése céljából szükséges intézkedések.

263.140—1937. B. M. sz. A szegénysorsú gümőkóros betegek ingyen ápolása.

83.600—1937. V. K. M. sz. A nem állami elemi iskolai tanítók illetményeinek újabb szabályozása.

278.500—1937. B. M. sz. A nem állami óvónők és állandó gyermekmenedékházvezetőnők illetményeinek újabb szabályozása.

181.000—1937. B. M. Egyesületek kötelesek a vezetőség tagjainak személyében beállott változást 15 nap alatt a törvényhatóság első tisztviselőjének, községekben főszolgabírónak bejelenteni. — Felesleges, azonos jellegű, egy községben működő egyesületek korlátozandók, illetve megszüntetendők.

74.108—1938. V. K. M. Az 1907. 27. t. c. végreh. utasítása tárgyában kiadott 1907. évi 76.000 V. K. M. r. 19. §-a értelmében a tanító által betöltött állásról felvett javadalmi jegyzőkönyvvel megegyező, névre szóló díjlevelet tartoznak kiállítani, melyet a tanító aláír s az egyházi főhatóság megerősít. Ha a fenntartók a tanítónak a jav. jkv-ben foglalt illetményen felül bármely címen egyéb ideiglenesen, személyreszólóan, vagy állandó jelleggel egyéb illetményeket is biztosítanak, vagy kiszolgáltatnak, — az 1938. évi VIII. t. c. 8. §-ában foglaltakra tekintettel, a tanító díjlevelébe ezek a javadalmi tételek is felveendők.

62.900—1938. F. M. Gazdasági cselédek és munkások baleseti biztosítása.

2.500—1938. V. K. M. Az egyetemi és főiskolai hallgatók önkéntes nemzeti munkaszolgáltatásának szervezete.

A Magyar Nemzeti Bank engedélyével anyakönyvi kivonatok díja más országokba átutalható. Külügyminisztérium útján is megszerezhető a külföldön lakók anyakönyvi kivonata, de ez hosszadalmas. Legjobb ismerős útján, vagy viszontszolgálat fejében a lelkészi hivatalok útján beszerezni.

8654—1935. Közig. bir. sz. A lelkészi javadalmi földekre vonatkozólag a községi pótadómentesség csak a saját egyházközsége területére eső földekre adatik meg.

Róm. kath. atyától és g. kel. anyától született — megegyezés nincs — leánygyermek, aki 6 éves, csak 18 éves korában térhet át a r. k. vallásra, mivel azonban a községben g. kel. iskola nincs, r. k. vallásoktatásban részesülhet.

95.268—1938. P. M. A kereseti adóról szóló 1927. évi 300 P. M. r. 16. §. 2. bekezdéséhez fűzött utasítás 4. bekezdését következőképpen módosítom: Ha a lelkész, akár a saját elhatározásából, akár az egyházi intézkedés alapján, *segédlelkészt* tart, a segédlelkésznek kiszolgáltatott pénzbeli járandóságot, valamint a természetbeli járandóságának pénzbeli értékét — mint hivatali kiadást alkotó terhet — a lelkész alkalmazottak kere-

seti adója alá tartozó szolgálati járandóságából le kell vonni. Ha azonban a lelkésznek ebben a minőségében föld vagy ház haszonélvezete, vagyis olyan járandósága is van, amely nem tartozik az alkalmazottak kereseti adója alá — a segédlelkésztartás költségeit a kétféle jövedelem között arányosan meg kell osztani és az alkalmazottak kereseti adóalapjából a segédlelkésztartás költségeinek azt a részét kell — mint szolgálati illetményt terhelő kiadást — levonásba hozni, amely az arányszám szerint az alkalmazottak kereseti adója alá tartozó szolgálati járandóságra esik.

10.000—1938. P. M. A jövedelem- és vagyonadó 1938. évi kivetése tárgyában.

Fabinyi pénzügyminiszter válasza szerint, a lelkész, természetbeni lakása után, ha nem bérelt épületben, hanem az egyház tulajdonát képező épületben van, sem alkalmazotti kereseti, sem jövedelmi adót nem tartozik fizetni.

MEGHIVÓ

Isten előtt való elcsendesedés, személyes keresztyénségünkben való elmélyülés, hivatáshűségünkben való megerősödés és a testvéri közösségben való növekedés drága alkalmát kínálja fel folyóiratunk minden evangélikus lelkipásztornak.

Augusztus 22—26-ig Gyenesdiáson
(„Kapernaum“ lelkészüdülő)

LELKÉSZEVANGÉLIZÁCIÓT

tartunk, melyre minden evangélikus lelkészt, vallástanító-lelkészt, segédlelkészt szeretettel hivunk.

Az evangélizáló előadásokat **TÚRÓCZY ZOLTÁN** tartja.

Erős vár a mi Istenünk!

Győr, 1938. július hó.

A „LELKIPÁSZTOR“
szerkesztősége.

NAPIREND:

1/2 8—1/4 9: Egyéni elcsendesedés.
1/4 9: Reggeli.
1/2 9—10: Bibliakörök.
1/2 11-től: Előadás.
1/2 1—1/2 2: Ebéd.
1/2 2—5: Szabad idő.
5-től: Előadás.
7—8: Vacsora.
8: Esti áhitat.

TUDNIVALÓK.

ELLÁTÁS: Négy és félnapi teljes ellátás háromszori étkezéssel 10.— P. Segédlelkészek 8.— P-t fizetnek, — kérjük azonban azokat a lelkészeket, akik nem az egészen alacsony javadalmúak közé tartoznak, hogy 12.— P-t térítsenek meg. (Vegyük figyelembe, hogy a Balaton mellett még mindíg igen kedvezményes teljes ellátási díj 16.— P lenne.) Egyes napokra az ellátási díj 3.50 P. Aki a teljes időt nem tölti az evangélizáción, az napi ellátási díjat fizet, — tehát esetleg 12.— P-nél is többet. Az ellátás 22-én vacsorával kezdődik és 27-én reggelivel végződik.

JELENTKEZÉS: A jelentkezés díja 1.— P, mely összeg jelentkezéskor beküldendő. Határidő: augusztus 1. Tekintettei a lelkészüdülő korlátolt befogadó képességére lehetséges, hogy a létszám korábban is betelik, ezért mielőbbi jelentkezést kérünk.

MENETDÍJKEDVEZMÉNY: Az evangélizáció résztvevői menetjegyirodákban váltható balatonkörutazási jeggyel a budapest—gyenesdiási utat oda-vissza 12.— P-ért tehetik meg (II. oszt. 18.— P). A pénzt beküldőknek augusztusban készséggel megváltja a jegyet v. Sréter Ferenc bányakerületi miszsziói lelkész (Budapest, IV., Deák-tér 4.).

A balatonkörutazási jegynél kisebb előnyt nyújtó 33%-os menetdíjkedvezményért is folyamodunk a Máv.-hoz. Akik erre lakhely—Gyenesdiás viszonylatban ígényt tartanak, a jelentkezési díjon felül szíveskedjenek még 50 fillért beküldeni.

AZ EVANGELIZÁCIÓ UTÁN három csöndes napot tölthetünk még Kapernaumban. Akik ezt előre tervbe tudják venni, azok lakóhelyükről rendes vasuti jeggyel utazzanak Gyenesdiásra, s ingyen fognak egészen hazáig utazni. A teljes evangélizációt Kapernaumban töltők e napokra á 3.— P. kedvezményes ellátási díjat fizetnek.

FELVILÁGOSÍTÁSOKAT v. Sréter Ferenc készséggel küld.

Csendes óra.

Az én reformációm.

Uram, mezítelen lélekkel állok meg Előtted. Szemeid látják elmém gondolatait, szívem érzéseit, kezeim munkáját. Nincs titkom Előtted.

Igéd tükrében megnézem magamat én is. Add, hogy igaz bűnbánatra induljon a szívem. De add, hogy bűnös és sötét magamon túl meglássam kegyelmed égi fényét és bízó hittel tudjak nézni a bűnösök egyetlen reménységére, az Úr Jézus Krisztusra. Ámen.

I. Számvetés magammal.

Október 1. Ki voltam? I. Mózes 1, 26—27. Egy hívő természettudós írja: A világ a naprendszerért van, a naprendszer a földért, a föld az emberért, az ember a lélekért, a lélek az Istenért. Igen, ez voltam én. A teremtés koronája, Isten képmása.

Október 2. Ki vagyok? Róm. 7, 24. Ha Pál ezt mondja magáról, akkor milyen nyomorult ember lehetek én, hűtlen és gonosz szolga! Koronám leesett, — Isten képmása beszennyeződött bennem. Ha belenézek az ige tükrébe, elborzadok magamtól s felkiáltok: kicsoda szabadíthat meg, kicsoda újíthat meg engem?!

Október 3. Ki lehetek? Róm. 8, 14. Attól függ minden, hogy kinek a kezébe adom magamat. Lehetek a sátán martaléka az örök kárhozatra, — de ha Szentlélek vezérel, Isten gyermeke lehetek az üdvösségre.

Október 4. Mennyit érek? János 3, 16. Nemcsak azt a pár pengőt, amennyit a testem nyersanyagáért fizetnének. Értékem nem is attól függ, hogy mennyi a pénzem, tudásom, milyen a rangom vagy a nemzetiségem. Értékemet az határozza meg, hogy Isten Krisztust nem sajnálta értem odaadni. Milyen mélyre süllyedtem, hogy ilyen áldozatra volt szükség értem! Milyen sokat érek, hogy ilyen áldozatra érdemesített Isten!

Október 5. Kié vagyok? I. Kor. 6, 20. Magamé? Ez az önzés álláspontja. Igénye van rám a családomnak, nemzetemnek is. De a legjogosabb annak az igénye, aki legtöbbet fizetett értem. Istené vagyok.

Október 6. Hová megyek? János 14, 4. Én magamtól csak annyit tudok, hogy megyek a minden élőnek útján a sötét bizonytalanság, a sír felé. De Krisztus megmondta s így tudom: vagy a kárhozat, vagy az üdvösség helyére megyek.

II. Számvetés tálentumaimmal.

Október 7. Minden ajándék. I. Kor. 12, 1—11. Amim van, mind Istentől kaptam ajándékul. De ha minden ajándék is, egyszer mindennel el kell számolnom.

Október 8. Pénzem. Lukács 16, 19—31. Íme egy ember, aki nem tudta, hogy a pénze ajándék. Nem tudta, hogy mindaz elveszett, amit nem Isten akarata szerint költött el. Ezért került a gyötrelem helyére.

Október 9. Egészségem. Préd. 12, 1—3. Hány merényletet követtem el ellene? Isten parancsát: vesd el a gonoszt a te testedtől, nem tartom meg, — Isten fenyegetését: ítéletre von egészségemért is, nem hiszem el. Ezért jönnek az esztendők, melyekről azt kell mondanom: nem szeretem ezeket.

Október 10. Erőm. Fil. 4, 13. Ezt nem egy olimpiai játékokon díjat nyert bajnok, nem is valami gazdag korinthusi kereskedő, nem is a római császár mondta, hanem egy törékeny testű, beteg ember. Miben van az ereje? Krisztusban. Én azért vagyok gyenge, mert nem vagyok a Krisztusban.

Október 11. Tudásom. I. Kor. 1, 19—21. Tudásom hamar elbizakodottá tesz. Pedig Pál azt írja, hogy a tudomány elmuló és bizonytalan. Hová lett mondjuk az 500 év előtti bölcsek bölcsesége? Pál másik vádja a tudomány ellen az, hogy az élet nagy kérdéseit nem oldja meg, tehát nem tart meg.

Október 12. Becsületem. I. Kor. 4, 1—5. Mennyi verejtékes erőfeszítést teszek azért, hogy becsületes maradjak. Érdemes is, mert a becsület nagy érték. De vigyáznom kell. A becsület próbája nem az, hogy mit mondanak rólam az emberek, hanem az: hogyan ítél felőlem Isten.

III. Számvetés munkámmal.

Október 13. Munkaadóm. Máté 20, 1—7. Lelkésznek és sekrestyésnek, miniszternek és napszámos munkásnak csak egy munkaadója van: Isten. Ő a világ Ura, a nagy Gazda, aki elhív és kiküld. Én is az ő szőllejében dolgozom. Hálás vagyok e néki, hogy ebben a munkanélküli világban lehet s Néki lehet dolgoznom?

Október 14. Miért dolgozom? Fil. 3, 14. Munkám lehet szolgálat a testnek, ha csak a kenyérért és az élvezetért dolgozom. Lehet szolgálat a mammonnak, ha csak a vagyonszerzés lehetőségét látom benne. Munkám csak akkor istenszolgálat, ha hivatásnak tekintem. Csak ilyen munkás kap felülről való jutalmat.

Október 15. Kudarcok. Lukács 5, 4—11. A kudarcok okát mindig magamon és munkámon kívül szoktam keresni. Péter bizonyára azt gondolta: rossz a háló, vagy a tó más részére költöztek a halak. Csak arra nem gondolt, hogy nem evezett elég mélyre, felületes volt a munkája. A kudarc oka mindig én vagyok. Nincs eredmény, mert nem eveztem elég mélyre.

Október 16. Sikerek. I. Kor. 3, 6—7. A siker okát mindig magamban szoktam keresni, ezért a siker elbizakodottá tesz. Pedig a növekedést, az eredményt mindig Isten adja. Minél eredményesebb a munkám, annál alázatosabbnak kell lennem: milyen kegyelmes az Úr, hogy az én gyarló munkámat is így megáldja.

Október 17. Nehézségek. I. János 5, 4. Van, aki kicsiny domb előtt megáll és azt mondja: lehetetlen ide feljutni, — s van, aki megmássza a Gaurizankárt. Legyőzhetetlen nehézségek csak a hitetlen számára vannak. A hit legyőz minden akadályt.

Október 18. Munkám értéke. Máté 25, 23. Bizonyára nem attól függ, hogy mit bízott rám Isten: egy szoba kisöpörgetését, vagy egy ország vezetését. Nem is attól, hogy eredményes volt-e vagy sem. A munka értékmérője egyedül a hűség.

IV. Számvetés embertársaimmal.

Október 19. Családom. Ef. 5, 33—6, 9. Milyen az otthonom? Isten azt akarja, hogy a tisztaság vára, az igazi nevelés helye és a szeretet fényforrása legyen. Nem vittem-e oda piszkot? Nem feledkeztem-e meg a keresztyén nevelésről? Nem oltottam-e ki a szeretet lángját?

Október 20. Gyülekezetem. Csel. 20, 17—38. Ha én búcsúznék gyülekezetemtől, el merném-e mondani ezt a beszédet? Ha híveim búcsúznának tőlem, sírnának és csókolgatnának-e?

Október 21. Nemzetem. Róm. 9, 1—5. Pál átokká lett volna azokért, akik őt megtagadták. Ennyire szerette fajtestvéreit. Az én ajkamon szónoki frázissá lett a hazaszeretet. Pedig Isten azt bízta rám, hogy magyar szíveket vezessek Krisztushoz.

Október 22. Barátaim. János 15, 13. A munka mérővesszője a hűség, az akaraté az önuralom, a szívé a tisztaság, a beszédé az igazság — a barátiszereteté pedig az önfeláldozás. Vajjon nem találtatnék-e könnyűnek az önfeláldozás mérlegén?

Október 23. Ellenségeim. Róm. 12, 17—21. Van sátáni visszafizetés: a jót rosszal viszonozni. Van ösztönös, állati: a rosszért rosszal fizetni. Van hálás emberi viszonzás: jót a jóért. De ez mind kevés. Nekünk Krisztus parancsa és példája szerint a rosszért is jóval kell fizetnünk.

Október 24. Én vagy te? Fil. 2, 17. Isten iskolájában újból meg kell tanulnom a nyelvtant. Az „én" nem lehet első személy. Az én-nek örülnie kell, ha eléghet vagy kiontathat mások hitének áldozatánál és papi szolgálatánál.

V. Meg kell újulnom.

Október 25. Bűnbánatomban. I. Tim. 1, 15. Számvetésem eredménye nem lehet más, mint ez: életemnek reformációra van szüksége. Önvizsgálatom kell, hogy bűnbánatra indítson. Ez az első lépés a magam reformációjának útján. Eddig csak bűneim következményei szomorítottak meg. Meg kell látnom: a bűnösök között első vagyok én, elveszett és elkárhozott ember vagyok.

Október 26. Hitemben. Máté 17, 19—20. Nincs nekem mustármagnyi hitem se. Amit én hitnek gondoltam, az minden volt, csak nem hit. Ha parányi hitem volna, hegyek omlanának a tengerbe. De így nem engednek nekem a lelkek. Segíts Uram, az én hitetlenségemen!

Október 27. Életemben. Máté 7, 16—21. Megújulásom csak akkor igazi, ha életem jó gyümölcsei a tanubizonyságai. A keresztyénség nem jelszó, nem forma, hanem gyümölcstermő élet. Ahol nincs gyümölcs, ott nincs keresztyén új élet.

Október 28. Csak a Krisztusban. Csel. 4, 12. Aki ingoványba süppedt, hiába kapaszkodik a saját hajába, nem tudja kirántani magát. Ide felső erő kell. Ez a felső erő a Krisztus. Megújulnom csak Őbenne lehet.

Október 29. Szentlélek által. Róm. 8, 11. Ha dohos szobába be akarom engedni a nyári napfényt, ki kell tárnom az ablakot. Ha szikkadt földemet friss vízzel szeretném felüdíteni, csatornát kell ásnom. Istennek a Krisztusban megjelent megváltó és megújító kegyelmét a Szentlélek közvetíti.

De hogy hozzám is eljuttathassa, ahhoz ki kell tárnom az ablakot, ez az imádság, — és csatornát kell ásnom, ez az igeolvasás.

Október 30. Új ember vagyok. Gal. 2, 20. Csoda történik velem. Kirajzolódik lelkemen Isten képmása, Krisztus arca. Új ember vagyok. Az, akinek Isten álmodott, mikor gyermekévé és a teremtés koronájává teremtett.

Október 31. Halleluja. Zsolt. 136. 1—3. Az Ige diadalának emlékünnepén hallelujját zengek az urak Urának örökkévaló kegyelméért, melyet megmutatott az Egyház történetében, de megmutatott az én parányi életem megváltásában és megújításában is. Övé legyen a dicsőség életem reformációjáért. Ámen.

Jó Atyám, gyermeked szíve hálával telt meg irgalmad láttán, kegyelmed megtapasztalásán. Vezéreljen Szentlelked, hogy mindig hálás, szerető és engedelmes gyermeked lehessek. Légy velem utamon, hogy megváltott életem és megújult szívem prizmáján kegyelmed és szerelmed kenyérré és mosollyá, áldássá és vigasztalássá, erővé és vezetéssé törjön enyéim s gyülekezetem számára. Ámen.

Dr. Keken András
hódmezővásárhelyi lelkész.

Örökkévaló Isten, aki ismered a világok arcát és emberek elromlott szívét, taníts meg engem, hogy én is megismerjem önmagamat. Vezess el a megszentelt csend pusztájába és tartsd elém az önvizsgálat apró tükörcserepeit, hogy meglássam benne minden tévedésem, vétkem és hibám. Vezess el a Krisztus keresztjéig, hogy komoly bűnbánattal borulva le ott, a Krisztus vére megtisztítson és megszenteljen az igaz életre. Az ajkamat illesd meg az élet beszédjének drága és szent parazsával és a szívemre tedd az elhivatás isteni pecsétjét, hogy hűséges és igaz szolgád legyek.
Ámen.

Az önvizsgálat tükörcserepei.

November 1. Csendes óra. Márk 1, 35. Minden reggel tükörbe néznek az emberek, hogy megnézzék, rendben van-e a testük. A lélek rendjére még nagyobb szükség van. Jézus elcsendesedéssel és imádsággal kezdte a napját. Nekem is ki kell szakítanom egy órát az időből, hogy Isten Igéjében imádságos szívvel megnézzem magamat.

November 2. Az én elindulásom. Máté 11, 28—30. „Jőjjetek“ — ez Jézus királyi parancsa első sorban az Ő katonáihoz és szolgáihoz. Nem lehet addig senkinek sem prédikálni, sem szolgálni, amíg nem jelenik meg Előtte kihallgatáson. Ő leveszi terheimet, elveszi tőlem világi gondjaimat és megterhel a „könnyű teherrel“. Megnyugtatott lelkem tavára helyezi a szolgálat csolnakát. Az életem nekilendül és a szemem gyönyörűséges partokat lát. Tőle indulok el és viszem pecsétes levélben az örömhírt, az evangéliumot szomjas és szegény lelkek felé. Hívó szava elkísér utamon és ha elfáradnék, csak egy lépés és Ő újra felemel.

November 3. Az én utam. János ev. 14, 3—6. Az én utam egyenes út! A bethlehemi bölcsőtől a Krisztus keresztjéig. Nem lehet elkerülni a kísértés pusztáját, farizeusok és hitetlenek ólálkodó csoportját, Pilátus házát, a Getsemáné kertet és a Golgota hegyét. Az én utam nehéz út, de a világ legszebb útja, mert Isten vezet. Az én utam: Jézus. És ez az Ige felvillanó fény, amelyik mellett megnézi az ember: jó úton van-e? Mert van keresztút, van mellékút és van zsákutca.

November 4. Az én erőm. Filippi 4, 12—13. Az én erőm nem a palástom szőtte tekintély, nem a paróchia fellegvára, nem a tudásom, nem a barátaim. Utamon nem segít senki és semmi. Magamban erőtelen vagyok, mint a szétszórt vasreszelék, de ha a mágnes hozzám ér: Jézussal úgy megyek végig utamon, mint óriások a törpék birodalmán. Vajjon az életem odatapad-e ma is Jézushoz? Mert ha nem, akkor hiábavaló minden lépésem. A szőlővesszőnek a szőlőtőkén a helye.

November 5. Az én célom. Máté 28, 18—20. Mit akarok én? Kenyeret keresni, vagy a Krisztus ragyogó szemű rajongója és szolgája lenni. Ebben a világban elindulok és megyek örökké nem e világból való célom felé. Vajjon mennyit léptem már célom felé? És hányan kísérnek? Akit nem adtam oda az én Uramnak, az elvész, azt letíporja a Sátán.

November 6. Az én testem. I. Kor. 3, 16—17. Az én testem a Szentlélek temploma. A templomot, testi életemet mindennap meg kell tisztítanom. Nem a testemért és annak kívánságaiért élek. Meg kell elégednem avval, ami van. Isten gondot visel rólam. Testemre vigyáznom kell, a nekem kimért kenyér egy életre szól.

November 7. Az én lelkem. Róm. 8, 1—11. Az én lelkem életemnek és létezésemnek egyetlen értelme és értéke. Lelkemmel érkezem el Istenhez, ezzel megyek át bünök sötét erdején és a halál fekete kezéből ez marad meg és száll a magasságok felé. Lelkemen hordom Istennek képét és igazi hazám követi levelét. Ezt a lelket őrzöm magamban és vigyázom mindenkiben.

November 8. Az én bűneim. Róm. 7, 18—25. Hát ilyenek is vannak? Bizony tele vagyok bűnnel. I. Timótheus 1, 15—17. szerint a bűnösök között első vagyok én. Pál apostol vergődése minden komoly lélek kudarca és kérdése. Ha felboncolnám magamat, megundorodnék önmagamtól és kétségbe esnék. Meg vagyok mérgezve és halálra vagyok ítélve. Ha sorsom itt dőlne el, már régen nem élnék s ha fizetnem kellene, én lennék a kárhozat legszomorúbb lakója.

November 9. Az én menekülésem. Róm. 3, 23—28. Nem segít rajtam semmi, csak az Isten kegyelme. Csak az, hogy Isten megbocsát. Nem tudok sehonnan produkálni jóvátételt. Milyen jó, hogy Istennek irgalmas arca van hozzám, hogy megigazít ingyen, hiszen semmit nem tudok felhozni mentségemre.

November 10. Az én közbenjáróm. Zsid. 9, 11—15. Hogy szerethetett engem Jézus, hogy az Ő ártatlan, tiszta és szent életét oda adta értem. Átéltem-e a megváltás kibeszélhetetlen nagyságát. Nekem fizetnem kellett volna és Ő már mindent elintézett. Nekem meg kellett volna halnom és Ő meghalt helyettem. Nekem kárhozatra kellett volna jutnom és Ő alászállt értem a poklokra.

November 11. Az én hitem. János 1, 1—12. Az én hitem térdeplés a Krisztus keresztje alatt. Imádság a husvéti sír mellett. Hullámok között felnyujtott kéz. Fényem, hidam, iránytűm és vándorbotom. Az édesatyám egyszer áradt patak előtt tétova arcomra nézett. Én visszanéztem és nyugodtan mentem át utána a remegő pallón. Hittem benne. Így megyek Krisztus után is. Hiszek Benne.

November 12. Az én győzelmem. János 5, 4. Sikerült-e győzelmet aratnom a hitemmel önmagam és e világ fölött. Mert ez mutatja a hitem igazát és valódiságát. Ha ennek a világnak hatalma és uralma van fölöttem, ha beleszól a munkámba, akkor nem elég erős a hitem. A Krisztus hitével győzni kell.

November 13. Az én imádságom. I. Thess. 5, 17. Szíveket feltépek, hogy felszálljon belőlük az imádkozó lélek. Embereket viszek Jézushoz, hogy Vele beszéljenek. Imádság aranyszálaival kötöm a lelkeket az Isten szívére és én? Velem mi van? Van-e állandó összeköttetésem Istennel az imádságban, hiszen az imádság az élet forrása. Mikor imádkozom? Mi az imádságom tartalma?

November 14. Az én hivatásom. II. Timótheus 2, 24. Az Úr szolgája vagyok. Ez kitüntetés, de felelősség. Nem szolgálhatok más úrnak és nem járhatok e világ után. Ha kell, lemondok, ha kell áldozatot hozok, ha kell megalázkodom, kígyó vagyok és galamb, hegy és völgy, de viszem a fáklyát, amit Isten a kezembe adott.

November 15. Az én Bibliám. II. Tim. 3, 16—17. Szolgálom Istent az Ő Igéjével. Tanítok vele. Feddek és megjobbitok és nevelem benne a lelkeket az igazságra. Tele szívom először magam, hogy sötétben is világítani tudjak. Nekem az Irás mindennapi kenyerem, levegőm, titkos műhelyem, ahol erősödöm és felkészülök.

November 16. Az én szeretetem. I. János 4, 16. A láthatatlan Istent a szeretet látható formájában vihetem el legkönnyebben az emberekhez. Isten van jelen mindig, valahányszor kinyujtja kezét a szeretet. Nemcsak azokat szeretem, akik jók hozzám, hanem mindenkit, hiszen Istenre az én ellenségemnek van szüksége leginkább.

November 17. Az én reménységem. I. Kor. 15, 58. Nem hiábavaló a munkám. Én eszköz vagyok s amíg odasimulok Istenhez, addig lehetetlen, hogy ne legyen értelme az életemnek. Az alkotás gondolata, tárgya és anyaga nem én vagyok. Isten munkálkodik bennem. Ameddig Isten akarata szerint vetek, Isten megadja az aratást.

November 18. Az én Igehirdetésem. II. Kor. 4, 5. Nem hiábavaló az én prédikálásom. Nem magamat beszélem. Nem akarok szónok lenni, vagy tudós. Nem az én bölcseségem az, amit tart az ajkam, hanem Isten napiparancsát olvasom fel a Király alattvalói előtt, akiknek sorában ott állok én is.

November 19. Az én gondjaim. I. Péter 3, 18. Soha sem ülök le az árnyékuk alá. A gondok besötétítenek és eltemetnek. Szárnyaimra nehezednek és nem tudok repülni tőlük. Imádságom kezeibe veszem hát őket és mind odahelyezem az Isten ölébe. Ő minden kérdést megold és mindenre megadja a feleletet. Gonderdőben nem az utakat, hanem az eget keresem.

November 20. Az én világom. I. Kor. 15, 19. Tudom, hogy nincs itt örök lakásom. Kifosztott és nyomorúlt lesz, aki csak ebben reménykedik. Ha tehát így van, akkor nem hajszolhatok ebből a világból való értékeket, amik kavicsként maradnak és peregnek le a síromról. Az én világom Istennél van. Nem kell semmi, ahol Ő nincs jelen, vagy ahol Ő elfordul.

November 21. Az én Istenem. Máté 16, 13—18. Élő Isten. Itt van velem nappal és éjtszaka. Nemcsak a templomban, vasárnap, de hétköznap is, minden órában. Tudja a dolgaimat és minden lépésemnél utánam néz. Élni fog akkor is, amikor én már halott leszek. De vajjon én élek-e? és Neki élek-e?

November 22. Az én gyülekezetem. II. Thess. 13—14. A pásztorra azért bízzák a nyájat, hogy növekedjék a vezetése alatt. A lelkipásztor a hit és a szeretet nőttetője a gyülekezetben. Az vagyok-e, vagy várom, hogy én nőjjek meg köztük? Mennyi gondom van a nyájra? Az én hitem az ő tűzoszlopuk és az én szeretetem az ő növekedésük napsugara. Imádkozom-e értük? — az én imádságom harmat a vetésük felett.

November 23. Az én szabadságom. I. Kor. 9, 19. Nem függök senkitől és nem hallgatok senkire, amikor Isten parancsát olvasom. Senki más nem szólhat bele abba a mikrofonba, ahová az Isten beszél. De mindenkit meg kell hallgatnom és mindenkit szolgálnom kell, ha menni akar az én Uram, a Krisztus felé.

November 24. Az én halálom. Gal. 2, 20. Nekem meg kell halni, el kell temetnem magamat a gyülekezetem előtt. Bennem a Krisztus él, Őt lássák. Nekem láthatatlannak kell maradnom. Én ablak vagyok, hogy rajtam át az Ő arcát nézzék. Jaj, ha látni az ablakot, mert ez azt jelenti, hogy nem tiszta.

November 25. Az én bizonyságtevésem. János 18, 37. Nemcsak a szószéken kell bizonyságot tennem, hanem Pilátus előtt is. Utána kell mennem a bárányoknak, amelyek messzekalandoztak a nyájtól. Az elveszett juhokhoz, a hitetlenekhez és gunyolodókhoz.

November 26. Az én őrködésem. Kol. 4, 17. Nincs elintézve a sorsom avval, hogy lelkipásztor vagyok. A szolgálatomat be kell tölteni. Mit végeztem el és mit végezhetnék még el? Mit mulasztottam el és mit lehet még Isten kegyelméből pótolni.

November 27. Az én ítéletem. II. Kor. 5, 10. Ezen a földön lehet, hogy nem kérnek tőlem semmiről számot. De egyszer a Gazda megszámolja a nyájat és jaj lesz nekem, ha egy is hiányzik onnan. Megítélnek a sáfárságomért. Szoktam-e számontartani a nyájamat?

November 28. Az én futásom. Csel. 20, 24. El kell végeznem az én futásomat és az én szolgálatomat. Még az életem árán is. Hiszen ez az életem, hogy elégjek. De az Isten oltárán. Azért jöttem e világra, hogy szolgálatomat bevégezzem és a harcomat megharcoljam, hogy a fényt, amit kaptam, tisztán és lobogva visszaadjam.

November 29. Az én számadásom. János 17, 12—19. A pásztor egyszer elmegy és a Gazda újat küld helyébe. És ekkor egy utolsó számadásra, egy utolsó jelentésre megjelennek a pásztorok és boldog az, aki elmondja a Jézus szemébe nézve: „Mikor velük valék a világon, én megtartám őket a Te nevedben . . .“

November 30. Az én üdvösségem. János 15, 6—7. Eljön az óra és döntenek a sorsom felett. Ha az életem Krisztusban maradt, akkor Vele átmentem a halálból az életbe, de ha nem, akkor elvesztem. A levágott és leszakadt szőlővesszőket összegyüjtik és a nagy tűzben halálra adják. A lelkemre ráborul az ítélet sötétje és én könyörgök: Uram Jézus én Veled akarok maradni és Veled akarok menni, én Tereád akarok hallgatni. Uram Jézus maradj velem, mert „immár beestvéledett".

Örökkévaló Isten, szerető Mennyei Atyánk. Légy áldott, hogy erre a földre teremtettél engem. Légy áldott, hogy kiválasztottál és pásztornak teremtettél. Köszönöm, hogy szent Igéd tükörében megláttam magamat, életemet, a sorsomat és a Te arcodat. Köszönöm, hogy tanítottál az én pásztori utamon, hogy el ne tévedjek, hanem a nyájammal együtt teljesen és egészen megérkezzem Hozzád. Köszönöm, hogy Jézusban elárultad nekem és elmondottad nekem az élet és halál minden titkát, az Ő áldott nevében könyörgök Hozzád magamért és az én nyájamért. Ámen.

Friedrich Lajos
kecskeméti hitoktató-lelkész.

Tanulmányok.

Jézus Krisztus, a Megváltó.

Feladatom: a megváltásról főkép *eschatológikus* vonatkozásban szólani. Ezt az irányt szabja meg konferenciánk programmja, amikor Jézus Krisztusban megkülönbözteti a *Kiengesztelőt* és a *Megváltót.** Ez a különválasztás nálunk elég szokatlan; a kettőt össze szoktuk keverni. De kétségtelenül van jogosultsága ennek a megkülönböztetésnek.

Óvatosságra annyiban szükségünk van ugyan, hogy a megváltás fogalmát nem szabad *csak-eschatológiai* fogalomnak lefoglalni! Ez veszélyeztet *Barth* Károlyban, aki révén ma újra divatos ez a megkülönböztetés. (Persze reakcióképpen jöttek Barthék is a 19. század *nem-eschatológikus* theológiájára!) Barthnál elnyomja az *ígéret* hangsúlyozása a *beteljesedést*. A beteljesedés szerinte csak azt jelenti, hogy most már „egész, teljes, félreérthetetlen és erős" (megerősített) az ígéret! A multat és a jelent elhomályosítja így a *jövendő*. Ezzel szemben hangsúlyoznunk kell, hogy a kiengesztelés megváltást *is* jelent! *Már megtörtént megváltást!* Pl. *Kol. 1, 13:* Aki megszabadí*tott* minket a sötétség hatalmából, és által*vitt* az ő szerelmes Fiának

---

* Ez az előadás Gyenesdiáson hangzott el 1937. augusztus 18-án, Urbán Ernőnek a Kiengesztelésről szóló, mult számunkban közölt előadása folytatásaképpen. A kettő egy témát dolgoz fel két oldaláról. Az itt közölt szöveg bő vázlat, különösképpen is a második fele.

országába; *Kol. 2, 14—15.* is azt mondja, hogy Krisztus eltörölte az ellenünk szóló kézírást és diadalt *vett* a hatalmasságokon; *Zsid. 2, 14.* szerint a *halála* által semmisíti meg az ördögöt.

Ezen az óvatosságon túl azonban meg kell látnunk, hogy a megváltás eschatológiai vonatkozásai valóban nagyon megfakultak és nagy *szükségünk* van eschatológiai újraeszmélésre! Ez az előadás az előbbi gondolatokat tehát félretéve, *csak az* eschatológiai oldaláról tárgyalja a megváltást.

Jogot adnak erre:

1. Kimondottan eschatológikus értelmű íráshelyek. *Luk. 21, 28:* Mikor pedig ezek kezdenek meglenni, nézzetek fel és emeljétek fel a ti fejeiteket, mert *elközelget a ti váltságtok. Ef. 1, 14:* Aki *záloga* a mi Örökségünknek Isten tulajdon népének *megváltatására. Ef. 4, 30:* És meg ne szomorítsátok az Istennek ama Szent Lelkét, aki által *megpecsételtettetek a teljes váltságnak* napjára. E helyek *betűszerint* a jövendőben bekövetkező váltságról szólanak. *Tartalmilag* még igen sok idézettel hozakodhatnánk elő.

2. Világunk valóságos arca. Letagadhatatlan itt még a *bűn* és a *halál.* A teljes váltság megvalósulását nem találjuk. Ez a valóságos állapot azt a tényt állítja elénk, hogy a kiengesztelés, a megbékélés pusztán *önmagában* még nem a *teljes* váltság. Ennek a valóságát *közvetlen* nem tapasztaljuk. Ennek még jönnie kell. A kiengesztelés a teljes váltság ígéretét foglalja magában.

Ezt Karl *Heim* (Der Weltvollender c. dogmatikai munkájában) a következőképpen fejti ki: két világprobléma van, a *vétek* és a *hatalom* kérdései. A vétkes *adósságunk* eltöröltetett, kiengeszteltettünk. De a *teljhatalmat* Krisztus még nyilvánosan nem vette át. Ez elhalasztódott. De jönni fog szükségképpen, mert ha a *bűn* elvétetett, akkor az idegen, sátáni *hatalom* is halálra van ítélve. Csakhogy még nem történt meg. Így a hatalom, a teljes megváltás még a *holnap* eseménye csupán! Ennyiben *eschatológikus.*

Még máskép is megfesthetjük ezt a helyzetet. Az írás reménység-fogalmának segítségével. Ennek a hit mellett is jelentékeny szerepe van, s vele nem azonos. P. *Althaus* (Dogmatikájában és a Die letzten Dinge c. művében) találóan hasonlítja össze ezt a kettőt: a *hit* ragadja meg szerinte a megváltást, az üdvöt — mint *jelenvalóságot;* a *reménység* pedig úgy ragadja meg a váltságot, az üdvöt — mint *bekövetkezendő valóságot.* Két tételt állít fel tehát: *a) A reménység a hitből fakad.* Az visz bele bennünket a reménykedésbe, amit *már* bírunk, tehát a kiengesztelés. A keresztyén reménység, tehát *józan* reménység. Van alapja, nem üres álmodozás. Abban a Krisztusban bízunk, aki már egyszer *megmutatta* hatalmát és méltóságát. — *b) A hitből szükségképpen reménységnek kell fakadnia.* Különben csonka hit, nem is hit többé. Nem állhatunk meg a jelen birtokunknál. Komolyan kell vennünk a jövendő *ígéreteit.* Nem sza-

bad ezt az életet *elégnek* és tökéletesnek vennünk, mintha már az új világban élnénk s a réginek nyoma sem volna.

Íme, *jogos* a megváltásról eschatológikus szempontból szólani, enélkül nem is *lehet* róla beszélni.

De ha komolyan vesszük az eschatológiát, akkor el kell jutnunk ahhoz a tételhez, hogy a keresztyén élet paradox valami. Ellenmondásokban él. A keresztyénség paradoxiáját ma ugyancsak *Barthék* hangsúlyozzák a legjobban. Ez azonban ne idegenítsen el minket tőle. Sokkal *régebbi* ez Barth iskolájánál, legfeljebb nem ezen a néven beszéltek róla. Visszamenően megtaláljuk *Kierkedaardnál*. az exisztenciális filozófiában, s különösen *Luthernél,* aki meg *Pál* apostol alapján tanítja. Mert ugyanerről van szó náluk az u. n. kereszt-theológiájukban (Lásd W. *Loewenich:* Luthers theologia crucis).

Mit nevezünk a keresztyén élet *paradoxiájának?* Azt, hogy *két* tételt kell *egyszerre* állítanunk, a „Van" és a „Lesz" tételét, a „Most" és a „Majd" tételét. Egyrészt *jelenvalóság* az, hogy megváltottak vagyunk; másrészt *elkövetkezendő,* hogy megváltottak leszünk. Egyrészt *már* itt van Isten országa, urasága; másrészt meg imádkozzuk: *jőjjön el* a te országod (a Miatyánk különben egészben is eschatológikus!). *Már* ma szentek, igazak vagyunk, s *még* bűnösök. *Krisztusban* már örök életünk van, de *magunkban* halálos világ halálraítéltjeiként vonszoltatunk a sír szája felé. Micsoda ellenmondás feszül ebben a keresztyén életben! Micsoda paradoxia!

Az *Apologia* is azt mondja: Isten országa *tectum cruce,* vagyis a kereszt leple alatt áll. Dicsősége az *ellenkezőjének* látszatja mögött bújik meg. (Luther: sub contrarie specie!) *Valóság,* csakhogy még leplezett, *eltakart* valóság. Ez a kereszttheológia, a keresztyénség paradoxiája.

Pál apostolnál a legtalálóbban a Kolossé-levél szól erről. *Kol. 3, 3—4:* A ti éltetek el van *rejtve* Krisztussal együtt az Istenben; mikor a Krisztus, a mi életünk megjelenik (t. i. az utolsó napon), akkor majd ti is, Ő vele együtt, *megjelentek* dicsőségben.

Ez talán még a legérthetőbb: elrejtett a hatalom és a dicsőség! Teljhatalom van a megdicsőült Krisztus kezében, de ez el van rejtve. Egyszer azonban *előjön* a rejtekéből az Úr és megmutatkozik teljes hatalmában és dicsőségében. (Olyan ez K. *Heim* szerint, mint a potenciális energia.)

Addig egy szörnyű feszültségben kell élnünk mindannyiunknak Husvét és a Vég között. Ez az *eschatológikus feszültség,* amelyben az első gyülekezet élt, s amelyben azóta is él az igaz gyülekezet. De jól jegyezzük meg: ez a feszültség *eschatológiai!* Ez a várás tehát *bizonyos* várás! Tudjuk, hogy *jön* a nap!

Nem szabad megelégednünk azzal, hogy Isten hatalma a *belső,* lelki életben érvényesüljön, s ez máris elég. Nem elég!

Isten láthatóságra, kézzelfoghatóságra, nyilvánvaló hatalomra tör!, az erő, a hatalom — *kifejezést,* megnyilvánulást kíván! Enélkül nyomorék Isten-hitünk van. Ha nem következik be csakugyan Istennek végső, nyilvánvaló győzelme, akkor nem Isten, nem az élő Isten Ő!

Íme, az eschatológikus reménység kitéphetetlen az egész keresztyén theológiából és életből. Nemcsak egy odabiggyesztett szakasz a dogmatikák végén. Az egész tanítást átszövi. Valami elejthetetlen és sarokbanemtehető az Egyháznak az a vallomása és tanuságtevése, hogy *Jézus Krisztus* — a Megváltó! Mégpedig abban az értelemben, hogy valóságos hatalmát *ki fogja nyilvánítani,* kilép eltakart országából, leszáll dicsőségének elrejtett királyi székéről s *teljessé teszi a váltságot,* aminek csak *kezdete* és *záloga* az ő kiengesztelése (vagyis a megigazítás, bűnbocsánat, Istennel való békesség). A teljes megváltás ennél sokkal több és nagyobb. És ezt egyelőre csak a *reménységünkkel* ragadhatjuk meg.

Most rá kell térnünk arra, hogy mi az Írás szerint ez a jövendő megváltás? Vagyis mi az egyház eschatológiai tanítása?

Először általában szólunk. Csak rövid tételeket.

1. *Jézus* állandóan szól a *visszajöveteléről.* Az *Emberfiának* nevezi magát. Ami annyit jelent, hogy ő a világmegújító, kiteljesítő Megváltó. (Isteni méltóságát és hatalmát jelzi *Dán. 7, 13.* alapján.)

2. Jézus *nem törvényszerűen* beszél erről. Nem kíváncsiskodóknak. Nem pontról-pontra. A fontos a felkészültség, a várás az ő szemében.

3. Semmiféle *evolúciónak* nincsen köze az eschatológiánkhoz. Vertikális irányból jön. Hirtelen, akút módon az a nap. Nincs *átmenet* a két világkor között. *Törés* lesz az, megszüntetése a réginek.

4. A gyülekezet Krisztus halálát *kozmikus* jelentőségűnek tartja s mint a *világ* Megváltóját várja benne az utolsó események bekövetkezésén.

5. Végül *a gyülekezet magatartása is* eschatológiailag meghatározott. Az *erkölcsi* életfolytatás ösztönzője és irányítója az, hogy jön és közel a *vég.*

A részletekre nézve *négy* szakaszban szólhatunk.

I. Krisztus feltámadása az új világkorszak kezdete.

A végidő kezdete. Krisztus feltámadásával egy *új létvalóságról* veszünk tudomást. (Lásd W. Künneth: Theologie der Auferstehung.) A *tulajdonképpeni* létvalóságról, amely *egyedül* érdemli meg ezt a nevet. Ez most még csak a *Krisztusban* van meg. De általa Isten máris tudomásunkra hozta, hogy ez az ő végső akarata: egy *új* világ, a feltámadásé és az életé. Ez fog megvaló-

sulni teljes terjedelme szerint, amikor Krisztus visszajön. Ez a *paruzia* (hirtelen itt-termés!) Erről csak annyit, hogy *dicsőségben, hatalommal* jön el az Emberfia, félreérthetetlenül, összetéveszthetetlenül, — mint a *villám.* (Máté 24.)

II. Minden halottak feltámadása.

Krisztus feltámadásából *ez szükségképpen* következik. (I. Kor. 15.) Krisztus a „zsenge". Tehát nemcsak: *Feltámadott!* — de: *Feltámadunk!* Itt meg kell állanunk.

1. Ez jelenti a halál komolyan vételét. Feltámadás csak ott van, ahol *komoly* halál van. Félre kell tennünk minden olyan nézetet, amelynek végső célja a halál zord valóságának emberi *enyhítése.* Ide tartozik a materializmus éppenúgy, mint a természetmisztika stb. Ezekkel úgyis könnyebb a leszámolás keresztyén talajon, nem fecséreljük hát szavunkat rájuk. De külön kell szemébe néznünk a *lélekhalhatatlanság* problémájának, amelyet minden további nélkül *keresztyénnek* szoktak tartani, holott *nem* az.

2. A lélekhalhatatlanság primitiv animizmus és pogány filozófia forrásaiból fakad. (W. *Künneth:* Unsterblichkeit oder Auferstehung?)

Legklasszikusabb kifejezője *Platon. Phaidon* c. híres munkájából idézzük azokat a szavakat, melyek a lélekhalhatatlanság tanításának aranybullájaként vehetők. „Amíg *testünk* van és lelkünk ilyen *rosszal* van beszennyezve, sohasem szerezhetjük meg eléggé azt, ami után vágyódunk." (Platonis opera, Tomus primus, Lipsiae, 1819., 494. l.) „Mert akkor (a halál után) magában *egyedül* lesz a lélek, előbb nem." (U. o. 494 l.) „Az istenihez, halhatatlanhoz, gondolatbelihez, egyalakuhoz, felnemoldhatóhoz és mindig ugyanazon tulajdonságú s lényegűhöz leghasonlóbb a *lélek*" (U. o. 528. l.) „Nemde a *lélek* fogalmában nincs benn a *halál?* Nincs! *Tehát a lélek halhatatlan!*" (U. o. 590 l.) „Ha a halhatatlan azonos az elnempusztulóval, *lehetetlen* a léleknek elpusztulnia, ha a halál hozzá közeledik; mert ahogyan előbb mondottuk, nem tartalmazza magában a halált és nem is lesz halott." (U. o. 590. l.) „Ha a halál közeledik az emberhez, úgy látszik, hogy *halandó része* meghal, *halhatatlan* és romolhatatlan része pedig eltávozik . . ." (U. o. 592 l.) *„Mindenekfelett álló bizonyosság tehát, hogy a lélek halhatatlan és romolhatatlan."* (U. o. 592 l.) (Az eredeti szövegből *dr. Hittrich* Ödön ny. c. főgimn. igazgató volt szíves e részeket lefordítani a legnagyobb pontossággal.)

Mindez a halál *szépítése!* Egy *dualisztikus anthropológia* végső következménye. Teljesen a görög filozófiai *anyag-szellem* ellentétre felépülő bölcselkedés. Ezt az *Írás* nem ismeri!

A halált a biblia alapján teljes *realitásában* kell vennünk. Luther extrema caecitas-nak nevezi a halál kevésre becsülését; kár ilyen vaksággal az általános emberi érzés és tapasztalat elle-

nére okoskodni. *Ítélet* a halál! A *bűn* zsoldja és vérdíja. Nincs helye a szépítgetésnek. Az egész embert éri a halál. A léleknek, az én-tudatunknak is be kell lépnie abba a sötétségbe. Hiszen belülről vagyunk bűnösök. A *bűnre* pedig *halál* vár. Az élő Isten kezébe esünk ott bele. Mindenestül!

Ezzel nem állítjuk azt, hogy *elpusztulunk. A meghalás egyenlő érzékeink elvesztésével.* Vagyis Énünknek ki kell szolgáltatnia magát, önhatalmát. Nagyon találóan mondja *Althaus:* a halál állapotát *ontológiailag* nem tudjuk megkülönböztetni a nemlétezéstől, csak *theológiailag!* Ezért nevezhetjük a halált *alvásnak* is (nem álomnak!) *Isten* kezében vagyunk és Isten fel akar bennünket támasztani.

Isten az *életet* akarja és a *testesülést.* Isten útjai láthatókra, testesülésekre visznek. Éppen ez az *eschatológia!* Az egész ember feltámad. S az ember két létformája egymással összefügg, de mégis más (I. Kor. 15. analógiái.)

3. Fel kell támadnunk! Fel *fogunk* támadni. Akarva-nemakarva. Ebből látszik, hogy a keresztyénségben a feltámadás *nem olcsó vigasz.* Hiszen *ítéletre,* Isten elébe támadunk fel. A legtöbb ember szívesebben menne a Nihilbe, mert akkor *felelőtlenül* élhetné ezt az életet. Fel kell támadnunk Isten *ítélete* miatt. És hozzá tehetjük: Isten *irgalmából.*

III. Ítélet és örök élet, örök halál.

Tehát *leszámolás.* Jézus nagyon komolyan rajzolja ezt meg. Meglepetések lehetnek azon a napon. *Nekünk* is ítélet alá kell állanunk, keresztyéneknek. De *Krisztus* a reménységünk, aki Megmentőnk. *Barth* veti fel Credo-jában a kérdést: *féljünk*-e a Bírótól? Nem szabad félnünk. Hiszen ez a félelem már éppen azt bizonyítja, hogy nem vagyunk azok, akik *csak Ő benne* reménykednek. Az ítéletkor történik tehát majd a *döntés.* És az *elkülönítés,* a megkülönböztetés (Máté 25.). És itt kell bibliai értelemben *„jutalomról"* is szólanunk. Van „megfizetés". Persze Isten mértékével. De annyi bizonyos, hogy nem következmény nélküli a földi életünk, jutalma lesz.

Micsoda az *örök élet? Istennél* való élet. *Személyes* élet. (Semmi pantheizmus!) A saecula saeculorum nem egyforma semmiséget jelent, de gazdagon tagolt „történelmet".

És micsoda az *örök halál?* Sokan megbotránkoznak ezen. De nincs jogunk az Írásból törölni. S ha van is ezen túl reménységünk, ezt teljesen *Istenre* kell hagynunk, az ő szabadságára. De *mi* nem számíthatunk rá. A *mienk* csak a *felelősség!* Itt dől el minden e földön. Ezért minden a *Krisztushoz* való viszonyunkon és hitünkön mulik.

IV. Új ég és új föld.

Krisztus feltámadása *kozmikus* jelentőségű. Nincsen individuális örökkévalóság. És nem lesznek önmagukban levő megvál-

tott emberek. A *világ is* megváltatik. Vagyis *vége* lesz ennek a világnak, hiszen e *világ* sorsa — a bukott *ember*. Az egész teremtettség sóvárog (Róm. 8.) A világgal *együtt* váltatunk meg. Mert az a nap nemcsak pusztulás, de *beteljesedés* is. Megvalósul az első teremtés álma.

Mindebben *realizmus* van. Külső kifejezése mindez a Megváltó hatalmának.

S csak még egy szót. K. *Heim* mondja: Nemcsak hogy hinnünk kell, anélkül hogy látnánk, hanem az sem adatik meg, hogy amit hiszünk, azt csak elképzeljük is! (Der Weltvollender 224 l.)

Ez tehát az *eschatológia*. Paradox élet a keresztyén élet, feszültségtől vemhes. *Közbeeső* időket élünk. Kegyelmi pauza, türelmi idő (II. Pét. 3, 9.) tart még. Másszóval: az egyház, a gyülekezet idejében vagyunk!

Most még a *regnum gratiae* tart. Ami jön, az a *regnum gloriae* lesz. Addig pedig: *felkerekedőben* vagyunk és legyünk!

A hatalom kérdése *később* oldódik meg, de *megoldódik* feltétlen bizonyossággal, mert a kiengesztelő Jézus Krisztus—a Megváltónk! Ezért vagyunk mindnyájan várakozók és sietők. Vajjon prédikáljuk-e ezeket?

Aki hisz a Megváltóban, az így imádkozik: Muljék el ez a világkorszak és jőjjön el a te uralmad. (Didache.)

Scholz László.

Vasárnapi és ünnepi beszéd-vázlatok.

Az imádkozó Pál.

Szentháromság utáni 16. vasárnapra. Délelőtt.

Efez. 3, 13—21.

Pál apostol Rómában sinylődik. Az igazságért való üldöztetésnek nyugodt hordozásában van mindig valami fenséges. Ez a „fenséges“ árad ránk lenyügözően a fogoly apostol lelkéből. Szenvedése áldozat. Értünk való áldozat, hogy megmutassa a hit erejét, s benne a győzelmet, a dicsőséget. Ezt a hitet kéri imájában az apostol hívei részére. Felemelő jelenség:

Az imádkozó Pál.

Lássuk: 1. Miért imádkozik? 2. Mit mond imájában? 3. Hogyan mondja? 4. Kinek mondja?

1. Miért imádkozik? A belső élet parancsa készteti imádkozni.

a) *A hála* érzése. Az egész szentlecke az apostolnak Isten iránti háláját leheli. Hálás, hogy Isten alkalmat nyujtott néki a

szenvedésben az erények gyakorlására. Neki a szenvedés drágakő, melyen keresztyénsége színeire bomlik.

S neked mit jelent a szenvedés? Terhet, jajt, panaszt. Légy hálás. A szenvedés is Isten üzenete. Jelzi, Ő van és várja gyermekét. Mennél sötétebb az éjszaka, annál fényesebb a csillag.

b) *Aggodalma.* Híveinek csüggedése aggasztja. A csüggedés az a mélység, melybe belevész az élet. „Ne csüggedjetek el . . .“ Nem tudják megérteni, miért szenved Pál a pogányok kezében, nem értik még Isten országának csodálatos kormányrendszerét. Megérteti velük, hogy az ő nyomorusága nem gyalázat, hanem dicsőség. Még pedig a hívek dicsősége.

Hogy nézed te a mások szenvedését? Kétellyel, kárörömmel. Nézd benne a nagy folyamatot, melyben társad lelke formálódik. Az élet nagy kohója a szenvedés, benne döl el a sorsod. Győzelem vagy bukás! Aggódj és imádkozzál.

2. Mit mond imájában az apostol? Hívei részére kéri Isten kegyelmét,

a) „. . . . hogy hatalmasan megerősödjenek az Ő Lelke által a benső emberben.“ Adjon nekik erőt, hogy meg ne botránkozzanak az ő szenvedései felett. Ez az erő azonban bontakozzék harcoló életté s adja ezt Isten határtalan gazdagságához, kegyelméhez mérten. Pál megfeledkezik magáról s minden áldást híveire kér. Mennyi önzetlenség!!

Te mit kérsz felebarátod részére? Gáncsot és bukást. Ha átkunkkal rontani tudnánk felebarátunk helyzetén, minden szavunk átok lenne. Vajjon az a célja a világnak, hogy megerősödjön az emberek lelke? Nem, de megölik az emberben a lelket, hogy puha, jellemnélküli tömeggé gyurják az emberiséget. Így tehetik vad eszmék, szeszélyek rabszolgáivá. S az ember nem lát. Isten adjon erőt, hogy megállhassunk.

b) Pál tovább megy kérésében: „. . . . lakozzék a Krisztus a hit által a ti szívetekben.“ A szívünkben lakozó Krisztus az erő forrása. Belőle táplálkozik a győzni akaró élet. Nem elég, hogy harcoljunk a világ ellen, de a küzdő erő közben izmosodjék is. Hol a Krisztus, ott nincs aggodalom.

Krisztus kopogtat szíved ajtaján. Ne engedd elmenni. Fogd. Húzd magadhoz, nála van üdvösséged.

Egyre mélyebben hatol az apostol imája. Adja Isten, hogy a hívek élete a szeretetben gyökerezzék. Ez közösséget teremt s minden érthetetlenség előtt megnyitja a szemeket. A szeretetben gyökerező szív Krisztus hajléka, megérti Isten intézkedéseit, megérti a szenvedést. Megismeri a végtelen jóságú Istent. Nincs oly szélesség, sem hosszúság, nincs oly mélység, sem magasság, hogy irgalma meg ne lásson s utol ne érjen a keze, hogy megmentsen.

Van-e mit mondanod ennek a nagy Istennek? Egymásért imádkozzatok, hogy adja néktek a Krisztust, de úgy, ahogy az apostol imádkozik.

3. Hogyan mondja imáját? Teljesen önfeledt odaadással mondja.

a) Alázatos szívvel. Összeroppan benne minden emberi érték, semmivé lesz önmaga előtt s így mondja el kérelmét Istennek.

Tudsz-e alázatos lenni? Ha nem, nincs értelme imádnak s ne várj meghallgattatást.

b) Meghajló térddel imádkozik az apostol. A lélek alázata átjárja testét is és meghajtásra bírja a térdeket. A lélekodaadás nem tűri a gőgös fejhordást. A bűntudat súlya ránehezedik a lélekre s rimánkodó alázatban meggörnyeszti a testet. Csodálatos jelenség a térdén vergődő, imádkozó ember. Felemelő.

Hajolj meg Isten előtt. Törjön össze benned önérzet, hiúság. Törj meg térdedben s imádkozzál. Meglásd Isten felemel, hogy megerősödve járhasd az élet útját.

4. Kinek mondja el imáját az apostol? ... Istennek ...

a) Annak az Istennek, kit véghetetlenül gazdagnak ismert meg a hite. Tudja, hogy az Istentől nem hiába kér, mert bőséggel van nála minden, mire szüksége lehet.

b) Annak az Istennek, kit szeretete megismert Krisztus Atyjának s aki minden nemzetség Atyja. Bizalommal mehet hozzá, hisz az ő szerető Atyja is.

c) Annak az Istennek, kit reménye mindenhatónak lát, ... „ki mindeneket megcselekedhetik ...“

Ez az élő Isten ... Van neked ilyen Istened? Ha nincs, szerezd meg imádban s ha van, borulj le előtte, kérd áldását a világra s te rád, hogy a te boldogságod s az Ő dicsősége teljes legyen.

Szeress, hogy imádkozhassál, tanulj mindig többet, drágábbat kérni s igyekezz egyre mélyebben hajolni, hogy Isten magához emeljen az örök magasságba.

Dr. Schlitt Gyula
majosi lelkész.

Az Úr irgalma.

Szentháromság utáni 16. vasárnapra. Délután.

Luk. ev. 7, 11—17.

A történet mindennapi s csak az Urnak bekapcsolódása ad neki jelentőséget. Ne keresd benne a csodát. Ami itt történt, azt naponként látod a fűszál életrekelésében, az élet kihunyásában. Egyforma jelenség mindkettő s ha mögéjük nézel, ott látod az Úr felemelt kezét. Az Úr isteni ereje cselekszik.

Nem is ez érdekel bennünket, hanem az érzület, mely cselekvésre bírta Krisztust. Jézusnak hatalma önmagában még nem segít rajtam. A naini özvegy hiába jajgat fia után, ha a Megváltót nem állítja meg a részvét, az irgalom. A tett a szeretetben

rejlik s itt válik számunkra fontossá a történet. Meglát-e engem az Úr irgalma?

Ott vagyunk mi is a naini kapuban ... Mind ... mind ... s visszük halottainkat. Szülő a gyermekét, gyermek szüleit stb. Hull a könny s elmegy melletted a Krisztus. Látod-e a kétely ködén keresztül? Tudsz-e bízva segítséget várni tőle, mint az özvegy? ... S akkor cselekvésre emeli kezét az Úr és megvigasztal ...

A bűn viszi eltévedt gyermekedet a könnyelműség kapuin át, le az örvénybe ... Hívod, de hiába jaj és könny. Viszi a bűn szégyenbe, gyalázatba ... Jézusra nézz ... Nála segítség. Anya nem ontja gyermekéért hiába könnyeit.

Az Úr megérinti a koporsót. Megdöbben a tömeg s megállnak a vivők. Érzik, oly hatalom állt útjukba, kinek szemepillantására is engedelmeskedni kell.

Téged is visz egykor a vivő, a halál. Ki fogja megállítani? Krisztus. Úgy áll előle félre a halál, mint a megvert ellenség.

Te magad is lehetsz ilyen vivő ... Csábításaiddal, rossz példáddal viszed a felebarát lelkét, hogy bűnbe, kárhozatba döntsed. Az Úr felemeli előtted kezét. Állj meg s hagyd abba sátáni üzelmeidet.

Az Úr megérintette a koporsót. A tisztátalan koporsót. Ezért döbbent meg a tömeg. Az irgalom azonban nem ismer tilalmat, mikor segíteni akar. Krisztus nem mehet el a koporsó mellett, hogy meg ne érintse, ha segítség után sóvárgó szemek kérik. Ő leült a bűnösök közé is s megérintette lelküket igéjével, bárhogy dohogott a farizeusi nagyképüsködés. S az Ő érintése, élet ...

Ez a mi vigaszunk. Téged is visznek majd. Tested, lelked tisztátalan s útban vagy a kárhozat felé ... Utolsó sóhajod menekülésért kiáltott. Lesz-e, aki megállítja a koporsódat? Krisztus.

Viszik a lelkedet ... Viszik a gyalázat, az örvény felé ... A szenvedély, a vér, a bűn ... Ők a fekete vivők ... Ki áll elébük s parancsol nekik rohanásukban megállást? Ki menti meg a lelkedet ... Ki ad új életet? ...

Krisztus szava: „... néked mondom, kelj fel!“ Óriási változást idézett elő a naini kapu alatt. Örömből bánat, halálból élet. A kétségbeesés jaja diadalmi énekké változott ... Új hangulat, új kedély, új életirány ... Ez a Krisztus hatóereje ... Ő az élet újjáteremtője.

Neked azonban csak annyiban jelent ez értéket, amennyiben Krisztus hatalmát vágyódó hiteddel magadra vonod ... Csak így lehet megmentőd ... Csak így adhat vissza az életnek. A tiszta, az új életnek. Így ment ki a halálból s emel örök életbe.

Előtted áll Jézus s megérinti beteg, tisztátalan lelkedet. Hajolj meg előtte és megtisztulsz ... Mindenkit hív ... mindenkit megérint ..., mindenkit meg akar menteni.

Legyen azért hangos a világ Isten dícséretétől s ne legyen bennünk félelem, mert nagy próféta támadt köztünk, ki legyőzte a halált s életet ád mindenkinek, ki hiszen Ő benne . . .

Dr. Schlitt Gyula
majosi lelkész.

A lélek egységében.

Szentháromság utáni 17. vasárnapra. Délelőtt.

Efez. 4, 1—6.

Meteorhulláskor gyakran megtörténik, hogy a lehulló meteor darabokra törik szét, s így érkezik le a földre. Mintha a mai emberiségnek is ez a széthullás lenne a sorsa. Mintha a népek, nemzetek, társadalmi osztályok és egyházak minden látszólagos közeledés ellenére egyre jobban eltávolodnának egymástól.

Végzetes következményei lesznek ennek a szomorú állapotnak, ha a széthullást előidéző erőket egy magasabb erő meg nem tudja akadályozni pokoli munkájukban.

A börtönben szenvedő Pál apostol ennek a magasabb erőnek kíván az eszköze lenni. Mennyei villanyvezeték, melyen keresztül világosság és erő áramlik az emberiség életébe, a széthullást megakadályozó isteni erő: a Szentlélek ereje.

Habár a kezein bilincsek vannak, Isten igéje, melyet hirdet, nincs bilincsbe verve, s lehetővé teszi, hogy az apostol az efezusbeliekhez írt levelében világosan megjelölje az Isten gyermekei közötti egység akadályait és feltételeit.

Mivel a bűn emberfeletti hatalma miatt ember és ember között az egység csak a Szentlélek munkálkodása következtében valósulhat meg, az egység legnagyobb akadálya a Szentlélek hiánya, legfontosabb feltétele pedig a Lélek kitöltetése.

Miért nincs egység ott, ahol a Szentlélek nem munkálkodhatik? Mert hiányzik a Szentlélek gyümölcse: az alázatosság, a szelidség, az egymás gyarlóságait elszenvedni képes, hosszútűrő szeretet. Amint a vérszegénységet az arc sápadtsága szokta elárulni, így árulja el a lelki életben az alázatosságnak, szelidségnek és hosszútűrő szeretetnek a hiánya a Szentléleknek a hiányát. A Szentlélek nélkül élő ember felfuvalkodott, elbizakodott, durva, kíméletlen és türelmetlen. Felfuvalkodott, mert nincs tudatában bűnösségének, elveszett és elkárhozott állapotának; elbizakodott, mert nem érzi át a lelke mélyéig, hogy mennyire rá van utalva naponként Isten kegyelmére. Nemcsak hogy nem tud, de nem is akar a szelídség útján járni, nemcsak hogy nem tud, de nem is akar tűrni másoknak, mert elvakult lélekkel nem látja meg, hogy ő is egyedül Isten hosszútűrésének köszönheti az életét, s ha a szent Isten úgy bánna vele, ahogyan megérdemelné, s nem lenne hajlandó hosszútűrő szeretetből elszenvedni sok bűnét és botlását, már régen az örök kárhozatban gyötrődne.

Miért nincs egység ott, ahol a Szentlélek nem munkálkodhatik? Mert ott az emberi a fontos és nem az isteni. Emberi alkotásokat, földi szervezeteket állítanak Krisztus teste, az anyaszentegyház helyére, s megfeledkeznek arról, hogy egy a test. Emberi elgondolásokat, theologiai, vagy politikai nézeteket és rendszereket dicsőítenek Isten gondolatai és igéje helyett, ezek uralomra juttatásáért harcolnak életre-halálra, s megfeledkeznek arról, hogy egy a Lélek. Mulandó földi hatalomban, mulandó földi dicsőségben reménykednek, s megfeledkeznek arról, hogy mi valamennyien egy reménységre hivattunk, el: az örök élet reménységére. Az emberi személyek előtti meghódolás, a hit és keresztség emberi magyarázata lesz fontossá, az egyház tanításának elhivése, a szertartások pontos betartása, s homályba borul az isteni oldal, melynek mindenütt ugyanannak kellene lenni, mert hiszen egy az Ur, egy a hit és egy a keresztség. Ahol a Szentlélek munkája elé gátakat emelnek, nemcsak embereket sajátítanak ki, még Istent is szeretnék kisajátítani, felekezeti és nemzeti bálványistent formálva belőle, akinek az áldásaira csak egy-egy kiváltságos felekezet, vagy nép tarthat igényt. Igy merül feledésbe az az alapvető, nagy bibliai igazság, hogy egy az Isten, és mindenkinek Atyja, aki mindenkinek felette van és mindenek által és mindnyájunkban munkálkodik.

Igy él és gondolkodik ma az emberiség nagy része. Igy is lehet élni, de ez nem élet, csak nyomorúságos vergődés. Ezen az úton is lehet járni, de ez nem az életnek, hanem a halálnak az útja. Kétségtelen, hogy Isten az emberiséget nem erre az útra hivta el. Néki nem az a vágya, hogy ezen a földön egymást marcangoló vadállatok éljenek, nem az az akarata, hogy az emberiség egy darabokra széthulló meteor legyen, hanem, hogy az általa megépített és berendezett lakóhelyünkön egy nagy családként éljünk együtt a Lélek egységében és a békesség kötelékében. Ezt az egységet azonban nem lehet megvalósítani új tanokkal és törvényekkel, fegyverekkel és békekonferenciákkal, egyedül a Szentlélek iránti engedelmességgel. Egy feltétele van ennek: könyörögni buzgón a Szentlélek elnyeréséért és engedni feltétlenül a Lélek vezetésének, bármennyire tiltakozik is ez ellen a mi óemberünk.

Ahol a Szentlélek akadálytalanul végezheti áldott munkáját, ott a Lélek műhelyében elkészülnek, megfonódnak az egység és békesség erős kötelékei: az alázatosság, szelidség és hosszútűrő szeretet. A teljes alázatosság, mely a hizelgések fojtó tömjénfüstjében is alázatosság marad, a teljes szelidség, mely akkor sem változik át durvasággá, ha a legnagyobb durvasággal találkozik, s a teljes hosszútűrés, mely rokon, barát és idegen ellenség bűneit egyaránt kész szeretetben elszenvedni, nemcsak ideigóráig, hanem éveken, évtizedeken át.

Ahol a Szentlélek minden akadály nélkül végezheti áldott munkáját, ott az isteni, mint a hegyek fölé repülő kőszáli sas, diadalmasan emelkedik az emberi fölé. Az emberi, a véges, a

mulandó háttérbe szorul, másod- és tizedrendű fontosságuvá lesz, hogy az emberek lelkét örökkévaló isteni igazságok fénysugarai ragyoghassák be.

A földi felekezetekhez és a földi hazához való hűségük mellett a Szentlélek vezetése alatt álló emberek boldogan élik át, hogy ők valamennyien egy titokzatos testnek: Krisztus anyaszentegyházának a tagjai; az emberi vélemények és felfogások különbözősége, a rész szerint való ismeret, a tükör által való homályos látás szomorú tapasztalati ténye dacára boldogan ismerik fel, hogy ugyanaz a Lélek irányítja és vezeti őket; a reménységük tárgya sem lesz különböző többé, mert nem arra irányul a reménységük, hogy ez, vagy az az egyház, ez, vagy az a nép emelkedjen fel a földi dicsőség magas fokára, hanem hogy az egyházak és a népek tagjai valamennyien örök üdvösséget nyerjenek; az élő Krisztussal és az élő Istennel a keresztség által megpecsételt hitközösségben boldogan tapasztalják meg azt is, hogy a szertartások különbözősége ellenére egy az Ur, egy a hit, egy a keresztség.

Ime az egység megvalósulásának akadályai és feltételei. Ha a széthulló meteorként a pusztulás mélységei felé rohanó emberiség sorsáért felelősséget érzünk, imádkozzunk a Szentlélek elnyeréséért, s engedjünk a Lélek munkájának, hogy Istennek áldott Szentlelke közöttünk is megfonhassa az egység és békesség erős kötelékeit. Imádkozzunk a nagy apostol lelkében munkálkodó mennyei erőért, hogy ezután ne hozzunk szégyent soha Krisztus nevére, hogy ezután ne méltatlanul, hanem méltóan tudjunk járni elhivatásunkhoz.

Túrmezei Sándor
tokaji lelkész.

Jézus iskolájában.

Szentháromság utáni 17. vasárnapra. Délután.

Luk. 14, 1—11.

A leselkedés, kémkedés a mostani háborus feszültséggel telített légkörben jól ismert foglalkozás. Hiszen ma majdnem mindegyik állam gyanakvó szemmel figyeli, kémleli a szomszédait. A leselkedésnek mindig egy célja van: ártani a másiknak, vagy megtudni, hogy a másik mivel akar ártani nekünk.

Jézust leselkedő farizeusok veszik körül, hogy megtudják, mit művel szombatnapon, s bevádolhassák a vezetőknél. Jézus után ma is sokan leselkednek azzal a céllal, hogy ártsanak néki, hogy személyét és művét: a keresztyénséget lejárassák, lehetetlenné tegyék. Mi ne ilyen céllal keressük fel őt, mert hiszen ezzel csak magunknak ártanánk, a Jézusnak ásott verembe mi magunk esnénk bele, hanem azért, hogy tanuljunk tőle. Megtanuljuk mindenekelőtt, hogy Isten törvényét mindíg az emberi

törvények fölé helyezzük. Ezáltal gyógyulunk ki a kicsinyeskedés, törvényeskedés bűnéből, ami miatt ma is sokszor gyalázattal illetik Krisztus nevét ebben a világban.

A farizeusok annyira rabjai voltak az emberi törvénymagyarázatoknak, hogy még a szombatnapi beteggyógyítást is bűnnek tartották. A Jézus által mellüknek szegezett kérdés: „Szabad-e szombatnapon gyógyítani?“ — és a kutba esett állatról felhozott példa megmozgatta ugyan a lelkükben élő parányi igazságérzetet, azonban olyan nagy volt az elfogultságuk az emberi törvénymagyarázatokkal szemben és az ellenszenvük Jézussal szemben, hogy a feltett kérdésre mégsem mertek határozott igennel felelni.

Majdnem 2000 év telt már azóta, hogy ez megtörtént, az emberiség ezalatt látszólag hatalmas léptekkel haladt előre a felvilágosodás útján, mégis nagyon sokszor görnyed ma is kicsinyes emberi törvények rabigájában. „Szabad-e szombatnapon gyógyítani?“ — ezt a kérdést ma sokan így fogalmazzák meg: „Szabad-e bizonyos napokon bizonyos ételekkel táplálkozni?“ „Szabad-e egy más felekezethez tartozó magyar testvérem templomába elmenni, vele szeretetközösségben, barátságban, esetleg házassági szövetségben élni?“ „Szabad-e a társadalmi osztályok közt emelkedő válaszfalakon a kezemet testvéri kézszorításra átnyújtani?“ „Szabad-e az ellenségeimet, egyházam és hazám ellenségeit szeretni?“ „Szabad-e egy sémi fajhoz tartozót felebarátomnak, testvéremnek tekinteni?“ stb. Az emberi tanok és elméletek gyártói, a különféle hatalmi érdekek védelmezői tettetett rémülettel kiáltják a tőlük tanácsot kérő, lelki kiskoruságban élő emberek felé: „Nem szabad, halálos bűnt követtek el, ha megteszitek.“

Milyen szánalmas élet az ilyen kicsinyes emberi törvények rabigájában görnyedő élet. Nem volt-e ilyen sokszor a mi életünk is? Az igazi lelki szabadságra csak úgy juthatunk el, ha testtel és vérrel nem tanácskozva, minden emberfélelemtől megszabadulva mindíg Jézustól tudjuk és merjük megkérdezni, hogy mit szabad és mit nem, s amire ő feljogosít, azt bátran megtesszük még akkor is, ha a lelki kiskorúságban élők és a hatalmi érdekeiket féltők a legnagyobb mértékben megbotránkoznak ezen, még akkor is, ha keresztet kell hordoznunk határozott állásfoglalásunk miatt.

De Jézus a felolvasott szentigékben egy másik életbevágóan fontos dologra is meg akar tanítani. Nemcsak akkor, amidőn emberi testben itt járt a földön, ma is, midőn lélekben van közöttünk, szomoruan látja, hogy az örökkévaló Isten által királyi menyegzőre, örök üdvösségre elhivott emberek, mi módon válogatják ebben a világban a főhelyeket. Ezt látva arra int és arra kér, hogy mi ebben a földi életben ne a hatalom fő helyén, hanem a szolgálat utolsó helyén igyekezzünk helyet foglalni. Itt van a helyünk nekünk is és itt van a helye egyházunknak is. Az elsőségért csak hadd versenyezzenek mások, a hatalom főhelyé-

ről csak hadd mozdítsanak el másokat, az alázatos szolgálat utolsó helyéről nem fognak minket elmozdítani. A szeretetben való szolgálatra mindíg találunk alkalmat, hisz ezen a helyen, a szolgálat utolsó helyén nem nagy a tolongás.

Lehet, hogy e világ bolondnak fog tartani a szerénységünkért, hogy nem vágyakozunk más helyre, csak az utolsóra, nem kívánunk egyebet, csak szüntelenül szolgálni. Nem baj, inkább a világ nevessen, minthogy a lelkünk tönkre menjen, s a lelkiismeretünk is vádoljon és az örök Bíró is elítéljen egykor amiatt, hogy földi életünk haszontalan, élősdi élet volt. Mondja bár a világ maró gúnnyal, hogy nem vagyunk életrevalók, maradjunk bár alul itt a földön a nagy versenyben, ne bántson ez soha bennünket. A látszat akármit mutasson, a jelen helyzet akármilyen legyen, örökre megáll Jézus szava: „Mindenki, aki magát felmagasztalja, megaláztatik; és aki magát megalázza, felmagasztaltatik."

Túrmezei Sándor
tokaji lelkész.

A keresztyén ember hálája.

Szentháromság utáni 18. vasárnapra. Délelőtt.

I. Kor. 1, 4—9.

Pál apostolnak még akkor is, amikor a korinthusi gyülekezetben lévő egyenetlenségek ellen ír, első gondolata és érzése a mélységes hála. Hálát ad Istennek, hogy kivezette a korinthusiakat a pogányságból az evangélium napfényére, a Krisztusban való élet boldogságára.

Az apostol másokért adott hálát, nem önmagáért. Mennyivel inkább kell nekünk hálát adnunk a velünk közölt kegyelemért! Nemcsak a földi adományokért, hanem azért, hogy a Krisztus nekünk is adatott.

A keresztyén ember hálás Istennek minden ajándékáért.

Hálásak vagyunk, mert tőle kaptuk a legnagyobbat: Krisztust. És mit kaptunk a Krisztusban? A legfőbbet, ami nélkül az élet sem élet: Isten kegyelmét. Mert a Krisztus által beszél velünk az Atya. A Krisztus által áld meg minket az Isten. A Krisztusban ismerjük meg a mi Atyánkat. Krisztus engeszteli ki a szent Istent a bűnös emberrel. A Krisztus áldozata révén áll helyre a közösség Isten és ember között. Krisztus által van bizodalmunk az Istenhez, mint gyermekeknek az Atyjukhoz. Mindent kegyelemből kapunk mi, méltatlanok.

„A hívő lélek ezt mondja Krisztusnak: Én a Te bűnöd vagyok, Te az én igazságom. Örvendezek hát rendületlenül, mert sem az én bűnöm nem győzi le a Te igazságodat, sem a Te igazságod nem engedi, hogy bűnös maradjak. Istennek legyen hála!" (Luther.)

Krisztust kapjuk mi ma is az igében és a szentségekben.

Pál apostol korában Isten igéjét a korinthusiak egyrészt az Ószövetségben olvashatták, másrészt az apostolok prédikálásában, az Újszövetség élő szavában hallották, ami akkor még nem volt leírva. Ma kezedben az egész Biblia, a teljes Istenige. Élsz-e vele? Naponkénti táplálékod-e?

Hálát adunk mi is, mert bennünket is Isten tett gazdaggá minden beszédben és minden ismeretben. Itt nem az iskolában elsajátítható ismeretekre és nem a beszélő készségre gondol az apostol, hanem arra az ismeretre, amellyel Isten Szentlelke által megismerjük Istent és önmagunkat s arra a beszédre, amellyel az emberek előtt bizonyságot teszünk a Krisztusról. Itt arról a beszédről van szó, amellyel a megváltottak hívogatnak mindenkit a Krisztushoz. Szülők, nevelők, felnőttek, fiatalok, megvan-e bennetek ez az ismeret és tudtok-e beszélni Isten csodás dolgairól? Tudjátok meg, hogy nincs igaz keresztyénség bizonyságtétel nélkül.

Hálára indít a Krisztusról szóló bizonyságtevés erősödése is. Ez a hitben való erősödésnek a jele. — Nem elegendő egyszer megragadni Isten kegyelmét egy-egy igehirdetés, vagy valamilyen élmény hatása alatt. A kegyelemben meg is kell maradni. Ehhez pedig szükséges, hogy a Krisztusról szóló bizonyságtevés egyre erősebb legyen közöttünk. Kell, hogy a Krisztus prédikálása hassa át egész életünket. — A Krisztusról való bizonyságtétel nem Pál apostol kizárólagos tiszte volt, hanem az egész gyülekezeté.

Aki az ige lesujtó, megítélő, átalakító, fölemelő és vigasztaló munkáját átélte, annak egész élete hálaadás, Isten iránt.

Akik a kegyelmet elfogadták és akik között a Krisztusról szóló bizonyságtétel erős, azoknál minden megvan, ami az üdvösséghez szükséges. Csak egy kell még: hogy megmaradjanak mindvégig a kegyelemben.

Emberi hálánkat általában a földi adományok váltják ki. Pál apostol nem e világi javakért, hanem lelkiekért hálás. Isten legfőbb ajándékai nem e világi természetüek.

Hálát adunk Istennek, mert csodás reménységeket ad a Vele való közösség teljességre jutására vonatkozólag is. Végső reménységeink e világon nem teljesednek. A megvalósulás majd a Krisztus Jézus napján jön el. Itt hitben élünk és a hit által ízleljük az örökkévalóság előízét. A beteljesedést a Krisztus eljövetele hozza meg.

Hálából legyünk hűségesek, mert Isten előbb volt hű, amikor elhívott a Krisztussal való közösségre. Hűségünket táplálja az Ő hűsége.

„Amit Krisztus tibennetek elkezdett és máris megadott nektek, abban bizonnyal megtart titeket mindvégig és örökké, hacsak ti magatok a hitetlenség által el nem buktok. Mert az Ő igéje és ígérete nektek adatott és az Ő munkája, amit bennetek véghez vitt, meg nem változtatható, mint az emberi szó, vagy

tett, hanem erős, bizonyos és isteni, megmásíthatatlan igazság. Mivel ilyen isteni elhívástok van, ebben kell biznotok és teljesen erre kell hagyatkoznotok.“ (Luther.)

Virág Jenő
budapesti vallástanár.

Miképen vélekedtek a Krisztus felől?

Szentháromság utáni 18. vasárnapra. Délután.

Máté 22, 34—36.

A farizeusok sokat vitatkoztak afelett, hogy a parancsolatok közül melyik a legfontosabb. Véleményeik megoszlottak. A történetben szereplő törvénytudónak megvolt a határozott álláspontja. Számára ez központi kérdés volt. Szerinte az erre a kérdésre adott választól függ, hogy az illető helyesen gondolkodik-e, vagy nem, vallásos-e, vagy nem, istenfélő-e, vagy nem.

Azt gondolja, hogy Jézust majd most zavarba hozza, ha előtte ezt a vitás kérdést fölveti. Ezért megy Hozzá, „kísértvén őt.“

Jézus teljes válaszát Márk 12, 29—30-ban olvassuk: „Az Úr a mi Istenünk egy Úr! Szeresd azért az Urat! . . .“ A törvénytudó ez ellen semmit se szólhat, még akkor se, ha eddig más lett volna a véleménye, mint Krisztusé, mert ha az Úr a legfőbb és rajta kívül nincsen más Úr, ebből természetesen következik, hogy Őt kell mindenek felett szeretni. Ebből az Iránta való szeretetből fakadhat csak minden más szeretet is.

Isten a törvényben megparancsolja, hogy szeressük őt. Ehhez joga is van Annak, Akitől minden jó adomány és tökéletes ajándék származik. De ez a parancsolat magában még nem képes arra, hogy a szeretet lángját meggyujtsa az ember lelkében. Ha Isten minden jótéteményét elvonultatjuk is lelki szemeink előtt s ha igyekszünk is Őt szeretni, ez igen gyenge, erőtelen próbálkozás lesz csupán. Nincs meg az az ereje és melege, amely egész magunkat áthatna. Hogyan is szerethetne igazán az, aki még ó-emberével él? Hogyan is szerethetne az, akinek veleszületett természete ellene mond a szeretetnek? Hogyan szerethetne az, aki Isten újjáteremtő nagy szeretetét még nem élte át?

Sem a törvényben, sem bennünk nincs képesség a parancsolat teljesítésére.

A farizeus helytelenül gondolkodott, amikor az ő kérdését látta annak a középponti jelentőségű kérdésnek, amely csalhatatlanul megmutatja, hogy valaki istenfélő-e. A józan gondolkodás alapján ugyanis helyesnek tarthatja valaki a nagy parancsolatot anélkül, hogy Isten gyermeke lenne. Viszont lehet sok ember Isten gyermeke anélkül, hogy a farizeusoknak a parancsola-

tok körül kifejlődött vitáját és az elfoglalható álláspontokat ismerné.

A lelkek megvizsgálásának döntő kérdését ezután Jézus teszi fel: „Miképen vélekedtek ti a Krisztus felől? Kinek a fia?“ A kérdés emberi oldalát illetőleg helyesen felelnek: a Dávidé. Jézus egy másik íráshely alapján rámutat arra, hogy ez a válasz mennyire hiányos. (Márk 12, 36.) „Dávid maga mondotta a Szent Lélek által: Monda az Úr az én uramnak: Ülj az én jobbkezem felől . . .“ (Zsolt. 110, 1.) Ha a Krisztus nem több, mint a Dávid fia, akkor érthetetlen, miért mondja őt Dávid urának? Hiszen Dávid király volt és ha az ő utóda király is, mint ő, az neki még nem ura. Nyilvánvaló, hogy a Krisztus több, mint a Dávid fia és több, mint e világi király. Ő Dávidnak is ura. Valóságos ember ugyan, de valóságos Isten is, az Atyától öröktől fogva született.

Erre azonban csak a Szentlélek vezeti el az embert. Az Írás szerint Dávid is a Szentlélek által mondotta Krisztust urának.

Az Isten Igéjének nagy kérdése ez: Mit gondoltok ti a Krisztus felől?

Akit az Isten Szentlelke megvilágosított a helyes válasz felől, az nem kényszerből, hanem teljes szívből vallja, hogy: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia, s nem kényszerből, hanem megszentelt új természeténél fogva cselekszi a parancsolatot is.

Virág Jenő
budapesti vallástanár.

Ó ember — új ember.

Szentháromság utáni 19. vasárnapra. Délelőtt.

Efezus 4, 22—26.

Csodálatos lelki gazdagság és változatosság áramlik ki az efezusi levél minden sorából. A nagy apostol meleg szeretete és törődése árad ki minden egyes intelméből, szinte érezni lehet, hogy mennyire szívügyének tekinti a pogányságból áttért gyülekezet sorsát, lelki megtisztulását. Tudtukra adja legelőször is, hogy Isten ingyenvaló kegyelméből tartattunk meg hit által, nem lehet tehát semmi okunk a dicsekedésre. De rámutat emberi méltóságunkra is, midőn kijelenti, hogy polgártársai vagyunk a szenteknek és cselédei az Istennek, akiknek ugyanazon jogaik vannak, mint a zsidóknak, mert a Lélekben, hitben, keresztségben egy és ugyanazon egység uralkodik. Erre a lelki magasságra, szellemi nagykorúságra, érett férfiasságra akarja őket nevelni, akiket nem az élettelen pogány formák fegyelmeznek, nem babonák és tévelygések világában élnek, nem a kiskorúság gyermekcipőjében járnak, hanem a Krisztus megismerése által eljutottak az erkölcsi nagykorúságra és tisztaságra.

Ennek a magasabbrendű erkölcsi életnek azonban megvannak a maga lépcsőfokai, és pedig:

1. a régi élettel való szakítás;
2. a hit- és erkölcsbeli megújhodás.

1. Új embertípust szeretne nevelni belőlük, ami azonban csak Isten újjáteremtő Lelke által lehetséges. Ezt az átalakulást magának az egyénnek kell saját magán elkezdeni. Hiába szónokolunk addig társadalmi és nemzeti újjászületésről, amíg mi magunk is újjá nem születtünk. Hiába akar a mai nacionalizmus egészségesebb, értékesebb, jellemesebb embert kiformálni, faji, vérségi alapon a mai nemzedék lelki alkatát megváltoztatni, amíg Krisztus pedagógiájával meg nem tisztította a mai generációt.

Ehhez a nagy feladathoz az első lépcsőfok: a régi élettel való radikális szakítás, vagy Pál apostol terminológiáját használva: az ó-ember levetkezése. Amint az orvos is csak akkor tudja megállapítani a belső, láthatatlan betegséget, ha a beteget levetkőzteti és a testét röntgen-sugarakkal átvilágítja, úgy mi is csak úgy tárhatjuk fel benső énünket a nagy vizsgáló Orvos előtt és csak akkor tehetjük számára hozzáférhetővé, ha levetettük az ó-ember minden gyarlóságát, minden szennyes tartozékát.

Pedig milyen nehéz dolog ez a lelki levetkezés a modern ember számára! Mily nehezen veti le a képmutatás, a színlelés, a társadalmi hazúgságok álarcát, az elbizakodás, az önhittség gőgjét, a gyűlölködés és haragtartás engesztelhetetlenségét, a boszszúállás ördögi indulatát s mily nehéz felölteni a megbocsátás, a nagylelkűség, az adakozó készség krisztusi szelídségét! Hogy lélekben milyen szegények vagyunk, azt csak az tudhatja, aki már levetkezte magáról a világ külső ruháit, a lélek fogyatékosságait leplező kultúra kendőző szereit. Aki még nem tartott csendes önvizsgálatot, szigorú és elfogulatlan lelki számadást, aki még nem érzett mélységes bűnbánatot, az még nem vetkezte le az ó-embert, az még mindig idegen köntösben jár, idegen tollakkal ékeskedik, tetszetős és divatos álarc mögé rejti lelki fogyatékosságait.

Az erkölcsi megtisztulás ott kezdődik, amikor rádöbbenünk emberi gyarlóságunkra s az evangélium tükrében meglátjuk lelkünk mezítelenségét. De sok önérdemről kell így lemondanunk s mily sok hiú értéktől kell így magunkat megszabadítanunk! Ez sokszor nehéz áldozatokkal jár, sok könnybe, fájdalomba, csalódásba kerül.

Tartottál-e már ilyen önvizsgáló órákat és elkezdted-e már az ó-ember levetkeztetését?

2. Megújhodás, újjászületés, ezek keresztyén hittani alapfogalmak, de a politikai törekvések és jelszavak szótárában is sokszor találkozunk velük. A világ is felismerte, hogy az új embertípus kialakítására mulhatatlanul szükség van, mert az új idők új problémákat vetettek felszínre és ezek új embereket követelnek. Ne felejtsük el azonban, hogy új emberré csak az ó-ember maradéktalan levetkezése után lehetünk. Ez az átalakulás pedig csak a bűnnek való meghalás útján jöhet létre, amint Pál apostol írja a Kolossébeliekhez írt levél 3. fejezetében: „Mert

meghaltatok és a ti éltetek el van rejtve együtt a Krisztussal az Istenben.“ Mert ahol bűn van, ott halál is van, az új élet pedig csak a bűnbocsánattal kezdődik. Az új élet utáni vágyat Isten Szentlelke kelti fel bennünk, aki a száraz csontokat is megelevenítheti s új, tiszta élet energiáinak forrását nyitja meg bennünk.

Az élő Krisztussal való személyes találkozás az a pillanat, amikor szívemet, lelkemet önként felajánlom és átadom Neki, hogy éljek, de többé nem én, hanem a bennem lakozó Krisztus. A Krisztussal való egyesülés nem maradhat külső hatás, átalakulás nélkül. Új arculatot nyer a lélek, kiábrázolódik rajta az Isten képmása és hasonlatossága, lepereg róla a bűn sara s tiszta fényben tündöklik rajta a megszentelődött lélek. Nem az emberi gyarlóság képmutató ruhájában járok többé, hanem a Jézusban megtalált és újjászületett élet tiszta köntösében: az igazság és a szentség királyi palástjában, amellyel Megváltóm ajándékozott meg akkor, amikor szent és drága vérével megtisztított engemet a bűntől és halálában bűnbocsánatot szerzett nékem. A Krisztusban új életet nyert lelki ember többé nem a bűn rabszolgája, hanem a Krisztus engedelmes eszköze, aki kijött a nagy nyomorúságból, megmosta ruháját és megfehérítette ruháját a Bárány vérében. (Jelenések 7, 14.) Boldogan hordozzák keresztjüket, mert az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemeikről. Hálás örömmel veszik fel nyoszolyájukat és járnak a Krisztusban megtalált új élet útjain, mert bűnbocsánatot és örök életet nyertek.

Ezen a ponton szerves egységbe kapcsolódik a mai epistola alapgondolata az evangéliumi szakasz gutaütöttjének meggyógyításával: egyedül Krisztusnál van megtisztulás, bűnbocsánat és új élet!

Vetkőzzük hát le az ó-ember bűneit s öltözzük fel az új embert, hogy új teremtmények lehessünk igazságban és valóságos szentségben.

Novák Rezső
ajkai lelkész.

A hit csodája.

Szentháromság utáni 19. vasárnapra. Délután.

Máté 9, 1—8.

Ha meg akarsz győződni az emberiség testét marcangoló betegségek pusztító hatásáról, járd végig a kórházak különböző kórtermeit és hallgasd meg a szenvedők panaszos jajkiáltásait. Minél erősebb harcot folytat az orvostudomány a halál követeivel, annél inkább szaporodnak azok, mert a halált, a mors imperatort, az élet ős ellenségét ember nem győzheti le, ami testtől született, test az, szétomló porsátor. Rodin, a franciák legnagyobb szobrászművésze gyönyörű szoborcsoportban ábrázolta ki a halál könyörtelen uralmát, amint kiméletlenül ragadja el áldozatait szeretteik ölelő karjaiból.

A halál elől menekült a bibliai gutaütött is Jézus lábaihoz. Ő maga ugyan mozdulatlan tehetetlenségben hevert nyoszolyájában, de mégsem ismert akadályt, odavitette magát könyörülő embertársaival Jézus kapernaumi lakásához, megbonttatja a háztetőt és úgy ereszteti le magát, mert minden áron Jézushoz akar jutni és meg akar gyógyulni. Maga ez a tény elég volt Jézusnak ahhoz, hogy megbocsássa bűneit, mert látta minden akadályt leküzdő erős hitét.

Ebből a történetből azt a kettős tanulságot vonhatjuk le, hogy:

1. Hit nélkül nincs bűnbocsánat,
2. Bűnbocsánat nélkül nincs gyógyulás.

1. Mi indította Jézust könyörületre a gutaütött iránt? Bizonyára nem a puszta emberi szánakozás, nem is saját isteni hatalmának a fitogtatása, hanem a beteg és a beteget vivők kitartó és csüggedést, kételkedést nem ismerő hite, melynek láttára így kiáltott fel: „Bízzál fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid!“ A beteg még nem is szólhatott, vagy talán szólni sem tudott tehetetlenségében, csak a szeméből kiáradó meleg fénysúgár árulta el mélységes ragaszkodását és bizalmát. Ezt a bizalmat akarta még jobban bátorítani és fontosságát hangsúlyozni, midőn részvéttel szól hozzá: Bízzál, fiam, ismerem a te emberileg gyógyíthatatlan betegségedet, kiérzem tekintetedből a reám hagyatkozó feltétlen hitet s ez elég nekem arra, hogy könyörüljek rajtad. Mintha csak Pál apostolnak a hit által való megigazulásról szóló tantételét olvasnánk: „Kegyelemből tartattatok meg hit által . . .“

Tudunk-e mi is ilyen rendíthetetlen hittel Jézushoz közeledni, imádságunkban Őt segítségül hívni akkor is, mikor már minden elveszettnek látszik, mikor már minden anyagi segítő forrás kimerült, mikor már-már a halál árnyékának völgyében járunk? Jézus tanítványai előtt mindig a kishitűséget ostorozta: Mit féltek ti kicsinyhitűek? . . . Ha akkora hitetek lenne, mint a mustármag . . . És mégis, mily erőtelen a mi hitünk, mily elernyedő a mi bizodalmunk!

Pedig hit nélkül nincs bűnbocsánat!

2. A történet második lényeges tanulsága, hogy bűnbocsánat nélkül nincs gyógyulás, ez a feltétele úgy a lelki, mint a fizikai egészségnek.

Mennyire ellentétben áll ez a megállapítás, Krisztus ezen gyógyítási sorrendje a világ közfelfogásával! Kinek jutna eszébe bűnbocsánatot keresni, ha betegségét orvossal gyógyíttatni akarja? Vagyonokat is készek vagyunk szeretteink megmentésére feláldozni, de mit és mennyit áldozunk a lélek épségének biztosítására, a bűnbocsánat megszerzésére? Pedig Jézus a bűnbocsánatot mindennél előbbre valónak tartja, midőn ezt mondja: Mit használ az embernek, ha mind e világot elnyeri is, de lelkében kárt vall? Mit használ nekem, ha minden kincsözön rendelkezésemre áll is, de kolduszszegényen itt hagyok mindent, mert

elmulasztottam lelkem üdvét munkálni, a bűnbocsánat megszerzése érdekében időmet, tehetségemet, javaimat felhasználni? Az örökkévalóság már itt a földön kezdődik s aki földi életében Krisztus megváltói érdemét megvetette s javaival hűtlenül sáfárkodott, az halála után meg nem szerezheti.

A bűnbocsánat a legnagyobb érték, ez biztosítja a szív békéjét, a lélek egyensúlyát. A bűn a legnagyobb átka az emberiségnek, ez keseríti meg legédesebb perceinket, ez az oka minden szenvedésnek, nyomorúságnak, magának a halálnak is. Ennek az átoksúlyát érzi Pál apostol is a Római levél 6. és 7. fejezetében, midőn azt írja, hogy a bűn zsoldja a halál ... S bűntudatában fájdalommal így kiált fel: „Oh én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?“

Bűnbánó lélekkel így imádkozzunk a zsoltáríróval: „Tiszta szívet teremts bennem óh Isten és az erős lelket újítsd meg bennem!

Novák Rezső
ajkai lelkész.

Az egyház felsége.

Szentháromság utáni 20. vasárnapra. Délelőtt.

Efezus 5, 15—21.

I. „Az egyház a szentek közössége, melyben az evangélium tisztán hirdettetik és a szentségek Jézus rendelése szerint szolgáltatnak ki“ — mondja a Ágostai Hitvallás; ez Igék pedig a józanság és tisztaság, az Isten iránti hála és egymás iránti engedelmesség vonásaival rajzolják meg az egyház belső arcképét. Mind a kettő igaz, anélkül, hogy kizárná egymást, sőt megfelel egymásnak.

1. Alapigéink a józanság beszédét tartalmazzák. A hegyibeszéd záró szavai is a sziklára építkező emberhez hasonlítják, tehát józan embernek tekintik, aki megtartja e beszéd igazságait; itt is, mint nemes szép zeneműben az alaptónus, visszavisszatér az intelem: „Okkal járjatok, ... mint bölcsek, ... ne legyetek esztelenek, hanem megértsétek.“

Az Úr a tíz szűzről szóló példázatában ugyanerre tanít. Az a bölcs és józan, az él észszerűen, aki a hit olajával tölti meg szívét, mert eljő az éjszaka s a reánk szakadó sötétségben csak a hit fog utat mutatni.

2. Az egyház görög eredetű szava: ekklézsia, kiválasztottság. Az egyetemes romlás vizein, ezen a nagy fekete tengeren, fehér bárkaként ring az egyház; boldog, ki benne megtartatik.

„A napok gonoszak“ ... Mi e szavak értelme? Az-é csupán, hogy a napok elmulók, elröppenők s hamar alkonyra szállók; vagy pedig az — s e felfogásban méginkább gonoszak, hogy az a lélek, az a szellem, melyet hivalkodva hirdetnek: a felelőtlenség, a számadásnélküliség csak az Isten gyermekeinek meg-

tévesztésére való. Vigyázzunk. Az Úr ismételten int: vigyázzatok! „Mi tudjuk, hogy nekünk meg kell jelennünk az Isten ítélőszéke előtt“; tehát hiába csábít a pogány felelőtlenség, mi a lelkiismeret alapján állunk és életünket sáfárkodásnak tekintjük, amikor is számot kell adnunk a tálentumokkal és a sáfárkodás idejével, mert az Úré az, mi csak letéteményesei, bizományosai vagyunk. Milyen dőre, esztelen és oktalan, aki nem gondol a számadásra, aki csak fut, fut bizonytalanra, aki csak levegőt vagdalva viaskodik és nem látja a célt.

3. „Annak okáért ne legyetek esztelenek, hanem megítéljétek, hogy mi legyen az Úrnak akarata“ ... Ez igékkel pedig összecsendül ez: „Az az Isten akarata — a ti szentté lételetek.“ (I. Thess. 4, 3.)

Itt is az egyház hivatásának hatalmas rajza sugárzik fel lelkünk előtt. Ekklézsia, kiválasztás: egy jobb, nemesebb, tisztább ember-eszmény kialakítása, olyan emberek felvonultatása az élet arénájába, akik magukon hordozzák, a lelkükön, a szavukon, a hűségükön, az önzetlenségükön Jézus arcvonásait. (v. ö. „míglen kiábrázolódik bennetek a Krisztus“.)

Az az Úr akarata, hogy a Kain nemzetsége sorvadjon s az Isten gyermekei, a Krisztus ábrázatához hasonló lelkek töltsék meg e világot, mert utánuk sóhajt, nyög és eped az, várva az Isten fiainak megjelenését.

„Akiket Isten lelke vezérel, azok Isten fiai.“ Ilyen új lélekkel, Szentlélekkel eltelt emberek, ilyen igaz Krisztus követők, (keresztyének) hoznak új, boldog időt a „gonosz napok“ helyett.

II. Milyen az ekklézsia — belül? Magasztos rajz ez a szentek életéről.

1. Alapigénk 19. versében e szavak olvashatók: „zsoltárokat, dicséreteket, lelki éneket énekelvén ... az Úrnak.“

Egyház ott van, ahol ének csendül. Érdekes, hogy mielőtt a jeruzsálemi templom megépült volna, Dávid énekkart szervezett. A mi hit-őseink, amikor üldözték őket, a sírboltok, a katakombák mélyén énekkel vígasztalták egymást. A gályarabhőseink énekelve mentek a szenvedés poklába, mert az ének azt is megenyhítette. Ének nélkül nincs egyház, nincs egyházi élet, nincs egyházi cselekmény.

Az lesz a mi egyházunk fellendűlése, ha újra erőteljesen zengeni fognak népünk ajkán a mi gyönyörű énekeink.

2. „Hálákat adván mindenkor, mindenekért“ ... Egyházunknak a léleknevelési programjában ki kell hangsúlyoznunk a — hálát. Mi inkább csak kérünk Istentől, sőt mi sem jellemzi jobban gondolkodás-módunk elpogányosodását, mint az a tapasztalás, hogy népünk magát a kérést, az Istenhez fohászkodást is megtisztelésnek tekinti, de nem magára, hanem — Istenre. Holott nekünk többet, többször kellene a hála érzelmével Isten elé borulnunk. Ez igékben van egy szó, ez: „mindenért,“ tehát hálát a jóért és a rosszért, az édesért és a keserűért, a sikerért és a visszahullásért. Egészen átnemesednék a szívünk, ha úgy

nevelnők magunkat, hogy imádkozásunkban több legyen a hála, mint a kérés. Nincs olyan szomorú, síró keserves inség, hogy benne valami áldás, tehát hálára indító isteni kegyelem ne volna.

3. „Engedelmesek legyetek egymásnak.“ Igénknek minden mondata egy-egy drága tanítás. Eredeti tanítás. Az utolsó mondata engedelmességre int egymás iránt. Hogyan? — kérditek. A keresztyén egyéniség engedelmeskedő, engedő egyéniség? Igen. De van valami angyali vonás, valami nevelő, valami felemelő vonás az engedő, engedelmeskedő magatartásában. Ezzel szereli le a Sátánt. Ezzel oltja ki a gyűlölet és indulatoskodás tüzét.

Az az engedő magatartás az, melyről így tanít az Úr: „Ha valaki egy futamatra kényszerít, menj vele kettőre“ ... „Ha valaki el akarja venni felső ruhádat, add oda az alsó ruhádat is.“

Ez igék az egyház felségéről tanítanak; de az egyház felsége híveinek alázata.

Duszik Lajos
miskolci lelkész, főesperes.

A királyi mennyegző.

Szentháromság utáni 20. vasárnapra. Délután.

Máté 22, 1—14.

Ugy-e mikor először hallottátok a példázatot, az volt az első érzésetek: micsoda balga, sőt gonosz emberek ezek a meghívottak? Avagy nem mindennél jobb, méltóbb, értékesebb lett volna a megjelenés a királyi menyegzőn? Hiszen a szántó-föld, a kereskedés várhatott volna, de nem az ilyen kitünő és kitüntető alkalom.

De még egyéb érthetetlen, sőt szörnyű dolog történik. A jó lelkű, a nemes szívű király szolgáit bántalmazták és megölték. Csoda-e, hogy a nemes király elveszté türelmét és elpusztíttatta azok városait.

A lakoma az evangélium, az Ige, sőt tovább menve a kegyelmi eszközök letéteményese, a keresztyén egyház, melynek gyönyöreihez várta és várja az Isten a meghívottakat; de csak nem jöttek és nem jönnek. A hivatalosak nem voltak méltók, tehát a világmisszió egyetemességében minden faj, nép és nemzet gyermekét hívja az Isten az üdvösségre. Boldog, aki megfogadja hívó szavát és jön.

Ez Igék eddig igen könnyen érthetők, azonban a továbbiak már nehezen.

Hogyan? — Kérdezem. Miért dobatta ki a királyi gazda a vendéget, akinek nem volt mennyegzői ruhája? Hiszen az utakról szedték fel, akiket találtak s az emberek nem igen járnak menyegzői ruhákban az országútakon.

Mi történt itt? Hogyan érthető ez?

Emlékeztetlek benneteket, hogy a török hódoltság idején

a hatalmas török szultán elé csak úgy járulhattak a magyar küldöttség urai, ha a nekik előzetesen kiosztott török kaftánba öltözködtek: a szultán olyan nagy úr, hogy előtte csak az ő ruhájában lehet megjelenni.

Isten előtt csak az Ő kegyelmének reánk adott királyi köntösében jelenhetünk meg. Aki ezt visszautasítja, az a Szentlélek ellen követ el bűnt s arra nincs bocsánat, tehát az kivettetik a külső sötétségre.

Az is érthető ez Igék alatt, hogy az Úr kegyelmi asztalához csak megtisztultan járulhatunk, tehát az idevonatkozó apostoli Igék intelmére is rámutatunk: „Próbálja meg magát mindenki, mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úr testét.“ Igy intelemmé válnak ez Igék a szív megtisztítására, a bűnbánatra, az irgalomra: az ellenünk elkövetett bűnök megbocsátására, mert a lakodalmi köntös nem egyéb, mint a szívbéli béke, megenyhülés és bűnbocsánat: e nélkül nincs áldott és áldásos Úrvacsora.

E példázat int, hogy ragadjuk meg hittel az Isten kegyelmét, mert megigazulunk hit által a törvény cselekedetei nélkül. Róm. 3, 28.

Duszik Lajos
miskolci lelkész, főesperes.

Az Ige egyháza.

Reformáció ünnepére.

Mózes V. 4. 2.

Ennek a mai ünnepnek az első érzése nem lehet más a szívünkben, mint hálaadás az örökkévaló Isten iránt, aki az ő evangéliumának világosságát újból előhozta a reformációban. Semmit nem engedhetünk ma, 421 esztendővel a reformáció megindulása után abból a meggyőződésünkből, hogy mi az evangélium egyháza vagyunk és ma is az a hivatásunk, hogy a Krisztus evangéliumának teljes és tiszta világosságáért harcoljunk ebben a gyarló emberi világban.

Ez a kifejezés: az evangélium egyháza, azonos azzal a meghatározással, melyet az utóbbi években mind gyakrabban mondunk saját magunkról, hogy mi az Ige egyháza vagyunk. Ige alatt Istennek azt a kegyelmes és fenséges beszédét értjük, mely a teljes Szentírásban évezredek óta szól ugyan az emberekhez, de tökéletesen az ő Egyszülöttjében, a Jézus Krisztusban jelent meg, aki mint testet öltött Ige hirdette az Evangéliumot, azaz azt az örömhírt, hogy Isten úgy szerette a bűnös világot, hogy az ő Egyszülöttjét adta, hogy aki hiszen benne, el ne vesszen, hanem örök életet nyerjen. Az Ige egyháza tehát nem épülhet fel és nem állhat meg semmi más fundamentumon, mint Istennek a Jézus Krisztusban megjelent Igéjén és ennek az Igének az evangéliumán. Változatlanul valljuk, hogy senki nem mehet az

Atyához és senki nem ismerheti igazán az Istent, csak aki a Megváltó Krisztus útján ismeri meg és megtanulja tőle, hogy ezt az Atyát gyermeki szívvel kell szeretni, benne mindig bízni kell és neki gyermeki szívvel engedelmeskedni kell. Csak Krisztus evangéliumának igéjéből láthatjuk meg szinte káprázó szemekkel, érthetjük meg szinte a kegyelem nagysága alatt roskadozó szívvel, hogy a bűnösök megváltása és a bűnökből való felemelkedés egyedül Isten kegyelméből van és egyedül hit által tehető a magunkévá . . .

Mikor dr. Luther Márton a 95 tételt a wittenbergi vártemplom ajtajára kiszögezte, lelkében már uralkodó igazság volt, sokat vívódó lelkének már békességet adott az az igazság, hogy Isten kegyelmének bizonyossága csakis hit által lehet az ember tulajdonává. Senki nem adhatja ezt nekünk, magunknak kell megszerezni. Senki nem hiheti helyettünk, magunknak kell hinni. Senki nem segíthet benne, egyedül csak az, aki elhozta nekünk a földre: a megváltó Krisztus. Az ő váltsághalálának a gyümölcse ez számunkra. Ebből azonban az következik, hogy bűneim bocsánatát nem kereshetem és nem találhatom meg sehol másutt, mint Krisztus által való keresztyén hitemben. Nem adhatja meg tehát senki a földön bűneim bocsánatát, ha azt hitemmel megragadni, bűnbánatommal kikönyörögni és megtérésemmel megtartani saját magam nem tudom. Ugyanilyen határozottan következik ebből, hogy Krisztus egyházának, a keresztyénségnek sincsen tehát semmi nagyobb feladata, mint ezt az Isten előtt hálás szívvel térdrekényszerítő kegyelmet és a hozzávezető hitet hirdetni és tanítani. Mivel pedig ez teljes igazságában és teljes áldásaiban a Krisztus evangéliumában, az Igében található meg, — az egyháznak is csak ezt az Igét lehet és szabad szolgálnia.

Olyan igazságok ezek, melyeket ma már mindnyájan ismerünk és megtartani igyekezünk. Olyan igazságok ezek, melyek ma már uralkodnak is a mi egyházunkban, de amelyeknek ezt az uralmát ki kellett küzdeni. Talán semmi sem mutatja jobban az ember gyarlóságát, minthogy ezekért a legfőbb igazságokért tömérdek küzdelemnek, lelki vívódásoknak, vértanuskodásoknak, üldöztetéseknek és háboruskodásoknak kellett végbemenni, míg életük és jelentőségük biztosítva lett a földi élet számára. Másfelől pedig semmi sem bizonyítja jobban a mi evangéliumi keresztyénségünk életének szükségességét és jogosultságát, mint az, hogy ezeket az igazságokat változatlanul és védelmezően kell őríznie és képviselnie. Neked tehát, keresztyén testvérem, aki ma ünnepelni ide jöttél a templomba és magának e földön az egész protestáns keresztyénségnek soha meg nem változó kötelessége és hivatása az, amit a mai szentige így mond: Semmit ne tegyetek az Igéhez, amelyet Isten parancsol néktek és semmit el ne vegyetek abból, hogy megtarthassátok az Úrnak parancsolatait . . .

1. Semmit ne tegyetek az Igéhez, ebben az első felhivásban benne van a reformáció előtti keresztyénség egész bírálata.

Éppen azért jutott tévelygésekbe a keresztyénség, azért távolodott el mindmesszebb az egyszerű evangéliumtól, mert folyton növekedett benne az emberi hozzátevés. Az Ige, ahogyan azt Krisztus hozta és tanította, nem kívánt fülbegyónást, búcsújárást, szentek tiszteletét, hozzájuk való imádkozást, keresztvetést, tömjénezést, misét és új szentségeket. Az evangélium igéje nem ad közbenjáró hatalmat a papoknak, mert csak egy közbenjárót ismer: a Megváltót. Az evangélium igéje sehol nem igazolja a pápa uralmát a lelkek felett, nem tud arról, hogy bárki gyarló ember is Krisztus helytartója lehetne, — hanem teljes érthetőséggel azt mondja benne maga Krisztus: Én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Az evangélium igéje nem tanítja, hogy bőjtölésekkel és jócselekedetekkel kierőszakolni, vagy kiérdemelni lehet Isten kegyelmét, mert jót cselekedni nem külön kötelesség, hanem iratlan parancs az Isten gyermekeinek a szívében, — bőjtölés pedig egyetlen egy van olyan a világon, mely kedves Isten előtt és amelyik üdvösségre vezérel és ez a bűnös élet mindenféle bűneitől való bőjtöltetése önmagunknak. Éppen az lett tehát a veszedelem, hogy ezek a hozzátevések lettek lassanként fontosabbakká, ezeket tekintették elsőrendűnek, ezek vezették a keresztyénséget külsőségekbe, fordították el a figyelmet attól, ami nélkül nincsen és soha nem lesz igazi keresztyénség: a kereszttől, melyen feláldozta magát Isten Egyszülöttje, hogy megváltson minden hívő és bűnét bánó embert, megtérésre indítsa és visszavezesse Isten kegyelméhez, mely visszavár a tékozló fiú útján járó minden embert és megkegyelmez neki a Krisztus váltságáért . . . Az evangélium Igéje tehát olyan hitet kíván, amely megszentelő szeretettel naponként tisztít és jobbít, amely személyes meggyőződésen alapszik és hűséges és jószándékú marad jó és rossz napokban egyaránt.

2. De éppen igy elkerülhetetlenné tette az egyházat megjavító reformációt a mai szentigének az a második parancsa is, hogy semmit ne vegyetek el az Igéből. Hiszen a középkori keresztyénségben már maga az egész Ige elveszőben volt! A biblia könyveit csak tudósok és papok vehették kézbe, — hitre szomjas szívek meg sem találhatták. Mivel pedig szertartások és idegennyelvű imádságok és énekek között árván maradt a segítséget kereső szív s nem ragyogott reá az Ige világossága és kegyelme, sötétség és hidegség terjedt el benne. Nem közeledhetett a Krisztushoz, nem tehette magáévá a keresztet annyira és éppen ezért önmagát sem tudta annyira odaadni a keresztnek, mint ahogy szerette volna: egész nyomorúságával, félelmével és vágyakozásával együtt. Visszaadni a teljes Igét, az egész Szentírást a keresztyéneknek, — ez mindegyik reformátor kiinduló pontja, első lépése és ez helyes is volt, mert így magára az evangélium Igéjére épült a reformáció és az Igében így megint maga Krisztus lépett a szomjas szívekhez, hogy őket Isten kegyelme felé fordítsa. Jézus egyenes parancsával ellentétben a nyugati keresztyénség elvette az Úrva-

csorának, a Krisztussal való egyesülésnek az egyik elemét: a kelyhet is, egy szín alatt szolgáltatván a Úrvacsorát, holott Jézus két szín alatt rendelte azt, megparancsolván, hogy ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre. Az Ige és a két szentség tehát egyként eltávolodott a hívőktől, nem lehetett ennélfogva más a reformáció célja és hivatása, mint visszaadni mindakettőt a maga sértetlenségében, — ezért nem lehetett más a keresztyén egyház reformátori meghatározása, mint hogy az igazi keresztyén egyház a Krisztusban hívők közössége, ahol Isten igéjét tisztán és igazán hirdetik, a szentségeket pedig Krisztus rendelése szerint szolgáltatják ki.

Nyilvánvaló tehát ezen a mai ünnepen mi előttünk, hogy a reformáció nagy áldása 400 év előtt is, az azóta elfolyt századokban is és a mai és a jövendő idők számára is változatlanul az, hogy kitisztította a keresztyénséget mindattól, amit emberek tettek hozzá és visszaadta a keresztyénségnek mindazt, amit emberek kivettek belőle. Örvendező és hálálkodó szívvel ünnepeljük ezen a napon a megtisztított keresztyénségnek ezt a jelentőségét. Hálás szívvel emlékezünk meg minden elődeinkről, akik ezért a tiszta és egyszerű, ezért az evangélium világosságát visszaadó keresztyénségért olyan áldozatokat tudtak hozni, amilyen áldozatokra ma már hithűség és erős meggyőződés tekintetében nem is találunk. Hálás szívvel áldjuk az Úr Jézus Krisztus Atyját, hogy az ő Fiának áldozatát elhomályosodni nem engedte, hanem a reformációban újból világosságra hozta azt. Nincs is ma sem más kívánni valója tőlünk, az evangélium, az Ige egyházától Istennek, minthogy őrízzük és oltalmazzuk Krisztusnak ezt az anyaszentegyházát az Igével és az Igéért, — ahoz sem hozzátenni, sem abból elvenni ne engedjünk semmit. Isten tökéletes Igéje ez, tele kegyelemmel, bűnbocsánattal, áldással, üdvösséggel. Ó hát legyen bátor a hálás szívekben a hűség ehez az evangéliumhoz, melyben örökélet beszéde van mindazoknak, akik megtartatnak. Énekeljük hűséggel és bátorsággal a 46. zsoltárt, melyből a reformáció éneke készült: Isten a mi oltalmunk és erősségünk! Igen bizonyos segítség a nyomorúságban. Nem félünk, ha elváltoznék is a föld, ha hegyek omlanának is a tenger közepébe. Zúghatnak, tajtékozhatnak hullámai, hegyek rendülhetnek meg háborgásától .... a seregek Ura velünk van, Isten a mi erős várunk ... Ámen.

Kemény Lajos
budapesti esperes-lelkész.

A keresztyén ember harca.

Szentháromság utáni 21. vasárnapra. Délelőtt.

Efezus 6, 10—17.

Kidd Benjámin társadalmi evolució c. munkájában olvastam azt az érdekes megállapítást, hogy ez a szépen berendezett világ körülöttünk mindig a szüntelen harc és vetélkedés színhelye volt a rajta élő lények minden fajtája között. Nem csupán a különböző fajok állanak egymással örökös harcban, hanem ugyanazon faj egyénei is ádáz ellenségei egymásnak. A lábunk alatt zöldelő pázsit füvei annyira nem szívlelhetik egymást, hogy külső beavatkozás híjján az erősebb fél kiirtaná a gyöngét. A hegyoldalakat megszépítő erdőnek fái hasonlóan egymás ellen harcolnak és ha az ember nem irtaná az erdőt, a terebélyes tölgy, mely nem egyszer évszázadokat látott maga fölött elvonulni, lassanként teljesen elsorvasztaná a fiatal csemetéket. A hatalmas folyó magába olvasztja a kicsiny patakot, mignem az ő hömpölygő hullámait is elnyeli a tenger végtelenje. Az állatvilágban a gyöngébb folytonosan remeg az erősebbtől, mert nem tudja, hogy melyik pillanatban esik annak áldozatául.

S ezt az ádáz tusakodást nemcsak a növény- és állatvilágban látjuk megnyilvánulni, hanem az emberek között is. Ki az közülünk, aki ne tapasztalta volna, hogy harcolnunk kell, mert ha nem harcolunk, elveszünk. Milyen nehéz sokunk számára a kenyérért való harc és nem sajnálunk semmi fáradságot, csakhogy a magunk és családunk számára gondtalan megélhetést biztosítsunk. Egyik-másik ember egészségéért harcol és sokan vannak olyanok, akik a dicsőségért, érvényesülésért küzdenek s nem válogatósak az eszközökben, csakhogy céljaikat elérhessék. Gyermekeinket azért küldjük iskolába, hogy a tudományok fegyverével minél jobban fel legyenek vértezve s így az élet nagy harcában, a létért való küzdelemben megállhassák helyüket.

A felolvasott szent igékben is harcról, küzdelemről beszél az apostol. Küzdelemről, amelyet azonban nem a test és vér ellen kell megvívnunk, hanem az élet sötétségének világbírói, a gonoszság lelkei ellen. Oly hatalmak ezek, amelyek egész területeket, sőt birodalmakat igáznak le, amelyek ellen azonban nekünk minden erőnknek megfeszítésével küzdenünk kell, különben nem vagyunk méltók arra, hogy Isten fiainak neveztessünk, mert csak azok Istennek gyermekei, akiket az Isten Lelke vezérel. Az elhangzott igék alapján szóljunk hát a keresztyén ember harcáról. Lássuk az ellenséget, ki ellen harcolnunk kell s a fegyvereket, melyekkel a harcot megvívhatjuk.

1. Atyámfiai, legyetek erősek az Urban és az ő hatalmas erejében. Öltözzétek föl az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszságával szemben. Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, az élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak. Ezekkel a szavakkal

buzdít, bátorít bennünket az apostol, amikor azt akarja, hogy ellenségünkkel szemben a diadal biztos tudatában vegyük fel a harcot.

De hát hol az ellenség, aki veszélyezteti békés nyugalmunkat, amikor tudtunkkal semmi olyat nem követtünk el, hogy bárkinek a haragját kihivjuk magunk ellen. Az ellenség a bűn, vagy ahogy az irás nevezi, a Sátán, aki bárhogy is mosolyogjon rajta a modern elme, benne él ebben a világban s az őskezdet óta mindig az volt a törekvése, hogy rabul ejtse az emberek lelkét. Ő a vezére annak a félelmes seregnek, melynek láthatatlan fegyveresei ellen hasztalan feszítjük ki karunk erejét, mert az gyöngének bizonyul és hiába emelünk ellenük akár égig érő falakat, bizonyos, hogy azokon is áttörnek, csakhogy foglyul ejtsék lelkünket. Ez a hatalom ravasz és kétszínű. Boldogító jóbarátként lopja be magát szívünkbe, hogy aztán megrontó ellenségünk legyen.

Találóan mondja az arab példabeszéd, hogy a bűnnek öt újja van. Kettőt áldozatának szemén tart, hogy az ne lássa se az isteni parancs komolyságát, se tetteinek rútságát, se útjainak kimenetelét. Két ujját a bűnös fülére teszi, és ezt mondja: Légy süket a tieid kérésével és a felülről jövő intésekkel szemben. Az utolsó újját pedig a bűnös szájára teszi, hogy az ne tudjon ellentmondani, hanem vak engedelmességgel kövesse őt oda, ahová vezeti.

Ime, az egyik embernek azt mondja: Gondjaid vannak, emésztő bánat gyötri testedet? Miért nem iszol egy pohár bort, hiszen az felvidít, munkakedvet ad s ami a fő, bánatodat elfeledteti. És a szerencsétlen iszik. Eleinte csak egy keveset, hogy eloszlassa maga körül a gondok felhőit. Ámde nem tud magának parancsolni s az ital lassanként átkos szenvedélyévé lesz. A lejtőn, amelyre egy könnyelmű percben rálépett, mind lejjebb csúszik, mignem teljesen tönkreteszi magát. Munkáját elhanyagolja, keresményét eltékozolja s a legnagyobb nyomornak teszi ki családját.

A másikat így kísérti: Miért tűröd koldusrongyaidat és miért élsz ez irtózatos nyomorúságban, amikor mások gondtalan boldogságban töltik napjaikat, amihez neked is jogod volna, hiszen abból csak a társadalom szörnyű igazságtalansága tagadott ki. Ha másnak többet juttatott a sors, akkor te végy az övéből, hiszen az jog szerint ugyis téged illetne meg. S a szerencsétlen kísértésbe jön és lop, — de megjelennek a törvény emberei és letartóztatják. Hallgatott a csábításra, minek következtében egész életét egy szörnyű bélyeggel kell leélnie, anélkül, hogy sorsán könnyített volna.

És még sokezer példát hozhatnék fel, amelyek mind hangos kiáltással mutatnak rá a bűnnek szomorú következményeire. Rettenetes hatalom a bűn, amelynek leigázott rabjaival hatalmas területeket népesíthetnénk be. Ez ősi ellenség ellen küzdenünk szent kötelességünk. A harcot föl kell vennünk és pedig azonnal, minden tétovázás nélkül, mert az ellenség nem pihen. A vé-

res harcok öldöklő szerszámait nem vehetjük kezünkbe e küzdelemben, mert azok ott mitsem érnének. Ide Istennek fegyverei kellenek, amelyeken megtörik az ellenség minden ádáz támadása s amelyeket a diadalmas győzelem reményével forgathatunk.

2. Álljatok hát elő, körülövezvén derekatokat igazlelkűséggel és felöltözvén az igazság mellvasába és felsaruzván lábaitokat a békesség evangéliomának készségével, mindezekhez fölvevén a hitnek paizsát, amellyel a gonosznak minden tűzes nyilát megolthatjátok. Az idvesség sisakját is felvegyétek és a Léleknek kardját, amely Isten beszéde. Ime a bűn ellen való harcban ezekre a fegyverekre mutat rá a keresztyénségnek egyik harcos vezére, — Pál apostol.

Mindnyájan láttuk már, hogy az erdő szélén álló fákat, legyenek azok bármilyen hatalmasok, a pusztító vihar könnyen kidönti, vagy pedig derékban kettétöri, mert teljesen védtelenül állanak a szélvész támadásával szemben, mig az erdő közepén élő fákat a legerősebb vihar sem képes megingatni, mert biztos védelmet nyújt nekik az erdőrengeteg sűrüje. Igy állunk mi is a lélek viharaiban. Ha egyedül vagyunk, menthetetlenül el kell pusztulnunk, ha azonban van mire támaszkodnunk, minden megrázkódtatás nélkül álljuk a vihart. A viharban, a küzdelemben kettős támaszunk lehet: egyik a hit, mely a Jézussal való közösség által lehet a mienk, a másik az Isten igéje, a Lélek kardja, amellyel valamikor maga a Megváltó verte vissza a Sátán támadását.

Midőn Jákób, bátyjának, Ézsaunak haragja elől menekült, Háránban megpihenve azt álmodta, mintha egy lajtorja nyúlnék fel az égig és azon angyalok járnának-kelnének ég és föld között. Ami az eget a földdel igy összeköti, ami az ember szívét az Istennel egybekapcsolja: a hit. A lélek, amelyből a hit hiányzik, olyan, mint a virág, amelynek nincsen illata, vagy mint a szárnyaszegett madár, mely ott vergődik a föld porában és nem tud a magasságok fölé emelkedni. A hit minden boldogságunk forrása, legnagyobb kincsünk, amelynek értékét csak akkor tudjuk igazán becsülni, ha ismerjük valóban.

A hit erősítette Mózest a pusztai vándorlások idején, midőn az új haza felé vezette népét. Isten ígérte néki azt a boldog földet s az ő lelkében ott élt a meggyőződés, hogy Isten ígéretei soha el nem múlnak, amig teljesedésbe nem mennek. Az egész világot meggyőző hitet plántálta Jézus tanítványainak szívébe, amikor mint juhokat a farkasok közé elbocsátotta őket a nagy munkamezőre és igy szólt hozzájuk: Ne féljetek azoktól, akik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik, hanem attól féljetek inkább, aki mind a lelket, mind a testet elveszítheti a gyehennában. Ez a hit adott erőt Jézusnak a szenvedések elhordozására, amikor a Golgotha felé indult, mert tudta, hogy a fájdalom neki megdicsőülést jelent, hiszen a mélységek mélységéből vezet az út a magasságok magasságára. A hit bátorította Luthert wormsi útjában s Pál apostolt, amikor azt mon-

dotta: Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem magasság, sem mélység el nem szakaszthat minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban.

És e hit mellett ragadd meg a másik lelki fegyvert, az Isten igéjét. Gondolj arra, hogy midőn Megváltónk a pusztában bőjtölt, ezzel a fegyverrel verte vissza a Sátán támadását és Isten neked is segítségedre siet üdvösségedért vívott szent harcaidban. Ott volt egykor az Ur a mi atyáink mellett, kik börtönökben senyvedtek, máglyákon haltak meg az erőszakoskodó bírák előtt, de az igazsághoz, amelynek hirdetői voltak, mindhalálig hivek maradtak s a hitet meg nem tagadták.

Egy vallásos lelkületű ifjúval történt, hogy amikor katonai szolgálatot teljesített, tisztje egy alkalommal azt kérdezte tőle: Hány fegyvered van? Kettő, — felelte az ifjú. Melyek azok, kérdezte az megütközve. — Egyik az oldalfegyver, ezt hazámért, a másik a Bibliám, ezt Istenért hordom, — volt a válasz. Tanulj ettől az ifjútól. Az élet harcában két fegyvered legyen: a hit és a Lélek kardja s akkor bizonyos, hogy győzedelmeskedel!

Biró László
hosszúfalui lelkész.

Kereszt a hitnek iskolája.

Szentháromság utáni 21. vasárnapra. Délután.

János 4, 46—54.

IV. Frigyes Vilmos porosz király jóságos lelkű feleségét az a megrázóan szomorú sors érte, hogy rajongásig szeretett édesanyját születése napján vesztette el. E súlyos csapás annyira megrázta a királyné lelkét, hogy ettől az időtől kezdve ezen a napon többé nem tudta türni az ünnepélyes vidámságokat, a királyoknak járó hódolatot, hanem csöndes elvonultságban, elmélyedő gyászban töltötte azt el. Királyi férjétől fogadott csupán el egyetlen ajándékot. A gyöngédlelkű férj, átérezve nejének szomorú gyászát, mélységes lelki fájdalmát, egy gyöngyszemet ajándékozott mindig az évfordulón hitvesének. A legritkábbat, a legszebbet, amit abban az évben kihalásztak a gyöngyhalászok. Igy telt el egyik év a másik után s évek multával a vigasztalást nem találó királyné egy gyönyörű értékes gyöngysornak jutott a birtokába, amelyet mindenki csodálattal és elragadtatással szemlélt.

Az emberi lelkek mélyéről is a szenvedések, a megpróbáltatások, a kereszthordozások óráin kerülnek felszínre azok a ritka értékes gyöngyszemek, amelyek ismertető jelként szolgálnak az Ur előtt. A szenvedések ezért hasznosak reánk nézve, mert egyrészt általuk ráébredünk gyarló és bűnös voltunkra, másrészt pedig próba a szenvedés, amelyről az Úr megismeri azokat,

akik igazán az ő táborába tartoznak. Az igazi hitet a nyomorúság próbálja meg, mert kereszt a hitnek iskolája. A szenvedés ugyanis hitünket felébreszti, erősíti és megkoronázza. A mai ige is a szenvedések gazdag áldásáról beszél.

Boldogságban, megelégedettségben élt Kapernaumban a királyi főember. Mindennel elhalmozta őt az Úr, ami csak szükséges a földi boldogsághoz. Szép hivatala volt, mindenki tisztelte. Legnagyobb öröme mégis gyermeke volt. Azt a puha két kart, azt a ragyogó szempárt nem cserélte volna el a világ minden kincsével sem.

Egy reggel azonban beteg lett a fia. Hirtelen oly sulyosra fordult állapota, hogy az emberi tudomány nem segíthetett rajta. Elképzelhetjük az aggódó szülőknek kétségbeejtő helyzetét, hiszen mindnyájunknak lelkét töltötték már el ilyen szorongó érzések. Nem csodálkozhatunk hát a tépelődő szülőkön Milyen szívszorongva várnak csak egy biztató szót is valakinek az ajkáról. S mikor már-már elvesztik minden reményüket, meghallják a boldogító örömhírt, hogy Jézus Judeából Galileába érkezett. E hír csodálatos varázzsal van fájdalmaktól elborult lelkükre. Élni kezd szívükben a remény, hogy Jézus visszaadja kedves gyermekük egészségét.

Ám az Úr azt mondja a gyermeke meggyógyításáért könyörgő édesapának: Ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek. Mennyire megijedhetett az aggódó édesapa, amikor Jézusnak e szavait hallotta. A majdnem nyilt visszautasítás után mégis könyörgésre fogja a dolgot: Uram, jer hozzám, mielőtt gyermekem meghalna. Mire az Úr látva a királyi főember bizakodó hitét, így szólott: Eredj el, a te fiad él. Az Úr tehát egy darabig vergődni hagyta a szenvedő apát, de csak azért, hogy hitét erősítse.

Igy tesz velünk is a gondviselő mennyei Atya. Dorgál, sújt, ostoroz, de csak azért, hogy erősítsen. Sokan azonban kétségbe vonják a szenvedések erősítő voltát. A fájdalmak alatt legtöbbször elalél a lélek, mint a lázálmas nehéz beteg. Ez azonban csak a kishitű, Istenben nem bízó emberrel történhetik meg. A hívő ember a szenvedésekben is Isten kezét látja. A történelem kimagasló alakjai kivétel nélkül a szenvedések között lettek naggyá. Jób, Pál apostol, Luther. Megváltónkat is a Golgotha kínjai, a kereszt szenvedései között látjuk legnagyobbnak. Akkor még a pogány százados is így nyilatkozott róla: Bizony ez az ember Isten fia volt.

A szenvedés az Úr kiválasztottjainak osztályrésze s minél többször érezzük a fájdalmakat, annál nagyobb az Istennek áldása is mirajtunk. Mert a szenvedés hitünket felébreszti, erősíti és megkoronázza.

Mikor Jézus a gyermeke életéért aggódó édesapának azt mondotta: Menj el, — a te fiad él, — az hitt a szónak és elment. Szolgái örömmel hozták elébe a boldogító hírt: a te fiad él. Mikor pedig tudakolá az órát, melyben megkönnyebbedett az ő fia, mondának néki: Tegnap hét órakor hagyta el őt a láz.

Tehát épen abban az órában, amelyben azt mondotta néki Jézus, hogy: a te fiad él. Ettől kezdve hitt ő és az ő háza népe.

A királyi főember tehát a szenvedések iskolájában lett Jézusnak hűséges követője. Ime a megbizonyosodott igazság, hogy a szenvedések nem csapást, hanem áldást jelentenek életünkben. A hitnek iskolája a kereszt. Gyötrelmek vérkeresztségéből lép elő az igazi nagyság. Ne zugolódjunk hát, ha olykor-olykor szenvedésekkel látogat meg bennünket az Úr. Hordozzuk keresztünket béketűréssel, megadással, hiszen a szenvedésekkel nem megalázni, nem összetörni, hanem felemelni akar bennünket az Úr. A szenvedések iskolájában csupán próbára tesz s ha a próbát erős lélekkel, hűséggel állottuk ki, akkor így szól hozzánk: A te hited megtartott téged!

Biró László
hosszúfalui lelkész.

Levél a fogságból.

Szentháromság utáni 22. vasárnapra. Délelőtt.

Fil. 1, 3—11.

Ennek a fogságban iródott levéltöredéknek azt a címet adhatnók: imádkozó ember a fogságban! Fogházakban ritka az őszintén, hittel imádkozni tudó ember. Hiszen rendszerint olyanokból tevődik össze a fogházak és börtönök tábora, akik átdorbézolt éjszakák borgőzös hangulatában rádőlnek a korcsmaasztalra s úgy éneklik: Valamikor, réges-régen, nékem is volt imádságom . . . Ritka az imádkozó ember a börtöntöltelék között, éppen azért az érdeklődés fényében villámlik fel szemünk erre a kijelentésre: imádkozó ember a fogságban!

De még nagyobb a csodálkozásunk, mikor az Ige alapján megállapítjuk második felfedezésünket: másokért imádkozó ember a fogságban! Olyan emberi és természetes volna, ha ez a fogoly önmagáért és önmagáról imádkozna. Ha nyomorúságát, ártatlanságát, elfojtott keserűségét s elhagyatottságának szomorú panaszát odahelyezné az imádság zsámolyára. Hiszen a fogság és nyomorúság már sokakat megtanított újból imádkozni. Mikor egyedül vannak s oly sok lenne a beszélgetni, panaszkodni való, hosszú esztendők bűnös hallgatása után újból el kezdenek beszélgetni az Istennel. Másokkal nem beszélgethetnek, mert börtönfal elválasztja őket, hát beszélnek az Istennel és neki panaszolják el mindazt, amit embereknek el nem mondhatnak. Itt azonban nem olyan emberrel találkozunk, aki tetszeleg a maga fájdalmában. Itt másokért imádkozik egy fogoly a római fogházban. Milyen melegség futhatott végig a levél olvasóinak szívén, mikor olvashatták, hogy Pál, a fogoly „mindenkor-mindenitekért“ könyörög!

Ez az Ige azonban többet is elárul még a fogságban imádkozó Pál apostolról. Elmondja róla, hogy örömmel imádkozó

ember a fogságban. „Nagy örömmel“ könyörög az ő népéért. Mennyi hit, mekkora bizodalmas megnyugvás Isten akaratán kell ahhoz, hogy valaki örömmel imádkozzék a fogságban! Sírva imádkozókat gyakran láthatunk fogházakban; olyanokat, kiknek imádsága belefullad a zokogás örvényeibe. Parancsra vagy meghunnyászkodásból imádkozókat is gyakran látni fogházakban. Olyanokat, kik megtörve, lehorgasztott fővel vagy a börtönőrtől tuszkolva elballagnak a fogházi istentiszteletre, — imádkozni. Ámde igen ritka fogházakban az örömmel könyörgő ember; olyan imádkozó, mint Pál apostol!

Pál apostol ebben az Igében reménységgel imádkozó ember a fogságban. Elmondja, mi a meggyőződése, a reménysége. Abban bízik s reménykedik, aki elkezdte gyülekezetében a jót. Az el is végezi a Krisztus Jézusnak napjáig. Mekkora hit, menynyi acélos reménység! Mintha csak azt akarná mondani: Ne féljetek, — győzünk! Akkor, mikor gyülekezeteinek létét fenyegeti erőszakos kikapcsolása a munkából, mikor remegve kellene felkiáltania: ki végzi majd el, mit én elkezdtem?, lelki szemeivel átdöfi a fogház sötét ablakait és törhetetlen reménységgel mondja: Ő elvégzi!!

Sötét fogház dohos odujában, hol a legtöbb ember szíve tövén penészvirággá satnyul a reménység bimbója és lefagy az örömrózsa, ott Pál apostol örömmel és reménységgel tud imádkozni. Bízni abban, aki elkezd és elvégez mindent.

Apostol írja ezt az imádságos levelet. Apostol írja meg övéinek, hogy imádkozott és imádkozik értük a fogságban. Igen vágyakozott utánuk, — elrepült hát hozzájuk imádság és imádságos levél galambszárnyain. Nem prédikálhatott nekik, kérte hát az Istent, hogy Ő prédikáljon nekik Szentlelkével. Személyes jelenlétével, igehirdetésével, tanácsaival nem erősíthette őket, erősítette őket imádságával. Kérte az Istent: duplázza meg szeretetüket és ismeretüket. Intette őket, hogy teremjenek a megtéréshez illő gyümölcsöket.

Imádkozó ember a fogságban! Az Isten országának egyik vitéz katonája. Apostol, ki a fogház falai mögött remegve imádkozik az Isten országának diadaláért. Drága levél a fogságból!

Weltler Rezső
hegyeshalmi lelkész.

Isten adósai.

Szentháromság utáni 22. vasárnapra. Délután.

Máté 18, 23—35.

Az adósságok világában élünk. Nemzetek, családok és egyének felett nap-nap után összecsapnak az adósságok hullámai. Annyira belemerültünk már ebbe a könnyelmű életmódba, hogy szemrebbenés nélkül megyünk el hitelezőink mellett, sőt meg-

sértődünk, ha azok „számot akarnak vetni“ velünk. Sokan már azt sem tudják, kinek s mennyivel tartoznak!

Isten adósai is vagyunk. De ezt az adósságot sem vesszük komolyan. Ha elgondolkozunk azon, hogy Istennél, kit félnünk és szeretnünk kellene, milyen hatalmas összeg állhat már adóslevelünkön, kétségbe kell esnünk. Semmiképpen sem túlzás, ha 10.000 tálentomnyi adósságra gondolunk. Hiszen, ha a szent és igaz Isten gyermekkorom óta elkövetett minden bűnömet 1 tálentomnyi adósságnak számítja, akkor is én vagyok az a gonosz szolga, ki megérdemelné, hogy Isten őt, feleségét, gyermekét s mindenét eladja.

Isten adósa vagyok, csak az a megnyugtató, hogy türelmes a hitelező. Sőt nemcsak türelmes, — kegyelmes is. Bűnök sokasága tarkítja adóslevelemet, melyet munkán, emberi erölködésen szerzett pengőkkel nem lehet visszafizetni. Emberekkel szemben újra szabad lehetek. Munkába állok, takarékoskodom, kereseti lehetőségek után nézek, törlesztek, fizetek s a végén szétképik az adóslevelet. Ujra szabad leszek! De Istennél fennálló bűnös tartozásomat saját erőmből le nem dolgozhatom, le nem vezekelhetem, le nem imádkozhatom. Attól saját erőmből nem szabadulhatok. Csak egy a megnyugtató: kegyelmes a hitelező. Elengedi az adósságot, mivel tudja, hogy az „behajthatatlan.“ Megbocsájt, megkegyelmez, megigazít hit által, ingyen való kegyelméből, ha leborulok előtte és könyörgök.

Isten adósa vagyok s ez kell, hogy meghatározza felebarátomhoz való viszonyomat. Neki meg kell éreznie vele szemben való viselkedésemből: mekkora adósságot engedett el nekem az Isten. Meg kell éreznie, hogy én annyi vagyok mint Ő s Ő annyi mint én. Szolgák, adósok, — bűnös emberek. Adósaimmal szemben való fellépésemből ki kell tünnie annak, hogy én tudom, hogy én is Isten adósai közé tartozom.

Weltler Rezső
hegyeshalmi lelkész.

Számadás napja.

Szentháromság utáni 23. vasárnapra. Délelőtt.

Fil. 3, 17—21.

Ha megkérdeznéd sorban az embereket, milyen különös jelentősége van a mai vasárnapnak, hányan tudnának feleletet adni? Vagy talán te magad sem tudod? Ha megmondanád e nap jelentőségét, talán sokan fitymálva felelnék: hogy a polgári év vége az idő múlására emlékeztet, azt tudom; hogy a gazdasági év befejeztével a gazda számadást vet a mult év terméshozamáról, a jövőre új terveket csinál, azt is értem, de hogy mi szükség van ezeken kívül még egyházi évre is, nehéz megérteni!

Pedig szükség van erre is. Azért, hogy meglásd: az az idő, amely mögötted van, nemcsak azért adatott, hogy minden nap-

pal közelebb juss a sírhoz, hanem azért, hogy napról napra jobban vándordaloddá tedd a sűlyedő Titanic utasainak énekét: „Tehozzád közelebb, mind közelebb.“ Azért is, hogy számon vedd: Isten az ő kegyelmének milyen végtelen gazdagságával árasztott el mindazon felül, amit testi életed megtartására adott s megkérdezd magadat: méltó voltál-e rá.

Erre a számvetésre ad alkalmat a felolvasott ige. Végezd el ezt a számvetést bűnbánó alázattal Istennel szemben, köteles felelősségérzettel utitársaid iránt, hogy tovább mehess Krisztus kezébe tett kézzel.

1. Ha az epistola első versét alázatos krisztusi lélekkel olvasod, kell hogy az első tekintetre megdöbbenj: én nem mernék ezzel a felhívással az emberek elé odaállani. Vannak akik mernek! Mert a farizeus a templomban: én rám nézz publikánus, akkor nem kell az oltártól távol lehajtott fővel megállanod. Vannak akik fennen hirdetik: együgyüség az a hit, hogy az alázatos szívűek boldogok! A mai tülekedésben bűn az alázatosság, a magad tökéletlenségének beismerése; az ilyen ember soha sem jut előre, sőt értéktelen még az emberek közösségére: nemzetére nézve is — mondják. („Deutsche Christen.“) Vajjon ugyanez a lélek szól-e Pál apostolból is, midőn magát példaképen állítja oda ország-világ elé? I. Korinth. 15, 9—10; II. Korinth. 11, 30. 12, 7—9; Róm. 7, 14—24 megadják rá a feleletet.

Pál nem dicsekszik, hanem egyszerűen elismeri s minden álszemérem nélkül kimondja azt a tényt, hogy Isten őt s mindazokat, akik vele egyúton járnak, példát adó életre kötelezte el.

Téged is erre hívott el, midőn Krisztus egyházának közösségébe beleállított. Milyen példát adtál, kérdezi az a kegyelmi év, melynek végére jutottál. Milyen kegyelem már az is, hogy ennek a közösségnek tagjává tett. Hasonló gondolkodású, hitű társak között élheted le életedet. Mennyi mindent köszönhetsz ennek a közösségnek! Mivel hálláltad meg?

Átérezted-e mindazért, amit Isten ebben a közösségben néked nyújtott, Isten előtti felelősségedet. A templomot, melyet mások építettek, tieddé tetted-e? Az igét melyet drága kincsként reád hagytak, saját gazdagításodra felhasználtad-e? Az ige által az elmult évben is eléd tárta Isten, mit tett érted, mi volt erre a te feleleted? Vagy talán még meghallgatásra érdemesítetted azt, amit nem gyarló emberi száj, hanem az Úr, az Atya akart mondani köteles szolgájának, szeretett gyermekének? Meglátszott-e még rajtad, hogy valamikor egyszer Isten kegyelméből megkereszteltettél, saját akaratodból megkonfirmáltattál? Az Úr asztalára kitett eledel életre vagy halálra volt-e ki téve a te számodra?

Ugy állsz-e ma ott az Úr előtt, mint Pál apostol, aki visszatekintve elmult életére s nézve azokat, akik vele együtt jártak, alázatos felelősségérzettel és úgy az álszeméremtől, mint az önhittségtől mentes lélekkel vallja: „Mi néktek példátok vagyunk,“ tudván azt, hogy akik az ő követői, azok Krisztus kö-

vetői is. Óva int azoktól, akik másként járnak, (l. 19. v.) nem félve attól, hogy reája olvassák: te vagy az az ember.

2. Pál szavai azonban nemcsak Istennel, hanem épúgy az emberekkel szembeni felelősségérzetéről is bizonyságot tesznek. Ez a kettő mindig együtt jár. Akiből hiányzik az egyik, abból hiányzik a másik, vagy ha meg is volna, fogyatékos, ferde irányú az. „Avagy őrizője vagyok-é az én atyámfiának?“ Kain szerint nem! Hányan hiszik azt, hogy kiki csak önmagáért felelős s nem tartozik senki másra, hogy milyen életet folytatnak. Igy ránt példájuk sokakat, akarva, nem akarva közös veszedelembe. Példák az életből a 19. vershez.

Pál még azokat is sírva félti, akik nemcsak Krisztus keresztjének, hanem ő neki magának is ellenségei voltak, hiszen ezek üldözték faluról falura, igyekeztek magvetését sárbatiporni, sőt törtek még életére is. (Ap. csel. 13, 50; 14, 19; 16, 19. stb.) Tekints vissza az elmult egyházi évbe: mutattál-e ekkora felelősségérzetet embertársaiddal szemben. Kezd el ellenségeiden s végezd azokon, akik neked a legkedvesebbek. Milyen példát látott tőled családod, gyülekezeted.

Minél mélyebben átérzed azt, hogy mi lenne a gyümölcs, ha mindaz a mag, amit te test szerint vetettél s amiből még oda is esett, ahol te meg sem láthatod, kikelne, annál mélyebbre roskadsz a felelősség súlya alatt. Hányszor zártad el te magad Isten kegyelmének útját s változott e te hibádból átokká az áldás.

3. Mégsem kell kétségbe esned, hiszen tudod, hogy az a Krisztus, akit te vársz, aki után vágyódsz ezen a bűnnel, emberi gyarlósággal teljes földön, nemcsak eljövendő. Nemcsak álomkép az ország, mely a mennyekben van, hanem élő valóság lett, midőn ő eljött közénk, hogy velünk maradjon mind e világ végezetéig. Melletted járt most is. Állandóan azon fáradott, hogy a te nyomorúságos testedet, test szerinti életedet, elváltoztassa, hogy már itt is mind jobban hasonló legyen az ő dicsőséges testéhez. Nem érezted-e az ő hatalmas munkáját, melylyel téged vezetett, felemelt, védett? Amit te elrontottál, oly sokszor helyrehozta, nyomodba, a te vetésed nyomán a gazt kigyomlálta, a jó magot fejlődésében segítette. Az ő áldott, szelid fogású, erős keze vezetett eddig. Áldd ezért most is s ne taszítsd el soha, akkor bátran mehetsz tovább az új egyházi évbe s bátran mondhatod az apostollal, minden gyarlóságod mellett is: „Legyetek az én követőim.“

Két kép áll előttem. Az egyiket már a háború előtt egy német festő festette meg: erőtől duzzadó, megfeszített izmu ember törtet előre előreszegzett fejjel, ökölbe szorított kézzel, kíméletlen kemény léptekkel. Lába alatt, utána, maga alá tiport holttestek hevernek. Ez a mai ember képe. A mai epistola egy másik képet rajzol szemünk elé. Tehertől meghajtott vállal, nehéz felelősség súlya alatt görnyedve, de mégis égrenéző szemmel bátran bizakodva lépked a másik ember a Krisztus nyomdokában. Egyik keze az előtte járó mester kezében nyugszik,

másik kezével hátranyúl s utána jövő társai egész sorát vezeti, segíti vele. Terhet hurcolva mégis képes még másoknak is a teherhordozásban segíteni, mert Krisztus kezének érintése képessé teszi erre a kettős feladatra.

Melyikhez akarsz hasonlítani az eljövendő egyházi esztendő vándorútján? Egyik út romlást hoz és romlásba vezet, a másik életet ad és új élet felé mutat. Isten kegyelme az új egyházi év küszöbén új döntés elé állít, új lehetőséget ad az élet útjának járására. Rajtad múlik, hogy ne legyen az ő kegyelme hiábavalóvá.

Büki Jenő
mekényesi lelkész.

Egy pénz darab.

Szentháromság utáni 23. vasárnapra. Délután.

Máté 22, 15—22.

Pénz! Milyen hatalom! Azt lehet mondani róla, hogy e világ Istene. Mennyien törik magukat utána, földi életüket adják érte, lelkük üdvösségét bocsátják áruba, hogy halomra gyűjthessék, vagy szórhassák, tékozolhassák. Nézz magad körül, tekints az ujságba, találsz példát bőségesen.

Pénz! Az emberi találékonyság egyik legveszedelmesebb alkotása, az ember által csinált, készítőjének megrontására szolgáló bálványok egyik legveszedelmesebbike. Tanknál, bombázó repülőgépnél veszedelmesebb emberkészítette harcieszköz az ördög számára.

Kezébe veszi a mester s az ő kezében még ez a gyarló veszedelmes emberi alkotás is felhasználható Isten országa törvényeinek szemléltetésére. Semmi sem magában véve rossz. Te minek tekinted, mire használod, aszerint lesz átok vagy áldássá.

Megmutatja a porból alkotott lélekkel megáldott ember földi életének kettős természetét. Földi és mennyei hazádnak egyformán polgára vagy, földi és mennyei felsőbbségednek egyidőben kell szolgálnod. Ez a kettősség nem kétlaki élet, mintha valaki éjjel gonosztevő, nappal becsületes polgárnak akar mutatkozni. Ha a kétféle kötelesség egymással szembe kerül, akkor ez sohasem isteni rendelésből, hanem emberi hibából történt, vagy tebenned, vagy az Isten által föléd rendelt, de hatalmának gyökerét öntudatlanul elvágni akaró felsőbbségedben van a hiba. Ha nem benned, hanem felsőbbségedben látod a hibát, akkor is vizsgáld meg, mivel érdemelted ki, hogy Isten ilyen felsőbbség súlyos igájának vonszolásává tette életedet.

Vizsgálatodat megkönnyíti, ha meglátod, hogy a pénz nemcsak tanítómestered, hanem egyúttal tenmagadnak jelképe is. A pénz eredete szerint a király tulajdona. Te Isten pénze vagy a világban. Az ő akarata életed létalapja, mint a pénz a király akaratából veretik. A pénz értékét nemcsak az adja meg, hogy

hol fordul meg, kinek a kezébe kerül, — azért érték még a koldus kezében is, mert mögötte áll a király hatalmának, tekintélyének, kincseinek egész gazdagsága, azért nem fontos még az anyaga sem, hogy miből van — s mégis a gyakorlati értéke a felhasználás módjától függ.

Számadás napja van. Vizsgáld meg, Istené voltál-e nemcsak jogszerint, hanem a gyakorlatban is, úgyhogy ezt mások is megláthatták rajtad?

Hogyan láthatták meg? Ha a király képét viselted, Isten vonásai tisztán kirajzolódtak életedben, nem engedted a bűn által magadat sárban fentergettetni, a bűnnel való állandó érintkezésben a király vonásait magadról lekoptatni. A pénz, melyről az írás s a kép lekopott, értékét vesztette. Önértéke majdnem semmi. A tied még kevesebb a király képe nélkül.

A pénz sorsával a földi király nem törődik. Nem tudja számontartani s nem tudja ellenőrízni, hova, milyen kezekbe kerül. Ha elvész egy darab, nem érzi meg. Isten minden pénz darabja a király által számon tartott érték, állandó gondoskodásának tárgya. Állandóan dolgozik rajta, hogy kopástól megőrízze, a lekopott vonásokat újból felújítsa.

Ezt tette a mult egyházi évben is veled. Meglátszik-e sok fáradságos munkájának nyoma rajtad. Ez a célja veled az eljövendő egyházi évben is: add meg Istennek, ami Istené, engedd, hogy szabadon munkálkodjék rajtad, mert ez az egyedüli, amit adni tudsz neki. Tedd le magadat készséggel, alázattal, önodaadással az ő királyi atyai kezébe.

Büki Jenő
mekényesi lelkész.

TARTALOMJEGYZÉKE
a Lelkipásztor XIV. évfolyamának.

Csendes óra: Lap

Danhauser László: 1937. decemberre — — — — — — — — 1
Móhr Henrik: 1938. január — — — — — — — — — — — 7
Torda Gyula: 1938. február — — — — — — — — — — 78
Turmezei Sándor: 1938. március — — — — — — — — — 83
Kiss Samu: 1938. április — — — — — — — — — — — 141
Scholz László: 1938. május — — — — — — — — — — 150
Egyed Aladár: 1938. június — — — — — — — — — — 205
Kóts Lajos: 1938. július — — — — — — — — — — — 215
Fuchs Pál: 1938. augusztus — — — — — — — — — — 255
Scherer József: 1938. szeptember — — — — — — — — — 260
Dr. Keken András: 1938. október — — — — — — — — — 319
Friedrich Lajos: 1938. november — — — — — — — — — 322

Első ige.

Dr. Luther Márton: A nagy viaskodás — — — — — — — — 12

Bőjti előadások.

H. Fuglsang Damgaar: Négy előadás — — — — — — — — 90

Tanulmányok.

Novák Elek (Nemeskér): Korunk és az igehirdetés — — — — — 13
Virág Jenő: Az igehirdetés — — — — — — — — — — — 16
Urbán Ernő: Jézus Krisztus a békességszerző — — — — — — 155
Szabó József: A reformátori teológia és a gyakorlati lelkész — — — 219
Dr. Prőhle Henrik: Az egyház szolgálata a jelenkorban — — — — 265
Scholz László: Jézus Krisztus, a Megváltó — — — — — — — 326

Vasárnapi és ünnepi beszédvázlatok. Délelőttre és délutánra.

Dr. Keken András. Ébredjetek! — Krisztus körül — — — — — 18
Kiss István: Ádventi reménység. — Krisztus második eljövetele — — 22
Garam Zoltán: Döntő ítélet. — Kit várunk, hogyan várjuk? — — — 26
Fuchs Pál: Az Úr közel! — Az Utegyengető — — — — — — 29
Kapi Béla: Karácsonykor Isten izen az embereknek — Karácsonykor az ember felel Istennek — — — — — — — — — — 32

Lap

Kapi Béla: Karácsonykor az Isten megmutatja az ember tévedéseit — Karácsony azzal végződik, hogy az ember megtalálja Krisztust 36
Zongor Béla: A szilvesteri harangok három kongása — — — — — 40
Szántó Róbert: A törvényen át az evangéliumhoz — A névadás (Ujévi) 43
Wolf Lajos: A keresztség tanítása — Jézus megkereszteltetése — — 46
Marcsek János: Krisztus világuralma — Hódolók és ármánykodók (Vízkereszti) — — — — — — — — — — — — — — 48
Scherer József: Az élő áldozat és Te — A kegyelemben való élet — 52
Dr. Csengődy Lajos: A kegyelemben való élet — Krisztus bora — — 55
Fábián Imre: Az én Uram az igaz biró — A csodálkozó Jézus — — 58
Irányi Kamill: A törvény betöltése a szeretet — Jézus és a tenger — 62
Gerencsér Zsigmond: Isten gyermekeinek a dísze — A jók és gonoszok sorsa — — — — — — — — — — — — — 111
Kardos Gyula: A keresztyén ember tusakodása — A szőlőművesek parábolája — — — — — — — — — — — — — 115
Baráth Pál: Elég néked az én kegyelmem — Milyen talaj a szíved? — 120
Weltler Rezső: Legnagyobb a szeretet — A hit kiáltása — — — — 122
Gyarmathy Dénes: A keresztyén egyházi hivatal — Győzelem a kisértésben (Böjti) — — — — — — — — — — — — 125
Duszik Lajos: A szentté-létel — A győzelmes imádkozó — — — — 128
Fancsali Joób Olivér: A kereszt legnagyobb ajándéka — A győzedelmeskedő Krisztus — — — — — — — — — — — 133
vitéz Balogh Ernő: Két szövetség — Elcsendesedés — — — — — 136
Bácsi Sándor: Isten vérszerződése — Kinek állítod te magadat? — — 161
Friedrich Lajos: Mi van a Király szívében? — A te Királyod Ő! — — 164
Fürst Ervin: A kereszt üzenete — A hűség nagysága (Nagypéntek) — 167
Túróczy Zoltán: Mai husvét — Az első husvét — — — — — — 170
Budaker Oszkár: „Isten feltámasztotta Jézust harmadnapon“ — „Miért vagytok szomorú ábrázattal?“ — — — — — — — — 173
Novák Elek (Nemeskér): A Krisztus-hit harc és győzelem — Megbékélés és békéltetés — — — — — — — — — — — — 176
Egyed Aladár: Sajtószabadság — A jó Pásztor — — — — — — 181
Balázs Béla: A keresztyén ember a világban — Szomorúság, öröm — 185
Sommer Károly: Minden jó adomány felülről való — Az örökkévalóság tanítványai lesztek! — — — — — — — — — — 189
Feiler Ernő: Diadalmenet — Parancs-adás (Áldozócsütörtöki) — — — 192
Büki Jenő: A tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet — Kérjetek és megadatik néktek — — — — — — — — — — — 196
Szabó József: Az igazi nemzetmentés — Ő megmondotta — — — 200
Németh Károly: Mi akar ez lenni? — Az Emlékeztető (Pünkösdi) — 222
Magócs Károly: Örök pünkösd — Pünkösdi szomorúság... Pünkösdi öröm 227
Kovács Béla: Isten gazdagságának, bölcseségének és tudományának mélysége — Jézus panaszkodik a hitetlenség miatt (Szentháromság vasárnapja) — — — — — — — — — — — — — 230
Csákó Gyula: Szeretetben élj — A szívtelenség bünhődése — — — 233
Horváth Olivér: Ne szóval, hanem cselekedettel... — A nagy vacsora 237
Hoffmann Ernő: Legyetek erősek a hitben! — Jézus mentő szeretete — 240
Kovács István: A szenvedés értelme — Kihez mérjük az életünket? — 244

Lap

Hulvey István: Felelnünk kell — Simon Péter hajóján — — — — 247
Nagy István: Ki méltó a kegyelemre? — Megbocsátó szeretet — — 250
Groó Gyula: Isten szolgálata — Isten vendégei — — — — — — 278
Garam Zoltán: Megelevenítő Lélek — A gyümölcsre ügyeljetek! — — 281
Irányi Kamill: Az élet-iskola — Hamis sáfár — — — — — — 284
Weiss Vilmos Frigyes: Ajándékok — Az Úr „új népe“ — — — — 288
Dr. Sólyom Jenő: Igaz nemzeti közösség (István király napjára) — — 290
Novák Elek (Nemeskér): Legyetek evangélikusok! — Megaláztatás és felmagasztaltatás — — — — — — — — — — — 293
Schmidt János: Az újszövetségi igehirdetői tiszt méltósága és dicsősége — Jézus, a lelki süketnémaság egyedüli gyógyítója — — — 298
Weltler Rezső: Nagy örökség várományosai — A tettek keresztyénsége 304
Biró László: Krísztusé vagy-e? — Szenvedés nélkül nincs erény — — 307
Lukács István: Ne tévelyegjetek...! -- Ne aggodalmaskodjatok...! — 311
Dr. Schlitt Gyula: Az imádkozó Pál — Az Úr irgalma — — — — 332
Turmezei Sándor: A lélek egységében — Jézus iskolájában — — — 336
Virág Jenő: A keresztyén ember hálája — Miképen vélekedtek a Krisztus felől? — — — — — — — — — — — — 340
Novák Rezső: Ó ember, új ember — A hit csodája — — — — — 343
Duszik Lajos: Az egyház felsége — A királyi mennyegző — — — 347
Kemény Lajos: Az Ige egyháza (reformációi) — — — — — — 350
Biró László: A keresztyén ember harca — A kereszt a hitnek iskolája 354
Weltler Rezső: Levél a fogságból — Isten adósai — — — — — 359
Büki Jenő: Számadás napja — Egy pénz darab — — — — — — 361

Vasárnapi iskola.

Harmati Béla: Ádvent. — Lelki ébrenlét. — A világ vége. — A botránkozás köve. — Keresztelő János — — — — — — — — 66
Nagy Miklós: Új ember. — Holt hit. — Egy test. — Győzni! — — 72

Törvények, rendeletek, elvi jelentőségü határozatok.

Vértesi Zoltán közlésében — — — — — — — — — — 139, 315

Könyvismertetés.

Dr. Ravasz László: Legyen világosság — — — — — — — — 203